

Facienda de sacar el asfeso de la casa de comer al q
lo yo el asfeso de trece mps 2

xx

4 libras para lavar pamos p cor porales
4 libras de un aduez p unido mps que son 2

xxi

4 otra libra de madereros para acor el
amul ocho mps de un

4 de clavos de enylenes para el amul
de trece y seys seys mps de un 2

4 de echar neta en los ojos del yglesia
diere por ello afubia ocho mps
mas lediero otra tarja por mas neta
que echo otro dia

of emprencio de abril se amyn un mps de
acorte para la langara del ay xpi

xxii

4 de tablas grandes para los dos arcos
que yciere dos reales 2

lx

4 dia para gilo seys reales para enylen
del confesionario un mps de un mps
y un mps de un mps de un mps de un mps
mas otros cuatro reales al dicho dia que

4 para la persona tres libras de acor a sta
no cuarenta p tres mps de un 2

xxiii

4 de un mps de un mps para acor el mormu
que queda se echo para otros años tres
al

xxiv

8 libras de uonario de chipe el uno }
 8 pedacos de ligas de yna chipe el uno }
 mas unonario de dusep cuarenta un }
 tres pedacos de uonario de fr^a meton real }
 2 libras de trabaderos q cuarenta e cuatro }
 mas }

mas gastamos para acer un arbol grande
 un madero paraxie beytro q dize

cera para la persona de
 un grito pasenal e dos cirios gra de
 dos libras de sesenta e cuatro q semota de
 sececientos e sesenta e nuebe q mas
 unonario de lib^o de cel^o de
 mas tres libras de cera para los rime
 mas de una libra de cera de sesenta e
 mas unonario de cera de sesenta e
 una libra de un on^o e cuatro reales
 adon^o un el monu meto e acer las hojas
 tres reales }
 un real de yntar e acer el cirio
 pasenal }
 de bermellos e cardenillo diez e ocho
 mas

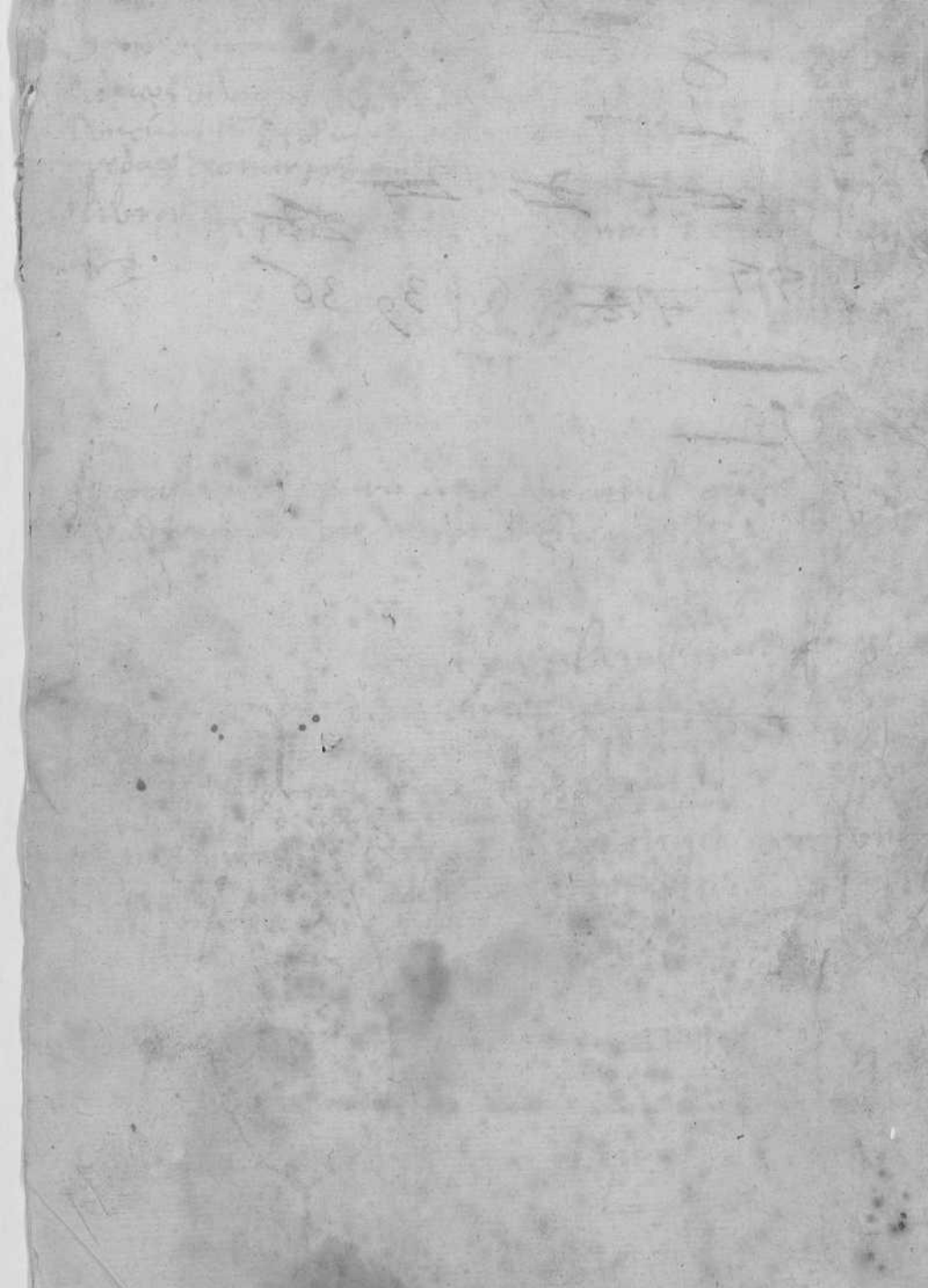
8 iguacillo /

Limón

~~17~~ ~~20~~ ~~27~~ ~~28~~

99 ~~42~~ ~~88~~ ~~39~~ ~~36~~

50

Es de este Cono. del. Sr. Buena Ventura de la lin

dad de S. E. n. a. o.

IOANNIS

BARCLAI

ARGENIS.

EDITIO NOVISSIMA CVM
gemino indice: altero rerum, altero Polyti-
corum, qua non strictim, nec cursim
tractantur.

Cum priuilegio ad decennium. Anno
Domini 1632.

Segouia: Ex officina Hieronymi
Morillo.

Suma del priuilegio.

TIENE Priuilegio el Licenciado Diego de Colmenares, cura propio de la Iglesia Parroquial de la Ciudad de Segouia, para imprimir este libro, intitulado Ioannis Barclaij, por espacio de diez años, como consta de su original, despachado en el oficio de Iuan Lasso de la Vega. En Madrid á veynte y siete dias del mes de Febrero, de 1632 años.

T A S S A.

ESTA Tassado este libro por los señores del Consejo, á quatro marauedis cada pliego, como mas largamente cõsta de su tassa despachada ante Lazaro de los Rios, Secretario de su Magestad, que haze oficio de escriuano de Camara, en el Cõsejo Real. En primero de Abril, de 1632 años.

Tiene 72. pliegos, que al dicho precio montan ocho reales y medio.

E R R A T A S.

PAg. 3. forma, lege forma, ibi. misero, lege misero, pa. 5. sbluã, lege syloam, ibi. priedium, lege prædium, ibi. pridium, lege pridum, pag. 104. grintus, lege gentis, pag. 162. idolew, lege indolem, ibi. tenerum corporum, lege corpus.

His correctis, liber hic (Ioannis Barclaij Argensis in scriptus) concordat suo originali. Datis in hoc sanctissimæ Trinitatis Conuentu. Die 20 Februarij. Anni 1632.

*M. Fray Gaspar del
Campo.*

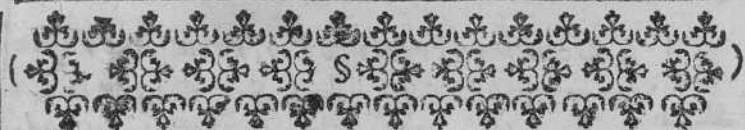
EL Licenciado Francisco Pio, Prouisor, è Visitador general del Obispado de Segouia, por el Illustrissimo señor D. Melchor de Moscoso y Sandoval, por la gracia de Dios, y de la santa Sede Apostolica, Obispo de Segouia, del Consejo del Rey nuestro señor, y su Capellan mayor de la Capilla Real de los Reyes nuevos de Toledo, &c. He hecho ver, y examinar, un libro intitulado, *Argenis Ioannis Barclaj*: y no contiene cosa contra nuestra santa Fè, y buenas costumbres. Y siendo seruidos los Señores del Consejo Supremo, se podra dar licencia para que se imprima. En Segouia a cinco dias del mes de Enero, de 1630.

El Licenciado Francisco Pio.

Por mandado del señor Prouisor.
Antonio Nuñez Basso.

HVNC Ioannis Barclaj, librum *Argenis nomine inscriptum, quem Regio Senatu iubente perlegi, cum nihil habeat, vel Catholicæ fidei absouum, vel Christianis moribus noxium, & per elegantistyllo: conscriptus multapolytica gubernationi opportuna monita tradat, utilem quidem, & sui auctoris fama dignum censeo: in hoc Victoriano Conuentu. 20. die Ianuarij. Anno. 1630.*

Fr. Iuan Ponce de Leon.

SE RENISSIMO, ET
POTENTISSIMO
PRINCIPI

LVDOVICO XIII.

Galliæ & Nauarræ, Regi Christia-
nissimo, &c.

IO. BARCLAVS S.D.

NOVO istî generi scriptioris, nec forsitan
in Latinis antea viso, LVDOVICE Rex
Christianissime, ut faueas ipse, et fauoris
publici viâ regia humanitate aperias, fa-
cilè poteris exorari. Nunquam enim hæc bella, hos
casus, regnorumq; discrimina, et amores pudicæ iuue-
ntutis, quos habet iste liber, Tu illo flore ætatis, illa vi-
uidæ indolis lætitiæ, tam capaci ad seria, et remissionè
ingenio cõtèmmes. Videbis virtutum vitiorumq; cer-
tamina, nullibi quàm vestris in Aulis atrociora. Despi-
cies quid indulgentia Regum peccauerit, quid ve au-
dacia. Oderis publicæ paci infestos, gaudebisq; mulsta-
ri: Tuas sæpè virtutes reperies: Tuam in alijs Heroibus
simplicius facta miraberis: Popularem denique tuam,

tot fatis, tot hostibus exercitum Poliarchum, ipsa vir-
tutis & dignitatis similitudine habebis chariorem.
Nec pollues sanctitatem fame tua, qua Te virum,
& Regem ab inasueti candoris fortitudine celebrat,
si amabis Argenidē. Satis denique se hic liber Tuæ Ma-
iestati probabit, si intelliges, in illo aliquot Principū
laudes referri. Tua enim interest, ut qui tot historia-
rum materiā Orbi daturus es, iam nunc literis faueas
Regum vitam quacunque ratione narrantibus.
Ibunt Musæ, exemplo licentiaque, quam feceris, per
Optimatum domos, miscebuntque se iuuentutis collo-
quijs, & proecltorum seria utilissimè excolent. Nec
aliud ingerent sæpius, quàm tui nominis dotes, in quo
omnia ad aternitatem fame conspirant, nobilissimo
regno, & in dote nobiliori. Nam altissima Europæ in-
scena, solio eminescentis illius, quæ nunc armis pera-
grauit arcana Orientis adhuc Franciscū nomen horrē-
tis, nunc vicinioribus bellis eo fato efferbuit, ut re-
giones agrè reperias, quæ non aliquando Gallicæ glo-
riæ ditionique accesserint: cuius denique viribus,
ubi ipsa sibi consentit, nihil nimium est, nihil imperuiū
quæ antè pietate, & religionum amore præcipua, nes-
cit posse, quod posse non debet. Iam verò ijs Tuā Ma-
iestatem moribus Numē finxit, ijs casibus pueritiā, &
iuuentutem Tuam erudiit, ut videatur aliquid à for-
tuna Tua maius Gallia expectare, quàm dederit ipsa
Tibi. Eo enim parente es genitus, qui vel confessione
hostium sæculi sui summus, Magni cognomen ferrē-
vini debuerat, quod Vos modestiūs extincto addi-

distis. Tali scilicet authore ingenerari debuit Tibi vir-
tus, & ad gloriæ successionem cupiditas inseri. Is autē
vix oētueni Tibi raptus; Quippe hoc modo elucere opti-
mè potuit Numinis cura tua Maiestati propitia, propria
q̄; virtuti seges dari, ne omnia Patri deberes. Nā eo su-
blato motus sensim exarsere in Gallicis animis plerūq̄;
ad vicariam cōtumacibus potestātē, & mox arma ci-
uilia; dū Tu Nobilissime Regum, iam virilis conscius
sensus properas, enatare ex pueritia ad. etatē firmiorē.
Præuenisti tandē annos, momentoq̄; cōposuisti patriā
penē euersam. Sed ut crebrioribus triūphis tua, se fa-
ma per hominū ora inueheret; sæpē deinde arma gēti-
lia nouis, ac penē anniuersarijstumultibus exsonuere;
totiesq̄; oppressisti factiones, hoc ipso stupentes, quōd
præter spē Tui vindex ades. Iuisti, circumtulisti re-
gia signa, deniq̄; pugnauisti. Illico multis ceciderunt
sponte arma, multis excussa sunt. Hi Tuam virtutem
amauerunt, illi timuerunt foelicitatē. Tu v. rō magni-
tudine animi effecisti, ut omnes dubitēt plus fuerit in
fortitudine, an clemētia tua. Victor enim eas, ut pluri-
mū leges scripsisti, propter quas vincere isti volu-
rāt.

Ceterū quamquam imbutus regia armorū volup-
tate, non his tamen plus iusto indulgens, passus es belli
malis pacē esse infestā: nec acrior sceptri vindex fuisti
quā deinde salutis singulorū: impio more sublato, qui
iubebat Gallos tuos lenibus inter se rixis commissos,
passim iugulum suū dare, aut petere alienū. Hæc atrox
& pestilens lues tantum Gallici cruoris exhausit, et
vix plura gladiatorum paria olim Romanorum arena

conspexerit. *V*su quoq; *&* fama populari inualuerat
insania: quia illi vitio ex virtute, sed corrupta, erat
semen. Quoties tota stirpes excisa? quoties emeritorū
patrū senium, aut ignarā miserae prolis pueritiam hac
furia orbavit? An spes esset adeo offerū morē, qui mul-
torum toties Regū, *&* ipsa maiumi tui Patris edita,
contumaci audacia eluserat, ad Tuæ adolescentiæ vo-
cē expiraturum? Voluisti: sed non perfunctorio nutu:
Strinxisti auctoritatis tuæ arma: haud mora cōfectus
est. Addat Numen Tuæ vitæ illos annos, quos à iuue-
tute Gallica perire vetuisti. Tibi illa seruabit, *&* si
Tuæ Maiestatis, *&* patriæ res exposcent, spiritum red-
det, quem prinata, *&* intempestiua odia, nisi cauis ses,
geminata morte, merfissent.

Magna hæc quidē, Rex Christianissime, pace bello-
que laudes. Ahuc tamen mihi intactū est, quod in tuis
præconijs potissimū eminet: Religionis cura, Numinis
cultus: subactæ provinciæ, ut sanitatē pati incipiant:
& in vltima illa ad Iberiā Galliæ ora, tēplis reddita
sacra, sacris Pontifices, Pontificibus securitas. Sed hæc
magna maioribus factis deles. Quos nō quotidie triū-
phos tuos audimus? quos non in dies expectamus?
Quoscumq; Religionum, aut Regū cura tangit, mirā-
tur, obstupescūt, se sælices existimāt, quod tuo saculo
viuūt, pluresq; vero affectu cōgerūt in Maiestatem
tuā laudes, quā adulatio in immeritos Principes solet.

Dum hæc scribo, dum plura quæ scribā occurrunt,
vix mihi habeo fidē de annorū tuorū paucitate. Nam
veræ hæc laudes multis celebriū Principū ad Seneſtu

te suffecerint. Tu porro adhuc stas in iuuetutis exordio;
Nec parces ad illū cumulū laureas addere, diuina in
dolis Princeps, ac quod fœlicissimū in Rege est, labo-
re atq; curis à pueritia exercite. Vt hic ergo verissima
triūphus gloriæ per posteritatis seriem inoffensos agat
cursus, inēdum est cū literis fœdus: quo & illis præ-
sens faueas, & Tibi illæ aliquādo absenti aternū, parē
q; virtutibus tuis locū inter Heroas constituāt. Parū
enim est in hominū memoria, si eā non vetat consenes-
cere scribentiū fides. Hoc Orietis domitor Alexander,
hoc Cæsar, hoc veterū Regum nobilissimi insere: nec
aliā sperauerūt triūphis suis sortē quā quæ ex erudito-
rum fauore contigisset.

Magis anxie de literarū præstantia ad aliū scriberē
Augustissimè **LYDOVICE**. Sed diu est, quod mutuis
beneficijs Reges Christianissimi cū hyscoiustis. Scimus
totius Orbis bono quantū Musis regnū sit in Francia
tua: quæ duplici quoq; nomine Tuæ Maiestati deuinetæ
sunt. Nā præter quā, quod Regū liberalitate, cura, hor-
tatu, nunc in Gallijs pulcherrimè vigent; Italia quoq;
Medicorū Principū munus agnoscit; eas à patrū ve-
terno excitatas: quā laudē Serenissima illa gē pulcher-
rimo studio augere non desinit. Ita paterno atq; mater-
no iure, Tu patronus literarum, Tu omnes amabis. Sed
hic arētius liber, Christianissime Rex, à Tuā Maiesta-
te expestat foueri, quē multiplici suauiorum Musarū
mixture regij amores, regia odia, spiritus deniq; regij
implement. Vale. Romæ. Kal. Iul. M. DC. XXI.

INDEX POLYTI-
CORVM, QUÆ IN HOC LI-
bro non strictim, nec cursim
tractantur.

Duocatorum censura, fol. 296.

Adulatores aulici perstricti, 264.

Arcium multitudo ad defensionem in
commoda, 228.

Exactores tributorum moderandi, 294. & 414.

Exercitus an conducatur ad securitatem regni, si sem-
per sit in castris? 323.

Factiosi quomodo cohibendi? 217.

Iudicum multitudo moderanda, 294.

Legum condendarum ius Regibus, 416.

Lites qua ratione breuiiores effici queant? 296.

Mathematicorum fallacia capitur, 157.

Monarchiæ, an Reipub. gubernatio vtilior? 61.

Plebei, vt artificia addiscant, 294.

Præfecti arcium, qui constituendi? 230.

Princeps, ne nimium sit credulus. 6. eius priuata ami-
citia asserta. 16. potissima eius virtus silentium, 29

& 231. debet premijs sollicitare viros eximios 39.

Poëtæ in aula, 263.

Rectores prouinciarum perpetui ne sint, 231.

I N D E X.

- Regni condendi ratio, 216. & 410.
 Religiosus status Reip. per commodus, 509.
 Religionis novę auctores quomodo percellēdi? 97
 Sacerdocium non debet hæreditarium esse, 64.
 Seditiosi quomodo castigandi? 228.
 Secretarij Principis quomodo habendi, 474.
 Tributa an in consulto populo imponenda? 405.
 ab egenis, & terræ cultoribus non amplia exigenda, 293.

I N D E X R E R V M I N B A R -
 claij Argenidem.

- A** Cegoras ad Mel. 2. lum Regem primus tran-
 sivit, 183.
 Aceto sua vulnera lauat Poliarchus, 5.
 Aduocatorum censura, 296.
 A E t n a tres riuos euomit, 210. 179
 A Equitas de eorum defesa, 361.
 Alceæ selenissæ scribit, 238.
 Aldinæ catellæ epiraphium 139.
 Anaximæder Monarchiæ malè affectū se prodit, 59
 Anero estus Rex Allobrogum donò habuit Poliarchum, 364. pro clamatur occissus, 368. Postea sacerdos iouis cęlestis à Poliarcho salutarur, 517
 Nuptias Argenidis, & Poliarchi vaticinio fortunat, 504.
 Angari ignes nocturni, 10.
 Antenorius sacerdos Apollinis, 137.
 Anna soror Hyanisbes mater Archombroti, 500.
 Anulus datus Poliarcho ab Hyanisbe Mauritanix Regina, 138.

Anulus radiobanis, 172.

Apes symbolum Ibburianis familiæ, 44. Regem non habent, 59.

Apio mortui victores coronantur, 204.

Aquilius Regnis duobus excidit, 67.

Archombrotus ex Africa oriundus. 5. à rusticis pro Paliarcho accipitur. 48. Regem Meleandrū eripit vndis, 88. Oloodem, & Eriſthenis fugam remoratur. 113. Meleandrum Paliarcho malè affectum reddit, 107. Meleandri insignia Regia induit, 194. Radiobanis insidias deprehendit, 309. Hyempſal inter ſuos vocatur, 402. Meleandri filius eſſe dignoſcitur, 493.

Argenis cur Palladis ſacris præficitur, 7. Quo animo Paliarchi necem excipit, 24. mortem ſibi conciſcere molitur, 26. in furorem verſa canit, 80. triumphali curru vehitur ſola, 206. morbum ſimulat, 312. Paliarcho deſponſatur, 491.

Armilla Paliarcho oblata, 106.

Arsidas in Paliarchi ſpeluncam concedit, 37. in Mauritaniam ab argenide miſus, 472. intemperie glaciæ exhaustæ ægrotat 477.

Aſtioristes Trimandæ filius nuncupatur Paliarchus, 352.

B.

Bacchus à Pythio vate Medicus appellatur 255.

Balearium in vibandis fundis peritia, 108.

Barbæ aſcitiæ latronis, 36.

Bellum in Lico genem ratum, 92. actum, 153.

Bacchus ferendis epistolis delectus, 403.

Britomandes Paliarchi pater, 349.

C.

Caninus Catulus Marti Enyaliò immolatur, 182.

I N D E X.

- Cerouistus Scambres maritus, 353.
 Choreia, quâ Saturni filijs mundus sorte obtinge-
 bat, 303.
 Cicuta confecti Eristhenes, & Oloodemus, 150.
 Cleobulus Meleandro bellum consulit, 90.
 Clupæa vrbs Mauritanix, 136.
 Cōmindorix Tyranus occisus ab Astioriste, 387.
 Cornius nepos Radiobanis, 444.
 Crestor Aneroefti familiaris, 414.
 Cupiditatum immodicarum fræna, 521.

D.

- D**emades Seleniffæ filius, 225.
 Deum exiftere Aneroeftus differit, 413.
 Dianæ hymnus, 129.
 Diræ in Regibus infidiantes, 14. in fædifra-
 gos, 81.
 Druidum carmina, 348.
 Dunalbius vni familiæ regiam potestatem addicen-
 dam esse probat, 65. Arfidam cum Nicopompo ce-
 na excipit, 262.

E.

- E**peiræte propugnaculum Sicilæ, 102.
 Epithalamium Argenidis, & Poliarchi, 356.
 Eristhenis in Meleandrum coniuratio.
 Eurimedes Poliarchum sibi ignorum verberat, 74.
 Extâ victimarum in mare proiecta, 529.

F.

- F**ebris largi vini potiut expulsa, 254.
 Fecialium religio, 81. solemnia verba, 401.
 Fortitudinis simulachrum, 506.
 Fortunæ deæ habitus, 303. templum, 329.
 Fortuna falsô temeritatis insimulata, 343.
 Fuga sponâ cum Virgine frequens, 269.

IOANNIS
BARCLAI ARGENTINENSIS.

LIBER I.

NONDUM Orbis adofauerat Romam, nondum
Oceanus decesserat Tybri, cum ad oram Siciliae,
qua fluius Gelas maria subit, ingentis speciei iuue-
nem peregrina nauis exposuit. Serui ope nauarum
cultum domini militarem ex alto comportabant, su-
pensosq; per praecipua ilia equos demittebant: ut ad lit-
tora. Ille insuetus nauigij malis, procubuerat in are-
nam, quaerebatque circumactum pelagi erroribus caput sopore com-
ponere: cum acutissimus clamor prin- tum quiescentis mentem impla-
cidam imagine confundens, mox propius aduolutus somniocium hor-
rore submouit. Sylua erat in conspectu, raris quidem, sed in ingens spa-
cium effusis arboribus, subterquas tumuli, fruticum dumorumque
caligine, velut ad insidias surrexerat. Hinc repente in campum erupit
femina optimi vultus, sed que corruerat oculos fletu, sparsa quoq;
in funebre modum crine terribilis. Incitat^r uerberibus equ^o non suffi-
ciebat in cursu effusa, nec miti^o quam in Phrygio aut Thebano furore
ululanti. Concussere illico iuuenis mentem praeter fauorem in mise-
ros prouum, etiam reuerentia sexus, genendique atrocitas: Omen
quoque in spectaculo captabat quod intranti Siciliae primum oc-
currerat. At illa, ubi potuit exaudiri; O quicumque es, si uirtutem in-
quit, amas, ah succurre Siciliae, quam in fortissimo viro praedones
A nefarij

nefarii oppugnant. Nec diu me orare patitur instans malum; nec leuiter se precari pro Poliarcho possuni quem non hinc procul grassatorum ferox turba circumfedit. improuiso facinore. Ego inter tumultum effugiens, te primum opportunè, nec plus forsitan in illius salutem quam in gloriam tuam vidi. Hos quoque (nam dum ipsa loquitur serui accesserant) seu iuberi seu rogari à te fas est, prouoca ad egregie pietatis officium. Hæc vt mulier inter anhelitus & suspiria effudit, ad galeam ille ensisque respexit; & dum equum ministri admovent; Ego, inquit, ò matrona, modo in Siciliam veni. Liceat hactenus homini extero nomen Poliarchi ignorasse. Sed fortuna beneficium debebo, si qualem memoras strenuum virum meo aduentu leuari voluerit. His dictis in equum exiit, & duceret ergo iussit. Serui omnino duo erant. Vnus, & ipse armatus, dominum sequebatur; alius præsidio sarcinarum, quæ colligi tam turbulentâ profectioe non poterant; mansit in littore.

Itaque peruenerant ad sylvæ confinia; cuius aditus in semitas varie sectus memoriam mulieris sic confudit, vt dubia quâ quæri Poliarchum oporteret, nouis gemitibus cælum impleuerit. Ambigebat tanto fletu territus hospes, an progredi præstaret, an hærere; cum strepente subito sylua, clamor, & arma, & venientium equorum vestigia mentem ad præsentiora pericula aduertunt. Quippe tres armati veniebant, admissis habenis incitati, nudo ferro, vultuque aliquid ingens vel auso vel timente. Veritus ille insidias, & vt in subitis, quæ timeri vix debent, occurrunt, de matronæ fide sollicitus, exigit hî ne essent in quos pugnari ipsa vellet; simul digitis in amentum aptatis, hastam, quam nemo violentius torquebat, in venientium dirigit ora, ne inultum occuparent. Sed hî fugam, non bellum adornabant; diuersisque itineribus properabant elabi victori. Nam vrgebat fugientes vnus ille Poliarchus, cui tam prolixè matrona timuerat, vltimùm in que assequutus ita cecidit, vt per caput ceruicemque continuatum vulnus ad pectoris iura deduxerit. Hoc collapsò cum peruacaciùs inueheretur in ceteros, humus scrobibus inæqualis deprehendit equi vestigium, qui dominum celeri quidem, sed innoxio casu, effudit in gramen. Subitòque matrona, (nam Poliarchum agnouerat) ex equo adiacentis auxilium se aduoluit. Sed ille non lapsu, non vulneribus grauis, quæ duo acceperat, ne omisso quidem ense profiliit. Cumque

ex Timoclea (id mulier erat nomen) audisset, ut ipsam peregrinam
 tuenem incidisset, quàmque ille humanus promissis auxiliis, non
 mora ad eam tanti beneficij gratias habiturus conuertiur. At ille
 iam equam reliquerat, priorque loquutus Poliarcho: Sedj voluisti
 vir fortissimè inquit, me ante has tua virtutis conseruam esse, ista
 matrone lachrymas acussellem, quæ coegit ut veniam petere debe-
 am, quòd tibi tanto viro auxiliari voluerim. Tres armatos in fugam
 à te versos, quamuis effeximur, minus tamen mirarer, nisi me illa
 uis, quæ ex ista diorem mulatamisti, admoneret, quàm iustus omnes
 terror in fugam abstrulerit. Poliarcho, & ipse blandissimus, egit gra-
 tias properati auxiliij, neque suæ virtuti, sed grassatorum ignauiæ ac-
 cebat tribuendum, quòd illi fugissent.

Inter hæc verba in amplexus abiierunt, & salutatione mutuâ func-
 tis non modò quid dicerent, sed & cui se quererentur, vacauit cogitare.
 Tunc igitur alterius forma ad oculos alterius tota peruenit, & hæc se-
 re mutuâ contemplatione percussit, id quisque miratus in alio quo ip-
 se vicissim mirantem rapiebat. Ætas, forma, habitus, & arcaneus lumina
 num vigor, pares anni, & quamuis in diuersis frontibus vna Majestas.
 Cum tantâ specie monstrum erat fortitudinem conuenisse. Neque
 minus Timoclea fortunam adorabat quæ tantum par mirabili oc-
 cursu coegerat. Votum etiam fecit, si per eosdem liceret, se tabulam
 in quam pictor vultum vtriusque transfuisset, Erycinæ Veneristem,
 plo daturam. Et quamquam varij casus distulere id votum, eo tan-
 dem se exoluit, his carminibus ad oram tabulæ insertis:

*Sic roseis stat forma genis, sic frontis honora
 Fulget apex, tales accendunt lumina flamma.
 Humanum ne crede decus, non pulchrior altos
 Phæbus agit currus. Non unquam, sedere tanto
 Oebalij, in icuere Dei, quos uanta soluit
 Puppibus, & iam iam uincitibus innocat undis.
 Nec tu Lemniacis Mauors formosor armis
 Fræna quatis, Pappij, ve soles miscere blandus
 Culibus, ab mise, otanium meruende marito!*

Cum, deinde Poliarcho collegisset se ab hospitis vultu, matro-
 nâ familiaris intuitus, in illius exanimata ora ludèbat, maximè quòd
 in latera atque tergum dissipati tanquam ad rogam crines iacerent

Rogaba

Rogabat quoque per iocū, an incidisset in Satyros. Timoclea autē simplici risu, Ne hos putes, Poliarche, desperatione diuulsos: Fugam inter virgulta præcipitabam tuo periculo conterrita, cū obseruantibus ramis solutus est verticis nodus, & profluentem comam laxauit. Dum loquuntur, libertus interim Poliarchi, duōque Timocleæ ferui, qui aberrauerant, superato callium flexu, haud procul à dominis emerferunt ex nemore. Sola Timocleæ ancilla iam deerat: sed & hanc procul vident puido equo non bene moderari, & inuulsi virga cum clamore ferire contumacem. Satis illi in conspectu huius scenæ iocati procurrūt hilares ad tremantis auxilium. Interim hospes Poliarchū rogabat, quæ illæ in eū insidiæ quisve grassator: an odia, an prædæ cupiditas, tanti facinoris audaciam nefarijs fecisset. Sed matrona sermonem occupauit, & Vtrique necessaria quies est, inquit; huic à mari, alteri à pugna venienti. Neque hinc longe prædium meum Illic rectius erit vobis; habebitisque leuandis corporibus, & mutis sermonibus locum. Non agrè annuerunt tam commodè admonēti, famulōque recepto qui sarcinas ad lit^o seruabat, viā omnes exorsi sunt.

Tampendē ad familiaritatem initiati iuvenes erant, docebātque curæ rētem hospitem Poliarchus, primo mane se è regijs castris egressum; Agrigentum petere negotij causā: Per viam occurrisse hanc Matronā in aula notissimā, quæ à Regis filiā redibat. Aliquo fato seruos (vt in curiosi ibant) per viarum anfractus diuertisse in syluā. Timocleā vnā cū suā anu in eadē secū semitā perseuerasse; cū obliquo ad latus itinere processerunt quinque latrones, & in se vnū tot equos effuderūt. Matronam suo & equi pauore diuertisse, & felicissimo errore ad tantæ humanitatis hospitem esse delatam. Fatis autem, & prædonū scelere factum (inquit) quod primo impetu omnium in me ictus incassū cecidere, suffecitque cædi illius, qui primus occurrit, iaculū quod habebat. Conserto deinde certamine vnus dexteri mei cruris modicā partē libauit, alius ferrum leui vulnere adigit ad latus: Quē ego indignatione cōcitus postquā meo dolori immolaui, altūm que læsi in capite, infelici flagitio territi omnes habenas verterunt; vt nec mihi liqueat, sed iū sine aggressi sint scelus, an fugerint. Tunc quoque vnus celeritatē sic præcepi, vt sub vestris oculis dederit pœnas. Duos qui supererāt ipsi vidistis, vt mihi equi, casus fugientes subduxerit. Qui illi sint, nec suspicari possim, nisi ex Lycogenis castris latrones, qui vel obseruabant

bant mea itinera, vel omnino per solum ituris imminēbant. Hæc loquēte Poliarcho, iā ad priadiū matronę peruenērāt, quod nō procul Phthinia, ad ripas Himera, hinc alueo fluminis cingebatur, illic arbutis inter se implicatis, & lērato vimine miscentibus nexus. Ipsā domū laterculo conditā, & in altū porrectā, latē fluminis cāporumq; oblectabat spectaculum. Sylua quoque, & in proximo colles, commendauerant situm. Familia ampla, & ex dominæ moribus casta; quæ elato pridem viro, integerrima famā claritatē stirpis adauxerat. Hæc tūc mutuis inter hospites sermonibus finem imposuit, officiosē obsecrās, ne offenderentur tenuitate hospitij. Successere illi in tectū, inuitauitq; matronæ humanitas, & prouectę lucis tempus, vt illic pernoctaturi ad cœnam promitterent: quæ dum à familia curatur, interim Poliarchus delibuto aceto vulnera lauit, ne tumore arderēt, oleūque deinde quod Ascyri floribus tinctum erat permulfit, securior notis inemptisque remedijs, quàm in Medicorum fide iniquissimam mercedem ex superuacua curationis morā interdum captantium.

Discubere deinde in tricliniū cœna perlata, nitēque insinuatīs sermonibus non dubitauit Timoclea quærere ab hospite, quo nomine quæve patria esset, an præterea consilio, vel errore, appulisset ad insulam. Ille se ab Africa patria sua, venire respondit, nomē, ac genus, dissimulari eos velle, quibus in se arbitrium erat, dū rediret, Archombrotū iussisse appellari: Neq; se aduersis aëtum ventis: sed in Sicilia cursū fuisse, vt consortio fortium virorum frueretur, quos apud Regē vitere fama vulgauerat. Nil magis Poliarcho, aut Timocleę mirū fuit, quàm quod ille ab Africa tanti candoris vultū afferret. Nō reflexa tumuerant labra, non coacti in orbem oculi sub fronte recesserāt. Ingentis quoq; animi specimen erat, quod amore virtutis extra patriam trāhebatur.

At ille soluto conuiuio interrogare Poliarchum magnopere cepit, vnde infesta latrocinijs Sicilia esset: Quis ille Lycogenes, de cui⁹ castris suspicio erat esse prædones qui in illum inuaserant, quis deniq; regni status, quæve bella vrgerent. Poliarchus iam remotis arbitris, (quippe ad quietem secesserāt, placuērātque vna ambobus cella) Multa virtutes, inquit, in vitia Archombrote, degenerant, & quod magis est, sæpe videas eosdem affectus, pro temporum sorte, nunc virtutes esse, nunc vitia. Meleander, quod opinor non ignorās, paternum autēq; Sicilia regnū tenet, mitissimi ingenij homo; sed qui nō sæculo

nō hominum moribus æstimati, et a exterorum fidei credidit, ut sibi credi par esse ex virtute sentiebat. Illū quoque existimē nimia foelicitate laborauisse. Nā sub initia imperij, quia pacata omnia erant, palā cupiditates soluit, leues quidē & multis Principū familiares, quæ tamen facillē prodiderūt, nec in iniurias idoneā seueritate acrem. Indulgere plus iusto venatui, in cuius varia genera annum distinxerat. Non cōsilio amicitias sortiri, impetū que eas colere: largiri immodicē, horre à negotiorū sumā, quæ plerūque infidis credebat. Vtinam, hospes, fileri hæc possent. Sed malo synceris indicijs, quā iniquitate famæ rē omnē deprehendas. Nam omnia hostes vrgent, at rolluntque in peius. Et hinc optimo Regi malorum omnium causa: inuidiā præcipuē & ambitione Lycogenis, regijs erroribus perfidiosē imminentis. Is priscais Regibus suæ stirpis auctoribus ferox, inuāquam secundi gradus satis patiens fuit; vir manu & consilijs strenuus, solertissimē populo blandus; cæterum nemini mortalium, crudelitate, perfidia, & quoties tutū licet, superbiā concedit. Haud ægrē apud Meleandrum candidissimā virtutis principem fecellit pro amico. Dumque Rex animi curis exoneratum ocio pascit, iste suæ factionis hominibus curiam implet, publica munera, veluti sui iuris, amicis distribuit, ne qua deinde pars regni sana esset.

Iaque furor, & ābitus, arma Lycogeni tantū nō publicē in Regē induerāt. Sed, & propemodū strepēre iā bello, excitatus Meleander, cepit nominis sui, & causæ propter quam purpurā accepit meminisse. Magnitudine animi nemini Regū inferior, acri ingenio, prudentiā quoque eximius; & qui aliter capi nō potuit quā suā bonitate: quæ doctes maximē in eū venierūt, ex quo alienis vitijs ad suas virtutes coactus est. Quāquā tamen male cogitare Lycogenē cōstabat, ius suum exequi in eū aliquādiu distulit. Satis visū si occuparet cōsilia hostis, & vires accideret. Sæpē quoque extorquere pœnitentiā ab ingrato sperauit, seu meruit. At Lycogenes hoc ipsū indignatus, aliquē esse qui posset ignoscere, palā in eum est inuectus. Animos maximē dabit, quod Rex filia quā vnicā habet, tantæ hereditatis fortunam destinat. Quis crederet? A rhombrote Eam rapere in violentum coniugium iste adortus est. Arx est ad Alabi fluij ostium, in qua Regis filia seruabatur. Illuc furtim sicarios immisit, qui puellam & Regem in his forte munitionibus pernoctantem ad se perducerent. Credidit
Meleand-

Meleander ope Palladis factum, vt infidæ in se filiamque, exitum nõ haberent quippe grassatores in ipso facinore oppressi sunt. Itaque omnibus grati animi signis remuneratus est deam. Nam & in nummis iussit noctuam effingi, & seu dijs faciat, seu in conuiuijs remissio inuitet, non aliam quàm ex olea coronam capiti suo imponit. Illud quoque illustrius, quod filiam, donec in matrimonium detur, Dex aris præfecit. Videbis, Archombrote, quoties nundinæ redeunt, Sacerdotij infulis cinctam, videbis interchoros Sacerdotum virginumque operantem Numinis sacris. At non tanta hæc in Deos pietas bellum remouit. Nam inexcusabile Lycogenis ciuim non subita quidem, sed ingens, & veluti mat. r. defectio sequuta est.

Is in titulam belli res publicas & priuatas prætexens, nunc se in s. o. tem ab Rege proditiõis insimulari querebatur, desinarique supplicij; nunc populi iniurias proclamabat diutius ferri non posse, & publicis armis coercondam tyrannidem eorum, qui Meleandrum ad sua consilia agebant. Factione & clientibus valebat. Oloocemus, Eristhenes, Menoc ritus, præcipuarũ provinciarum rectores cum eo consenserant. Multi leuis animi vitio in Meleandrum acti sunt; plures contribuere se rebellibus, capti dissimulatione Lycogenis prementis vitia de more tyrannorum. Aderat ergo superbus, pugnamque poscebat. Neque Rex certamen detrectauit, & ipse ingenti exercitu succinctus. Decimus quintus dies est, ex quo non procul huic in Gelois pugnauius campis. Acris acies fuit, non his languidius pro scelere, quàm nobis pro publicà salute cernentibus. Tandem imminente iam nocte, inclinauit ad Regem victoria. Et Lycogenes palantibus suis, receptui signum dedit, vt pro fugà species esset militaris obsequij. Nec Meleandro consilium fuit instare perculsis, siue ciuili sanguini parebat contentus vicisse, siue noctem & insidias verebatur. forsan & timuit, cum Optimatum apud se præcipui fauerent Lycogeni, suspectarum manuum simulationem in extremam fugientis perniciem experiri. Quippe Lycogenes suos omnes ad aperta facinora non eduxit. Haud pauci sunt circa Regem, leuis auersifque animis, & illinc quidem militant, is hinc fauent. Sic infesta omnia Meleandro; infidæ purpuratorum sententiæ, consilia ad hostem delata, neque domi quàm in campis periculosiores insidia. Itaque quamquam campum obtineret, quem pugnando hostes insulerant,

tamen ad pacis consilia animum adiecit. Nec victoriae filius, tanquam adhuc integro bello mansit in castris. Post priuata hinc illincque commercia, Legati Lycogenis ad Regem perueniunt, specie impetrandae occisis sepulturae, re autem ut de foederibus mentionem inijcerent; quae adeo fuit grata, ut illi ab hoste Oratores timeri se rati, dicere pace legem auderent victoribus. Equidem Meleandro quamcumque placere pacem existimem, ut illi qui iam ad Lycogenem coierunt isti foederibus spargantur, aegre in vnum redituri. Ita nouis artibus spatium erit, quo vel inter se commissos, vel conueniente factione apud populum exosos, impietas sua perdat; aut certe exsatiati inquietudine rerum naturam, ipsi se ad reuerentiam Majestatis a seditione recipiant. Ego pacem cum superbis ac perduellibus non probabam; praeterea aetatis & generis timebam inuidiam, si me iuuenem externumque Rex (ut solet) tantis consiliis adhibuisset. Siquidem iuxta tecum peregrinus sum, Archombrote; nec me aliud Meleandri partibus iunxit, quam quod illius calamitas omnibus gentibus abominandum exemplum est, quae quietem nunquam agent, si vitium Principis irasci liceat, & insidiari bonitati. Dum igitur inuisa foedera peraguntur, hoc potissimum tempus habui, quo Agrigentum contenderem. Sum armorum telorumque studiosus; nec alibi praestantiora sunt, quam quae illic quidam ex Lipara hospes excudit.

Auidem Poliarchi orationem Archombrotus exceperat, fauensque partibus Meleandri, cum acriter in factiosos dixisset, Regis autem filia, Poliarche, quam hic latro sibi in praedam destinauerat, inquit, quibus annis sit dicere placet? Equidem inter rara pulchritudinis & morum exempla eam esse, saepe in Africa audiui, appellarique Argentidem. Ad haec verba oculis Poliarchi modico tremore errantibus, ne valida quidem verba, aut intrepida fuerunt; striditque eam retulit ad annos viginti peruenisse. Nec latuit Archombrotum tam subita in Poliarcho mutatio, ingensque desiderium subiit deprehendendi quanam illa tempestas in eius vultum inundauisset. Igitur ut experimentum caperet, an regiae virginis oblata memoria, an verò occulta vis rei alterius suggessisset hos motus, non nulla de Lycogene disputauit, de quo foederibus, quae tunc publice agitabantur: Et ut omisso frontis horrore, satis Poliarchum costare sibi vidit, reuocato ad Argentidem sermone, de puellae specie & studiis intentius quae siuit. Sed neque

neq; ad secūdū hoc salmē ille cōstātor paucis se ab trepida narratio-
ne expēdiit. Ab Archōbroto deinde rogatus de amicis Meleandri, &
per quos staret regnū, Nō adeo, inquit, fata despezere Siciliā, vt nul-
li sint suo gradu & amicitia Regis digni. Inter illos, Archōbrote, emi-
net Cleobulus cōsiliorū prudētia eximius, Eurymides quoq; & Arsi-
das inclyti bello, nec deteriores ingenijs. Sūt p̄terea duo externi, de
Sacerdotū cœtu, qui purpurā gestat, amicissimi Siciliæ, Ibburranes,
atque Dunalbius, quorū nūc opera maxime Rex est vsus, ne indeco-
re cū Lycogene pacifici videretur. Possē & alios referre, quorū fidē
in Regem nulla vis tempestat̄is libauit. Hos facile vbi in hac Regia
aliquandiu vixeris, fama atque virtutibus ab cœteris ipse secernes.

Iā prouecta nox erat, & quies necessaria fatigatis, itaq; veluti cōuen-
nisset, loqui ambo desierūt. Necdū tamē curæ secretæ in illo vigilādi
dormiēdiq; cōfinio anxias mētes reliquerāt. Archōbrotū ingēs ima-
go oberrabat paulo ante auditi discriminis, nec grauius quicquærat
quā ad pacē res spectare. Quādo enim versaretur in acie, quo cāpo,
quo telo suū animū & virtutē approbaret Meleandro? Præterea, tacito
secū risu voluebat quod ad pugnas omnēq; fortunā tā alacer Pelar-
chæ virginis nomē obstupisset, Huic enim præter virtutē & animū,
nihil ad tatarū nuptiarū spē à fortuna aut genere datū credebat. Quod
si, inquit, Argenidē Rege natā priuat⁹ iste amat, quis dubitet om-
niū discriminū in amādo perire memoriā: & magna audere amatores
& imis eximi vilitatē cū amatur? Neq; min⁹ Polarchū archanis intē-
tū cōsilijs spes ac terror multiplici cogitatione suspēderāt. Tādē in
sommū uterq; labe batur, cū paulatim discursētū hominū fremit⁹ vo-
ta domo per crebuit. Neq; mora, astitere à Timoclea serui ad hospitū
fores, qui eā ad ipsos, venire admonerēt. Cōsurgūt attoniti, primo so-
pore, utiq; graues, quo discusso, cultuq; tumultuarie cōposito occur-
rūt Timocleæ, quæ postquā excusauit, quod hoc noctis fatigatos in-
quietasset, Magna inquit, res est, ò hospites, & eo terribior, quod
per has tenebras quid sit incertū est. Collucēt in cāporū tumulis pu-
blici ignes, quos nefas accēdi, nisi regio iussu, & cū gerēdis reb⁹ cele-
ritatē salus publica imponit. His dictis, in ædiū culmē vtrūq; perdu-
cit. Plūbū nō in acumē fastigij duct⁹, sed leniter, & ad ambulationis
voluptatē accūbēs, onerauerat teadū. Nec stipatū nebulis erat cælū
aberatq; tunc Luna, quæ sæpe incēdiorū nitore procul cerni fulgore
suo vetat. Ex hoc ergo solatio, suda in nocte, prospectus facilis fuit in

ignes, qui vnde quaq̄, emicabāt ex mōtibus. Neq̄dū in ea cōtēplatione hæserāt cū hominū fremitus cœpit audiri, ex vicinis domibus, oppidē que, quod procul nō aberat, per ipsum noctis silētiū ad vacuas utiq̄, aures horridiūs allabēs. Iubebāt hospites diligēter obserari adium fores, nequi prædones nocturno tumultu vterētur ad facinus. Sed Timoclea, quidquid hoc esset tā publicis celebratū trāsmissumq̄, indicijs, aiebat nimis maturē cognosci nō posse. Phthinthiā in proximo oppidum esse. Si placeret hospitibus, per vnum ex feruulis suis, quid illic serirēt homines, posse intelligi Laudato mulieris cōsilio descēderunt ad fores, serūdq̄ emissō imperāt explorare consternationis materiam, nec cū cōtēter referre, quæ audiret. In triclinium interim turbati succedunt suscitātōque foco, cū matrona ipsis media consedisset, interrogant, quis illos Siculis quæve omnino nocturnorum igniū utilitas esset. Nā & inquit Poliarchus, plus iam anno in Sicilia vixi, & nunc primum illos aspicio. At Timoclea. Num tu verō in cuiusq̄, collis iugo arborē nō vidisti in lōgitudinē mali defixā, cuius apex, in caueæ modum, ferro vndique per radios præcingēte laxatur? Annuēte Poliarcho, Hæ sunt, inquit, publicæ arbores, ad id ipsum constitutæ, vt ad Regis imperiū impositis in vertice facibus, ægotij signū dent, quod illico oporteat per populum procurari. Et hos ignes Angaros vocāt. Qui primi illos cōspiciunt, statim & ipsi suorum mōtium iuga pari fulgore illustrāt, & ab his porrō admonētur qui lōgius colūt, donec totā insulam fammamirabili celeritate percurrerit. Populus interim in armis stat, ad obsequium cui destinatur paratus. Et haud mora à Rege nuncius peruadit in proximā verbē publicēque quid ille fieri velit enunciat. Inde ciues recentibus equis deferuntur in proxima oppida, à quibus, & in alias vrbes eadem celebritatis fides exigitur. Ita continuatis officijs Sicilia ad Principis nutum penē momento erecta est. Neque temerē hos ignes excitamus. Semel antea illos vidi, cum sicarij solum Regem agresi hoc modo quærerentur. Dij faxint, ne nunc causa tristioti, & in per adum scelus accensi sint. Adhuc non probabat Poliarchus rationem, subridēsque, Expectabam, ò matrona, vt hunc morem ab antiquissimā facum religione deduceres, quas in vestræ Ætæ vaporibus orba Ceres accendit. Quid autem in publicum con modum hic tumultus? aut quid Principis interest. Sed matrona, Non proprus, Poliarche, huic instituto utilitas abest, maximē cum hostium classis furim in Insulam timetur appulsura. Nam qui portubus præsidet, ista flamma admoniti, tum catenas suis

luis claustris obijciunt, tum in trāstris remiges habet, si opus est, nauigia in pugna prouecturos. Sed & populus sub suis ducibus, tribunisq, a signis nō recedit, vt nec si fefellerit in littore hostis in imparatā Insulā possit inuadere. Est & alius publicorū gniū vsus, si quis reus quem publicè interitū vlcisci, vel fugam extra Siciliam adornat, vel in ipsa regione, amicorum, aut montium fide cōtegitur. Nā his ignibus semel accēsis, nefas est vllā ex Sicilia nauem soluere, & quisquis sua domo cōmunicauerit reum hunc eodem crimine penaq, leges censent.

Ab his Timocleę sermonibus diuertērūt in alios, quę rebātq, inter se, quid potissimū crederēt huic cōsternationi causā dedisse. Poliarx huius vltima omnia verebatur. In Lycogene nihil fidū Patere Meleandrū insidijs tū corruptis suorū ingenijs tū sui animi magnitudine iustos metus auertente: Dumq, vicissim ciuilibus belli incōmoda locū ur Timoclea hospitibus hos versus porrexit, quos amicitia Regis studioq, literarum notissimus Nicopōpus in Lycogenē condiderat, libero furore execratus, quōd ille, & sceptrum Meleandri, & Argenidis nuptias concupisset.

Quę terris funesta lues, ò fœdera mundi

Ò Sceptrā ò Regum cognata potentia calo,

Quę tantum insanas voluit dementia gentes,

Scilicet vt vestrā sedeant ceruice tyranni,

Ab miseris infos amor est euertere fasces,

In dominos sanire iuuat, ins, fasque, piū que

Occidit, & cacam nil purpura tardat Erinyum,

Qualiter irato sudis cūm sana Gigantes

Terra sinu, tumidi que procul monstrauit Olympum,

Illū acres subiere ac fas, humilem que per Ossam

Sperauere polos, donec lucente procella,

Reddidit iniusta fulmen sua corpora matri,

At tu quem furia, ceu primum a fronte Cerastem

Atollunt, miseris signum exitiale terris,

Tu regni turbare decus, tu turpibus ausis

Aggressus sceptrumque patris, gnata que beatā

Connubia, ò impar, furij que Ixionis ardens,

Et tantum amplexus vacua ludibria nubis,

Quas pœnas, vesane, dabist quę funere raptus

Horrida Tartarei metues ad verba tyranni

An cita precipiti vinctum rota differet orbes
 Veliecori procumbet axis? vel fulmine tacturo
 Aerna capax monstri, rapidos qua plurimus ignes
 Egerit Enceladus, crepitantibus haeriet antris?
 Sol pater, armentis si pabula grata Pelorus
 Edusat, alme, tuis, septisque fidelibus ambit:
 Tuq. Eryeis victor, tuq. ò Erycina, Cerēsq.
 Vosque Dei indigena, quaque hospita Numina ritè
 Trinacrii casto placamus sbure coloni,
 Ferte pjs vires, Nis sit violabile Regum.

Numen, vs & tutus vestris honor excubet aris.

Erāt in illa lectione, cū nūciatū est rediisse Timoclea seruū. Omnes ergo suspēsus animis circūstāt intrātē: Nec diutiūs poterant dubitare, & interrogare tremētē nō audebāt. Neque is ratus quod afferebat corā hospitibus euulgādū, seuocat Timocleā, delatōque indicio, cū suspēte paulisper muliere, & ipse videbatur obriguiffe. Tādē Timoclea vt maximē subitis cōsilijs mulier valebat, manu prehensū, ne cū ceterā colloqueretur familiā, in interiorē thalamū rapit, monitisque, vt se querētur, hospitibus, ostiū tremens adducit, & iubet palā seruū que audisset nunciare. At ille, Vix in oppidū peruenerā (inquit) cū plerique occurrerunt, vt intumultibus solet, nec ipsū, quō irēt, satis certi. In omniū foribus micabat lucerna, diuisi que in coronashaud modica admiratione marcebāt: Cū me ad proximū cētū applicuiffē, audio Poliarchū perduellionis reū esse, & ad capitale suppliciū quati, in hāc quaestione publicè ignes accēfos. Ego errorē nominis veritus, quod in multos cadere potest, curiosè quēsiui quis ille Poliarchus, & quo facinore dānaretur. Vox omniū fuit, Poliarchū eū esse, qui plus anno in Sicilia hospes, armis, & amicitia Regis inelyt^o fuisse. De crimine neminē eorū satis scire. A rege dānatū, & quidē diligentissimē vestigari. Ab hoc cētū digressus ad aliū, eadē rursus accipio, & cum nemo suo dissensu in certum rumorem faceret, rem satis exploratā nunciare non distuli.

His auditis, Archōbrozus, simulq; Timoclea, in Poliarchum contemplationem iniiciunt. Pallens illē ac tremens, non vt conserio metu, sed indignatione periculi, nec cōtumeliā ferēte virtute, identidem a seruo requirebat, an vera & cōperta memoraret, & a Matrōna, satis ne cōpos animi esses is seru^o. Nec feciūs quā inanis sōnio praeinctus agebatur. Vocem deinde aliquādiu tenuit, ne in rātō animi tumultu

quie-

quicquā excideret in fortunā aut Regē indignū. Sed tata res, domusq,
incertū an fat fida, cū stationē nō ferebāt. Manū igitur, atq, oculos at-
tollēs in cœlum, Vos, inquit, Dij Siciliae, & quotquot præterea, Superi,
ius fasq, inferuatis, Vos Genij, Larēq, Meleādri, qui me hospite ex-
cepistis, obtestor, ac veneror, vt si quid in Regē, rē ve publicā Siculorū
offendi, si ope, manu, cōsilio violati fidē hospitij, aut omnino traduci
cōmerui hac publicæ quæstionis infamia, tū me inter inimicorū manū
atq, ludibria quā potest funestissimo exitu cōficiatis. Sin omnia cōtuli
ad salutē imperij, inūdatq, hæc in insōrē inuidiosa calamitas, date ò Dij
falcē, vt Regi populoq, purgat⁹ tutō ab Insula excedā, liceatq, nō fœ-
dā aut ignobilē mei memoriā in hac gēte relinquere. Te verò Matro-
na, in cōmunione periculū nō voco. Hoc ipso noctis cōcubio recedā
in agros, meæ fortunæ cōragione tuas ædes liberaturus. Fremebat in-
terim Archōbrotus, & ad eō vnus diei amicitia valuerat, vt extrema
omnia Poliarcho polliceretur. Ex vultu impetuq, & loquēdi ratio-
ne, vtri hoc periculū esset nescires, nisi quod adhuc licētius Archom-
brot⁹ vidēbatur irasci. Sed matrona, sic quā seruuli indicio fidē non
haberet, dissimulās, alios qui referrent certiora, se protinus legaturā
licebat. Subsistere tamen in triclinio seruū iubet, hospitesque ex-
tra illius conspectum in proximum conclaue ad consiliū ducit.

Illic verò nō diuti⁹ gemit⁹ tenēs, de flēbat fortunas Poliarchi. Neq, se
enim de illi⁹ in nocētia, sed neq, de Regis iracūdia dubitare. Quippe sa-
gacissimū seruū, nisi fideliter exacta renūciare nō ausū, se quidē suā
domū, opesq, offerre Poliarcho, si ipse quā posset ad salutē vteretur.
Sed quid, inquit, hæc cœcta, aut tua Archōbrote societas, possit in Re-
gē? Iā ad rit⁹ miles armat⁹, iā ædes aut aperæ nos prodēt, aut obrutæ
in nos ruent. Nā nec sperari potest toti familiz integrā fidē fore, nul-
lūq, seruorū, si hic clā hæseris. Poliarche, nostri furti secreta te aperatu-
rū? Scitis quid inter tā subitos met⁹ necurrent? Latēs iter, & præter
me hodie nemini notū, effoderūt sub terra qui has ædes cōdidere. Id
triplici errore dissēctū totidē ostia habet, quibus in varios cāpos erū-
pit. Illic facillimè potes tegi. Poliarche, sub duciā, discrimini. Simula
modò te atrocī rumore petteritū à me abire: vt ambo defūgamur pe-
riculo, nec aut tu tāquā nocēs, aut ego te ceptatrix, inuidioso tumultu
obruamur. Cū verò limine excesseris, cētino⁹ arborū ordo, quā meis
foribus ad Hymarā est, sed te ducet vnde nō procul fluminis ripa arca-
n⁹ in promissā spelūcā est adit⁹. Ego nemine familiarū cōscio per do-
mest-

mefticas latebras cū face in eādē fluminis viciniā euadā. Exceptū deinde in hęc antra ope deorū feruabim⁹ dū tēpeftas ex ſcruat. Hoc ſecretū Archōbroto, ignorare nō debuit, & ea indole violare nō poterit. Libertū quē vnū hic habes, id celari magno opere intereſt, ne timoris terrore, aut præmiorū fiducia mutetur Poliarch⁹ in gratias ad Timocleam effuſ⁹, id verò cōſiliū in eā noctē probari ſibi dixit. Neq; enim in ſpelūca hæſurū, niſi vt certo intelligat quæ hæ laruæ Sicilia in ſe hagāt. Explorata fidei libertū ab vltimorū ſecretorū notitia arceri nō poſſe. Nā & eius ministeria in illa tēpeſtate potiffimū exigi: Ab Archōbroto nō petēdū, vt tantā tē ſilētio premat. Dignū ſe peiori calamitate fore, fide illi⁹ ſide aunderet dubitare. In hęc verba de triclinio excedūt: iuſtiſque mox armis, ceu pugnā capeſſeret, inſignis Poliarch⁹ procedit ad Timoclea fores. Illic ſupēti familiarē, & quæ hæ rerū mutatio eſſet ſurtina querēt, paucis exponit, denūciatū ſibi periculū illis ignib⁹ quos videbāt. Se igitur fugere, ne aut ab his ipſū prodi necelle ſit, aut cū ipſo hoſ perire. Salutauit deinde in ſpeciem longioris diſceſſus Archombrotum atque Timocleam conſcenditque in equum, & libertō veſtigijs hærente in præſcriptum à muliere ire ſe coniecit.

Periculi inmanitas, & propemodū pudor ſtimulatū iuuenē angebat, & O me veſanū, Gelanore (ita libertū appellabat) quod vlli mortaliū poteſtate fecerim in hoc caput. Quid attinebat ignotū, nec cultu ad meā ſortē idoneo, in hac gēte errare? Aut quid fabulæ aliud docēt, quæ Lycaonē ad Iouis hoſpitis iugulū nobis eſſingūt, quā Principes qui inſperato exitu loūt, quod ſe externiſ credideriat, nō magis alieno ſcelere quā ſua ſtultitia violari? Volui patēre iniurijs. Bene eſt lædor ex merito, Gelanore. Hęc ipſa dū loquitur, ſubit memoriā cauſa, quæ eū in ſicilia tenebat, cui⁹ veneratione illico mot⁹ timuit ne protātæ ſpei foelicitate in quā illic viuebat, ſclerataē doliſſet de oblato diſcrimine. Gelanor⁹ ſidiſſimo metu in dñi, periculo turbat⁹, cōſcibat debere Poliarchū gen⁹ ſuū, & fortunās omiſſa ſimulatione detegere. Nā ſi ſibi perſonā detraheret, ſi ſe ad ſaſtigiū ſuū reciperet ſpōte excuſaturū Meleandrū acerbiora iudicia, hoſtēſq; veniā petituros. Nihil ſapis, retulit Poliarch⁹. Poſt acceptā iniuriā maximē intereſt me celari, Dignitatis meę reuerētia priuſ fortē accēderet cogitātes poſſe me læſū dimitti ſemel arū at ſēper meminiffe iniurię. Nihil referebat Gelanor⁹ ſcētiz incertus, & aſtra quæcūq; tūc micabāt in oſe, & mētē, ſibi atque patrono int r ſilentium compellans.

Interim Timoclea munitis forib⁹ familiares iūbebat ſecedere ad quietē. Nolle ſe quicquā nocte turbari, orta luce omnia diligēt⁹ exploratu-

ros. Obire deinde singulorū cellas cœpit, tā quā domesticis curis intēta, reuera nequis reb⁹ quas furtim agitabat molest⁹ inspect⁹ or accederet. Vbi aequiescentibus vniuersis, tuta res visa intrat exiguā cū Archōbroto cellā, in qua secretū eff⁹ ossa spelūcæ aditum peritus artifex abdiderat. Stratus erat asseribus locus, quorū inter se oræ clavis insertis necēbantur, nisi quod duos ex ijs nullū ferrū cæteris cōmiserat, vt faciles essēt, si quis hos vellet ab simulata cōpage reuellere. Supra illos oblōga stabat mēsa, verabatq; calcari ne quoniā alijs nō herebāt. ad perambulātū quaterētur vestigia, proderētq; secretū. Paucissimos illuc intrare ferebat. Timoclea ipsa raro locū visebat. Tūc verò sublatis asserib⁹ specū aperuit, gradusq; in imū adiu ducētes. Mox cōcussi silicis ignē sulphurato excipiēs, pręparatā facē accēdit, viā q; auspicatur cū lumine. Sequēbatur Archōbrotus sua, & mulieris causa nudū ens ē manu tenēs. Gradus ad viginti erāt, per quos subibatur subterranea, porticus quæ in lōgū porrecta abibat deniq; in varios calles: ne possesso ab hostibus vno ore, obstrui posset fugiendi vtilitas. Terra huic operi apta fuerat quippe adeo spissa, vt qua stare illā ventēs, cætera, uæ egerebātur nulla ruina sequeretur, rur⁹ usq; nō difficilis accipiēdis fossorū iāibus, quos nec obiectis saxis interpellabat, nec cedēte arena frustabatur. Lēgus ille, & arcuato opere cōtinuus fornix, quā quā arua, & incubentē domū ferret adhuc tot annis vitium nō fecerat. In aditu modicū spatiū calce linuerant, vt pictura, & literis imbueretur. Sed piger nec solutus syderū luce aer, graui humore imagines corruperat. Adhuc tamē cernerēs effigiem aræ hominisque imponentis simulata thura in focū, propter cuius verticem eiusmodi versus, vñcūque legebantur.

*Di, quos sub vacua fas est tellure precari,
 Seu Iouis hic regnum est, seu Diūm hæc antra verentur,
 Seu quī caruleis incinctum continet Orbem
 Fluctibus, hic trisidi posuit fundamina sceptri,
 Has precor, ò fidas dominis seruate latebras.
 Non istam fraudes scelerent, non turpia nōctem
 Furta, nec attonitā radians face tristis Enyo
 Terreat, aut dire vanis stridoribus umbræ.
 Sit pasata quies, sint sancta silentia rebus,
 Donec casta domus, nec parci grata, nepotes
 Thura ferent vobis. Hic fontibus incubet horror
 Hic Erebus, placidâsq; bonis mulcete tenebras.*

Hæc raptim lugebat Archōbrotus. Sed grauior de Poliarcho cura a loci cōtēplatione mēte reduxit. Timoclea percunctantem docebat, quā-

quæ Poliarchus erat externus, neminē fuisse Siculorū propiori amicitia gradu Regi ad motū, neque bonos inuidisse. Sed nescio quod hodie fatū, inquit, desaxit in illos qui Regibus fuere charissimi. Ita est, retulit Archombrotus, hic cometes paucis annis quas aulas non perstrinxit? At Timoclea, Verū, Archombrote, cæteris omnibus ruina suæ causa, vel in se, vel in dominis fuit. Istū tātæ virtutis, sub moderatissimo Rege, quis casus afflixit? Retulerisne ad exemplum Lydios cōiuges, qui nuper in gēte externā impotētis felicitatis pœnas dederūt, hic ad regiū limē, in suo sanguine tufus, illa ex carcere ad licitoris ferrū educta? Notissima refero, Archombrote. Sed quid eā in scenā simile Poliarcho? nihil illis ad regnū decrat, præter nomen & purpurā. Aspernabātur pares esse gētilibus; nec quā virtute tātū superciliū tollerēt, habebāt. Teneros quoque annos cæci calcabāt, illius qui hæc bona & asserere verè poterat, & fortiter sustulit in rudimētū potestatis. At Poliarchus, nō libavit regiā gazā: nō præsidis nō castellis fundabat suas vires. Apparebat deniq; instar Solis hæc virtutē in trāscursū lucere Sicilia. Lōgè aliter isti Lydi, & (haud ab simile fortunæ ludibriū) par aliud cōiugū ex Phrygia. Nēpe illi, subiicit Archombrotus, quos nuper ex regiæ penetrāli, in quā omnia poterant, beneficij crimē mitebat ad laqueum nisi pinceps adhuc memor a malle, carcerē dānatis munus dedisset. Ita est, inquit Timoclea, Scis igitur quā multum peccauerint, ipse quidē tāquam immemor primæ sortis, & à multis amari dedignatus, illa inuidiam non verita abdicari cōiugij, quod primum erat nata: Vterque autē uersa Iunoai nō litans, ignarūque suum quoque Deabus fulmen esse.

Miraremur hæc, matrona (ait Archōbrotus) nisi crebra humanarū rerū vices penē omniū rerū admirationē sustulissent. Cerne Aquilij aulā: cerne Hippophili. Quid Procerum primos iuuit post exhaustū immēse potētia cursum, ad purpuratū Sacerdotiū cōfugisse, tanquā ad arā? Nēpe ut preciosus esset funus expirātis dignitatis. Sed nō idēd mehercule plebeia inuidia vnuquā accedam, quæ in omnes desaxit, qui principū amicis illustres sunt, ipsiq; Regibus obloqui audet cū homines sibi gratos cæteris anteponunt. Insignis hæc est, inquam in Reges iniuria, velle eos arceri à suauitate mandī, & à fide, quam omnes in ijs expectamus, qui per nostra beneficia creuerunt. Amicū tu aut ego habeamus, in eā lenitate cōquiescamus, Solis Regibus lex barbaræ inhumanitatis dicatur, ne quem eximium habeant

habeant, aut cuius familiaritate delectentur? Quid cū sponte amari se sentiunt? cū ingenij & affectuū paritate, imò cū fide & beneficijs prouocatur ad amandū? Ne tum quidem audebant illi Impetui indulgere quem natura dulcissimū habet? Certè neq; Herculi Philoctetem, neq; Achilli Patroclū inuidem⁹; pauciq; inter Heroes sūt, qui non aliquē præter cæteros charum, in vitæ & secretorum cōfortium admiserunt.

Hic Timoclea: Mihi quoque, Archōbrote, nunquā placuit tā iniquæ obtreptionis audacia, quæ quanquā publicæ vtilitatis larua cōtegitur, plus infani tumoris tamen habet, quā solida pietatis. Plurimi enim in Regibus irascuntur, nō quod aliquos gratiā suā subuehant, sed quod sibi gradus ille non pateat: Et in gratiosis, quos tam acerbè deuouent, haud rarò nihil magis quàm ipsa foelicitas displicet. Certè vt ex domesticis nonnullos seligimus, ac veluti adoptamus nostras in curas, fidemque eorum familiaritate & muneribus tam pensamus quàm sollicitamus in futurū; Ita ni Princeps sibi quaesierit eiusmodi vicariā opem, ipsedemque rationibus aluerit, non sufficet publicis laboribus, nō mecastor vel si firmiores nostro Atlante ceruices incumbentibus negotijs opponat. Nā quod modò referebamus casum eorum, quos diu regijs amicitijs florētes ab suo denique axe fortuna excussit, nihil inde collegeris, nisi interdum fieri posse vt Reges iniuste amicos suos deserant, aut si indignos amauerint, errore deprehensos præcipites eos agant ex suggestu quem inuidiosè conscenderant. Sed, quod sæpe est, fac constantis animi esse Regem foelicitate que inuenisse quos amet, videbis intactam vtrimque beneuolentiam vtilissimè perēnare. Ridebis, optime hospes, quod mulier apud te hæc differam. Verū in Aulæ tropicis educata, frequentissimè vidi hoc argumentum inter petitos agitari, quorum sapientiam ipsa quoque experientia sæpe probauit. Sed hæc clades Poliarchi, quæ nos modo sollicitos habet, forsitan præter omne exēplum est: Nā & Meleander probissimū ingenuij Rex est: & iste nec fidem deseruit, nec improbè exultauit in tanta fortuna: vt in hoc illius discrimine non aliā quàm factorum esse culpam existimem.

Sic loquente Timoclea, hæc Archombrotus subito aquæ murmurē percepro, quæ in vicino stuebat, rogauitque matronā, quis is son⁹, & an illic perpetuus esset: simul quantū in lumine facis licebat, humum

intuebatur, ne temerè in fluenta incidere. At Timoclea, F6s, inquit est, ingèri vi aquæ è vicinis collibus huc illabens, fistulitq; ad vltiores campos deductus; qui commodissimo cui su facit ne sitiant si qui isthic latuerint Et haud multum inde progressa, magni ambitus lapidem ostendit, qui fontem largo impetu cadentè præcipitabat in subiectos canales per foramina toto fundo distributa. Pulchritudo, & copia aquæ, tum natia frigiditas, & quicquid in aquis laudamus, è plus Archonbrotu rapuerunt, quòd ex Africa veniebat, sicca vt plurimum, & fontium destituta solatio. Itaque quamquam ad Poliarchu festinabat, captus iuuenili voluptate manus primu, mox & ora fonti admonit, qua placidius manabat, inde etiã plurimũ bibit curis & vigilia accensus, Obiurgabat intèpestiuum potum Timoclea, fonteq; impensius miranti; Hunc specum maiores mei, inquit, non in via tantum & fugæ comoditatem ornauerunt; sed & qua licuit longiori habitationi voluerunt aptatum, si quem fortè diutius laterè sua fortuna coegisset. Cerne hoc spatium quernis tabulis stratum, ligno eodem vtrinq; latera, & fornicem ambiente, ne prorsus infalubris capiendo somno locus sit in nudà liberatq; exudantis vndiq; terræ frigidate. Aspexit Archonbrotus illud cubiculum ad samitæ dexteram intra effossum spelunx latus declinans, & ipsa loci caligine offensus, quam modicus ignis non satis submouebat, auersatusque indigni domicilij omen non sine suspirio cogitavit quantus vir illi diuersorio destinaretur. Liberiori quoque dolore Timoclea ita locum affata est. Tu igitur hospitem Poliarchum accipies, tu inuicem fortissimũ & omni luce dignũ tuis tenebris celabis? Sed benè est si te illius salute nobilitaueris! O fortunæ vim quæ sapissimè facit vt ei de suis in nos iniurijs gratias habeamus! Nam & illa peccauit clarissimum virum ad latibula ista cogens, simulque eximie fauit quòd his saltem in antris passa est spem salutis illius delitescere.

Inter hæc emensi vlam erant, & os specus Archonbroto monstrabat Timoclea, quod non operose referaretur. Vedes introsum duo oppositum egressui lapidem tenebant, sic in terram nitentes, vt nulla vi quæ exterius moueretur quati possent. Sed qui intra specum erant eos faciliè obliquatos, ab exiguis leuabant scicibus, quib' ita

fulciebatur ne ab imposito ostij onere p̄sset recedere. His ergo exēd
 tis, saxoq; deducto, vbi speluncā Archōbr̄pt̄ aperuit, egressa Timocle^e
 iactavit manu facē, vt cū Poliarcho cōuenerat, rursūsq; ignē suppressit
 ne ex morā in alios quā quos optabat suspicios^o fulgor incidere. Ille
 cū nō aberrasset à via, stabat ad flumē, expectabatq; signum, quo dato
 peruenit ad matronā. Sed quid illi^o & famuli equis fieret, diu quæstio
 fuit, donec Gelanor^o Ite, inquit, ad cōsiliū in spelencā, dū de equis deli
 beratis, stabūt religati ad has alnos, quæ procul omni via propter flu
 mē cōsurgūt. Dū illi descēdāt, dū adhuc trepidi nihil in rē meditatur
 Gelanor^o equos reuinxerat, aderatq; ad speluncā, in quā vbi recept^o est
 lapidē quo viæ adit^o celabatur reductis fuscis vestib^o & ad cōsiliū se
 cōponūt. Cēlebat Poliarch^o dimitte dū esse libertū, qui omnia explo
 raret, quod sibi facin^o obijceretur, quæ hæc noua in Regē sc̄uitia, nū de
 niq; amicorū in extremis fides duraret. Salubre (inquit Timoclea (cōsi
 liū, Poliarche, si nō scires nihil prius homines à Gelanoro quæsituros
 quā vbi delitescas. De illius fide nō dubito, sed si in hostes inciderit,
 fortasse per tormenta exprimet verū. Indignatus Gelanorus, se in sa
 lute domini, nō verberibus, nō equuleo, frangi posse respōdit. Habere
 se præterea quo eludat inimicos. Iturū se attonito maximè similē; & si
 quis ex ignotis aut suspectis de Poliarcho roget, iā de luce abiiss^o evo
 ce ad fidē cōpositā esse dicturū. Neque rē à vero abhorrere; quando
 quidē sub terrā secret^o à sole recesserat. Quæretibus mortis genus, mō
 titurū ab equo in Himera flumē casū; Quippe fuisse Regis edicto per
 territū, ingressūque nocte flumē, neque vadū tenuisse graue armis.
 & subrahēte se equo fluctibus haustū, (tūc fortè commodè ad hanc
 fraudē Himera plūs iusto abū labat,) Adit, inquit, nihil fuisse in me
 opis, eū videre iratis vorticibus dominū in mare deferri. Hoc cōmē
 to, fama tui interitūs spargetur, quā nihil nostris rebus commodius.
 Nā & inimicos satiabit, & cæterorū miserationē inueniet, qui de ex
 tinctā virtute magnificētius loqui amāt. Lixabitur deinde custodia;
 quæ iā port^o & nauigia asseruat, & omisā quæstione, quā audis^o in te
 decretā; nō agrè aut latebis aut fugies. Nec aliud mortis gen^o tutiori
 mē dacio fingem^o, quā quod nihil ex te reliquerit. Tu ū præterea equū
 quod temerè vœlet patiar ire; tāquā mors dñi hæc fecerit libertatem.

Placuit omnibus Gelanori calliditas; Sed adiecit Poliarch^o, si inci
 deret in Arsidā, cui inter Siculos maximè fidē habebat, rē vt erat ni
 hil

hil cū daretur effundere, rogaretq; suis verbis ne indigna calamitate iacētem adire vereretur. Aut si id minus posset, quæ saltē ex re essent perferēda cōcrederet. Cōsulebat etiā Archōbrotus, ne perfunct^o officio Gelanorus protinus rediret ad specū (nā nec satis posse pulsantē exaudiri, & suspitioni locū fore, si qui viā in proximo obirēt) Sed ad Timocleæ fores accedēs, vteretur in matronæ familiares larua eadē quā ceteris imposuisset, patroniq; tanquā extincti fata expressis prosequeretur gemitib⁹. Inde secretò Timocleę ope ad Poliarchū esse vēturū. Agitauere præterea, quid supellectili, quid familiæ Poliarchi faciendum. Instruxerat enim domū, quæ nō indecora, aut impar regiæ amicitia esset. Sed nec familiaribus fidebat. Vnū enim suæ gentis habebat Gelanorū. Ceteri erāt externi, ac plurimū sibi ignoti: Nec multū de bonis laborabat, assuetus in abdito vestiū circūferre sumi pretij gēmas, & modicū auri, ne fortunæ omnia in absentē licerēt. Siue igitur tanquā dānati hominis bona ad se traherēt Meleāder, siue illā mercenarij seruiq; diriperēt; iussus est nihil mouere Gelanorus, sed tāquam à cōulsā domus excidio ceruices subtrahere. His præceptis exornatū dimiserūt. Ipsi Archombroto atque Timocleæ iā nō diu licebat cū Poliarcho esse. Seruuli enim primo mane ad officia surrecturi timebātur, aliquo ludo fortunæ tūc potissimū seduli cū minimē velles. Hos matronæ in Poliarchum studia deprehēdere, vtrique perniciēs erat. Rogāt itaque vt in solatiū virtutē adhibeat, quæ nec cladēs mereri, nec cū immeritò accidūt deijci potest. Se quidē quam sēpissimè liceret ad colloquiū redituros. Tū puluinū in quo recumberet, facesq; (plures enim Timocleā intulerat) tradūt, & remōso sub terrā itinere in thoros teferūtur. Poliarcho quæ mēs fuerit, quātum iracūdiæ questibusve in illa solitudine indulserit, illinc intelligas, quod nō plus de vitā quā de mortis decore laborabat, sciebātque ex spiritu suo pendere quos supra se habebat eximios.

Gelanor⁹ postquā domini equū admotā virgulā libertatis admonitū auertit in curs⁹, & ipse in suū cōscendit, destinatū iter ingress⁹ est, Cūque ferē ad syluā peruenisset, in quā pridie Poliarch⁹ pugnaerat, tres lecticas ferri vidit, multosq; in equis comitari post hos, perditum examen procedere. Quę hæc pōpa duceretur scire libuit. Propinquāt liquebat lecticas esse funebres, hominesq; pullatos. Territ⁹ ferali auspicio rogauit ab extremi agminis vno, cui⁹ exequiē ducerētur. Ille ad

corpora legatorum iri respon dicit, quos pridie Poliarchus contra ius gentium cecidisset. Cohorruit Gelanorus; & quæ hæc fraudes, quod ve piaculum esset, secum ipse volutans, quod certiora cognosceret, iuit cum illo agmine, donec hominis cadaver, quæ in limine sylvæ Poliarchus fugientem peremerat, inter ferales luctus vidit attolli in lecticam. Tunc fatis constitit, grassatores qui in Poliarchum inciderant, à Lycogene ad Meleandrum fuisse legatos. Sed cur præcipitata ultio erat? Cur dies non dicta Poliarcho? Ergo legati atrocinarètur impunè? Et Rex in hostes quàm in suos pronior esset? Danda fortitudinis præmia fuisse victori, & legatis in scelere occisis crucem quoque pro funere.

Hæc confusa & tunc nidà pietate volentem tanta ira incesserat, ut iam ægrè aut colorem obtineret aut vocem. Satiùs visum à spectaculo recedere, cui furiosè indignari inceperat. Igitur deuotis hostibus, quæ ad Regem proprior cursus erat concitat equum Penetranti ad alteram sylvæ oram, tam se proiecto, visis complures per viam procedere, nam & militaris hæc erat. & tunc regis in propinquo castris freuens. Inter ceteros occurrit Timonides, non obscurus ex Meleandri familia; qui, & de Poliarchi vice anxius ad hoc ipsum errabat, ut quid eo esset factum acciperet. Is posteaquam Gelanorum agnouit, Ote, inquit, opportunum! ubi autè in tanto tumultu Poliarchus? At ille promissæ artis memor, deiectos oculos in Timonidè vix attollès, Poliarchum vixisse respondit. Tum verò in Timonide pietas, atq; amor potior fuit præsentium rerum metu. Vaticinanti similis stetit, deinde singultibus in hæc verba laxatis, O infelicè cum Meleandro Sicilia! vertit habenas. Visa res non mediocris solatij Gelanoro, fictam domini mortè adèd veros, nec occultos gemitus, inuenire. Neque multum Timonides processerat, cum ad illud iterum redit, & Quod, inquit, viri maximi fatum fuit, Gelanore? quæ subito aut à quibus oppressus est? Cum edictum in se Regis metueret (retulit Gelanorus) ausus est per tenebras vadum in Himæra explorare: Sed imbribus tumens flumè conatè diripuit, & quantum in syleru fulgore conieci, in proximum mare deuoluit. Rursus exclamauit Timonides; & nunciaturus maximam cladem, illico viam ad Regiam instituit; Sic furenti, non procul Aridas occurrit cui vni Poliarchus fortuna consilia à Gelanoro credi voluerat. Hunc Timonides raptim implet funesti nuncij horrore; petentique ubi esset, ostendit venientem. Simul his ipse quidem, ut cæperat, versus regia castra

castra stipulas equum; Arsidus vero ad Gelanorum pergens, salu-
temque obiter ferens, de patrono protinus currit. Sed ille est
arcana quæ afferret respondit, quibus publicum satis aptum non
esset. declinaret à viâ Arsidus; se cùm nemo obseruaret sequutu-
rum. Parua momenti Arsidus, cui iam non parua spes in sinua-
uerat, nihil dum Gelanorum de Poliarchi obitu questum esse.

Solitudo in conualli proxima erat, quò postquam conuenere, ita
prior Gelanorus; Viuit, è Arside, Poliarchus, sed te vniua vita sua
cõscium cupit. In effossâ sub Timocleæ adibus viâ, matronæ fide
celatus est. Me autem ad te misit, vt doceres quis ventus hanc tem-
pestatem exciuerit; & si perculsum non fastidis, ad se quoque perdu-
cerem. Arsidus nullum se periculum defugere dixit; Duceret modò
Gelanorus ad specum, cupidumque Poliarcho coniungeret. Imò, in-
quit Gelanorus, arte opus est quâ Timocleæ familiam capiamus, re-
fesciant illic latere Poliarchum, & in sordidorum hominum potesta-
tem summi viri fata perueniant. Prior ibo, subornatisque gemitibus
quod iam apud Timonidem ceppi, illius simulatam mortem deslebo.
Tu quoque Arside, quoscingue conuenieris illâ fabulâ vtiliter elu-
des. Fiet Poliarcho vita securior, si credetur extritus Medio die ad
Timocleæ limen peruenies, quasi per æstum acquieturus. Nec suspi-
cionem faciet, si in adibus matronæ iam olim tibi notæ familiarita-
tis iure diuerteris. Est præterea quod te moncam; supencem illic esse
in Siciliam heri aduectum. Ex Africâ, nisi dissimulat, soluit. Specie,
& cùm loquentem audieris, sapientiam laudabis. Fides in Poli-
archum summa est, cui vix dieculâ commercio iunctus nunc in vlti-
mis adhæret. Ille tibi, aut patrono meo, suspectus esse non meruit.

His inter se constitutis sparguntur in diuersa. Et Gelanorus quidem
quâ compendiû ad Timocleam erat, Arsidus, cui diutius vacabat, le-
to gradu in publicam viam diuertit. Sed deceptus Timonides tra-
gœdiam latè ferebat. Nam in quemque de notis incideret, author e-
rat obiisse Poliarchum. Rumor inde in plures; & pro hominum for-
te diuersis affectibus, sed vbique ingentibus, exceptus. Statuerat eo
die Meseâder Hypsâ flumine superato, ire Megellam; quò ipso iubê-
te Argenis filia Syracusis aduenerat. Iâq; pronúciato diceflu collige-
bat miles vasa; & Rex, dũ apta itineri hora esset, in proximis vallo cã-
pis spatiabatur. Mediº proceribº erat, haud dubiº multos ex illis spe-
cie

cie amicitia atque officij circūstare inimicos, Cū ecce in castra Timonides redit, nūciatque amicis quidquid acceperat de Poliarchi fato. Dīctō citius atrox fama dimanauit in milites. Neque ægrè credebatur. Ipsū denique Regē adire Timonides luctūque efferatus ita loqui nō timuit. Multū est, Domine, quōd gratulemur Lycogeni. Fato funtus est Poliarchus. Ad hæc verba hæsit Rex incertissimā mente percussus. A nisi inuenis calamitas & iactura, eo magis horrētē agitābit, quōd in se tāq̄ nō authorē hæc factorū culpa reciderat. Lachrymæ deinde propemodū subibant, & triste vēturarū rerū auspicium. Sed nec publicè dolere tunc securū, cū in eius vultū plerique imminerēt ex amicis Lycogenis, frontē, oculos, verba adnotaturi. Obfirmato itaque ore, ne aut lætitiæ aut doloris ederet signū, pauca de genere interitū quæ fuit, rediitque in tentoriū, certus nemini lætā esse Poliarchi perniciē, nisi qui & ipsū Regē perisſe cōcuperet. Multis militū reuerētia Regis obstabat, ne corā lamētarentur. Fidissimī procerū vel suspicijs constantiā fallētibus deflebant amissum, vel indignatione maiori inter mutua colloquia, factorū tēporūque iniuriā non premebant. Illos Rex diligentissimā memoriā distinguebat à cæteris, tāquā dignos quibus vāis se crederet; sed nec sine pudore intuebatur, ratus se vt interfectore Poliarchi inuidiosè ab illis designari. Mirā fuit, extitisse qui auderet subito calore effūdere hos verſus

Flos inuenim, seu te id Sisygi timer omne sub oris,

Quo pallent alij manus; seu sycere calum

Au uisſi, Siculas non respecturus ad oras;

Da fasſus veniam; grauidis que accedere vindex

In miseros ne quere Diis. Satis ansa luemus

Gentibus inuisi, memoriq; in sacula fama

Hoc monſtrare nos fas. Tene ergo lacessere flamma

Te potuit ripis haurire furentibus amnis?

O Superi! qui nos ignes, vnde ue piabunt?

Iphiamnes, ipsa moruere piacula flamma.

Cæterū dū profectio à castris ornatur, iā effusa in populo fama, Poliarchi cladē vulgauerat, Magellamq; peruenerat. Fortè in thalamo sedebat Argenis, cultūque non quem tranquillis rebus haberet, regiā virgine tamen dignū inter puellas adornabat. Selenissa aliūna

Argenidi erat, secretorum omnium conscia, & tunc illius comam fingebat, cū vna ancillā ex atrio, in quod forte processerat redit, nunciatque Poliarchum obiisse. Fefellerat primò Argenidis aures, cui tunc intentior de nocturnis ignibus, & Poliarchi inimicis, cum Selenissā sermo. Et ad Selenissam quidem allapsa ancillæ vox, ingenti tu multu animu, omniāque præcordia concussit. Tum veid furtiuis nutib⁹, oculisq; silentiū que subinde iubētib⁹, monebat ministras vt premerent vocem, Sed iam susurrantiura garrulitas sedem impleuerat, subitōque horrore Argenis attonita, nec dū certa quid ancillæ loquerentur, rogauit quosnam casus aut clades inter se missarent. Selenissa responsu intercepto, excidisse de ministræ manibus speculū, quod die natali Argenidis Meleander dederat; Illud nunc dominæ iracundiam reueritas querit. **Sed non** persuasit iam sponte metuenti. Ergo de sede Argenis exiit, proximāque puellarum manu prehensens, & in eam ardentibus intueus oculis, Si iam, inquit, mentiri audebis, scias te hodie vltimo in conspectu meo esse. Dic veid numquid triste de Rege allatum est? Abominata illa dirum de Meleandro omen, & tanquam adhibitura solatium, **Ino**, inquit, ò Domina, omnia quæ oportet de Rege audimus. Victor, & valens, vt nosti, expectatur. In tantæ felicitatis mixturam parua clades est, extinctus Poliarch⁹. Non alias fortius suas partes, quàm tunc in Argenide obiit pudor. Strenuè reuocauit abeuntē spiritum, eodēque momento & cōstituit, & distulit mori. Ac ne vllam suspicionem mulieribus, que astabant relinqueret, Regem, inquit, dijs curę esse non dubito; qui ciuilibus motibus secundum ius exitum dabunt. De Poliarcho loqui peritumuit, ne in ipso nomine hæreret, iam penè collectis gemitib⁹ victa. Cumque diutius coactæ frontis scenam non ferret, in arcanam penitus cellam sola se penetrat, tanquam subiti negotij causā: iam que fores obserabat, ne quis superueniret suprema meditati. Sed non fefellit illa rabies Selenissam. In vestigijs itaque Argenidis hærens (& alumna hoc licebat) redeuntē in claustra ianuam sustinuit manu, specieque obsequij dominam in illo secreto sequuta est.

Tum demū obseratis foribus liberior in ludū Argenis, & lachrymas soluit, & direptū manu cultum laniatis crispibus proiecit in terrā. Lectulus ex ebore erat, quem humilē purpureis tapetibus ad diurnā quietem auixerant. In illum tota corporis mole procubuit. Neq; Sele-

nissa loquebatur; sed tacita expectabat, donec ipse primus turbo lachrymarum concederet. Sed ut vidit nunc mitissimis feruentem genibus nexisque manuum articulis lacertos oculosque inuidiosè tollentem in cælum, nunc sauius intra se, & errantibus luminibus, obloquentem; longiorem denique stylum, qui ad varios vsus desinebat in acumen, aptantem in iugulum; nihil cunctata in frementem insiluit: & brachium iam penè sceleratum tremulis manibus tenens, laborabat dignos questus in furiosam expedire. Nam spississimis singultibus luctus obstabat. Diu par miserabile in hoc statu perseverauit, ut utraque inualida manu esset, & nec illa ferro vteretur, nec ista eriperet: ambæ immobiles, & in altera tantum ora defixæ. Argenis præcipuè in humerum ceruicem reclineuerat, ore quoque incuriosè hianti Selenissam intuita. Nihil, inquit, nihil agis, Selenissa. Ut cumque obstiteris mori licebit. Hactenus recte monstrasti, constantem memorem, piam esse. Quid illa præcepta iam alia pietate peruertis? Mihi quidem, tibi que solatium erit, quòd inuiolata pudore in tumultum succedam. Putasne me superstitem Poliarcho esse posse? Ille me intactam à Lycogene præstitit. Reddam nunc vitam; & hoc ipsum est pudore quem seruauit, & merito suo minus. Ego, si nescis, Selenissa Poliarchum occidi: Crimen non expiabo nisi sanguine abluerim. Quid illi cum Sicilia, nisi propter Argenidem, fuit? In hæc verba dolore confusa spiritum quoque amiserat. Elabatur manu ferrum, & ipsa in Selenissam, tunc quoque malè fortem incubuit.

At illa non de Argenidis modò sed & de sua vice sollicita, omnem medicinam adhibebat parum exaudienti, nunc alterno dolore aggemens, & citò expiratos luctus credens, si liberrimè soluerentur, nunc in altissimæ supercilium rediens. Patris etiam admonerat, quem tumultibus publicis fractum, si ipsa moreretur, extremo vulnere sauciaret. Esse hanc enim veluti purpureum & fatalem patris crinem; Quem si euelleret, inquit Scyllæ Minoem amantis duplicato parricidio, gnatae & patrem in eadem exitia esse tracturam. An præterea auida

fama, & sponte iniqua, persuaderi posse credebat, tam violento amori pudicitiam superfuisset? Sed hæc frustra apud fardas tunc aures iactabantur. Tunc verò in furem & ipsa fauere audacius; Nolle se tam fœdum exitum spectare: Nisi vivere promitteret, se ad auxilium proclamaturam. Iamque ad fores videbatur processura; cùm Argenis laciniam vestis duccens iterum in amplexus reuocat, & O mater, inquit, cur à tantis doloribus vetas abire? An Poliarchū, si defuncta prior essem, fuisse viſurum existimas? Non fallis, Selenissa; Ab cunis ad id quod ætatis meæ est, quid velis, quid commendes, intellexi. Quod iam fieri prohibes, cum mea manu patrauerō, ipsa potissimum laudabis. Si quid è mortuis superest, amat me etiam nunc Poliarchus. Ibo scelix ad sponsum, & sine inuidia castissimas miscbimus umbras. Ad extremum, si ex incertis sensibus toti in tumulos condimur, hoc cum vita malum effugium (horreo loqui) ne interfectorem Poliarchi venerari necesse sit. Scis cuius imperio ignes hesterni micuerint. An dubites illinc fortissimo viro fuisse exitium? Sed pater est. Impietas erit parentem auersari. Sic igitur inter Poliarchum & patrem partiemur affectus, ut deposita vera, quod mihi vtriusque beneficium est, neutri possim irasci vel fauere.

Contra Selenissa deducis cædis vrgebat ad quam amor impulisset, tandemque, veluti melioribus factis admonita; Quid nos autem Poliarchum, tanquam proclamatum, dessemus? famæque tam sepe ludenti certissimo dolore iam credimus? Nescis in fabulis errorem Pyrami vulgari, ut discamus periculosum esse ex primis indicijs furiosè decernere? Quid scis an in paria fata nunc voces Poliarchum, quibus ille suam Thisben imprudens damnauit? Poliarchum audimus occidisse. At quàm multa fingere rumor solet? Quis cadaver inspexit? Quis maculatum sanguine ensom? Forsitan nunc securus, & despectis hostibus lætus, si cecideris, per tuum vulnus animam efflabit. Mitte qui certiora renuncient; & saltem in hoc viue, ne eum, si viuus est, perdas. Tristi risu diducta Argenis ceruicem monit; & Quàm, inquit, vana spe extremos luctus differ?

Hoc commento nec tibi, ò mater, nec mihi persuades. Sed hoc dabo Poliarcho, aut verius Dijs, ne temere credam hoc facinus esse paratum: ea lege, ne cùm certius de clade constiterit, molesta sis vitam & sensus positura. Hoc principio læta anus, quæ sciret atrociam ex luctu consilia primo impetu pertimescenda esse, cum aurem moram pati inceperunt, sua sponte excidere, iusiurandi arbitriũ penes se fecit; & per Deos, Deasque, sed præcipuè per genium Poliarchi, sacramentum Argenidi præiit, nihil illam toto biduo, quicquid audiret deinde, vel sciret, suæ vitæ nocituram. Annuente virgine, & in verba quæ Selenissa conceperat iurante, monere anus cœpit vt recomponeret comas, ne cuiquam ad tam arcani doloris noticiam indicium esset. Formam, quamquam in Argenide summa erat, tamen magnitudo animi vincebat. Domuit scilicet gemitus, momentũque in vultus redijt quos ante dolorem habuerat; nisi quòd in oculis rubor tumebat, quem ad motage-lida temperauit.

Adhuc colligebat animum, & in lætius ora fingebat, cùm vna ancillarum ad fores pultauit, monuitque iam Regem in limine arcis esse. Neque mora, Argenis, tãquam aliud egisset, redit in thalamum, etiam porrectiori vultu quàm res publicæ merebantur, siue quòd à suspicione sui luctus abisset, siue vt inter simulationis dolorisque certamen, in iustum temperamentum omnia verba, omnes gestus redirent. A prætoria-nis inde excepta, qui non procul excubabant, per mediã regis atria successit ad portam. Haud procul erat Rex, qui ad genua accedentem, ponentemque dexteræ osculum, sustollens, & mox leui manu verberans genas, vsquene valuisse, rogabat; maciem simul, palloremque incusabat, quibus inter bellorum metus deteriorem formam fecerat. At illa haud licuisse per pietatem respondit, Patrem, & Regem in castra profectum, saltem votis curisque non profectum; sumptaque lugendi materia, non nihil lachrymis, quæ frequētissimè instabāt, indulsit. Rex eã bono animo esse iubet. Annuisse Deos votis: Restitueret placidis rebus vultũ, quẽm

aduersa exhaserant. Populus se circu u effuderat, non tu in is
quàm se neſtutem Meleandri, ſpectem Argenidis virtutè & que
reueritus; quæ eà arte diſpenſabat ſupercilia, oculos nutum,
vt & populus humanitate captus acclamationibus exultaret,
& ex Optimatum frequentia nemo neglectum omiſſum uel ſe
rederet.

Salutantium ſupplicumque concurſu Rex obſeſſus pauliſ-
per in atrio hæſit; in quo fons erat non plus aquis notabilis,
quàm arte ſignorum, quæ illic hoſpiri Cocco aloiebant Dæda-
lum poliuiſſe. Aquæ in altitudinem redeuntis originis, per va-
rias fiſtulas atque formas micabant; mox in ſubiectum alueum
recidentes, feruebant ipſo tumultu labendi, reddebantque co-
lorem mari ſimillimum. In medio Galatea, tanquam in pelago
lugebat recens extinctum Arim, qui iacebat in littore, & tan-
quam inciperet ſolui in flumen, duos fontes ore ſoluebat & vul-
nere. In conſinio aquæ, contumax Cyclopiſ imago, ſimul alio
ſaxo imminebat ſecuræ Galatææ, ſimul audiebat indignantem
his verſibus, quibus artifex ſubiectum marmor inciderat.

Durior è ſaxo quo nunc meus occidit Acis;

Aſperior ſyniſ & Polyphœme tuiſ;

Auſalues. Deus hoc faciet, quem tu inſcie ſati,

Quem non mortalem paſſus eſſe virum.

Nam Deus Acis erit, vineique perennibus vn diſ.

Quid facies? nullas hæc timet vnda minas.

Iam fons corda tenet; iam fons tenet omnia. qualis

Acis erat, dat nunc candidus auctor aquas.

Cincinnatiſque ſui memoros labuntur in orbem;

Errat & in tremulis annulus ille vadis.

Quàm bona caruleis periit iam purpura venis!

Nec tamen in gelido ſanguine friget amor.

Quò meus Acis abiit? quò vos humerique, manùſque?

O quanti numon conſtat habere nouum!

Hei mihi! ne ſe hominem plus vulnere ſenſerit eſſe,

Quàm nunc thure date ſentiet eſſe Deum.

Hoc conſpectu Argeniſ cladiſ admonita, dum Rex cuncta

retur in obliis, solitario colore se pascibat. Erat huius Galatæ; meliorem Acim flabat. Sed quis ille Polyphemus? Quamquam eo destinabat Lycogenem, tamen & culpæ paternæ inuita meminerat. Iam ad interiora Aulae proceſſerant, & purpuratis ad corporum officia dilapsis, penè soli familiarium obsequiorum ministri cum Meleandro perſiterant. Lætus Rex hoc secreto, & ab his quoque cum Argente diuersus, Tuam, inquit, ætas & sexus, mea gnata, expertem facerent publicorum consiliorum; nisi te disciplina & indoles erexi let ad magna, & præterea quod utcumque sis fœmina, tamen in te recumbit fortuna Siciliæ, & viris imperatura es. Alia scæpe me viuo illis curis, sine quibus regia dignitas sustineri non potest, & quopotissimum in regnante est, discere filere. Pessimò loco sum in Argente, nisi pati iniurias ita possumus, ut videamur non sensitisse. Nam si pondere quod nunc vrget flecti nolumus, fortasse frangemur. Scis à me defecisse Lycogenem; Multas vrbes in partes abscēssisse. Peius nocent qui in ita viscera hærent, meisque consilijs incubant, veriùs me captiuum quàm Regem obseruantes. Prælium quò nuper certauimus, videbatur Lycogenem admonuisse quid possem. Victus erat, & nisi fauisset nox, ne munitionibus quidem tutus vim meorùm tulisset. Tum verò Optimatum illorum haud pauci quàm apud me erant, quos arbitros consiliorum habueram, diutiùs sua studia non pressere. Fœderibus opus esse clamabant; Validam populi partem consensisse Lycogeni. Hos seruare præstaret, an desperatione incensos in mutuam cladem excire, tantum parricidas dubitare: Iam, & ipsum Lycogenem audebant exculare, & hunc quidem prælio victum esse non bello: Sed præterea, ut funditus perdi posset, non tamen expedire. Quo enim oculo Siculos inspecturos qui eorum delicias sustulisset? Acriùs pro vitione defuncti, quàm pro viuētis decore certaturos. Occiparem igitur tempus, dum acie victor, pacem ciuium beneficium meum facere poteram. Non dissimulabo, Argente, plus inter has voces timui, quàm in campo cum Lycogenis signa fulgerent.

Prodi dignitatem meam videbam, & timeri poterant grauiora, si dicipi abnuissem. Fecisti, gnata, præcipuè, vt regnum retinere quacumque pace mallem, quàm exheredem te facere obstinata defensione maiestatis. Sed nec leges expectarunt à me Regeatque victore. Tabulas à Lycogene obtulere, quarum summa hæc erat. Meleander Rex, Siciliam pleno iure obtineto. Lycogeni apud eum amicitia gradus esto, qui fuit. Eidem & maris, & Syracusani agri præfedura seruetur. Erbesum, & Heracleam, cum præsidij habeat in fidei pignus. Cauebant præterea ne liceret meminisse iniuriarum, vllòve iudicio quicquid per hostiumultus actum est vindicare.

Non erat meæ dignitatis, Argenis, conditiones ad paciscendam pacem accipere; sed nec recnsare, fortunæ. Inter vtrumque ambiguo, Ibburanes atque Dunalbius egregiam operam dederunt, ne quid præter maiestatem facere crederer. Nam insulas numinum quibus ornantur, conuenientissimas sciebam, vt veluti ex officio ad concordiam hortarentur armatos, maiorem etiam fidem (quia externi sunt) fore, hinc illis instar sequestrorum, commeaturis. Panormi tunc erant; Acceptisque codicillis, quos perplexos illis scripsi, facillè quid vellem intèllexerunt. Ergo nunc ad me, nec ad Lycogenem delati, tanquam inuitos ad ea coegerunt quæ potissimum cupiebamus. Ita conditionibus sum assensus quas ferebat Lycogenes; nisi quòd intra duas cohortes præsidium esse iussi, quo Erbesum & Heracleam teneret. Idque maximè caui, ne præsidij specie totas illic habeat legiones, in me captato tempore inuasuras; nève suspecta sit lenitas mea ad omnia arbitria inimici tam facilis. Hæc legatos iubebam nunciare Lycogeni, & si conditio placeret, postero die ad nos redire. Neque mora in his erat, sed ad me aduentantes tristis casus afflixit. In Poliarchum inciderunt. Dirigit Argenis ad rei mentionem, & vt perturbatio oris lateret, sponte tam violentam iussim commouit, vt qui deinde horror aut rubor suffundendi cœpisset, facillè ad excussos spiritus referre-

tur.

Diu expectante Meleandro, cum utraque ipsa cessa-
 set: Pessimo fato (inquit ille) in legatos Lycogenis Poliarchus
 inuestus est Dubiū consilio an errore. Sed ferro non pe-
 percit, & tres ea clade extincti sunt. Duo supererant; qui ex fu-
 gi calentes ad me perueniunt. Hic tumultu cuncta complere,
 lamentari indignum exitum sociorum, ita meam fidem ap-
 pellare, vt penè criminarentur. Cumque aduocatis extemplo
 Proceribus, concilium illis dedissem, iam non soli inuidiam
 mihi fecere. Multi ex meis partes eorum questu acerbissimo
 implerunt. Summa clamorum fuit, oportere Poliarchum
 dedit ad pœnam, ne credi vulgò possat immixtus qui meâ fide
 tutos occideret. Nec mitius quàm capite anquirendum in
 tanti exenapli facinore, Hæc iubentibus propiores quam
 consulentibus vrgebant. Sed obstabat ingens in me meri-
 tum Poliarchi, qui pœlio mihi victoriam conciliauerat. Et
 virtus experta, suspicioni ignobilis facinoris non patebat.
 Cleobulo quidem, atque Eurymedi ceterisque qui in con-
 cilio sanierant, incredibile erat id scelus. Reum illi audien-
 dum censebant, facile quæ sibi obiciebantur excusatarum.
 Igitur misurum me affirmo, qui eum ad dicendam causam
 accerferent. Fore enim sine exemplo si defensione sublata
 opprimeretur. Hoc audito peius hostes accensi sunt; Eripi
 enim debitæ vindictæ Poliarchum, si vlcisci differem. Num
 enim post tantæ audaciæ nefas, nisi vi & ingratijs reditu-
 rum? Imò nisi prohiberetur, excessurum ex insula, & in
 patria iactaturum quàm impudè illuisset Siciliæ. Cum me
 diutius confusa flagitatione lacefferent, rogauit, quid igitur
 factu opus. Nam abesse Poliarchum, & in absentem
 supplicia frustra constitui. Vox illorum omnium fuit,
 fugam ipsius occupandam, quod perfacile esset, si iu-
 bore nostris ignibus prouinciæ signum dari. Ita e-
 nim occlusis portibus tanquam in custodia hæsurum,
 futuramque exemplo peregrinis scelera vbicunque pos-
 sunt fieri, posse quoque vindicari. Credidi (Argenis) è

salute Poliarchi, ut autem certior qua sitioni, ne negata ultione accenderem suo se arbitrio vindicatos. Nam & ubi in culminis ad iudicium venisset, nullas posse occurrere quae eum furentibus eriperent. Primam igitur de publici est speculis ignes in Poliarchum fulserunt, & in himalibus solatium fuit, quod militum vulgus agrae eius periculum audiuit. Sed speranti meliora, primo mane superuenit Timonides maximi ludus auctor, nunciatumque Poliarchum perisse. Non potuit Argenis dolori imperare, sed ingenti suspitio victa, primumque in genua subsidens, mox tanquam expiratura, procubuit. Exclamat Meleander, factumque proximorum concursu, inter manus puellarum in chorum illata est. Aqua deinde ori perfusa, vestibusque laxatis, liberior spiritus sudorem compescuit. Percunctabatur Selenissam Meleander, quod aggritudinis genus, & num primum filiam urgeret, se quidem dum ambo colloquuntur aduersa valetudinis signa notasse, inquietos oculos, & saepe reprehensos ab errore. Sed nec eundem fronti colorem constituisse. Selenissa apte dissimulabat, iam biduum esse ex quo illa satis cibum non caperet; hinc se febriculam suspicari; Experientia tamen scire, hoc linquentis animi frigus in Argenide breue esse, nec grauioris mali indicio suspectum.

Dum in his rebus sunt, interim a Lycogene litterae Regi redduntur, quibus significabat ei praeside se futurum, ut in Palladis sacratio (id Rex sanctissimum habebat) iureiurando pax perpetraretur. Se postero die, si Regi videretur, esse venturum. Rex ei renunciari iubet, id magno opere sibi placere, scire se in crastinum expectari. Dimisso nuncio, Eurymedem vocat, virum semper animis successuque egregium. Nam & iuuenis semel in Olympiâ cursu, iterum iuncta in Isthmicis, coronauerat patriam oleastro & apio. In paucis deinde Regi charus, & praetorianis Praefectus, semperque arcirector, aut ubi, quamvis Rex inisset, & fidem per hoc bella incorruptam praestiterat. Huic Rex quae videbantur imperauit, curarentur intentius ea nocte excubiae cohortes, quae a suspitione perfidiae aberant, in stationibus locarentur,

vigilum numerus duplex esset, Cauendum, ne quid suo aduentu moueret Lycogenes: Eum enim non tam conciliatæ pacis fiducia, quam factionis suæ viribus tutum, ad aulam accedere. Postquam mandata hæc dedit, quia Argenidi melius erat, in eius triclinio coenauit; illic (vt erat mitissimi animi Princeps) maceratum curis animum non nihil refecturis. Reliquum nodis, quantum per sollicitudinem licebat, somno datum Sed Argenidera interim dolor per indigna & horrenda consilia ducebat. Neque satis placida, aut secura Poliarcho nox erat, Timocleæ quoque ædibus noua tempestate feruentibus.

Cum enim Gelanorus discessisset ab Arfida, recta viam ad Timocleæ limen habuerat. Illic apud seruulos fictum patrone exitum caute desleuit. Matrõna totam scenam ex arte prosequuta, coram familiaribus rogabat Gelanorum quoniam fato Poliarchus perisset; & ille liberius apud intelligentem mentiebatur. Superuenit etiam Archombrotus, fidiisque probè doloribus, vocem suam & vultum mutauit. Aderat inter hæc Arfidas; quem vt ad hospitium diuertere nunciatum est Timocleæ, ipsa ad vestibulum confestim processit. Cumque ille excusaret, quod nimia familiaritatis fiducia ad eius limina de itinere deflexisset; & matrõna, ad ipsum beneficium vocando ageret gratias, succedunt intra testamõrque Archombrotos sociantur, quem prior Arfidas ceperat, vt pote, extremum, salutare. Tempus prandij erat, quod Siculi supra cæterorum Græcorum molitiam, curabant. Hoc confecto, cum ad sumendum cibum digrederetur familia, solique cum Timocleæ Archombrotus & Arfidas superessent, Scio, Arfida, (inquit illa) te ad pium officium aduenisse. Poliarchum, licet in infesta fortuna, quæris & amas. Vt ex Gelanoro didicisti, apud me est. Quæ illum causa perculerint, neque hic quæro, & melius apud ipsum de te accipiam. Tum Arfidas; Dij, inquit, in præsens silentium commovent nostris rebus. Cæterum quod secreti (matrõna) nunc agimus, nulla ætate tacebit; Sed ahrambiguo

tuz domus fortuna est. Si fidem seruiabit, si hoc grande virtutis depositum, cum tunc licebit, Orbi reddet; plusquam Saturni Latium posteris erit. Sin tumuli omen hic habet sub terra Poliarchus, pollute erunt sedes: quicquid Ditarum in Sicilia narratur, in his antris, in hoc Ditis adyto, vulgaris infamia inueniet.

Parata fax erat, quam cum accendisset Timoclea, ad Poliarchum ituros pracesit. Neque diu in illis latebris fuerant, cum vident assurgentem ex puluino, & aduentantium lumine excitatum. Is posteaquam Arsidam vidit, ceteris obiter salutat, in illius collum inuasit. Fidem deinde amici collaudate, & subinde rogare, an latitantem reumque Poliarchum agnosceret. Et vides, inquit, hanc matronam? Si hæ latebræ mihi pudendæ sunt, culpam deprecari non potest; sin salutare hoc capitis mei furtum, illi me debet. Coegit apud se potissimum in hoc turbine esse. Die autem, Arside, quo piaculo meruerim esse facer Sicilia. An Rex de Meleandro Cereyon aut Busris est factus? Aut vos Siculi habetis Dianæ Tauricæ signum, & hospitis sanguine grauem Deam placatis? Adhuc Arside non pauca de Meleandritebus questus, exposuit quantum seditionis instar Regijs castris intulissent legati Lycogenis, & cum illis purpurati aliquot Regi infidi, Tantis malis victum Regem, cum res in tumultum excederet, & Poliarchus fugere ex Insula diceretur, annuisse vt publice ignes fierent. Poliarchus non sine indignatione Arsidam audiebat, crebroque, & mutatis vestigijs acer, & loquuturo similis erat; Cunque ille desisset, tunc vero Timocleæ manum corripicns: Te autem, inquit, testor (nam quatuor presentissimi Dij sunt, tamen nec vsquequique per sua numina fallentes perdunt, nec continuo adsunt cū rite inuocantur) Te inquam Timoclea teste volo. Adfuiisti facinori. Vidisti pugnante. Nū insidias struxi? nū questij in quos certarem? nū obuios lacessiui? In cogitante adorti sunt. & ergo vel sub illis pereundū mihi erat, vel si vicissō in me armanda Sicilia? Quod verò meditati sceleris argumentū?

Vnus eram; & infirmisimum pugnae solatium, mulier comitabatur; matronae seruuli, meusque libertus, in pacata ut credebatur sylua praeruerant, ut nec ad illos certantum sonus perueniret, Quod autem miserimum Regem fortuna adegit? A coniuratis & perduellibus missos instar iustorum legatorum venerari; litare suorum sanguine cupiditati hostium; & infra eorum crudelissima vota fama habere.

Plura quae dolor, & conscientia, admouebat ingerentem, vetat Arfidas de fama publica dubitare. Dicere omnes nisi à Lycogene corruptos, esse in paucis eximiam fortitudinis laudem, vnum, & itineri non pugnae paratum, ex tot grassatorum manibus victorem euasisse; Riderique à militibus fœdissimè querentes, quod quinque, aut plures, ab vno oppressi sint. Sed iam aliud querendum; Poliarche. Indigna est, ut se hodie habet, tua virtute Sicilia. Exti parumper. Da Regi, ne cogatur aut periculosa suis rebus sanctitate te tueri, aut cum flagitio inimicis relinquere. Adhuc in re sic peccauit, ut possit excusari. Eadem enim vel lui, vel purgari iudicio, adeo mos est, ut ipsum Martem ferant caelo Halirrhotio, in Areopago causam dixisse Quod si securi & legitimi fori spes esset, iudicarem, Poliarche, ut vitro tui copiam faceres accusantibus. Neque enim aliud in te decretum, quam ut ad Iudices venias; causa autem est, quam vel iniquis probes. Sed odium & impietas hostilis, non expectaret iudicium vrnam. Insidijs, aut impetu, facinus vrgeront. Horreo loqui. Abi modo Poliarche. Permittie hanc Insulam non in totum esse scelestam. Poliarclus se vero si liceret abiturum respondit; Nec quid minus post tot beneficia quam pacatum discessum, ingratisimam terram posse praestare. Male merito Regi idèd minus se irasci, quodd à fortuna illum plesti ad inimicorum satietatem iam videat.

Inter eos deinde quaeri ceptum, qua tutissimè ratione emitteretur ab insula; placuitque in rustico habitu eum esse. Arfidas ex Brutijs vxorem habebat, poteratque Messanà ad focorum sine suspitione transmittere. Is impostum suo na

uigio Poliarchum recipiebat in Italiam deferre. Timoclea habere se praeterea dixit, quo vultum fugientis egregia fraude mutaret. Fuit, inquit, in Panormi finibus latro, non spernendae calliditatis arte: diu inultus. Quippe vultus illi triplex, vt de Geryone quaedam anus fabulis memorant. His dictis mox corisū cunctata est, quantum in tristissimis rebus decebat. Aetas homini media erat, raua barba, & tenuis. Sed in sinu capillitia duo, ex quibus totidem barbæ pendeant, hæc horridior, & in senilem effigiem cana, fusca alia, in primæ virilitatis specimen colebatur. Has larvas tāta ars cōcinnabat, vt nemo ascititiā formam deprehendere, nemo arguere furtiuos vultus posset. Igitur modò senex nūc iunior interdū dēpta persona tenebatur. Sic impunè latrocinatē mutabilis forma nō supplicij tantū, sed & suspicionidiu eripuit. Nā iuuenili grassatus specie, mox senex occurrebat quærētibus; rursumque fallebat iuuetutis imagine, si sub canis peccauerat. Pater tunc meus prouinciā regebat, qui fatigatus pessimi Chamæleontis ingenio, tandem captum meritisima cruce fregit. Sed miratus fraudis ingenium ad naturam accedentis, pilos iussit apud se asseruari. Si placet hos producā, aptabimusque Poliarcho.

Non expectauit donec vllus annueret, sed excessit ex specu neque diu morata attulit hæc gemina iuuentutis & supremæ ætatis simulachra. Horum alterū cū imposuissent Poliarcho fremdenti, quòd sibi alienis & improbis vultibus ad salutem opus esset, statim sic alius fuit, vt vel Argentidem fallere posset. Opportunissimæ fraudi benè precati, rogare perseverant, vt ea vti velit. Timoclea quoque idoneas vestes prima nocte delaturam, se promisit. Nam debere in ijs latebris Poliarchum in ignoto habita esse, vt si qua illic fortuna tulisset curiosos, in proximos campos sui oris securus fugere posset. Iamque erant discessuri, cū Arfidam Poliarchus settoeat, Archembroto & Timoclea excusans quòd cum eo secretus loqueretur, & colloquendi causa erat, quòd necessitudinem quæ ipsi cum Argenide erat amicorum, fidissimus sciret. Eum igitur obtestatur, ne quam primum ad Argentidem grauetur conten-

dere, se de Virginis vice multò grauius quàm de sua anxium
 esse. Scire enim suam eladem illi immodicè dolituram. Quid
 verò quò dextinatus dicebatur? Tristissimæ famæ errore, ad
 scæua & vltima consilia posse amantem adigi Iret Arsidæ, &
 inuentem suble iaret. Ne illa fleat incolumem. Si dii exitum
 præstiterint, in Italico se litore expectiturum eius imperia,
 ut si tuberet, tunc etiam quàm libet periculoso facto, ad eam
 essetiturum. Plura nec dicere tempus sinebat, nec Arsidæ vo-
 lebat committere; qui operam prolixè pollicitus, tamen quia
 iam vespera erat, hortante Timocleâ, nec dissuadente Poliar-
 cho, in crastinum distulit iter. Sumpta cœna redituri ad Poli-
 archum erant, cum vestibus quas matrona promiserat. Is inter-
 rim allatis à Timocleâ cibis perfunctoriè vescabatur; & , quò
 illum à præsentium molorum sensu auerteret, non nihil iocū-
 tus Arsidæ, Quid doles, vir fortissime, inquit, si te specus, si mu-
 tatus habitus ab hostibus teget? Tu vnus; tu plurimos fugis;
 At superos omnes, cum vnus insequeretur Typhæus, fugæ nõ
 puduit; nec fortasse euassissent, nisi Ægyptus animantium tur-
 pibus formis pauentes condidisset. Audi quanta audacia Ni-
 copompus familiaris tuus in illorum metu versatus, diuinis
 vultibus rictus & rostra induxerit. Tradidit deinde librum, in
 quo erat poësis varij argumenti; iam iamque abiturus, hos ver-
 sus quos ille legeret vngue signauit.

Iam prope congesti super astra Typhœa montes

Extulerant; tremuere Dei; nec scæua Tonantem

Fulgmina, nec certæ Phœbum inuere sagitte.

Non ferro insignis Mauors, non Gorgone Pallas;

Non animi, non ora manent, miserisque relique

Sanguinis, & in capto pallebant sidera celo.

Horridus aerâ cumulans fastigia bruma;

Exsuperansque Notos, celo coniungitur Atlas;

Inque solum præbet Superis iter. Astra recumbunt

Verticibus, Libyis hærent vestigia campis.

Ergo per immensos humeros; manique seueram

Canicem, & riuis gelidos manantibus artus.

Defluxere pelo Superi. Ne fidiis terra
 Celicola; Diram peperit vesana Typhæum.
 Qualiter imbelles volucris timor agmine mixto
 Exercet cursu Damas; Cùm prima per arua
 Sustinere fugam, stant omnes impete presso,
 Hæstere sonitum, seu quem latrabitibus horrens
 Aura feret, seu quem venantia cornua mittent.
 Tum subito effusa celerant vestigia, quæ dat
 Sylua locum. Sequitur falsi terrores imago
 Longa, nec audiri cessant simulachra pericli.
 Haud aliter toto fugiunt vega nemina mando.
 Nil certum misoris. Superant montesque, lacusque
 Planaque, nec saxinis satis est sibi roellis in antris.
 Est regio, incertus patrie qua flumina Nilus
 Diuidit, & septem succedit in æquora rivis.
 Si qua fides, illic mortalia corpora primùm
 Aspexere diem, retinens cùm terra supremi
 Ætheris in forens animant Apolline glebas.
 Hac furto placuit tellus, hic fessa Decorum
 Agmina sub Pharia latuere crepidine ripa.
 Huc quoque Sylvanos, huc & nemora alta tenentes
 Egrotæ Deas, Panesque, auxere tumultum.
 Haud procul, ignara fati, secura bidentes
 Gramina carpebant, queis rustica fistula signaret
 Lene dabus; placidis iuberat magalia septis,
 Plenaque ludentes poscebant ubera nati.
 Has videt, incerto lustrat dum singula visu
 Iuppiter, & Felix, inquit, pecus, Ergo Tenentem
 Fata premunt, nullum que timei gæcæ iste Typhæum?
 Ite procul rade, semper que inuisa potestas;
 Pax humiles stantia fouet. Sic dixit, & albo
 Vellere crispatus domissos induit artus,
 Curuaque celata sinxit cornua fronti,
 Qua cælum & terras solitas, qua dira mouere
 Tartara, ser pacem, seu bella indigna inheret.

*Nec mora, mentis aries balatibus ibat:
 Permissusque gregi (mirere Typhoea captum?)
 Et fallit oves. Fraudis laudavit Apollo
 Ingenium, & similes sese curabat in astus.
 Sed tenuit terras, orniq; horrentibus alis
 Plausit in alta viam, nec praepetis in scous ala,
 Ter Superos circum, facili dedit omnia gyro.
 Pro' pudor! aspiciant, passimque exempla sequuntur
 Celicolae. Varijs te Et Memphisica monstris
 Aruat eunt, metuntque sibi; Dum spondet inanes
 Interea supplices non exauditis ad aras
 Vota, & frustratis fumant caelioribus ignes.*

De bonæ frugis hominibus sequendis. Interim Archom-
 broto & Arsidæ, in Timocleæ hortis, vëndû in salubris vespè-
 ra per diuersos sermones agebatur, & oecator e Poliarchi, de
 ijs sermo erat qui indole & virtutibus præstât, quam hæ raræ in
 mortalibus gemmæ, quàm sæpe contèptæ ab ingenijs quæ ad
 seruitutem facta, liberis tamen vt plurimû imperât. Dû ista loqu-
 untur, abstulit Arsidæ cura virtutis, & præsentiu fastidiû rerû, vt
 cû impetu doceret, sine scelere & periculo, contumeliosè habe-
 ri non posse eximios viros; ed & genus in humanitatis noxiosis-
 simû esse, nõ illos extollere, & præmijs sollicitare de publico.
 Nunc (inquit) peruersâ ratione fortuna instituit, vt in multis
 gètib; propè sit ad egregij animi iudiciû arceri a regijs, aut in il-
 lis iacere. Aded timida aut barbara foeliciû vitia amant ex arma
 re virtutè; quasi ea potiores futuri sint, si genâ aut neglectam
 superbi calcauerint. Archombrotus, seu sapientiam Arsidæ e-
 liciebat ad imbuedum animam, seu agebat Regum causam,
 sequidem, quòd ad Poliarchi casum erat, abominari dixit tam
 proteruam fortunæ licentiam; Ceterûm, nihil mirum tot eu-
 ristòtque sumptibus Reges exhaustos, præterire aliquando
 non vulgaria ingenia. Nam nec compendio fore, si egregios
 viros oporteret oneri ceteris esse, & naturæ omnes dotes pu-
 blico auro signari. Sæpè etiâ illas mētes quas tantopere mira-
 mur, inutiles Regibus nasci, nec aptari ad negociorû vsum; Vt

quidam fructus sunt ad viuendi voluptatem, quod si velis ad gustū transferre, famem ingrato aut noxio succo fallant. Cunctabatur Arsidas respondere; contentus leui risu aspernari hanc defensionem pessimi fati; donec constitit ex Archombroti vultu (nam in eum erat intētus) velle se refutari. Curas autem ob iicis Regum? inquit. quasi non præcipua esse debeat, secum viros habere, quos non ad eò crebros aras hæc protulit, vt damnes nescio cuius lucernam in frequenti foro vnum saltem quaerentis. At sumptum Respublica non ferret. Osolicitæ prudentiæ mentes! Ergo parè aucupium procurari, stabula tanquam in Sybaritano exercitu saltatorijs equis non feruere, aut non reparari iacturam, si de venaticis canibus vnum aper perculerit: Hæc, inquam, non ad vsum aut voluptatem Principum magis, quàm in specimē maiestatis, omitti, nefas ducunt. Tantum auri profundi, tot vilissimos homines de arario viuere placet. Sed demum est graue haberi magnorū animorum delectum. hîc parsimonia in memoriam redit, hîc ararium deficit, in dè herculè bona mēs, Archombrote. Fac enim ipsum Regem non amare eorum cōsortia. Num in thesauris sola reponimus, quæ ingenerato affectu grata sunt nobis, & non præterea quæ precio suo merent? Sed nec angustè habitant Reges, vt si eiusmodi virorum colloquia fastidiunt, aut verentur, non possint tãquam absentem, & reconditam penum habere. Nec de multitudine queraris, Archombrote. Quamlibet euioso delectu, tamen paucos efficias. Quosnam ergo, subiicit Archombrotus, in illam refers classem? Tum ille, Si larius, & extra Poliarchi hunc casum, rem totam expendimus; si hinc primum ex eminentioribus di sciplinis, aut artificijs nulla exegerim. Domitandis alijs equis, alius pugilatu sit nobilis. Pingendo, aut canendo, sibi uomen hi fecerint; Ille ædium molendarum celebretur peritiã, aut deriuandis in sin ulachra fontium aquis; vel si qua ars alia, suo, aut seculigento valet: Statim emanatur, etiam quanti se ipsos indicarint, si vilis fortè non poterit. Ipse stipendiorum magnificentia commendabitur artificè, & gloria possidētis. Sed nobiles volo: & vt monui,

quales paucos intuentias, iam, quæ altiora sunt, belli & pacis artes, quid cessamus licitari: id est, homines fortitudine aut litteris notos. Neque meram temeritatem in armis, Musæve vulgares, ad hæc præmia arcesso, Sed illos quidem duces, qui militarem impetum ratione compositum habent, fortuna propitium, eosque præcipuè quos fama amavit, bellicis utriusque rebus vera momenta vanissimo numine sapissimæ addens. Eruditorum verò præcipui ad eò eminent, ut nisi imperitos non lateant raræ hæc faces, & sæpè in Orbe suis Musis pauciores. Quidam in illis publicæ prudentiæ sunt apti, sed quia hoc Deorum beneficio uti nescit respublica, privatis in curis confescentes, non usu, non negotijs laugantur. Cæteri, qui solis libris nati sunt, quid tamen apud præsentis, & posteros valeant, cum ex ira vel favore diuidunt mortalibus famam, cum suos amatores præiudicijs, sectisque imbuunt, si quis nescire vult, dignus est malo omine experiri.

Ita sumus comparati, Archombrote, quemque aliquod studium trahat. In illa autem re quam probamus, aut eolimus eos qui excellunt miramur. Pinge ergo artificijs, litteris, armisque præcipuos (nam ea ferè sunt quæ mortalium animos tangunt) velut in vno celo stellas, conuenisse ad Principum vllum. Quis deinde toto Orbe de regia illa sermo quis eam ignorabit? aut quia illic habet suum Deum, cui horrore tanquam sacrarium non colet? Principi ipsi, quanta operis merces? ut excedet mortalium sortem? ut viuus, & sospes, nullo certius quam per odores, & aquilam erumpentem exferere, se sentiet consecratum? Triumphabit in omnium plausu, Hæc ferecula, hæc opima gentium spolia erunt, quorum ad se veluti flores in fertum collegarit.

Optabile votum, retulit Archombrotus, si ad illud spem facerent negotiorum turba, & diuersa eorum studia qui Regum amici sunt. Etiam illi præstantes de quibus loqueris, non omnes utique sunt venales, multique præterea eorum, ut oportet, optasve, gratio sinuolis versaturus. Vt ceteros quidem eiusmodi felicitas præterit sit equius de fortuna aqua Regibus queri. Tui An-

das, Neque possit creludi, Archombrote, huius nostræ contemplationis venustatem ad effectum absolutæ felicitate tradaci. Sed ut cetera sapientia iuaret, licet in agendis rebus minus exacta sit, quàm nunc in sequestri animo concipitur. Sic in hac parte plurimum erit, quàm res & fortuna patietur, non negligere tantæ utilitatis conpendium, ut si omnes illi non possint, at plurimi beneficijs coguntur ad Regia. Nam quoddam Regum palatia, summx indolis viris destitui negas, non in totum à te abeo; sed audi me Archombrote. Est medius ordo, & velut equestris, ingeniorum quidem sagacium, & commodorum in rebus humanis, non tamen in primam quam celebramus magnitudinem patentium. Eorum hominum, ut sic dicam, maior annona est. neque hos nego ad Aulas sæpe accedere, & cum prouecti sunt, ita splendescere ascititijs radiis dignitatis, ut exacte naturæ opera esse credantur, velut obscuriores gemmæ interdum ab artificio, & circumposito auro lucem accipiunt optimis parem. Sedulum esse, nihil temere loqui, assuescere labori, & imagini sapientiæ, parere, tegere angustiores partes ingenij. Hæc neque summum hominem desiderant, & sola interdum sunt quæ in laudatis Proceribus suspicias. Ut vel abesse vitia pro virtute sit, vel non inuidiosus prudentiæ riuus in Oceani famam se diffundat, dum exercitationem ac vsum quo isti in ciuilibus rebus pollent, pro natura & magnitudine ingenij plerique accipiunt. Et hos quidem à sua laude non arceo. Magnum est, in eam esse sortem productum, & præterea institutione creuisse. Sed non illi sunt, Archombrote, de quibus disceptamus.

Præter hos ergo (ut aiebas) adhuc scio nonnunquam primæ illius summæque notæ ingenia venire ad Principes, adliberique negotiis. Quippe & Poliarchus viuebat in regia, & te, egregie Iuuenis, inter hæc naturæ ornamento non dubito numerare. Habet & Meleander Cleobulum, habet Eurymedem. Nihil illis sublimius. Sed non idèò palatia Regum pro iustis aut foelicibus habeo, quòd de breui eximiorum virorum numero paucissimos nonnunquam excipiant. Multò

plures retuleris, aut spreto, aut quod peius est violato, ut his quaestibus meis aequitas sua constet. Culpa autem interdum est Regum, cum moneri non volunt, timent ve virtutem, interdum illorum qui Regibus adsunt, si natura barbaros fecit, aut incuriosos felicitas, aut fortuna superbos. Accedit, quod Procerum multi decedere aliquid sibi credunt, cum quis extra se suosve de Regia plenior abit. Sic neglecta virtutis familia, dispensant animum Principis, interdum nescientis per suam clientelam. Longè aliud facturi, si candidè dominum amarent, imò mediis fidiis, si seipso sapienter. Nam quid illustrius, quam publico sumptu homines ad ornatum saeculi editos in clientes sibi parare, dubituros certè an Regi plus debeant, an illis per quos ad hæc bona producti sunt? Ridere mehercule soleo illorum cæcitatem qui non curant à literis eam laudem impetrare, quæ eorum voluptatibus opibusque superstes sit, & quam nisi auidè ambientibus concedi non oportet. Nam ut eruditi non placent qui precio conducuntur, ut extollant immerentes, ita acquisimos puto qui non dignantur suis præconiis fastidiosam superbamque virtutem, aut denique ignaram quantum sibi litterarum favore præstetur.

Quod si eiusmodi apum n' ella non placent, saltem non sunt excitandi aculei iniuria vel contemptu. Vnus enim siue litterarum siue militiæ peritus, quàm sæpè priuatam iniuriam publicè vltus est, quàm sæpè vnus vicit, vnus partes inclinavit? Eiusmodi capitibus solent populi plures instar hostiarum mastari. Absit omen, nec & Sicilia sentiat Poliarchum esse iratum. Ille enim aderat vltro Regi, ut eo offensa sit gravior, quod non modò non querere, sed nec ferre potuimus hæc virtutem. Et quidem nescio sanctoribus Optimatum ac præcipuè aduenienti hodie, ut ferunt, Ibburrani, quæ se ratione Melcander excuset: Ille enim quia externus est, dignitatis præterea suæ & familiaritatis iure, liberius hunc casum audebit apud Regem accusare. Quanquam ea probabantur Archombroto, tamen Asfidam in hos prolixius

sermone de lapsu dolebat, libentius ab eo accepturos quibus moribus Siculi viverent, & quæ studia maximè vigerent in Regia. Nam & inuor à Poliarcho præcipua nomina addidit, quæ tunc suis virtutibus aut vitijs insignia essent, de illorum nonnullis ardebat percontari. Cum igitur Ibburanem Arsidas nominauisset, occasione arrepta, Quis autem ille vir, inquit, & quæ illum virtutes vobis commendant? Tum Arsidas Ille quidem in Lydià natus est, ait, & sola amicitia nobis iunctus, quam Meleandri humanitas curiosè fanciuit; Cæterum dignus quem omnium gentium voti opteat in ciuem. Ex vetusta nobilitate Lydorum est, & inter negotia educus, lætium animum, rebusque maturum, disciplinis ac solertià impleuit; cumque accederet opulentiæ vis, omnes honestaturæ dignitates, cepit iuuenis fungi muneribus quæ sunt in Decorum cultu eximia. Paulò tardiùs tamen quàm sperauerant amici ad purpuram venit, quàm multorum opinio illi cum lanugine destinauerat. Sed ad gloriam fuit prius dignitatem mereri, quàm habere. Inde tribunalia, legationes, prouincias obiurine quære quo genio: par illi vbique æquiritatis & clementiæ fama. Et quamquam splendido cultu, atque in gentes profuso, patrimonium vexabat, ea fuit integritas, vt non modò à peculatu abesset, nec venderet iudicia (à quibus vitijs abesse nunc magnum putatur) sed nec oblati Regum muneribus, quæ cæteri ambiunt, libertatem donaret. Illi animus simul hilaris & fœderus, prout in virtutes offendit aut vitia, Musas autem, quia eum amauerunt, ad eò in summa fortuna non despicit, vt sæpè eas admittat in secretum, referatque deinde arcanissimo ingenio quæ illæ dixerunt. Itaque ad eum tanquam Apollinem cœunt, quos alta & innocens laurus superuexit vilibus mortalitatis curis. Ne quid verò ipsi Numina negarent, sanguinè proximis islem moribus in suauitatem charitatis sic iunxere, vt &, totam familiam templum putes, & non sine præfatio maiores suæ stirpis y nobiliu opes fecisse, ex quibus præ merito atque temporibus, nec aculeos nec suauitatem desideres. Cæterum

toto hoc triduo apud Lycogenem fuit, de pacis conditionibus acturus: Re perfecta hodie à Rege expectatur.

Colloquendi suauitas in aliquantum noctis sermones extraxerat, iamque cœna Matrônæ officijs cumulata vocauerat conuiuas, & illi inter epulas tanquam prosperis rebus (nam Poliarchum fidebant innoxie auehi posse) curas lenire inceperant. Sed adhuc circumferebatur nullum, cum rusticorum hominum turba ad ædium fores periculosissimâ immanitate detonuit. Rogabat ostiarius furiosos, iubentesque intromitti, vt paterentur rem dominæ nunciari. At illi fastidioso nutu se cum imperio venire respondent. Simul his, fores in terram assulatim arietant, irrumpuntque vecordes. Tela quoque, quæ singulorum conditio, casu uel obtulerat, superbe sustulerunt. Nam iusta arma nemini erant. Vbi verò in trichinium intrauere, Timoclea quidem subito metu contabuit; Archombrotus autem & Arsilas se de thoro præcipitant, suggestisque à famulis enses impigrè struunt, si peterentur eâ rabie, non facili aut inulto exitu perituri. Publici verò motus origo hæc erat. Mulier ex vicino oppido, eo die in Timocleæ domo versata, cum vidisset ignotum suis oculis Gelanorum, percontata quis esset, audiuerat Poliarchi seruum esse. Festus Cereri dies erat, & ex vicinis mapalibus multi agrestes in oppidulum, quod Phthinthia dicebatur, conuenerant. Illuc cum redisset mulier, accessissetque in circulum ociosè compositis, temerè retulit seruum se vidisse Poliarchi. Statim audientium vnus, Quid si, inquit, & ipse Poliarchus clam illic afferatur? Aderat alius aedacibus consilij præceps qui rei tam serix quæstionem amitti non debere cum supercilio dixit. Toti oppido crimen fore, si in eius finibus Poliarchus latuisset. Iamque in multos eadem opinio peruaserat, cum attollente se fama, & subinde maiora iactante, iam non quasi rem dubiam aut querendam agitantes, certo ferebant, receptatricem Poliarchi esse Timocleam; illinc ad publicum iudicium esse trahendum. Vana esse quæ de eius obitu ante audiuerant. Quo iudicio id

rent, quem authorem haberent, non curabant, sciebantve. Et ni Dij obstitissent, non errauerat sursorum coniectura. Ad deo sapè teneritas, & fortuna, feliciter iudicat, quàm inter momenta prudentiæ incerta laboransque solertia.

Incaluerat multitudo, forumque tumultuaria concione impleuerat, pro duce pernicacissimum sequutura. Cumque vnus inelamaret, nihil esse cunctandū, prosiliunt vniuersi, & rapta quæ quisque potuit arma ferentes, effringunt Timocleæ lumina, creduntque in Poliarchum incidisse. Quippe eorum nemini notus, dicebatur esse iuuenis, iusta statura, vultu amœno, & hæc omnia in Archombrotam cadebant, quem & vestis peregrina propiori suspitione damnabat. Nam Poliarcho, homini extero, eam conuenire crediderant. His capti iudicijs plausam fecerunt, & ni vitium tenere voluissent, ipsa multitudine obrutus alienæ inuidiæ pœnas luisset. Cumque vultu & ferro se ad pugnam compararet, tum ille quem ceteri agrestes ducem habebant, propius mensæ admotus quæ sibi, & conuiuiis media erat; Nunc, inquit, secundò scœlestus es, Poliarche; qui antea Regis iracundiam meritus, ferrum etiam in nos stringis publica mandata obeuntes. Pone ocyus telum, vinculisque te dede. Timocleæ eadem pœna erit, quæ te tandiu incolumen ausa præstare. Post hæc vnus verba ceterorum clamor increbuit, sauo confusoque impetu festinari iubentium. Archombrotus, quamquam Græcè sciebat, tamen in rustica voce nihil aliud perceperat, nisi ad vincula se deponsci. Mirari non vacauit, aut quid deliquisset rogare in præsentis periculo. Tantum iuuenili seruore elatus, decreuit inter eorum cædes mori. Sed Atfidas in Sicilia natus, gnarusque sermonis quo rustici utebantur, continuit irruentem, & Siste manum, Archombrote, siste, inquit, Quid impari, nec necessaria pugna, frustra inter iustos fortitudinem consumis? Ergo te vincent indigni quos superes, & vel mortem vel victoriam maculabis ignobilitate certaminis? Neque in te adornantur hæc minz. Poliarchum si quidem querunt. In il-

lum deinde conuersus, qui subito imperio ferox turbam ducebat, nihil tumultu bene agi admonuit. Cur illa multitudo prius irascebatur, quàm se, vel Regem spretum sciret? Adiecit præterea blandimenta; nec se scilicet dubitare, quin ex illius cui loquebatur nutu cuncta penderent. Si ei placeret saltem breuem quietem imperare, parituros vniuersos. Delinitus rustici animus insuetis sibi honoribus fuit, silentiumque listori quàm duci similior indixit.

Desinebat in fremitus sauientium murmur; cum interrogauit Arsidas quæ causa tantum vulgus in arma exciuisset; responditque ille antesignanus ad Poliarchum comprehendendum se venisse. Tum verò Arsidas sanctissimè deierare, non adesse Poliarchum, nec, quod sciret, luce frui. Componerent animos, pia quidem, sed cæca & præcipiti deuotione ad obsequium Regis actos. An neminem inter illos nouisse Poliarchum? frontem, os, oculos hospitis quem malè vinculis destinabant, omnino diuertere. Modestissimè egressium sibilis exceperunt hanc vocem; cæteris iracundia redijt, & diripiendum Regis hostem conclamauerunt. Ægrè tandem reddita pace, cum Arsidas diu significasset se iterum velle audiri, in eundem intuens ducem; Vide, inquit, ne flagitij author sis. Hunc externum nefa s est violari. Quod si adeò sedet, iniuria immerentis probare vestram fidem; sanè in vestram custodiam concedat, eà lege ne manicas, ne compedes detis. Vbi illuxerit perducatur ad Regiam. De causà qui periti sunt cognoscent; neque fugiet pœnas, si meruit. Timeclea cum costodibus quantum prohibendæ sugæ sat erit, hîc seruetur donec constiterit esse nocentem. Tu, qui potes, à cætera in hanc domum violentia abstine oppidanos. Hoc & fidei in Regem, & prudentiæ erit. Deliberantibus illis, iam nec tractabilis Archomhrotus Arsidæ erat, negabàtque deditio nem sibi placere. An se enim rusticis & furentibus paritorem? aut quæ saua multitudinis fides, in quà, cum seruet, cui libet impunè peccare est? Sed g r u a s duoluta Timeclea, elatū animum multo gemitu frangebatur: Neque perplexa ratione

Arſidas diſputabat, hanc vnā ſalutis viam eſſe, vt ad Regem ſe duci pateretur. Nam cur mori placeret? aut quod ſolatium cladis eſſet, incondito tumultu (quod Diſi nefas auerterent) indigne pereunt?

His parumper vtrinque iactatis, ille æſtus, ac veluti procallæ vis ponere cœpit. Nam & Archombrotus monenti Arſidæ paruit, & mitigata plebs erat, quod non tantum non conſumpta, ſed & vicille videbatur. Tum vero proſequuta concordiam efficaciffima benignitate Timoclea, totos vtres iuſſit in medium proferri, prodigique veterimum vinum, multo quoque epityro agreſtes excipiens. Illi ſe in excubias partiti, obtinebant ſtationes. In Archombroti cubiculo, circa acquieſcentis lectum, octo in comportatum ſtramen iacebant. totidem in limimine cellæ in quam Timoclea ſeceſſerat. Cæteri in triclinio, aut veſtibulo ædium dacebant peruigilio ſimillimam noctem; niſi cum temulentis ſomnus irrepere. quo plerumque iacebat captiuis ſuis faciles, ſi fallere aut nocere voluiſſent. Sed ſi fugiſſet Archombrotus, id in Timocleæ caput erat, omnibus Poliarchum euaiſſe credituris.

Cæterum extra illorum curam Arſidas erat, quem neque Poliarchum, neque ædium dominum eſſe conſtabat. Is communicato cum Timocleæ conſilio, in cellam ad quietem proceſſit, vnde aditus ad Poliarchum ferebat. Inde munitis cubiculi clauſtris, in ſubjectam ſpecum deſcendit, veſtes quas Poliarcho mutando matrona parauerat ferens. Is vt ſolum Arſidam vidit, interrogare, non ſine præſagio mali cœpit, cur Archombrotus, cur Timoclea non iſſet. Et ille furorem ruſticorum, periculumque Archombroti narrauit, ad omnia, verba horrenti, donec eum comperit eſſe incolumem. Tum verò circumpoſito ſibi ornatu quem mittebat Timoclea, multum Arſidam orauit, vt ad Argeaidem primo mane properaret; inde ad ſpecum cum virginis mandatis, vbi illa iuiſſet, fide eadem & diligentia rediturus.

Cùm haud modicam noctis partem poſuiſſent in illis ſermonibus, redit in thalamum Arſidas, momentaneam quietem.

temperiturus. Sed marcidæ voces, & stertentium rauca ebrietas, interpellauere somnum; vt denique abiecta soporis somnium; vt denique abiecta soporis spe, risu irato male diceret ludicris militibus, excitatisque eorum præcipuis, ad regiam se ire moneret; Ipsi vbi placeret, cum Archombroto sequerentur. Iter erat duodecim millium, quo strenue confecto Aulam intrauit, cum vix pauci ex Argenidis familia euigilassent. Illa noctem turbulentis cogitationibus non sine Selenissæ horrore exegerat, quæ memor furoris pridiani, & ad omnem inquieti corporis motum pauens, surgebat subinde de strato, & quis miseræ status, quis impetus esset, anxia contemplatione quærebat. Adhuc in illis erat officijs, cum Arsidas ministros excitauit, rogauitque ad Selenissam intromitti. Rera ipsi ad ancillas detulerunt; & vna, cui licebat, referato Argenidis thalamo, in quo Selenissæ stratum erat, adesse Arsidam, & matronæ colloqui velle dixit. Ipsum diei tempus nondum salutationibus maturum, (cùm præterea sciret, charum in primis Arsidam fuisse Poliarcho) facile persuasit de rebus quæ tantopere turbabant aliquid nunciaturum aduenisse. Sed si tristitia afferebat, nefas erat scire Argenidem. Itaque Arsidam in proximum conclaue matrona ducti iubet, eoque processit, vix satis interiori tunica circumducta, & vbi soli fuerunt, prior sic orsa est. Scio venire te de Poliarcho dicturum. Age modo; viuimus, Arside; an cum illo perimus? Non tulit Arsidas diutius animum ambigere: & vero Poliarchum incolorem esse, ab eo se ad Argenidem aduenire. Turbata gaudio Selenissa præcipitem Arsidam in Argenidis thalamum trahit, cumque se apud humilem thorum reclinasset in genua nihil circuitu vsa est, (neque enim dâdi gaudij festinatio sinebat) sed, Viuit, ð domina, inquit valetque Poliarchus. Sponsor tuæ salutis Arsidas adest. Argenis consumptis lachrymis penè exanguis, & tunc forte cum aduenit Selenissa, doloris quoque oblita, languerat; cum repentina consolatione iccta periculosius celeritate gaudij, quàm antea dolore opppressa est. Vbi vero respirauit,

dicere Arfidam iubens, resedit in thoro, auideque in eum intuita, cum audiret Poliarchum salutem illi dicere, effugisse inimicorum manus, & tutissimo secreto latere, ita exiit, ut tandem nondum excusso metu subinde cogeret iurare Arfidam vera esse quae afferret. Ille, venturum quoque Poliarchum affirmabat, si ipsa iuberet: barba capilloque alieno notos vultus condidisse; vestem quoque indutum quae imae sortis hominem deceret. Nec omisit de rusticorum vi dicere, qui pridianum conuiuium turbauerant; ut furere, ut mitigari ceperissent, ut amoenissimum iuuenem, & maxima in Poliarchum fide, pro ipso Poliarcho ducturi essent ad Regiam. Haec non semel narrari Argenidi satis erat: quae tandem ire Arfidam ad Meleandrum iubet, & de agrestium aduentu nunciare; ne venienti Archombrotum quicquam durum indignumve accideret: His curatis ad se redire; Interim quid agere, quo ire, Poliarchum praestaret, secum agituram,

Vix à secreto Argenidis dimissus Arfidas erat, cum urbem inconditi illi ex agris homines intrauere, medium Archombrotum late stipantes: Et militibus qui in statione erant, quid vellent afferentve rogantibus, Poliarchum à se captum, ad Regem adduci retulerunt. Simul his intra moenia recepti ad arcem venire; à qua obiectis claustris exclusi, cum sciscitaretur Eurymedes qui essent, quemve quaererent, eodem errore dixerunt, ad Regem se venire tradituros Poliarchum. Hoc audito simul latus Eurymedes, quod viueret Poliarchus, simulque de amici periculo anxius, petijt sibi Poliarchum monstrari. Illi totis manibus Archombrotum indicauerunt. At Praefectus in ignoto sibi vultu non haerens, negauit eum esse quem diceret. Iamquesuspecti erant, & arxa ponere iubebantur, verente Eurymede ne subornati à Lycogene venirent. Sed in Archombrotum praecipue intuens; Quae haec autem est fabula, inquit, & iuuenis, aut cur te Poliarchum esse a simulas? Tum ille; Se vero neque vnquam simulasse, neque sponte hoc

perductum comitatu processisse ad Regiam. Sibi errorem rusticorum fraudi esse non debere. Dum inter hos sermones sunt, interim aderat Aridas, & imperante Meleandro omnes produxit in atrium. Ibi Cleobulus regionum confiliorum Præfektas, Régis nomine ita locutus est iam gnaris te errasse, vt Principem præstitæ fidei memorem abunde promitteret: Seruarent ad omnia animum, atque manus, quæ præterquam Dijs & Règi nihil debebant. Deinde Archombrotum, vt erat imperatum, duxit ad Règem. Quem ille postquam uloneo gestu cultuque propitiavit, ita exorsus est. Absit omen (Rex) quod reus tuos oculos primam subeo. Summum votorum fuit ad tuam regiam peruenire. Hoc consilio & partiam reliqui, & Siciliam, tanquam terrarum omnium te rectore felicissimam sequutus sum. Cæterum quamquam in conspectum tuum prodire his authoribus noluissem; non hæc tamen sine Deorum mente contigisse crediderim. Quantum intelligo, Rex nemo tæis rebus Poliarcho addictior fuit, nemo bellica laude præstantior. Cur non glorier visum esse me dignum, qui eius vicem subirem? Certè vt de fortitudine concedam; ita præstabo, ne in te colendo diligentior fuerit. Nec contumax ista de Poliarcho est mentio. Accusatum quidem scio: sed adhuc indemnata memoriam fas est apud te laudare, & tueri. Quod si armis, meis, & manibus, vt placebit, intelliges viliozem mihi vitam imperijs tuis esse.

Hæc & similia differente Archombroto, Meleander auidissimo vultu in eum hærebat. Iuuentus, & species oris, tum luminum vigor, neque tristis aut inepta modestia conciliabant dicentem. Utque desijt loqui, Rex primum gratias egit, quod ad se diuertisset; experturum omnibus officijs, nullos sibi chariores, quam qui ab externis regionibus virtutem non debitam, natamve Siciliæ, vitro afferrent: Simul porre&am dexteram Iuueni tradit, quam ille subiectâ manu excipiens, quaque licuitq; pronus, osculo presit Réceptus est deinde in amplexû, (nam Rex sùma de eo augurabatur) sed de

genere, & patria postquam rogatus est, nihil aliud retulit, quàm se natum in Africa. eòque intentius erecto Meleandri studio, haud quicquam ulterius potuit ab obstinato extorqueri. Saltem cum ambitiosius rogaretur, unde illi cum Poliarcho necessitudo; gentiles, an cognati, an duntaxat eos amicitia iunxisset? omnia, præter Timoclea furtum, nihil dissimulata oratione exposuit.

Cum deinde de violentia agrestium interiocos sermone esset, Rex ipse coniecit, præter vultum & ætatem Archombroti peregrinum quoque cultum errori suffecisse, vitumque in expertis hominibus, quia Poliarchus erat externus, cum in externa veste solere. Atqui, refert Archombrotus, non committam amplius patri habitus vitio plesti. Addam tunica pallium, & transibo in mores eorum quibus hic imbuendum animum trado. Tum Rex, Imò expecta donec magis placeamus, & consuetudo insolentiam nostri cultus apud te mitigarit. Nunc quidem tibi noui videmur; places tibi plenus veteri consuetudine, necdum ex animo imagine populi tui deleta. Sed postquam impleuerit mentem nosser aspectus, miraberis te diuersum, & ferre non poteris. Equidem memini, & cum iuueni transirem in Africam, risisse me dispares à nobis amictus; cumque deinde illos vsu probassem, redissemque in Siciliam, non minori aspernatum fastidio patrias vestes; donec has rursus mihi patientia videndi conciliauit. Ad eò nihil est iniustus, quàm damnare quæ ipsi non facimus, aut vidimus, si præsertim totæ gentes in illa consenserint. Cum enim ipso tempore ijs placemur, apparet non vitio suo, sed ignoratione nostra, displicuisse primum visa; Et præterea cogitandum est, congruentes suis sedibus amictus atque mores singulas gentes habere, quos & tibi insinuabit genius regionis, si illum iustæ moræ experientia conceperis. Nihil te ergo, præter virtutem, aut vitium, magnopere moueat in tua gente vel externa. Velim tamen tuos ad mores atque vsus, mi hospes, hic omnia tibi procedere.

Dum hæc loquitur Meleander, & simili ambitione philoso-

phatur, interim Arsidas huiusmodi egrè ad Argemidem lapsus est
 laulauitque Archonbrotum, qui primo eum Rege con-
 gressus, Poliarchi mentionem cum honore intulerat. Sed
 cum audisime à virginibus & alumna hæc hospitis audiretur
 constantia subitus per thalamum rumor fuit correptum Po-
 liarchum in vinculis esse, & ad Regem deduci. Næc territa
 Argemis scilicet rata de Archonbrotis imprudentibus esse
 sermonem sustulit cum aliquorisi vultum, & errorem depo-
 nerent iussit; qui ad Regem erat adductus, alium à Poli-
 archo esse. Excepit sermonem Virginum una, dixitque longe
 aliud quàm quod ipsa crederet, iam afferri. Scire omnes ex-
 ternum iuuenem, quem rustici homines produxerant, non
 esse Poliarchum iam vero certiorum rumore constare, Poli-
 archum è specu in qua mutatis vestibulis latebat, ab alijs agre-
 stibus erutum, trahi ad Regem: Qui id nunciarent præmissos,
 ad aulam peruenisse. Hoc fulmine attonita Argemis, tamen
 vix horridius, quàm aut Arsidas, aut Selenissa, contremuit.
 Et Selenissa quidem silentium tenebat. Sed Arsidas à laurem
 Argemidis demissus; Vicit, inquit, nostras artes fortunæ
 malignitas. Actum est, Domina; nisi palam audebis Po-
 liarchum defendere. Postquam specum audiat, cultusque
 mutatos, non dubito quin verà calamitas nuncietur. Ecil-
 la velut vltimis & laceffentibus malis robustior facta; Cum,
 inquit, referretur de obitu Poliarchi, Arsidas, res non mi-
 nus solatio videbatur quàm spe carere. Solis luctibus tantos
 luctus prosequi tunc licebat. Nunc cum viuere possit, & pe-
 riturus timeatur, nunquam digna pœnâ defungat, nisi vel
 diligentia mea viuat, vel ego in illius malis consumar. Ibo
 ad patrem; Silentium pro crimine esset. Sciat tandem, quid
 debeat Poliarcho. Solatio erit, si nos perditos dii volant, ni-
 hil omisit virginitas ad ruinam eluctandam. Selenissa au laei
 consilio perterrita, verebatur Regis iram, si quæ tandem ip-
 sa filuerat, Argemide proficiente cognosceret. Sed nec dissua-
 denda locus, nec ratio erat. Omnia fortunæ credi oportuit.
 Iâ enim ad Meleandrum Argemis corripuerat gradum, paucæq;

ex comitatu primū, vt in re improvisa, mox & ipsa sequuta est. Rex tunc forte erat in hortis, & ipse de Poliarcho sollicitus, quem constans fama erat esse in vinculis. Miserrimus senex, & nunquam quietus à fortuna. Quid diceret, faceret ve? Omnia aduersa, omnia in novos dolores composita. Prope biduum erat, ex quo tantquam mortuum sic apud se defleuerat vt perfunctus uideretur officio, & culpam abluisse. Nunc de integro questionem fata reduxerant, malletne peccare in iuuenem, an caecantem Sicilia pacem in tutissima aequitate rescindere. Iamque qui acerbius oderant Poliarchum, frequentes conuenerant, dicebantque eo iuvene viuo nihil in Sicilia firmum fore. Aderat Archombrotus, Regisque vix minus quàm Poliarchi misertus, expectabat donec etumpentibus hominū studijs posset amicos Poliarchi dignoscere. Paulo ante aduenerat Ibburranes, & cum Dunalbio paris dignitatis Antistite, qui tunc erat in aula, cogitabat de patrocinio Poliarchi. Cum certatim decedentibus cunctis subita Argenis ad Regem procedit, ita dolorem adgubernante prudentia, ne priusquam resposceret, suā causā vellet orare. Securitatē faciebat destinatus nisi vinceret interitus; oculisque in hostes Poliarchi circumlatis, acrius ipsa exultatione accensa est. Nemo illic mediocriter Poliarcho vel infestus, vel propitius erat.

Ecce autem, dum omnes velut imperato silentio in incertos exitus animum intendunt, Eurymedes suspensis superuenit, Heraleontem manuteneus. Hunc lapsæ mentis error notissimum aulae effecerat. Et hic, inquit, nobis est Poliarchus. Hic ab agrestibus de fuga retractus est. Tum Heraleon ingenua supplex procubuit, veniam passis manibus petens. Rex iam hilarior, ecquid peccauisset rogauit; Nilil, inquit, nisi quod sum Poliarchus. Omnibus in risum effusis, Rex ab Eurymede petijt, hæc serio an ioco agerentur. Et Eurymedes; Cùm pro limine arcis stare, illic vt impera ueras Poliarchum, si raderetur, excepturus, video rusticorum magnam turbam Heraleonti circumfusā. Is qui inter illos videbatur potissimus, multum sua fidei imputabat, quod aili-

genter Poliarchum vinxissent. Erat autem Poliarchus, He-
 raleon. Suppresso ego risu, quæ huius qua sceleritate incidissent
 in prædam. Qui ex nostris hominibus primi, inquit, hæc ma-
 nead opus exiere, mirati quod isto per intuitos campos ageret
 equum, nitereiturque in impeditum montem, primum mone-
 re errantem, mox sequi su spectam, instituerunt. Quippe tan-
 quam omnes vitaret, ut in quemque inciderat, auerterat e-
 qui vestigia, quem per tot anfractus cum spiritus defecisset,
 ipse iam pedes specum in proximo nactus, præceps in eum
 se abdidit. Iam ad spectaculum coieramus multi, & factò
 ignimine in speluacam concurrimus; Clamantem horrentem-
 que cum educeremus, quis esset, cur ve lateret, rogatus, vlt-
 tro se Poliarchum esse profolus est. Vestis erat indigna Po-
 liarcho; sed facile credidimus cultu mutato aufugisse. Ne-
 que mora, vinximus reluctantem, & ad Regem, ut vides,
 reduximus. Cum sic rusticus perorasset, laudavi fidelissimos
 homines, & ad suos agros demisi. Hunc autem (Rex) tibi en-
 listo, quod videbitur in illius caput conatit, ~~non memini~~
 Hæc loquente Euryode, etiam tristissimis aliquem risu
 nis casus expresserat. Quippe Heraleontem sciebant affe-
 & x mentis vitio eo prolapsum, ut vulgo se esse Poliarchum
 iactaret. Solus erat qui fabulam ignoraret Archombrotus,
 quem à proximis sciscitantem quid negotij esset, Melean-
 der ad se vocat, & de Heraleonte hæc memorat, Quod magis
 hunc mirere, Archombrote, cætera ad hunc modum non
 desipit. Rem familiarem sobrie curat, negotiorum meminit;
 in agenda, in colloquendo, non ineptus, nisi ad Poliarchum
 sermo flectat, Tunc quasi cæstro percussam amenti sua rap-
 pit. Se Poliarchum vocari, laudes quæ illi nomini dantur
 suas esse, & in alium iniquissima ratione transferri. Plus
 sex menses sunt, ex quo illi mens laborat sub hæc larva.
 forsitan & accensis in Poliarchum ignibus se quæri puta-
 nit; aufugitque perterritus: & imperiti homines, neque vul-
 tu, neque infania æstimata, pro eo quem se esse aiebat indig-
 num multauerunt. Sed ipsum si lubet audiamus. Dic vero,

Poliarche, quæ teres ad egi ad fugam? At Heraleon; Quid te autem, Rex, ut fugerem ecegeres? Exi eius igni quæ remota fuit qui consilium latendi non lat daret. Sub hac veste quæ squallidam mihi imposui; credidi fugam bene texisse. O ut numquam fuisset Poliarchus!

Auertisse risurus Meleander; qui subita deinde natura humanæ miseratione commotus est; quam præter fortunæ iniurias, nec sufficiens tot cladibus corpus, adhuc præcipuâ sui parte tot mala exercerent. Aderat Regis medicus; quem Phidippum appellabant. Is parum rogatus, in temperiem cerebri fastidiosè descripsit, quæ veluti immatam mentis intactam relinqueret, partemque duntaxat compleret amentia; quod Heraleonti accidisse multi stupebant. Sunt, inquit, in eiusmodi hominibus laxa cerebri claustra, suaque tenuitate nimis apta recipiendis imaginibus rerum quas vocamus phantasias. Has in rara illa substantia, & sua leuitate quocumque impellatur obnoxia, semel impressas, ideo delere est arduum, quia ut plurimum aliqua suauitate placent, & præterea veluti intingunt animum, non aliter quam per vehementius succedentes diuersarum rerum species in alios colores abiturum. Vix est igitur ut illa ingenia vnquam vacent; semper immodice exirruentium cogitationum impetu aut ægra aut hilaria. Quod si in aliquem potissimum affectum isti homines ceperint inclinare, hunc assiduam habebunt in animo; hanc præsentem mentis oculis dulci studio alent, seu ille superbia erit, seu habendi cupiditas, aut impatiencia vltionis, aut quicquid aliud turbida cupiditates nobis obijciunt. Ita sponte inclinati, si vis aliqua vehementior in eam partem ingruit, facile perturbantur, ut quod diu esse voluerunt tandem esse existiment; nec iam illæ in doctis & assueto animo imagines, rem ut optabilem, sed ut veram & præsentem figurent. Vis autem hæc vehemens, vel ex crescenti habitu est, & in dies grauius premente, vel ex subito impetu, qui ingens & improuisus occurrat, impleatque tanquam turbine lacessita ingenia. At cur, inquis, sic mentes affectæ in totum eum modum tempestate non percutiunt? Faciunt

Verò sapissimè, Sed & interdum sola illius rei contemplatio quæ in animo nimia fuit, peccat; Nam vt membra iam sponte imbecillia, haud rarò profluentium humorum vim sic in se deriuant, vt ex morbo nihil supersit, quod synceras partes afflet; Sic iste Heraleon, & si quos non iniucunda amentia socios habet, consumpto in cupiditatum vna ingenij vitio, quo aliquid nimis velle cogebantur, pacatius, & propemodum sine præiudicio, res alias intuentur, intelligunt; denique humano more viuunt. Vt plerisque mirum sit, quòd haud insaniam reliqua prudentia, aut hanc illa non perdat. Adderes, subiungit Meleander, vix mortalium vlli pepercisse hoc genus insanæ. Quotusquisque aliquid sibi non fingit periculosius, stultiusque, quam se esse Poliarchum. Hic Deos non esse, hic omnia esse Deos, aut nihil voluptate preciosius, aut inulta numinibus facinora esse, Pauci denique Heraleontem non superant; nisi quòd testius, aut magis ad genium vulgi furunt: eò quoque lachrymis digniores, quòd excutere dementiam nolunt; iste non potest.

Inter hæc iacebat supplex Heraleon, ab auerso Rege ratu de supplicio suo agi; Nec desuere qui reuocarent Meleandrum ad incundum spectaculum tam vana metuentis, scenamque ornabant, hi tanquam orarent, vt remitteret pœnam; alij proclamantes ad vindictam. Sed exhorruit Meleander ad Poliarchi memoriam, crudelis sibi visus, si eius nomini quem perijsse ducebat suum crimen, adhuc superba fabulæ contumacia illuderet. Ergo solutum metu abire Heraleontem iussit, causatus, sat nugarum rebus ferijs obstrepuisse. Nam & nunciabatur aduentare Lycogenes; quem ipse quo vultu exciperet; quibus verbis affaretur, non nihil curatus, tandem in cubiculum secessit, manuque ad proximam sellam nixus, cepit ex composito Argenti loqui. Quippe Lycogenes paucissimis familiarium comitatus, usque, quò fiduciam simularet, exermibus, intrauerat Magellam; nou conscientia sua, sed Regis ingenio, & suorum studijs, qui circa Regem erant, superbe securus. Vehi quoque

cursorijs equis voluerat ad longioris pompe sue molestiam declinandam, siue intempestiuam inuidiã. Quidam ex amicis Regijs, interque eos Timonides, à Meleandro iussi, tanquam sponte ei obuiam ire ab limine arcis ad conclave in quo Rex erat, tumentem deduxere.

Intrat ille, haud vulgari vir specie, quam ingens fiducia augebat, visòque cum Argenide Meleandro in terram de more se demisit. Paulum inde progressus, iterata veneratione cunctantes prosequitur. Nec tum quidem Meleander villo nutu venientem excepit, obliquos in Argenidem vultus, tanquam sermonis causa tenens. Sed vt propior Lycogenes intra pauca vestigia fuit, tum Rex subito porrectissima fronte in illum aspiciens, perenti genua dexteram dedit, addidit expetitum venisse, & cætera quæ in humanitatis pignus omitti non solent. At verò Lycogenes inter officiosa demissionis verba nihil artis omisit, quò aliorum spirituum retinens, nec vilis esset Regi, & factiosorum animis, qui multi tunc aderant, fidem faceret adhuc se duce contumaciam belli posse resurgere. Excusauit breuiter necessitatem, vt dicebat, armorum, ad quam à salutis suæ insidiatoribus esset adductus. Se verò nec fœdera, nec publicam fidem, expectaturum fuisse, nisi vt ab iisdem hostibus apud Regem tutus esset. Meleander non modò ab olenda odia retulit, sed & odiorum mentionem. Postero die, in fano Palladis, Deos testes reconciliationis esse futuros. In varios deinde sermones digressi sunt, vtroque potissimum latitiam, & quæ est peruicacissima ars àularum, amorem fingente.

Eurynedes iubente Meleandro, Lycogeni suorumque præcipuis prandium eo die instruxerat; quosdam præterea vocauerat meliorum partium Optimates, in quibus & Dunalbius fuit qui quamquam extere gentis homo nulli Siculorum charitate in Regem cedebat. Erat ille in Deorum misterio præcipuus; ex Sacerdotibus qui purpura vestiuntur, tantamque dignitatem ornauerat ingentibus animi bonis. Strenuus, & par negotijs, Inuenire amicitias, colere opti-

mus; nudis inter synæros affectibus. In tanta felicitate naturæ eminebat eruditionis amœnitas, omniumque Musarum consortium, quarum nullam factæ illæ ad vñum & negotia virtutes excluderant. Nec id impune fuit; Sæpe, vt solet, vlciscen- te fortuna in egregio viro virtutis amorem, & studium literarum. Nam & Auunculum olim Regem sacrorum habuerat, quem suos pro merito subuecturum, tam subito mimos febris eripuit, vt triumphales lucernæ rogi flammis spectauerint. Ab hac spe deiectus non dūque; periculo legatus ad exteros mis- sus, penè temporum inuidiam subiit, quia gens illa sub- bitis motibus cœpit ardere, vt difficillimum esset in turbulenta tempestate aut diuisis placere, aut ab arma- tis & ad sua intentis consilia exigere quæ sani dedis- sent. Fortissimè tamen ad litus enatauit. Tūcque for- tē in Siciliā erat, cum isthæc agerentur; amicitiā, & consilio vtilissimus Regi, Et in eius amicis eminebat Nico- pompus, quem & Eurymedes ad idem prouocauit conuiuium.

Cum inter vescendum multa hilariter referrentur, & oc- casione nulli de apibus mentio esset, Iuuenis quidam Lyco- genis nepos, Anaximander nomine, siue patruo placi- turus; à quo sciebat regiam potestatem oppugnari; siue iactatus philosophiam suam, negauit verum esse quod de apibus referunt, habere illas Regem: Sed hoc vanæ & facilis antiquitatis esse commentum, quæ & canere cygnos credidit, & formidinis opinione Leonis onerauit qui in Gal- los cantantes incidissent. Addebat his pleraque similia esse, quæ maiorum inexplorata auctoritas pro veris tradidit fa- mæ. Cæterum omnia animantia ductu naturæ non Regem, aut alieni superbiam imperij, sed libertatem sequi. Cū hac ille dixisset, mox à conuiuis cœpit vulgare agitari argumen- tum; Et quod inter homines esset æquissimum imperij genus. Nec dubitauit Anaximander id præferre quo Populus, aut verò Optimates potiuntur. Cur enim ex vniuersi hominis libi- dine omnia pendeant; quem si in vitia descēdit, nullus metus aut pudor colibeat; qui scuitiā, qui exemplo, altissima rei-

publicæ vulnera imponat ; qui sic denique patria ciuibus
 que utatur , tanquam sui vnus causa hæc omnia natura pro-
 duxerit? Quanto verò alacrius symbola in ærarium conferun-
 tur à populo , cum illa deinde pecunia sic plurium consilio
 atque fide collocatur , vt hanc quisque de priuatis adhuc suam
 iure existimet ; quàm vbi ex vnus Principis nutu in gra-
 tiosos ac sæpè indignos improuida & crudeli liberalitate effun-
 ditur? Quidquid ad reipublicæ vsum se plures aptabunt , in-
 genia excolent , militiam aut eloquentiam studiosius per-
 sequentur , denique suis ciuibus se probabunt ; vbi eorum
 suffragio scient esse parata virtuti præmia , summasque rei-
 publicæ dignitates patere merentibus ; quàm cum illas vni-
 us domus ac liminis ambitiosa angustia ita dispensat , vt vix
 vnquam ex merito , vel publicæ famæ iudicio , probis vi-
 ris aut laboriosis contingant? Num præterea vni Regi tan-
 tum solertia , tantum animi superesse , vt possit æquari tot
 Optimatum ingenijs , qui in liberis vrbibus ad publica consi-
 lia solent acciri? Illos quidem & idonea ætate , & claris vir-
 tutibus diligi ; tum virtutis æmulatione , & dedecoris metu ,
 vtilissima quæque reipublicæ sentire ac facere. Sæpè autem
 obstrepere adulationem Regibus , sæpè indolem moni-
 toribus non patere ; ac illorum præterea mentes quamuis
 egregias atque rectas , eo ipso corrumpi , quod vtcunque præ-
 clare se gesserint , nihil est sublimius quo tamen præmium rapi-
 antur ; nec si peccent , vllum tribunal cui reddant rationem.
 Nihil denique aiebat suauius libertate , aut quod magis
 cum natura conueniat. Hæc autem populos frui qui legibus
 suis viuunt , qui magistratus facere ac premere possunt. Nec
 verò cum ipse hæc dicat , se oblitum aut quis ipse sit , aut vbi
 terrarum. Scire se sub Rege esse Siciliam , & id cuique genus
 imperij charissimum esse debere sub quo est genitus. Verum
 vt quibus imbecilla valetudo est , corpuscula quidem sua
 amare ac tueri est necesse ; sed & illis præterea licet aliorum
 contemplari felicitatem qui firmiter habitu absunt à
 morbis ; Ita se regiam dignitatem colere , cui erat nascendi

conditione obnoxius; & populorum tamen libertatem suscipere, qui sui potentes sunt. Neque præterea se Meleandro iniuriam facere, cuius virtutibus si similes utique essent cæteri reges, nihil se regibus diuinius, aut Regno inter homines utilius crediturum.

Hæc audacter ingerentem Nicopompus non tulit. Vire rat literarum à puero amans. Sed qui solis in libris hæreret contempserat: Adolescens reliquerat magistros, ut in Regum ac Principum aulis, tanquam in vera & liberali schola, tyrocinium poneret publicæ lucis. Ita pari ubique Musarum & negotiorum studio creuit, genere quoque ac moribus ad eiusmodi eum vitam ferentibus, & multis principum charus, ac in primis Meleandro: cuius tunc, & cæterorum Regum causam acturus. Quid faceres, Anaximander, inquit, in populari imperto, qui hic tantam loquendi ac sentiendi libertatem usurpas? Non mehercule tam impune sub populo liceret regnum laudare quam nunc plebis aut Procerum potestatem extulisti, ut vel inde intelligas, hic verissimam esse, illic fucatam libertatem. Nam quod ad naturam prouocas, quæ libertatis amorem animantibus ingenerat, vana persuaseris omne genus imperij abdicandum. Neque enim sub Republica minus quam sub Regno, leges sunt magistratusque, quibus obtemperes. Quæ omnia eodem modo aut conueniunt, aut abhorrent, à naturæ libertate. Si contineri sua sponte intra fines iustitiæ posset genus humanum tunc impari omnium pietatem non superuacua modo, sed iniusta essent imperia, quæ ciues iam sponte æquissimos, ad inutilem seruitutem adigerent. Sed cum ex vitijis mortalium hæc foelicitas sperari non possit, ea maxime forma regiminis ad naturam accedit, quæ homines vetat extra leges naturæ ipsius, virtutisque exerrare. Ut non intersit plures an pauci imperent, sed in vtro regimine sanctius ciues agant. Lusit præterea in permiscenda populi & optimatum potestate, quæ utique diversissima est. Tu vero ad fucum & libertatis pompam, populum nominasti, ad utilitatis

vero speciem, retulisti Optimatum solertiam. At qui si republi-
 cas intelligis in quibus summum populo ius est; quid
 prudentia illic Procerum possit? Cum saepe ad imperitos,
 atque ignavos, populi leuitas deferat fasces, cum factioni-
 bus, inuidia, impetu, rapiantur vulgi studia, & plerunque
 fuerit ingens virtutis specimen, ab imperita multitudine male
 militari? Sin illuc te refers, ubi Proceres omnia possunt?
 pudet istiusmodi senatus regnum; Anaximander, post habere
 & multiplicato numero dominorum, augere seruiendū vi-
 litatem. Nam pro vnico Rege tot heros obtrudis, quot il-
 lic homines sanatum constituunt. At scilicet maturius inter
 multos, quàm Rege ab vno publica expendentur negocia.
 Quasi prudentum sententiis Reges vni non soleant; & iste
 quem laudis Optimatum senatus saepe transuersus non
 agatur, dum quisque proprii commodi studio laborat, vel
 amore in suos, vel in pares inuidia. Sed enim maioribus pra-
 miis excitata inuentus industria (inquis) ad studia & la-
 borem propelleretur; florebitque illustribus respublica ingeni-
 is; regna vero tanquam studiis & virtutibus aduersa marce-
 bunt. Quae autem respublica? An illa popularis? In qua ad
 seditiones, ad furorem, ad captandi populū atque fallendi con-
 silia, aptare se solent improbe ac fastiose mentes, adulatione
 obsequio, suauitate orandi, in qua denique vix est, vt exi-
 mia ingenia, & ambita accensa, nisi ad publicam perniciem
 emineant? Sub Optimatibus vero, quid spei laboriosis illis
 hominibus quae amplior sub Rege non pateat? Intra certas
 (vt nosti) familias atque stirpes includunt hi Proceres
 respublicae munera atque potentiam, vt generi non virtuti ser-
 uentur dignitates, nisi forte quaedam obscurae, & quae te à su-
 percilis nobilitatis non eximant. Et haec praeterea munera
 ad quae licet peruenire, an putas in alios diuidi quàm in isto-
 rum potentiam clientelas? Ne foelicius, quàm sub rege eloquē-
 tiam illic, aut virtutis alia studia; sed gratiam, sed amicitias,
 sed priuata obsequia, valere existimes. Pone vero tam reg-
 num, quàm rempublicam; Principum vitijs tāquam affecta va-

letudine laborare; vtrique faciliora expectes ad publicam sanitatem remedia: Nimirum & Regem & ipsius vitia mors saltem de medio tollet, poteruntque à successoris indole sperari mitiora. At labem corrupti senatus non vniuscuiusque mors eluit; sed afflicti semel mores in deteriora semper labuntur, donec publicam salutem suo casu obruerint.

Sic differente Nicopompo, timuit Lycogenes invidiam quòd ab suo nepote oppugnaretur ius regium. Nam & hoc inutile suis ceptis facinus erat, qui non delere sed habere sibi regnum optaret. Aliud commodius visum; quandoquidem ille sermo inciderat, arguere gentium ritum quæ vni se stirpi in hereditatem permiserant, cæterasque extollere post singulorum obitum Regum in comitia & suffragia euntes. Et hoc quidem Lycogeni placebat argumentum; tum quòd sceptro Meleandri imminens id posse se consequi tum multuaria populi electione sperabat; tum quòd illic erat Dunalbius, sibi protinus vt credebat assensurus; quia in illo Antistitum collegio summos ad gradus non hereditate, sed suffragiis situr. Sic igitur exorsus turbauit Nicopompum Dies abeat, inquit, priusquam, Nicopompe, quæ in vtramque partem dici possunt enumeres. Nam quotusquisque Philosophorum non inuenit quæ pro Regibus vel Republica diceret? Et tecum quidem sentio, vnius imperio rem communem melius geri; Illud magis in perplexo est, an adigi populum praestet ad vnius familiae fructum, an insilli relinquere ex omnibus ciuibus optimum deligendi. Siquidem in ea populi libertate, qui regio sanguine nascuntur impensius rectis artibus se dederent, ceru non ante in sceptra maiorum quàm in virtutes venire se posse propter quas illi maiores regnauerunt. Etiam populo gratias quisque Regum haberet, non orate se ab eo subiectum, moderatius vteretur credita potestate. Nunc vero quasi nata mancipia, si subinus imperium, ne respiciamur quidem; si detestantur, pro sagittio habentur. Cum deinde in infantem, in puerum, in imbecillisani-

mi hominem, summam rerum fatorem ludibrium transfert, quid hae lucrosa successione acerbius? Non expectat meliores etiam improbas donec ille Rex adoleuerit, sed iam simplex et inuitus, rursus superbe despicitur, ea claudes publicas emittit, quas de inde vix multorum felicitatis annorum sarcinerit. Tunc utique omnes regnant, populum omnes despoliant, ut nec saltem a solis calcatus Regibus contumelia solatium habeat ipsam peccantium dignitatem. Quod si gubernatori natus utcumque praestanti, filiam rudem in successione non sufficimus, ne quos ille seruauit ille eluerat? Nec Philosophiae scholam proximus extincto praecedi, sed sapientia simillimus excipit? Cur regnandi vnam hanc artem praecceptorum plenissimam, & ex cuius erratis omnium perniciem pendet, patris tradimus, qui si hereditatis iure habent ut regnent, nobis iure eodem ut pereamus relicta est? Huic quidem instituto ignosco, si putamus populos atque vrbes gratia Regum ipsorum conditas esse. Perdant enim illi quod sanum est, seruantque populi illam sortem quam numina dederunt. Sin fatemur hanc tuendis gentibus dignitatem esse repperam, in re maiores non cauisse, ne ex illa peior interdum calamitas esset, quam quae eius beneficio praereditur. Sed haec tibi, Dunalbi, relinquo exequenda, Tus sanctior nobis author comprobabis eligendo uel Principum morem, quem & vos in sacris comitijs iustissimo ritu seruatis.

Dunalbius in publice obloquendo semper religiosior, eodem tamen deuenerat, ut assentiri Lycogeni, vel in eum differere cogeretur. Præterea omnium oculos, & maxime Nicopompi, in se videbar esse intentos. Modeste igitur abnuens sibi placere quae Lycogenes attulerat, tandem omnium pertinaci silentio, sic eum ad dicendum inuitantium, in hac sententiam loquutus est. Scio te, Lycogenes, haec philosophandi magis causa dixisse, quam quod reuera sic sentias. Nisi id forte tunc in nos pietati dehisti, ut quia suffragijs Regem sacrorum renunciamus, author hunc eum ritum ubique seruandi

Sed ne sceptri & sacerdotij iura confundas, vide quæ iam diuersa vtriusque sit ratio. Nobis quidem cum lex vetustissima sanctitatis matrimonia abstulerit, quomodo, infulas relinquemus liberis nostris quos collimus nullos? Multa præterea in sacris sunt, quæ sacerdotes per se peragere non mandare alijs debent. Stigitur in pueros hoc munus successionis iura deuoluerent, quod aræ, quod templa, quod Diuum illi cultus, qui profanis nec numini initiatis, committi non possant? Ita quoque admonemur non diuitijs incumbere, aut cæteris mortalium curis, sed pro domo, pro familia, pro posteris cogitare habere: neque illa nostra esse, sed Numinum, quæ a nobis duntaxat procurata ad heredem non transeunt. Sed & vni familiae libere iussu sacerdotij infulae donentur, quam diuitas illam cogitaturam se hanc Numinibus magnitudinem habere, neque sibi sed Dijs regnare? Vel Reges ac populos citatæ cognitionis supercilium esse laturos, qui nulli nunc turpi, ac pene nec homini, sed officij sanctitati, se ipsos sine malacatione aut vilitatis suspitione subijciunt? At inciuilibus imperijs quæ opulentiâ viribusque consistunt, quæ potestate quæ re præstare, & contumaciam frangere impiorum raris legibus debent multa sunt quæ successionis vilitatem non coarctent, quorum præcipuum forte est ambitus Optimatum examinandus, ne in Regni spem audeant ipsum Regem violare.

Pinge enim in nobilibus & inquietis gentibus, quas certissimas hereditario contineri imperio, hunc quem laudas electionis morem vigere; quid facturos Optimates existimas nunc quoque vix Regum patientes? Iam hæc illis accederet sui fiducia, posse se quoque regno potiri, iam despectus in Regem, qui & ex illorum ordine fuisset, nec maiores liberos relicturus. Ast vbi fortuna regnandi stirpem vna conseruit, Regum præteritorum reuerentia adeo viuunt in posteris, vt vel eam a puerorum in purpuram natorum tacita confessio ne fortis nostræ nos tangant, nec ijs parere indignemur quos priusquam licem subeant scimus nasci vt imperent. Nebdæ

bium grandius quidam insinuari illis ingenijs quæ ad regnandum à puero instituuntur; siue nature hoc facit, siue disciplinæ reuerentia; aut potius Deum cura. Certè enim consuetudine honorum qui ipsis habentur obstupescit superbia gustus ac veluti acies; aliturque imperandi fortis illa securitas quæ ut contemni vix potest, ita nec in edium venire, quia plerumque accedit comis animus, & cum Optimatibus familiaritas, nulla præterita humilitatis verecundia erubescens. Altiora deinde assuescunt cogitare, regnoque tanquam liberorum suorum patrimonio cum fide incumbere. Qui vero suffragijs in hunc verticem rerum humanarum attollitur, nondum primæ immemor fortis est, in quam recidere sui heredes possunt. Itaque à publicorum munerum sedulitate propiori cura subducitur; ut filio vel proximos cognatorum eos conciliet quorum est regnum dare; aut familiam saltem tot opibus expleat, ne deinde vllus ignoret fuisse ex ea qui regnavit. Sic publica ornamenta, publicæ opes, quacunque ratione in priuatam degeruntur familiam; & quæ splendori, quæ utilitati communi vota maiorum destinauerant, tristissimo errore in nescio quos lares profunduntur, eosque laborant in lucem vindicare. Nec eiusmodi Reges suis modo peccatis Remp. lædunt; sed & Optimatum erroribus, quos perniciose indulgentia ideo sibi deuinciunt, ut purpuram cognatis suis seruent, aut largiri immodice non vetentur; aut denique ne futurum lædant Regem (nam quis ille de tot Optimatibus incertum est) iniurias in decessoris familiam vindicaturum. Iactes nunc licet electionis prudentiam, quæ nouas identidem stirpes obtrudit malo publico saginandas. Ipsi Aquilij diuerso è genere lecti, quam sæpe Mathestatis frater vires his proditas curis frægerunt? Inter hos ille cuius sacrorum aurea dicunt, ut filio regnum pararet, quo precio suffragatores emit? Quo deinde sceptri incon modo cum soluendo non esset, publica ijs vectigalia concessit, quæ primum pignoris nomine occupata, mox illi in becillitate vel errore regnantium in hereditatem venterunt? Multa præterea sunt, ut

scitis, siue opera, siue consilia, quæ non statim ac concepta sunt, reipublicæ profunt, sed expectant maturitatem suam, & instar frugiferarum arborum legitimo denique tempore edant baccas. Ex his longioris spei consilijs plerumque solida regnorum salus consistit. Spèrni tamen, aut omitti sapissime solent ab Rege qui non patrio, sed comitorum iure obtinet sceptrum. Quia illis operibus inchoandis labor est ut plurimum sumptuosus; eoque suis authoribus ingrator, quod non viriditatis, nequam messis, ea ipsis voluptas est, quæ posteris Regibus olim continget. Qui autem erunt hi Reges: liberi, amici, familiares mei? Inò fortè ex ignotis, aut inuisis. His ego securitatis, licentiae, opulentiae fundamenta instillam; magnis curis, & iactura ærarij, quod nunc melius in me esse fuderim? Facio ut velles; at hi ipsi successores fortè inuidia sua inuile meum munus efficiant; & opera in spem longioris utilitatis inchoata, vel negligent, vel evertent; quoniam mihi meisque temporibus erit in decus ea instituisse; ipsis autem, ut auctoribus tantum, & sapientiæ nostræ custodiis inglorius sumptus accedet. Hæc neque vano timore, neque tamen præter rerum publicarum perniciem eiusmodi Regum animos solent ab ingentibus cœptis auertere.

Minori tamen utcumque Reipublicæ incommodo regnare electi Reges possunt, quam eligi. Nam in viuidis gentibus, subtilique & exerto ambitu feruentibus, num quietas fore speras comitia? num largitionum armorumve immunitas, ubi multi opibus, genere, animis pares neque cedere inuicem poterunt, neque omnes regnare? Quid deinde cum in duos candidatos studia diuiduntur, ambòque in regnum se affectant, ut nescias uter vitio sit creatus? quantæ hæc turbe? quam sæpè longissimò bello cruentæ? Ut sileam quod populus Regem facere iure affectus, sæpè quoque eum audet amouere iniuria. Ne vetera nunc curem; cerne Aquilium. Duo regna totidem comitiis non pridem adeptus, paulò post eorundem hominum penitentia excidit sceptris. Ritè inauguratum negare. Ita ferro, cladibus, vastitate terrarum re-

petendæ res fuerunt hinc Peranhyteum alterum ex regnis ambientem, hinc in Dereficum iam alteri incumbentem, qui pro dapibus quas in mensam Aquilij ipsum ferre oportuit, se re sustulit & penum & mensam. Hæc verò nōnne summa discrimina existimes, iisque peiora quibus interdum nostrorum pueritia Regum funesta est? Nam non nego vel regnantum infantiam, vel tenue ingenium, ineptumque negotijs, sæpe publicis rebus nocere (quid enim sic ad hominum commoda exactum vt vndequaque sit vtile?) Sed hæc ipsa multo mitiori tempestate in nos voluntur, quam quæ procellæ ex comitiorum freto exastuant.

At nec putes optimum quemque, aut maxime ad regnandum idoneum, per hæc comitia venturum ad purpurâ. Quam multæ sunt factiones! Vt sæpe qui stirpe & potentia præcipuus est animi bonis deficitur; tanquam verentibus fatis, ne si summam fortunam ac mentem dent homini, Deum faciant ex mortali? Non igitur dignissimus utique erit quem Principem comitia dicent, sed aut potentissimus, aut foelicissimus, quorum vtrumque ab arte regnandi abesse multum potest. Ille viribus suis suffragia aut terrebit aut emet; ille ignauia fauorem apud eos inueniet qui sperabunt sub tali Principe ipsi regnare. Nam si denique eligentium studia atque vota sic integra fingis, vt in eo quem destinant Regem, solam virtutem respiciant, solerterque inueniant; si præterea candidatorum modestiam & assensum populorum hunc facis, vt præbeant obnoxias ceruices sic ad sceptrum prouecto, Adde innocentiam noui regis inter recentis fortunæ blandimenta, adeo memorem sui futuram vt nunquam conuiueat; Tunc ego ad hanc foelicitatem proclamabo, Diisque charissimas gentes credam quibus illa contigerit. Sed hæc bona sperari non possunt. Reclamant vitia hominum & toties experimenta in contrarium versa; Vt iniuria accusetur nationum sapientia quæ dedidere se vni stirpi, ex qua tranquilliora sint & magis illustria apud se imperia.

— Irantius Lycogenes erat, destitutam à Duna bio esse

spem suam; quod tamen ne conuiuia aduenterent, aliquos locis, quos elegantissimos habebat; rei seriaz grauitatem mutauit, adiuuante Eurymede, cui apud se tot periculosa Philosophiaz argumenta tactari non placebat. Maxime de Peranhyleo, & Detefico; inter conuiuas sermo fuit; quorum in Aquilium audaciam Dunalbius modò notauerat, Et hos quidem dissitarum tumultus gentium, plerique narrare amabant, vel audire. Sed Arsidas inter hæc, iam prouecto conuiuio facile elapsus, ad Argenidem iuit, breuiterque narrauit quàm contumax Lycogenes esset in Reges. At illa de temporum iniuria breuiter quæstâ, codicillos ei tradidit perferendos Poliarcho, quibus sua mandata commiserat. Cumque plurimum nauem, & iter, & secretum, & quicquid ad fugientis securitatem erat commendauisset, Tibi denique, Arside, inquit, qui tantum hominem suis inimicis subduces, primam præmium Di, consciusque virtutis animus persolues, tum Poliarchus aliquandò felicior, & si cætera absteriat, à me saltem tua beneuolentiæ fructum expecta. Ille hilarior Argenidis verbis factus, & cum Archombroto deinde quæ videbantur loquutus, prona iam uespera ad Timoclea prædium venit, cui Agrestes conperto errore tunc forte pridianos tumultus excusabant. Illa sepius cogitans se in leges peccauisse, quàm feruatoribus abuisse fortunam, comiter omnes habebat; si quid in posterum opus esset, animos sibi parans. Arsidas eisdem benigne affatus est; omnibusque dilapsis, prima nocte ad Poliarchum descendit. Is mora & ægritudine æger, ut uenientem conspexit; Quid; ait, uobis placet me uiuentem sepeliri? Eripe me ab hac nocte (Arsida) & vel hostibus permitte. Certum est non diutius ferre hunc situm. Ille gnarus quanti gaudiij chartam afferret, nihil ad omnes questus; sed literas Argenidis profert, gemamque & manû, iubet inspicere. Cofestim Poliarchus exultatione plenissimus, Ut ualer, Arside? ut meminit? Neq; nomè adiecit, nã & Timoclea audiebat loquentes, Sed lino deducto, deflexit aliquantum ne legentis affectus uultusque notarentur. Perlecta Epistola, secretum Ar-

fidam ad se trahere cepit, nullamque consulere, satias si-
dere vestigiis, & ascito capillamento posset, sicque ad
Argenidem ire, an tutiora sequi praeferret, & ad navi-
gium Messanam proficisci. Et hunc statim navigare Arsi-
das quidem placebat, sed cunctanter obstabat Poliarchus
avidus videndi Argenidem, & verecunde pro amore suo
pugnans: Quod ubi Arsidas sensit, exoneratus pudorem
amatoris mutata sententia auctor maxime fuit ad Arge-
nidem eundi. Quid enim facilius quam postera die tem-
plum quod omnibus patebat, intrare? Argenidem de
more statueram ad aris, quibus osculum ponere nec mi-
serrimi supplices vetantur. Obfirmato Poliarchi consilio,
Timocleam aduocant, monentque sub diem Poliarcho
eundum ad nauem, quae in Italiam eum ferat (nam ad
aulam proficiscendi consilium premebant.) Adiecit Po-
liarchus nunquam hospitij gratiam apud se vana fore,
Vitam & quae cunque per eam homines habent, semper il-
li debituram. Matrona inter preces atque vota lachrymis
manans, iam non vt hospitij tantum, sed propemodum
tanquam alumno, omnis curae, omnis sollicitudinis affe-
ctum impendebat. Multum erat ad amorem beneficentiam
dedisse, verebaturque ne iam suum Poliarchum incle-
mentior fortuna exciperet. Et tunc quidem flens acquietu-
rum reliquit.

Nocte vero inter vota, & meris, anxie ducta, redijt in spe-
cum cum Arside, attulitque frustra panis mero intincta, &
ad Graeci moris ientaculum adegit adhuc de somno fastidi-
entes. Emitit deinde paulo ante Auroram cum Gelanoro Po-
liarchum. Et Gelanorus quidem cum Arside ad uxorem li-
teris, Messanam profectus est. Nam Messana Arsidam habita-
bat, urbem sibi à Meleandro creditam regens. Literarum
sensus erat, vt coniux instructum nauigium haberet in por-
tu, quo ipse propediem in Italiam vteretur. Sibi necessarium
Rhegium viam esse, hominem qui has literas ferebat dili-
genter apud se feruaret. Se Messoro intra quadriduum fore

Postquam ille discessit, iam solus Poliarchus Arsidam sequebatur lentè in equo præeuntem. Pedes erat, vilis amicus, & scipione non necessario utebatur; manibus quoque ne candore præderentur, diluta fuligine, in sufflaturum colorem mutatis.

Peruenerunt in urbem, cum recluso iam Palladis fano Deæ copiam fecisset æditus; necdum frequens populus commodiora ad spectandum occupauisset. Poliarchus quàm licebat proxime resedit ab ara; Arsidas ad Argentidem iuit, docuitque quàm religiosus cultor in templo illam uineret. Obstupuit virgo, simul periculo Poliarchi, & oblata lætitiæ sensu perculsa, signisque diligenter quæsitis, quibus mutatum agnosceret, Res, inquit, periculi plena erit, Arsidas, si Rege atque Lycogene mox ad templum ituris, Poliarchus vestium furto duntaxat & capillorum celabitur. Ex tot viris qui Principes circumstant, neminem putas senturum hanc fraudem? Maxime cum mutuis suspitionibus erecti, qui Regi, quiq; Lycogeni student, vultus omnes, & quicquid insidias regere potest, solertissima ratione explorent. Venire iuberem huc ad arcem; sed laruam qui in statione sunt milites forè exerent. Pergam potius ad parentem, monebòq; ex quo me voluit Palladi ministrare, nunquam nundinarum hunc diem, inæ plebi ad vota negatum: Cum autem faciendæ mox paci, ad sacra cum Lycogene succedet, templum stipatoribus & comitibus plenum, nec capturum populi turbam nec supplicum vilioribus posse parère. Si igitur placet (nequid de consuetudine hodie pereat), me statim ad aras processuram, vt qui de plebe volent ritu solito lustrentur; Vulgiculu finito, ipsum meliùs publica sacra procuraturum. Ita metu soluta videbo Poliarchum, commodiùsq; in curioso populo nostra consilia latebunt. Probante industriam Arsidæ, & vt maturaret monente, puella ad Regem digreditur; Neque is minus sententiam laudauit, idoneà fraude deceptus; Et illa acceleratà pompa (vix dum enim horam diei secundam religiosi homines Palladi nunciauerant) inter stipia-

tores, ministrasque, ad templum prodita est.

Is autem faciorum ordo erat, ex quo Aigenis sacerdotioungebatur. Siculi nundinas ad fori conuentus, & mercatum, celebrabant. Tunc Regum edicta vulgari, tunc in fontes edicta constitui. Tempus hoc rebus, si quæ sacræ, si quæ publici ritus, datur. Confluebant in proximas vires ex viciniamapalibus atque vicis, qui vel rusticis opibus abundabant, velegebant vrbanis. Hæc dies constituta Palladis facriserat, quo frequentior populus videret Argonidem, quæ quacunque per Sicilia diuersa procederet, habebat in comitatu vates, & sacerdotum chorum: Maiores hostiæ, & cætera victimarum genera sequebantur. Cùm lucebat nonus dies, si quod Mineræ templum in proximo erat, illuc deferrebatur simulachrum, cui honores haberi consueuerant: Sin minus, ex eodem edissimata de uocabatur qui Deus Deave habitabat, vt quia duo numina vnum templum non capit, suo discessu commodaret Palladi fiduciarium sedem. Fores laurea redimitæ augebantur lucernis atque vittis. Signum quod ad aram colebatur, acre erat, & Deæ sua arma decentis. Strictum supercilium hinc acie oculorum, hinc casside ad mediam frontem producta, pulcherrime horrebat. Vultus, qui virginis, sed implacida essent. Hastam ex auro errantibus per metalli fulgorem radijs, quæ a Dea sape vilius asseruit. Egidem quoque in parua omnibus coloribus qui serpentum squammas mutant, pictor expresserat. Vestigium veluti stantis ad pugnam lauo pede sic porrecto, vt totum simulachrum non nihil obliquater in latus. Serpentis quoque spectis Eriethomus erat ad pedes, spiris extremam hastam cingens. Cæterum lectas victimas, vittisque & cætero ritu, præterquam mola, madatas, producebant ad vestibulum templi (nam intus mitti sanguinem erat nefas.) Postquam victimis iam subiecta aqua erat, superueniebat Argonisp cultu eximio qui Principem & Sacerdotem decebat. Miri opemis stolas erat induta, quæ per intextas imagines assurgens, Palladem faciebat de cerebro Iouis nasci, & in lite cum Neptu-

no inuenta olea triumphare. Hanc à tergo per multa volumina diffusam, ne vestigia verreret, sex virgines suspendebant Crines Argenidis religabat purpurea fascia, ramis oleæ impedita. Ex eadem arbore summo capiti coronam posuerant. Sic ornata, & postquam ad victimas accesserat, imposito velo caput operata, concipiebat solennes sacrificio preces, molaque devota animalia conspergens, muliebri ietu in earum frontem reclinabat argenteam clatam. Vero mox ferro excipiebat victimas præcincti Sacerdotes; iugulisque suffossis, facta, & Deos in extis credebant deprendere. Tum ingressa templum Argenis, thuribulo argenteo præferebai solitos Dijs vapores; & ad aram admota, ademptam suo capiti coronam ad armati signi pedes suppliciter collocabat. Thura tunc, & odores, nouo igne resecti, qui dum ex acerra dissipantur, cantu à proximis virginibus orto, quisquis ex populo sciebat, hoc carmen modulabatur.

O pars, sed potior, tui parentis,

O Tritonia, nulla cui Dearum

Maternas tenera blanditias tulit;

O virgo studijs nata virilibus,

Sacris ipsa tuis ades.

At vos Sicelidum chorus

Forti plaudite Virgini,

Cantus addite plausibus.

Tu belli decus, auxibus seneris

Leihum, vim, gemitum, arma, fata, ducis.

Stat dextra iaculum; Gorgonis aspera

Mōstris terribilis læna, dat hostibus

Fasto vinere marmore.

Tu pacis Dea, pinguibusque campos

Exornas oleis; & ipsa flamen

Morfas, ipsa colum ducere candidis

Que te virginibus cunque vocauerint

Casti iheris odoribus.

Tritonis cupit unda te paludis,

Vrbs Dijs hospita te vocabit Argos,

Et Pandionijs qui colit arcibus,

Sedita Trínacria promior insula;

Huc vultus molins refer.

Adís Sicania benigna genti,

Servatosque diu tuere Reges.

Nobis, Diva, semel cum bona veneris,

Optamus merita sapius, & nonas

Lati reddere gratias,

At vos Sicelidum chorus

Forti plaudite Virgini.

Cantus addite plausibus.

Sequebantur omnium vota, quibus palam incolumitas petebatur Principibus; addebant innoxios cœli hautus, nec fallentem Agricolas humum. Occultis precibus priuata familiae commoda quisque optabat. Tunc verò ad dexterum latus aræ, in altiori sede Argenis quiescens, vittatum manum ramum tenebat, quem vndis lustralibus torantem modico victimæ cruore asperferant, credebantque efficaciæ esse tutelæ, si fronti orique esset impositus. Stabat in armis circa virginem satellitum duplex ordo, eam ituris semitam aperiens quæ vix binos capere posset, ne tumultu, & imperitorum rixis, aut ara aut Argenis pulsaretur. Sic admissi, ad illius pedes prolabebantur, abibantque breuiter ramo tacti. Nulli de plebe exclusi; pluresque Argenis quàm Pallas acciebat ad sacrum

Quo igitur die Arsidas Poliarchum adduxit; parata erant sacra in veteri templo, quod Magellani habebant Palladi nuncupatum. Et Argenis maturius, tanquam demittendo populo priusquam cum Lycogene Meleander adesset, re vera vt extra periculum Poliarchum aspiceret, descendit ex arce. Cumque pro foribus templi tactas victimas reliquisset inter decollantium manus, & in Deæ limine tharibulum sumpisset; iam tunc quidem inquieto animi tumultu completa, peruenit ad locum, in quo, Arside docente, sciebat

sedere Poliarchum. Hunc verò postquam vidit, in ignobili veste, & genis alienis, miserabilia in se lumina figentem; adèd ira & pietate accensa est, ut penè sacri ratio amenti ex-cideret. Vt cunque tamen perrexit ad aram, ibique in Deæ signum intuens, interim dum ceteri solemne carmen celebrant, arcanos gemitus effudit. Testabatur cælestium fidem. Innocentiam suam, candorem, pietatem, tacita exprobratione ingerebat scientibus. Nunc si se adiuram vellent, auxilio esse tempus. Si hæc mortalia curant reguntve, cur non virtutibus precium erat? cur nec à se, nec à Poliarcho violati sauebant? Scire illos quàm non fœdo amore, virginique pudendo, in tanto viro hæssisset. Si per iura naturæ licuisset, optaturum hunc fratrem fuisse. Adeste saltem fugienti, inquit, & si quid durum in vtramque paratis, illo incolumi omnia in meum caput citate. Ab his precibus, quam quàm verissimo affectu flagrabant, subito cogitationum æstu auersa est. & nunc sui, nunc sponsi miserebatur. tum in Lycogenem inexpiables odij rabies. & quoties occurrebat nec in fontem patrem esse, qui tam facilis in Poliarchi annuisset perniciem, ab hac mente refugiens quæ periclitabatur pietatem violare, redibat ad Deos, stupensque, & inter mutos dolores attonita, plus illos suis malis quàm votis exorabat. Fletum tamen in potestate habuit, pudore intempestuos in publico luctus vetante; fortè etiam quia erat calamitatis maior moles, quam ut iret in lachrymas.

Neque tunc minus a gratitudinis aut tumultus in Poliarcho erat. Relinquendæ dulcissimæ sedes; aufugiendum veluti perduelli. Quàm non generi, quàm non animo conueniebat hæc fortuna! Iam quæ oblectamenta fuerant, lace-rabant diductum doloribus pectus. Omnes Argenidis virtutes, omnes dotes, redibant in mentem; etiam quæ cunque exigua esse crediderat, tunc augustiori specie, quæ inter amittenda, cogitationem implebant. Inter tot mala, nihil molestius visum, quàm quòd Argenidi doloris causa esset; Nec leuior metus repugnantem animum lente subibat, ne

facramenta amicitia inter ipsum & virginem concepta tempore & absentia deleterentur; essetque aliquid quod Argenidi charum deberet odisse. Simul in iram versus, cogitabat Siciliam armis repetere. Simul Argenidem in patre aut patria laedere verebatur, & iracundia dolori confusa, per varios affectus nunc stupebat, nunc errabat.

Inter hos animi motus, decantata ter carmina publica voci finem fecerunt; confeditque Argenis non procul ab ara, sacrum ramum venientibus protendens. Selenissa, virginumque delecta, à tergo sedentis constiterant. Eurymedes, atque Eristhenes, longè diuersum par, erant ad latera: Ab illis milites ad testudinem templi porrexerant geminum ordinem definiebantque viam processuris ad virginem. Eurymedes cum in Argenidis vultu crebros motus notauisset, submissus ad aurem, rogauit equid ipsi malè esset. Vritur colloquentis commoditate virgo, ad illum utique vultu conuerso, quoties nimius dolor exuadabat in ora. Valgo digesto penè vltimus restabat Poliarchus, qui ad iustalem ramum accederet. Et animus & vestigia deerant processuro: vicissimque à frigente, & penè inutili puella, expectabatur. O amantium insana consilia! Tanquam fugitiuum gaudium percepturi, adhanc breuis mutique congressus audaciam deuenerant, iamque piget irritati doloris, simulque periculi, multò acrius deuoturos suam sortem, nisi sic dolere licuisset. Demum miser, nec iam frustra innixus scipioni, promouit ad Argenidem gradus, acciditque ad genua: & tanquam vota conciperet, Vale, inquit, castissima Sacerdos, memineris Palladem tuam abire semper tuam, o virgo; sed si patieris, non sine patrio fulmine redituram. Intellexit miserissima virgo; nec aliquid ausa referretamen moestus oculis in eum breuiter fixis efficacius omni voce loquuta est. Sed ab illius pedibus abire non sustinebat Poliarchus; siue illum obliuio sui ceperat in tanta calamitatis caligine; siue sentiebat poplites erraturos: Ceperatque vereri Selenissa, ne ille intempestiua mora fabulam proderet; Cum Eurymedes ho-

minent rarus ad Argentidis pedes ignar a rusticitate confite-
 stere, virga quam dextera tenebat grandem scum procum-
 benti lateri non sine risu infixit, iussitque abscedere. Poliar-
 chus inter paucos Eurymedi charus erat, & hanc iniuriam
 non ab odio vlllo, sed vestibus suis factam sciebat a nesciente
 quem exderet; confurrexitque prope suo quoque iudicio
 merito castigatus. At non Argentis tam composito animo se-
 tum aspexerat, agrè pudore prohibita, ne Eurymedem ab o-
 culis iuberet abire, Mox discedentem Poliarichum qua licuit
 oculis sequuta, opportunè Arsidam in limine templi videt, ut
 conijci poterit, viam fugienti præcuntem. Qui per ille gratu-
 latus suo Regi, quod a bello quies esset, simul acerit necessi-
 tatem sibi oblatam trajiciendi in Italiam ad socerum. Impe-
 trata Regis pace, templum Palladis petit, cernitque venien-
 tem ab ara Poliarichum, tum paululum cum coeecedes, mo-
 net per infrequentem portam abire ab oppido; Viam qua
 Messanam tendit tenere, donec secundo miliari in dimetis
 qua occurrunt lateret, se postquam loquutus Argentidis esset,
 confestim assequitur.

Interea Meleander ad Argentidem misit, qui popularis sa-
 cri solennia iuberet maturari. Tempus enim in multum diei
 procedere: dandum sibi & Lycogeni templum esse. Illa apud
 se non erat, simulisque quos credebatur constantia sua do-
 mitos, iam sensim concedebat. Regi tandem renunciat iussit,
 peracta qua per qua pertinebant ad populum. Destinata sa-
 crificia, cum placeret obire illum posse. Ingens pompa & pro-
 decore Meleandri atque Lycogenis, in Regia vestibulo
 stabat, manebatque ad templum prodituros. Ipse Lycoge-
 nes in Meleandri thalamo erat, specie officij, varios, ac
 plerumque non ferios, cum Rege sermones instituens. Vbi
 maturum fuit, Meleander in regio cultu, pallioque purpureo
 manu tenent in signe maiestatis, ad stipatores processit. Proxi-
 mus antecedebat Lycogenes, cuius iatus de Regis imperio te-
 gebat Archombrotus. Ante hos ibant quorum magistratus
 eminebat, aut gratia. Ingens egregia iuuentutis numerus

inchoauerat pompam. Ne populum quidem satis viatore^s
 arcebant, spectandi auidum, maximèque qua prohibeba-
 tur rueniem. Præter regium, assueruntque imperio nomen
 ipsa senectus, vultusque lenissimi animi index, & suo fa-
 stigio digna maiestas, omnes in Meleandrum conuerterat.
 Neque tantum quibus incorrupta in eum fides erat, hoc
 conspectu mouebantur, sed etiam ex inimicis illi quos er-
 rasse potius diceres quàm peccasse, vt is dies haud poeniteo-
 dus Regi processerit, in quo hos dolor, illos pudor inces-
 sit, quod ad hæc fœdera adigeretur. Ergo Lycogeni Rex iura-
 bit? Ergo ad necessitatem fœderum cum ciue descendet?
 Et hæc publice hæc tanquam legitima, populum restem ha-
 bere? Quid amplius externum Principem patem æmulum,
 iusto bello esse facturum? Quibus autem altior sensus, aut spe
 vel metu figacior erat, vltterius cogitationem mittebant; ne-
 que verò coleadum illum diem, tanquam pacem relaturum:
 laxiora restare, nec futurum stabile quod coactus Rex cum
 ciue accepisset. Nam Principes, quod à se iniuria extortum
 est, alia iniuria sæpè repetere. Aut itaque Regem, vbi licebit
 illius facinoris vindicem fore, aut cessantem iriã Lycogene
 oppressum. Fortè Senex, in aula educatus, interroganti sodali,
 quid vnquam humanius vidisset Regis vultu, ita respondit
 vt vox ad Regem perueniret, humaniorem dicerem, commilito,
 nisi sibi crudelis illa humanitate esset. Cum hæc vocem
 Meleander accepisset, à fidissimo homine missam, iam antea
 perturbatus, & in eos sermones cogitatione hærens quos de
 successione Regum, hæsterno apud Eurymedem conuiuio
 audierat à Lycogene esse iactatos, sic offendit in faxum
 quod aliquantulum eminebat, vt in terram manus affligeret.
 Subitus spectantium clamor terrorem latè dedit. Proximi ad
 subleuandum Principem concurrerunt. Qui longius sta-
 bant, ipsa ignoratione pauidius concitabantur, donec
 constitit fortitudinem, & leuem lapsum esse. Ipse ex-
 cussauit risu casum: Multum enim se telluri debere,
 quæ Principem venerata, cum exurgere non posset,

eum deduxit quod oscula. Hanc, ut suam, libenter se amplecti. Triste tamen aut lætum singulis omen fuit, ut quique Lycogeni vel Regi studebat. Nam quid conportendi, quod stratus Rex ad Lycogenis pedes erat; quod procubuerat tanquam victima, ipse ad sacrificandum paratus; quam leui momento, quàm subito fuisse euersum?

Dum hæc cogitant, iam in aream primi peruenierant, in qua hostiæ erant redimitæ vitis insignibus, præcinctique ministri expectabant, donec Argentis legitimis verbis ad munera Deos vocaret. At illa magis magisque superuenti dolore incitata, in secreto templi loco, cæteris paulum iussis abscedere, ita secum loquebatur. Quid tu autem calamitosa Argentis? quid tu præstantissimo viro in alorum omnium causa? quid vidisti; aut in quæ supplicia duras? Poliarchum abire: triumphare Lycogenem? Pati hoc potes? ò regia virgo, ò scepro destinata! Si te Principem meministi cur non Poliarchum hic asseris? si sponsam, quid ille solus fugit? Ecce autem, restabat ad fata ut pro Fœdali esses tuo parenti atque Lycogeni firmantibus pacem, pacem, ò Dij, quam sanxerunt Poliarchi discrimine. Tu deinde qua fronte, non dicam in Poliarchum inspicias, sed loqueris cum absente, sed audebis meminisse virtutum, vultusque, atque verba, ad animum secreta cogitatione arcessere? At pieras in parentem, at publica regni salus hoc iubet. Quæ autem in patrem impietas si inauspicatum scelus refugero? aut quid mihi cum regno, si mori decreui? Sed nec timiditate semper regnorum salus constat. Forsitan audacia mea corrigam quæ pater mansuetudine peccauit. Sed quid ages? discrimen nunc appetit, obruetque imparatam. En genitor, en Lycogenes adest. Poscor ad sacra. Si sceleratæ paci abnuo ministrare, quæ verba mihi erunt, quæ publice ad patrem argumenta?

Sic dicebat, nec iam mœsta, sed concepto furore angustior, graues oculos huc & illuc ferebat, cum subire hæc vltima verba abeuntis Poliarchi, meminisset Palladem suam abesse & cū fulmine posse redire. Certe, inquit, abijt mea

Pallas, quid frustra hic morer? profanae sunt preces; deſtiturum numine templum. Nihil conſultius quam vt vaticinari me ſimulem, vetarique à Dea, vltra his ſacris incumbere. Sic effugiam facinus huius pacis conciliandæ, & ingentibus deinde conſilijs liberius vacabo. Cùm illud placuiſſet, vt etat foeliciffimi ingenij, & tunc maxime concitati, cepit orationem parare, qualem fatidici habent. Vultus atq; oculos, vbi furori induliſſet quem ſuggererat diſceſſus Poliarchi, ſciebat ſuo ardore mendacium optimè adumbraturos. In his cogitationibus hærentem adire, qui monerent eam dicandis vicijis expectari. Adeſſe enim Regem, & ſilentium per præconem imperatum. Hilarior virgo erat, poſtquam conſiliũ animo ſederat cui acquieſceret. Ergo ſe ituram reſpondit; animumque ſimul & grefſus ad deſtinatam fabulam comparauit. Iamque hinc Rex, inde Lycogenes, mediam hoſtiam habebant. Circumfuſi Optimates diueſiſſimas mentes ſub vno componebant ſilentio. Populus cuneos vndeque ſtipauerat; & deſtinatũ ſacris ambiũ, ægrè appoſiti milites tuebantur. Sed pro monſtro fuit Argendis, vbi primum à templo egreſſa, variantibus oculis, coriſque per horrorem iactatis, ſua veſtigia turbauit. Furentis erat, quæ motus Deorum nondum animo benè conceptos, ſpecies prima ægritudine eluãretur. Meleander in primis obrigit. Qui caſus, quæ Furia, quiſve Deorum filium ſic vrgeret. Ea autem aliquanto ſeueriũs rotatis luminibus orationem exorſa eſt, non in carmina quidem conditam (nec tam ſubitò licebat) ſed tamen ab humana conſuetudine in diuinos ſermones vrgentem, vt hanc facile fuerit Nicopompo, non multis immutatis, in verſus ſic cogere.

Cur fugis ò, ſedesque tuas ſanctiſſima linquis?

En mea Pallas abis: video currumque volantem

Auerſamque Deam. Proh dira audacia nobis!

Exilio damnata fugit. Quid thurea flammis

Donaſeram, caſique greges altaria tingent?

Memage Diua rape, & volucris per nubila t' a Tis
 Siste ferens, quæ scunquo tibi placet ire sub astris.
 Armis tamen quatis arma minax; procul Egidis auro
 Hastam in cussu sonat; redeunt per inane tumultus;
 Senaque proficisæ dirum rinet orbita cælo.
 Parce sstis, à Diua, minis. Neu vindice ferro
 Bella para, patrios neu corripe nubibus ignes.
 Hec Euris! quo sita cadenti? Quid ponere templa
 Iuuit, & auratis attollere lumina saxis,
 Si placet hoc audere nefas; s' bella mouemus
 Calibus, Numenque suis prohibemus ab aris?

Postquam his similia vaticinantis vultu profudit, mutata
 in eiulatus maxime impleuit speciem diuino tumultu cor
 repta Et in illà quidem omnium oculos stupor defixerat: Sed
 præcipua Meleandri cura erat, reuoluentis quæ in oraculi mo
 dum edita erant; Iussam Palladem exulare, abeuntem Deã mi
 nari, deniq; piculū esse commissum. Hæc quod min^o capiebat
 co frigidior animum met^o in cesserat. At Argenis, velut effusa
 vis spiritus qui intra præcordia ad vaticinium sæuierat, omis
 sis nfulis, quas ademit de capite, supplex accessit ad patrem,
 rogauitque vt sibi abstinere ab ijs sacris liceret. Pudere enim
 se furoris inassueti; nec conspectum populi tẽm subito ferre.
 Hærebat Rex tot ominibus ager, & præter cætera metuens,
 ne Lycogeni in suspitionem veniret, quasi hæc monstra turban
 dis foederibus ipse ex composito finisset. Virgo autem inter
 filētium patris elapsa, deducen tibus eã assuetis custodię suæ mi
 litibus, concessit ad regiam. Arida s; q; rãquam officij causa sequ
 ut^o accepit ad Polarchum mãtatis, statim arce digressu est.

Fremitus interim, & mox liberius murmur in territa
 plebe Alij pacem aiebant præsentissimo Numine impro
 batam, alij ad vñeturas Siciliae clades referebant pro
 digium. Pergere quidã in ad sacra ministros iubebant, & quic
 quid id erat expiare; Sententiã ferebãt promptissimè, qui mi
 nimè cõsulebãt. Sed maxime eminebat vox, Fecialem vocã
 tiũ. Nam vt Siculis Græcos mores sua origo tradiderat sic

vicinia Italiae insinuauerat multos ritus: in quibus & Feclialium tota religio. Igitur Meleander, sedaturus pugnantium vota, Nil interest, inquit; Pallasdine an Iouis auspicijs firmentur, de quibus bonâ fide inter viros conuenit. Ades Feclialis Siculorum, & legitimos fœderum ritus obi. Feclialis in veste prætextâ longum carmen recitauit quo Diræ in sedibus fragos continebantur. Cæsa inde hostia fuit, cuius exta Rex simul, & Lycogesenes tenuerunt. Ab hoc sacro intrauerunt in templum, arâque & puluinar tangentes, rursus fidem obligarunt numinibus. His peractis, se ad regiam pompa conuertit. Sed nec plausus populi sequebatur, nec gratulantibus amicis sinceri vultus erant. Rextamen, vt oportuit, animi dolore fraudato, & ad hilaritatis indicia versus, eo die publicum contiuuiam inijt, ludâque proximo die inspexit, in quibus poeta soccis egit; retulitque facetos de populo iocos. Regia enim & tragica, edi illo tempore non placebat. Per multos hosce dies, vtriusque amici, à Rege & Lycogese moniti, non modò abstinere, rixa, sed & frequentibus mutuisque epulis, securitatis & latitiæ laruam auxerunt. Nam & Argenis, quæ simulatione morbi iacuerat, in publicam prodijt, postquam Arfidus literis significauit, se, suumque vultorem, incolumes Italiam tenuisse.

IOANNIS
 BARCLAI
 ARGENTIS.
 LIB. II.

POLIARCHVM ex Sicilia exegisse, vit Lycogeni ingens de Meleandro victoria: Quippe acer iuuenis, maturusque consilio, sui genij magnitudine regias partes extulerat, & faciliora saeculis scelera erant hoc extincto, vel saltem absente. Mortis enim ipsius opinio diu non constitit, sed siue res suspensa tantum fuit, siue a conscijs edita, non obscure Arsidas ita stabatur, illi cum nauigio salutem obtulisse. Et haec prima Lycogenis in Regem criminatio, cum per homines subornatos, in populum spargeret, Meleandro fluxam fidem fuisse & Rege indignam. Quippe illius iussu legatos a Poliarcho captos, & reum clam exemptum supplicio, iamque securum in Italia, forte ad paria facinora, praestari. Hæc moles Lycogenes, & tantum apud eos quibus iniustus Meleander: Sed clientes licentius infamiam Regis vigeant. Nouis enim motibus materia quærebatur. Neq; deerant qui hæc tumultuandi initia ad Meleandrum deferrent. Ille consulto in pristina lenitatis specie perseverabat, ut quæ incuria imago res antea eius affligerat, iam imponeret inimicis. Accendebat eius animum, præ-

ter facinora Lycogenis, periculumque fortunarum, virilis in Argenide constantia: Apud quam cum quereretur, quod sacrificium destitisset, fecissetque suspicioni locum, qua sita rationis qua foederata turbarentur; Si quid hic (retulit ipsa) peccatum est, iustus erit de Numinibus te queri. Stimulos ego nec recusare, Domine, potui, nec tenere. Caterum plures sunt qui mirentur te inuisse pacem, quam me Deosque ab ea refugisse. Ignosce libertati, quam mihi bonitas tua facit: Fortè melius esset inter strenua opera semel perire, quem tot iniuriarum patientem regnare precario. Rex indole supra muliebrem erecta pernotus, diu pensatè severitatis consilium exequi statuit, Cui rei conducebat, Epeiræten, siue bello, siue fuge, aptissimam sedem, incolere, in quam pridem quæ utriq; fortuna conueniebant dissimulata ratione conuexerat.

Epeiræte in Panormitanorum finibus mons est, aliquot millium ambitum amplexus. Imæ radices, abscessis præruptisque rupibus attollitur, Mox ubi per inaccessas cautes mons inmodicum tumorem excreuit, paulatim faciliora latera acclinat, donec ad verticem peruenias haud modica planicie æquatum: in qua & tumulus commodè eminet; tamquam à natura productus in arcem. Illud iugum munitio- nibus Reges firmauerant: Reliquus montis vertex iusto oppido sparsisque præterea, & amœnis ædificijs incolebatur. Quo latere admare mons pertinet, capax omnis nauigij portus sese inter saxa insinauerat, laxo aditu, aqua præalta, & propter montis amplexum, à procellis secunda. Huic portui oppidum tam opportunè immiscebatur, ut ijs inuitis à quibus obtinebatur, nec subire naues possent, neque arcta semita teneri, quæ à mari ducebatur ad iugum. Quæ verò interiora insula mons spectat, duobus dumtaxat callibus ascendi tunc poterat, ijsque par in odo impeditis. In gens quoque leuamen Epeiræten colentibus, quod quacumq; intermittunt ædificia, vberissimi pecoribus pastus nascuntur. Et ut hæc sitū beneficium Deorum putaret, effecerat copia fortium & iunoxiæ aeris, in quo nullum veneno infesta animalia videbat. In-

limine callis qui surgebat à portu, Cereris signum, cum spicea coronâ, & serpentum volucris iugo; religionem offerebat intrantibus, ne insalutato numine progredierentur, vel saxum negligenter, quod rudibus literis Deam loqui in hunc modum faciebat.

Si mihi qua curas Nereus vehit aquarum cinctus,

Omnis huius fruges, atque omnis mitia debet

Iura locus, veniat quo sero nemo aliarum

Pabula Chaenys miseris decerpere ramis:

His saltem ò cuncta meritis concedita gentes,

Sicanio sim tutus solo. Reuerentia nostra

Adsi, & hanc nullus surgat popularis ad oras.

Namque mihi haec sedes, haec fatis dedita tellus.

Hæc placet. Exeriti tantum ferat arma coloni

Pingue solum, & duro tantum de vomere vulnus.

Haud iniusta precor. Si quis tamen impia contra

Signa ferat, & eme illo grauem, me sentiet hostem.

Ipsa facies ipsa arma feram, cognataque iunges

Mecum omnis Natura manus. Saturnia proles

De Ioue sum mater, fraternos carula vultus

Vnda timer, nigroque gener caput omnia mundo.

Meleander muldò antè assueuerat illuc diuertere, quasi pulchritudinem loci sequutus; venationum quoque simulato amore quas vicina regio ferebat: Fidissimi militum in præsidio erant: & ne si ceptis fortuna abfuisset, etiã intercederet fuga, vario prætextu, regiarum triremium partem ad stationem applicuit. Captatis quoque temporibus; quicquid olim cumulauerant Reges, in eam arcem delatum est. Vis magna gemmarum: costaliorum multiplices rami, quos ex vicino mari petierant. Exoticam purpuram per aliquot sæcula coactam pinguis murex suo fulgore seruauerat. Vasa aurea atque argentea; quorum pauca recenti artificio nitebant: rudia plura, impensius in vetustatis reuerentiam colebantur. Signata pecuniæ ingens modus nõ erat, per liberalitatem Principis exhausto arario, quam denique futu-

liberalitatem Principis exhausto a rario, quam denique futuri coniectura minuerat.

Rex vni Argenidi consilia aperuit; sibi regiae dignitatis vltionem in animo esset. Si simul Lyeogenes & factiosorum praecipui, varia negotiorum specie cogi possent ad regiam, (iam enim in diuersa secesserant) omnibus se iudices, & supplicia daturum. Huic rei Epeircten esse idoneam, vnde & vicina regio teneretur, & in potestate maria essent. Forsitan, inquit, violenta consilia reliquos frangent, qui meae clementiae fiducia peccant. Sin resurgent sanius bella, consiliumq; euentus desituet, relinquam ingratisimum solum, tecumq; diuitias tremibus imponens nauigabo in Africam. Neque enim illic desunt qui fugientem excipiant. Et aut ego tantus natu, aut tu in annis eiusmodi clade indignis, fortunam placebimus. Si ea calamitas incider, solam Epeircten commendabo Eurymedi. Hanc cum delecta manu ad extremum propugnet. Interim nobis (gnata) penas dabit Sicilia, grauibus inter ipsos coniuratos odijs lacerata, vulgusq; errore diffusio, quid illi fiat, & quid fuerimus, tristis summa a confirmatione pensabit. Quippe nec in diuidendis facinoris praemijs vnquam conuenient, nec Lyeogeni omnes accedent. Multi enim me percelli, non euerri, desiderant. Sic inter se commissi, pars ad nos respicient. & reditus noster forte illorum beneficium erit, quorum scelere pulsi fugerimus. Tu interim, Argenis, in arcem concede. Vereor enim ne bellum improuiso aut accipi aut inferri oporteat. Vnum vide, ne in tuam familiaritatem ignora fidei mulieres ad mittas. Satis est, mea gnata, proditione virorum nos laedi.

Ad haec Argenis gratulata fortissimum consilium Patri, & hortata nouo bello experiri fortunam, & dicit se haecenus cum fide curasse, ne ignoti ingenij mulieribus sua familiaritas pateret. Sed postquam digressi sunt, cogitare acriter caput, a qua muliere timendum Rex monstrasset: quaeve secum omnino viueret ipsi inuisa. Statimque consuluit Selenissam, ignara illam esse, eam Timocleam Regi sus-

pectam occultissima fraude effecerat. Et tunc quidem callidissima anus, quamquam lata suas artes procedere, perfidiosè apud Argenidem simulauit mirari se quis ad has curas impulsisset Meleandrum. Causa autem cur arcanis consilijs Timocleam petiisset, hæc erat. Argenidem illius officijs in Poliarchum senserat esse captam; verebraturque ne iucundissima nouitate Matrona veteres amicitias anteiret. Ergo inuidiam curis grauis, ad familiaria in aulis flagitia & odia se conuertit. Nihil tamen apertè in Timocleam loquuta est. Ars enim & causa perierat, si deprehenderet Argenis fraudis ingenium. Sciebatque præterea, se mulieri grauiorem hostem fore, si eam odisse non sciretur. Varia itaque ingerebat, quibus consultissimum esse probaret vt Argenis beneficium in eam aut omitteret, aut differret. Visne, inquebat scire Timocleam hæc præmia esse occultati Poliarchi? visne secretè inter te & illum fidei pignora in plures emanare? Solertius ne castror feceris, si tanquam tuopta ingenio illi mediocriter fauebis, vt dari non referri beneficium erodat. Sit verò sitæ domi. Non careret suspicione, illarum familiaris accessio. Finge enim (quod & Superi faxint) nunquam in vulgus periculosè emanaturum, ab ipsa Poliarchum esse seruatum. At quid iste hospes Archombrotus? Scit quantum de eo sit merita, & præmittam subito scilicet à te solui non sentiet?

His, & pluribus, sibi verius quam alumnae cauebat Selenissa, rata est in se gratia quæ eminebat fastigio, si præter se alia esset cui nihil sciretur. Sed tam commodè, tantoque circuitu peccabat, vt videretur vnam Argenidem curare: Assiduum & exitabile Principibus malum, apud quos gratiosi prætextu inuadi aut monendi, fatiant inuidiam, & interdum amicos laudibus attollunt, vt maligna deinde inserentibus sit promior fides. Ergo Selenissa suspiciones secretè orauerat, quæ in Timocleam Regi allapsæ sunt, Hanc olim fauisse Lycogoni & adhuc incertam fide esse, tamen ab incautà Argenide amari. Rursusque apud Argenidem eiusdem matronæ laudes, & merita, miscbat imagine periculi, quod

in eâ subuehena diuincendum videbatur. Et quoniam partim
 veram onerat, effectum est, ut vix melius ab Argenide. Tinto
 clea esset, nisi quod interdum, ut solebat, venienti, familiaris
 se praebebat, augebatque recedentem aliquo donis, libe-
 ralitatis occasione utique temper apte quae. *per as locum*
 Inter hos dies Argenis, ut erat imperatum, comitante
 Ibburrane, qui tunc forte negotiorum causa in regia erat,
 Epousten profecta est. Nec multo post Meleander cum in
 idem oppidum se conferret, ingens vitae periculum adiuit,
 siue suorum fraude, siue fatorum consilio, gratiam & fa-
 uorem Archombrotorum parentium. Lacus erat passuum non
 plus mille in ambitu, placidis quidem & facilibus ripis, sed
 aqua deinde praeterea, & instabili fundo. Ad illum Regis auri-
 ga declinavit tanquam via magis aprica ducturus. Frequen-
 tia currum qui illic quotidie agebantur, multis orbitis nota-
 bilis, ne quid timeretur effecerat, cum ecce Regis equi seu
 sponte consternati, seu culicum palustrium stimulis acti, aut
 denique proditione ductoris, quassatis altè iubis, & peri-
 culosè affecti, viam in lacum praecipitant; omnibus quidem
 qui in comitatu erant pauidissima vociferatione certanti-
 bus, sed pauci ferebant auxilium siue in tepetivo metu sibi caue-
 bant, siue subiti atrocitas periculi vires torpentibus eripuit. In-
 ter illos qui ruente per devia curru, cum fide sequeretur, nemo
 Archombroti celeritate aequavit. Nunc aurigam ille monere ut
 aciriis equis obstitet, nunc Regem ut ab curru in aquas desili-
 ret non dum hominis mensuram aquant. Ferebatur interim
 currus, primasque iam rotas altior aqua suppresserat. Tum
 veidè Archombrotos virile facinus ausus, quia impedi-
 tus, suadibus equis tardius eum vehebat, se in lacum
 praesens misit. Ad vicinum deinde currum praecipitans, vo-
 lentem Meleandrum arrepta ponere veste tam mature de-
 titaxit, ut eodem ferme momento lacus subita voragi-
 ne descendens, totos eum vehiculo equos absorpserit. Ar-
 chombrotum Regis pendus in se se curru collobentis affixe-
 rat, primum ex pingui arguta lubricum fundant, & ipsius aqua

instabilis moles quæ perueniebat ad humeros, Nec minus Rex laborabat sua vestigia obfirmare. Ita luctantibus simillimi inter se inuicem hærebant; cum iam procedentes incumbētibus vndis celerrimi amicorū eripiunt.

Vbi ad ripam Meleander peruenit; tanti quod euaserat periculi horridior imago tum suo tum suorum animo infedit. Illud præcipue horrorem augebat, quod imperitus natandi certissimè periisset, nisi Archombrotus contempta salute veluti in se auertisset periculum, quem vbi & natandi rudem esse compertum est, cæpere vti que omnes impensius mirari hunc in Regis discrimine adeo vilem sibi fuisse, iuuenem, externum, non beneficio, non lege obligatum, cum tot, proh pudor! gentiles & obnoxij cessassent. Præcipuè Regem, vt debuit, hoc beneficium permouit. Cupide illum amplexus erubescens ad suas laudes tenebat, & iam antea tanta indole ad amandum compulsus, gaudebat hoc casu potestatem esse factam eum sibi intima nec inuidiosa familiaritate iungendi. Interim Regis auriga elapsus fluctibus vultu horrenti ad ripam tendebat, cum Eristhenes diu ante verbis in eum bacchatus, gladium strinxit, & tanquam Regis periculum vindicaturus, improviso omnibus istu excipit infelicem. Confossus ille ruit in aquas, magno quidem iuuentutis quæ aderat plausu. At non illa consulti oribus placuerunt. Si non enim hæc auriga culpa contigerant, cur miser tam cruento multabatur? Sin noxam meruerat, cur non habita quaestione, non editis conscijs, facili morte eripiebatur supplicijs? An vnus denique Eristhenes Regem amabat, tam propea vltionis minister? Lapsi inde animi, vt auriga crederetur factione Lycogenis emptus Regis vitâ hoc facinore petiisse, & quonia sceleris fata obstitérât, ne coniurationem prodere cogeretur, ab Eristhene Lycogenis amico esse sublatu. Sed Eristhenis potētia,

noadu, neque maturum ad ultionem tempus, quamuis inuitum Meleandrum ad dissimulandum coegit; vultu quidem sic placido, vt nec se Eristhenes senserit esse suspectum.

Vbi Epeiræten peruentum est, frequens Oprimatibus oppidum fuit, de Regis salute gratantium, Meleandro regente quid animi sibi esset, & ad omnem hilaritatem se cogente. Erant in primis Lycogeni amici Oloodemus, & Eristhenes, per hunc ad ingentis potentia gradum subuecti. Nam Eristheni summam ærarij Meleander crediderat; certus se has vires hosti conferre; sed ita tempora, & quam iniuerat simulatio, ferebant. Oloodemus, quicquid ad Pachynum promontorium iacet regendum acceperat. Hi facinus inter se partiti, diuersi procurabant; & cum Lycogene Oloodemus corrupenda Sicilia à Regia aberat; Eristhenes muneris sui specie incumbere Regis consilijs. In his tribus summa hostilium virium esse constabat. Rex quamquam consilij iam certus, tamen quid Cleobulo sententiæ esset scire expetiit. Eurymedis quoque consilio plurimum utebatur; Et Archombroti summa gratia erat. His tribus selectò conuocatis Meleander Argenidem secum habens, ita primùm locutus est, vt non ostendere solum sensum, ne præiudicio illo periret libertas sentire rimentium Regi contraria, aut se frustra dissuadere credentium. In quo rerum articulo Sicilia esset ostendit; impotentiorem illam pacem pristino bello; Hæc se pridem auguratum Epeiræten, in qua tunc arce erant, munisse; scire se, ex paucis capitibus momenta tam atrocis seditionis pendere. Iam rogare quid auctores sibi essent. Nemo in tantis rebus audebat loqui prior, donec in ætatis reuerentiam, expertæque prudentiæ, Rex Cleobulum dicere iussit. Et ille, Strenuè, inquit, agendum est. ò Rex; aut expectandum

tanquam

tanquam velatis capitibus maturum exitium. Mediocris virtus pro vitio tibi erit. Nec aut famam, aut Deos, si te de istis hostibus vlciferis, lacerare puta. Nam & primus Lycogenes peccavit in fœdera; & ipsius supplicio, qui te contemnunt, vel odere, mutabuntur. Scimus sollicitas vrbes; descriptos milites penè sub signis esse. Quid moraris? An donec nihil ampliùs in Sicilia syncerum sit? Timeſne turbare adhuc præcoces illorum apparatus, aut religioſe expectas, donec ferrum iubearis recipere? Eriſthenem hic habes, Lycogenem, & Oloodemum, tanquam ad conſilium in re ſubitò oblata, accerſe. Si venient, conſeſtim Maiestatis damnatos conficias. Sin abnuent; hos tu verò contumaces, nec dum omnia inſtructos, iuſto celerique bello perſequere. His Cleobuli verbis adiecit Eurymedes, ſpondere ſe, pedum ſex millia, equitesque quingentos, in fide & poteſtate fore. In prætorianis partim hos eſſe, partim in Epeiretes præſidio. Alios Panormi, & in arce Epipolis diſtributos. Tantillam veteranorum manum tyronibus poſſe præſtare, quoſcunque delegiſſet Lycogenes. Et ubi regia vexilla fulciſſent, haud dubiè multos ſe melioribus partibus applicituros.

Inter hæc, Archombrotus, illata armorum mentione hilarior, ratusque locum eſſe, aliquid pro Poliarcho audendi: Ego, inquit, & externus, & iuuenis, de ſumma rerum non diſputo. Sed ſi bellum vobis placet, cur auxilia veſtra reſpuitis? cur ante diſcrimen frangitis vires? Poliarchum Lycogenis inuidia pulſum, adhuc hodie nemo eſt militum, qui non optet reſtitui. Præterquam quòd bellicis artibus valet, timendumque eſt hoſtibus nomen, ſcitote illius reditu conſpectuque, tanquam ſalutis auſpicio, promptiores ad omnia exercitus fore. Equidem quærendum cenſeo, ex-

culataque temporum necessitate, quæ illum hinc abegit ad novam lauream invitandum.

Hæc fidenter pro Poliarcho orantem Argenis intuebatur, eò potissimum læta, quod Rex illum, atque audiebat. Itaque ne quis tam liquida: pro ixa omnia turbaret ipsa adiecit in eadē, quæ Poliarchus causa, Arsidam esse, quem omnes ferunt, inquit, Italia moras trahere, tanquam solum exilij causa vertisset. Nec aliud ipsi crimen, quam abuexisse Poliarchum. De Arsidæ file, o Rex, non dubitas; & fortasse de nobis isto facinore, quam de Poliarcho plus meruit. Quodd si tamen deliquit, hunc donari mihi peto; licet quamdiu Poliarchus in damnatis aut iniuris fuerit, non possit absolui. Argenide in defensionem Arsidæ, quia cum salute Poliarchi cohærebat, erecta, omnes in virginis gratiam eadem cum ambitu senserunt.

Tum Rex; Dijs, inquit; res nostras curæ esse, vel i deo intellexi, quod mirabili animorum consensu, quæ apud me constitueram, eadem vti facerem suasisistis. Sit igitur auspicijs Dijs ratum in Lycogenem bellum, si absque tumultu capi, & perduellionum supplicio tolli non poterit. Poliarchum autem, & Arsidam, pridem meo suffragio absolui; Restat quærere, qua ratione vtrumque reconciliemus domum. Omnibus visum, notæ fidei aliquem cum muneribus ad Poliarchum mitti debere, eumque orari ut cum primum cœptæ erunt in Lycogenem turbæ, remigret in Insulam. Sic constitutis rebus, consilium Rex dimisit, omnibus, quæ sciebant, senserantve diligenter premerè iussis. Sed Argenis de amatiij more semper immodice exultans, aut in cæca, obiecta præter spem lætitiâ aperte fruebatur; Ignarusque rei pater; Accipio, filia, inquit, omne: Ex quo in hæc mala incidimus, nunc te primò hilare, & porrectæ frontis cerno.

Vespera appetebat, & in hortum regium Archombrotus, vt plerumque solebat, intrauit. Illic cum solus inter arborum spatia erraret, in noctis memoriam incidit, qua Timoclea hospitio cū Poliarcho erat vsus. Inter cetera subiit animum, frontis vocisque mutatio, quæ illic Poliarchum de Argenide interrogatum confudit. Id enim Archombrotus in amoris indicium cum traxisset, deinde exciderat superuenientium rerum mole, eò facilius quòd non amorem mutuum, sed iuuenilem in Poliarcho insaniam esse coniecerat. Tunc verò diligentius omnia reuoluebat: bis ad Argenidis nomen Poliarchum obstupuisse, bis de virginis ætate, & moribus rogatum, respondisse strictum tantum, & vt scires incompositi ad hoc nomen animi esse. In illius rei memoria herenti, succurrit, Argenidem, diu Arfidam apud patrem tueretur, inter serua verba & preces, totam aruisse. Facinus autem Arfidæ ad rem Poliarchi pertinebat. His vtrinque pensatis, secretæ inter illos necessitudinis facta est Archombroto suspicio. Occurrerunt illicet cogitati, virtutes Poliarchi, & quicquid hunc ad spem tantam subuehere potuerat, aut sollicitare Argenidem. Certe quòd illius genus lateret, aliquid eximium posse subesse. Neque enim inquirebat, solus sum, cuius genus, aut fortunæ, ex illaquam subij dissimulationis larua æstimari non debeant. Sed dum Argenidis speciem, fortunamque, ad animum reuocat suum, felicemque hoc amore Poliarchum tacita gratulatione ingeminat, eà ipsa latidate incipit & mirari, quæ antea intactus aspexerat. Nam quid Argenide venustius esse? cui vnquam ad tantum habitum, tantosque parentes, tot virtutes accessisset? Si non generis prærogatiua esset, sed ex Siciliæ virginibus delectus haberetur, neminem ante Argenidem ad regnum a seiscordam, Sapientiam, modestiam, verba,

suo sexui præstare ; speciem supra mortalem esse. Post hæc ad se redibat Archombrotus, nec indignam tãta spe nobilitatem suam, haud dubium nouis ignibus alimentum, reputabat. Et id primò non quasi amaturus; sed tantum veluti ociosa, nec imparia tamen vota. Capi inde paulatim, & oblectatione iam anxia ad earum rerum imagines teneri; ignarus, si victor & liber esse vellet, fortitudine opus esse in hæc ipsa amandi initia. Quantùm charior fiebat Argenis, tantùm de amicitia decedebat, quæ illum Poliarcho coniunxerat, primùm inuidia, innox æmulationis malo grassante. Ita æger, & ad animi captiuitatem adactus, horto digreditur, quem paulò antè felix solutusque intrauerat. A cecessio mali fuit, quòd ad solatium in ea tempestate solitudinem quarens; solus cœnauit. Nam cum tacitus secretusque, non aliud quàm amorem audiret, paulatim, illis curis se permisit, quæ intra paucissimos dies efflictim amantem nondum expertis malis vrserant.

Dum hæc apud Regem aguntur, non solutiori cura cum suis Lycogenes meditatum facinus adornat. Is ad præcipua oppida non vno prætextu diuertens, magistratus exhibitio conuiuio hilariore monebat, ne publicã libertatẽ sinerèt prodi. Pessimis cõsilijs infestari Siciliam; meminissent se in regno, non sub tyrannide esse: nec in Regem quicquam addebat, nisi ita perplexè vt id posset vel Meleandro excusare. Cum his verbis incitatos videbat, quasi familiaris agens, imperfectum aliquid inter suspiria vel publicè, vel præcipuis in aurè, loquebatur, vt pia sollicitudine plura timere videretur, quæ quæ auderet euulgare. Inde non pauci, in eum vt patriæ columen aspicere, cura que subtristi Meleandrum fastidire: Cùm præsertim iactaretur in populo, nunc contentis popularibus ad publica negocia acciri peregrinos,

nunc tributa & portoria angeri: cædes denique imminere à Principe superioribus bellis infesto. Præter has artes, sacrificuli pretio empti haud parum valere. Omnibus & auspicijs ementitis omnia in religionē verteabant. Seu publice, seu priuatim mactata hostia, erat, efficitis prodigijs spectantes terrebantur, nunc caput deesse iecinori, nunc turbato ordine, fibras emicare extra sedem, semperque noua fata instare, & meliora præteritis: Nihil autem, quod tunc fieret Dijs placere. Contigerunt præter has laruas, non falsa, aut fucata prodigia, quibus affirmabatur proximæ clades. Nam & de cælo lapidatum est, & alicubi gemini soles micuerant. Sed pauca hæc monstra fæctis innumeris fidem fecerunt: vt homines omnia temere crederent, timerentque. quem miserorum statum quidam Poeta, & ipse publicæ insanix nõ expers, descripsit.

*Parcite Cœlicola. Quid demere vincula rebus
 Heu placet, & miseris monstris euertere terras?
 Nunc cælo informis facies, nunc æra fœdi
 Incastant Manes. Linunt per inane Cometa,
 Et nec friget hiems, vektor nec floribus halat
 Phryxans, posuitque suos canis astisfer ignes.
 Qualiter ignoto cum Sol nouus ære gyrum
 Per modò nascentis cum abula dixeret Orbis,
 Expers sepe vie, sepe alti pondere currus
 Errant dubius, totumque immiscuit annum.
 Cernis anhelanti quàm nigra volumina tollas
 Ætna iugo: cernis quanta vebat æquora mole
 Ausfer, & in nostras spumantia degarat oras?
 Cui quòdams Ausonio cum dissociata recessit
 Littore, frangentes exhorruit Insula nimbos.
 Magna quidem portenta Deum; tamen omnia supra
 Seuit corde paor. Vates sibi quisque malorum
 Et clades, & tela videt, pœnasque futuri*

*Præcipis. O spes hæc nobis insania exiit,
 Sen superi iussere nefas; quid longa moramur
 Supplicia? Arma, viri. Sauro cadat hostia celo.
 Quæ meruit. Luceat lustrata muter etela,
 Et satiare Deas, & morte reposcere viam.*

Inter hæc ad Regem est relatum, intercedere Hyperephanij cum Lycogene arcana consilia; verebanturque nonnulli, ne eorum vsurus viribus propediem à patrijs sacris abiret. Fortè cum talia iactarentur, Archombrotus cum Iburane erat, cui iam aliquo vsu, commendatione maxime Regis, cœperat familiaris esse. Ambo in regia porticu spatiabantur, nouusque in Siculis rebus Archombrotus, cum aliquoties Hyperephanios audisset nominari, rogauit quod discrimen inter illos ceterosque Siciliæ incolas esset; cur nomina, cur studia, viresque diuersæ. Tum Ibburranes docendi iuuenis studio paulum in se seductus sic incepit Hyperephanij, ex sua superstitionis genio nomen hoc fecimus. Eorum factio regnantibus grauis, quodam Vsinulca auctore hoc sæculo est exorta. Ille Deorum cultu neglecto, qualis in Sicilia semper viguit, ausus est nouas religiones afferre, pacemque sollicitare animorum, qui superbia, vel nimia simplicitate, diripi possent. Quibusdam igitur ambitiosum fuit à sensu maiorum eo dūce discedere; Alios eloquentia fefellit cui pietatis species erat intexta. Accessit impetus nouitatis, tanto furore excacans animos, vt barbara Vsinulcæ commenta inuenierint laudatores, non ex vastis, & vltimis terris, sed (quod mireris) ex alumnis Siciliæ: quamquam nihil portentis dete rius quibus suam illam scholam fœdauit; vt vel referre me pudeat contumeliosum numinibus vesaniam. Negat vllum mortalium, vlli sceleri operam dare nisi qui illi perpetrando ab adigentibus Dijs damna-

tus est. Vt cunque verò in vitia pugnes, in te sis innocens, commodus hominibus, in Deos liberalis, eiusmodi pietate effici non vult, ut amiciores Dijs viuas. Non hæc enim omnia esse illam virtutem, quæ acceptos immortalibus homines facit; sed illius tantummodo signa virtutis. Præterea non esse in delictis discrimina; sed in hominibus qui delinquant; Siquidem à Dijs exosos, vel oleris furto mereri quicquid Furia apud Poetas faciunt. Cæteros verò non parricidio, non incestu, liberare amicitiam qua cum Numinibus sunt coniuncti. Ita ab vno scelere cæno hos intactos, illos amisso decore excedere. Vt in aquas si quid anserini generis mergas, inde inuiolata siccitatem eduxeris; cum cæteræ aues, aquis iisdem, & minori sæpè mora tenorem & usum pennarum corrumpant. Parco cæteram V sinulæ amentiam memorare. Nec habuissent hæc monstra longi qui discipulos, nisi incidissent in Regum pueritiam, quibus temporibus, ut plurimum turbulenti sædæ omnia, nec arceri, nec corrigi possunt. Auxit huic morbum factionum atrocitas, & quidam Optimates odio eorum, qui sub pueris Principibus rerum potiebantur, Præbuere se tumultuantibus Hyperephanis duces. Tum verò luctuosissimo sydere pereurrerunt domestica arma Siciliam; & ad Hyperephanios defecerunt quotquot seditionum licentiam amabant; in ipsos ausi Reges signa attollere. Nihil illorum furori relictum est. Calcare aras Deorum, euertere templa, sædare oppida incendijs, & ciuili sanguine suam furijs consecrare nouitatem. Post tot annos adhuc veluti truncas vrbes excisis Numinum tholis aspicias, in quibus sæuierunt. In illis tumultibus tanto diuortio à cæteris recessere Siculis, ut tanquam aliam patriam, aliumque populum facerent, ne istis quidem sceleribus redierint bona fide in communionem reliquæ

Srentis: discordique ingenio acū semper arma, aut minentur, aut timeant.

Ita affectis animis, quid Regibus putes liberi in eos im perij esse? Urbes, milites, portus, tantumque non totas infederunt prouincias, ex quibus cum supercilio consulunt quid iuari à se Regem, aut sperni expediat. Cui si bellis occupato, aut inter alia laboranti negocia, operam suam promittunt: tanquam digni quibus gratiæ habeantur, fidem hanc iactant; oblitri à bonis ciuibus tunc eiusmodi sponsonem non exigi; nec fore ut toties eam repeterent, si semel tuta esset. Sed sociorum utique magis quàm ciuium more auxilia præstant, Regisque aut sequuntur, aut auersantur consilia. Sic Deorum Principumque arbitros agunt; quid utrisque ipsi debeant, non ex patrio ritu, sed ex suis ingenijs metiti. Quantas clades hic morbus minetur Sicilia, vel nullo proficiente agnoueris. Nam ut peruicacissima sunt odia, quæ ex diuersarum religionum litibus feruent; iure timendum est, ne aliquando Hyperephanij, quod suis consequi viribus non possunt, excidio patriæ querant, peregrinis gentibus, æmulisque, nō magis ad bellum quàm ad prædam, & veluti Sicilia possessionem accitis. Quod si ista meliores Dij auertent, at iam quanta sunt quæ videmus quæque sentimus? Si filij irascuntur parentibus, si Regi Optimates, continuò in hanc sectam, veluti ad certissimæ manumissionis genus, fucata professione secedunt: non ignari, quod sibi præcipuè noceant, sed tanti est suo errore æmulos macerare. Quid de V. Italibus dicam? Quid de mystis Deorum? Vbi illos castitatis suæ tædet, impunè maledicunt religionibus, & incestarum mercede nuptiarum se Hyperephanijs dedunt. His exemplis, illaque differēdi & viuendi licentia, labefcitur vulgus, ut primum qui Dij aut qua ratione colendi sint dubitet,

mos rudi aut impio fastu nihil sacrum habeat, nihil de Superis certum; Sic Numinum rebus indicta est isto facinore calamitas, simulque in publicam pacem serpit, & egræ Siciliae carpit vires; quæ nunquam in pristinum robur exurget, nisi prius Hyperephanijs ad saniora adactis vulnus hoc duxerit cicatricem.

Tum Archombrotus; Quid ergo Siculi cessant, ait, vna mole obruere incendium? Quisve grauantur iusto ferro hanc tabem noxiosissima contagione serpentem exciudere? Equidem vel ego externus manus meas, & ferrum ad hoc proiitro; Neque me vnquam grauioribus victimis operaturum credam, quàm si eorum sanguinem Dijs dabo, vel meum adactis vulneribus ipsi libabunt. Hæc cæ Meleandro dicere, Iburranes, & ad hæc bella eum vigere æquum fuit.

Hic Iburranes; Laudo impetum tuum, inquit, egregio seruore succensum. Sed sunt tamen, qui non sine argumento contraria sentiant; quia rerum successu compertum est, vt quædam animalia aluntur veneno, ita hanc sectam inualefcere publicis malis, interque bella & clades saginari. Alias igitur artes, easque mitiores quaesiuere, quibus maculam Sicilia eluat; credideruntque Regum prudentia, absque ferro & sanguine, morbi causam ponere posse. Si quid verò ipse sentiam quaeris; neque cum illis pacem neque bellum simpliciter volo. Nam si quietem possunt pati, non hos puto vilis motibus sollicitandos. Sin, in Regem remque publicam seditiosis consilijs spontè insurgent, ferendos non arbitror; sed vi armisque prehendam vesaniam superbè ferentem. Piatunc arma, tunc omnia laude digna in eos seueritas. Totis regni viribus enitendum ne impune auferant abominandi in Reges exempli audaciam. Et eò quidem celerius vindicandus est facinus, quò ipsi ferocius solèt graf-

fari in cunctantes nostramque patientiam pro imbecillitate contempnim accipere. Neque enim hæc secta, ferendo, parendove (vt solent meliores disciplina) quarit sibi incrementa; sed iurgio, rixa, tumultu, sua facinorosa assuevit asserere. Ferro igitur, & plusquam a mula ferocitate, censeo in eos esse agendum quoribus suis iniurijs Regem ac Patriam laceflent. At si seditionibus, si rebellio abstinebunt, patienturque mitius se haberi, tunc ego cum illis pacem malim. Jam enim in plures serpsit labes quam vt singuli inter reos scribi possint, & citari à listore. Ac præterea iuuentute abundat. Sicilia, quam nunc leuitas, nunc egestas, nunc ipsa armorum cupido sic versat, vt non iure aut pudore aestimato factiosus det nomina, & in militiam coëat quantumuis superis mortalibusque auersam. Ita multum armis certatur accedunt spe prædæ ad istos Hyperephantos, qui eos in pace deuorent, & Reges bello illato plures de nouo reos faciunt, quam de veteribus extingunt. Præterea veluti fila per se tenuia ac soluta facillè rumpas: At si ea inter se violento implicas nexu, quò fortius premis, eò validius stipantur, coeuntque denique in funem cui frangendo nunquam suffeceris. Sic isti per se fortè negligentiores suarum partium, vbi intentatos iugalis videntenses, qui coactam, id est, vt existimant, pudendam poenitentiam extorqueant, interdum furioso & quem agrè exolueris nexu conquirant. Itaque pace, orio, regni felicitate (si ipsi inopportunis tumultibus ad atma Regem non cogent) debellandi sunt; quò tempore nihil ex publicis atrocinijs habent, quòd incertis, & seditionis auxiliatoribus largiantur; neque incitari aduersantium feruore, plurimum quoque de suo remittunt. Ex ipsorum deinde præcipuis multi ad Regem respiciunt; ex cuius amicitia in illo sereno omnia pendunt. Is autè si

non tam odio, quam contemptu prosequetur eorum disciplinam, efficacius omni bello nobilium animos ad poenitentiam coget: Qui si malo pudore prohibebuntur suam sectam eiurare, saltem liberis suis consulent, magistrisque eos tradent per quos etudiantur ex veteri more, vivantque in Regia gratiosi. Nam qui cælo, argumentis, veterumque præceptis, vnam pertinaciam anteponunt, adhaerentque Vnicuique; vincuntur, mihi crede, hoc honorum aditu, & spe regionum munerum cautè præclusa. Præsertim si non hæc poenæ legibus publicè latis in eos constituantur (nam id ipsum satis iratis esset ad questus, coniuurationemque & contumacia arma) sed lento quodam usu, Principisque ingenio, nequaquam in eos diuidentis rei publicæ munera, quæ conferri alijs possunt; neque ferentis, vt extra licentiam quam leges faciunt exerrent. Cætera sit in eos mansuetus, & interdum familiaribus verbis dignus ipsis videatur cui placeant. Multi enim inter illos, Archombrote, non suo, sed sectæ & institutionis vitio peccant; absque hac esset, recta indole, parsque maioribus futuri. Hos, cum licet, corrigi mehercule præstat, quam euerti, aut ad insaniora adigi necessitate. Ita verò vt cumque lenta remedia, paulatim Hyperephanis nervos excindant: & qui specie altioris sapientiæ coaluerunt, tandem segni nec irritata verustate, philosophia quoque excussa atque contempta, quæ exoriens tanti supercilij fuit, non ægrè soluentur. Sed hæc sunt solidioris pacis consilia; quam ò huic regioni numina restituant, nec Hyperephanios patiantur auxilium Lycogeni ferre. Hunc certè, quidquid fama iactetur, ad eorum religiones accessurum non arbitror, nec vt illi factioni commendetur, id est, vix Sicularum quadragesimæ parti, ceterorum odia contracturum. Cum hæc Ibburanes dixisset, Archombrotum ad cenam vocavit; monuitque familia-

riter, vt & ipse Hyperephaniis per benignè vteretur. Nā plus illos (vt res Siciliae erant) corrigi blanditijs, exemplūque, & sobria dissertatione, quam professo, semperque mutuo fastidio, posse.

Iamque maturis apud Lycogenem rebus, dicta facinorosi dies erat, medio vere, ad decimum mēsis, qui Thargelion vocabatur. Eristhenes haud procul Epeirctae praediū habebat, & saltū in eo, quem intacte diu ferè impleuerāt. Is destinato insidijs die illuc cū Argenide Meleādrū ad cōuiuiū vocare susceperat; si procederet fraus, Meleādrū atq; Argenidem, tanquā signis tabulisque spectandis in aedium penetralia cum paucis deductos adorturus, emissurusque per posticum celerimè tradendos Lycogeni. Si restitisset Meleander, aut ad auxilium pertinacius prouocasset, eum interim placuerat: Satis esse si potirentur Argenide. Quòd si Meleandrum eo die omina, aut valetudo, intra Epeircten tenuisset; tunc Lycogenes, ad eū opprimendum cum subito exercitu adesset. Hunc enim illo die Syracusis esse volebant; & ad eum suae factionis homines, tanquam Procerum, vibiumque nomine, coire cum tumultu, ducemque dicere publicae causae in Regem. Superuenire debebat Oloodemus, cum manu ad hoc ipsum antè collecta, rei nouitatem suffragio asserturus, & viribus. Descitura ab Rege pleraque arbitrabantur, tum prioris belli exemplo, tum Praefectorum & Magistratum fraude, quorum multos ipsi subueixerant; denique sponte animis seditionem spectantibus.

In hunc modum institutis utrimque consilijs, Lycogenem Meleander, & hic illum occupare decreuerat. Sed Argenis duplici sollicitudine ista, cū & Poliarcho, & regno studeret, eximia diligentia erat in ijs virgēdis, quae apud Regē amici censuerāt. comparanda Poliarcho erant dona Arfidas reuocādus, & qui hae curaret, fidum homi-

nem res poscebat. Nemo, extra vnum Archombrotum
 deprehendebat priuatas in virgine curas. Sed illum
 amori assidue fauienti pene iam impari, & in Ar-
 genidis pro Poliarcho studia haud vulgari æmulatione
 querentem, vix fallebant illa consilia. Super omnia se-
 ipsum accusabat, quòd reducendi Poliarchi author regi
 fuisset, ad eòd vt interdum sumeret impetum adeundi se-
 cretò Meleandrum, & contraria sentiendi: Sed pudore
 coercitus, si nulque reueritus Argenidis iram, tam per-
 uicaci consilio abstinnit. Accidit fortè, vt ad Melean-
 drum iret, super Asidaæ reditu eum filia colloquentem.
 Et tunc quidem ab recenti beneficio commendati apud
 Regem Poliarchi gratior Argenidi erat. Ergo vt
 sue causæ patronum hilariter intuita, eum quoque
 solito familiarius salutauit: ignarumque cur hæc ad se
 blanditiæ essent, ita affectit, vt subita confusus lætitia,
 vbi primum licuit, ad colligendas vires in cubiculum
 rediret. Illic nimio nec securo gaudio, multum animi
 incertus, ita denique sibi loquutus est. Te autem esse
 feliciam? Te amori litauisse? Quid enim? Non frontem
 Virginis vidisti? non oculos? cū venisti, nō tota exiisti? In
 felix nimis ineptè meam spem indulgeo. Nunquam De-
 j tanta præmia tam faciles concedunt. Vulgares nuptias
 nulla tempestas, nulli casus illustant. Eximis verò amor-
 ribus fortuna intercedit, vt ipso labore sint preciosæ que-
 rētibz. O fallax, nec illa salutatione, illo Argenidis vul-
 tu, quo tã opere mihi nunc placeo, exitū ipsa portèderit.
 Hei mihi quod vix cogitare sustineo, num hæc beneuo-
 lentiæ signa Poliarchum petebant, & ideo blandior fuit
 quòd eum apud Regem sententia mea iuui? An orantis
 species fuit qua patrociniū rufus meum pro illo de-
 posceret? Non est tanti, non per Argenidem, vllus amor.
 Nec volo Argenidis in me beneuolentiam debere Po-

liarcho; nec mihi Poliarchum debebit Argenis. Egone alienæ felicitatis minister in meam eadem pugnabo? Ego vilis abiectique animi penè ad seruilis officia anabor, & Argenidem alteri tu adam? Erastamen Archombrote, si vi agendum putas. Precibus, patiètia, obsequio, impetrabilis amor est. Servire, an imperare Argenidi paras? Aut quàm hæc inuerecunda esset oratio; Nolo ut ames Poliarchum? Vix austerus aliquis pater sic iuberet. Quæ ametur indigna est, vel præstantissimum amabit. Virtute, gloria, fama in Poliarchum certandum est. Et tua quoque interest hic eum reuocari. Semper enim de absentibus tenerius, & quadam miseratione sentimus; Præsens autem ut placere Argenidi poterit, sic aut rixa, aut fastidio esse ingratus. Explorabis cur ametur, aggredierisque eadem virtute virgini te probare. Quitquid ager effectu superabis; & si cætera scilicet non cedent, ferro dericietur. Facilis erit ad iurgia pugnamque occasio. Ut sic verò fortissimus, tamen fortior amor est, qui meam manum reget. Interim dum de reditu ipsius agimus, facilis ad colloquium erit Argenis. Me audire, mihi credere assuescet. Sæpè autem ubi adoleuit benevolentia, longè ad alias causas valet, quàm propter quas esse incepit.

Cùm Archombrotus in hanc sententiam cœgisset reluctantem animum, ad Meleandrum redit, ibique ad nouæ indignationis mœrorem præsentiori causa deductus est. Persuaserat enim Regi Cleobulus, ut quæ munera ferrentur Poliarcho tanquam ab Argenide essent. Ipsa exors est facinoris, inquit, quod eum è Sicilia expulit. Regni autem secundum Te curæ ad illam pertinent. Sciet prætere a sub eius precibus tuas latere, & qui fortasse durior nobis esset, certè non litigabit cum virgine. Meleander mirificè probata sententia; Age, inquit, restat, & munus, & hominem qui ferat diligere. Timonides strenuus iu-

uenis erat, fideiq; in Poliarchū notæ; quæ mox Argenide
 suggerente huic furtiua legationi Rex destinat. Hoc ita
 cōstituto, iā quod munus mitteretur, inter se pensabant.
 Fortè mercator ex Syria Indicas, & Arabicas merces, ple
 rūq; inutilē vanis gētibus luxū, aduexerat. Inter cætera
 erat armilla ex serico texto, quod totū varij generis lapil
 læ sic implebāt, per suos colores distributi, vt aliquot fera
 rū aut fugā figurarent aut irā, quas hic telis venatores se
 quebantur, hic excipiebāt venabulis. Preciū gēmis, & o
 peri, ingens, quippe quod talētis quinquaginta indicaba
 tur. Multi Siculorum hanc viderant, plures audierant ce
 lebratam non ignobilis Poetæ opera, quem suo fulgore
 ad hos versus rapuerat.

Dicere surgenti consualit tora Phæbo;

Quam nitidus vestris hic Deus exit aquis?

Cum tingit virides hilari fulgore smaragdus;

Aur facit, ò adamas, te sibi luce parem.

Pallentem ve onychem, variam vel iaspida miscet,

Vel cui purpureo nomen ab igne venit.

Carnlea que notas & flammis implet, & auro,

Cæcæ variat curas comptior Iris aquas

Hæ tamen hæc vno cuncta sub litore gemmæ

Nascuntur: Nam cui gloria tanta solo?

His nitet immensus Ganges, his flans Hydasper

Est & Erythraei lucida concha sali.

Vna omnes armilla tenet, par omnibus vnæ;

Omnis in hæc Oriens lucida texta coit.

Di superi! pretium nitida formæque corona!

Quam volet amplecti tanta corona manum?

Vt natat in solidis lux alternata lapillis!

Oraque venantium quàm benè gemma facit!

Dives en hic ceruus, quem diuina tela fatigant;

Et leo, quem præciocerne tumere suo.

*Lemnius? an nondum Telchines naufraga saxa
 Artifici gemmas sic posuere manu?
 Digna quidem Iouis hac vibrare armilla lacerto,
 Cum quatit imbrifera luce coruscus humum,
 Ipsa, licet diues, placata hoc munere Iuno,
 Poneret offensu lurgia saxa thori.
 At te seu veri, seu fama gloria tangit,
 O quisquis tanta braebia dote celes;
 Vince animo censum, ne hac optima saxa putentur,
 Tuque genus Pyrrha vilior esse lapis.*

Eam armillam Poltarcho munus fore idoneum, Argenis atque Cleobulus cum Meleandro censuerunt, quippe quod se sua mole non proderet. Furto enim rem agi. Armilla, aut equos, si mitterentur, conspectum hostium non posse defugere. Præterea hoc ornamentum in plerisque regionibus non fœminarum magis esse quam virorum. Aptissimū itaque quod fœmina viro donaret. Rex antea cum illam mercator obtulisset, quia maiores curæ instabant, penè vilem habuerat, Apud Eristhenem tamen erat, utique præfectum ærario, iussuque in inspicere ex artificum fide an in rem Principis emptio esset. Tunc vero ne quisquam miraretur confestim hanc emi. Rex talos poposcit, & cum Argenide ludens, ac sponte inferior, quasi victoriæ præmium armillam statuissent, Eristhenem accersit, imperatque quàm possit rectissimè eam Argenidi conciliare. Eristheni siue sua sedulitas, siue fortuna nondum Meleandro propitia, iã suspicionem fecerat legationem ad Poliarchum parari. Credidere à sua cõiuge ortum suspicandi initium, quæ cum Argenide & Selenissa frequens, sæpè obliquos de Arisida sermones iniecerat, callidâ mulier, & ex viri ingenio ornata. Sed postquam Rex armillam, tali ærarij tempore eam præcepit, aded illi aucta suspicio est, ut illico ad Lycogenem

scriberet

Scriberet, vereri se ne Poliarchi gratia hoc munere repe-
 teretur. Is a item ad omnis flagitij atrocitatem celer, hor-
 tante etiam Oloodemo (nam is forte tunc aderat) in hunc
 maxime sensum rescripsit, nihil esse ultius quam ut armil-
 lam, quando quidem apud Eristhenem erat, veneno imbue-
 rent. Si eam Poliarchus accepisset, haud dubie Iacerto
 circumdaturum, & tabem pergestantis calorem in vitalia
 peruasuram. Sin Rex eam dedisset Argenidi, rem tempore
 posse sciri. Nam venenum non ad tactum statim nocere,
 Admonituros autem ipsos praetextu aliquo, de peste qua
 latebat, laterosque ingentis fidei nomen; substituto in
 crimen mercatore. Toxicum domi Eristhenis erat, quod
 noxiosissimum miscuerat tollendis inimicis. Ephyræi,
 seu miscendis veneno poculis, seu sagittis imbuendis pre-
 cipui, dum illuc colonias vehunt, cōduntque Syracusas,
 hanc olim turpissimæ calliditatis artem quibusdam Si-
 culorum tradiderant. Et Meleander ea peste tentatus,
 hactenus suorum cura euaserat, cibum Regis, & vestes,
 ambitiosa cura seruantium. Tanta autem veneno acer-
 bitas, ut non modò gustatum scuiret, sed ex diutino con-
 tactu insinuaret virus in cutem quam calor laxauisset.
 Eristhenes veneficio perpetrando nullum adhibuit,
 sed ipse in dilutum toxicum interiorem armillæ par-
 tem misit, byssino utique texto mollem, quia iungen-
 da brachio erat, cumque crederet vim succorum satis
 insusam, eam in pyxide defert ad Regem, qui tanti
 sceleris ignarus, omnibusque praeter Argenidem se-
 motis, vocatum secretò Timonidem monet eam fidem
 exhibere qua dignus censebatur. Ostendit deinde cui
 ministerio sit delectus, & literas tradit ad Arsidam,
 sua manu ita scriptas. Timonidem quem vides, Arside,
 ad te misi. Ei sic auscultare te volo, ut me loqui existimes
 quicquid dixerit, eger. tve, ratum habebō. Scias tamen

quò celerius cum hospite adueneris, eò te futurum gratio-
r. Vale. Tum Argenis ex composito de recessu fluxæ
vestis pyxidem profert, & Hanc, inquit, armillâ, Timo-
nides, ad Poliarchum defer. Eam, meo nomine accipiat;
vnâ illi has literas dabis, alterasque ad Arfidam. Tradit
deinde codicillos, non quos Meleandro ostenderat: frigi-
dos enim, nec amicitia suæ cum Poliarcho pares obtu-
lerat Patri, & inter obsignandum haud ægre mutauerat,
aliis quos ex mutua necessitudine scripserat præparatis.
Quia autem Timonidis in Italiam iter ignorari non po-
terat, ne aueretur dissimulatione suspicio, spargere ap-
ud suos Rege auctore cœpit, se Italiam Africamque
uisuram vacationem impetrasse à regia. Iuuenis erat, &
commodum accidit, quòd pridem transmarinæ pere-
grinationis studio iustus, æqualibus suis ea vota iacta-
uerat.

Sed Eristheni ad insidias inuigilanti, p̄seraque nota, &
suspecta omnia erant. Hunc igitur ad Poliarchũ ire con-
iiciens, quòd verum erueret, ita fraudem commentus est.
In ipsius clientibus inuenis erat, quia nuper agros reli-
querat, nondum notus in regia. Callidam autem, & ad
ea quæ præciperentur impigrum esse cognouerat. Huic
imperat abeuntem Timonidem concitato equo perse-
qui: Simulare deinde à Rege se missum, qui etiam atque
etiam moneret, ne in Sicilia cuiquam mortalium iudi-
cium faceret de armilla. Dum loqueris autem, inquit, di-
ligenter audientis vultum obserua. Si annuerit, aut visus
sit dubitare, tanquam mandato satis fundus, ab illo pro-
tinus abi. Sin quid velis ignarus sit, vt facile deprehendes.
qui ipse vocetur tanquam dubius sciscitare. Vbi Timo-
nidem dixerit, pete ignoscas errori, alium nempe te quæ-
rere; Et inde, si potes, sic discede, ne sciat quã viã in siteris.
Sin quia ignor^o es, h̄erebit, & qui sis exquiret, ex Selenisse

cognatis te simula recens transmissum ad regiam; Nomen quod primum occurrerit tibi impone. Illegnaviter mandata exequutus; nec à solertia, nec à fortuna aberravit. Namque Timonides ubi audiit de armilla, quod ré secretissimam sciret, hominem suspectum non habuit: Ite igitur iussit, & Regi renunciare esse omnia in securo. Satis sibi hæc arcana esse mandata.

Sic eluso Timonide, cum iam de consilio Regis constaret, Eristhenes omnia confestim perscribit Lycogeni, ne siue Timondé capi insidijs, siue quid aliud vellet, tempore excluderetur. Diu in cetero Lycogeni, cum Regem iam non segnem, sed ex aduerso struentem consilia, timidius sperneret, tandem nouo facinore visum est opus, quo inclinaret in Regem maleficij à se patrati inuidia. Quod igitur neimo vnequam putasset, ipsum sollicitare ad fcedera Poliarchum, eiq; scribere hoc exemplo instituit, Lycogenes salutem Poliarcho. Quam tu in amicorum hostiumvum delectu erraueris, hic dies aperit. Me tanquam inimicum infectatus, Meleandro vitium non plus æquo tribuisses. Sed omitto præterita. Nam neque iam te accusari humanum est, neque in eo statu sum, vt anxie me excusem. Malo te ex beneficijs meis scire, quã verbis, yter nostram in pristinis odijs peccauerit. Meleander ex tuo exilio te inferum, & vindicem, cum timeret, ad nefarias artes confugit, factusque de Rege veneficus, armillam infamibus illitam succis, tanquam penitentia sue confessionem, mercedemque iniuria, tibi misit. Hanc tu cave gestaueris. Mortem enim circumegeris brachio, non armillam. Mihi quidem ante expetieris tum fidem esse non curo. Si igitur vel damnatus est seruus, vel humaniori consilio iumentum aut canem vis perire, nude illius curi hoc munus compone. Nisi intra quarriduum morietur, ego qui vitam indignus sum. Si sapis, illa ipsum

pestiferi doni latorem, illum Timonidem coges, vt mortem induat quam tibi non inscius porriget. Ego has infidias, quas ægrè detexi, te rescire ex me potissimum volui; ne tantæ indolis vir tã turpi exitu cadas, aut omnino sub inuidia mea pereas. Nam quis ex hostibus, non te potius iactet à me quàm à Meleandro esse sublatum? De cætero, vt voles, gratias ages. Si infestus esse pergis; est quòd publicè te viciscar. Arma, consilia, vires in expedito sunt. Deos ceptorum auspices habeo. Sin tibi detecta Meleandri perfidia meliorem mentem dabit, volesque coniuñctis mecum viribus vindicare iniuriam; spòdeo nec te fratris, & quoniam hæc mea ætas est, nec patris gratiam me viuo desideraturum.

Tantæ audaciæ codicillos, expertæ fidei seruo cum his mandatis dedit, vt dispensato itinere ad Poliarchum perueniret octiduo post quàm eodem Timonidem aduētasse constaret. Neque rem esse difficilem. Messana vel Rhegij, in portu aut vrbe, tanquam aliud agentem, de aduentu Timonidis posse habere quæstionem. Hæc autè improbæ solertiæ ratio erat, vt octo toti dies interessent, quibus noxium textum gestare Poliarchus, eoque interimi posset. Nam si extincto superuenirent hæc literæ, quæ tantæ inuidiæ in Meleandrum forent? Sin fortè Poliarchus tam diu armilla abstinuisset, tum multum Lycogeni debiturum de periculo in posterum monenti, tum in Meleandrum acriter exarsurum quem tanti indicij fallax scena damnaret. Etiam Regem audebat contumeliosè appellare; quia hæc literæ Poliarcho reddivix poterant ante id tempus in quod à coniuñctis erat constituta defectio.

At Meleander dimisso Timonide totus in eo erat, vt cum Lycogene Oloodemum ad se pelliceret; vtrumque igitur literis aduocat. Lycogenes nondum maturis ad

secedendum rebus, parere constituit, & aliquos paucos dies esse cum Rege. Sed Oloodemus accepta Regis epistola, non prius ad Regiam quàm ad Lycogenem contendit. Ibi communicatis cõsilijs suspectum illud fuit, quòd utrumque Meleander accerferet. Si quid atrox parabat, liberiùs in ambos quàm in alterum esse ausurum. Nihil securius, quàm ut Lycogenes simulatione valetudinis absentiam excusaret, & Oloodemus explorandis consilijs iret ad Regiam. Is ergo à Lycogene profectus cum intrasset Epeiræten, Meleandro protinus salutato, ea vespera ad cœnam admissus est. Dedit quoque literas Regi, excusationem Lycogenis ferentes: Illi enim fonticum morbum esse, nec aeris patientem. Rex haud dubius morbũ fingi, tamen eadem qua petebatur simulatione non pauca de genere in valetudinis quæsiuit. Soluta deinde conuiuio, Cleobolum, Eurymedem, & Archombrotum accersit, rogatque quid Lycogene faciendum, qui venire cõtempserit; quid etiam Oloodemo, & Eristhene qui pari fiducia qua ille imperium spreuisset, adesse nocentes sustinerent. Archombrotus, & Eurymedes nihil dum mouendum putabant, sed Lycogenem adhuc alia fraude tentandum. Illo libero frustra in cæteros fore fauitiam. At Cleobolus, Ego verò arbitror, inquit, nihil de præda quam tenemus amittendum: Putatis Lycogenem, nisi cõcepti sceleris conscius esset, tam vano agritudinis mendacio Regi fuisse illufurum? Dij dent meliora. Sed quantum coniectura & fidorum hominum nuntijs assequor, & mox isti furtim abscedent, & nos illum cum armis aspiciemus. Videte quid sentiam. Rex hominem rursus accersat. Tergituerfationem non verebor pro defectione accipere. Oloodemum interim & Eristhenem per homines fidos sic seruari intererit, ne teneri se sentiant. Vbi competum fuerit, non venturum Lycogenem, lege in

ens agendum est. Multum Lycogenis viribus decedet, ut
 tatarum opum, & clientelatum, duces peribunt. Hac præ-
 terea feueritatem, in multorum animis, reverentia aduo-
 sus Principem, timorque supplicij, vtilissima mutatione
 sequetur. Vixit est optime dixisse Cleobulus. Et ex illa
 sententia, Rex postridie ad Lycogenem scripsit, additoque
 ad blanditias imperio, ad se venire imperavit. Ille magis
 suspicionibus plenus, non modo non paruit, sed & per nu-
 cios monere Oloodemum, & Eristhenem cepit, ut ab aula
 recederent. Benevolentiam Regis insidiosam esse. Ac
 præterea aperta iam vi opus. Quippe statum bello ce-
 pus apperere. Neuter spreus coniecturam Lycogenis.
 Sed neque Cleobuli diligentiam, fefellerit, ad quem duo
 de Eristhenis familia diu ante pecunia promissis que so-
 licitati, multa de domini rebus per internuncios sape re-
 tulerant. Illis tunc authoribus scivit, præparatos sub E-
 pristhenes esse equos, quibus noctu Eristhenes uteretur. La-
 tus Rex quædam eorum furtiva discessio futura in celminis
 partem esset, imperavit Archombrotus, ut sub ipso depre-
 hensos facinore vi ad se retraheret. Et ille haud remora-
 tus imperium, sedulo quæ in rem erant, maxime ex Eury-
 medis mente instruxit. Sat constabat cum paucis eruptu-
 ros, ne tumultus proderet fugam. Non plures itaque Archō-
 brotus decem militibus assumpsit, hisque Hispanis, ne lin-
 guæ commercio, aut contagione factionis, cum Proceri-
 bus hæerent in quos tunc armabantur. Singuli extra an-
 cem ut Archombrotus constituit, sine suspitione clapsi
 sunt. Ipse dein de sequutus est, accincto que paulum à via
 sub veteri & opportuno teo continuit, qua necessarius
 à Regia discessuris transitus erat. Diu in statione non hæ-
 serat, cum Oloodemum atque Eristhenem per Lunam agnoscit,
 tribus omnino servulis comitatos, celeriterque & demis-
 sis capitibus euntes. Is ergo cum sua militum decuria obviam

venit, & Quò te, inquit, Oloodema? quò te Eristhenes? Sontium per Iouè est ista molitio. Cur nostru? cur simul? cur inscio Rege abitis? Vnde ista circa vos à seruis, ab amicis, solitudo? Obstupere deprehensi. Ille verò correp-
tos, & subito malo horrentes reduxit. Tresuiris inde permisi sunt, qui noxios seruarent in carcere. Fugæ erant manifesta vestigia: Equi hasd procul cum agafonibus parati, & urbano sub amictu vestis ad viam expedita.

Suæ in omnium inde turbatio fuit; & postera luce eundem renunciatum Iburani, & Dunalbio esset (qui tunc for-
tè ad Apollinis templum non procul Panormo profecti, ob Anteriorum fani Antistitem suauissimæ consuetudinis viri illic diuini morabatur) citatis haud mora quadrigis ad Regè reuerti sunt; qui amplexus venientes, postquam rem ordine enarrauit, Si me Diæ amant, inquit, in a nobis his exempla facere volo. Nunquam me saltem isti in altum despexerint. Neque me impiorum contumacia mouet, sparsis schedijs minari audentium. Ecce enim quantæ audacis chartam Cubiculariorum vnus, in i mine meo hoc mane offendit. Accepta charta Dunalbius, & Rege ad alios diuertente, horum versuum lectio-
re cum Iburane inhorruit.

Redde viros; quid sana parvas, & frange tyrannus.

Imbelli, haud ullo denictos Marte fatigas?

Hosne duces, hæc Sicaria decoras inclaterra?

Ferre suum, & fædo squalentem carcere noctem?

Redde viros. Non Sidonia reuerentiapalle,

Non qua sceptrum manu, non qua stant vincula fronte,

Obstiterint. Ruimus caci, & re vindice ferro.

Genus excita petis. Cuperent decerere montes,

Teque haurire solum. Sed nostra debitas ira
 Talis eris, qualis sub crimine aecolor ipso,
 Ignotusque suis, Tyrj pro vertice montis
 Horrui ratos Pentheus concurrere thyrsos,
 Diversumque trahi potius, vultusque per artus
 Ire animam, & sparsum campis spirare cadaver.
 Et tua quod nostris nondum penetrata flammis
 In cineres collapsa ruunt; ne crede remissus
 Irarum pavitare faces; Sed parcimus illis
 Quos Rex sane tenes. His sunt tua fata, nec ultra
 Quam spirare lux te alma manet. Meleagria non plus
 Mater in ambusto servabat stipite vatum.
 Hos serva (sicuratum) cum pignora vita,
 Incolumesque velis. Vel si meliora monentem
 Di te audire sinunt, gemitum in sola petenti
 Redde duces, tantoque exora munere pacem.

In his motibus regia erat; cum Timonidem alia in itinere turba versarent. Via ratio, & fortuna, hæc fuit. A Rege dimissus triduum in suo prædio inuitus consumpsit omnium causa quæ Harutpex minori spatio procurare non potuit. Inde Messanam ad Arsidæ conjugem venit. Insana tempestas tunc maria exercebat, aquis ac ventis sub veris initium sponte surgentibus. Quatriduo nemo ex portu solvere ausus. Interim quassabatur navigia, vndis mutuo cogentibus allisa, vel eiecta in arenam prociuebant. Timonides quod integerrimum ex ea peste super fuit, cõfestim instaurari præcepit, agitque à littore, necdum satis cõstati maris pace. Pater seos nullum in navi vestigium recipi passus; iã tenebat mediũ freti; Cũ occurrit recentis naufragij nefastum navigantibus spectaculum. Navis erat receptis obruta fluctibus; ex qua tamẽ eminebat adhuc malus; quia non eversa, sed de pressa, defederat. Et quod omnium atrocissimum fuit; stabat in antemuram ample

xib. snauta, superstes naufragio, pallida & emorienti facie, nisi quod à vento adurebatur. Ille manu nutuque (fluctus enim interceptabant fragore suo vocem) orabat eripi morti, & omnium misericordiam non ægre elicuit. Aliquot igitur nauæ descenderunt in scapham. Cumque ille se de malo deorsum duxisset, propè rigentem excipiunt, adducuntque Timonidi. Tum verò laxatis spiritibus, quos antea nimius timor intenderat, semianimis super constratum nauis se diu explicuit, donec vini odore excitatus, iussusque à Timonide dicere, quis esset, quò ve euntem tetigisset hæc fortuna; Rhegium, inquit, patriam habeo, censum ex nautica arte. Nunc in Galliam cursus erat, quò egregium virum deferendum susceperam. Mare videbam non à tempestatibus tutum. Cælum enim modico vento, sed incerto agebatur, & tristior aer horrebat. Itaque à portu soluere non volebam. Sed cum sæpius iussus processissem in altum, primum auræ inter se pugnantes nos alternis rapuerunt in aduersos, & contrarios circuitus: destituerunt deinde simul omnes elusum nauigium; Ego in tam subita pace acrius, vt oportuit, timens, comites cœpi hortari vt remis eluctarentur pigritiam maris. Quippe illi sereno proximum malum esse. In Siciliam igitur, quam vicinam fors dederat, vatem appellerent. At ille qui nauigium conduxerat, negat sibi placere Siciliam, stringitque demum ensẽ, recisurus manus illius qui in eam primus partem remum egisset. Inter has cunctationes dies absumptus est, & nox luna igneis cornibus ventum exciuit. Tum verò non per gradus, vt solet, tempestas intumuit; Sed direptus subito aer ita miscuit maria, vt iam à principio mihi artem eriperet. Versabamur incerti quid exigeret ventus, mediam nauem aduersis complexus turbinibus. In his malis cum exacta nox esset, dieque afferret tristiora, capillos deponimus nihil

profutura religione. Ecce enim improviso exitio hēl-
 mis deprehēsi in breuibus; Cumula uerat arenā vis pro-
 cella, proramque tenebat. Iam tabulata soluebantur, &
 nos utrunque remis & cortis tendebamus in puppim,
 cum ille cui operam locaueram, cum suo liberto, duo-
 busque qui proximi erant, nautis, in scapham descendit,
 & tunc praeciso, haud dubio naufragio se permisit. Rap-
 tos per turbinem non licuit oculis sequi. Obstabant me-
 dij fluctus, quibus par scapha diu esse non potuit, nec pe-
 reuntibus nobis vacabat alienos casus dolere. Fessa quip-
 pe carina aperuit undis uiam, quæ uictis compagibus pro-
 perabant intrare. Numinum pietatem ut uoces hortuere!
 quàm feralis pereuntium clamor, cum descendente nauem
 mare contexit? Euado ego in arborem. Euado heu
 miser! mortem scilicet tantisper dilaturus, donec mer-
 sarina iu latus procumberet, & malus sequeretur. Sed su-
 praspem Dij faterunt, arenisque circumuallantibus ad-
 dedo ueluti fundata stetit ratis, ut me incolumem illa ar-
 bor praestitit, quæ nunc non sine uilitate extra aquas
 eminet, admonitura nauigantes ut maturè ab istis breui-
 bus deslestant. Biduum iam est ex quo tristi amplexu sa-
 certos ad artem nam continui, desperatione potissimum
 & frigore exanguis. Nam nec somni, nec cibi memineram.
 Cum autem Deorum placata uis uestram opem monstra-
 uit, tantum non laxata brachia mittebam in mare.

Hæc loquentem omnes audiebant cum lachrymis.
 Sed Timonidem altior cura subijt, ne ad Poliarchum
 pertineret calamitas. Nam quis uictor toties à naufrago
 illo laudatus? Ab Italia ueniebat, fugebat Siciliam, u-
 trumque conueniebat Poliarcho. Nautam igitur socio-
 rum fata desistentem, ut parassent, ut cautium eminentio-
 ra amplexos sui fluctus auulsiſſent, turbatus interpellat;
 Et quod, inquit, viro nomen quem uehebas? Civis Rhe-

gijerat, an hospes? Ille se nihil præterea scire respondit, quàm quòd Arsidas Sículus, cui opima Rhegij prædiæ rant, condaxerat nauem, & proficiscentem amicum a portum prodaxerat: Obrigit Timonides, & velato capite, quòd liberius posset ingemere, descendit in secretam partem nauigij, iussis reinigibus quamquam prosperum ventum omnibus viribus iuuare. Haud multò post Rhegium applicuit, nautamque seruatum sequi se iuber, & ad Arsidam contendit. Ille tunc forte media luce in scimpodio cubabat, varijs cogitationibus miscens animû proximi luctus ignarum. Sed cum de amici aduentu admonitus, profilussit ad amplexum, læta verba, & hospitalia ingerentem Timonides suspirio prosequutus, Quid, inquit, Poliarcho factum, mi Arside? Nos miseros! an & ego te ipso plura scio? Inter hæc dicta nautam admouit, quo viso Arsidas subito metu præfagia cladis hausit, & iam Timonide quoque pallidior: Onus, inquit, ò Nauta, quòd tibi tradideram, ritè alicubi exposuisti? Nam destinata Gallia tantillo tempore teneri non potuit. At ille; Solum me naufragio superstitem vides. Nauem, socios, vectores, omnia, sæua tempestas tulit. His auditis Arsidas multo gemitu planctuque turbatus, intra tectura mœnantes recepit. Nec vacabat pene exanguis de ordine maliquerere, sed cum Timonide in cubiculo secretus, acerbissimum funus, & fata iniqua, terrasque indignas Poliarcho, aliæque in calido & furenti luctu consueta, ingeminabat. Cùmque post multum lachrynarum Timonides rogarer, ecquòd illa Poliarchi profectio? aut vnde exitiale nauigandi consiliû? retulit Arsidas, Rhegium ob Sicilia viciniam suspectum fuisse Poliarcho. Nam nec poterat (inquit) latere isthic Lycogenem, & quàm facile ab aduerso littore mitterentur sicarij? Galliam ergo petere statuit, patriam, vt arbitror, suâ, illinc ad

nos celeriter reuocendus. Sed fatorum, scilicet, inuidia fuit, ne hominum genus se tantum vicino in mortalibus viro diutius iactet.

At Timonides de Meleandri in Poliarchum animo inter singultus agens, literas Arsidæ tradit, armillamque ostendit de pyxide euolutam, inutile Argendis munus. Sed artificium gemmasque mirari, per dolorem non licebat. Eaque vespera luctibus data, ambo constituunt ad Meleandrum redire, ne aut ille de Poliarcho aliquid speraret, aut ipsi necessarijs temporibus Regis abessent. Suspicabantur iam armis infestam esse Siciliam. Circumege re itaque cursus, vt in Epeirætes potissimum portu terrâ subirent. Varia, vt subvere & inrequieta flamina erant, septimusque demum dies Epeiræten aperuit. Sed quò propius ad mouebantur littori, eò crudelior micros luctus agebat. Recedere terras amassent modò omni remigio quæ sitas. Nam quo ore tantum facinus nunciaturi erant, aut quis deinde pro ominosis non eos habiturus? Præcipuè Arsidam non vnus, aut Timonidi notus dolor, conficiebat; Nec tam illum Meleander mouebat, quàm Argenis. Possentne videre morientem, & quod est crudelius, illam tristi oratione occidere? Quò supercilio exprobraturam, quòd à Timoclea inter hostes feliciter seruatum, ipse ad naufragium dimiserat? Cur ire, aut cur solum, passus esset tam enixè commendatum? Hac & similia reuoluenti minimum erat quod fidei & operæ premia sibi perierant, Verebatur Virginis iram, ex illius oculis accepturus, an viuere deberet. Nec ipsa poterat aut eludi dissimulatione, aut mora mulceri. Num enim quod Meleandrum scire intererat non statim ad Argenidem perueniret? Ac vt silere ipse vellet, nec Regi istem casum nuntiare. At quid Timonides, tam silētij, quàm sermone nis per nimium dolorem impatiens? quid vti in seue familiares.

festinaturi tantæ cladis nouitate si si percunctorum pa-
rare?

Inter hanc cogitationum caliginem, nauis crepidini
portus applicita, turbatos reddit Siciliæ. Primum om-
nium amicis seruulisque præcipiunt, ne quid in publicum
efferant, priusquam ipsi Regem adierint. Superato mox
calle, qui in oppidum ducit euadunt in atrium Regis; &
illic (ô mixturam tatorum mirabilem!) neminem prius
quam Gelanorum aspiciunt duobus Siculis medium, &
emeret læto vultu spatiantem. Prior Arsidas vidit; & ad
dem spectaculum Timonidem ve te prehensum rapiens,
aliquandiu impotens vocis, manu protenta anhelauit.
Mox reddita voce, An monstris delidimur? inquis;
aut quæ ista rerum omnium mira confusio? An non illic
est Gelanorus libertus Poliarchi, quem & naufragij fuit
seco nite constat? quis hunc Mercurius reddidit, mihi cui
que viuentibus? Horrebat Timonides; nec responso Ar-
sidæ dato ad Gelanorum eucurrit, qui & ipse visis amicis
ultrò obuiam properabat. Sed hi muti stupentesque ni-
hil nisi hominem contuebantur. Tandemque cum gemitu
Arsidas, Saluum te video Gelanore? an umbra es; tibi-
que & naufrago domino saltem inanem tuumultum quæ-
ris? Gelanorus deponere iussit hos metus. Viuere seruatum
à fluitibus piratisque Poliarchum. Ab eo se missum ad
Regem, Epirsten proxima die venisse. Auidè illi re om-
nem quæ erere exeperant; qui casus egissent, quæ salus, aut
fides, perditæ nauis in mari irator. Sed Miletander narra-
tionem præuertit, quia fenestra confectos præcepit ad-
uocari, alterius, scilicet prodigij suspensus ambagibus
quas per eos solui posse sperabat.

Ni in ventis quo Poliarchus Rhegio Galliam pete-
bat fracta in vadis est, cœpitque vadatum pondere didu-
ci, ipse cum Gelanoro, nantisque duobus in scaphulam se

recepit; Nec vento obluſtabantur; niſi quoddam diſpenſatis remorum iſtibus negabant fluctibus latus ſcaphæ. Ita proximum promontorium circumuecti, extra conſpectum nauigij faciunt ex cuius ruina profugerant: Inde mitius uigentibus uentis, cum adhuc per multa ſpacia errarent, allifa eſt cauitibus ſcapha quas uideæ humiles celabant, vectoresque deſtituit. Exiliere igitur in medium portum, ſolidis ſed in partibus ſaxis ita excepti, ut fluctus nemini infra poplitem eſſent, nec ullus ad umbilicum tingere- tur. Longe litora; nulla nauis in conſpectu, & magnitu- do cladis etiam uota damnauerat. Placebat Poliarcho e- xire ferro miſerias. Gelanorus rapidos uortices in exitum malebat, & nauæ non uitæ ſpe, ſed horrore interitus, aie- bant in illis rupibus expectandum naturæ fortunæ im- perium. Sic de fato deliberantibus uifa nauis eſt è longin- quo iactari fluctibus; & ad ſe paulatim accedere. Peirat- icus lembus erat, qui habilis, & in tempeſtates compara- tus pertulerat maris ſæuitiam; & iam remittentibus ven- tis, incipiebat ad gubernaculi inflexiones regi. Sciebat gubernator, ſaxa latere in ea regione, quorum uiciniam ſæpe prodebat crebrior ſpuma, & fremitus in breuius ſem- per immanior. Detorquebat ergo nauigium, cum ſimul naufragæ ſcaphæ aliquot tabulas uidet, quæ paulò antè uexerat Poliarchum, & ſupplices paſſis manibus appa- rent è proximis ſaxis inuocantes præteruehētium opem. Dubitauere Peiratæ an excipien di eſſent. Nam quod pre- cium auxiliij; aut quid prædæ ex naufragis erat? Human- itatem uerò in illis peſtoribus deleuerat artiſux crudeli- tas. Quia tamen plerumque uectores conuictum pre- cioſiſſima ſuis uelibus recondunt, placuit ire ad prædā, expedieruntque ſubito ſcapham, minus acriam pelago: Ac ne in ſaxa incidere, lenta remigia egre- bant, ſubinde ſcutati quàm alto aequore ueherētur. Admoniti quoque

sunt supplices, ut quàm proximè fieri posset, ad scapham per saxa solidasque arenas accederent. Tandè remi fuere pro ponte, quibus porreis proximam rupè suæ scaphæ Peiratæ commiserunt. Sed obstupere ad Poliarchi, & Gelanori vultus; simulque corporum, simul vestium pulchritudine capti, multa de prædæ felicitate inter se mussarunt.

Vbi autem è scapha in lembum recepti sunt, tunc non dissimulata perfidia veluti captiuis catenas injicere audent, ad hoc monstrum stupente Poliarcho, qui stricto mox ense, Quid vos autem viri? (inquit) quæ odia? quæ ve rixæ? aut quid tam subitò offendimus, modò digni quos per vestra pericula fluctibus emperetis? Neque segnius Gelanorus manu ferrum tenebat, vinculaque repulerat. Sed cum nihil Poliarchi sermonibus fracti, satius tumultuarentur, ensesque expedirent, non distulit Poliarchus armis uti, & catenas sibi indere conantem ita multrauit, ut in ima viscera ferro descenderet. Huic cum alium addidisset compari fato; victor quoque vnus Gelanorus sese patrono applicuit. Tum iuncto, ne circumvenirentur, tergo, vtrumque hostibus frontem obijciunt. Fractis etiam remis, quæ forè iacebant in nauis, raptas palmulas, in star clypeorum circumegere capitibus. Nautæ verò quos cum Poliarcho captos catenis Peiratæ onerabant, tanto erecti exemplo, & ipsi contentis arreptis ausi sunt repugnare. Captiui etiam aliquot erant loris constricti præter eos, qui catenis alligabantur remigio; Illi lati hoc certamen intuebantur, Videbarque oculos miserorū Poliarchus sibi propitios. Neque ratus inutile auxilium, lora aliquorum discidit ferro, prouocauitque ad ingenuam in sceleratos pugnam. Et hi certatim sociorum vincula soluerunt, ut iam penè hostium numerus æquaretur. Tredecim omnino Peiratæ fue-

rant Exijs ceciderant sub Poliarcho duo: vnum Gelanorus abstulerat. Nauta verò atque seruitia à Poliarcho liberata, in se quinque auerte. At. Ita res cum alijs quinque Poliarcho & Gelanoro fuit. Sed nec multi cadebant. Iam enim alterum nautarum Poliarchi in mare compulerant. Et vnus etiam spinis ferreis horrentem in ceruicem Poliarchi si nulans destinare, subita fraude, adegit ad latus. Nisi lorica obstitisset, quàm magnos Argenti ductus hæc claua faciebat! Sic quoque multis quidem, sed non altis vulneribus intrauit. Accenditur volentiùs Poliarchus, nec cunctanter suo hosti claua extorta cerebrum miscet atque intropida voce Gelanorum ad victoriam hortatus; qui & ipse iam in duorum sanguine victor; haud segniter percussus inflabat.

Timidi, qui adhuc ex clade supererant, sese in aliam receperunt certaminis partem, qua scilicet liberati vinculis captiui dimicabant. Sed & illis successu partium geminata ferocia erat. Inclusi prædones hinc ab ipsis, inde à Poliarcho & Gelanoro ita mulcari ceperunt, vt agrè inhibuerit Poliarchus quin omnes caderentur. Eos enim capi malebat, maturisque supplicijs seruari. Tres igitur ad genua prouolutos in vincula conieci iussit. Et inter gratulationem miserorum, qui eo duce de latronum potestate exierant; suauissima consolatione perfusus est, quod publicæ salutis videbatur operatus. Certatim ingerebant, hunc tutelarem, hunc vindicem Deum esse, supra mortale robur affixisse per duelles; denique vnum dignum ad quem toto ex orbe vota miserorum confugeret. Sed in vna omnium lætitia vox dissona erat. Qui enim solis loris constricti fuerant, iamque sentiebant libertatem, sibi & patrono sine exceptione gratulabantur. At remiges plenum beneficium volentes, solui petebat, dimit-

titque in statum à quo per seruitutem exciderant.

Poliarchus ne pœnitendum beneficium daret, quis illius naus dominus, quis gubernator, vnde peiratæ, omnia ordine exegit. Proclamat de remigibus vn^o: Miserere quisquis es, Heros. Hanc ego meo censu ratem compegit; hanc & dominus & gubernator regebam, frequenti inter Africam Hispaniamque commercio. Fortè ad ostia Batis appuleram; depositoque onere, Ibericas merces parabam; cùm isti latrones, vectorum nomine, mihi cladem imposuere. Ne numerus suspicionem faceret, bini ad me aut singuli venerunt. Neque eundem portum fingeant se petere. Hi Adrumetum nominabant, Clupleam illi, aut Vricam. De mercede conueniebat. Rudis ego impiæ fraudis omnes excepi; qui quò solertiùs fallerent, tanquam inter se ignoti egerunt, quandiu in portu hæsimus, aut à vicino littore erat auxilium. Ast vbi procul terris ventus impulit ratem, soporque in cœlo securo nautarum pluribus irrepit; subito impetu irruunt in nos; Me de gubernaculo deturbant, semisopitos alios portant ad transtra, nexibusque deninciunt; & peiratico scelere iam pro vectoribus domini suo auspicio ferri cœpere: Nam nec deerat rei nauticæ inter eos peritus: & pro sarcinis catenas attulerant, quibus omniam crura impediunt. Hinc in minora, vt occurrebant, nauigia, sæpè grassati comparauere arma, captiuos, opes. Nec in mari modò scelesti, excensionem varias in agros fecerunt, & benè prædatos ad noua scelera littoraque agebat hæc naus. Nuper quidem, cùm plerique eorum tri-duo abfuissent, rediere ex Mauritania ad nauem, opibus graues, & quantum ex eorum sermonibus conisci, expilato per fraudem thesauro, quem Regina Mauritanix habebat charissimum.

His auditis, Poliarchus è prædonibus vnum, quem ha-

bebat in vinculis, rogauit, verane essent quæ ex naua au-
dierat, ille omnia silentio confitebatur. Sed de ultimo fa-
cinore intentus virgebat Poliarchus; Num de Regina
Mauritaniæ thesauris prædam egissent, quæ illis vix ad
facinus; & qua parte nauigij recondidissent furtum. Il-
le, gemmarum famam sibi causam audacis consilij fuisse
respondit. Noctæ concubia septem ex ipsis armatos
constitisse in platea; vt ex proximis compitis tanquam
illic à Regina appositi, arcerent transeuntes dum alij
duo ferrum, quo fenestra spississimè iungebantur, har-
pagine arreptum per secretas machinas flectunt. Ita, in-
quit, aditus nobis factus. Voto potiti ante lucem ad ma-
re recessimus, duratque inuicta hætenus præda; quia
ab eo littore primùm fuga, ac deinde tempestas nocte
nuit, & ne tanta hereditas rixam faceret, placebat expe-
ctare donec in tranquillo diuideretur. Subiuit igitur na-
uis constratum Poliarchus latrone præeunte; arcaque re-
clusa, ingentes & plerunque muliebres ex Mauritania o-
pes inspexit.

Tū verò tanquã ad noua consilia vocatus à fortuna, se
collegit. Professionè in Gallia Dij turbare ac differre vi-
debatur. Per tēpestatē cursu exciderat, nactus erat affue-
tã Africanis littoribus nauē, nec fuisset humanū, recupe-
ratas opes nō statim Regina nūciare. Et forsità (secretus
inquietabat) gloriã meã Celites curãt. Quicquid spei priua-
to habitu in Sicilia exorsus sū, nolūt me persequi mea gē-
tis fortitudine atque armis; Ne generi, ne opibus, ne exer-
citu, sed mihi debeam quicquid felicitatis cōtigerit. Se-
quar illa auspicia. Ex Africa facillimè res Siculas accipiã,
measque nunciabo Argenti.

Vbi hoc placuit, ita prædoni loquutus est; Equi-
dem & Reginae suas reddi diuitias æquissimum puto, &
vos quoq; (nefarij) dedi ad pœnã. Navigatio in Maurita-

niam fleſcenda eſt; ne vindicta pereat atrocis audaciæ, aut forſitan aliquot illic inſontes veſtri facinoris inſamia laborent. Neque mora, dominum nauis, per quem de prædonibus cuncta cognouerat, eximi vinculis iubet, clauoque ſuccedere. Cæteros, qui erant in tranſtris, ſolui prohibuit. Nam & reuigibus egebat per quos in Africam veheretur, & tot ignotos, ac fortæſſe vinculis ſuis dignos, noſcebat poſſe in ſe peccare. Itaque diligenter quaſitas tranſtrorum, & compedum clauos, cuſtodire Gelanorum imperauit. Et ne tamen nihil illi in ſua latarentur victoria, Agedum, remis, inquit, in ſœlicitatis articulo ſtatis. Date modò Mauritanix oram; ita me amet Dieſpiter, omnes ire liberos iubebo. Quid graue eſt, ſi in redemptionis præcium, breuem, ſed mihi neceſſariam veſturam reſco? Si non fallit gubernator, bi dui in Mauritaniam curſus eſt. Illa mihi nauigandi, vobis captiuitatis afferet finem.

Compoſiti in tantam ſpem remis, ita iuſtos remorum ordines inſtaurant, tanquam non Africam, ſed ſuam domum, ſuas neceſſitudines quiſque repeteret. Sed negabat gubernator genium pelagi ferre, vt cadauera in nauis portarentur. Iræſci maris Deos, & ſæpè viuētibus periculi cauſam fuiſſe, cuiusmodi pietatē in mortuos. Tres porrò iacebant in lembi conſtrato à prædonibus inter pugnam perempti. Non auſus eſt Poliarchus in iēpeſtiua humanitate repugnare omni nauigantium. Igitur inferis Dijs religioſè excuſauit, quòd in ſepultos abiiceret; Vbi primùm Africam dediffent, ſe umbras in littore erectis tumulis collecturum. Facta igitur poteſtate, cadauera caſo riu corripuit; At ne fruſtra quid periret, ſcrutari cœperūt, ſi quid in veſtibus pretioſum lateret. Duorū ſpolia intra paucos nūmos fuerūt: Tertius rāquā delicatior, ambiētib⁹ inſtitis tibias & crura velauerat; quas cū vauſū nauitū

detraheret, tabella cecidit, ille ut apparebat ad secretum reposita. Cumque iussisset Poliarchus eos codicillos sibi tradi, linumque Soluisset, veluti ad monitum exhorruit, destinatas ad se literas, & à Lycogeno quidem esse. Scribere ad Poliarchum Lycogenem? Ceram ad se per tot prodigia esse delatam? Cunctabatur oculis suis credere repetentibus hoc, epistola initium, Lycogenes salutem Poliarcho. Statim erigi cadaver imperavit, & curiosus inspector diligentiam Gelanori adhibuit, si quo lineamento possent vultus nondum morte decenti confusos agnoscere. Sed ignobilem nuncium, & de feruitio Lycogenis vnum, facile fuit ab utroque ignorari. Vbi verò diligenter vndiquaque inspectum est, num & alias litetas aliave prodigia haberet, exonerauerunt caduere nauem, amicum an insidiatorem crederent adhuc incerti. Erat is autem quem Lycogenes ad Poliarchum miserat. Dum Timonides in prædio suo hæret, occupauerat iter, interceptusque a prædonibus tunc in pugna ceciderat, tanquam dubitante fortuna vtrum tantæ improbitatis literæ Poliarcho tradi deberent.

Poliarchus totius scenæ ignarus sese ad lembi malum applicuit, Vultu deinde & animo perturbatus, ad omnia verba exhorruit. Veneficij accusabatur Meleander, delator Lycogenes erat. A Meleandro se ad mortem audiebat deponci, Lycogenes amicitiam spondebat. Quæ autem illa armilla; aut quod missus ad se Timonides? Non se literas legere aut satis vigilare, arbitrabatur. Vbi mora deinde restituit mentem, & iteratò totam ceram euoluit; Aliquid magnum, inquit, agitur, Gelanore. Nunquam Lycogenem magistram, quam ex quo meæ salutis curam agit. Si vixisset, qui epistolam ferebat, forsitan illi excidissent indicia, quæ viam nobis facerent in tanta caligine. Nunc quid cogitem, aut quibus argumentis ad

verum perueniam, est incertum. Secum deinde agitabat, an credibile eſſet, voluiſſe Meleandrum in amicitia ſpecte innocente violare. Magis conueniebat moribus Lycogenis de Rege mentiri, quàm Regi tam infanda ſolertia. Hæc & ſimilia animo veſanti abijt dies, & nox per infana commenta animum deduxit. Varia agitanti conſultifſimum viſum, ſi Gelanorum in Siciliam mitteret, nullis ad Regem litteris, ſed cum hæc ipſa Lycogenis epiftola quam redderet Meleandro. Non liquidus poſſe verum deprehendi. Quippe ſiue in vero crimine, ſiue in falſo, delictorum maximè Regi, vel de infamia nuſſis, frustratiq; facinoris vel de iniuſta ſuſpitione. Ex illius, & proximorum vultu, ac vocibus, Gelanorum intelligere poſſet, de hoc Lycogenis indicio quid credendum. Nec Lycogenè eo facto dubitabat offendere, cui, etiam ſi Meleandri noſtris eſſe mereret, tamen amicus fieri nollet. Adiuuabat ea conſilia ingens cupiditas ſcribendi Argenti, ad quam literas, niſi Gelanoro, aut Arida, non credebat.

Iam non modò erat Africa in conſpectu, ſed & Lixæ, tunc Mauritaniæ caput, pulcherrimo ſitu ab cogitationum ſolitudine nonnihil Poliarchum deduxerat. Fluvius, quem & Lixam appellant, non repugnanti pelago miſcebatur, vt in vtriuſque vnda conſinio, nõ tremulis discrimen faceret, non ſpuma, ſed color. Arboreſque, utque fluijs gaudent, ab vtraque parte aluci, cum cætera riparum imagine in aquis ludebant. Vrbis ingens, & mercatorum commercio grauis, vbi paululum eſſes, à mari proſectus, vno tũ taxat ſtadio, ceceſſerat à flumine. In vi bẽ ab litore euntibus dexter erat omnium qui ſunt in Africa pulcherrimus collis, & in eo Regina suburbanum, quã dicebant Domina villã. Illuc anabat Regina diuertere, ciſ riſſeſſa, & ad negotiorum tumultum poſt alterã ſolitudinẽ reditura hilarior. Et tunc forte in ea verſabatur. Quod

ut ex obuijs lintribus percunctanti Poliarcho relatū est, in proxima ora iubet anchoram iaci; Et ne remiges quicquam se absente turbarent, aut etiā à portu discederēt; quærit ex Afris, nemone custos portus, aut cui magistratus delegassent fluminis curam. Præsto lictores adtuere, & nescio quis redemptor portorij, cui sic Poliarchus, Huius lembi custodiam tibi trado; quem Africę interest saluum esse; dum fero ad Reginam necessaria, quę ex me intelligat. Simul his prædones educens detracta pedibus vincula iubet addi ceruicibus; vnumque licium ad omnium vincula pertinens ponit in manus gubernatori nauis, præmittitque versū collem.

Ipse cum Gelanoro sequebatur, loci formam curiosis oculis lustrans, quem recens maris horror faciebat gratiorem. Non anxia arte quæsitus erat decor. Plura Naturæ debebantur, cuius facilitas, atque ingenium, omnes artificum labores præuertit. Rusticus ad villam ascensum (nec laugari Regina passa erat) obliquum collatus sic dederat, ut circumuenire montem potius videretur, quā in illum eniti. Læuam itineris tegebant densi frutices, crebrarumque stirpium inæquali viriditate latissimi. Tumuli illie leues, crescēte molliter campo, donec oblongum, & spissis opæ cum arboribus supercilium montis subito tumore cōsurgeret. A dextra cōualles viscebantur; vineis hortisque excultæ; & in collū radicibus, qui dimidiatū orbem ducebant, vberima pastu prata se eadem viriditatis hilaritate porrexerant. Sub ipso montis iugo sublimis & sponte extensa planicies erat, in qua villā condiderāt. Ad fores cum venisses obletabat oculos alta loci forma, prospectisque in remota liberior. Quippe ante vestibulū patebat hominum curruumque areacapax, paucis, sed ingentibus distincta arboribus; ad quarum vmbra sedilia, & lapideas mensas, milites custodisque extulerant. At

vt editus locus erat, errores fluij in valle monstrabat; montes quoque ex aduerso Magnatum prædijs distinctos. Visebatur à dextro latere pars potissima vrbs, per suos colliculos & tēplorum fastigia elata. Si oculos longius mitteres, mons Atlas inculta hyemē, & sterilibus saxis, per multos vertices in nubibus fractus, delectabat animū mutatione conspectus, & pro inquam fœlicitatem blandius commendabat asperitatis imaginē. Domus pro Regina non ingens. Sed debebat artifi cī, quò d ventī, qui cunque perstarent, admissi, omnem æstum temperant, & triclinia lumen accipere pot eran non obnoxium radijs solis. Hortus deinde modicus, & porrectus in longum, Musis quidem erat dignus, & omnibus Dijs quos cepit stirpium colendarū humanitas. A domo in illum, porticus ducebat, in qua solebat Regina cōuiuari, aliquot signis & picturis exulta. Iam verò sinistrū horti latus clauderet montis vertex non illi vtique tantū horto, sed domui, saltūque perpetuo cōtiguus dorso, & dantaxat parietis interiectu coercitus. Hanc partem fons amœnus decorabat, è marmorei Elephātis proboscide intessellati operis alueū decurrēs. At dextra ad prospectam vacua erat, exiguo muro in hoc tantū erecto, vt lapsus in abruptū caueretur, & in eum innixi fruērentur viuarij subiecti spectaculo. Nam mediocre stagnum coercabant latericij aggeres: Pisces in eo variæ senectutis, quos ab horto Regina amabat, præcipitate in aquam pane, inter se concitare ad certamen. Porta ex horto ducebat in exiguum saltum, quem ficti manu calles, virgultisque liberi, secabant. Cerui in ea, & capræ, & cætera animalia in Africam importata, quæ ea pars terrarum gignere nescit: incisiq; Numidico marmore isti versus, qui lucū Dianæ cōsecrabāt.

Alma soror Phœbi, quæ nunc per confraga cursu

Præcipitas, volucris mandas nunc vulnera ferro;

Sca damanifesta de sit, seu fortius ira
 Intimet, & nostri fugere tua tela Leo-es;
 Numen io nemerun: si Te, comitesque pudicas
 Casta domus, castaque iuuant pia iugera syluae,
 Exaudi, mitiisque tuos agnosce, nec usquam
 Hic, Dea, Syluicolis sit scdalicomia Fauris.
 Hos tibi sacramus Ineos, haec surget honori
 Sylua intacta tuo. Ta nostris annuo donis.
 Et cum spumiferos iunctis in retia campis
 Impellemus Apros, & cum tibi sacra feremus,
 Non occulta venis, Vel si inuidiosa precamur,
 Huc ades à quo more licet, cursusque tuorum
 Sapè canam, & sacris aures latratibus ure.
 Hic Dryadum cõmitte choros, & Ore ade multa
 Cinge litas. Nunc vos nemorõ, nunc senis in umbra
 Luadite, nunc magni, quæ subter viscera montis
 Antra per agrestes exudant frigida iophos.
 Illic sic alidas exoluet siëula vestes,
 Non erit Ogygius secretis arbiter undis,
 Cornua cui singas; Non quem tibi vulnere paruo
 Terra recet, campis tumidus se rollet Qrior.
 Nec pharetram; vultusque tuos venator, habebit
 Iuppiter, atque aliam caelo aëbit improbus Visam.
 Hunc moro ò tu saluti Delo, Dictynna, senant
 Annumerare velis, Lycraque iuulibus aruis.
 Nec magis Euroa, nec sis magis incola Pindai.
 Tu, quæcunque seos Nympharum exegerit annos,
 In formis abitura nouas, cum fror dea fuit
 Arbor, & creclis attollit brachia ramis,
 Sen quærens, seu laurus erit, fac Delia, nostras
 Angeat hac syluas. Frisibit honis im pia clades
 Hinc procul, & lucus nunquam sciet iste securim.
 Longum esset singulis memora e; vt natura inæquali.

tate locorum iuferit, vt ex quo spatio retulerit omnes
 formas quibus tota regiones variantur, vt syluam ex au-
 reis malis, rho dotaphne, lauro, pinu, subere, penē totam,
 non mutat innoxia hyems, & antra hic sponte, hic ma-
 nu aperta, dederint fontes, aut opacum subeuntibus fri-
 gus. Sed fons præcipue notabilis erat, de industria sic or-
 natus, vt quæ artificij erant, sponte producta viderentur.
 Quippe in arcum mons effusus modicam planiciem di-
 bat, exiguus lapidibus quasi temere stratum. At vtrinque
 lateribus saxa iugentia, tanquam rupes ita natas, admo-
 uerant. Vbi is labor duodecim pedes in altum excreue-
 rat, semiram fecerant qua locus circum iri facile posset:
 Tum verò super hæc molem in gyrum arbores ita seus-
 runt, vt inflexorum stipitum cacumina in subiectam are-
 am verterentur. Hæc, vbi in proceram adoleuere, speciem
 referebant iam in cadentiũ stirpium, & suo pondere
 radices extra terram trahentium: Inter illius ruinae inno-
 xius umas, peribat sub frondibus calor Solis, & laterum
 aggere primum, mox curuatis in hunc modum arbori-
 bus, denique increfcentis collis mole, tegebatur simplex
 Regina hilaritas, quæ frontem illie per aliquot fistulas
 cadentem sæpe inter suas virgines lato octo celebrabat.
 Viris, præter quam magistratum præcipuis, nefas do-
 num intrare. Pauci custodes in vestibulo erant: A qui-
 bus iussus sistere gradum cum suis captiuis Poliarchus,
 quis aut vnde veniret, militari licentia rogatur. Ille ne-
 gavit, quæ afferbat nunciari, nisi Reginae, posse. Res ad
 Præfectum custodum delata est, qui & ipse loquutus Po-
 liarcho, Regina significat externum iuuenem esse, habi-
 turulumque egregium, qui captiuos aliquot trahens, ad
 colloquium quærebatur admitti. Regina in eò secessu tunc
 hærebat, non ad vacui animi voluptatem, sed vt in soli-
 tudine merori liberius vacaret. Lachrymarum causa

grat, violatus à prædonibus locus, quo cum gemmis cætera quæque arcana congesserat. Neque gemmæ, aut direpta alia quæ vulgò iactabantur, illam mouebant. Vna cistula, nec ea quidem opulenta, quam simul latrones abstulerant, illos gemitus, & pene fati consilium ciebat. Hæc vita chaciorem habuerat, illic filij fortunæ sciebat inesse nec de Dijs mitius querebatur, quàm si eum extulisset. Cum ergo nunciatum de Poliarcho esset, haud libenter accepit, aduenisse, quem vultu composito deberet audire. Hunc tamen per Micipsam Regio Præfatum cubiculo adduci imperauit, ipsa inter astantes resedit matronas in suggestu eburneo, quem argentei leones de præsisone re iubis ferebant.

Is verò vt in conspectu fuit, illam ad absentis filij memoriam vocans (nam & iuuenis, & formosissimus erat) subito sui fauore incogitantem permulsi. Mox liberali salutatione perfunctus; Etsi (Regina) parum, inquit, animum tuum tangunt, quæ pessimi nuper fures à tuo abuexere sacratio, tamen iustissimæ Principi gratissimum duxi, si tantum facinus impune non auferrent. In eos, Dijs ducentibus, medio ponto offendi. Plures in certamine perierunt. Tres adduxi superstites. Sunt ecce in limine, & fatum à tuo arbitrio expectant. Fidum autem hominem, ò Regina, mecum allego. Huic quæ à te abstulere restituiam, adhuc, vt ab ipsis audio, illibata. Ea iussi in proxima ripa apud nauem afferuari. Regina, ad tanta & tam subita gaudia, muliebri ingenio impatiens, de sede exiit, & ignoti manum amplexa, O auspiciatissime quot quot sunt mortalium, aut potius, modò hæc vera sint, Dijs nostris iungende; Duc protinus, inquit, ad nauem. Ipsa furtum, ipsa prædam recognoscam. Neque auidam voca. Arculam modò vnam restitui. Cæterate condono. Sic effata miranti Poliarcho viam præit. Nec iungendo

curru, nec attollendæ lecticæ spatium fuit. Sicut erat in cultu priuato, virgere cœpit gradus, sibi vni de re tanta creditura Matronæ, puellæque, illius assuetæ obsequio, nihil mutato vestitu, pedibus ibant. Fugæ speciem celeritatis tumultus imposuit. Cum verò Poliarchus pro foribus prædones ostenderet Reginæ; Sine quaeso, inquit illa, priusquam alios damno, scire an me fortuna absoluerit. Nemo in regia fuit, qui non properantem sequeretur. Ignari plerumque quæres ageretur stupebant, & alijs stuporis causa erant. Statim in urbem mor peruasit, sed incertus, idèdque audacior. Nunc Reginæ filium aduentasse, nunc eius cadaver nauis delatum. Veriora alij referebant, ad recuperatum thesaurum Regnam descendere. Ergo omnes ad auxilium properabant, parata seu plaudendum, seu aggendum, turba.

Regina vt ad ripam peruenit, pontem ex tabulatis factum in lembum sublata est. Ac vt primum referat ad Poliarchum ingens arca inuiolatam prædam explicuit, iam lætioribus lachrymis madens, cistulamque quam quærebat, complexa, sedenuò viuere, Regnam rursus esse proclamabat; Nec quicquam iustius quam vt Poliarcho diuini honores haberentur. Abnucebat Poliarchus risu modesto & laudantem compescebat. Iamque lecticæ, vt potuerunt Regnam sequuntæ; stabant in ripa, carpenta etiam fœminas subiectura, & ipsa ad tantæ lætitiæ auspiciâ angustam villam rata, in urbem reditum edixit. Inniebatur Poliarcho (qui maximus apud Reginas gradus) illòque ducente in lecticam se recepit, quam mox octo paruulati sustulerunt in collum. Poliarchus deinde præparatum equum conscendit; quem ipsi ex regijs stabulis admouerant, non ex more gentis nudum, sed cum ijs ornamentis quibus Reges assueuerat in bello, aut venatu. Toto dein de itinere Regina, sub mœtis lecticæ plagulis, cum ipso lo

gūta est; densis per viam Afriorum agminibus, & in eum præcipuè intentis. Postquam ad aulam peuentum est, Magnates, ex Reginae præcepto, hospitem in destinata triclinia deducunt. Illic ingentis opulentia cultu excipitur, mox ad familiariorem corporis curam, solus cū Gelanoro relictus est.

Sed ubi paululūm respirauit à colloquentium laudantiumque tumultu, haud mora redditus pristinis curis, refque Siciliae anxie agitans constituit ea vespera Gelanorum in Siciliam dirimitere: (Nam nec amor, nec perplexa à Lycogene litera morā ferebant.) Ipse Clupea, maritimo Africae oppido, dum nūcius ab Argente de rediret, se tenere. Dum ergo Argenti scribit, acciri nauarū iubet, cuius remigio appulerat, quo ad seintu oducto, Nauigium tuū, inquit, non modò tibi reddo; sed præterea quicquid vi prædonum detractum est omne restituiam; ea lege vt hunc Gelanorum in Siciliam deferas, inde huc rursus in Africā quo volet portu sistas. Cūm redieritis, in pròptu merces erit. Nunc necessaria ad viam dumtaxat repræsento. Ex remigibus, captiuisque, quos nosti, quorūque opus est, delige. Hos saxo laboris ne pigeat. Inter ceteros talentum diuidam; ne illis reditus in patriam, mendicitate deformis sit. Naura domiūm & patronam appellando, de munerum magnitudine stupebat, operamque pollicitus ad parandum in illam noctem senibum dimissus est. Et remiges tam felicia nunciantem, primo impetu gaudij inter amplexus, non sine discrimine diripiunt:

Vespera appetebat, cum à Regina Optimates ad Poliarchum intrant, nullo humanitatis genere hospiti defurturi. Is ab illis, inter sermonum ambages haec serē de Reginae rebus accepit; Eam Hyanishen appellari; Iuba fratri ante annos viginti tres in sceptrum successisse; Prius-

quam regnaret, nuptiam Syphaci fuisse, viro post Reges inter Mauros præcipuo; qui eodem tempore quo Rex Iuba morbo extinctus prægnantem reliquerat Reginam paulò pòt virilis sexus prolem esse enixam, & Hyemp-salem appellasse, qui fauentibus Dijs anteuerit indole ciuium vota. Sed iam querenda apud exteros gloria, cultu priuato, & præterquam vni Reginæ incertum in quas terras abiisse. Hæc Mauri referentes, & ipsi vicissim quis esset Poliarchus; vndè, aut quòd viam haberet, obliqua subtilitate querebant. Sed ille perplexos seiscitatores, pari arte, quasi non sentiens, eludèbat. Inuitatus deinde ad regiam cœnam, haud modicum tempus consumpsit cum Regina, non multùm absin illi omnium in se cultu, quàm si in purpura venisset. Perfecto conuiuito, cùm tanquam postridie profecturus, iussisset valere Hyanisben, redissetque in thalamum, præstò fuere qui opulentioribus ferculis mensam integrent. Gemmæ erant, hæ torquibus, hæ armillis, in auribusve compositæ, magna vis vnionum, & præter vnicam arculam, plura quàm à peiratis extorferat. Hæc Regina, siue meriti præcium, siue pignus hospitij, donabat Poliarcho. Sed ipse neque vendere beneficium afluens, neque eximuneribus; multùm laudata Reginæ comitate negauit tantillæ operæ debere inuidiosa præmia; sed neque hæc armatum decere. Referrent tot dona ad Reginam, simulque excusationem, & gratias. Ne tamè peruicacis superbix haberetur, anulum, quo smaragdus includebatur, sibi desumpsit, digitoque insinuans, eum se cum manu seruaturum sponondit; Ita enim donantem meruisse. Ferruminatus annulus erat, & in lapide Atlantem expresse-rant suspecto Perseo negatè hospitium: Simul Peiseus videbatur Pegaso insidens, & ad Atlantis ora sic Medusam reuelans, vt auerteret ipse vultum, ne & intra viscera

faxum reciperet. Sed Atlas habitus erat indignantis
se mutari. Rigebat in sylvarum primordia comae cres-
centes, & in vultu figura serpebat, qualis nec iam homi-
nis, & nondum montis esset.

Aderat interim Nauta, monebatque ventum operam
dare. Si veniret Gelanorus, Africam paucis horis longe
relinqui posse. Hunc itaque Poliarcho arcans præcep-
tis celeriter onerat, quæ Meleandro ferret, quæ nunciaret
Argenidi: Selenissa, Archombrotus, cæterique amico-
rum, quid scire deberent. Etiam quid de suppellectili sua
Rex cõstituisset, an illa publicata, & qui sectores fuissent,
cuncta solerter perisceret. Illinc enim quid in se Mele-
andro animi esset, posse intelligi. Postquam in Sicilia mã-
datis esset functus, Clupeam, ubi eum opperiri decreue-
rat diligentissima navigatione repeteret.

Profecto Gelanoro, Maurisque dimissis, se ipse ad que-
renti de fessis comparabat. Sed posteaquam in thorum se-
cessit, remisitque se spiritus quos tenuerat variarum
rerum imago, tunc vulnera quæ lateri pericrata inflixerat,
non modò neglecta, sed negotijs, & contentione animi
incitata, subito horrore atque aestu exardere in febrim
cœperunt. Ille casus distulit præparatum in posterum di-
em iter, tetruitque Reginam, haud secus quam si ipsi filius
in morbo iacuisset. Nam præter beneficium quod à Po-
liarcho ingens acceperat, indolis speciem, & in compo-
situm nihil in verbis, præterea generis opinio, & impetus
nescio quid præfagentis animi, eam ad verã beneuolen-
tiæ affectus compulerat. Aegrum itaque primo mane in-
uisit, adhibuitque medicos suos. Et sequenti Regnam
Optimates, anxios vultus ad mæstinam figuraue-
runt.

Horum omnium ignarus Gelanorus nauigabat in Si-
ciliam prosperis ventis. Sed quamquam com modissima

tempeſtas Epeiræ nautis dabat, vltro ab ea ſtatione abſtinuit, appulitque ad ignobilem portum; eo conſilio, ne quis nautas qui eum vexerant noſſe, aut de Poliarcho interrogare poſſet. Ipſe ad templû Appollinis iuit, quod non procul à littore, verſus Panormum erat, Sacerdotis quam ſui Dei fama nobilior. Sacerdos Antenorius vocabatur, in placidiſſima ſenectute vacuus curis, & ad arbitrium ſœlix. Nam cum iuuenis primos honores facilè cepiſſet, & ſumma ei omnia deſtinaret amicorum opinio; plurimorum caſibus monitus quàm miſerum eſſet inter ambitioſa vota pendere, reſpexerat ad animi libertatem, & ſecefſurus ad genium ſuum, elegerat Phœbi templum, in quo ſeneſceret. Quippe illi numini amabat operari, & inuocatum ſæpè receperat: adeò comparatus in caſus, ſeu ipſe ſeu amici laborarent, vt omnium victor conſtantiſſima hilaritate diſcederet. Aderat literarum copia ingens; acere acumen, & celere; quæ omnia vitæ integritas honeſtabat in iucundiſſimo ſene. Cæterùm amabat Poliarchum, audebatque laudare nondum publicè reſtitutum. Nec ignarus Gelanorus candidiſſimum eſſe, à via ad illum deſlexit, inuenitque cubantem in ſui templi veſtibulo (erat enim pedibus æger) & vt ſolebat, cum familiaribus inter libros ſapientiſſimè ridentem.

Adhuc in primis hærentes blanditijs nouo gaudio interpellauit Nicopompus. Amiciſſimus Antenorio erat, & curis tumultuque aula plenus, quærebat inter ſuauiſſimi ſenis colloquia turbatæ rei publicæ tantisper obliuiſci. Eo viſo, Antenorius vrbane quæſiuit, ad Phœbum, an ad ſe diuertiffet: Ad vtrumque, refert ille: Sed quis iſte Numinis cõſulter? Ades ergo Gelanore? & Numina faxint vt nec procul ſit Poliarchus. Quamquã præter Antenoriũ, & Nicopompũ nemo iam aderat

(ceteri enim Antenorio iubente discesserant) tamé Gelanoro non visum consilia casusque patroni ulli mortaliū priusquam Argenidi concedere. Eum ergo in Italia esse finxit, seque ab eo ad Regem ex Baiano portu dimissum.

Dum hæc ita loquuntur, ecce tibi cumulate fortuna illius diei lætitiā, Hieroleander veluti ad conditum alio itinere ad templum peruenit. Erat ille ab epistolis Argenidis, summus & ipse virtutibus, inter paucos imbutus literis, nec patruo præter fortunam, minor, qui sacerdotij purpuram ex virtute gestauerat. Is sæpè Antenorij causa commebat in id templum; & tunc exorando Apollini ab Argenide erat missus: Sed vt conspicatus est Gelanorum, seque primùm repetitis fatiavit amplexibus, leuissimæ rei momento, nec cogitans, illi aditum fecit ad ea exploranda quorum causa in Siciliam aduenerat, obijisse Aldinam oculis ex dolore turgentibus querens. Siue excusationem sic parabat, quòd eam omnino habuisset, siue quòd infœliciter custodiisset. Audito Aldinæ nomine, ictus aliquantum Gelanorus, in Hieroleandrum respexit. Fuerat illa venustissima catellarum; quæ Poliarcho impensè placuerat. Poliarcho ex Sicilia excedente, eam Hieroleander Argenidis iussu quaesierat, alueratque sollicitè. Ipsa Argenide non ausa succedere in id muntus, ne aut aliquid de spolijs Poliarchi crudeliter habere videretur, aut contraria suspitione absentis domini gratia canem amare. Ea tunc ex partu discesserat, magno quidem sed occulto dolore Argenidis. At Hieroleander catulæ blanditijs assuetus impatientius mortem hanc tulerat; adèd vt in eius gratiam illa celebris esse in Aula inciperet: maximè multorum Poëtarum carminibus, qui eum demerituri, omnes fides, omnes Parnassi frondes, canino fœneri adhibuerant.

Tunc verò de illius interitu fieri mentionem (quamquã viam maluisset) sentiebat Gelanorus suis rebùs conducere: quia ab eo exordio poterat quæri quòd Poliarchus præceperat, cui nempe ipsius opes, & veluti spolia cefsissent. Sed postquam intellexit innoxia donauit curatores à Rege adhibitos, qui eam domino suo seruarent, solamque Aldinam ab Hieroleandro captam quòd delicatius haberetur, visa sunt omnia ex voto procedere. Nam quòd Aldina saltè in Argenis domo vixerat, ritè coniecit id datum memoriæ Poliarchi. Cumquẽ audisset, ne dolore quidem intactam in eius interitu fuisse Argenis, fatis quid hanc charitatem & dolorem faceret gnarus, Nicopompo aures præbuit dum Epitaphium recitaret, quòd & ipse Hieroleandri laudibus plenum de mortuæ catellæ his versibus fecerat.

Occidit. Exequias pulchra celebrata catella;

Occidit ante suum pulchra catella diem.

Ipsè facem mæsto canis Erigoneius imbre

Condat, & astonit terreat astra sonis.

Plangere scit; meminitque sua lachrymabilem urmur

Erigones, patrios cum stetit ante rogos.

Dara Venus, quam non pariens Aldina gemendo

Flexit, & Aldina sic parientis herus!

An quia Phæbeis nemo est acceptior aris,

Ixuidiam Veneris, Solis alumne, luis;

Aldinamque tuam (ius in te haud maius habebat)

Ultrici rapuit diua seuera manu?

Plangite sub tenero vulsæ certamine charta,

Quas auferet domino blanda catella suo.

Et toties paruo reposita cubilia cursu,

Dum quarit vetitas illa, fugitque fores.

Plangite nunc muta sedes, vunc strata, focique,

Et quicquid viduum functa catella facit.

*Vos sola gaudete viues. Nil vellere vestro
Candidius, post hæc funera, portat humus.*

Gelanorus commendatis de more versuculis, ne quæ de domini supellectili, ipsaque Aldina, acceperat, animum tangere; & maiori omine implere viderentur, ad alia sermonem defleat. Ac gaudeo, inquit (amici) eo loci esse res Siculas, vt de catella sic dolere, aut scribere vacet. Et hinc ocium vobis à pristinis bellis, & ciuili infania, esse conijcio. Imò, refert Nicopompus, hæc sunt velut induciæ, quibus publicos dolores interdum fraudamus, vt imposita à fatiis onera subeamus fortiores. Tum verò Gelanorus rogare prolixius; An duraret Lycogeni fides, aut interuersa pace nouis sceleribus recruduisset seditio. Referebant protinus illi, perplexa omnia esse: Eristhenem & Olodemum teneri vinculis; armari Lycogenem, & in mutuum exitiū dissidere ciues à Principe. Tū Nicopompus, siue incitator seruore ætatis, siue quia frequentior malorum conspectus in Regia indignantem impleuerat, non modò fortunam, sed & Regem atque Lycogenem pluribus accusare adorsus est. Quandiu, inquit, pro ratione impetum habebimus? nec ex nostris parentumve successibus metiemur consilia? Quanto satius fuerat (apud amicos prolixius loquor) Regem in suos maiores inspicere, & malo cauere ex eorum siue consilijs, siue erroribus, quàm accepto vulnere in medicina laborare? Isti autem perduelles in eum erecti, quem seditioni titulum, quòdve nomen, iam non antea paribus turbis infame inuenient? Iactent licet nunc iri assertum labantem verum statum; nunc se Deorum cultus Regibus velle monstrare. Non agnoscunt irreligiosissima arma Dij toties neglecti, non vilitatem patria, multa strage deformis: Quacunque specie facinustueri; & ornare molientur, diu est quòd eandem

alij rebelles maculauerunt. Nescio quo grandi tumultu
 Diij animum n. eum implent: Abominari inquietâ inge-
 nia, pugnare in noxios, & vindictam occupare. Et ne hoc
 facinus supra meas vires putetis, eadem numina mihi ar-
 ma literarum præbuere, à quibus immissa vulnera, si mo-
 dus & veritas adsint, non viribus arceri, nõ deleri saeculis
 possunt. Credam tandem impetui illi, ducamque libera
 manu stylũ; quid Rex offenderit describam; & quam an-
 choram penè naufrago porrigat priorum saeculorum his-
 toria. Tum factiosus eripiam laquam, ne eos populus igno-
 rer quid sperare, quid timere videantur; quã se recipere
 ad virtutem, quã contumaces obrui possint. Non dein-
 detacebo apud populum suã credulitatis inepriam; nõ,
 si suades, mi Antenori.

Imò, subiicit Vates (simulque, celeri motu multoties
 nutans arrifit) si me audis, compesces hoc œstrum. In quẽ
 vsũ, aut quibus hæc scripseris? Regem scilicet hoc pa-
 cto monebis? Saltem si secretus hoc faceres. Nunc verò
 quã egregia ratio consulendi, vt publicè quod illum
 peccasse credideris exscribas; & si quid plusquam popu-
 lus in eius vita notaueris, inuidiã iam in illum nimie ali-
 quid addas? Quid acerbius Lycogenes instituat? Imò
 quia amicus es, plus fidei inuenies, supraque hostes noce-
 bis. At factio eorum scilicet vitia, quã tegere laborant,
 persona detracta produces; Ex priorum successu tempo-
 rum ibi in eorum consilia, exitumque præfages. Nẽ-
 pe, vt ad omnia quã facies timeant, & qui Deos non cu-
 rant, qui spe, scelere, armis turbati sunt, ad tuam Philoso-
 phiam componantur. Parce verò labori, Nicopompe.
 Diu est quòd illud sapientiã genuse euluit. Non ignorat
 se errare, nec moniti emendationem promittunt. Sed &
 finge te ad eò efficacis prudentiã documenta scripturũ,
 vt possint legentium furorem mitigare, velut quidã mor-

bi sunt qui peribicines curantur, quotusquisque vacabit
 leſioni: Solite legent qui perpetuo luore provocaces, in
 eo eloquentiam ſtatuunt, ſi Principes viros iniquiori ora
 tione perſtrinxeris. Vel humiles forte in ſcholis, ab nego
 tiorum uſu ſemoti, & gerendæ reipublicæ præcepta tan
 tum in libris affuere contemplari. Hiſne tu ſcribis? apud
 hos ſumma laudis tibi erit, Nicopompe? Taceo liberta
 tis periculum quam uſurpas. Etiam qui verè non oneri ſe
 ſentient, te oderint tanquam ſuæ infamiæ authorem.

Subſtitit Nicopompus ad Antenorij hæc præcep
 ta, & Juſtiſſimos meus faceres, inquit, diuiniffime va
 tum, ſi maledicentiam haberem in animo, aut timore in
 tempeſtiuæ cenſuræ iam vulgarem plebeiamque vanita
 tem inflarem. Cui non ſit in oculis adhuc recens Poeta
 impietas; cum Principem contumelioſiſſimo ſcelere la
 ceſſiuit, cum facinoris pretium crucem tulit; famamque
 quam flagitio quærebatur, inuenit ſupplicio? Cæteros omni
 to, quibus leuius peccantibus, aut ineptam ſapientiam af
 ferentibus, ſatis pœnæ eſt ex prudentum ſaſtidio. Longè
 ab illis conſilij mei ratio, mi Antenori. An neſcis qua ar
 te agris pueris medicamina concilientur? Vbi medi
 cum cum poculo vident, ſaſtidium valetudinem quæ tan
 ti emenda eſt. Sed qui ætatem illam curant, vel mitibus
 ſuccis vim domant acerbis ſaporis, vel præmijs inuitant
 ad ſalutem deceptiſque pulchritudine poculi oculis, non
 videre, non ſcire patiuntur, quid hauriendum ſit. Ita e
 go, non ſubito & aſpero queſtu, veluti reos, citabo ad
 tribunal, illos qui rempublicam turbant. Par odio non
 eſſem. Sed inſcios circumducam per ſuauiſſimas am
 bagas, ut etiam eos delectet ſub alienis nominibus accu
 ſari. Erectus his verbis Antenorius, ſimulque Hierolean
 der cupere ſe dixerunt, audire lepidiſſimi commenti ra
 tionem. Tum illa: Grandem fabulam hiſtoriæ inſtar or

nabo. In ea miros exitus circumuoluam, aima, contugia, cruorem, latitiam, in speratis miscel o su. cessibus. Oblectabit legentes in sita mortalibus vanitas; eoque studio, flores inueniam, quòd non quasi doctentem, seu eun que, in manus accipient. Pascam animos contemplatione diuersa, & veluti pictura locorum. Tum periculorum imagine excitabo misericordiam, metus, horrorem, suspensos deinde subleuabo, serenusque diluam tempestates. Quos libebit fatis eripiam, fatis dabo. Noui nostrorum ingenia: Quia nugari me credent, omnes habeo. Amabunt tanquam theatri, aut arenae spectaculum. Ita infinuato amore potionis, addam salubres herbas. Vitia effugam, virtutesque, & prazmia vtriusque conuenient. Dú legent, dum tanquam alienis irascentur, aut fauebunt, occurrent sibi ipsis, agnoscentque obiecto speculo speciem ac meritum suaz famaz. Fortè pudebit eas partes diuitiis agere in scena huius vitaz, quas sibi cognoscent ex merito contigisse in fabula: Et ne traductos se querantur, neminis imago simpliciter extabit. Dissimulandis illis multa inueniam, quaz notatis conuèuire non poterunt. M. hi enim non sub religione historiae scribenti libertas hæc erit. Sic vitia non homines lædentur; nec cuiquam licebit indignari, nisi qui vexata flagitia in se turpi confessione recipiat. Præterea & imaginaria passim nomina excitabo; tantum ad sustinendas vitiorum virtutumque personas; vt tam erret qui omnia, quam qui nihil in illa scriptione exiget ad rerum gestarum veritatem.

Excitauit Antenorium scribendi nouum genus; alacerque vtramque perfreuit manum; & Da, inquit, hunc sedes reipublicæ laborem, Nicopompe. Si te, si seculum respicis, prorsus hoc debes. Feret multam ætatem ille liber, & gloriæ plenum authorem deducet ad posteros.

Vtilitas autem eximia, artes malorum excutere, & in eas armare probitatem. Excepit Nicopompus; Et das beneficium, Antistes, quod imperum meum probas. Faciam te authore. Dum res est recens, dum animus calet, per tormenta poesi simillima concitatum laxabo ingenium; fabulam pangam. Neque te Gelanore, neque Poliarchum omiserim. Sic effatus, ne periret is calor, quem Dii eius animo ad scribendum subijciebant, cum in diuersorium secessisset, vix passus scenæ moram, tabellas petijt; iamque tunc cœpit variæ vtilitatis fabulam exarare.

Non hæc erant iniucunda Gelanoro. Quid enim nisi eximium de Poliarcho scriberet Nicopompus, olim ipsi amicus, & in Lycogenem grauis? Postera die cum egregiè Hieroleander litasset, Nicopompum diutius cum Antenorio hæsurum reliquit in templo; Ipse Gelanoro comite Epeireten profectus est. Cumque hilaris nunciasset Argenidi Appollinè pulcherrimis extis lata omnia portendere; addidit libertum Poliarchi in vestibulo templi obuiam sibi factum iamque in vrbe esse; ignarus quâto animo virginis motus hoc nuncio cieret. Illa prosperis vicinis Deos aduentum Gelanori comprobasse haud tardè conijciens, trepido gaudio dubitare subito cœpit; An sine Poliarcho venisset Gelanorus, an potius ille laterat, viam furtim ad colloquium affectans. Saltem se cogitabat à Gelanoro audituram, vbi is esset, vt valeret, quid aut se facere iuberet, aut ipse moliretur. Nihil minus Gelanorus conueniendæ Virginis audis erat: Sed cum casu incidisset in Eurymedem, nec dissimulare potuisset quin ad Regem esset missus; confestim ad ipsum perductus, vultuque, vt oportuit, nec fracto, nec superbo, hæc pauca loquutus est: Poliarchus saluere te maxime iubet, ô Rex, & has literas à Lycogene sibi scripras, ad te potissimum mittit, ne eum, aut nescire, aut credere putes,

quæ de tuis in eum consilijs referuntur. Simul his epistolam tradit; qua diligenter perlecta, Rex nouitate infamiae motus cum accersito Cleobulo atque Eurymede literas communicat: Neque illi aliud referebant, quam rem altâ plenamque periculi esse. Nihil vnquam perplexius visum; cum nec ipse Gelanorus precibus ac deinde prope modum minis tentatus, quicquam afferret (neque poterat) quo Lycogenis deprehenderetur insidia. Inter occisi ipsolia, vt reserat, aiebat hos repertos codicillos, neque aliud quid præterea, aut se, aut Poliarchum scire. Et Rex ad illum; Neque ipse, Gelanore, quicquam in hac caligine video. Armillam ad Poliarchum meo iussu misit Argenis; & delegatus ad ferendam Timonides. Sed de veneno nec scio; nec de armilla qui sciuerit Lycogenes possum conijcere. Tu rem apud te contine, ne quis sciat quid ad me detuleris. Dijs, & mihi curæ erit, vt arcana hostium scelera eruantur. Percunctanti deinde vbi Poliarchum & Timonidem reliquisset; negabat Gelanorus, aut Timonidem aut armillam ad Poliarchum peruenisse; quem ab Rhegio profecturum, in pelagi varios sinus illico tempestas compulerat.

Dimissos deinde à Regis colloquio, ad Selenissam iuit; & vbi commodum fuit, Argenidi literas tradens cætera quoque aperuit quæ Poliarchus mandauerat; In Africa eum esse, illicque hæsurum, donec ipsa statuisset, quid potissimum res vtriusque exigent. Si opus armis sit, iam non vnum se, aut priuatum, in Siciliam esse venturum, aut si quid commodius virgini succurrisset, ne parceret quæ videbantur præcipere; Fœderumque memoriam nulla interim pateretur absentia deleri. Pignus autem amoris non minimum fore, si nunciet num ipse à Lycogene fideliter moneatur. Mota Argenis ad metus Poliarchi, & immeriti contumeliam patris; sanctè confirmat, nullum

tale facinus profectum à parente: & penè peccare Poliarchum, quòd posset suspicari, si quid eiusmodi moliri Rex vellet, se ad ea exploranda, aut ei nuncianda, tardio rem Lycogene fore. Vbi verò Gelanorus de Poliarchi periculo egit, vt perdita rate, inter breuia inuenisset salutem: vt propius quàm in naufragio inter opem prædonum perisset; illa tantam periculi speciem non ferens, simulque reticere Gelanorum, simul loqui imperans, ad omnia verba pauebat, quasi non absens, aut exacta pericula audiret.

Iamque anxio Rege, armillamque, & Lycogenem, & venenum in oculis mentis habente, biduum quæstioni res fuerat, cum Aridas atque Timonides, in aulam perueniunt, de Poliarchi naufragio, quæ credebant nunciaturi. Ergo & rati extinctum cum Poliarcho Gelanorum, ad viuentis conspectum expauerant, & subito à Rege accersiti sunt, vt si quid ad has Lycogenis literas haberent, audiretur. Aderat & Argenis, & cum Cleobulo Eurymedes. Illi dicere exorsi quid egissent, ante omnia pyxidem protulere, in eaque armillam, tot monstrorum materiam: Aiebant diuerrisse ab Arida Poliarchum, priusquam adueniret Timonides; & idoneis argumentis elusi (inquiunt) iam vt naufragum defleueramus; cum Gelanorus spem hic nobis restituens, non vivere modò patronum sed valere asseruit. Post hæc, literas Lycogenis ad Poliarchum ijs Rex tradit: ad quas illi cum stuperent, Cleobulus altiori genio omnia agitans; Videamus autem, ait, an sincera armilla sit, satisque mendacium refutet innoxio texto; an medicamine infecta criminatiori argumentum præbuerit. Dum hanc tractant, dum nexus euolvit, protinus notant in hyssò ad quem gemmæ filis argenteis hærebant, disparem colori reliquo tabem exiguis maculis passim virescere. Qua conspecta: Quid istud

est, inquit Cleobulus, nisi venenum quod Lycogenes significat? Sed videamus cuius criminis hoc munus fuisse sit. Nunquam mihi conicienti fides sit, ô Rex, nisi ad Lycogenem, sociosque id facinus pertinet. Nam & Eristhenes, quem reum in carcere habes, tuo arario Præfectus, apud se armillam hanc habuit. Et quidni existimes, vel solertia sua, vel proditiōe tuorum, hos scivisse id munus Poliarcho destinari, armillaque corrupta, huic vitam, aut denique tibi famam, invidisse nefarios? Sed Deorum auspicio bene cuncta cesserunt: Impij suo scelere obruentur. Oloodemum, & Eristhenem, quos perire maxime interest, occultis quidem criminibus fontes habes; Sed aperto scelere, & apud populum valituro, hæcenus argui posse non contigit. Hos id facinoris si admisisse confitet, nemo erit cuius suffragio non damnentur Rex Cleobulum quæ solerter coniecerat excutere iubet, & de reis habere quæstionem. Ille omnia ab Eurymede utilius perfici posse causatus, quid agendum sit breviter docet.

Nec detrectatus Eurymedes Regis imperium, ad custodiam peruenit, in qua servabatur Eristhenes; & iam à limine (vt Cleobulus rectè monstrauerat) simulatis luctibus ardens: Tandem, inquit, de Poliarcho triumphasti, Eristhenes. Perijt armilla contactu, quam lethalibus succis imbueras. Num tu verò, quod Oloodemus facit, ultro in gloriam ducēs quod operam facinori tanto præbueris? Ad hæc Eristhenes tãquam subito fluctu percussus, quid loqueretur non habuit. Audiebat extinctum Poliarchum, à quo eius spes nequaquam diuertebat. Iam verò conscientia pulsabatur ad crimen obiectum. Et quid præterea dissimularet, si Oloodemus (ita enim fixerat Eurymedes) iam confessus beneficium erat? Nec prolixiori consilio, aut recõponedo animo tẽpus dabatur. Ergo, vt

in perditis rebus, restare putauit ne languidè cunctaretur; aut frustra negato facinore, videretur censuisse pudè dum quod nollet confiteri. Vrgenti itaque Eurymedi, Bene est; retulit. De me quod placebit fata deliberent. Satis est gaudij quòd post Poliarchum Sicilia hostem vixi. Tum solerter Eurymedes, tanquam de re nota agens, se te penetrabat in eorum consilia. Ad extremum, Lycogenis perfidiam obiecit; qui literis ad Poliarchum, in sui flagitij infamiam substituebat innoxium Regem; Et Eristhene fallaciam leui ritu confitente, Eurymedes ad Regem ab eo digreditur; nec sine horrore quid ille sit factus ostendit; Restare, vt Oloodemus pari iudicio se damnet.

Tam foeliciter peruestigato facinore exultans Meleander, laudatum Eurymedem ad Oloodemum mittit. Sed ille præsentiori ingenio, auertatus veneficij nomen, tanquam de inaudito facinore, cùm interrogaretur, ipse plura quærebat. Cumque Eristhenes iam flagitium confessus diceretur, ratus hanc esse fallaciam, nec se credere respondit turpissimum, crimen in Eristhenem cadere, nec si maximè caderet, se conscium esse. Ad extremum, expugnauit pertinaciam Eurymedes prudenti consilio: Oloodemum in arcano loco sistit; vt de Eristhenes posset audiri, quocum ipse ante actos sermones repetere cepit. Et Eristhenes, tanquam in pignus constantia, nec suum abnuebat, nec sociorum crimen; donec ad Oloodemi patientiam vicit, vt repenti exclamaret, O te vel sin plicem, Eristhenes; vel tuorum proditorem! Stragulis deinde reiectis, communem suorum perniciem appellauit, & solum exitu dignum, quem pluribus comparauisset. Scio intellectum Eristhenes se ab Eurymede esse delusum; neque Oloodemum communis flagitij iudicium fecisse. Verbis ergo quæ tempus dolorque ferebant errorem excusare parabat Oloodemo. Sed vt satis explorata res, adhibuitque

idonei testes, in diuersum abstracti conduntur in carcerem, & post die ad publicum iudicium trahuntur: ne si quaestio populo teste non habita esset, clientelis & factionibus deinde reorum tanquam parum legitima inuidiosè traduceretur. Sed quamquam Epeirctanis ciuibus Rex fidebat, tamen ad reorum custodiam, Prætoriani cum armis in foro locati sunt. Et ex eiusmodi loco dicenda causa erat, vnde facillè si tumultus exarsisset, recipi in arcem possent, & carceri reddi. Populus in forum per oratorem euocatus effusè conuenerat, & ille qui orare in publicis iudicijs. regias causas solebat, in hunc sensum loquutus est. Scire populum quanta ipsius charitate Rex flagret, nec Regem vicissim dubitare, quia sit illi charissimus. Itaque Eristhenem, & Oloodemum, multorum in se scelerum reos, quamquam poterat suo iure damnare, tamen distulisse ad publicos iudices, ut optinorum ciuium studijs potissimùm vindicetur. Audiret populus pro se dicentes, & ipsis Iudicibus sua voce præret quid de illis statuendum. Triginta tum Iudices de rebus capitalibus quærebant, ad quos Eristhene, & Oloodemo productis, accusator multa eorum in Regem facinora, fidem sæpè frustratam, habitam cum inimicis consilia strictim explicuit. Acerbior oratio fuit, de veneno, & parata in Regem infamia. Cumque verba, cum testes, cum literas protulisset, ad eò Epeirctanum populum mouit, ut nihil expectato iudicio à plerisque lapidatio vrgeretur. Sed deprecatus actor impetum vulgi, donec Iudices in suffragia iuissent. Plurimum interesse, ut rei publicè dicerent. Plus illos oratione sua, & percussæ conscientie notis, quam accusantis voce laboraturos. Duplicem quoque aquam, si peterent, eis ad defensionem à Rege concedi, simul his, reos prouocat ad dicendum. Sed illi (ut coniecerat) causæ inopta marcebant. Nec desite

Et crimen poterat, nec populus conciliari. Timidè ergo pauca; & illa plùs in Regem, quàm pro se loquuti sunt. Dimisere tunc Iudices in vnam suffragia; qua publicè effusa, fabæ omnes atro colore noxios damnauerunt.

Rapti statim in carcerem, vt beneficij conuictos idoneo supplicio cicuta conficeret. Illic tristi & vltima libertate exercuere ius, quod ita pereuntibus leges indulserant. Diras igitur dicere Regi; vltorem dicere Lycogenè; venerari Deos Manes, vt hostes ad peiora seruati hunc exitum sibi inuideant. Inter hæc anancæum poculum aderat; quod prior Oloodemus de carnificis manu rapiès: Age, inquit, propinemus Meleandro. Nos quidè eximus miserias, priùs hunc nostro fato oppressuri, quàm viuentes voluisse existimat. His dictis non cunctanter totum hauisit. Den uo impletum cùm Eristheni porrigeretur; supercilium ille duxit, & circumspiciens. Ecquis, ait, amicos meos monebit, Meleandro quid debeant? Epoto veneno, ambo à carnifice monentur, vt quo faciliùs virus conciperetur venis, minorique cruciata occumberent, quantum carceris spatia sinebant, ambulationem vrgerent, donec tibijs grauib; sentirent iam ab imo calorem excedere. Cùm paruissent, frigentibus mox pedibus procumbunt in lectura. Illic veneni nebulis imitãtib; somnum, languabant sine sensu; donec coxis iam exanimatis, tanquam stimulo isti, prodidere lethalem vim ipsa intrantè vitalia; nec multò post extincti sunt. Vulgati mox versus celeritate Poetarũ, quorum alij vili audacia plùs iusto laceſſebant percultos; alij tanquam adhuc penitentia in integro esset, extinctos monebant, & de obitu iam exacto serò vaticinabãtur. Minùs hæc carmina displicuerunt, quæ prolixiùs ambitionem quàm ipsos reos notabant.

Debita funestis cecidit tibi i vltima fatis,

Ambitio; Nunc pone minas, satiataque tanto
 Sanguine, Sicanijs pacem concede colonis.
 Heu quoties victrix nostri de cladibus Orbis
 Vmbrarum implesti sedes; dum versere regna
 Dulce tibi, & sanas terras indicere pugnas.
 Prima tuos ducunt periuria fœda maniplos,
 Contemptusque Deum, metaeque in limite nullo
 Spes votis postura suis. Tunc impia capis
 Mentibus illapsa versant incendia Dira.
 Non scepro iurata fides, non fama, piūque
 Obstat; Eunt fontes, perque ipsa pericula cæci
 In peiora ruunt. O Dij! Tot feruere Martem
 Cœdibus, & sanis fumare inapalia flammis,
 In fontesque perire animas, sexumque minorem
 (Turpe nefas belli) dominos perferre nocentes!
 Quid tantis petitur furis; exolvere iusto
 Colla iugo, & steriles patriæ calcare ruinas,
 Insanaeque metu trepido transmittere noctes.
 Num sceleri quæ tuta quies? Mula præmia vestra
 Vt primùm tetigeret manus; ulteriora fontes
 Fata vocant; subitque dies intercidit umbris.

At Rex gnarus quàm grauis immineret Lycogenes, quò
 die de damnatis sumebatur supplicium, Eury nedem di-
 miit modico equitatu, qui eum subito furto tentaret.
 Quippe Lycogenes post Eristhenem & Oloedemū cap-
 tos nondum in bellum exarserat; multo quidem armato-
 rum præsidio salutem tutatus, sed reconciliationis spem
 subinde subiciens, vt vel simulatione fœderum captiuos
 extorqueret à Rege, vel quasi implacabile tyrannū differ-
 ret maledictis. Ac vt efficacius crederetur bona fide pacē
 optare, Dunalbium literis monuit vt ab acerbis consilijs
 Regem auerteret, absolueret ille captiuos, & quicquid sus-
 picionis, aut odij erat, tranquillitati publicæ daret. Du-

nalbium,

nalbius, his se literis fidem habere dum simulat, videtur-
 que, quæ erant mandata procurare apud Regem, sua ip-
 sius fraude Lycogenem laßt. Quippe ille fallendi spe, &
 amicos à vinculis recipiendi, tam lentè cunctabatur, vt
 interim Regi liceret suis rebus consulere. Tunc verò cū
 ad eum comprehendendum Rex misit, non defuerunt ex
 coniuratis quidam, qui aduentum Eurymedis occuparēt,
 nunciātes de amicorum pernicie, ipsiusque periculo. Cœ-
 næ tunc tempus erat, & conuiuium militaribus viris fre-
 quens. Ad quos ita Lycogenes; Ne frustra conuenisse vos
 putetis, Commilitones, Sepulchralem hanc cœnam Eri-
 theni, & Oloodemo edidimus. Meleandri crudelitate per-
 empti sunt; & nisi quid opis in vobis est, eadem tempesta-
 te corripior. En tyranni satellites, penè pro foribus, qui-
 bus mea pernicies mandata est. Quæ fors inde vos ma-
 neat, quæ optimos ciues, neminem reor ambigere. Cū
 principum cædes ea audacia faciat, an modestius de cæte-
 ris decreturum conijcias? Non vos ad salutem meam sol-
 licito, Commilitones, nisi cum vestra creditis esse coniu-
 rātam. Simul his de strato exiliit; Cateri proiectis quoque
 mensis ad arma discurrerunt. Omnis domus sedulitate
 tot militum sibi simul ducique timentium, feruebat. Mis-
 si quidam qui ex vicinis locis ampliolem manum acci-
 rent. Multi, duce Menocrito, lecti, qui obuiam irent Eu-
 rymedi; positisque in comoda valle in sidijs, incautum,
 & itinere fessum exciperent. Sed confusa dimicatio fuit:
 quia priusquam delitesceret ad insidias miles, Euryme-
 des venit & ipse imparatus ad certamen. Viriliter tamen
 vtrimque pugnatum est: stendente præcipuè Eurymede,
 capi admonitum Lycogenem non posse. Caterum quā-
 quam & in hostico & viribus impar; (nam Lycogenes
 strepitu pugnantium ad se illato suos omnes promouit
 in aciem) confessa tamen fuga non dolabi si stinuit: Et

leasum recedentem non sequutus est Lycogenis miles: seu fraudem ab hoste, seu iam mistum tenebris cœlium pertimuit.

Periere non multi, nocturno discrimine: Sed vicisse videbatur Lycogenes, qui suorum impetu letus, amicos vndique accersit: præparata cœcurrentibus armâ distribuit, vnoque exemplo scribit ciuitatum concilijs, vt se publica authorem libertatis velint adiutum. Nec tardè deficiebant ab optimo Rege illi ipsi, qui sub eius mansuetudine creuerant: Documentum mortalibus, quantumuis egregiam in Rege virtutem, nisi fortunâ opinio accedat, posse contemni: nec fideliâ vllos Principes amari à Populis, quàm qui timere meuerint. Triste mortalibus spectaculû exhibebat Sicilia. Pulsa religio, iura neglecta: infidæ eûibus vitæ, domus, vicique passim, rapinis, furore, in cœdio afflicti: Sola denique castra in squalentibus campis fulgentia. Nec populus primo furore sentiebat, grauiora se pati sub grege tyrannorum, quàm quæ tamquam à Meleandro illata vindicari voluerat: Proditor sui, & produtionis merces. Multos tamen illè fluctus non abstulit. Quatuor præter Epeiræten vrbes reuerentia maiestatis continuit: Messanam, Panormum, Catanam & in vmbilico insulæ Ennam.

Itaque Lycogenes iura regni, & insigniâ vsurpans, solum nomini parcebat. Solum, cum accumberet mentis, vestis purpurea in castris, & vbique sica ad latus. Blandus immodicè, aut feretus, vt teneret terreret ve contumaces. Nec segnior ad res suas: Meleander subitis delectibus multum militum effecit. Epeiræte comineatu, & munimentis instructissima, in arcem belli delicta est. Ex regijs triremibus quotquot in officio manserant, in illum portum deductæ. Ipse & propria indole, & tunc anxijis rebus, erat in Deorum curam intentior. Et quoniam rebel-

lionis nefas instar morbi peruagabatur Siciliam, tanquam plūs fati atque amentię quàm sceleris esset, publice clauum fixit. Ita sperabat posse componi mentes quas furor rauerat. Etiam ne in suos milites labes inferperet, placuit iustrari exercitum. Iuit ergo ad castrorum principia (nam sub Epeirctes radicibus milites tendebant) & inde cum Tribunis ducibusque, & Deorum simulacris, processit ad campū in quo facturus Sacerdos instruebat altaria. Omnis in armis & sub signis exercitus, sibi ad rediuinam coronas texuerat. Hastæ quoque, & iacula, circumactis frondibus induebantur. Interim hostiæ omni cultu mactatæ, taurus, hircus, & aries inter legitimas preces ter à ministris altè præcinctis circumactæ exercitui, Tum rex & in orbem ipse se egit, Deos app' laturus. Ad essent melioribus partibus, & si qui hætenus non fauissent, ritè propitiati ad se transirent. In eolumis esset exercitus. Vires, animus, consilium, hosti exiderent. Quod si ope, salute, victoria iunissent, tum se Ioui Seruatori Martique, & Mineræ, & Coelipotentibus Dijs, quotquot bellum aut pacem curant, templum de aduersariorum manubijs extructurum. Annuos etiam ludos fore, in quorum præmijs hæc in Siciliam Deorum beneficia cælarentur. Inter hæc vota hostiæ cadunt, fibrisque spirantibus aru spex admotus est. Is eam integerrimum iecur, sed crassioribus membranis pertinaciter obductum inspiceret; exta quidem esse bona asseruit, & ijs magnam felicitatē portendi, sed lentam, & quæ labore constaret. Post hæc, milites gestu inani, & hastis ex arte aliquoties quassatis, tanquam ad hostem præsentem succlamantes, edidere simulachrum coeuentis certaminis, & innoxie uelitati in castra redierunt.

Sed Meleander quod superfluit lucis haud multum dissipauit dedit. Quidam enim ex Assyria hospes, specie

quærendæ in diversis gentibus sapientiæ errabat, reuera
 ut suam iactaret. Istunc in Sicilia erat, & in Mathematico-
 rum cælo versatus, vendebat suæ artis ludibria; si quis
 ex syderibus quæ nascenti affuerant, volebat de fortuna,
 quæ viventi, quæ morituro debebatur, vanissima crudeli-
 tate cognoscere. Nondû erat capitale in ipsos Principes
 quærere ex eiusmodi syderum fide. Cùm is ergo laudaret
 vix imparem Dijs scientiam; & de successu apud multos
 mentiretur; quoties fœlicitatem, aut mala non frustra pro-
 misisset, quâ multi nec risissent impunè hæc fata, nec frus-
 tra timuissent; accidit ut ad Archombrotum fama illius
 pervaderet: Ad quem accitus, cùm prolixè eandem cœles-
 tis influxus vim commendaret; iuuenem amantemque sic
 perpulit, ut de cupiditatum suarum exitu eam artem in-
 terrogari vellet. Chaldeus, quicquid sydera portenderet,
 se cum fide renunciaturum promisit. Sed cur priuatæ dũ
 taxat fortunæ mortales sollicitant (inquit) hanc venturi
 scientiam? Quidni & imperat Meleander, in spectro cœlo-
 rum ordine deprehendi, suisne an hostium fatis pugne-
 tur? Movit ea oratio Archombrotum; per quem & Rex
 in spem plusquam oraculi Chaldæum acciuit. Is mer-
 cedis spe plenus; iamque meliùs sibi quàm Regi, ex
 ea negotiatione auguratus, venit ad Regiam: Rogatusque
 qua disciplina, quove numine, oculos posset
 in futurarum rerum caliginem mittere; sic incepit. Non
 ille nos spiritus ad vaticinium (ò Rex) agit, quem fati-
 didici de hiatus terræ eliciunt ad turbanda diuinitatis
 stimulis ingenia. Sed neque de more illorum, cum
 suis dubijsque oraculis sciscitantes frustramur. V-
 nam cœli vim, vnos syderum cursus scrutari, nostræ
 genti est studium. Primi deprehendimus metas Solis, pri-
 mi liquidas, nec vestigijs notabiles, cœlestium faciù vias, no-
 minibus mensurisque distinximus; contèplatione libera

in sudo aëre, & nebulis non infesto. Assyrijs enim raro pruinae, aut squalentes nubibus venti, cœlum eripiunt. Dum in ea contemplatione hæremus, experimento nobis compertum est, hæc humana ad astrorum motus regi; nec alias esse Parcas, quæ nascentibus fata disponant. Quippe ex eorum inter se commercio si vniuersa tellus accipit vices, & ad vbertatem, aut frugum internecionem adigitur; si annos, si sæcula, vis illa desinit; quid miremur singula mortalium corpuscula; inde vitam, cupiditates, læta, & tristitia fortiri? Liceat modò scire momētum quo te peperit mater. Effingam ego in tabula cœli imaginem, & quotquot syderibus facimus domos: Ea in illis constitutam quas cum nascereris obtinuerunt. Iupiter, Solque, & Venus, optimi planetarum, deterrimusque cum Marte Saturnus, Mercuriusque & Luna, varij ex sorte locorum quos insidunt. Cuius illorum regnum fuerit cum in Orbem intrasti, quo gradu, quo aspectu, illum cæteri temperarint, vel viderint. Illic ego, ne dubita, quicquid de te decretum est legam.

Fiducia orantis, & promissi magnitudo, tetigerat Meleandrum; maiestas præterea artis, & tanquam ex abdito formulae audientibus ignotæ, venerationem addiderant. Sed dum omnes laudibus fremunt, Nicopompus (nam tunc fortè inter paucissimos aderat) intentus in Chaldæum, risu seuro: Euge mi homo, inquit, occupasti Deorum imperium. Scribe spei timorisque improbas leges, & si qui hic decipi amant impone lubentibus. Impetus Meleandri, cæterorumque, ad hæc verba substiterat. An idè ergo querere omnes, quid diceret, sentiretve Nicopompus, ipsumne Chaldæum, an artem illius in cesseret. maledictus Præcipue Meleander sciscitari, cur hospiti inclementer diceret. At ille, quidni hūc veteratorè iure iopro mæ, (o Rex) qui in te sibi plus iuris facit, quàm ea ipsa quæ

mendacio præfert sydera habeant. Quicquid enim mentiri voluerit, labefactabitur a sidsua expectatione successus animi tui quies, quã astrorum nulli motus potuissent conuellerẽ. Sic in te hic tyrannus sub insonantis cœli inuidia regnabit, ac ceu Iouem se faciat, multum sibi censabit te debere, si fœlicia fata exorabili ore præfagiet. Quod denique ab eo credis audire? Ego absque Mathematico villo cœlo quicquid facturus sit dicam, Vbi ingentẽ chartam (non sine suo risu, si sapit) multis lineis punctisque vexauerit, tandem exitus vires & fortuna tua dignos grauisissima voce promittet. Id enim ad gratiam & lucellum esse non dubitat. Sed inter hæc, ad imitationem non mercenarij oris, supercilium ducet; perplexẽ cunctabitur, nunc in te, nunc in astra respiciet; addet denique formidolosum quiddam: ambiguum tamen, & quod in varios euentus facillẽ trahas. Hæc labori tanti summa; hæc responsa ille vender, quæ gratis nunc refero. Sed cesso hominem adoriri, quando hanc pugnam tum silentium tuũ, Rex, tum ipsius in me obtutus efflagitat?

Ais ex astrorum positura, Mathematicæ ex ordine, ex vi qua influunt subeuntibus lucem infantibus, vitæ atque interitus rationem disponi: Sed fateris ea vertigine rapi cœlum, vt paruo momento syderum status mutetur. Si igitur celeritas quantam ægrè cogitatione conceperis cœlestia corpora atuehit; ex statione porrò diuersa, minæ eorum aut promissa inflectuntur, cui hominum sua fata certò retuleris, cùm incertum sit quo syderum temperamento productus sit? Nisi credis hanc esse obstetricibus curam vt continuò solaris consulant, notent districtè diei articulum, & nascenti suas stellas tanquam patrimonium seruent. Quoties matrum pericula curam hanc circumstantibus adimunt? quoties nemo est quem superstitione illa tangat? Finge tamen esse continuò qui id curent:

At si diu nascitur puer, si, ut sæpè fit, manum exortam, aut capitis partem, reliquum corpus non sequitur; quamnam astrorum collocatio fatalis illi erit? An quæ astris exeunti capiti, an quæ denique productum affluit? Præterea cum frequenter exerrent solaria, & pleraque machinam, quæ horas designant; ex siccitate aut humiditate aeris amittant tenorem: Vnde habebis verum illud fuisse, & ex mensura cæli tempus, quod in ortu infantium homines curiosi, aut amici, notauerint?

Finge tamen in eo non errari, deprehendas utique stellas quo situ, quo vigore fuerint, cum illi in quos inquiris nascerentur. At vnde tantum syderibus in corpora nostra, imò in mentes imperium? Ex ijs scilicet expectabo felicitatem, ex ijs vitæ genus, & mortis arbitrium? Num ergo qui prælium subeunt, simulque extinguuntur, omnes sub eodem cæli ordine erant nati? Num si nauis peritura est, nullos vectores accipiet, nisi quos nãscentes altra naufragio damnauerint? Imò sub sydere omni producti, coeunt in aciem, nauigium onerant, & dispares ortus vna morte coniungunt: Rursusque non quotquot eodem nexu astrorum lucem aspiciunt, vno fato aut viuunt, aut pereunt. Regem hic vides, An omnibus illius æqualibus putas Regnum contigisse; vel aliquas saltem opes, quæ indices essent beata & opulenta collocatiois astro:rum? imò, an omnes superesse ad hunc diem? Ecce Cleobulum, ecce te. An qui cum illo nati sunt, cum illo quoque sapiunt, Regibusque sunt accepti, aut qui tecum, omnes (ne quid grauius dicam) Mathematici sunt? Quid autem cum in prædonem quis incidit? Fatale erat, inquis, ut hunc prædo obruncaret. Num ergo eadem astra, quæ viatorum, dum nasceretur, ferro prædonis mancipabant, ipsi quoque prædoni, diu fortasse antea nato, mentem vimque dederunt, ut aliquando hunc vellet, & posset occide-

ré? Certè enim non minus dicitur ex astris fieri, vt hic interficiat, quàm vt iste mactetur. Cùm quis verò adificij ruina obruitur; an quia erat in astris, vt cum sua domus se peliret, affictus est murus? Imò mehercules, quia affictus est murus, hunc subiectum moles oppressit. Eadem de dignitatibus ratio, ad quas per suffragia ascenditur. An enim sydera quæ alicui nascenti adfuerunt, & (vt vultis) promiserunt dignitatem; alijs mortalibus potuerunt imperasse, qui sub ijs nati non sunt, & ex quorum tamen suffragijs destinatae dignitatis, constat effectus?

Hanc ego vanitatem ineptia, & stoliditate præcipuam dicerem, nisi supra hæc nomina peccaret. Pessimæ superstitionis ingenium est. Quò libertas enim mortalium, si à præscripto syderum non possunt recedere? Curem ego valetudinem, me honores sollicitent; vitia abijcere cogitè; animum ad virtutes appellere; si nascenti dictum est quid me esse oporteat? Iacturam humanæ libertatis deploro? Etiam Deorum munus perit. Ampliùs thura non perdo. Deos nectimeo, nec ambio; si non possunt, aut nolunt, quò de me est statutum inflectere. At pro nascituris liberis, scilicet orabimus, vt propitia astra habeant. Dicam quod ego in Mergania vidi. Quendam hæc superstitio afflauerat, vt nec vxoris cubiculum intraret, nisi exploratis antea astris. Si aut cauda draconis implicabat sydera, aut ea Scorpius incinctu brachiorum corrumpebat, vel omnino quid monstri minabatur in cælis, solus oppidò dormiebat. Quid queris? nati sunt ei liberi aliquot, & omnes infani.

Dum Meleander, cæterique in foelicem Mergani curam rident: Chaldæus, quanquam in speratissima accusatione turbatus, collegit animum, similisque eam rixam contemnenti: Nihil detrahi Dijs dixit, quorum iussu hæc ipsa vis quæ prædicabat in esset syderibus; quiq. ad eò nõ

se abdicarūt potestate, vt res super fiat innumeræ quibus se, vel propitios, vel vindices prodant. Non denique a deo Mathematicos delirare, vt omnibus qui cum Rege nati sunt deberi regnum putent. Ad vêturi præfagia multarum quoque rerum præter astra habendam rationem, in quibus præcipua sunt; sæculi genius, stirpisque conditio. Cæterum si quis neget aliquid cælum in hominibus posse, dignum esse cum ceritis piari: Cùm omnibus contret aerem ex cœli conditione, vel turbatum, vel placidū, se ipsum insinuare in mortalium corpora, ex quorū deinde afflatu inclusi animi inspiratos affectus accipiunt. Ita modestiora loquentem interfatus Nicopompus: Nec omnia, inquit, Mathematicæ, negamus syderibus. Incitari hominem ad segniciam, laboremve; callidam indolem, au ingenuæ simplicitatis nancisci; esse hilarem, aut ad iracundam solitudinem declinare; in vitia denique, aut virtutes, aliquo pondere & impetu ferri: Hæc non nego ex cœli in ista terrena imperio esse. Itaque non multum repugnem; si conicias eos qui ex mitibus astris hauserunt lenitatem, victuros fortuna ab ijs dispari quos graua & turbulenta sydera in feruidiora studia agunt: Vel quibus placidum cælum hilaritatem infuderit, gratiori consuetudine placituros, quàm homines acceptum Saturnum acris, & molesta solitudine contemplantes. Eiusmodi non certæ quidem artis, sed egregiæ prudentiæ præcepta nō carpo. Alia sunt quæ me tibi committunt, & hæc præcipuè quatuor. Primum quòd sydera, contra quàm sentis, impellere credo, non cogere, ad rectas cupiditates, aut impias. Tum ex syderum, vel cupiditarum contemplatione prænunciari certò non posse, quid hominem in vita maneat, vel quem finem Dis statuerint. Tertio, non satis intelligi, quæ astra hos infantibus affectus ingenerent. Res denique liberas, res fortuitas; huic necessitati syderum,

vel ineptè vel impiè dari:
 De ijs vbertim dicerem: Sed video te fatigatum (Rex) ad Cleobulum respicere, à quo fateor, vtiliora super bello, quàm à me, vel Mathematico, accipies. Imò, inquit Rex, sed strictim de his ediffere. Tum ille: Non nos cogi syderibus, vel hinc cõstat, quòd haud pauci impetum ab ijs concitatum ratione dõmitamus, & nulla re magis nostram genus à bellis discrepat, quàm hoc libertatis priuilegio, quæ sollicitari subiectis, & flagrantibus motibus, sed ad vitia, aut virtutem adigi inuita non potest. Hinc in Philosophorum scholis nihil vulgariùs, quàm sapientis animum, expertem feruitutis, iplis quoque imperare syderibus: Hinc & quotidiana eorù præconia, qui seium moderati iracundiæ, amoris, cæterisque torrentibus, quibus hæc astra in animos nostros inundant. Quorum omnino nihil esse, nisi accepta astrorum imperia mens nostra fastidire, aut recusare posset. Præterea vt Sol omnia, quæ luce eadem, & iisdem radijs corripit, non iisdem affectibus damnat (nam fouebit alia semina, alia enecabit; vrentur exiliores herbæ, & defendet alias crassior succus:) Ita cum tot infantiam qui nascuntur velut ager diuersissimis modis præparatus sit, ex varia parentum indole, valetudine, habitu; vna illa vis quæ è cælo in plures simul manabit, non poterit idem in omnes. Si consentientem sibi infantis iddolem inueniet, in ea regnabit; si repugnantem, vix aliud quàm corrigit: Ad eò vt de infantis moribus vitaque dicturus, non inspicere modò cæli debeas, sed parètes, sed fortunam, quæ grauidæ matri fuit, sed diuersa aliâ, & plerumque tibi ignota. Et ex his quidem secundæ quam posuimus quæstionis ratio ipsa se aperit, ex astris, scilicet, non statui ceterò posse, quid auri passuriue mortales sint. Nam cum moderari possimus ingeneratis affectibus, quidni & ea declinare, quæ illi

affectus peperissent si fuissetis obnoxii? Cumque ex varijs causis, nunc leuius, nunc grauius nascentis hominis animo incidat illa promentis cœli conditio, cur vno effectu in omnes valituum existimes, quod non in omnes eadem potestate inualuit?

Addebam, nec deprehendi satis posse quænam sit connexio, vel auersio syderum, quæ infantibus semina venturarum cupiditatum ingenerat. Vos eam spectatis, quæ superstat nascenti. Quidni & illam quæ fuit cum animaretur fœtus in vtero; quidni ceteras sub quibus tenerum corporum, & adhuc anima sui ignara, in alio materna instruebatur ad viuendi patientiam? Equidem ex eorum syderum conditione, non minùs quàm ex ipsis natalibus pendere infantem existimem.

Quod vltimum asserui, res liberas, aut fortuitas huic syderum potestati sine sacrilegio, non addici, vrgerem vehementiùs, nisi timere prolixitatis meæ odio tibi Regem conciliare. Dicam tamen & vos id velle, & sine scelere, aut amentia velle non posse. Quid liberiùs quàm vxorẽ ducere; hoc vel illud vitæ genus insistere? Aut quid magis fortuitum, quàm vt homo pereat ferro, aquis solvatur, inimicitias suscipiat, certo vitæ anno ægrotet; principibus charus, dignitate, vel contumelia insignis sit? De his tamen respondere. Mathematici, soletis: hic audacia, hic præda est vestra. Nuper furtum à seruo erat factum; fugerat ille, & à domino quærebatur. Nihil magis fortuitum, quàm vt caperetur, aut abiret in columis. Contigit ergo vt sospes euaderet; & continuò de vestris vnus mystis, ratus de præteritis augur, retulit nobis, inultum latronem aufugisse; quia intercesserat Luna Mercurio, scilicet furum patrono; eumque contexerat. Ægrè mihi persuasit se seridò hanc fabulam nobis asserre. Non in Deũ ergo cura, non in domina diligentia, aut furis ipsius solertia

fuit,

fuit, ut ille caperetur, aut tutò lateret: sed hoc totà ex a-
 rrorù imperio factū; à quibus si hæc humana sic agitur,
 frustra negotijs quisque nostris operā curāve impēdimus.
 Erant enim, vel cessantibus nobis, quæ ipsa præscribere;
 & quæcunque veterint, nulla nostra industria procedēt.
 Ut cætera verò prætereā, quibus ista refellatur quā Dijs
 naturaque infertis iniuria: Quæro, Chaldæe, utrū illa vis
 quæ felicē nascēti putā infanti vitā portēdit, aut violētē
 mortis casum, in trigessimū fortē, aut amplius, vitæ annū
 cōstituit; utrū inquā illa vis quæ hos casus, illaque motu-
 a fortunā est, duret in cælo; & destinātū tēpus expectet,
 quo terris illabēs, cogat in necessarios effectus necessaria
 instrumenta. An verò inferatur ipsi infanti, ut veluti fo-
 ta, & paulatim coalescens, iusto tempore erumpat, im-
 pletque quod astra mandauerint. Si dicis in cælo persta-
 re, manifesto es imprudens. Nam cū fortuna infantis,
 constet (ut vultis) ex modo quo astra, dum is nasceretur,
 inter se erant nexa; postquam eum modum in cælo dele-
 uerit eorum syderum cursus, aliumque effecerit, fortē
 priori contrarium; quia in arca, vel penū cælesti, recōde-
 tur prior illa vis, quæ post multos demū annos exerenda
 est, & in secenam mittenda? Sin putatis ad hære ipsi in-
 fanti hoc fatum, quod in virum deinde valeat; adhuc pe-
 iūs nugamini. Scilicet in naufragio causa est, cur venti se
 tollant, cur sui oblitus gubernator infigat vadis proram,
 aut colonus causa est belli, quod eum pauperat, vel mi-
 noris cæli quo fruges abundant? & quos excidētium ter-
 rarum labes absorbet, solidos illos naturæ sinus fran-
 gunt fati sui violentia, ut destinātō à syderibus obitu de-
 fungantur? Plura in perniciosissimam amētiam nō dico,
 quæ Deos, hominesque vna captiuitate dānat, quæ ratio-
 ne destituta, vanisq; successibus sæpè elusa, tamē inanes,
 ac interdū sceleratas spes, subiicit consultorū animis, aut

in utili metu suspendit incautus. ^{non, quod si quis illi exiit}
 Iactant tamen quidam suorum oracula, quibus even-
 tus responderit. Ex ijs conciliare fidem, tanquam nõ spei-
 nenda arti volunt. Primum quidem, si quæ talia extite-
 runt, nego necessitate fatorum contigisse, astrisve cogen-
 tibus. Facilius crediderim aliquod esse numen quod in
 vindictam impiæ credulitatis nonnunquam repræsentet
 mortalibus ea ipsa, quæ sibi non à Dijs, sed syderibus me-
 tuerunt. Deinde vt infomnia, quamquam sine arte, vel
 duce oberrantia, tamen inter dum fortuitas rerum ventu-
 rarum species referunt: Et cæcus si vim lapidum spargit,
 aliquando imprudens tangit metas: Sic dum multum &
 passim Chaldææ mentimini, nihil mirum si nonnunquã
 fortuna vestram audaciam commendat, & miramini vos
 vera dixisse. Etiam pauca responsa, quæ vulgò celebra-
 tur, vanitatem artis proscribunt. Nam quod loculentius
 signum non solere vobiscum veritatem, quam instar pro-
 digij iactari si in illam interdum vester ludus incurrerit?
 Sed nec tantum tribuo famæ, vt quod de vaticinijs ves-
 tris memorat utique credam. Prodigia cum narrantur ex-
 cipi solent favore mirantium, & quamquam non ad ve-
 rum exacta sint, postquam semel Scriptorem inuenerunt,
 pluribus placent, veneratione crescunt, vetustate com-
 mendantur. In hunc modum fabulas vestras inuoluisse
 existimem: Nisi dicas impiæ arti accessisse nefandorum
 genitorum commercia. Hi enim trãfacta inter homines, se-
 cretaque accuratè explorant, & sagaciter de futuro con-
 jiciunt. Vestros ergo Chaldæos, si impudendam eorum
 familiaritatem acciti fuerunt; nihil mirum suggerenti-
 bus ipsis atque monstrantibus, quæ supra mortalium in-
 genium erant, interdum claruisse. Nisi is moror. Si quæ
 Sicilia ventura sunt nosti; quidni, Mathematicæ, & tua
 ipsius fata perspicias? Cur nescisti me tibi hodie gratiam

fore? Cur non in experimentum artis monuisti adesse qui te turbaret? Denique si potes explorare, an Rex de hostibus triumphaturus sit, illud primum explora, an sit tibi crediturus. Tibi autem tantus Rex crediturus somnis in rebus, eaque ex arte quæ vel si de leuibus ac quotidianis prædicere audeat, inani euentu in omnium risus solet incurere? Nam serenos aut nubilos dies, vim imbrium, turbines, ventos, dispensari generi humano ex astrorum inter se commercio vos quoque proclamatis, & nos partim agnosceimus. Ad eò tamen frequenter erratis, cum ex inspectione syderum, aut solem promittitis, aut pluias, vt in prouerbium abierit vestra illa ludendi fingendique licentia. Tu ipse cælum explora: Sequere Lunæ cursus, bella vel fœdera cœlestium ignium confer in tabulas. Inde si potes, destina sudos dies, fœdosa ostende. Si non erras, si te euentus nõ arguet, ego me tuæ arti quam laceSSo, dedi ad pœnam non recuso. Neque tamen in aërem, in nubes, in serenum, minus sydera posse dices, quam in corpora fortunaque mortalium. Cum tu igitur illa ignores, cur te ista existimemus prænoscere? Scies nẽpe ex astris quod cessura sint bella, & quæ fors Siculas mentes aëura sit, nescies autem quando hortulo tuo imbrem, quando pecori solem eadem astra annuerint? Imò fatendum ex hac ignoratõe tempestatum, vel quid velint ac iubeant sydera vos nescire, vel esse præterea vim aliam quam nescitis, quæ vt lubet hæc syderum decreta atque imperia antiquet.

Quòd si de publicis regisque negotijs, ad eò facilis tibi notitia, priuatam rem tuam cur eadem scientia non protinus auges? cur præuisis rerum euentibus molesta omnia non declinas, felicitatem non sequeris? Cum in Phrygia esse n, erat anus qua tuosã diuinationibus. Accidit vt in opalẽ i cuius dono inter cederet furtõ paroplis preciosa.

Is cui supellex credebatur, amico comite ad hanc vatem cum nummis pergebat, iam furem se tenere, iam recipere par opfidem, spe oppidò vana præcipiens. Mane erat, & cùm illi aduentarent primùm anus ferens soluebat, quæ tunc fortè iniecto stei quilinio altissia è fordebant. Nescio quis vicinus per illam furtim iniuriam illuserat mulierculæ. Substitit ergo irata; & si scirem quis ganeo, inquit, ad hanc insolentiam tenebris vsus sit, regererem, per Apollinem, regererem in os impurum quicquid meis liminibus sordidum dedit. His auditis qui consultum veniebat inspexit in socium, & quid pecuniam, inquit, profundimus? Scilicet anus sciet quis nos prædo vexaverit, quæ rerum suarum ignara, & stercore potè in os irges o. adhuc nescit cui in asci oporteat? Nec segniù squàm venerat, discessit à Sibylla. Rē epigrammate vulgavit nesciens quis Poëta, quod adhuc hæret memoriæ, & quia brevis est, si placet recitabo.

*O sors, sycera, Pythij recessus,
 Et fati benè præscia volucres,
 Vos senis anus en verenda rugis,
 Vos illo vocat esferata cultu,
 Quo Lunam quatit Aëmonis rubentem.
 Quia Rex cogites, aut Dei minentur,
 Quid sub pectore delitescat erui,
 Nonit scilicet, indicatque nummo.
 Vnum dicite quæd mihi illa nescit,
 Ecquis stercore limen emere panis?
 Quæ nunc anguria, ò potens Apollo,
 Quæ lux, quæ via, ducet ad recessus?
 Frustra folliciosas, Sibylla, diuos,
 Sories, sycera, Pythios recessus,
 Et fati benè præscias volucres.
 Nam Phæbus pater, ò verenda Phæbas,*

Hæc oracula navibus reliquit.

Plura dicturum Nicopompū Rex Cleobulo innixus defuit. Reliqui inter iocos sequuti sunt. Sed Cleobulus Regem monebat, quamquam vanum hospitem, tamen periculosum, non per iniuriam dimitti debere. Facile esse, ut æsus perniciosi astra fingat: Non agrè superstitionibus militem laboratorem. Ergo iam mœstum vocant, aguntque promissæ operę gratias. Sed ne ea vterentur, obstat tunc tempora. Neque enim videri ex Regis maiestate, ut tanquam victoriæ incertus anxie ad sui natalis fata respiciat. Tamen oblata benevolentia præmium fore. Nec morari, medium præstigiatori talentum, redimenda quam timebant iniuriæ, mittunt. Inde ad grauiora conuersi sunt: nouis se binde nuncijs de Lycogenis apparatu haud læta ferentibus. Nam in exercitu Regis nō amplius decem millia iustæ armatura pedites erant. Duo millia numerus equitum impulerat. Funditores & sagitarij ter mille & quingenti dicebantur. Triginta falcati currus erāt. Decē naues cataphractæ: aliorum nauigiorū ad bellicosus usus numerus duplex. Hyperephanij nullo publico consilio defecerūt, sed ut cuiusque ferebāt studia, hi cum Rege, alij apud hostem militauere. Sed in Lycogenem rerum hominumque maiorem vim tempestas contulerat. Recensitos haud procul Syracusis sub Præfæctis distribuit. Triginta peditem millia, equitumque sex, nomina dederant. Et ne omen deesset, qui primus descriptus est, Nicōn appellabatur, quod superstitio vulgi quasirem fortuitam, in suspicium accepit. Certus erat Lycogenes, non se diutius imperaturum quam illi insanirent. Dum res ergo feruebat, totius exercitus mole in Regem contendit. Rex contra promouit ad ignobilem riuū, qui humo per torrentes discreta sub altioribus ripis fluebat. In fidam circa solam faciebat perceptus venis humor, &

aqua quæ extra alieum non pridem stagnauerat. Eo obiecte sattinere Lycogené, vel pauciores potuissent. Et strenuè ille aderat, conatumque circuire iniquitatem loci, quacur que transitum parabat, obiecti à Rege milites prohibebant. At ille ne interim non tempore videretur, Anaximádrum ex sorore nepotem, & fratrem Oloodem Menocritum, qui Ennam, qui Catanam obsiderent, cum aliquot cohortibus misit. Ex suis autem castris, & regijs, multi a siqua velitatione collati variam in dies fortunam ad suos referebant. Nihil tamen summa rerû decedebat inter illa priuatorum certamina.

Quis putet in tam horridis motibus, & sub ipso discrimine icu, aliarum rerum affectus durare potuisse? A (qui vehementiùs Archombrotum, atque Argenidem curæ secretæ, quàm quæ palàm videbantur, premebant. Illa in Poliarchi virtutibus tota, conficiebat macie corpus, animi viribus inter solitarios fletus consumptis; prædicabatque confestim reuocandum veterem Lycogenis hostem, & assuetum de eo triumphare. At diuersa agitabát Archombrotum. Inquietatus inserrima spei incertæ dulcedine, nunc bellum deuocuebat, quòd inter castris non promoueret de amore profutendo consilia; nunc gaudebat prodendæ fortitudinis copiam factam; & veraque de causa in hostem concitabatur. Sæpè tamen seipsum in fabat, quòd solus adesset tanto Melandri Argenidi que discrimini. Debuisset scilicet comparati exercitû, & magnitudine beneficij, simul amorem, simul natalium decus ostendi. Eo hercule nihil horum neglexisset. Sed res temporis multienat, hunc Siciliæ statum, nunciam in patriâ, cogi inde milites, traduci exercitum! Præceps veid imminabat, à Lycogene periculum, neque tam lenta expectatum auxilia. Nequæ leuior de Poliarcho cura erat, quem ubique faucibus menti per insanam amulationem oblât

disimulato odio, ita eleuabat apud Regem, vt videretur sibi ipsi nil agere. Ergo in contumaciam trahebat, quod ille, cum mitteret Lycogenis epistolam, nihil literarum ad Regem dedisset. Sui, Regisque fuisse oblitum, in illa siue negligentia siue superbia. Nec facturum ex maiestate Regem, si scriberet prius. Sic malignis, & quotidianis verborum insidijs paulatim affuecebant. Regis aures; eò facilius quod nihil esse Archombroto disidij cum Poliarcho suspicabatur. Gelanorum quoque non latuit aliud Archombroto animi esse, quàm quod Poliarchus discedens reliquerat. Sed quod videret in aula gratiosum, facile id supercilium in fortunam retulerat; quæ priores necessitudines tanquam presenti fastigio indignas, aut graues, sæpè timet agnoscere. Interim patroni familiam, (hanc enim à curatoribus Rege iubente receperat) sic ad moniti Argemidis instruxit, vt omnes prope diem eum conijcerent esse venturum.

Ceterum properabat redire in Africam, diuque otiosa dilatione frustratus est. Tandem ex Archombroti sermonibus institutus Rex, in donatum, ac nec saltem blandis habitum, iubet renuñciare Poliarcho; Regem se, non veneticum esse: Oloodemi, & Erilthenis exitum peregrisse suam causam. Nec se facilius inuenire cur ad se non scripserit Poliarchus, quàm cur scripserit ad Poliarchum Lycogenes. Gelanorus in expectata acerbitate motus, vix tenuit iram. Memor tamen Regi se loqui, nec plus sibi in expedito esse verba, quàm illi, vñtionem, haud aliud retulit, quàm non modò scripturum Poliarchum, sed in pigrè ad futurum, vt si quid errauerat, disenti posset. His verbis Meleandrum, iam spontè omnia mententem, in diuersas cogitationes diripens, reliquit, nunciavitque Argemidi, quàm inclementer Rex dixisset Poliarcho. A tulla, vix lacrymis temperans, Nihil Deij reliquò

fecerunt, Gelanore, quo mihi & Poliarcho noceretur. Diuisi, idèdque miserissimi, alter alterius dolore conficimur. Accedit ab Lycogene de regno mihi periculum, quoniam ei chara sum, ipsi quoque tristissimum. Quid proderit eum superflua ægritudine onerari, ut & patris in se mei iram intelligat? quem ut opinor non mala mens, sed calamitas mutauit. Si me fas est aliquid exorare; da mihi illicque, Gelanore, ut ipse hoc nesciat. Ego curabo ut delicti penitentiam agat pater, amique Poliarchum. Et silentij præmium erit quicquid tua conditio potest agnoscere. Frustra autem speraueris, si de istare patrono iudicium feceris, clam me futurum. Ut spondeat tutum fore secretum; at si illum mihi fata reddiderint, expugnabo taciturnitatis fidem, sciamque quàm multum fefelleris. Apud eum quid valeam nemo melius teipso intelligit. Confirmante Gelanoro, se Argenti parituum, ipsa literas ad Poliarchum tradit. Ijs vehementer petebat, ut quàm ocyssimè in Siciliam traiceret. Si vinci Lycogenem fatum erat, ab eo potissimum vinceretur. Sin Dijs parabant tristiora, tegeret fugientes. Cumulatim deinde munibus dimittit ad matrem.

Iam secundus mensis erat, ex quo Ennam fatigabat obsidio. Defecerant alimenta, nec spes erat à Rege auxilij. Igitur consumptis omnibus præter fidem, legatos ad Lycogenem de deditioe mittunt. Exhilatus ille, quod vi et oratæ simulque clementiæ exemplum hinc quaereret. Nihil se optare respondit, nisi ut felices esse ualèant. Ad hoc tantum vim adhibuisse. Redierunt ad Siciliæ corpus, cuius in Meleandrum consensum imprudentes obstitèrunt. Sed multi petere ut tutè liceret ad regia castra cõcedere. Quo permissò, pleris pauoris militibus Meleandri, quàm auxilij fuit. Cùm isti Ennæ miserias, & obsidentium robur, in tradita urbis excusationem iugerent. Domita

Enna licentiùs exultare Lycogenes, aditusque multiplici ratione tentare, quibus iunna, & paludes à Rege infestas superaret: Diffusuque Meleander, obtineri diutiùs locum posse, prima vigilia totis castris ignes accendit, ne hostis intelligeret deserit stationem, nec signo tuba dato, militem reducit ad campum qui Epeirida subiacebat. Insequutus postera die Lycogenes, triumphantes copias effudit totis campis, terribili specie, militumque fiducia in barbaros clamores parum ciuili terelata.

Et Rex quidem tot curis in somnis, nunc proelio optabat decernere, nunc se vobis munimento tueri, interdum tanquam perditis rebus, de fuga cogitabat in Africam. Fortè fuit, vt neglecta quiete, solitarius in hortum prima luce cõcederet. Sublimis erat locus, marisque sub iecti prospectu liberrimus. Agitantem quid in extremis esset honestius, nunc subibat non ignaua pugnandi mens, nunc senem, & patrem, filia cura ad cautiora reuoluebat consilia. Victorisne præda esset hæc virgo? & quæ in sceptrum genita erat, à libertate excideret? Rursus occurrebant fugiendi incommoda, rursus numquam ira, & quod in immerita calamitate, tristissimum est, temporum exactorum fœlicitas. In hoc inquietæ mentis actu stupentes oculos mittit in pelagus. Sed nebula, quæ ex vicinis montibus incubuerant, altiori sole discussa, aperuere paulatim faciem rerum percusso, horrentique mirabilem. Quippe nauigijs stratum mare, haud procul à portu, vexillis latè vibrantibus, nouum bellum, nouos terrores afferre videbatur. Classis ingens & incitata sublimibus velis. Fulgor præterea armorum, hominumque frequentia. Cumque non multò exteriùs quàm extra tormentorum iactum fuere nauigia, subito clamore nauatarum demissa à puppibus anchoræ totam classem stiterunt. Nec diu secum exegit, Rex, qui homines, aut vnde veni-

rent. Sed in deteriores metus sponte iam versus, & aliquoties pedem terræ inclitens: Heu, inquit, ergo nec fugam mihi fata reliquerint. En à Lycogene classem, en obseruatos portum claustra exercitus. Sed neque hoc immeritò accidit. Coget te iste casus, senex ignaue, ad iustam bellicamque virtutem, & quid sponte facere debearis, en hostis admonuit. Tantillam meam classem contra promoueam fortuna, nauibus, copijs impar? An ijs omnis, quod est fatius, vertat in Lycogenem terrestri certamine, & saltem in Sicilia mea moriar? Turbatus, nec aliud quàm honestè cadere expetens, proximos aduocauit. Ijs monstrat terribilem maris speciem, dimittique speculatoriū nauigium iubet; quod de suspecta classe referret certiora. Archonbrotus ad omnia pericula cōtumax, hanc sibi deposcebat non securam quæstionis prouinciam. Sed annis & virtute feruentem Rex iussit digniora discrimina expetere. Inter hæc lembum vident ab classe aduersa aliquot remigijs ad portum promoueri, & missus Timonides qui ventientes exerpeteret, sciscitare turque quæ erant pernoscenda, primus infortunis fortunæ auspiciū accepit. In leuobo præco erat, ac ne diuora nunciaturus crederetur, baculum atque caput oliuæ circumdatus. Sed quis esset, quidve afferret, non fallus Timonidi cū Regis colloquium petisset, illum procius Meleander iam intepescente metū admittit in conspectum. At Præco, Radiobanes Sardinia, & Balearum Rex, inquit, hanc tibi hospiti Meleandro Siciliae Regi tessaram mittit. Si conferre volueris, inuenies esse illā, quæ mutua fuit tuis suisque parentibus. Simul diuidiarum anulum tradit, in cuius summa parte pūilla ex auro manus erat, quæ si parti alteri iuncta esset, simili quoque manui, item quæ porrecta, tanquam in fœdus occurreret. Rursus præco: Agnosce sine, Rex, hospitium ait. Et Rege fatente;

quippe alteram annuli partem apud se lerari: Adest, inquit, in aquore tuo, o sp. s. Radirobanes cum principis imperij viribus, quas in classem coegit, & cogendi causa fuit, quod te in aliorum ciuium detractione premi cum fama retulisset, statui hoc pessimum in Reges exemplum, maximè hospes, ferre non potuit. Subeant Meleander, Deorum tam tubita beneficia prope non capiens. Sed ad constantiz specimen erat, ne virtus mutaretur. Reiteres, inquit, tuo Regi, o præco, iam me ignoscere terrori meorum; quos, alijs, si non inimicus Deus concitauit ad facinus, vt tanti hospitis beneficio, & conspectu fruermur. Subeat modò diuitiam, atque intelligat nihil nos fore in eo colendo legniores quam ipse in promerendo fuit.

Simul his, Præco ad curandum breuiter corpus abductus est; interinque Meleander aduocato suorum cōsilio quærere cœpit, ipsum ne oporteret ad Radirobanem ire, an fidei maiora pignora per purpuratos experiri. Varia illi censebant; tanta fortunæ nec diffidere, nec credere factis ausi. Nam cui Radirobanes illos sumptus, labore, & que alienæ utilitati daret; præsertim nec rogatus, nec hospitio antea vsus? Omnem nimiam gratiam suspiciosam esse. Vix credibile hunc potius Meleandro, quam sibi, eam classem, adornasse. Nam & (inquit Rex) meo patri, multa vt fecis, cum Radirobanis patre discrimina tuere; cœdera inde, & imago hospitij, veniùs bello lassatis, quam odia ponentibus. Nunc quid censeam, auxilium an insidias aduenisse, adhuc incertum est. At Cleobulus, nihil dubitandum asseruit, quin Regem oporteret ad Radirobanem ire. Nam si ille amicus accedebat, certè auxilium venire in tempore, & nullam in ipsum humanitatem nimiam videri. Sin aut sponte Regem odisset, aut faueret Lycogeni, non posse Meleandrum terræ marique conurato ob-

sistere; & ex Maieſtate Regis fore, ſi fidei ſimulatione de-
 ceptus potiùs videretur, quàm expugnatus ingratis. At
 vnde (inquit) hic Radirobanis in Meleandrum amor?
 Fallor, aut Rex iuuenis, & vt audio, in gloriæ cupiditate
 immodicus, hanc occaſionem rapuit, qua præter bellicâ
 famam (Rex) nuptias filiaæ tuæ tanquam ex merito, ſibi
 conciliet. Pugnabit itaque tanquam pro rebus ſuis; eò Si-
 ciliae amicior, tuæque reuerētior maieſtatis, quò propiùs
 ſperabit in tuam regiam adoptari.

Et Cleobulus quidem, ex vero diſputabat. Quippe Ar-
 genidis fama, ſimulque Siculi regni, quod ad Virginem
 ſpectabat, cupiditas hanc Radirobanis mentem iniecerat.
 Naues ad expeditionem in Mauros, quam ſecretò molie-
 batur, inſtructas habuerat. Sed perlato Siculi belli rumo-
 re, diſtulit pauliſper Africam, & laudabiliori incepto ad
 Meleandrum nauigauit. Sed Archombrotus (nam tunc
 conſultanti Meleandro aderat) ipſo nomine nuptiarum
 Argenidis offenſus, adeò in Radirobanem, Cleobulum-
 que excanduit, vt vix mutatio animi tegetur in oculis.
 Nihil tamè repugnare, aut omnino dicere auſus eſt. Cleo-
 buli verò ſententia à Rege laudata; miſi conſeſtim ad
 portum ſunt, qui regiam ſcapham inſtruerent. Tranquil-
 lis rebus Rex tuta littora in ea circumuehi amabat. Me-
 diocriſ erat, nec plures capiebat oſto remigibus totidè-
 que veſtoribus. Sed aureis argenteiſque piſcuris notabi-
 lis, totam in ambitu vndam fulgore imaginum ludebat:
 & hæud procul à puppi puſillis ex auro literis hi verſus
 erant ſcripti.

*Hæc te caruleo natam, Cythereia, ponto
 Parua ratis, ſimiliſque tæne, pulcherrima, concha
 Tutelam numenque petit; non martia fortis
 Tela paſi, aduerſas ſi ſors Bellona carinas
 Implicet, & tremulo ſuspendat in equore bellum.*

*Nec se exipiens Borea, cum turbidus ille
 Stridet, & alternis modum sese obruit undis.
 Littoreis tantum apta vadis vicina secabit
 Aequora, cum pluvium deterget cantibus Austrum
 Cymothoe, & poterit vivides in rupe capillos.
 Tunc leget extremos portus vatis ista, potentem
 Tunc dominum parvis audebit credere tonfis.
 At tu, si meritis Egei servamus honores,
 Ne levis ne, Diva, notis permitte tyrannum.
 Ipsa manu contos, parva brevia arma carina,
 Ipsa tene, & placidam sese crispantibus undis
 Sterne viam. Tecum Oelabij duosydera fratres,
 Et soror. O magnis versata potentia semper
 Fluctibus, & semper venosum Regibus aequor!*

Tunc verò purpureis rapetibus auxere sedilia; & in puppi instar solij fuit, quod caperet duos. Eurymedes ad arcis custodiam relictus est: Artidas parva rate premissus, qui Radrohani nuntiaret advenire Meleandrum. Facile tota Epeirate se fama diffudit, adesse cum validis auxilijs Sardos hospiti Siciliae opem laturos. Nec tardè credebatur. Subita ergo hilaritas, nec modò spes, sed victoriae fiducia, paulò antè deiectos mutavit. Toto foro cõcurrebant, manibusque, ut quisque aduenerat, plausis, sibi salutem gratulabantur. Nec temperantior eorum qui muris ad custodiam præsidebant lætitia. Cum verò Rex ad portum descendit, acclamationibus vulgi, tubisque mox, & omni concentu quo tunc Martem acuebant, cœlum implentibus, sonus in hostium castra illatus est. Et quoniam militaris erat clangor, Lycogenes auius est credere Regis exercitum spe amissa exarsisse in ultimos impetus, & in se inuehi morituros. Itaque ad proximos ita locutus fertur. Hic dies nobis laborum postremum est; modò copiam mortis istis fecerimus, quos viuere

non posse effecimus. Ite ad milites; & ad prædam vocate propè emeritos. Dij omnes quò gratior esset victoria, imperatam maturauere. His dictis, dū ordines instruit, vultuque ac voce omnibus fortitudinis author est; inierim exploratores præmittit qui certa de aduentu hostium referrent. Et illi toto itinere prouecti, postquam nihil hostile occurrebat, in castra reuersi sunt, nunciantes, nullos quidem armatos in campis apparere; cæterum penè bacchantium tumultus audiri in mœnibus, tubisque & tympanis personare totam circum regionem. Iæus ex merito Lycogenes fortunæ recedentis præfagijs, tamè in procinctu constituit aciem; aliosque non militari cultu, sed tanquam ex proximis villis agrestes, subornat, omnia tutius exploraturos.

Iamque Arfidas Radiobani colloquutus, promotæ ex portu nauigia quibus Meleander cum suis vehebatur ostenderat. Quippe plurimi lembi Regem comitaturi, procedebant in altum; tumultuque & studio vectorū, de more subitæ lætitiæ strepebant. Prætoria Radiobanis, regij fastigij opulentia insignis, stabat religata anchoris tribus. Ab omnibus velis inutiles, & ex solo luxu pendentes laciniæ aura rapiente ludebant in aere. Cornua, & antennæ fluitantibus quoque vexillis incumbentem ventū tenerè sequebantur; multiplices autem à tribus malis funes, religabantur ad latera nauis; speciemque procul visentibus aut amplissimi retis, aut detecti tentorij præbebant. Puppem Helea cum fratribus illustrabat triumfyderum auro. At nauæ eo die non fordidi, in caruleis erant vestibus; & vel inslabant officio, vel antennis ac funibus, ad artis suæ speciem, tanquam malis forelatur. Eadem remiges vestis in transtris ornauerat. Milites armorum & sagulorum pretiosissima erant induti. Rex quoque frequentè in Liguriam commercio, didicerat ab Hetruf-

cis decora maiestatis, habebatque in prora listores, virga & fascibus instructos, tanquam aquas submouerent. Lig-
 ñei gradus à latere nauis ad mare descendebant caruleis
 strati rapetibus, in quorum summo excepturus Melean-
 drum, Radirobanes stabat, vestem regiam indutus, quam
 ex auro & carbaso textilis zona præcinxerat. Ensis ex ea
 pendebat, cælatæ vaginæ opera præcipuus. Ipse capilli-
 tiu n promiserat in humeros, paulò preciosius delibutū
 quàm militarem decebat. Familiarissimum habebat, ex
 Liguria senem; cui commissus puer fuerat & adultus non
 tantillus cōsilia sequebatur, quàm quæ facere decreue-
 rat scire sinebat. Virtiganes dicebatur. Huic tunc & Arfi-
 de loquens spectabat Siciliæ oram, sicumque, & ignota
 adhuc bona, superflua humanitate commendabat.

Tandem ad nauem scapha Meleandri applicuit, qui in
 paratus gradus enixus est adnoto, ad fulcienda vestigia
 Archonbroto, donec eò vsque peruenit, vt tradere Radi-
 robanes manum posset. Tum verò tanquam olim fratri-
 turès cõere amplexibus, & gratias agente Meleandro,
 quòd is se adiutum voluisset, ille beneficium modestissi-
 mis verbis augebat. Pauca deinde inter se colloquuti,
 hic ad salutationem Proceres Siciliæ, ille Sardinia, ad-
 misit. Amicos hospitesque appellabant. Mox & Radiro-
 banes, nec rogatus descendit in Meleandri scapham, qui
 se in nau prior, eius potestati tradiderat. Personabat to-
 to littore, nauibusque symphonia; simulque militum, &
 re nigrum clamor, celebrantium mutuam Regum fidem:
 Non ferro, non aggere, nõ custodibus tutos, simplici pie-
 tate atque iure hospitij, inter se iucundè versari. O mise-
 ram sepe potentiam, in qua rara felicitatis est ad bona
 priuatorum, nec suspecti commercij humanitatem, per-
 uenire. Expositos in littore Reges, rursus amplexus, rur-
 sus blanditiæ tenebant. Hinc Radirobānem, cū in pri-

ma arena adorasset Deos Siciliae, Meleander illi exequi ad equos deduxit, qui hinc procul utriusque expectabant. Inde amicis septi primum in urbem, deinde in arcem prouecti sunt. Purpuratis Meleandri cura fuit, ut Sardiniae Optimatibus illa vespera bene esset. Præbuere certatim hospitium, ad eod omnis generis officia cumulatam, ut vix belli quod arduum instabat, meminisset hilaritas.

At non Archombroto, Iera hæcerant, sibi æmulum aduenisse cogitanti, quem à Rege & Argendi non amari nefas esset. Ergo dum ceteri Radirobani amicos excipiunt, ipse specie utilitatis cura discedit ad mœnia, quasi excubitores per omnes speculas Regis nomine aditurus; ne vigiliis solueret auxiliorum fiducia: Sepe immatura gaudia aditum hostibus ad nocendum præbuisse. Atque ubi frequentiam euasit multò antè molestant, cæpit in lōgo, & vacuo aggere spatium temerè inclinatis cervicibus, nexisque lacertis, & ad pectus obnoxie adductis. Nunc amens stupebat; nunc simul videbat innumera: incertus quid cogitare, aut unde dolere inciperet. Et, O Deos, inquit, ultores! Tu enim Poliarchum odisti, tu hominisque charissimum habebas reditum interuertisti, ut æmulum grauiorem acciperes. Quam malè Radirobanes successit Poliarcho, cui me hoc pectus, hi lacerti, sed maxime amor, parem fecisset. At Radirobani quis me impetus, quæve virtus æquauerit? Non modò sibi iniurus, sed tota regnorum suorum fortuna, procedit in certamen, verius in me quàm pro Meleandro, aut in Lycogenem. Quod si Argenidem amo, istum (ò dolor) necessaria ferentem auxilia, nõ licet auersari. Tu ignauus amator nesciisti mereri quod optabas; ille inuenit quò prius beneficium afferret quàm posceret.

Sub hæc sui incertus, & grandioribus vestigijs ferociter obambulans, silentium aliquandiu tenuit, donec iur-

gio cum fortuna restituto, inter acerbos risus: En iam (inquit) tres in Argenide laboramus, tres in foelicitate quæ dumtaxat unū capit si minus erecti, ego, Poliarchus, & Radiobanes, ut eos mittam, quos nihilo me esse saniores nondum intelligo. Miser! Non vides quotidie plures in hæc vota orituros? Nisi forte aut illa amari indigna est, aut solus es oculatus. Sed cæteris amouēdis tempora sua erunt. Vide modò iste a Radiobane fluctus ne nauem euerat. Incolum Lycogene, intempestiua cum illo sunt odia. Certè præmium non auferet ante victoriã. At quot in armis vices sunt? quantillo momento se fortuna in diuersissimas reculit formas? Quid si fortitudinis ostentator extinguetur in acie? Quid si Meleandro gratis erit mihi beneficii conscientia? Curandum est ut hæc in Lycogenem bella mihi apud Meleandrum honori sint, & in Radiobanem rudimentum. Fraudandus interim animi impetus, ut eum quo meditaris dissidium placidè viuas. In hanc mentem utcunque compositus, successit ad vigiles, monuitque ne turbati lætitiæ stationum curam omitterent. Eidem Eurymedis cura, eadem Præfectorum omnium fuit, sed militum castigata securitas, tamen plerumque inter vina & coronas vigilabat.

Postero mane de belliratione cum suorum primoribus Reges egerunt. Radiobanis legiones erant adhuc in nauibus: Nec ille ignarus suspiciosum fore, si cuperet validissimas in urbem copias inducit; subleuauit his verbis pudorem Meleandri, qui id se vereri liberaliter dissimulabat. In hac classe quæ stat in anchoris, charissimè hospes, octo millia gratis armaturæ milites aduexi, funditores, & saggitarios, ad millia quatuor. Equestris apud me inuētus est, se l. pō. lere spatioq. absterritus, equos in nauibus paucos imposui. Si plures de leritis, seffores à nobis inueniēt. Cæterū, ne Lycogeni diutiùs sit impune,

si placet, in tuam expereris sexcentum. Et quoniam impeditum rupibus litus solam per vibis portu certum viam prabet, cohortes singule recipientur in moenia. Hinc ubi per aliam portam munimentis oppidi excesserint, castra qua in montis radicibus ponemus petitur; rursum alia, aliaque, à litore ad vibem conscendent. Praesidium ex tuis in utraque porta erit, tam qua copia intrabunt, quam illa qua receptos euoluet in campum. Meleander tanta sollicitudine nihil esse opus temporis: Nec quicquam à militibus mendum, qui fuissent sub Radirobanis disciplina. Custodes in portis si Radirobanes vellet constitui, ex tuis sane opponeret. Nunquam se tutio rem quam inter illius praesidia arbitraturum. Tali utrimque colloquio prolixum de humanitate, certamen Regibus fuit.

Sed ut Sardi, Balearesque, de classe in litus effusi sunt, ad spectandos, cohortandosque milites ambo in equis ad forum processere. Radirobanes, aurea arma purpurei saguli ambitu non tota contexerat; nudo capite, nisi quafascia ambebat. Meleander, & ipse armatus, longè constantiori maiestate omnium oculos & studia trahebat. Primi funditores urbem ingressi sunt; Baleares hierant, tribus quisque fundis armati. Nulli tunc genti eiusmodi habennarum maior peritia, quam scilicet viam colebant à puerore. Dicebantur excipere in aëre rues, & in probis numerare, si quem iustus sefellisset. Sequebantur vexilla Sardonum, qui Punico more, ex gentis vicinia, armati, laugatis atque in gentibus clypeis tegebantur. Gladij breuiorres pendebant ex balteo, quo consuetis iaculis uterentur; Cassides plerunque ex aere, verticibus in visarum leonumve ritibus horrentibus. Tantum exerebat in agere illa dies transmisit Archombrotus atque Torrenides in Meleandri castris erant, qui hostes ab urbe in praeparatam

vallum descendentes exciperent. Nouum illi agerem excitauerunt, valloque quod Meleandri milites præbuerunt, aucta castra cinxere. Laicus fuit à Rege commeatatus, iussique Siculi partim ad Sardonum coenam ire, partim in suis illos tentorijs prouocare ad epulas.

Longè alia facies in Lycogenis castris. Quippe postquam de Radrobans, & auxiliorum aduentu certa fide relatum est, plerisque metus insaniam excussit. Quid in regem essent ausi tum demum intuebantur. Subiiciebat pauentibus sollicitudo, adesse ià Deos violatè ultores maestatis: & consternatio animi in omnibus, etiamque vulgaribus rebus, dira omnia inueniebat. Auxit hos metus, alacritas Regum, quibus maxima erat virium suarum fiducia. Quippe puduit rãquam obfessos in vrbe confidere. Promouerunt itaque castra à radicibus montis propius hostem, vt, si prælium detractaret, vel pellerent vallo, vel fossis incingerent. Causa, & Imperatorum maiestas, magna sæpè in bellis momenta sunt. Regia castra maiori auspicio venerationem inuenerant, Meleandri & Radrobans tentorijs per summi Imperij insignia latè surgentibus. Hinc eorum militibus spes acrior subiiciebatur, inde hostes ad suæ militia ignobilitatem iam laxatis animis respiciebant. Sciebat quoque Lycogenes nihil oprabilius sibi quàm præliò experiri, priusquam altius timor in suorum mentibus perciperetur; gaudebatque id ipsum Reges velle. Adhuc enim incerta lux erat, cum ex regijs castris educti ad pugnam exercitum, exploratores ad eum retulere. Ne itaque remoraretur vhr acer, in tẽtorij culmine coccineam tunicam committendi prælij signum exposuit. Per varia deinde castrorum ferebatur; nunc militibus, nunc præfatis spem & animum, fronte, verbis, habituque sufficiens: Quid metuerent tot victorijs clari? An Meleandrum veluti ex fuga reprehensum;

an peiraticam Sardonum insaniam, qui non tam propri-
 ti Meleandro in Siciliam appulerant, quam ex bello præ-
 dam quærentes? Si inclinabit victoria ad nos, inquit, pro-
 perabunt egregij auxiliares. Epeit denique spoliare, & in suã
 inde classen relati, circumferentur ad alias fraudes. Acci-
 tiam ut illis fides sit integra, at num putes pro ignotis, &
 externis sanguinem gnauiter dauros; cū præsertim sint
 à nobis in quos pugnandum est, nulla rixa laceffit; Des-
 tituent sua fuga Meleandrum, si vos senserint viros, si
 quicquid minantur experiri inceperint, denique si cogita-
 bitis in omnibus quidem bellis pericula esse; at raro tan-
 ta laudis offerri materiam, ut duo simul Reges inter spo-
 lia aut captiuos possint haberi.

His dictis cū milites processissent extra vallum, cani-
 num catulum de ritu Spartano (nam originis milites ad-
 monebat) Marti Enyhalio immolauit; & esse litatū em-
 ptus aruspex in manipulis sparfit. Acies autem eo modo
 ornabatur. Dextrum cornu frater Oloodemi Menocri-
 tus ducebat, partium studijs, & priuato dolore Regi hos-
 tis. In læuo, quod paludibus tegebatur, tyrones, & merce-
 nariorū suspectos Lycogenes locauerat, Nabide duce, ut
 intercepta fuga animos ad vincendum acueret. At ipse
 dilecto suorum robore in medio erat, equo sublimis, vul-
 tuque terribili, quem tot simul affectus in incerto sceptri
 vel mortis incenderant. Expectabat ut hostis copias, ut
 apparebat, instructas admoueret, cū ex Meleandri acie
 visus quidam in equo procedere, quē modico intervallo
 pauci milites tanquam ad præsidium sequuti sunt. Is cō-
 fesso plus medio campo, longè à cæteris stetit solus; & va-
 rio corporis motu videbatur postulare colloquium. Mi-
 sit quoque Lycogenes haud in parem manum, vnumque
 qui præiret, seu colloquendum esset, seu certandum, ido-
 neum. Coniecerat ex inuentute Meleandri aliquem ef-

se, qui singulari certamine prælium partium præcepturus, parem ex hostibus superbè flagitaret; cùm ex illis quos explorandæ rei dimiserat, vnus redit; publiceque renunciat, hunc à Meleandro cum caduceo, & infulis esse præconem. Mira expectatione acies tota dirigit; quid hostis armatus nuntiaret, quæ fœdera, quæ commercia iam telo erecto mutuas cædes ferentibus. At præco, postquam habuit qui audirent; Rex furoris præteriti, inquit, gratiam facit, si qui defectionis pœnitentes ante vesperam in ipsius castra transfuerint. Quicquid hætenus est delictum, nullum forum, nulla lex vindicabit. Hanc veniam sua fide publicè sancit. His dictis, schedia, in quibus eadè referebantur, plenissima manu spargit, versisque habenis ad suos, qui haud procul expectabant, reuertitur. Milites plùs viginti illas voces acceperant, quibus ad suorum ordines reuersis, statim fremitus per cohortes increbuit interrogantium, proximisve narrantium, quid præco attulisset. Et Lycogenes cùm præter spem hæc auidè à multis audiri frenderet, dissimulato metu; Meleandro, inquit, parendum è militibus. Ad illum, sed armatis, eundem est, & accipio omen quoddam ad sua castra nostros exercitus inuitat. Spes est in ijs nos hodie victores accubituros. Inter talia, suorum euneos adhortanti relatum est, Reges eo die potestatem pugnae non facere. Sed exercitus partem locauisse in tumultum, qui ante castra erat; excepturos si qui ab ipso deficeret. At ille, Eliciam; inquit, ad pugnam, sollicitatores fidei nostræ, eogamque iam viribus, non improba arte decernere. Ite sub suis quisque signis, ite milites, Dijs volentibus, & iam sua cõfessione impares vobis opprimite.

Sed ægrius miles imperata exequabatur. Inter se mussantes videbat, & in pluribus impetum fractum, utique postquam primò Aegeras ausus est deditioe experiri Regis si

dem. Vn egi egre iuuu, chentibus, & stirpe præcipuus
 minis suo quam tempore in vitio sequebatur Lycoge-
 nem. Gnarus eigo ingentis gratiæ locum patere occupã
 ti, cum quadraginta terè militibus, & amicis aliquot eu-
 pit; emensoque qui interiacebat campo, ad primam Me-
 leandri stationem posuit arma. Tum ad Regē deductus:
 Desertoris nomen, inquit, hoc facinre non metuo, ò
 Rex. Abscedo enim ab adulterina militia ad iustum im-
 perium; errorisque in te mei solatium habeo, quòd tar-
 dè cum factiosis conuersus, ad officium redeo omnium
 primus Rex paucis collaudatum, non iturque quia viã
 ceteris præuissit, præmia expectare, ad Archon broũ
 mittit. Mandatum huic erat, cauere ne reconciliationis
 nomine peiora pararentur. Igitur in campum eduos
 qui regis castris erat obnoxius, fide interposita incolu-
 mes fore, inermes consuevit. A cegoræ tamen duobusque
 præterea, in honorem generis reddita arma; iidemque
 haud procul à Rege, adiuncti purpuratis.

Ceterum apud, Lycogenem haud obscurè omnium
 ordinum fides nutabat. Multi per circuitus dilabeban-
 tur. Hi Commilitones sequebantur, illi trahabant. Tãdè
 Lycogenes ex re capto consilio, subitum de cespitibus
 tumulum conscendens, edixit vt ad concionem, saltem
 silentium afferrent. Et mox: Nam quo vos, inquit, nomi-
 ne appellem? commilitones? an, quod abominor, hostes?
 Sed quocumque vos titulo censeris æquum est, ne quis in-
 fames, ne quis desertores militia dicat. missionem facio.
 Soluite cingulum; abite domum, ciues. Neque in mei gra-
 tiam ad bellum coijstis; sed opera mea & consilio vturi.
 Iam verò remitto sacramentum; desino vobis incolumi-
 tatem præstare; quia inuitis beneficium facere, sæpe pro
 tyrannide habetur. Vos incolumes, vos viatores esse vo-
 lueram; & iam propè eratis. Nunc turpi confessione igna

uix hosti percusso atque irato ceruices subijctis. Quis Pan? quæ furia animos lymphauit, ò milites? Absoluebat vos iustissima causa, quos poenitentia nec sponte reos facit. Miseret me fortis vestræ plusquam pudet leuitatis. Ite sanè, ite instar victimarum; siue Meleander ira recenti petire vos uolet, siue ad securiorem vindictam seruabit. Ego cum intactæ fidei uiris rem publicam non deseram; & Meleandri in uos perfidiam, immemor quid hodie meriti sitis, uiscer. Et Dijs quidem gratias habeo, quòd ante certamen secernere à fortibus uiris uoluerunt lubricam uestram fidem. Potuissetis in ipso discrimine bonos milites permouere, quos iam abitu uestro lustrabitis. Absiteuium tam malè Sicilia consultum sit, ut non plurimis restet integer animus. Hos iam uultu, hos alacritate secerno; uideoque plus indignatione uestri erroris, quam eiufmodi commilitonum iactura commoueri.

De suggestu inter hæc descendens, potestatem iterum fecit si qui uellent abire. Tanta libertas paulò antè charissimi ducis plurimorum pudorè excitauit. Itaque multi illius partes obstinauere; maxime qui conscijsibi erant præter ciuilibus defectionis fas aliquid peccauisse, aut quorum egestas pro supplicio metuebat inopem pacem. Interim alij passim excedebant manipulis, & nunc uia uanfraactibus, nunc publicè, & per cõpendia, signa Regis petebant. Non pauciores quindecim millibus sui deditio-nem fecerunt, sapienter asserente Meleandro uoluisse se tot ciuium morte uictoriam emptam, quot sibi ille dies reddiderat. Tanta clade percussus Lycogenes repetit castra, cū illis quorum fidem probauerat ceterorū defectio. At Reges incruenta felicitate sic potiti, uix gratulantibus sufficebāt, dexteram, chlamydem, equum, ipsa uestigia, omnibus pro cuiusque sorte tangentibus.

Redeūtes in castra omē etiā excepit, quod maxime ual-

tibus placuerat. Cum enim tentorium Meleandri in con-
modo loco positum famuli in editiora transferrent, fie-
rentque exiguae fossae statuendis stipitibus quibus religa-
tum tabernaculum niteretur, reperta sunt aliquot ossa,
corporis quidem, ut videbatur, humani, caeterum longè
assuetam hominum illius saeculi mensuram vincētia. Nec
dubium quin alii eius de gente Cycloperum reliquiae essent.
Continuè Augures interpretati sunt, omnes Siciliae vi-
res subijci Meleandro: Cùm nihil in ea fuisse validius Cy-
cloperibus memoretur, qui tabernaculo Regis subiecti,
se ipsos denique tradebant. Nondum intra aggerē Meleā-
der & Radirobanes erant, cùm hæc illis immensorum cor-
porum frustra gratantium vatium adalatio ostendit. Plus
inde stuporis Radirobani quàm Meleandro fuit, non tunc
primùm ossa Cycloperum contēplanti. At Radirobanes, qui
antea ipsam Cycloperum memoriã in fabulis habuerat, cùm
& ossa cōtrectaret, & videret Meleandrum vix ad spectacu-
lū, tanquã haud insolens esset, moveri, sciscitari impēsus
institit, quæ gens illa Cycloperum, quibusve moribus, unde
orta; quomodo perijisset: Et Meleander, qui belli atque
castrorum cura Eurymedi tradita, ad securitatis regiam
speciem, varijs hilariter sermonibus vacabat, Sardis maxi-
mè circumfusis, lætusque de suæ Siciliae monumentis in-
terrogari, dum in castra procedunt sic orsus est. Cycloperum
omne genus quidam, ferum fuisse, & sylvestre; alij non
Deorum modò cultores, sed & sanguinè, putant: Primos
tenuisse has sedes, simplicibus legibus vitam inter se agi-
tauisse. Illud in confesso est, excessisse humani corporis
mensuram. Et hinc exteris fortè error, ut cùm isthuc ap-
pellerent, in immanibus corporibus impias mentes late-
re crederent, aut nec colloquium ausi, in ipso terrore spe-
taculi toto remigio abirent à littore. Præter caetera, ne-
eorum mores damnem, facit vetus Græcorum religio:

Apud quos in Isthmo Corinthiaco ad veterem aram Cyclopi-
 bus tanquã cœlestibus fieri mos est. Vnde his ortus,
 quæ leges, quæ ve facinora, rudis ætas inuoluit, nisi quod
 maximè infederunt. Ætnæos & Leontinos specus, quod-
 què genitos Neptuno iactatum est; quem plerumque im-
 manibus viris patrem, nostri maiores fecerunt. Nec mire
 re tã pauca durauisse ab intima vetustate eorũ vestigia.
 Quippe & priores Saturno hic regnarunt, à quo sunt tot
 ætates, vt Chamæfeni, quod præcipuum oppidum condi-
 dit, dudum ruinæ exciderint. Sola de Cyclopi-
 bus sepulchra supersunt; sed & illa plerumque in antris, quorũ ora,
 vel voraginibus mutata, vel cumulis ruinarũ celata sunt.
 Sæpè tamen in illa imprudentes incidimus. Quantæ illæ
 cadauerum moles? quis in extinctis frontibus vigor? ac
 quàm denique ora fabulis suis digna? Haud procul Syra-
 cufis venatum exiueram, cùm in cæpo, quem Gereatem
 dicunt, canis sagax, tanquam feram indagaret, ad incog-
 nitæ speluncæ ora se penetrat. Pertinaci latratu cùm nos
 illuc traxisset, video antri intus horrorem, ad què ve-
 luti sacrum exhorruui. Subijt inde animus vltèrius explo-
 randi id quod Di; obtulerant; sentibusque vt cun-
 que dimotis circumspicio à limine quicquid lux tenuis, & eorã
 tum aditu accepta aperiebat. Locus defederat in profun-
 dum, ducebantque in imũ saxei gradus. Illatus igitur faci-
 bus cum exiguo comitatu subeo terram, frigore, & solitu-
 dine, graue aliquid inspirantè. Angusto progressivestibu-
 lo, tãdè in patètiora successimus. Pãdebatur latè specus.
 Tophi sublimes, laterumque exudantium curuatura nite-
 bat pellucida crusta, & crispatam gelu aquam imitante.
 Ingès erat in medio saxũ, quod illic, vt ex radicibus cõsta-
 bat, natura posuerat: Id verò terribili prodigio oneraba-
 tur. Timeo proloqui, mi hospes. Nã quid sperè apud te si-
 dem, qui hisce oculis & manibus vix credo? Dicam tamè,

vt vel mihi persuadeam ipse quod vidi. Iacebat supra saxum
 terribilis moles ad membrorum humanorum distin-
 cta figuram. Sola magnitudo vetabat pro cadauere id ha-
 beri. Tardè igitur accessimus, diuque, siue monstrum hoc
 esset, siue Deorum aliquid, manus non ad mouebamus. Ca-
 put adhuc non inuolutos modò crines, sed & vultus ser-
 uabat. Ferox barba procumbebat in pectus, & à genis v-
 trinque eum pari miscbatur cæsarie. Quid crura? quid
 lacerti? quid metarum instar pedes? Signum probè effectum
 (cogitabam) si hoc artifex figurauit. Si natura opus est,
 vnde iam imbecilli, vnde homunciones à magnitudine
 illa excidimus? Mox stupore, vt solet, dilabente, primus
 iniecta manu, ausus sum quid hoc esset experiri. Sed quod
 cunque ad contactum peruenit, video in puluerem resi-
 dere, Et hinc facta cunctantibus fides, veram esse corpus
 humanum. Ac ne periret mensura, priusquam inter attri-
 tantes solueretur, cadaver quàm longum esset exigimus.
 Conuenit inter omnes ad viginti cubitos peruenire. Tã
 quam Heròi sacrum fieri volebam, & inuolutam relin-
 qui. Sed dum hæc cogito, sub meorum manibus, momen-
 to in cineres defluxit. Restabat occiput solum, arcusque
 costarum, & crura omnino paria mole quam fulserat. Ea
 meo iussu seruata, charissime hospes, & pro Neptuni fo-
 ribus Syraculis appensa miraberis. Ex Cyclopibus fuisse
 non ambigo; maximè cum ad hanc penè mensuram, aut
 interdum agrestes reperiant tota in antris cadauera, aut
 ossa inter egestam humum effodiant. Sed malui quibus
 ipse interfui apud te memorare. Neque Siculi mei, vt for-
 te existimas, quæ modò effoderunt vt cunque grandia os-
 sa, ad nos idèò detulere, quòd nescirent sæpè mihi maio-
 ra diuersis casibus fuisse oblata. Sed quia visum est Aru-
 pieibus lætissimùm monstrum, ea in solo esse reperta quod
 meo tabernaculo destinabatur.

Inter illos sermones ad locum perueniunt, vnde hæc
 ossa fossores eruerant. Cœnauit ea nocte apud Melean-
 drum Radirobanes. Adhibitiq; conuiuio fuere præci-
 pui utrimque amicorum. Ecce autem dum pœnitentiã
 tot ciuium qui sedierant ad Regem, omnẽque illius diei
 fortunam sermonibus celebrant, intrat cum literis ad Me-
 leandrum miles. A Præfeto Catanæ veniebat, inuitatæ
 felicitatis index. Quippe Catanam Regi fidissimam A-
 naximander Lycogenis nepos obsederat. Sed cum extre-
 ma imminerent, Ætna subito furore exæstiuans, præter
 ingentem vim lapidum, & cinerum moles, tres ex liquidis-
 sima flamma riuos euomuit, qui tanquam conducta ope-
 ra in Anaximandri castra fluxerunt. Nocturna hæc stra-
 ges fuit. Iacebant homines, pecudesque, machinæ, tento-
 ria, arma, quicquid in cursu ignis torrens offenderat. Ea
 peste trecenti milites consumpti sunt. Anaximander, &
 ipse malo afflatus, postera die, amissis quæ ad inceperunt
 necessaria erant obsidionem laxauit; cumque lectica ad
 Lycogenẽ referretur, erupere Catanenses, cæcisque quot
 quot repugnare ausi sunt, ipsi quoque ceperunt. Iam
 Regem consulebant, quid fieri eo vellent. Hoc nunc cio se-
 mel iterumque audito, in tantum repente gaudium tam
 conuiuæ, quàm qui ministrabant, effusi sunt, ut non voci
 non plausui temperaretur; secutiq; licentiam qui ad so-
 res in statione erant; serpente læticia, tota castra impleue-
 runt. Non iam ferro; non viribus opus; ipsos Deos, ipsa
 pro Regibus elemẽta pugnare. Coronæ inde passim Debu-
 rum sigis datæ; congestique in vtrumq; Regem flores;
 & promiscuo impetu ausi militum multi, non prætorium
 ausi modo sed & triclinium intrare.

Sedatis deinde gaudijs Radirobanes curiosa sedulitate
 à Meleandro quæsitit. Vnde illud ab Ætna in Anaximā-
 drum auxilium; an credibile esset à solido monte posse tā

tam vim ignium efflari; quis in visceribus ardor, quis genitus, quæ soli natura. Hic paucis docere Meleander, longè altissimum esse illum Sicilia tota montem, qui natuo sulphure, receptoque in visceribus vento exæstuans, impatientem custodiæ flammam per hians ruinas cacuminis attollit. Neque verò quotidianis ignibus (inquit) feruet hic apex. Sæpissimè ater fumus est, per longa volumina cælum in ficiens; fatillas interdum aspicias huic mistas caligini. Rariùs denique seipso citatior turbo proturbis flammis, vicinam regionem fœdè peruastat. Quippe spississimus ignis à summo entrans cacumine, torrentibus veluti riuis deorsum exigitur, in perniciem trahens quicquid occurrerit. Tunc verò grauiora quam è cælo tonitrua; & populis terror, ne quanta est Ætna, se soluat, obruatque Siciliam. Nec minore quàm pro tumultu prodigio, saxa ingentia ex montis visceribus hoc tormento in campos mittuntur. Adhuc fuligine plena sunt, totoque colore indicant ab incendio se venire: Cinerum deinde tanta vis ab igneo iugo, vt ad multa millia impetu primò suo, mox vento, circumlati, obruant alrè campos, & deprehensas segetes enecent, solùm ve corrumpant, ad fementem deinde inutile. Ita faxis, cineribus, & maximè flammis non tantùm armenta hauriuntur, vel casæ pastorū. Syluam omnem hæc pestis quacunque inciderit, necat. Tota oppida sic interdum periere. Catana vix multi operis aggere se tutatur: Vrbs inter montem & mare; opportunis sedibus, si hæc pericula absint. A Lycogenis militibus obsidebatur. Sed vt audis nunciari, Dij hos ignes ex Ætna, supplicia antea nostra, nunc beneficium suum fecere.

Postquam desijt Meleander, ipsa res, conuiuijque alacritas, sermones prouexit in diuersa. Quicquid in Sicilia dignum quod nossent externi, memorabatur. Fabularum

inde voluptas hystoriã ahegit. Qui canes latratibus Scyllam ambirentiquæ Charybdi proluuies, quæve ora inexplata naufragijs. Acis inde infelix amator de calido vulnere pronoluebat frigidissimam aquam, fugiebat Galatea saxa Cyclopi, non sine aliquo metu narrantium. Ab Elide alter amator subibat maria incorruptus, & Arethuse pernicitatem prosequabatur. Cadebat sub Hercule Eryx, & maledicebat castibus Venus. Religiosa etiam repetebant, facili in Deos inter conuiuia pietate: Qua Insule parte erupisset ad connubium Pluto, quæ horridi curus signa, quæ dimotæ ad exeuntis impetum rupes: Vbi raptâ Proserpina, ubi ferta, ubi zona illi exciderit, in quæ cespitem primum sese Cyane fluere sit mirata. Frustra vrsurpare Eleusinos aliena monumenta, nec prope Cephissum, sed à Sicilia fuisse Diti viam, qua dotalibus vrbis sponsam inueheret. Terrores inde Cereris referebantur, & nocturna religio, quæ radas planctusque secretos initiatis credit. Primã noctis vigiliam inter illos sermones cœna consumpserat, quod ex tuba vt consistit, imperauit Meleander vltimam mensam tolli. Sed de conuiuio confurrecturos, iamque libantes Mercurio, subitò ferox clamor, vnoque per castra tumultu terribilis,

longè alio motu compleuit.

IOANNIS
 BARCLAI
 ARGENIS.
 LIBER III.

CVM In castra iam pro militibus laxa
 perturbatus Lycogenes intrasset, fe-
 rox mali insania, & mox necessitatis
 ingenio, vltimis consilijs aperire ani-
 mum coepit. Inclinatam rem, nisi sta-
 tim erigeretur, sisti non posse. Noctem
 si suis ad cogitandum dedisset, forsita
 tutiora sequenturos: Quid vero si nec simplici defectione
 contenti ex sui ducis captiuitate praenitia apud Melean-
 drum quaerent? Infelicibus inimicos omnes esse. Sed
 noua auxilia iam sperari; nec aperta vi se Regibus parem
 fore. Belli furto igitur opus; dum restabant quibus adhuc
 imperaret; & recenti gaudio cuncta in Meleandri castris

feruebant. Oppressuram fortè incautos; & in partibus esse noxam, illatos tumultus geminaturam. Celere saltem exitium pro beneficio fore peiora metuenti. His secum exactis primores amicorum aduocat; ostendit hostiū castra. Et quid agere iam creditis, ait, immerito suo victores? Gaudio marcent; & inter suas infulas tanquam victimæ opprimi possunt. Age modò, & transfugarum nostrorum beneficio utamur. Laxauerunt suo aduentu, tanquā bello iam confecto, quicquid heruorum erat in hostibus. Superueniemus ergo incautis, & quò plures sunt, eò magis confuso exitu se ipsi onerabunt. Nemo fuit cui non videretur solertissime dicere. Ad suos igitur quisque digressi, monent ut sufficere modò velint Dijs vocatibus. Offerri victoriam contra felicitatis impotentes. Insolucos, vinoque depositos, esse eundum. Iram deinde acuebant: Et verò ferendam ab ijs omnem cladem quam non priores intulissent. Tenebræ, & dulcedo fallendi, ad alacritatem plurimum erant: Multisque magnitudine criminum à spe veniæ exclusis, strennè, aut mori, aut vincere placebat.

Cum igitur prouecta nox esset, bipertito agmine, quò latiori terrore hostem obruerent, iter ingressi sunt. Via erat per patentes facilis campos, & ad ipsa hostium ducebat prætoria. Per eam Lycogeni placuit ire. Angusta alia, sed propior, dumis plurimum tegebatur. Hanc iniunctum cum parte copiarum Menocritus, lentissime progredi iussus, nec aliquid ante mouere, quam præliantem cum statione Lycogenem ex tumultu cognosceret: Tunc & ipsi multo clamore in vallum niterentur; quippe dilapsis in Lycogenem illarum stationum militibus, nudum latus subito occupaturi, vel auersuri saltem ab eo aliquam belli partem. Plus duodecim armatorum millibus hoc biuio in Meleandrum ibant haud impar ad spem victoriæ exer-

citus, maximè in necessaria fortitudine ferocior. Et silentic quidem iuere, donec in vigiles subite cursu irruerēt. Tunc verò quicquid ad horrorem valer impigrè cumulauerunt. Tubas & tympana excompositò plura quàm prorsu portauerant. Accessit inconditus clamor se mutuo ad victoriam inuitantium.

Iamque pellebantur stationes; cum qui proximi in tabernaculis erant, subite metu attenti surgunt ad arma. Sed accenso per tentoria tunultu, maximè à somno, aut vino venientes, seipsi inconditè premebant. Territi, semiermes, sine imperio aut consilio palantes. Quæ ita subita clades? Quis in castris grassaretur? An externa hæc peritis, an domesticum prodicionis nefas? Multi arma, fugam plures meditabantur. Neque satis ad signa poterant convocari, missi tumultu, & inter tenebras licentiùs metuentes. Coniuantibus Regibus famam mali simul clamor, simul nuntij attulere. Nec quid certinunciabatur, nisi ad portas castrorum pugnari. Radrobanes à suis intentiò raptus, cingitur armis. Eadem circa Meleandrum cura erat; cui ad secretum vocato Archombrotus toto ore interritus. Si pateris, ò Rex, ego hac nocte tuo periculo defungar. Quid inuat tenebriste committi, & pugnae, quæ vnde sit, aut vbi, adhuc nescimus? Subduc tuam senectutem ex qua tot mortalium salus pender, siue hoc prælium est, siue fortasse insidia. Si placet, auspicium tuum subibo, meaque fortuna si quid in tuum corpus paratur, excipiam. Arma tua, & chlamydem concede. Tu per portam, quæ ab hoste auersa est, egressus, cum delectis aliquot militum, ad necessaria pericula te seruabis. Placuit fraus illa Meleandro, fidemque miratus per propria discrimina capiti regio cauentis, tradit iuveni sua insignia. Ipse in ignotis armis ad portam cum paucissimis elabitur. Apice ergo & purpura insignis Archombrotus, cū ijs qui cōscij

fraudis erant tabernaculo egressus ferebatur quã pugnan-
 tium clamor vocabat. Præcipitatio, & quod intra cassi-
 dæ vox inclusa suum genitum non seruat, vetuere ne qui lo-
 quentes audiebant, intelligerent non esse Meleandrum.
 Vbi verò ruit in pugnam, omnes non tam in hostem quàm
 pro Rege accessi ad subsidium properauerunt. Lycogenes val-
 lo reciso occupauerat turre, neque paucos suorum in eã
 receptos ulterius effuderat. Iamque in primis viarum an-
 gustiis per castra pugnabatur, cum ferro Archombroti
 tres continuis ictibus ceciderunt. Qui circa illum erant,
 Regem senem in hoc robur valuisse credebant, & armis
 per latitiam viribus pugnantem sequebantur. Eo impetu
 territus hostis pedem versus aggerem referre coeperat: Cũ
 ex alia castrorum parte auditus est Menocritus, & ipse
 cum suis ingenti ululatu noctis & belli pauores ingemi-
 nans. Dubio & multiplici malo territus miles, regi ægre
 iam poterat, cum Radiobanes strenue ad illam periculi partem
 conuersus est. Occurrit ergo Menocrito, repellitque cum
 eo irruentes. Sed illi non periculis, non vulneribus tan-
 ti, sola morte fidebantur. Nunc in propugnantes erecti,
 nunc alternis tecti clypeis, & pertinaci testudine succedentes
 ad aggerem. Atrox facies rerum. Hinc Archobrotus
 iam receptum intra castra Lycogenem sustinebat, illinc
 Radiobanes arcebat Menocritum. Vtrumque infesta nox,
 incertis per tenebras quid oppugnare potissimum oport-
 teret, vel tueri; donec Lycogenes in proximum tabernacu-
 lum faciem emisit, suis admonitis ut passim castra incende-
 rent, Hostem cum suis sarcinis confluentem, sibi ad vi-
 ctoriam lucem daturum. Contra regius miles confestim di-
 ruere vicina incendio tentoria, ne ulterius diffunderetur
 incendiũ. Adiuatque sollicitos imber, qui impetu fissus,
 malũ conpescuit. Sed & lubrica inde terra fallebat subin-
 de militum pedes, neque certos ictus esse patiebatur. Noct.

inter mutuas caedes exacta tot corpora qua iacebant, tantum sanguinis fufum, & omnia ftrage inmania, calidos furentesque erexerunt in rabiem. Tanquam primum ad certam e coiffent, toto impetu implicabatur, videbaturque fingulorum potius odiorum crudelitas, quam publicarum partium eſſe certamen.

Iamque non diutius ſuſtinebat Meleander ab eſſe a ſuorum discrimine. Ergo vltima auſus, inſit Archombroto nunciari ſe eſſe in prociſtu: At ille Eurymedi: Si Rex cum ſuis aduenerit, inquit, laborabimus multitudine, o Eurymedes. Caſtrorum anguſtiae tot propugnatores non capiunt. Praeſtabit ex his ipsis quos nobiſcum habemus educere, qui improviſo circum terga hoſtium cedant. Nam quid equitatis noſter ceſſat: quid arcus, inter tentoria iſta compreſſi? Facile Eurymedes aſſentitur Archombroto; delatusque ad Regem, quid e re praeſenti ſit, monſtrat; ſimul partem copiarum per auerſa caſtra deducens, cum ipſo ad anoludendum hoſtem conuertitur.

Lycogenes intellecto periculo (ſibi enim vltimamquam aeternam circumueniri audierat), tamen ab hoſtibus quos habebat a fronte, in Meleandrum auertit non voluit, ne ſpecies fugae eſſet. Sed ad Memocritum mandata dimiſit, ut quam occiſione illuc ſuos inuolueret. Cum ille pareret, Raditobanes recedente tempore ſequutus, partem ſecundam exerqutus eduxit. Multa phanices, & explicandis militibus apta erat: Ille ergo Menocritus in Meleandri, & Raditobanis medio deprehensus, & vtramque in arcum compulſus eſt; balearicis ſagittarijs & Siculo equitatu in aperta denum pugna valentibus: Hi conſuſo, illi contentis arcibus, propere ſimul longeque uerbant. Tunc vero Lycogenes gnarus ſi eum cepiſſet deſeratur Menocritus, de partibus eſſe actum, frendens, & animi ſimpus, eodexilla omnia ad ferendam onem erit, obliquo tan e cur

ſu, vt & latus inſeſtaret Meleandri, neque terga inſequu-
turo Archombroto præberet. Nec ſegnius Archombro-
tus laxa caſſide vultus exeruit. Et ſum, inquit, ſum Archō
brotus, Commilitones. Dij bene quòd Patroclo ſœlicior
ſub maioribus armis ſefelli. Regis iuſſu quos videtis cul-
tus ſimpli, ne fruſtra nocturna diſcrimina ſubiret. Si ſal-
uum hunc vultis, bis vincendus eſt Lycogenes. Iam enim
in Regem contendit nō tam quòd victoriam illic ſperet,
quàm quòd hic vitus eſt. Tamen à furentis & morituri
impetu Regem eripite.

Poſt hæc dicta, quà direptum à Lycogene vallum erat
prorupit, & acies acclamationibus exultans, ducentem
ſequuta eſt. Nihil verò illo certamine crudelius. Alternis
cohortes fugiebant, & ſequebantur, confuſa latè ſigna:
non frons, non terga aciei, non latera, aut cornua erant.
Surgebant acerni cadaueram, & per ipſa mortuorum vul-
nera viui pugnabant. Meleander ſupra ætatem fortis in-
ter militarem audaciam ducis oblitus videbatur. Circa
illum Enrymedes & Arſidas, eximia virtute ſimul intenti
ad certamen, & Regi metuètes. At Rãdirobanes propria
ferocia præmioque quod ſperabat accenſus, omnia aude-
bat. Nunc hoſtium turbabat ordines, nunc vulgariſ
non contentus periculis, quacunq; rem perplexam aſpi-
ceret, impavidus effundebatur. Sed non idcirco hoſtes
cedebant. Rabies, & quid de Rege meriti eſſent nihil fal-
lens conſcientia multùm ipſis commendabat nobiliorè
in acie mortem. Eminebat Lycogenes notiſſimis armis,
& per ſuorum ordines ferebatur, collaudans milites in-
crepanſque prout cuiuſque exigebant facinora, ſtrenue-
que ſiqua lababant, hoſtium cæde reſtituens. Tandem Ar-
chombrotus, inter ipſum pugne ardorem, animà ſump-
ſit ad facinus ſupra omnia quæ in acie edebantur eximiũ.
Vrebant iuuenem & Rãdirobanes æmulus, & hoſtis Ly-

cogenes. Itaque vicino Timonidi curam dedit eorum
 quos ducebat: ipse cum suis in aliquo caedè ruit quàm pug-
 nabat Lycogenes. Et ille se quærri indignatus, vltro in ve-
 nientes prorupit. Prior Archombrotus hastili in pectus
 impresso cū frustra illius clypeum tētauisset, haud mora
 grandi ab eo bipennis ictu sine successu excipitur. Vter-
 que dextera sua iratus, telisque ab ique vulnere redem-
 tibus, fatali quodā astu efferbuit. Ac dum repetunt ictus,
 dū armorū aditus vestigant, Archombrotus mora impa-
 tiens quàm proximè equum admouet, subitoque ample-
 xu Lycogenem ligās, simul ab ipso astringitur. Inter hos
 nexus mutuo pondere ad terram ducuntur. Eoque in lap-
 su, virtute & industria Archombroti euenit, vt Lycogeni
 incideret. Plurimi militum vno turbine luctātes oppres-
 sere; hi Archombrotū, alij Lycogenem subleuaruri. Ver-
 sabat se in arena Lycogenes obligatus tibiarū & lacerto-
 rū hostilium articulis. Sed Archombrotus, quamquā mul-
 tū inter turbam & ictus anhelabat, non passus attolli ia-
 centem, breui pugione repetijt vulnera qua lorica desine-
 bat, donec eum constaret expirauisse.

Vbi verò extinctum Lycogenem vtrique viderunt, lō-
 gus clamor diffususque exortus est, his de victoria exultā-
 tibus, illis horridū eiulatū in proximorū funerum confes-
 sionē tollentibus. Incumbit attonitis acrior cum suo mi-
 lite Archombrotus, terroremque per illorum aciem latè
 circumfert; utique postquam decisum Lycogenis caput
 arrepto capillitio alte concutiens, de clade dubitare non
 passus est. Sat deinde quassatum ad Meleātri pedes proij-
 ciens: En, inquit, iam tranquillum Lycogenē, & cui fide-
 re, ò Rex, possis. Pari exitio cæteri hostes, quotqunt cie-
 mentia tuā nosent, Deorum seueritatē experiantur. Me-
 leander Lycogenis caput asseruari præcipiens, in trepi-
 dos, & dilabentes inuectus est. Iam enim totis campis nō

certamen, sed strages videbatur. Nemo ferebat ora victoris, aut reuocantē audiebat Menocritū: Quidā montes ad fugā petiere; alij locorū periti in proximo antra; plerique quā metus & fortuna ferebat, improvidi errabāt. Nōnulli cursu exanimis procūbebant in terrā, mox sedē insequentū equorū vngulis protriti. Nullis in miseros casibus ruina pepercit; Radirobanes fugienti instās Menocrito, ex armis & galeæ apice cognitū, capi præceperat. Nec ille, iā fuga prærepta, ignaui ter certabat, donec capto, subitisque astricto vinculis non modò non in hostē, sed nec in se struendi copia fuit. Vespera erat; priusquā se ad Meandriū omnes ex persequendo hoste reciperent. Et Rex quamquā peracto iam bello, in castris per tot mala corruptis pernōctauit; Sed prioris noctis furie inquieta gaudia suspenderunt, appostitis vndiquaque vigilibus, ne quā bellum resurgeret.

Nicopompus licet de prælio erat lassus, tamen nescio qua hilaritate cōpulsus ad carmen est. Læticie impetū ad eum furorē sponte vergente, qui rapta vatū ingenia Dīs miscet. Ergo siue quò maturiùs gratularetur suo Regi, siue vt ex celeritate æstimaretur industria; fortè etiā vt ineptos poëtasterreret, haud dubiè nisi statim arceſſetur verbosè euiaciuros victoriam; paucis horis condidit istud carmen, tradiditque filio, adhuc scilicet prætextato, qui id Regi primo mane tanquā suos labores porrigeret.

*Vicinus, ò magnis tandem exaudita piorum
Vota Deis. Nunc alma Salus; nunc sacula curas
Iupiter. Omnisio Superum domus, omnis honores
Ara ferat, nullæque vacent à fronte corona:
Viderat infidos huius seuire maniplos
Armipotens, Siculasque rapi vertigine mentes;
Quamquam senus amat ferrum, quamquam ardua multo
Sanguine tela madent; semperque ad frana tumultus,*

Et furor, & fracta vaestas in moribus hastæ;
 Has tamen inuitus sinages, hæc funera vidit;
 Tunc primum iratus bellis, ex qua improba cælum
 Terra Giganteæ terribi formidine pugna,
 Et Pallenas Superis iudastis in armis.
 Ergo animis, vultuque calens, & grandior ira,
 Terribilem dextra pinum, lanæque frementes
 Exhortatur equos. Vix Ithaca liquerat arua
 Phryxæosque finis, & iam nostri alta Pachyni
 Toruus in aspectu pullabat littora curru.
 Tempus erat quo mista acies, in fensaque signa
 Certabant, Regisne forent, hominūque, Deūmque,
 Iura soli, an nostris Erebus regnaret in oris.
 Iam partes, Meleandre, tuas, iam numine toto
 Aucturus, volucris Mauors se nube tegebat;
 Cum medio obstupuit cursu, liberataque sela
 Continuit; Rapidi vix audire iugales
 Imperium, & prono non sat stictis orbita cæle.
 Tum sic ore loqui. Quanam hæc spectacula belli?
 Inuideam, la terne magis? Nil Marte fauenti,
 Nil opus est. Vincent, sed non hęc munere nostro,
 Quos vicisse velim. Virius hæc facta peregit;
 Indulfit que suis. Quanam hæc ius & aside sancta
 Canices? Tunc his animis antiq̄ue verendus,
 Tu pugnas, Meleandre; & nondum deficit hostis?
 Talis sydereæ quondam Saturnus ab arce,
 Affertor sistare sui, si bella subire
 Nosset, adhucque recens dextra terrene periculum;
 Non Latio celandus erat, non aurea nostro
 Sub Ioue, mutatis liuerent secla metallis.
 Quinam autē (o animos! o nostram æquātia sortē
 Pectora! & emissæ plusquam mortalibus haste!)
 Quinam illi medijs victores hostibus ardent,

Impulsi suntque acies. Pariterque in fatigant capdos et in cunctis
 Eruciat. Et geminos mors effera furis in casibus in super
 Nemo ambo aeternum. Siculis gentis pumbo corum phos oil
 Ad properant Meleandere. tibi. Sordida. Seruatur in illa quid
 Hanc dominum tellus. Lilycis hic. vultu. h. q. ortos. o. sil. v. sy
 Ma. Ita unitis gens ambo. Delum. Nos. omnia. fundas. istono
 Deala. manent. donec. vestris. serant. al. ueris. sup. e. p. o. d. a. r. o. d.
 Inula. spumantes. circum. teret. altior. undas. l. i. r. o. d. u. m. i. t. e. i.
 Quid. reliqui. q. d. d. e. m. d. e. d. u. a. r. d. q. u. i. d. y. d. e. s. a. m. i. l. e. s. d.
 Promerius. N. ad. o. c. t. e. r. i. v. i. d. e. i. t. e. g. r. a. s. s. i. : e. s. t. i. n. o. i. t. e. q. a. t. i.
 Sudanem. quat. u. a. h. a. u. o. d. a. t. e. n. g. e. s. a. h. a. r. e. n. s. i. n. t. o. q. a. s. u. q.
 Vade. habens. merit. o. q. u. e. p. a. r. a. s. u. b. o. d. e. h. o. i. r. i. n. t. p. h. : n. i. i. n. t. u. p.
 Te. simul. e. t. m. a. g. n. o. s. p. o. p. u. l. i. s. o. s. t. r. i. d. o. r. e. R. e. g. e. s. m. a. n. u. p. e. n. o. d.
 Dixerat. Armipotens. E. u. i. a. m. s. i. n. g. a. d. c. a. i. s. t. a. t. u. s. i. n. o. l. o. b. o. d.
 Fregit. et. hoste. s. D. u. m. d. u. c. i. s. i. p. p. u. r. t. i. n. i. p. a. d. i. t. i. n. m. e. b. i. t.
 Lam. summa. L. e. g. i. s. s. t. e. b. a. t. v. i. d. e. r. i. s. d. n. t. o. s. t. a. s. t. n. o. m. e. t. m. e. o. p.
 Cui. fr. a. g. g. e. h. u. m. a. n. o. m. o. i. e. n. t. i. d. i. n. e. h. e. r. a. v. e. s. t. i. m. e. b. a. n.
 E. p. l. a. u. s. i. S. u. p. e. r. y. m. e. s. i. f. r. i. v. i. l. u. b. a. d. i. t. u. s. h. o. s. t. i. l. i. n. o. d. o. e. g.
 I. s. t. a. l. o. q. u. e. b. a. t. u. r. P. h. o. e. b. e. s. m. i. b. i. : e. t. i. s. t. e. t. u. m. p. i. t. u. s. d. e. y. n. a. s. t.
 E. r. i. p. u. i. n. o. s. t. e. r. d. i. x. i. t. q. u. e. e. a. s. s. e. r. a. P. h. o. e. b. e. s. m. e. i. t. o. m. s. i. m. m. u. r.
 Rex. q. u. a. n. q. u. a. m. o. c. c. u. p. a. t. u. s. i. d. u. a. n. m. a. n. e. i. n. d. u. i. t. u. r. l. i. t. o.
 r. u. m. s. a. m. e. n. p. e. l. e. g. i. t. e. l. i. m. N. i. c. o. p. o. l. i. t. i. o. c. a. n. s. : q. u. i. d. d.
 a. d. h. u. q. u. i. d. e. m. s. i. l. i. a. s. u. b. s. t. i. t. u. e. b. a. t. i. n. g. e. n. t. a. m. u. a. n. o. M. i.
 l. i. t. d. e. i. n. d. e. e. d. R. o. s. t. o. h. a. n. e. m. : q. u. i. r. e. f. e. r. e. n. t. a. n. s. i. a. m. a. d. i.
 p. o. s. s. e. t. N. e. c. m. u. l. t. o. p. o. s. t. e. u. i. t. p. r. o. c. e. r. u. m. e. c. t. u. r. d. u. l. t. i. u. s. t. e. n.
 t. o. r. i. u. m. e. q. u. i. e. d. i. t. : I. l. l. a. q. u. a. n. q. u. a. m. a. b. e. d. i. n. q. u. o. d. S. i. c. i. l. i. a.
 p. r. a. s. t. i. t. e. r. a. t. e. d. i. t. e. q. u. e. f. o. r. t. i. t. u. d. i. n. i. s. p. l. i. s. o. l. t. o. e. r. a. t. m. e. m. o. r.
 e. u. t. e. h. u. n. t. a. g. r. e. n. s. u. p. e. r. b. a. d. e. r. i. t. i. a. i. n. i. m. o. r. e. m. e. t. t. a. d. i. n. e.
 m. a. c. e. r. a. b. a. t. u. r. q. u. a. m. i. n. g. e. r. e. b. a. t. A. n. c. h. i. o. n. i. b. r. o. t. i. d. e. L. y. c. o. g. e.
 n. i. v. i. s. t. o. r. i. a. : T. a. n. t. o. i. n. u. i. d. i. a. s. u. p. p. l. i. c. i. o. i. n. e. u. l. p. a. n. t. e. m. a. d. i.
 u. i. t. M. e. l. e. a. n. d. e. r. h. u. m. a. n. i. s. i. m. e. a. c. c. e. p. t. u. s. b. e. n. e. f. i. c. i. u. m. c. o. m.
 m. e. n. d. a. n. s. S. a. r. d. i. q. u. e. i. m. p. u. t. a. n. s. m. o. m. e. n. t. u. m. a. m. q. u. i. a. : V. i.
 c. t. o. r. i. a. n. o. s. t. r. a. i. n. q. u. i. a. : o. h. o. s. p. e. s. q. u. i. o. p. e. r. i. s. e. s. t. E. g. e. r. o. s. t. i.

tutis à te rebus cū vtar, sapius meminero hæc à te accepta quàm cogitabis te dedisse. Fruere interim bonis auxilio tuo partis, & ex læticia populi intelligas quantū nobis præstiteris. Radrobanes, quamquam nimium ratus vere hæc dici, publicè vetat Regem, ipsius verecundiam onerare. Causa enim, & felicitati Meleandri omnia debent: Se quoque beneficium accepisse cui sanctissimis armis misceri licuerit.

Sic inter se loquentibus nunciatur, Argentidem ad castra peruenisse: Illa pridie in Epeirides montibus, vnde pugna poterat prospici, non lachrymis magis pepercerat quàm sanguini miles, Decolor, & nunquam felicis habens, quàm cū timor sensum extinxerat; nunc concedebat doloribus, nunc redibat in spem ac vires, nuncijs idē tidem missis qui statum pugnantium referrent. Nunquam tamen Poliarchus animo excidebat. Hunc intra se nunc deiecit, nunc cum iurgio alloquebatur. Malim ego, charissime, hos fletus, hæc incertæ mentis mala te scire, an vt facis ignorare? Perires me castor ad dolorū meorum memoriam. Quod si audies captam, aut ex hostili ludibrio, sua manu, suo vulnere ereptam Argentidem; & facinus! o amor infelix! nondum semel morte defuncta, iam nunc iterum tuo exitu conficior. Abes autem Poliarche? Tene, an in inicum aliquem Deorum teum agam, quod tan lentus es? Quæ obliuia? quæ te in Africa lotos à reditu arceat? Non te genius tuus quid hic rerum gereretur admonuit? Aut plus apud te odium patris, quàm nostræ familiaritatis rara possunt; & qui cessare non potes, an, prohiæclus! gratiora pericula inuenisti? Adesses, Poliarche; pugnares in hostem, certa essem victoriz: Deberet Siciliam, & me ipsam, genitor tibi; quas nunc aut perire pateris, aut saltem alienam gloriam esse. Nam si velles, non elementa, non casus, non natura obstarent

redeunti. Post illam obiurgationem, tanquam sacrilegido confusa, quod Poliarcho irasci esset ausa, in contraria animum rapiebat. Satis sibi dolorum & curæ quod in ea acie genitor versabatur. Si Poliarchus in idem periculum missus esset, non se suffecturam sollicitudini. Bene inquit, fara, consulistis, quod in tantarum rerum discrimine, saltem de Poliarcho non timeo. Donec viuet, donec erit in columis, quid me calamitosam existimē? Aut quid tantopere formido? quasi ille in fidem, vel Dij in illum, ut æqui sunt, peccare unquam possint.

Hæc & talia inter lachrymas expendentem, quæ paulisper peplo summissio tegebantur, nuntiata hostium fuga, quam & ipsa utcunque cernebat, in solatia erexit. Tunc passa alloquentem Selenissam, & gratulationem exeratam quæ proximè constiterant. Populus quoque in palatium sequutus redeuntem, suo more intemperanter lætabatur. Postera luce, cum maxima ciuium parte ad castra se contulit. Sed ne integra illi gaudia essent, crebra in populo fama effecerat, patrum ipsius cum Radirobane coniugium ita credente, ut etiam tanquam votis virgini gratis rem palam celebraret. Rex inter suauissimi amoris lachrymas venientem amplexus est: Et te, gnata mea, iam heredem Siciliae reneo, inquit. Periere qui gentium iure peruerso ad se regnum traherant. In Radirobane, deinde intuens: Hic est, mea Argenis, inter cælestes Siciliae tutelæ numerandus. Deum virtute, illiusque ut hodie regnemus, effectum est. Archombrotum præterea eximie cõmendans, ad minores quoque dices, & præcipuè exteros, laudatione aptissima descendit. Argenis cõuenientibus verbis vnumquæque prosequuta, vicissim laudabat gratulantes, & à solius Radirobanis, quæ timebat, blanditijs, ut licuit potuitque auersa est.

Meleandro Epëitæn redituro solùm obstat, quod

persolvendis ex foris corporibus in ista clauis. Iam enim
 & sp̄s nec & inuicta uatum, dispersus ad opus exercitibus
 postrema in mortuos pietatis officia urgebat. Hi ceteri
 arbores, adulescentes alij, ceteros ceteri multo gramine appa-
 rare. Sed utilitate tam varia existerunt subito pyra, & fu-
 nera in quibuslibet digesta ceterunt, maximeque vulgari-
 ra. Nam per se ipsam cetera uerum in illa, quod precio-
 sissimis ore mactentur, pietas propinquorum lecticis abue-
 rat. Rogo ergo militari pompa subornant deatorum
 exuuijs, ut inter omnis generis tela & arma, trophaeorum
 instar esset. Qui priuatis necessitudines inuenerunt, pur-
 gatis triumphauitibus, vinctique, aut ut omnia que opes
 erant ornati, expecebant ignium manus. Omitte verò
 cupitibus corona data ex apio, victoribus & moribus
 quippe conueniens. Nam & tumulis eam herbam ama-
 bant inferre, & Græcia plerorumque certaminum victo-
 res coronabatur præmio. Peninarum multitudo, pue-
 rorumque conuenerat, pluraque & iactura comarum, ul-
 tero incipit exequias celebrare, ut apparet non con-
 ductas lachrymas esse. Siue propinquos desolebant, siue
 in officia spectaculi, aut infantium tot exempla, non in-
 gratum ingen diuiperum vulgo admouerant.

Compositis iudicantibus, pullatus Meleander pro-
 cedit ex castris, sequibatur Regem exercitus, verisistelis,
 & in terram negligenter pendentibus. In hunc modum
 funebrem campum aliquoties ambiere, iussis per vices
 clamoribus, rursusque non in omnia atroci horridoque si-
 lentio. Rex demique ad maximam pyram venit, facem-
 que arcam feruorem sustinuit, donec socios iam arduos
 miles conclamauit. His recte vocatis, vultu aperto,
 atque suscipiens nem subiecit. Ideo Radirobanes ad alium
 rogam fecit, Archombrotus ad alium. Ceteros subito
 amicorum officio flamma corripuit. Sed atrocissimum

fuit de captiuis inter concitatos furentesque supplicium. Et parebatur quidem gentibus: Sed qui externi sub Lycogene meruerant producebatur vin& ad rogos, & multipliciter confossi fundebant sanguinem, quo ignis spargebatur. Inuocabatur miles vifto ad tam dira solatia manes sodalium, donec Rex abominatus crudeles inferias, captiuos qui supererant feruari tanquam ad alia supplicia præcepit. Ad cadauera autem hostilia, ne per infestis aeris tractus, in morte etiam nocerent, publici lictores cum vncis sunt dimissi, qui in proximos gurgites foueatque in sepultos prouoluerent.

Mox tumultu intepescente, & pyrarum labentibus flammis, Meleander conscendit in suggestum. Illic breuiter, vt Regem oportebat, eos laudauit quibus sepulturae honorem habuerant: Victores appellabat, & in morte felices, qui inter ipsam virtutem defuncti, non periclitarentur suas laudes villo facinore vllave fortuna corrumpere. Pulcherrima hos præmia breuis doloris ferre, Dijs manibus charos, furiosque in terris fama superstitis donec vlli Siticines canerent. Conuersus deinde ad circumstantium præconia nauatae operæ, fideique seruatae, gratias egit. Deos quidem, virtutemque, & consciam recte mentem, grataque posteritatis memoriam, vitis fortibus mercedem summam esse. Sibi ramen præterea curæ fore, vt beneficium in memorem Regem, bene collocatum cognoscerent. Lucu deposito se in urbem sequerentur lætioribus sacris operaturi. Aderant ex composito familiares, qui ad hæc verba (nam & sacerdos aquam lustralem spargebat) detraherent eius humeris funebrem vestem, palmatamque reponerent. Alij Paanem exorti sunt, ex felici omni gramine aut arbore decerpentes quod temporibus, manuque gestarent.

Iamque omnibus præparatis, Rex cum suis Epeiræten

redire maturabat. Nec visum est triumphare, quia de civibus victoria erat. Proximus tamē triumpho reditus fuit. Nam & milites lauro, & qui pompam procurabant, olea caput incinxerant: Antecedebat cum signis exercitus, & vario cantu ad spectaculum invocabat laetitiam Deos. Currum omnibus maiestatis & victoriæ insignibus spectabilem, Meleandro admouerant: Ad quem ille cum Radirobanem inuitaret, longa fuit humanitatis contentio. Radirobanes hunc Argenidi locum afferebat convenire: Sederet cum patre princeps virgo. Ambo conspicui populo essent, ambo omina plaususque exciperent: illis Deos, illis fortunam pugnauisse. Se sanè, si ipsi parentur, equum funalem incessurum. Si nolent, currum proximè sequuturum. Palam erat à iuvene ambitiosissimo hæc amori tribui, & spei nuptiarum: Cui cum non persuaderet Meleander in currum conscendere, aut expectare dum alius ornatetur; ipse quoque vehi non voluit. Denique non Principum modò consensu, sed & votis acclamantium militum, solam eum Argenis collocatur. Currum Reges in equis, & ipsis laureatis, præcedebant. Ante illos Archombrotus in candido equo ibat, laua temperans frænum, dextera optimum spoliū gestans, Lycogenis caput; in quod alacer populus intuebatur, gnarus illic summam esse victoriæ. Arborem armis Lycogenis indutam miles quidam præferebat Archombroto charissimus. Neque procul Menocritus grauis catenis visibatur. Prætoriani autem, militumque præcipui, tam currui quo Argenis vehebatur quam Regibus circumfusi, in virginis quidem honorem, licentiam triumphalem, salesque prætextatos omiserant, sed nuptiales passim Deos, Hymeneumque, & Iunonem, & Eycinam vocabant, nunc in Argenidem, nunc in Radirobanem intenti. Ortum à Sardis hunc ludum credere:

Et cum Siculi conuenisse de nuptijs inter Reges arbitrentur, lubentes futuri principes animum per hos locos iacuisse. At non Argentis hæc patiens audiebat, indignata victoria si eo pretio emeretur, iamque propè Radiorobani inimica.

Interim populus, fores ornatas impedierat lucernis atque lauro. Quisquis maiores ex cera in atrijs habebat, apertis armarijs simul genus ostentabat, & mortuorum imagines citabat ad gaudium. Cuium quoque distincti ordines, obuiam Meleandro processerunt. Primus erat puerorum, in pexa, & candida veste chorus, rudi pæane plusquam iuebantur clamantium. Mox quotquot in urbe Musicam excolebant, hi voce, alii plectro ac fidibus Regi canentes. Succedebant artificum collegia, quos statim Magistratus sequebantur quisque cum infulis dignitatis. Hi Regem longissimam gratulatione morati, locum ministris Deorum permiscere, qui ultimi in honorem veniebant. Signa quidem ex ijs, & inculti operis veteres Deos, coronas alij, omnes ignem præferebant, tumò, nec sine prudentium risu, Deorum omina ingerentes, prænuntiatumque Lycogenis exitium ab auibus, fulminibusque, & extorum prodigijs. Inter hanc pompam Rex ad portam urbis peruenit, in cuius limine sublimem statuerant Pacis imaginem, cuius dexterè Mars Oliuam inferebat, & adulatione immatura, quasi pacatæ res Sicilia tota essent, subiecta imagini tabula Meleandrum affabatur his versibus.

Victor ades, tecumque redux (Pater optime gentis

Sicania) festo Pax cingitur aurea cultu;

Et cælo ninæ Pictas demittitur alis.

Aspice quàm facili redeunt tibi Numina cursu;

Aspice quum subitas mutat Concordia terras.

Alma quies, diuesque labor, se numire misto

*Indulgent late campis: His flore comantis
 Hic culmis stipitur ager. Se blandiis vltimus
 Porrigit, & lapsa repetunt connubia vites.
 Bella procul, scelerumque mina ferrique licentis
 Nunquam tanta fides. Solio sublimis auito
 Tu, Puiter, & tantum lex tecum armata sedebit.*

Rex à porta processit in editam Iouis fanum. Inde Me-
 nocritus in carcerem missus, & cum eo Anaximander,
 quem paulò antè Catanenses vinctum adduxerant (sed
 ille ex vulneribus intra quadriduum, alter nò multò post
 ægritudine animi decessit) Fractæ quoque Lycogenis
 imagines, edictumque ne seruari priuatim, aut in suorum
 deinde gentiliū siue honoribus siue funeribus has aspi-
 ci, vel ferri liceret. Peractis inde sacris ad arcem Melean-
 der digreditur. Fessus erat pridiano certamine, curisque
 & mox ipsa lætitia. In cubiculum itaque se cedit, sumpta
 que leuiter inter domesticos cœna componitur ad quietem.
 Neque minùs imitatione soporis, solitudinem qua
 fuerunt in grauissimis curis, Radiobanes, Archombrotus,
 & Argenis. Singulis suus dolor vtebat. Radiobanes
 quamquam plenus temeraria sui fiducia, grauitèr tamen
 acceperat virtutem successumque Archombroti, & populi
 voces, & vultus in eum Meleandri. Sed vt imparem cõ-
 temnebat. Nisi quòd omnia magnus amor formidat. Ver-
 sus igitur in contemplationem sui, quantum auxilio, quã-
 tum viribus præstitisset, suauis sopore & per sceleris præ-
 liij imaginem ludente, est obrutus. Altiùs iduserat Ar-
 chombrotus: expertus nihil esse crudeliùs quàm quòd ho-
 mines appellant suauissimum amorem. Nec tam sibi no-
 cere fortunam arbitrabatur, quàm silentium suum. Se enim
 haberi in priuatis, dum genus atque opes patitur igno-
 rari. Nihil esse consultius, quàm vt suas fortunas atque
 vota apud Meleandrum proficeretur. Hæc ita decernen-

ti, occurrebant parentis mandata, adhibituque iureiurando Dijs, se in Sicilia sui generis indicium non esse facturum. An ergo scribere ad parentem, an ipsum illic ire satius esset, i. iurandi gratiam petiturum? Tardum utrinque videbatur. Minus tamen scribendi displicebat consilium. Nam ab Sicilia tam diu abesse, hominis esse credebat non ex merito anantis Argemidem. In hac animi tempestate inquieto strato negligenter iactatus, mentis mala transire ad corpus non satis sentiebat.

At Argemis multiplex malo confusa ad solatium adhibuerat Selenissam. Simul ambre de Poliarcho, & Radirobane querabantur. Cur ille abesset, aut heu miser! itum viderent? O grauem (mater) victoriam inquit Argemis. Quid interest Lycogenes an Radirobanes vicere? nisi forte, quod ereptus à Lycogenis telo pater iam patricio meo concideret. Nam si me Radirobani tradet, ego pugnam in morte inueniam, & mei vulneris dolore conuiciam patrem senem. Ego vel in prædam nata sum, vel in spolum, mercedemque victorie. Ergo fatum mihi in exitum destinauit quæ præcipua dabat, regnum & formam, & adeo tantum perueni in Poliarchi notitiam, ut scirem me indignam quæ tantæ virtuti contingeret? Quid hinc iudicari possit existimas, Selenissa? An experimentum carnis constantiæ meæ, hæret alicubi distinulatus, & in insula solita ista? An inuidijs amulorum petitus est vitæ fortis idcircoque non suspiciosus? Cuiam verò fidere possum? que, in exploratore, sua salutis, quem miseriarum nequam nuntium mittere? Sub hæc in lachrymis lapsa iudebat Selenissam, maiora solatia, quæ quæ ipsa capiebat credebat ve, ingerere. Donec resupproloquidi impetu: Non prima, inquit sum, & Selenissa, quæ infelicitè amauerit. Quid fortunæ manus datus? Mors vltimum remedium erit, & quod nunquam effugiet. Possim culta

mutato ire ipsa, & inuestigare Poliarchum? heu! quod non sufficio illi audacia, rudis fraudum, nec fronte ad mendacium obducta, fortè etiam, (sed hoc leuissimum est) inter labores expiratura. Præterea, neque me sequi posses, & in crimen substitueris, si Rege ignaro elaberer. Audi quid potissimum probem. Archon. brotus est, vt intelligis, amicissimus Poliarcho. Causam absentis pridè egit apud Regem, author maximè vt reuocaretur. Facile efficiam, vt Poliarchum quærat, reddatque Sicilia. Nesciaptamen quæ me illius videndi causa sollicitet. Aliquid poterit fingi, nec carebit veri specie mendacium, quod ad credulitatem exegerimus au. hæ.

Laudauit ingenium Selenissa, siue fraus illi placebat, siue defessa, sibi & Argenidi quærebat ab eo. Et quætem in reliquis noctis horas, quibus ab insomni Argenide consumptis, Præfatum cubiculi vocat, & de Lycogene occiso pauca quædam locuta, palam iubet ab Archon. broto sciscitari, si sine a vulneribus (nam leuia, sed pleraque acceperat) ea nocte valuisset. Meduabatur enim blanditiis, graui demerito iuueni imperatura. Archon. brotus, tanquam in cælum raptus, & propè non dubius se amari, Præfatio respondit, si Meleander & Argenis valerent, quoniam ab eorum salute pende-
bat, se satis esse in columen. Omortalium mentes, plorumque rimentium gaudia sua, & calamitates animantium! Latus iuuenis, ignarusque consilij quod Argenis iniurat, fatigabat superuacuis cogitationibus animum, & in limine virginis stabat, vt egredientem salutaret. Nec ingratus aduenit; totoque itinere, dum ipsa ad Meleandrum procedit, cum eo colloquuta, nihil dum tamen de Poliarcho dixit: Nondum enim matura res erat; & sermonibus illis solitudo debebatur. Ecce autem nouos errores. Radirobanes, ab amore non sanus, habeba-

pecunia emptos, qui de Argenide, & Meleandro assidue referrent. Ergo adhuc in cubiculo harenti nunciatur, Argenidem primo mane ad Archombrotum misisse. Illi statim adfuisse; & oppidò quàm familiariter virginem illi loquentam. Exarsit illico suspicio, & ut in litigiosa felicitate, non secus animum ad amandum, quàm antea ad bellum composuit. Frendens cum Virrigane secessit; qua arte quove pretextu Archombrotus tolli posset: aut quid indignius quàm ab amulatione ignoti priuatique Regem tantum metuere? Mulcebat accensum Virriganes, eleuando Archombrotum; suadebatque eo die aperire Meleandro (cui ad prandium promiserat) in eundem affinitatis consilium. In expedito tempore, despectumque Archombrotum infantiae poenas ad satietatem daturum; cui si magis anxie aut publice vellent Radiobanes irasci, nimia supplicij solatia forent, tantum Regem amulatione vsisse.

His curis amoris vacuus Meleander, maiora procurabat. Belli enim non temerè reliquit erant, Syracusa, Lilybæum, Agrigentum, & quæ cætera vires à Lycone steterant. Illis simul opprimendis an diuidi præstaret exercitum, an in singulas totis viribus niti, consulèbat Cleobulum. Is nihil dubitabat de deditiōe oppidorum; quia nemo factiōni supererat quoniam Iacem dignarentur: Satis est, inquit, ò Rex, si minari persequeres, ostentesque paulisper armatum exercitum; tantum ut timor poenitentiam ciuitatum acceleret; à quibus propediem, videbis hic legatos. Nam præter ingenium lymphatæ, amabunt redire in naturam, quam videbatur excussisse defectiō. Ne time. Bello isto defunctus est: Sed nec illius verè causa in ciuitatibus fuit; & si dehinc, securitatem amas, longè alij sunt malorum fontes quos obstruas. Meleander tot recentium malorum cruda imagi-

ne sollicitus de futuro: Curandum est, inquit, ut diutina
 sit hæc regni restituta valetudo. Nec unquam certius, quã
 cicatriceibus adhuc nouis, depreheredemus vim telorum,
 & formam, quibus paulò antè faucij, rursus peti possumus
 à fortuna. Quòd si inter atrocitatem periculi obie-
 cisses, quæ antea à me peccata sunt, non iam monere quã
 exprobare visus esses. Nonne autem in tuto, si quod sentis
 edisseres, in futurum cautio erit ne e. de peccemus, Cleo-
 bule. Ille veritus quamquam volentem Principem conti-
 maci libertate irritare, amolebatur omnem ab eo cul-
 pam Temporum enim, hostiumque, & factorum esse cri-
 men. Et postquam ea modestia, consilijs quæ parabat ob-
 noxium Meleandri animum fecit: Quandiū, inquit, leni-
 tas in virtutibus erit, non dixeris vllò vitio in pulisse la-
 bentem in clades Siciliam. Lenitate, inquam tua maligni-
 ritas factorum in tuas & patriæ clades abusa est. Illa faci-
 litas, illa indulgètia in Magnates, illa tua tuorumque ma-
 iorum incauta in eos profusio, prodidit præcipuas impe-
 rij vires, aperuitque iniurijs, despectam dignitatem. Iam
 quidem perculsi sunt, iam silebunt defessa factiones. A si
 vbi respirarint, expecta alios fluctus, nisi ventos pluquã
 Aeolico vtre tenteris. Pugnant erumpere, & quandiū
 nimis poterunt illi, nunquam satis Reges poteritis. Nec
 in Tyrannidem te adorno. Ipsi quoque consules, o Rex,
 si effices ut timore, aut fastidio culpa, paulatim inquietos
 mores dediscant. Tum Meleander, Scio, inquit, ex his
 nubibus feruere pleraque procellarum. Sed vires eorum
 hominum adultæ sunt, & ipso tempore ac patientia Re-
 gum iam propè legitima. Has itaque accidendo, vel in iu-
 riam facere credat, quia natam antea non poterant percel-
 lam, vel nimio in conatu regias vires iam sæpè delibatas,
 & quarum infirmitatem celari, inter est, in consilio expe-
 riar. De successu (reponit Cleobulus) melius ominare;

dum ordine, & per partes euellas eam segetem qua istu-
 rurrant. Sed nec crede inquam fore causam, & quam Dij
 hominesque non probent, si pugnabis pro regia dignita-
 te, & Siciliam à parricidio prohibebis quo ipsa se furijs
 maculat. Quinam illi sint, vide; unde processerint, quæ il-
 los machinæ fastigio tuo à mouerunt. Vt utique se iq-
 dent: Maiorum tuorum beneficio, opes comparanere,
 in præfecturas missi sunt, regiæque amicitia indulgentia
 hoc cubnen condiderunt ex quo hodie siue ipsi, siue eorū
 posterit certant in Reges. Tu a sunt ergo tela quibus laecef-
 sens itula hies tot nutronum caeca discordia manu infæ-
 licitatem fut auctoris uolentium. Si merentur, si ferre fæ-
 licitatem suam non possunt, abijs dumtaxat recipe quod
 à vobis acceperunt. Nudos medijs fidius relinques, cog-
 gesque obliuisci spiritum quibus nunc intimescunt, ves-
 tras apud se mirati diuitias, suæ verò fortis signari. Ac
 quò inuarius cōsulas scepro; vide quàm multum coa-
 lesceat illorum in vos imperium; quàm publicè, quàm pe-
 riculosè consensu hæc veluti iura peccandi tunc afferat.
 Inter se a nulli, inimici, tamen vix libenter accipiunt à
 Rege vllum premi. Quisquis ergo rebellat, ceteri adsunt
 vel publicè, vel priuatis affectibus. Nunc causa se ad dūt;
 nunc tempore vtuntur iam satis occupato, quo alio iur-
 gandi prætextu distrahant Regem. Alitutum latus, tua
 castra non deserunt. Sed lento, & per ambages fracto re-
 giorum consiliorum, aut militum vsu, diu volunt rebel-
 lium contumaciam conferri viribus sceptri, ne videatur
 indignum Regibus, aut impar esse periculum, assuescat
 que populus vereri hos motus & pati. Ita sibi ipsis & ex-
 plum faciunt, & exitum ornant, si irasci in Regem con-
 gerit. Hanc coniurationem nisi anteuertis consilijs, quan-
 tum habetis à Mergania fato? Regio erat sub vno formi-
 danda, nunc seignicie vel patientia imperantium, adeò in

varios Principes lapsa, vt domino tota exciderit.
 Quamquam recenti memoria tenes, Rex, quid hæc possint factiões, permittis hic tamen earum cunabula, & ingenium percenseri. Nam & accendi te volo, vel parari ad patientiam haud dubiæ cladis. Igitur si quos amas, si quos attollis, præter veterum Optimatum libidinem, tãquam de eorum bonis sit quod largiris, excedunt ad Aula, quaruntur se contemptos, in arces, in præsidia, quæ ijs credidisti, confugiunt. Fortunas populi deflent; exanimati regni sanguine paucas hirudines repleri; non ferendam eorum superbiam qui fascinato Principi illudunt, veteresque & emeritas sîrpes in experto recentis potentia gaudio calcant. Frequens hæc quidem (vt nosti) diffidendi est ratio, prouendique ad ciuilia arma. Sed & aliæ præterea causæ illis ingenijs faciunt defectionis audaciam. Diu ipsis largitus, cesses utcunque: Magistratus, Præfecturas, iam plenis, nec dum tamen satiatis negaueris: Ijs arcana omnia non credas; habeas alios fideliores tibi: Non accesseris odijs quibus æmulos deuouent; Illicò indignè haberi se putant; frendentque, tanquam contumelia violati. Alij, vt reuerentiam sibi concilient, & quid possint Regem admoneant; quarunt offensionis materiem, & gratis ineunt consilia in publicam pacem. Cæterùm quæcunque illos occasio tollat in rixam, viribus quas vos Reges tribuisti succincti, mox clientes armatosque inueniunt eò prolixius quòd hæc secedendi fanota semper inulta sunt, & plerunque præmia habet. Sic erecti, sic voluti in suo regno collecti, opimiora ad conciliandam pacem à vobis Regibus extorquent, quàm si spissus obsequium & fides mansisset: Vestro interim auro, vestrisque stipendijs (quis ferat?) militant acies quas in vos educunt. Arario vestros, aut rationem imperij depolcunt à vobis, aut regnandi modum præscribunt. Vestri

coloni sunt, vestri ciues, qui plusquam externis tumultibus per hæc bella eruantur. Quid deinde? Emitis pacem? (Reges:) His prodest peccauisse. Vos in regno nunquam boni si de pacato, expectatis solliciti ex quo cinere se flamma refundat, cui placeat gloria nouæ litis, quæ foederum tabulæ iam plenissimis libris addendæ sint. Minimum putem, quod hæc bella, hæc paces, exterarum gentium ludibrijs euilescunt; quod ique minor quam pelago fides est. siæ quietem agimus, siæ tumescimus. Maiora sunt vulnera quibus viscera patriæ lancinant illi mores. Robur enim maximæ gentis, & cui si hæc absint incommoda, nulla non cesserit, hic assiduus & pestilens ventus affligit. Pereunt urbana, & rustici opes, quascunque prouincias turbo afflauerit. Consumitur impetus animorum; & Prudentum quos milros habemus, solertia, digna Orbi imminere, his domi peccandi tota vix sufficit. Instituitur præterea animi iuuentutis ad audaciam, & contemptum maiestatis, infanda que dulcedinem belli civilis, in quo furor & auditas, subitas pugnas & præsentia præmia habet. Ita domestico facinore marcescit quicquid ad terrorem exterorum Dijs Sicilia nostræ tribuerant. Neque putes hæc esse rudimenta flagrantium animorum, qui castrensi disciplina eruditi, astus inter se cõceptos, mox in peregrinam hostem validiùs effundant. Vtinam hæc solati a saltem essent ciuilibus insaniæ. Sed ne isthæ tyrocinium ad fortitudinem, aut militiam credas; cogita quæ sæpè plus vanitatis & minarum hi turbines habeant, quam iusti laboris in castris. Conueniunt illæ cohortes in arcibus, urbibusque obnoxii; facile euem, aut imparatos agrestes diripiunt. Hæc plerique fortitudinis summa. A ciues rara; nulla, aut subita discrimina, quia obnoxie placintur, & ante fortunam armorum ab facinore donatos dimittitis. Sed etiam vt bella hæc durent, vt sauiã

muluatur: bat inter ipm in des opent & palr vespulij sa-
 gmatu: & in bonis miferosum curum bello qm pace
 delicatior, latrocinijs magis qm auctantantia, robore, ar-
 te, in buntur. Vt ad disciplinam deinde veni & rebuj Mar-
 tus, & in externis regionibus interdum ipfecundi, franga-
 tur enervu fastidio, doceatque diversissimos esse labores,
 prædatoris & militis. *1021 q. d. alled 33. d. 600. m. 1000*
 . *10* Temnimur interim. ò Rex! Et si quid in vicinos mi-
 naris, robori minis suo quam malis nostris fisis, tuos cona-
 tus despiciant. Largitor etanilla facile credunt exca-
 re de Steulis, qui civilifeditione te implicent. Sic tradūt
 te ijs debellandum, per quos tuis auspicijs de huerunt e-
 uerti. Nobilissima genti in famam at perniciē hæc plus
 creent, ipse existima. Vis denique quod tui cives queri
 possunt hic audire? Componendis his finibus olim po-
 pulus ad regiam potestatem respexit. Ne collideret Opti-
 mares ambitio, ne vnam gentem factiones dividerent, ef-
 fetque timendum à ciuibus, quod hostes solent minari,
 transulere in Regem purpuram, solium, ferrum. Quèd si
 adhuc in regno vexantur reipublicæ malis, quid precij il-
 lis erit traditi futuris, exutique imperij? Aut illos in li-
 bertatem restitue, aut dem estitiam præsta quietem, prop-
 ter quam libertatem reliquerunt. *1021 q. d. 1021 q. d. 1021 q. d.*
 . *1021 q. d. 1021 q. d. 1021 q. d.*
 Moleander ad hæc verba ingenti suspirio pectus cō-
 cussit, & facilius argui morbum posse respōdit, quam ex-
 pelli medicina. Iam se Eriſthenem, & Oloodem um, ferro
 vltum. Lyeogenem occubuisse. Si ad illud exemplū quo-
 tidie severitatem res exigunt, sibi ipſis quidam vltimam
 potestatem qua sanguine Optimatum alenda sit. Summa
 in illis indoles (inquit) animi vigor, & alta virtutes. Scili-
 cet extinguant, aut præmanhæc sidera? Omnia autem?
 Sed illud inhumanū, & fortasse supra regias vires! Quæ-
 nam igitur? Ap. verò & sola suspitionis pœnâ saluere est

indignum; & præterea sapè nullum est ante tumultus suspitionis vestigium. Impetus in viridis mentibus præceptis haud rariò simul cogitat, simul exiti hos motus. An omnes habebò mea rigiditate aures? Viam ne fera instar in solitudine, an potius nouis hominibus regiam implebo? Acerbius mehercule ipso malo remediùm. Deos & fata spero, postquam sumus emoliti acerrimam tempestatem, pro habena reuerentiã nostrifore expertis quid possumus. Saltem, Cleobule, quàm mitissima consilia habes exprome.

Tum Cleobulus. Fauco tibi, ò Rex: Id est, Proceres quantum licet tecum excuso. Latè in illis, & ingètes sunt animi; & hæc ipsa quæ arguimus magnæ indolis notæ sunt; & si legum habenis teneretur, rebus publicis salutaris: Nunc quia illam passi estis lasciuire, eorum quæ cogitat, quæ que audet, inclino in vos Reges inuidiam. Cæterùm cum virtutes ac vitia non plus ex merito asstimentur quam ex populari iudicio; nihil mirum, si consuetudo & peccantium claritas, atque successus, nebiliterit hanc culpam: Quam si premi & eripi cupis, reuocanda est paulatim ad suorum natalium vilitatem. Hoc autem efficias, primùm nominis veri dedecore; vt apud te perduellio, coniuratio, perfidia, nominetur: Non vt solet, magnitudo animi, prudentia, societas, publici boni cura. Deinde vt qui à te secesserint, saltem efflagitata veniæ humilitate frangantur: Cum nunc (miro gentibus ritu) damnare te soleas, publicis professus codicillis hos esse innocentes. Nam si rei non fuerunt sumptis armis, certè tu reus in quem illa sumptierunt. Triste dictu. Si hæc postrema exceperis arma, in quibus simpliciter victor es; vide sub te, & patre tuo turbas. Omnes ea cautione dimissæ sunt, vt terras populatas conscriptos milites, cætera defectionis facinora, nimia simulatione, & prodente cap

tiuitatem imperij, imputaretis vobis. Iussu hæc vestro, aut vestri gratia, esse patrata, publicis chartis sustinuitis scribere.

Sed durum est, premere illas stellas. Enim nec obrui illas, ac nec regi oportet inhumana ratione. Luceant, ò Rex: dum me ninerint cui. Soli lumen hoc debeant, nec caliginem faciant tuo orbi. Fere necesse videbatur alicuius sanguine lui hoc crimen. Extorsit atrocitatem remedij à tua bonitate cum Oloodemo Eristhenes; & infelix vindex Lycogenes, cæterorum animos aliquandiu sui memoria tenebit. Quisquis autem temporum istorum oblitus, in hunc ludum primus descendet, & cæcûs hominem preme, non tardis, non incerta consultatione libratis conatibus. Ipse tibi expeditionem desume, ne tuorum ducum præuaricatio illam causam inutili mōra conficiat. Si audebis, si non cunctaueris, multi maiestatis reuerentia capti tuum auspiciûm sequentur; qui dubitare incipient de suo officio, si & videberis deliberare, an impune possis offendi. Tunc nitendum, ne timida remissione spiritum videaris istorum temporum oblitus, aut veniam petere extincti Eristhenis. Consentias cum impetu isto, vt tuus esse potius videatur quàm fortuna. Fœdera, leges, pacta, cum armato rebeli, nec audi. Vnum sit pœnitenti remedium, si supplicet, si supercilium ponat, si se & causam damnet. Lenitatis tuæ erit sic composito indulgere; nisi nimis perniciosè errauerit, aut in necessitatem distulerit pœnitentiæ laruam. Sed ignosce ea lege, vt aliquid ipsi in multam decedat. Si prouinciã à te habet, partem ex ea deliba quam alteri tradas; si arces aut suas, aut regias, vnã ex ijs futuræ fidei pignus cape. Timebunt alij spolia dare ad regiam Gazam, qui nunc contrario voto æs, fasces, præsidia audent in precium pacis exigere. Caue autem dare hos reos precibus

cognatorum, qui apud te in illos militarint. Nam vix vlla vulgarior fraus est quam istorum Optimatum, non studio, non verò affectu, sed veluti sordibus, se in aduersa diuidentium castra. Fratres, affines, patruales, hic pro te, ille cum factionis stabit; vt victoria, aut favore in vtramlibet fortunam securi sint. Hos te maxime suspectos habere æquum est; ò Rex; & si anxie pro cognatis suis orant, propemodum hostes.

De ducibus factionum hæc sentiam. Sed quid illi absque militum manu? Hi sunt sanguis, hi nerui tumultuum; Nec in eos impunè seueritatem omiseris. Quos igitur placidis rebus seu praesidiarios milites, seu praetorianos conscripseris, si defectione oborta Praefectos forsitan suos in Regem sequentur, ijs infamis sit missio. Cingulum ponant. Nullus penitentium clamor, nullæ procerum preces te moueant. Discant non tam Praefectos venerari quam te in illis. Quippe hos se cum à te ali, à te pendere. Ita exercitus quos comparas, quos in pace educas, syncerè erunt tui; nec te Magnates creditarum fiducia copiarum despicient. Si qui autem concitato tumultu, nullis stipendijs tibi deuincti, ad factionem accesserint, his mitiora imperari non abnuam. Simplicis defectionis rei sunt. In eos, si lubet, mansuetudinis obtine famam: Modò veniam de te dedisse, non se ingratis viurpasse, intelligant.

Sed de supplicijs scilicet, multisque iam agimus: Atqui antè vincendi sunt, aut quod est humanius flecendi, ne aut vinci mereantur, aut plecti. Duo sunt, ò Rex, quibus Proceres in te armantur, sollicitanturque ad ambitum. Has tu vires si solerti ratione subduces, te, an illos, plùs iuueris, nondù intelligo. Sed nunc ea non licet memorare. Video enim ad te venire Sardinia Regè. Respexit Meleander; & Radiobanes iam aulam intrauerat. Ergo, quan

quam inuitus, dilatis arcanorū sermonibus, processit ad hospitem, & hilariter colloquutus ad conuiuij locum deduxit. Amplissima Regiē sedes erat, foribusque laxatis populum ad spectandum admitti placuerat. Illo iā auro mos erat Siculis accumbere in conuiuijs, vescoique ex lectulis. Sed vetusti sepe mores occulta veneratione afferunt rebus auspiciū, quas Reges publicē obeunt, aut Sacerdotes procurant. In illum itaque diem Meleander maiorum mansuetudinem reuocauit, vt conuiuz sederent. Inuitauerat Optimatum præcipuos. Ipla Argenis aderat cum defectis matrouarum, ingens amulis procis ad odium & vesantiam inuicamentum. Furebat in Radiobanem Archombrotus, impetu vix se præmente. Nec integrior Radiobanes furtim intuebatur, si quid ille in Argenidem inspicere, aut ab ea aliquo nutu dignatus exultaret. Vterque furioso timore plurima fingens, improuisos aspectus, in suam trahebat iniuriā.

Peracto conuiuiō Radiobanes amoris odijque impatiens, Meleandriō significauit, si odium esset, se secretō colloqui velle. Statim Rex cum eo fecedit in porticum; & Radiobanes, Si apud alium agerem (inquit) eius animum meis votis pararem, Optime hospes, referendo me Sardinia, & Corsica esse Regem; Baleares insulas meas esse; Occupari à meis plures portus hinc in Africa, inde in ora Liguria; Terras illas populo & opibus graues; Classē ingentem, & spem idolosam mari, quod eunque se ab Oceano ad nos diffundit. Adderem seriem Regum, quorum antiquissimi nos ferunt à Dijs generatos. Sed apud te alia oratio habenda est. Ego hospes eum hospite quorū arctiora federa iure. Liceat meam fortunam miscere cum tua; aut vt simplicius loquar, nomen patris, & auspiciū in me sume. Tua sint quæcūque possideo. Filiam tuam mihi desponde. Nec scio vtrum has

nuptias auidius expetam, vt te focerum, an vt vxorem hanc habeam. Sic loquutus nullam intulit de allato auxilio mentionem; quod maximè a pud senem valuerunt sperabat.

Meleander, præfatus à se omnia Radirobani deberi, Conditionem, inquit, affers, charissime hospes, non accipi modò, sed anxie quæri dignissimam. Nam quis Radirobani, quis Sardinia affinitatem non optet? Et tu, fortissime iuuenis, minore patrimonio, & Sardinia non tanto sub Rege, maiora, quàm quæ postulas sperare potuisti. Sed scis coniugia plùs animorum quàm corporum fœdere esse suauia. Libera hominum mentes sunt, nec vllis legibus cogi possunt velle quod nolint. Maximè fors Regalis in quam gnata mea est edita, eam captiuitatem non fert. Ego habeo à maioribus sceptrum; illa à me expectat; liberum ipsi deinde esse debet in quem velit suæ fortunæ Sicilia transferre. Hæc non ita accipias, dulcissime hospes, tanquam quæ tu vis omnia, & præsertim hoc ipsum, non velim. Sed mirari te nolo, si filia meæ suas vices relinquo. Quicquid possum ego polliceor. Tu apud illam fac, digna sit à te amari. Nam nec tibi expedirent coacti hymenæi. Denique finge te filium meum esse; quantumcunque tu ames, quamlibet magnas dotes in ea tibi fingas, nollem mihi esse nurum, nisi te maritum exoptaret.

His verborum ambagibus quærebat Meleander, & Radirobani placere, & habere paratas negotio tanto moras; quodd filia mentem ab illis nuptiis sciret auersam. Quippe antea eius sensum explorauerat, non dubius in hanc spem Radirobani venisse. At ille rem vrgerè, senem ambire, dicere suam vitam in eo esse sitam vt gener appelletur. Tanto in æstu non verba, non mentem capiebat Meleandri, ita spem obliquè ostendentis, vt prudenti, & quæ

amor non turbaret, sat negatum videretur. Iamque Eurymedes vtrumque monuerat ludorum tempus esse; quos subitos, & tantum vt populus in Regis victoria lataretur, in Regiæ vestibulo intruxerant. Processere itaque Orchestram, in qua multa ex Regiæ penetrali curatores ludorum conspicienda locauerat; antiquissima signa præsertim, & Heroum imagines, non modò quibus artifex pedes & manus induxerat, sed & plurimæ ante Dædalum factæ solo vertice de sui saxi impolitia exhibant. Postquam Reges confederunt, statim cum Selenissa & ministrarum grege intrauit Argenis, haud medioere Radirobani Archombrotique supplicium. Non igitur illi in personas satis inspicere, non in veteres Siculorum Regum opes. Ac ne virginem quidem multum intuebantur, alterno inter se conspectu agitati. Inter hæc Radirobani videbatur Argenis, blandius sæpiusque in Archombroti vultus advertere. Quod vt miserimè credidit, ita secum loquutus est. Furiosum esse amorem non proderit. Solertia opus est nobis. Nam si Archombrotum sustulero, priùs erepti memoria apud Argenidem me perdet. Nam autem non & bellum est anior? Atqui in bello quas hostibus vrbes munimenta eripiunt, prodatio sæpè aperuit. Tentandi sunt muneribus quorum gratia apud Argenidem valet. Laudationes eorum assidue me chariorem ipsi efficiunt. Sumus omnes incauti ac faciles ad ea imbuenda, quæ sæpè, & veluti non ex arte familiares insinuant. Iisdem machinis nihil me præteribit arcanorum quæ hic cum illa intercedent. Perpendenti deinde, quosnam ex familia Argenidis aggredetur muneribus; nihil difficilius aut vtilius visum est quàm ad Selenissam hoc iter habere. Quippe oris constantiam illi matronæ esse, quæ ad perfidiam vocantes terreret; sed si in potestatem redigeretur, facilem de Argenide fore

victoriam. Erat ingeniosus; præsertim cum impetus na-
 turam acuerat. Audendum est, inquit: Facile erit apud
 anum ita loqui, ut si integra est, meæ largitionis frau-
 dem non capiat; si vendere fidem potest, intelligat em-
 ptorem aduenisse. Hæc gnauiter agitantem non are-
 na, non scena (nam vtriusque spectaculum dabatur) po-
 terat delectare; quamuis hinc in certamen producti qui
 Erycis artem exultu iactarent, inde autem Catanenses ex
 sui Andronis disciplina saltarent ad tibiam. Sed in aus-
 picium traxit, quod largitioni intentus, non absimilem
 victoriam aspexit in theatro; in quod Argiam & Eriphy-
 len Poeta produxerat; hanc diuino monili mercantem
 crudele suffragium; illam munere victam, & coniugis fa-
 ta prodentem. Inter cætera, istos versus quibus Eriphy-
 le accepto proditionis pretio exultabat, sic laudauit, ut
 confestim ad se præciperet afferri, & aliquoties tacito vo-
 to perlegeret.

Abstine tandem, cura. Sat sterili vigil
Marcore cecidit vultus. O grates, Dei;
Fauistis omnes. Tenecone armillam manui;
Atque teneo? Vota cecidistis bene.
Nunc tuta, nunc excelsa, nunc oculo snor,
Hic se decor asuenerat gemmis Venus
Ornare Marti. Tyrinus has stupuit gener
Ardere collo coniugis. Quis hic decor?
Quis radiat ipso non minor Phæbo dies?
Quò pergis amens? Di, fides, lares, amor;
In pretia deposuntur. Heu nimio tibi
Armilla stabit. Poteris infelix tuum
Damare bello coniugem? Bellum vetant
Saga volucres, Delphicus pater vitat,
Et omne sacris extra quod præbet pecus,
Functa merces. Vidua stantium potes

Sic esse fœlix; melius ab piet. s. malos
 Omitte cuius Trahitur in dubia vice
 Instabile pectus; sic ut incertam ratem
 Non vnus atro venius inuoluit freto.

Sic nempe simplex! sorte nunc dubitas frui
 Quam fata præbent? Quid times vanas aues?
 Ne bella fiant, reddere armillam voles?
 Hæc ipsa bellum faciat; hæc regnum est mihi,
 Meliusque Thebis. Angur infœlix redit,
 Inuisa pietas, mensque non credit sibi.

Quid agimus? O fors dura cùm timet miser
 Quod optat animus! Digna cœlesti tamen
 Si viuus auro; sacra s̄ tuos decet
 Armilla vultus; vindica hoc inbent tibi

Munus Deorum. Coniugi si fors tuo
 Es vilis, aude quod times; Sin te colit,
 Opibusque summas optat e. neques Deas,
 Tibi ipse cupiat sanguine hoc emptum suo.

Lætus Radirobanes huius exempli augurio, postquam finitis ludis in aula interiora recessum est, Argenidi in conclau ipsa Patris, eadem narrauit quæ antea Regi. Orabat vt in munus placerent Sardinia opes; cæteraque haud inconcinuus amator addebat, quæ vtriusque fortunam decebant. Argenis non modestia tantum, sed occultissima ira erubuit: Non alia retulit tamē, quam quæ Radirobanes hoc primo congressu expectabat: Nec eam scilicet Virgini curam esse debere, nec filia familias potestatem. Habere interim gratias quod ille tanti faceret amicitiam patris. Radirobanes aliquantum cum ea cunctatus ad insidiarum strarum initia digreditur: Proceres, Matronasque, huc illuc toto trilineo obibat simul maiestate regia, & iuuenili comitate. Tandem in Selenissam incidit, vt optabat; & vulgaria quædam effatus, laudare dein

de ipsius filium cepit, qui in aula vivebat: quarere deinde pluresne genuisset, quid ex stirpe restaret; & quæcunque mulierculæ gratissimæ erant. Et hinc spontè ad se deflexus: Optimæ matris meæ multa, inquit, lineamenta in te agnosco: Iam sapius dulci memoria illius amissæ, cum ad te respicerem, percussus sum: Et hodie efficiã vt scias quàm multum de vultu illius tibi fata cõmunicauerint. Superuenit loquentibus Meleander; à quo Radiobanes sub noctem digressus, Selenissæ filium accersit; Demades nomẽ erat: Cui postquam multæ familiaritatis specie imposuit: Vade, inquit, & hanc matris meæ imaginem ad Selenissam defer; si sceptrũ & corona abfuerint, ab ore suo non disparem. Erat autem breuis imago, ætatis conditio ne à Selenissâ non abhorrens. Anum enim Reginam, & rugis oblitam, referebat. Sed insignia artificio, gemmæ olim talentis viginti Radiobani emptæ, faciebant imagini thecam, ex qua vnio prægrandis pendebat.

Selenissâ: Si cum munere Demadem vidit, tam precioso fulgure concussa, dubitauit an conscia esse Argenti huius scelicitatis deberet. Verebatur in suspicionem venire fidei prostitutæ; Aut ne remittere donatori iuberetur hoc plusquam simplicis liberalitatis insignis; si crudè nec præparatum puellæ animum illa nouitate pulsasset. Hæc exigens secum, adhucque deliberans, filium pluresne adfuissent cum Radiobanes id sibi perferendum tradiderat. Inquit, seuocauit me ad secretum ne quis arbiter esset. Et tu igitur, retulit Selenissâ apud te, fili, recõtine. Id agitur quod ignoras: Neque mihi, vt existimas, & apud te Radiobanes finxit, hoc mittitur. Sed commodiùs, & vbi fas erit, plura intelliges. Vnum iam memento, vt si leas His diebus ad Argenti dem redit: Adhuc quidem illi fida; sed iam desierat Radiobanem odisse. Tum versare animo cepit, quanto suo & Argenti dem periculo

Poliarchus amaretur. Nam quoties reprehensam à cœpto moriendi Argemidem? aut quem spondere posse, non illam aliquando anteverfuram furioso impetu vitæ consilia? Denique sibi quemque debere consulere. Nam quid de me (inquebat) meritis Poliarchus? Radirobanē post pauculos dies quam limina hæc attigit, vtiliorem mihi sensi, quàm illum, plùs anno familiarem Argemidi. Quid si de se mentitus est ignotus ac externus? At istū prius auxiliò Sicilia Regē sensit, quā alto nuptiarū & regio voto. Si propitiā Argemidē illi effecero, quàm mihi sperādū est; cum iam præmia vsurpem, quæ penè ad præstiatā operam satis essent? Absit denique Poliarchus: Num vivat incertū est; num si redeat, impetratura sit publicè hunc à patre virum Argemis; an verò clam discessu dedecori me quoque frustratura. Radirobanem autem non dimittere possumus, nisi iratum: Neque parem conditionem (si ista abiuerit) neglecta fortuna mihi & Argemidi curabit reducere.

Inter hos dies (quod Cleobulus antè coniecerat) legationes passim ab urbibus veniebant ad Regē, sedebantque in Deorū liminibus, ramos supplicii lana obductos cū gemitu aut silentio tenentes. Multa oppida, & ex insignioribus civitū multi, Ibburrane & Duralbio deprecatoribus vsi sunt; quorū ea apud Regē gratia erat, vt nihil negaretur petentibus. Igitur Meleander virilē in deictos & obnoxios ciues clemētiā sequutus, solo maiestatis cōspectu ultus est pœnitentes; legatis inter armatos cū nodis intromissis in curiā; in qua ipse regio cultu ad formidinē supplicii sedebat. Cūque illi de æculi genioquerentur, qui populi mētē auertisset in tumultus. Ipse paucis incusatos in mitiorē spē purpuratis relinquebat; iubebatque abscedēs ab ijs arbitriū suū audire. Lenia autē imperabantur; paucæ in multā pensiones, & pernicatissimū oīū exilium.

Nam igitur expectatione mitiora amore victoris suas vrbes impleuerunt. Hyperephanij seorsim legatione volebant ornare, suas gratulationes & vota, nouasq. fidei sp̄siones laturā. Sed intercessere consilio, qui id Regi ingrātū fore cognouerāt. Quipp̄ Rex cū audisset hoc eos cogitare: Peto, inquit, an Hyperephanij plūs minusve Siculos esse sentiat quā ceteros ciues. Nā quid ab reliquis vota fecerunt? Cur non Prouinciarum, non vrbium, sed partium nomine me affantur? quas ò sciant semper inuidiosas esse Principibus, sed tūc maximè cū videri, & veluti prodire in publicū, iactatione suarū virū volunt. Cum verò alia aliq. Prouincie redirent ad reuerentiā maiestatis, legati Syracusarū intromissi in Senatū deiectis diu luminibus, significauerunt esse quod promere nō auderēt nisi dicere iuberetur. Sciscitāti Cleobulo quid afferrent, supplices libellos obrulere, quibus continebantur ciuiū vota. Addiderūt se p̄ contingere, vt vexatus malorū hominū iniurijs populus stultè in Regē aut patriā suos dolores vindicet: Velut quidā ex aegritudine insani, vrgentibus morbi stimulis in proximos furūt. Nec se priorē excusare amentia, sed seire ex illis quæ Syracusij deprecabantur in commotis eam incitatum fuisse; & plurimū nō ad sanitatem mentium fore, si eodem in posterum crederentur.

Cleobulus hos libellos se Regi traditurum recepit, fuisque propediem legatos responsum opperiri: Tū solus Optimatum senatu iuit ad Regem, tunc forte de ipsius Cleobuli prudentia multa secūm voluētē, qui redituras ad officium vrbes hanc vanè cōiecerat, memorque eius monita nūper Radiobanis interuētū suppressa, hūc ad illos sermones retocauit (Syracusiorū conciliis, quia longiori consultatione egebāt, in aliud tempus dilatis.) Aiebas, si meminī, esse duo, Cleobule, quæ in synceram in Sicilia præm esse stāt, & in Procerum manu ponant, in

bello an ocio degamus. Sed dicentis orationem tūc Rex Sardinia interuertit, quam hic pacatius exequi potes. Quænam ergo illa duo sunt vincula, aut verius fata, quæ Siciliam Proceribus obnoxiam permittant? Ea ipsa (retulit Cleobulus) quæ, Sapientissime Rex, sæpè dequestus es. Primū, munitio, arcium, præsidiorum, in Sicilia numerus ingens. Mos deinde constituend: Rectores Provinciarum in eam legem vt non antè magistratu, quàm vita decedant.

Tot equidem arces, si non incommodæ essent, sed dumtaxat inutiles, tamen euerti consulerem. Nunc cum ad earum custodiã & sumptus, & pericula, & plerumque perniciës accedat, quid ad nostra vtrique damna miserè obstinati, illas diutius seruamus, aut in quos denique hostes arbitramur valituras? In externos, an verò populares? Atqui externi ijs satis excluduntur quas in sinibus regni portubusque substruximus: Harum utilitatem nihil sollicito Satis virium, illic nobis, satis moræ externis est: Qui deinde si quæ per obices illos perrumpent, nostris exercitiibus excipientur, oppidisque passim obiectis, quæ crebra, nec ad eò inualida habemus vt primo, hostium impetu diripi possint. In vim peregrinam illa sufficerent. Domi autem quos timemus? Num populum, & incolas ciuitatum? An non potius magnatum ambitum, inquieto vtrique genio strictum semper ad audacis nouitatis pericula? Rarò, populo tuo mens est in Reges consurgere. Vesania qua nuper intumuit, propè sine exemplo est, sed nec illa, vt expertus es, tot arcium cautione de quibus iam disceptamus, aut præuerti potuit, aut saltem cohiberi: Vt inde has munitiones intelligas non tibi (Rex) asserere oppida in quorum stant ceruicibus, sed ea Præsidiariorum Præfectis tradere in certissimam seruitutem, qui sæpius ciues inuitos stare in Regem coegerunt, quàm rebelles aut du-

bis traxerunt ad Regem: Ad eò vt quoties sibi postulant arcem credi, videatur hæc eorum tacita esse oratio: Trade compedes, ð Rex, quibus obnoxium arcis oppidum mihi deuinciam. Capi tuos habeam ciues; Quicquid repugnes, & quantumcunque hi nolint, feriant in perijis meis. Submunitionibus istis tremat circum provincia. Isthic recipi, hinc effendi possint armati. Regnum denique minus in ampliori tuo mihi constitue.

Referes te fidissimorum hominum delectu exarmaturum tantæ potestatis licentiam. Faceres quod nemo ante hæc Siciliae Regum. Quod enim aut ciuile bellum fuit, aut ab externis illatum est, in quo nõ istarum arcium plurimi rectores à sceptro defecerint? Aut quis omnino in nostra gente motus, nisi his claustris erumpens, aut in illa receptus? Ne id quidem dissimulant, qui post factiones ad fœdera tecum descendunt. Arces in salutis pignus efflagrant: Nempe vt ijs, in eolumes te inuito esse possint, & recrudescente armorum libidine, tursus in te secura contumacia armati. Vide quàm sit iniqua conditio. In præsertim defectiois veniam tua sponfione non contenti, arma, arces, milites sibi poscunt: Te porro in penitentia, quã sæpè simulant, pignus, eam fidem verbis suis cogunt habere, quam detrahunt tuis. At his munitionibus è regno sublati, in tuã suaque fide, ð Rex, statuent sibi presidium, & in creditis vrbibus, obsequium dumtaxat inuenient, quamdiu voles; nec inuitabit ad peccandum tot aggeribus totque fossis sibi placens rebellandi securitas.

Sed vtique non damnanda est, dices, maiorum disciplina à quibus aut hæc condita arces, aut condendarum exemplum est. Ne verò illa ætas tantum sibi Rex, placeat. Maiores nostri res suas ad sæculi quale tunc erat genium curauerunt: Nobis pro diuersitate temporum in quæ incidimus interdum pro salute est à mente eorum & consilij.

abire: Vt & profana superbia potens, ubique negligere a-
 uitam prudentiam; & absurdum reuerentia genus esse,
 quod nos perpetuo illorum institutis, velut addicere. Et
 has igitur artes, quæ iam nobis molestæ sunt, ipsi rectis,
 vt arbitror, consiliis eduxere; & nos non minori solertia
 deiciemus. Olim enim aut nondum Sicilia in vnum co-
 ierat, aut singulæ saltim Prouinciæ, Principes suos habe-
 bant, paruo dûtaxat are, vel tenui obsequij imagine, Re-
 gi obnoxios. Non mirum sibi tunc quemque præsidia sta-
 tuisse, quibus aut vicinos repellerent, aut si à Rege vis fie-
 rer, non exciterentur à patria. Nunc omnia bello, heredi-
 tate, foederibus, in te Dijs retulerunt; ea foelicitate, vt nemi-
 nem videas, cui charius non sit commune Siciliæ nomē,
 quàm angustum prouinciæ in qua est natus. Quid igitur
 memoriam pristinorum discriminum limitumque serua-
 mus in castellis, iam vtilitate abolita? Ne parce locorum
 nominibus, seu illa conditor, seu vetustas nobilitauerit.
 Ruat cû aggeribus ambitio. Paucissimas de tot arcibus
 serua, necessarijs locis, vnam præcipuè Syraculis, non tã
 qua regere tantû populû queat, quã intercû morari insa-
 nientem. Hæc sat erunt tutando imperio: Sed eo quidē
 ominē ne Procerum sum mis credantur. Tale sit Præsidū
 genus quod nec egenum, nec opibus impotens, sperare a-
 tenuissima debeat, & nil possit extorquere. Relinque illis
 Regibus hunc crebrarum arcium morem, qui peregrino,
 ideoque inuidioso imperio, preueniunt dissitas gentes, quæ
 nec moribus coalescunt, nec fidem tuta amicitia obser-
 uant, quæque vbi respexere in maiorum suorum historiam,
 erubescunt se alieno additicijs secepto esse, nec domo
 tantum absentis, sed & genti in qua domus vixit serui-
 re. Sed quia Sicilia gens vna est, vt us sanguis, eadem illi iu-
 ra gloria, Principis, fama, sincera conmunio. Cuanuis
 illam Maiorū tuorū bonitas iteū in diuersa studia tantū

non sperlerit, perpetuo singulis regionibus rector: attributo, sub quo possent meminisse, & olim apud se regnatum. Id ipsum alterū erat, quo monebā infestū tuā pacē, & in te Procēres accingit, hic mos in quā in tā longū & stabile imperium permitteudi Prouincias, quā vt à te Rectore accipiūt, hūc illico venerantur, et affluunt, tā cōstāter hunc esse Præfectū, quā te Regē intelligunt. Imō & propius ille ciuibus in eū bit, propius viget affectus; cōtumaces aut amātes propius damnat, vel colit. Maximē nobiliū stirpes ad eū eiusmodi Prouinciaū Receptoribus accedunt, spē, conuictū, mansuetudine captæ, vt deinde vel in Regem promissam fidē exerceant. Hæc munera si paucorum annorum faceres, ò Rex, non illis coalesceret inueterata vis; nec ciues breuissimo defunctorum imperio, præter fas amarent, aut timerent. Diu est (inquit Rex) ex quo mecum hæc omnia exegi. Sed ijs quibus veteri ritu Prouincias olim attribui, quo nunc ore meum donum possim adimere? Quid egregiè de me meriti dūces? quid illi quibus hinc victoriam debeo? Auferā scilicet præmia à probitis, quæ adhuc dubijs, aut inexpertis concessi? Facilis ratio (refert C. leobulus:) Noli tanta nouitate sollicitare patientiam Optimatum. Sint illis tua munera in securo. Sed vt quicquid decedet, nouis legibus succedentem constituat. Triennij vt plurimum potestas sit, nec prorogatione illiū spem illis facias plus nomina, quā imperia esse mutata. Breuiorēs magistratus nō timebit Sicilia, & quantumuis angusti temporis honores cupidē commendabit ambitio. Tu quoque in plures liberalitatem diuides, vales sæpè Prouincijs, in quas alios atque alios, pro meritis temporibusque sufficies.

His artibus si eripies Purpuratis deficiendi cōsilia atque vires, tibi multum debebunt. Nam & defungentur periculis, quæ eos sub austerō, vel perfidioso Rege possunt

obruere; & clarissimæ indolis torrens ab ijs erroribus, in iustum alueum coactus, in consilia quidem nõ minùs fortia, aut militaria rapietur, sed multò æquiora, & quæ in virtutum nullam pugnent. Respice ab aduerso littore diffusam regionem, & amulam sæpè Sicilia. Illa quoque eas tellorum turriumque frequenti supercilio tumebar: Erant præterea Optimates tanti factione & viribus, vt, quod plerumque infœlix potentia: genus est, Reges terrerent. Qui tunc in ea motus? quibus nunquam grauiorès cõculsere Siciliam. Deiecti nunc Reges, nunc Proceres; Donec arcibus præter vnã eueris, Magnatum quoque robur multiplici regnantium arte suppressum est. Hi bello periere, hi carcere, hos lictores immolauerunt publicæ paci. Dij melius, quàm nostrorum patriciorum sanguinem ita fatis vilem esse. Hoc tu auertes, si & quietos illos, & teneriõ Regem esse volueris. Sic enim ille coniurandi mos, atque à te deficiendi, paulatim excedet ab vsu, & in pari omnium iugo nemini grauis, erit iusta modestia. Sed quã diu id cuiquam erit impune, in contumeliam cæteri trahent virtutis necessitatem: Vt vel omnes pari lege à tua maiestate subigendos, vel neminem in officio futurum intelligas.

Quòd si ynquam redibunt ad tumultus, iam nunc cõsule quid illis facturus sis: In te, inquam, consilij summam cõstitue: Nec in amicis expecta libertatem ad fidem, quã modò extra periculum disputamus. Forsitan & ego molliora censuissem, nisi quòd venturi ignarus, nescio qui sint in quos nunc dixi. Scilicet illi prudentes, quoru cõsilio in rebus dubijs yteris, non sic auspiciantur publicas curas, vt priuatam suæ salutis sollicitudinem deponant. Itaque vbi in factiosos & armatos Proceres consuluntur, eorum offensam veriti sæpè remissas sententias dicunt, & propemodum tuo sceptro indignas: Ne si quid acrius sta-

tuerint illi ipsi in quos dicunt postquã (vt mos est) in aula reconciliati fiorebunt apud te, in vltionẽ seruent animos, ac denique ruina immeretũ exsatiẽt. Eo metu multis tuorũ Senatorũ libertas eripitur, fidis quidem, sed dũ impunẽ licet, & sibi antequam tibi. Hęc ipsa nec coram Collegis dicerẽ; nec tibi omnino, nisi inter regias tuas doctes insigne esse scirem, & simillimum obliuioni, silentiũ.

Dum his consilijs secretus Meleander imbuitur, interim Radiobanes machinas pergit in Argenidem adornare. Iamque munere dato familiarior, auidẽ quærebat cũ Selenissa conuenire; Et eo fortẽ die sic casus consiliũ adiuuit. Miserat ille qui nunciarent Argenidi, si cõmodũ esset, eã velle se visere. Spatiabatur in horto Argenis, cũ que illa virginũ pauca. Sed Selenissa in illius triclinio hæserat, nescio quibus codicillis impedita; & hanc occasionẽ nacta colloquẽdi tã magnifico largitori (nã idipsũ anxie optabat) renunciari Radiobani iubet, vacare Argenidi; eamque, si ipse veniret, confestim ab horto adfuturã. Geminata mox fraude, ministrarũ fidissimã cum hisce mandatis ad Argenidem ipsa mittit; aduentare ad gyneceum Radiobanem; cuius colloquio si cuperet defungi, properaret descendere ab horti spatijs in subiecti salutus umbras, hospitemque incommodum sua illic cunctatione eluderet. Interim Radiobanem Argenidis limen intrantem ipsa excepit; excusans quod domina ab esset, illico, vt fingebat, reditura; Cumque secretũ fuit, ijs qui sequuti Regem erant remotiũs in eius honorem astantibus; Tunc anus, Gaudeo, inquit, ò Rex, locum hic esse obiurgandi liberalitatem tuam. Nimiõ preciosiũs quã ipsa natura me ad vultus charissimã tuã matris admouisti. Et Rex, Parua hæc, inquit, existima, Selenissa; & pignora fortunã maioris. Ne veidõ tuã sortẽ meamque dissimulẽ, accipere maiora à te possum, quã tradere. Tu lux

mihī, tu verā in patris loco, tu aliquid conciliare mihi potes vita felicius. Neque à te expeto opem, nisi quam tibi tuæque alumnæ utilissimam putabis. Nam quid illa Archombroti amicitia tenetur? Quam indignum Siciliae rebus, ignotum, priuatumque, in illas spes niti? equidem beneficio factum puto; Et mehercules si Virginis frater essem, aut pater, tormentis verum exigere; eoque vel caeso, vel pulso, exponerem puellam curis inanibus. Per mitte te matrem appellem. Tu mater, & medere alumnæ in deteriora consilia vergenti, & asserere me in cælum; id est, fac ut patiat se amari. Quid illi in genere meo, quid in fortunis displicuit? Quantum Sardinia, quantum Corsica vires possint, certè feci ne nesciret. Nec adedè inauspicatus viuo, ut in totum purpuram meam dedecè. An Deos expectat, & in Archombroto fingit numè, quæ Reges sic fastidit? Cæterum in me simul, & illā nolo te sine precio piā esse. Si receptus in optata scœdera ero, ipòdeo præfecturā Sardoī, & Siculi maris (qui honos à Regibus secundus est) transituram in filium tuum. Si plura desiderabis, intelliges te mihi parentis loco esse.

Labantem iam accepto munere animum, tantæ spei quæ offerebatur moles afflixit. Excæcata, nec aliquid præter Radirobanem iam videns; Nollens, inquit, hæc à te audiuisse. Lentio rem hinc habebis diligentiam meā. Nam quæ tibi, & Argenidi properabam efficere, nunc timeo ne videar empto & vili studio moliri. Sed est alius quā suspicaris in Argenide vulnus. Quid tu mihi de Archombroto, Rex? Erras, Optime, erras. Hæc dicens, vultuque demisso oculos tollens, breuiter risit. Ille audis sciscitari, & iam propè mercenariam vrgere. Sed negabat Selenissa tantillo colloquij momento rem posse expediri. Ac ne initia quidem, inquit, sine creberrima tui meique oris mutatione retulerim; Et hic tui Optimates in vtriusque

vultus intenti sunt. Præstabit descendere in hortū, tanquā obuiā Argenidi eamus. Ego te per errores in spatia ducā à quibus hanc abesse conijcio. Confusus expectatione Radiobanes tantæ rei quantā matrona videbatur afferre, illiusque manū tenens; ad viridiarū volentē inuitauit; simulatione corā suis proceribus vsus, velut ad Argenidē iret. Sed postquā inauitā horti partē, & vix notam Argenidi, deducti sunt; Fallor, ait Selenissa, aut hic dominā maturatō habebimus. Redeunti plurimū placet hæc via. Illic igitur suos sisti Radiobanes imperans, ipse cū anu in consistam arboribus semitam se coniecit.

Tum verò Selenissa ægrius loquit, & veluti in repugnātis animi rixa quærere diu verba, seu reuera exhorruit in exeunda fidei articulo, seu simulatæ perturbationis magnitudine proditiōis beneficiū apud Radiobanē cōmēdabat, eique miranti, Quidni, inquit, expalleam quæ primum hodie disco loqui quod nolit Argenis? Sed tātū est, vel inuitam sanari. Et tu vnicus ad hunc morbū Æsculapius, ò Rex. Vide tamen ne exitio meo fiat, quòd te, & illam hac prolatione secreti demereor. Exiguū deinde spatium fuit, cū sic exorsa est. Dij tibi virilis sexus prole dent; ne malis Sardinia infesta sit, quæ Siciliam exercuerunt. Nam quòd Rex Meleander tantūm fœminam genuit, ausus est Lycogenes tempestatem excire quam modò placuisti. Noli mirari quòd tam altis principijs auspico. Isthinc rei quā vis audire repetenda est series. Lycogenes sua nobilitate, & Regis patientia elatus, sibi destinauit Argenidis nuptias, & aspernāte Meleandro cū ciue atque impare fœdus, ille amicis & gentilibus elarus vim inferre cogitauit. Ea Regi nunciabantur. Sed is Siciliæ erat status, aut vt veriūdicā, tanta iā Regis in timida senectute cūctatio, vt subducere raptui virginē mallet, quā grassatorem opprimere. Arx est in exiguo colle viginti ab Sy-

caculis millibus, antiquorum Regum sedes, insigni munimento. Præruptus est collis quæ maria spectat, læuam partem assiduo fluctu pulsantia. Alabas fluuius supremo in cursu dexterum latus cingit. Omnia mœniorum & turrium altitudo firmauerat. Rex Argenidem suam cum virginibus matronisque omnino viginti illic includens, voluit religionis specie sui consilij rationem sanari. Aiebat frequentibus somnijs se moneri, imminere piaculū nisi conspectum hominum Argenis defugisset. Ita præterea astra, ita oracula vrgeret. Sed tam grandis superstitionis originem quis è vulgo eiusmodi temporibus nesciret? Mihi quidem, sub qua Argenis habuisset infantia, adhuc Rex illam custodiam commendauit: Et lex publice omnibus dicta; Si quis vir pedem latū in arcem extravnum Regem penetrauisset, sacrum hunc fore. Tū si qua de nostris mulieribus meo iniussu ex arce discessisset, scaphæ imposita sine comœatu, vel gubernaculo, ageretur à littore: Vni mihi cui præcipua fides, datum vt Idibus exirem. Erant enim peragenda familiæ meæ sacra. Circa arcem iussus miles terendit. Tria ad præsidium millia erant; & per vices vigilabant.

Si mihi credis (Rex) non profus hæc erat iniucūda solitudo; maximè inter mitia, dum fatigatos urbano tumultu animos ocio illo cōponimus. Simplex ætas Argenidis in iocis versabatur, quos delectæ puellarum faciles admouebant; vt & sæpè solutæ mentis felicitatē mirarer, & de temporū peruersitate ingemerem, quodd Siciliæ hæres vix rantillū spatij tutū incoleret. Sed compendiū apud te faciā. Ne facias, inquit ille, ò Mater Nam etsi nōdum intelligo ad me ista quid faciant, iuuat tamen audire cōsilia Meleædri, moresque & fortunā Argenidis. Tū Selenissa; Ita horas diuiseramus, ne quod tardius admoneat suæ captiuitatis Argenidem. In cōptu in multa, lucū

amabat quem amicum in arce habebamus: Illic facili arcu lacertos fatigabat, prouocata emulatione suarū, quæ longiūs sagittis progredereetur, quæ certius metam feriret. Ingens plaudentium risus in molli exsonabat victoria. Cursus quoque præmia erant. Rursus mystæ omnes simul, omnes ad ambitum loquebantur. Amabat hæc in alumna, simul vires crescenti suffectura, simul animū prohibitura ab inuiti dolore præsentium rerum. Hinc digressa maiorum monumentis implicabatur: Neque audirem vidi quàm prolatis historiæ auctoribus. Reliquum diem inter artificia degebat, tunc etiam referendis audiendisve fabulis incirata. Habes indolem tuæ Argenidis, ò Rex. His studijs exigebat adolescētiam priusquàm innoxiam animi pacem curæ libassent.

Cæterum ex arce Syracusas digressa in Junonis templo eram (Memini diem; adhuc videor aris astatæ, adhuc thura injicere; ita casus memoriæ adauxit.) Eram, inquam, inter sacra, & Argenidis coram Dijs miserebar, cum venustissimæ formæ puella testudinem templi intrat. Grandis erat nobilique incessu; Sed vultus in tristioris fortunæ specimen deiectus. Ego potissimum mirabar, quod vnus vir in comitatu esset. Is operto capite sequebatur; vt in eum vix inspiciliceret. Subitum mussantium murmur fuit, quæ esset, aut vnde veniret; Nam ignota erat facies, nec vestis vsitata Sicilia. Gradiebatur ipsa, sed tanta maiestate, tamque coccinna. Rex, rursusque cæmæricæ specie, vt in illius contemplatione mihi omnia vota exciderint. Illa non multum Deam morata, nec speculum numini tenuit, nec ornauit munere aram; Sed astitit meo lateri, & mox repugnantis genibus allapsa, Plus tibi, inquit, hic dies, ò matrona, quam putas in promenda bonitate licere vult. Si placet misereri, & Dijs exemplum præire vis, quos tam anxie oras, arcanum mihi locū con-

cede, quo votorum summam edam. Ego gentem suble-
 uauit; & quia videbam non placere spectatores, tēplo ma-
 marurius digressa, in fororis illam domum, quod & ego di-
 uertebam, eodem mecum vehiculo perduco. Nāta secre-
 tū, primū peto in Siciliam vnde adueniat. Græcē enim
 loquebatur, vt barbarā tamen scires. Oscā ego putassem;
 & magnæ Græciæ vicinia nostræ linguæ cōmercio im-
 butā: Sed nimium ab hac gente oris pulchritudo diuerte-
 rat. At illa, Vt intelligas, inquit, nihil me de genere men-
 tiri, neque opē incommodam ferenti optare; cerne, matro-
 na, cerne patriæ fortunæ reliquias, si fata in patriā scuire
 non desinunt, mihi vbique terrarū suffecturas. His dictis
 gemmarum vim ex pyxide eruit, reductaque simul palla
 aliquot ad interiorem vestem recessus ostendit, eadē opu-
 lentia tumētes. Priuatæ mulieris diuitiæ nō erant. Igitur
 rursus frōtē, & cæteras indolis notas, leui visu percurrens,
 altiūs contremui, & quæ esset dicere iussi. Misera, inquit,
 sum, & cui in auxiliij maxima parte erit à multis ignora-
 ri. Ac ne vagā existimes, aut temerè isthuc allatā, en lite-
 ras mulieris tibi quidem ignotæ, magnæ tamen, & quæ
 opinione tuæ virtutis, cui fudit, maximè meruit à te iua-
 ri. Ea est mater mea. Literas simul tradit, quas hic vides
 (Rex:) Has enim ex secretissima cistula heri deprompsi,
 vt te corā pellegerē. Nunc quid scriptū sit, audi, Alcæa sa-
 lutē Selenissæ. Si quæris cur me ignores, & ego te non-
 erim; scias hoc virtutis maximū præmiū esse, quod latere
 suos non finit. Non esses à Sicilia Rege ad formandos
 filiz annos delecta, si præstantiōrē inuenisset. Ego inter
 obscuras fama gentes (nā & barbaros appellatis) fam am-
 nōminis tui excipere potui; & tā meo, quam patriæ vitio
 non merui à te cognosci. Sed tamen miserere. Vt cunque
 sim exteræ gentis, at in scælix, at mulier, & si quid hoc va-
 let, Græcē quoque originis sum. Excipe hoc pignus cha-

rissimum, excipe vnicam gnatum meam, si quid mihi eredis clarissimo sanguine ortam. Fati iniurias, meique necessitatem consilij, tibi illa melius exprimet; quæ feliciter calamitosa fuerit, si nō modò eam seruabis, sed & tuis moribus imbuetur. Vale.

Perlectis codicillis; quæcunque virgini mandata à patre ad me esset, peto audire. At illa; Patria mihi, inquit, in Gallia qua Rhodanus flumē de ingenti lacu se explicat. Theocrine mihi est nomē. Pater fuit nō modò inter suos insignis, sed vt modica interdū regna sunt, agri etiam sui princeps. Treuta cōmilcondorus vocabatur. Is decedens me quidē iam adultam, filiū autē vix cunas egressum reliquit, & iā fato vicinus fratrem suū (Icciobates appellatur) per superos quos relinquebat Deos, per inferos quos adibat, per fœdera deinde naturæ, & vnus patris memoriā orauit, vt ageret nostri curam; neu pueritiam fratris mei desereret, neu imbecillitatē meam, aut viduam maximè matrem. Et illo inter fœtas lachrymas iurāte, pater meus extinctus est. Fœlices videbatur patriui fide. Ita patrimonium curabat; ita nos, ita matrem solabatur. Sed scelesti diligentiz causa erat, ne quid illi de hereditate periret, inquam fratre meque sublati haud dubie veniebat. Veneno itaque (ignotum Gallicis moribus nefas) vtrumque adortus est; sed euentu nec digno, nec æquali. Me enim extingui satius erat, me obiecta tæbe peruri, quā te frater dulcissime; quē dō Dij mea clade seruassint vltorē futurū perfidiz, & patriū nomē læta sobole reparaturū. Facinus inter extremas epulas corruptis bellarijs mandatum est, quæ frater vtique auidius patruo admonente, atque vrgēte, sumpsit. Mihi subit⁹ horror obiectus est; siue genij mei cura hæc fuit; siue patruo sollicitudinē suspiciebam ad hos cibos fratrem hortantis à quibus illius ætatis nimiam cupiditatem abducimus. Redij deinde ad matrem; cumque

frater sub noctem ægrot. ret, timide quid suspicarer explicui. Hæc antea alijs suspicionibus tacta, quas heu nimis mali præsentis atrocitas afferebat, feruentibus lachrymis filium perfudit, subita morbi mole iam propè exanimè; & nãc vna, nunc alia corporis parte captum, donec puer infelix inter medicos expirauit. Proh nefas! sustinuit ad se morienti illi veneficus, vultu quoque mœsticiam adumbrans. Et ne veneni indicijs membra liuerent, inelamabat præcipitandum funus, causamque fingebat, ne diutiùs in extincti pueri aspectu mea mater cõficeretur. Neque ipsa repugnauit, sceleris quidem haud dubia; sed volebat posse videri facinus ignorare, ne patruus in detecto parricidio inuerecundior, quod in me restabat exequeretur audaciùs. Iamque vñctum cadaver erat in sagulo, foresque spectabat; iam ad planctum mulieres signum petebant, cùm me mater in solum conclaue ducit, comisque diuulsis; Facis, ò misera, inquit, vt nesciam quid potissimum gemam; Illumne quem iam flammæ corripient filium meum, illam teneram ætatem, quæ domesticû prædonem non nouit; An te magis, quem æquali, aut peiori forsitan feritate idem latro à nostris complexibus rapiet? Frater tuus iam exiuit mortalitatis sensus, tu restas in supplicia. Illum denique nullæ artes reuocabunt; Tu si solers uero, poteris fortè non perdi. Cõiunge consilia, gna ta mea, priusquam nos hostium crudelitas inuadat.

Sic lugentibus nobis; superuenit vir fidissimus Praxetas, patruo quidem meo, non illo Iccio bate, sed alio pridem defuncto genitus, at impari matre. Ille, metu turbulento, Differre lachrymas inquit & dum licet, aliquod vobis inuenite effugium. Imò ò oprime, retulit mater, tu potiùs consule nimia clade stupentibus. Si permittitis (ait ille) loqui quæ sentio; non potes Theocrine, nisi beneficio fugæ esse incolumis. Præsentarium erit exitum: nec

fortasse in biduum viuis. Ne in vicinis quidem regionibus secura conssliteris Auro, veneno, insidijs, peraget vit callidissimus quicquid exorsus est. Dum itaque fratris tui funus ardebit (nam vt scitis in hanc noctem apparatus;) tu veluti cestro mota inter tenebras discurre licentiùs, tã demque frequentia subducta, ad posticum meæ domus te recipe. Adero sine lumine solus, & in latebris, interim dum maturius consilium inimus, te seruabo. Tu verò, Alcæa, amissam filiã esse solerter asimula. Lachrimas satis dabunt filij tui interitus, istiusque periculum. Imperauit mihi mater vt parerem monenti. Neque fraudem differebam; sed semel iterumque apud rogam fratris visa, elabor inter gementium tui bam, & tenebris freta ad Praxetæ domum peruenio. Ille me condidit in secretissimam partem ædium, & mater (vt audio) ex arte scenam impleuit, vndique me filiam suam quærês, nisi quã esse cognouerat. Supplicauit etiam Iccio bati vt exploratoribus latè per viciniam dimissis sibi me redderet. Vereri ne ob fratris interitum violenta in meam vitam consilia inirem. Nec ille omisit quæstionem. Multùm enim scire intererat an satis perissem.

Sed cùm aliquot dies quærerer frustra, materque vacuos rogos vt extinctæ posuisset, tandem cum Praxeta cõstitit amouere me à tyranni potestate, dum ipsa deligat ex vicina iuuentute, qui par vindicandæ hereditati me vxorem accipiat. Neque securius mitti me posse, quã quòd nulla antea nobis intercessisset familiaritas. Ita enim omnem parui mei in quærendo solertiam posse eludi. Et tu supra cæteras meæ matri placuisti, ò matrona. Ita cõcupijt auspiciari tecum hospitium, vt acciperes vnicam gnatam, si aliter non vis, at certè in seruitutem tuã. His ita decretis, quòd tutior fallacia esset mater ad Iccio batem digreditur, & super meo casu consuli Deos petit;

nec alium certiora responforum quàm Delphorum præfidem Deū: Se enim auitā in eū pietatem obtinere (Nam & Phocensium colonia sumus, olim Mafsilia in interiorē Galliā deducti.) Si Icciohati placeret, se Praxetā eō miffurū. Prolixē Icciobates confilium probauit. Nam & ipse mei fati incertus, Deorū ministerio, vbi efferem aut quomodo occidiffem intelligere cupiebat. Nec fufpectus Praxetas illi erat. Dona etiam ferenda Deo tradit, Praxetamque multo auro follicitat, vt editum oraculum nulli prius quàm fibi enuntiet. At ille promiffam nobis fidem non mutans, tanquam Delphos profecturus, me pro farcina imponit paruo nauigio, quod fecundo flumine ad mare ferebatur. Naftus inde ex Epidamno nauem, quæ à Rhodani oftijjs foluebat in patriam; cū vectores omnes ac nautas peregrinos efferre fciret, fascijs in hofpicio diductis me fororem appellauit, impofuitque nauigio. Locauere opera nauæ, vt nos applicarent Sicilia. Quibus fidē feruantibus, ecce me, Seleniffa, iā non memoriē libertatis, & aliquid exigenti è patria Icciohati debituram, fi me tuā famulam efferre permittes. Praxetas ille mihi ex concubina patruelis, is effer, qui ut altius fallat in feruili vefte me fequitur. Noftror errores, & quæ modò ftrictim expofui, potes ab eo, matrona, diligentiori narratione accipere.

Cū hæc diceret, tanta modestia fermonem cōmendabat, tam concinnè leniterque mærebat, vt in eofdē cum illa affectus sentire me mutari. Et ego per Deū fidium (in terpellat Radirobanes) iam dudū expecto quid de illa ftatueris. Si in me incidiffet, non contentus hæc timida pietate obtegere, reuuliffem Icciobatem à præda, cui fortè nūc incubat, vinctumq. & vltimis ceremonijs mactatū, virgini immolauiffem. Subriffit Seleniffa, & Radirobanis pietatem laudauit. Anxia, inquit, eram. Nam neque tanta fupplex, & quæ oris habitu, precioque tot gemmarū, ambigere non finebat, quin vera afferret, negligi poterat; rur

fufque

susque Argenis obstabat officio, cui etiam addita, & ad
 quam nefas erat, præter assuetas, ullam admittere. Igitur,
 Potuisses, inquam, Virgo, desistere ad alias quæ utilioris
 in te pietatis fuissent; ad neminem autem cui tua calamitas
 plus doleat. Sed quod oras, præstare non possum. In secre-
 ta enim arce cum filia Regis ago. Succedet officio mea
 soror; quæ, spondeo, res tuas sic curabit, ac si ex ea nata es-
 ses, Confusa videbatur, & verecundia oculos in humum
 traxerat. Ac, Quam benè secreta ea domo tegerer, inquit,
 si in ea per te liceret stirpi Regiæ famulari. Concutiebat
 animū meū tā indigna calamitas. Iubeo itaque benè spe-
 rare; eamq. cū suo Praxeta sorori meæ trado, interim dū
 ego ad Regē, qui tūc erat Syracusis, omnia refero. Rursus
 interpellat Rاديروbanes. Quis autem Meleandri sensus
 fuit? Aduolauit ad solatia adhibēda; an potius suam alijs
 pietatem mandauit. Iam dudū ex crucior quod tam lentè
 miserā adiunxistis. Et quidē expectabā, vt viam ad exitum
 mearū curarum expedires; tu in alias sollicitudines conij-
 cis. Sed tanti est obliuisci parū per ægritudinis meæ, dū
 miserrimæ Theocrines casus accipio. Tu modò omnia,
 nec præcipitater exequere. Tū Selenissa, Ne me verò exil-
 times frustra in hos sermones delapsam; Scies tandē quā
 hæc ad te pertineant. Meleāder nō minori indignatione
 quā tu modò hāc hospitis calamitatē accepit. Et quid, o
 Selenissa, si miseram visō? Ne feceris, inquā, Rex. Prode-
 ret supplicem tua humanitas. Quis enim Optimatū, aut
 saltē matronarum salutare deinde aduenam nō vult? Et
 in tāta celebritate periret arcanū quod apud nos sic que-
 rit. Si permittis in arcē ad Argenidē duci, cōmodius eas
 vises. Volo, inquit, mea Selenissa. Tibi curæ sit vt benè
 habeatur. Quod si à domesticis turbis quietē Dijs dabūt, fa-
 xo patru⁹ nō in illā impunè peccauerit. Nūc demū mihi
 places (exclamat Rاديروbanes) nūc dignus es, Meleāder,

qui Argenidem genueris. Ad quæ verba anus hilarior, Vide, inquit, vt hunc animum in Theocrinem serues. Eger enim hodieque beneficio tuo. Sed est multò facilius extra periculum misericordem esse, quàm cum præter cõtemplationis pietatem, opera præsens exigitur. Nunc vero sine me cætera memorare.

Postquam hanc licuit adiūgi Argenidi, lata regredior ad sororem, bonitatemque Meleandri, & omnia quæ volebamus impetrata renuncio. Et nunc, inquam, Theocrine, mihi in secundam curam es. Pari cum Argende cultu te iussa sũ obseruare. At illa magnopere orabat, ne quid de se decerneretur illustrius, quàm de cæteris, quæ in Argendis vivebant familia. In hoc enim ordine posse se extra famam latere. Longissimum mihi erat, quòd non eam è vestigio ad arcem ducebam, haud dubia amaturam Argenidem oblatum à Dijs egregiæ adolescentis confortiũ. Sed instabat sacrificium meæ familiæ anniuersariũ, quòd rectè fieri me absente non poterat. Postridie verò quàm per sacra licebat, Praxetam Delphos versus dimisimus. Nam aiebat aliqua rescire Icciobatem posse, si nuncupatis votis perfungi neglexisset. Sed Deo consulto se Syracusas rediturũ ad sororem, vt inter nos fingere possemus, quæ tyranno referret tanquam ab Apolline oracula.

Illo profecto, imposui meo carpèto Theocrinem. Nec satiabar colloquendi dulcedine, vt itinere inter varia cõsumpto, prius ad arcem peruenerim quam me scirem digressam Syracusis. Postquam virginem Argenis conspexit, aliquo stupore percussa est, non semel per omnia eius lineamenta mentem & oculos ducens. Ego coram cæteris de Theocrine modestè locuta sum; Virginem esse externam, quæ Africam petitura, ad nos naufragio peruinisset. Secretò deinde Argenidi rem committo, quæ omnibus præter me remotis. Si mihi, inquit, ò hospita, sorore

ris si auctisimū nomen concedis, si dignum eo nomine affectum indulges, me de hinc vnicam patri meo non putabo. Vtinam velles, quid genere tuo dignū sit comites meas scire. Sed hinc scias apud nos te regnare, quodd locū ac gradū tibi arbitrio tuo constitues, & quæ arcana esse volueris, ego & Selenissa silebimus. Non se tenebat Radiobanes; sed loquentē interfatus, O, inquit, fortuna tā Theocrinē! Vltro ab Argenide amari, sic audire, sic reponere, absque æmulo vesci sic posse! Numerò dicis hæc, reponit Selenissa, præquā si deinde cōiunctissimas mentes, & studia nulla similitate interpolata aspiceres. Erras tamē quodd æmulationē abfuisse existimas. Deperibam Theocrinē; & vtra plus ab ea amaretur, mihi cū Argenide cōtentio erat. Accendebat nostrum amorē modestia sua; Neque vlla erat in arce quam non idoneo officio de mereretur. Error etiam linguæ, diuertentis à genio Græciæ, augebat dicentis gratiam nauorum venustate. Studia illi eadem quæ Argenidi esse videbat, ea autem prudentia vt sæpissimè victa discederet; & ne quid calliditati lepidissimæ deesset, indignatione mox ficta incitabat vinctis lætitiā. Sed lanificij erat rudis; Non acum, non colum tractare assueta. Venationi in sua gente deditas aiebat, quæ ex primis stirpibus erant ortæ. Facillimè tamen indolē cū regione exuerat. Monstrari sibi volebat eas artes, non indiligenter obseruās quæcūque monebatur. Nihil tamen vehementiūs mirabar, quā cultissimam amœnitatē ingenij. Semper insontes ioci, aut festiua narratio; Viuidi quoque versus, & masculi plūs quàm qui fidibus canerentur. Nam scribendi vitia, seu Græcè, seu Italicè conaretur, non perinde ac loquendi illi erant.

In illis remissionibus eramus, cū interrupt ocium nostrū flagitiosa prodicione Lycogenes. Impatiēs artis qua Rex Argenidē seruabat, vtrique exitiū destinat. Ope

iosum, & fortasse inuium facinus, si illud pietas impera-
uisset: Sed nihil est supra improbitatis ingenium. Igitur
conscientiam tentat, qui ad omnia promiserant ferrum,
fidemque iam ad flagitia exhibuerant. His arcem ostendit,
illic prædam, si modò viri essent, eximiam latere. V-
bi Rex ad inuisendam filiam secessisset, nec eum euadendum
in moenia. Quippe non satellites, non amicos, non
ferulos intra ea limina admitti. Nudum, & senem, etiã-
que consopitum quam facile opprimi posse. Sed & com-
prehendam esse Argenidẽ. Ea enim ad nuptias ada-
cta, vsurum se deinde cogitabat Regis vita, vt in tanto re-
rum motu fortuna monstrauisset. Ipsa sceleris insolẽtia
excitabat latrones, vt se memorabili flagitio celebra-
rent. Sed quis aiebant, nos in arcem recipiet? aut quis eũ
tes non notabit? vtique tam nocenti sedulaque vigilum
statione, vt penẽ in numerato sint aues quæ armatos præ-
teruolant. Cũ diu disceptassent, tandem commodissi-
ma ea pars visa, quæ cingitur mari. Nam viribus naturæ
suum Regem eo latere omisisse custodiam; Possẽ appellii
leuem scapham, & vndarum fremitu necessarios tumultus
latere. Rursus tamen cogitabant illic collem per præ-
cipitia desiderare scalis omnibus altiora; sed sicariorum
vnus, cuius confessione postea de sceleris modo rescitũ
est; Permittite mihi negotium, inquit. Inueniam ratio eẽ
quæ nos in arcem tollat. Socius tamen mihi vnus nõ sa-
tis est. Quid enim si quarendus Rex in vasta domo erit?
aut si vltimus terror vires illi sufficiet? Quid quòd ante-
uertenda Argenidis fuga erit, si intellecto periculo late-
bit, aut excubantem ad fores custodiam peteret? Non pau-
ciores octo suffecerint. Hos si deligere maus, ocius nobis
coniunge. Sin in tãta re nobis fidis, notos habemus,
qui omnia perfecta tibi reddant. Lycogenes se suamque
fortunã tradere illis professus; Cras, inquit, se in laqueos

dabit præda. Audio enim Meleandrum ad Argenidem
iturum Maturate, dum adhuc recens est impetus; nec fi-
nite, conscientiam eorum quos secretò adhibebimus, ni-
mia mora in proditionem deflectere. Ego in prædio meo
ero, quod quinto ab arce militari ad littus est. Vos illic
communem prædam adducite.

Sic inter nefarios constitutam rem [visa est fortuna
promouere. Venit enim ad arcem Meleander; Noxque
imbribus sæda, & exeunte mense illunis, interceperat
quam oculorum tam aurium vsu. Solebat Rex cum ad
filiam veniret, Proceres à limine arcis dimittere, vt ad
proxima militum castra, aut vicinorum oppidorum cul-
tiora diuerterent. Nos autem necessaria omnia ei exhi-
bebamus. Hoc remississimum tempus erat optimo senti.
Quasi relinqueret curas in foribus, ipsamque maiestatem,
inter nos verissima quiete soluebatur. Ea vespera quæ
destinata erat insidijs, non modò ignarus periculi, sed &
fortè hilarior, cum omnes cœnauissemus, quærere cœpit
quibus ludis hybernum & madidum diem puellæ transe-
gissent; Et ego, Fabulis, inquam, Rex, quas impendit de-
pereunt. Imò tu, ait, hoc studio ijs concedere non debes,
Selenissa, quæ esse iam anus & fabula incepisti. Sed refer
re singulas volo, quo symbolo iuuerint hunc senatum.
Cum omnes rideremus, & ille imperiosius instaret, ausæ
sunt quæ proximè stabant suas ineptias memorare. Inter
illos sermones Rex paulatim insinuato sopore se dimi-
sit, reclinisque in eundem quem cœnando prefferat tho-
rum stertere cœpit. Et quoniam expergefactus ægrè topo-
rem reuocabat, compositis vestibibus opertum, apposito-
que haud procul lumine, sine strepitu omnes relinqui-
mus.

Iamque in cellas digressæ mulieres somnum pete-
bant; adhuc tamen Argenidi, & Theocrinæ colloque-

bar (seculi enim mihi, & Theocrina in Argenidis cubiculo erant;) Cū audimus præter morem, grauius murmur, vocesque atque vestigia sese cum festinatione prementia. Nec quid primò grauius suspicabar, quam esse puellarum tumultum licentiùs inter se ludentium. Sed viciniore mox clade, virilem sonum esse intelligo, atque auribus meis incognitum. Dum dubito, dum timore deprehensa non loquor, validissimis istibus cubiuli fores affixæ sunt. Ne mirere si ad illius noctis memoriam cōfundor: Adeò spectaculi atrocitas propè vitam submonit. Dirum facinus! Video armatos nudo ferro intra limè prorumpere; ac quod vnum licuit, grauisimè cum Argenide exclamo. At verò Theocrine (accipe rem indignā, quæ posteritati erepta, inter nos sic pereat;) Theocrine, inquam, nostra se de thoro præcipitat, nec mitiùs quam recepto Deo fureret, inuecta est in latrones. Dumque illi ad virginis inexpectatam audaciam, incerti quid aut vellet ipsa vel posset, paulisper obstupescunt, Theocrine eū adorta qui primus intrauerat nō modò armati sistit vestigia, aut occupat istum, sed inuolat in enses, subitoque extorquet. Eadem celeritate, ò Rex (citiùs enim quā hæc loquor hostilibus armis potita est) clypeum à victo detractum suæ læuæ inseruit. Circumspiciebam ego non periculi magis, quàm auxiliij nouitate attonita; cū illa vnus ceruicem ita ferro præcidit, vt ad me atque Argenidem cruor de efflante trūco pertingeret. Sirenuè deinde hunc clypeo pulsatum, hunc mucrone, hunc capulo turbat. Tum verò grassatores, qui primū in insolētia certaminis turbati gradum retulerant, tamquam in iusto discrimine violentiùs insurgunt; vt neque iam puderet plures in vnā, & puellam decernere. Exforabant angusta in sede arma quassata; simulque miserabilis clamor mulierum, (iam hæc enim ad nos concurrerant) speciem cap

tae urbis maiori quam pro loco aut numero tumultu re-
tulerat.

Hæc narrante Seleniffa, non se regebat Radirobani
animus, tam prodigiosi certaminis expectatione suspen-
sus. Sed ecce colloquentibus modum imposuit, tunc pri-
mum iniucunda Radirobani Argentis. Fortè redibat per
illâ horti semitâ, cui antea minùs cõsueuerat. Eaque cõf-
pecta nihil Radirobani & Seleniffæ inter se addere li-
cuit, nisi vt postera die in idem horti spacium, paulò post
Solè exortû, tanquã ambulantes, conuenirent. Nec gau-
sa Argentis est, Radirobane viso: soli enim Seleniffæ col-
loqui properabat, multò hilarior quã cû excesserat è cu-
biculo. Cû is tamen venienti obuiam isser, non seuerè
exceptus est; Virgine per alia gaudia minùs illû tûc exo-
sa, Quæ etiã vt animû tegetet seria lætitiã perturbatum,
deflexit ad leuia, chartamque versibus plenã ostēdit pau-
lò antè à poeta non ignobili oblatam. Ijs ille fœlicitatē
regij luci celebrauerat, in quē Argentis siue leuãdo æstu,
siue ad primæ noctis pulchritudinem, solebat cõcedere.
Ipsa quidem explicatam manu chartam tenebat, quã sic
porrexit Seleniffæ, vt Radirobane quodammodo inui-
taret ad istorum carminum lætionem.

*Fortunata nimis foresque habitura serenos;
O quacumque tuos diffuso vertice ramos
Pandis, & in spatij nutas regalibus arbor?
Teneque Chaonys vocalis sylua columbis,
Nysæumque nemus, summisque habitata Deorum
Ida vel intonsi superent fastigia Pindi.
Quis parui ingentes nemoris, quis carmine digno
Æquet opes, formamque loci, Nymphæque, Deosque?
Populus hic, trepidisque Alnus propè candida ramis;
Fraxineumque decus, Platanique, Ornæque minâtes
Syderibus, seuoque illa sa fulmine Quercus,*

Et Faqi veteres, & amicioi Ulmus Iaccho.
 Fronde placēt varia; Nō est color omnibus vnus;
 Non parū ille sūt pe leuant. Hic multa Cupressus
 Tollitur in metas, graciliq̄ vmbone superbit.
 Hic & Appollinea laurus, Piceaeque liquentes,
 Et Phrygia Pinus, & glauca dona Minerva.
 At lenta subtus Coryli, facundaque puro
 Fonte arbusta tepent. Tū floribus alma superbos
 Vestit terra sinus; quales non blanda fauensis
 Aura creat Zephyri, Stygio nuptura marito
 Quos legat Enneis simplex Proserpina campis.
 Nec diros haec sylua lupos, nec sentit adunca
 Spumea rostra suis, vel formidabile murmur
 Accipit, absentes si quā leo deuouet agnas,
 Raucaque vicinum terrent ieiunia campum.
 Infantes Capreas, placidoque examine Cernos
 Cerne magis, piq̄r as latus acclinare per umbras
 Vel parua trepidare fuga, si plausibus aura
 Infremit, aut dubios venti mouere tumultus.
 Vos quoque praesaga cantuque alisque volucres,
 Non isthic anido retinet circumlita visco
 Arbor; ad humētes nec fra^o sedet improba fontes,
 Heu vestros prensur a pedes. Iunat aethere toto
 Nunc tranare polos, nunc tutis fidere terris.
 Quā bene nocturno genilia praesalia cantu
 Conserit, & Thracem narrat Philomela tyrānū!
 Quā bene, cū roseos nox vltima pallet ad ignes,
 Innumeras dat lucus aues, & picta salutat
 Turba diem, tantisque sonant concentibus aura!
 Parua loquor. Totas Dryadū nemora ista caternas
 Incoluisse iuuat. Procul o procul impia cedant
 Lumina, nec sanctam ledant contagia syluam.
 Vnde tamen luco tantum decus, vnde frequentes

Numinibus sedes, ipse vos dicite Divae.
 Scilicet huc castos magni quod filia Regis
 Ferre gradus, paruoque ingens producere luco
 Virgineos, assueta choros; se leta beato
 Indulsi Natura solo; Nymphaeque decoras
 Aucturæ comites, hos implevere recessus.
 O Virgo, o Princeps, Siculorum o cura Deorum;
 I, cupidas specta nemora inter consita divas;
 I, gratum dignare nemus. Vestigia campus
 Signabit, raptis subitus quæ floribus Anster
 Impleat, & seruent metica in cortice Nymphae.
 Nec nemus hoc tantum. Siculi te sentiet omnis
 Ora soli, faciesque Deos fatis una fauentes.
 Tu si quæ Libycis exaestuat annus arenis
 Ire vales, aut quæ emoriens Natura pruinis
 Deficit, & gelida sitiunt statione Triones,
 Mirescent steriles auræ, tum floribus omnis
 Crescet ager, fatoque diem meliore novabis.

Raditobanès in cubiculum deductam Argenidem,
 quia aduentabat vespèra, relinquit, & ad Meleandrum
 digreditur. Tum verò ad Selenissam Argenis; Iamdiu
 est, mater, quòd te habere solam quaro. Et te quoque
 multùm existimem proci illius tædio nauseasse. Quid
 enim tamdiu tecum hæsit? Hic Selenissa molliùs loqui,
 & præter quam Argenis expectabat. Se enim nesciuisse
 tantæ humanitatis, totque leporum hominem esse; Sua-
 uissimè loquendo iunxisse diem nocti, nisi quòd identi-
 dem referebat se ex amore miserrimùm. Non probavit sa-
 gax Argenis de inuiso homine præconium. Sed diligen-
 tiùs quæ situra; quid autè facturus est? ait, aut quãdo solu-
 turus in patriã? Mitte has spes, inquit anus. Nisi bello de-
 uictus non abibit. Nam & afflictim te deperit; & is furor
 nisi magna ruina premi non potest. Vtinã saltem adesset!

Poliarchus, vtinam illis tortitudine tegeremur. Ac me-
castor ingratitude famam timeo, si pugnandū in hūc
erit cuius auxilio sumus incolumes. Quid si leui spe in-
dulgeremus infantenti? Dilatione frustratus potest in
Sardiniam remitti, quasi rebus maturis retro cādus. Hæc
non illius, sed tua, & Regis causa dico. Dolebis Hyme-
næi tui face Siciliam adhuc ciuilia exccitentem in cædia
rursus ardere.

Argenidem siue in dolēs sua, siue industria amoris,
facile Selenissam esse mutatam admonuit. Sed indigna-
tione in aliud tempus submota, molliūs hanc de Radi-
robanis amore mentionem reiecit, scilicet maius opus
adorfa, illam anum, illam versutissimi ingenij laruam
alia fraude peruertere. Igitur cū aliquandiu silentium
tenuisset, Mihi quoque agrè est, Selenissa, benè meritū
Regem in spes incubuisse, quibus illi indulgeri non li-
ceat. Sed de istis deinde videamus. Læta matrona, tan-
quam iuuantibus Dijs fallere incepisset, virginem solam
reliquit, quæ mox in fenestram reclinis, lacertoque men-
tum excipiens, cœpit furiosè dolere, arcanorum omniū
sibi consortem timeri meruisse. In quam enim iam curas
partiretur? quis in dolorum, quis in gaudiorum arbitriū
posset iā recipi? Tandē risus imitatione perstricta, cogi-
tauit nūquā sine mixtura, aut propitios, aut tristes Deos
esse. Satis autē eam lucē habuisse fortunæ. Ferendum si
quid graue deinde accidisset. Hoc ipsū pro numinū mu-
nere habēdū, quod nō de more, quæ sibi cōtigerāt, quæq.
instabant, extemplo prodidisset Selenissa. Ea autem sic
erant. Spatianti in luco nunciauerat Arsidæ, Poliarchū
esse in Vrbe, & latere in Nicopompido; conuenerat-
que inter eos, vt sub noctem per posticum duceretur
ad Regiam. Ergo puella latitiam quam sola non capie-
bat, properās in Selenissā effundere, maturiūs domū re-

dierat.

dierat. Sed sub ipsa loquendi exordia, defecisse ad Radirobanem anum expauit, siluitque de aduentu Poliarchi; quem impetus iuuenilis, an noua latendi pericula rursus adegerat.

Cum enim redisset in Africam Gelanorus, nec ut conuenerat Clupeæ habuisset Poliarchum, ad Regiam Hyanisbes profectus, illic ex febre adhuc ægrum offenderat. Literas ergo & mandata Argenidis ferens, afflicta præterea Sicilia statim exposuit, & quo indiscrimine virgo esset sub Lycogenis propè certa victoria. Nec quicquam dicere omisit, nisi quod Argenis vetustat, nempe iniquiorem animum Meleandri. De Archombrotto verò non siluit; Nescio, inquit, quo se fastu Archombrotus sustulerit; Nos iam illi viles sumus. Nec quid grauius, aut acerbius, quàm eum amicitia oblitum credebat Gelanorus. Sed nihil est suspicioso amore solertius. Statim Poliarcho suspicio incidit, Archombrotum Argenidis forma captum, & à se tanquam æmulo dissidere. Nam quid prohibet, inquit, eum aliquà explorasse à me quoque amari Argenidem? Nihil agimus Gelanore, nisi in Sicilia maturè transmittimus. Scilicet Argenidem, dum hic ignauus cesso, mihi illic inter bella aliorum virtus seruet? aut verius, sinam alios esse quibus ipsa se debeat? Anxio animo Gelanorus hanc domini mentem accepit. Nam infestum Poliarcho Meleandrum metuebat, & præcepta ab Argenide erat libertas admonèdi. Fidem denique vtrique sic seruauit, ut de Meleandri euerfione nil referens, subinde tamen ostenderet, maximè intutum Poliarcho prouocatae fortunæ caput obijcere inter tot hostes, & in ipsa bellilicentia. Præstare in patriam navigare, collectisque militibus, Sicilia, nihil iam dissimulata maiestate repetere. Faciam, retulit Poliarchus; Sed scis penè per ipsa Sicilia littora viam esse ad patriam. Ego autem

vt in salutata Argenide terram illā præteream? Piger me exhausti periculi diceret ipsa, nisi in nouum succederē. Vbi littus attigero, mihi crede, commenti alicuius ratio me ad illam commodè perducet. At qui, ait Gelanorus, prius exequar mortem, quàm te in hæc pericula reducere videam; nisi saltem hoc impetro, te, vbi in Siciliam peruenieris, nulli salutem nisi Artidæ commissum, prius quàm colloquaris Argenidi. Communi deinde quod capietis consilio te permitte.

Fidi hominis sollicitudinem non aspernatus Poliarchus, conditionem accepit. Sed destituebat animi impetum corpus, acri quartana pertinaciter concussum; quæ etiam nouorum consiliorum magnitudo, & anxietas ita auxit, vt quæ nox sequuta est remissius quidem inhorrens, longiori quàm antea æstu sæuierit. Neque prorsus Gelanoro ingrata malis vis erat, certiora pericula differentis. At Poliarchus medicinæ impatiens, quæ viribus per ieiunia subductis, morbum iubebat domitari; eorumque exemplis ad memoriam reuocatis quos audierat à se febrim depulisse insolenti vini potu, idem genus remedij experiri constituit. Nihil mirum est, inquit, si me ex præcepto medicorum exhausto & morienti, febris simul peribit. Adhuc dum vires sunt, malo cum ea decernere, & curari meo ductu. Ambiguum euidem in perniciæ salutæ erit hoc facinus. Sed satis est, quòd non lentè repræsentabit quicquid de me fata decieverint. Nam hic status est rerum, vt sit acerbius ægrotare quàm extingui. Ita obfirmatam mentem non preces, non lachrymæ Gelanori hoc discrimen abominantis flexerunt; non inuocata Argenis, non matris amicorumque memoria. Ipsa denique Regina Hyanisbe frustra orauit. Ergo consilijs suis relictus, cum post triduum febris ex constituto

iam rediret, foco admotus tremorem membrorum frigentium excepit veterrimi vini haustu, quod multò violentius suum ignem fundebat in sobrijs venis, & mero non affluetis. Negauere medici adesse se posse admouenti (vt aiebant) sibi mortem. At subridens Poliarchus, si illi abirent, saltem medicum Bacchum (vti eum saepe vates Pythia appellat.) ad futurum respondit. Simul in febris rigorem pugnare multo vino pergebat, donec sanguine calefacto, paulò alius quàm qui ex morbo feruor est trementia membra composuit. Hinc cum diu confudasset, diligenter deterfus est. Iamque sibi validior videbatur. Mirum dictu: Cum iterum hac se lucta in morbum comparauisset, iuuentus, atque foelicitas, & quæ plurimum Medicorum incerta consilia fortuna nobilitat, exegere incommodam febrem. Hyanisbe, vt temeritatem remedij haberat in doloris maximi causam, ita postquam confepit incolumem, nullum lætitiæ modum adhibuit, donec alia ægritudine vis gaudendi suppressa est. Ferre enim non poterat discessum Poliarchi, præsertim cum in vultu adhuc restarent vix dum submoti morbi vestigia.

Nam ille paucissimis diebus ad confirmandam valetudinem consumptis discessum pertinacissimè ornauit. Et Regina (vt amoris in eum penè materni erat) lachrymis omnibusque ad limen prosequuta abeuntem, nihil amplius orauit, quàm vt hospito litore vti promitteret, si quis in viciniam casus nauigantem retulisset.

Sed posteaquam intrauit conductam à Gelanoro nauem, deductusque in altum est, sollicitare remiges, ac vrgeri non cessauit, tempus quoque destinans, quo si terrâ

Siciliam monstrassent, merces eorum geminaretur. Lucelli spes segnicem abegit, votoque damnatus Poliarchus illis monstrantibus insulam agnouit. Tunc porro diuersissimarum rerum contemplatione inhorruit. Quæ mala, gaudia, illa tellus haberet! Illic sibi felicitatem esse vel exitium. Quò periculo inde euaserat! Quid si iterum eadem tempestas insurgeret? Mox discrimina omnia, speciesque fortunæ terribiles, ubi Argentidem cogitatio obtulerat, latiori audacia diluebantur. Modicus portus erat, & præterquam piscatoris casis incelebris, duodecim milibus ab Epeiræte. Illic applicato nauigio in arenam descendit, humilique diuersorio, tanquam falsi iactatione æger, celari instituit, donec misisset ad Arfidam. Cùm verò stabularium ad quem diuernerat inter cætera rogasset ubinam ageret Meleander, Nondum, retulit ille, discessit ab Epeiræte ex quo Lycogenes victus est. Tanquam Augustiori ob victoriam loco, excipit ciuitatum Oratores, quæ certatim ad eum de pœnitentia sua mittunt, Victus ergo est Lycogenes? subiicit Poliarchus. Omnino, inquit capto. Dedit pœnas meritisima morte; caputque ab summa aliquandiu arce ad spectaculum pendit. Sed iam fertur Rex Syracusas commigraturus, quò Sardinia Regem per præcipua Sicilia ornamenta circumducat. Quærente Poliarcho vnde in Siciliam aduenisset Rex Sardinia? Nescis ergo, ait ille, Sardinia Regem cum exercitu suppetias tulisse Meleandro; & eius fortitudine restitutam pacem Sicilia? Obtulit Poliarchus, mutata Sicilia forte omnia sibi perplexa auguratus. Aduentabat post discrimen; Alij, & peregrini, iuuerant Meleandrum; & quòd incolumis esset Argentis, beneficium Sardinia erat.

Relicto igitur capto, O Gelanore, inquit, fac vt sciam quis hic terrarum orbis sit; id est, an salus adhuc

mea cum hac rerum mutatione conueniat. Adhuc habebat capillamenta, quibus olim dolo Timoclea mutauerat vultum. Horum vnum Gelanoro cum rustica veste tradit, iubetque sub noctem Epeircten intrare, & mone-
re Arfidam se in pelagiorum fortunæ varietate lassatum in
vtramlibet sortem vltima expectare. Dum iret Gelano-
rus, quidam ex vicinis oppidis in via oblatis sunt, qui &
ipsi Epeircten petebant. Quamquam concinnam indue-
rat laruam, tamen illorum consortium fugisset, ne quis
fraudem deprehenderet; sed in angusta via diuertere nõ
licebat: & illi priores salutauerant. Ergo necessaria auda-
cia, tanquam advena ignarusque Sicilia, de proximo bel-
lo querit, & victoriæ ratione. Ij omnia ambitu refere-
bant, quo solemus in prosperis res nostras apud externos
commendare. Duos potissimum celebrabant, Radioba-
nem, & Archombrotum. Nam & Archombrotum in Ly-
cogenis capite præcidisse quicquid in ægra Sicilia ex
morbo timebat; Radiobani autem hospitalis auxilij,
fortitudinis præmium fore Argenidem. Ita enim rumor
tulerat, quòdque isti credebant, bona fide apud Gelano-
rum proficebantur. Ille, vbi potuit, ab ijs diuersus, inter
acerrimi doloris suspiria agitabat, an res esset domino re-
ferenda. Verebatur ne sub tali nuncio vita deficeret; Rur-
susque sperabat, nondum coalita mala, si maturè nuncia-
rentur, illius genio & fœlicitate posse rescindi. Sed ante
omnia conueniendus Arfidas erat. Iamque Epeirctè ha-
bebat in conspectu, cum puerum videt maculis oneratũ,
lorisque venaticos duos canes ducentem. Et agnouit de
Arfidæ familia esse. Ac vtinam Dij, inquit, huius vena-
tionis beneficio Arfidam mihi darent. Quòd si occurre-
ret, tamen nec solus veniet, nec temerè erit coram alijs
compellendus. Se itaque comparabat, vt si quid tale acci-
deret, fortuna vteretur. Ecce autem commento vixim

commodè instituto, aliæ pagæ, & alij canes, neque procul cum aliquot ex Sardinia Proceribus Arfidæ venit. Gelanorus frontem omnium contemplatus, quia omnes ignotos sibi vidit, vicissimque speravit illos sui incuriosos fore, se audaciùs admouit Arfidæ. Et ad te commodum ibam, inquit. Ab Rhegio hospes sum; salutemque, & quædam præterea affero quæ ad te socer commisit discedenti. Tum ad aurem se spontè demittentis obiter ad motus: Sum, inquit, Gelanorus: Sed tantisper me nosse dissimula dum habeas solum. Turbatus Arfidæ occursum insperato, Sardos placidè præire hortatus est: Cupere se paulisper percunctari de necessitudinibus suis. Sub hac larua secretò, sed breuiter, cum Gelanoro loquutus est. Colloquij summa fuit, se, vbi incaluisset venatio, procul omnibus aberraturum in nemore, & ad Poliarchum iturum. Neque mora ad Sardos lentè prægressos contēdit quos iubente Meleandro venatu oblectabat. Ipse autem Gelanorus, tanquam Epeircten pergeret, vbi potuit Arfidæ comitatum latere, flexit iter per notos pridè calles, & ad diuersorium redijt.

Eo verò adhuc cubiculum intrante, Poliarchus moræ impatiens: Quid, inquit, fers tandem Gelanore? Aduentum Arfidæ, refert ille. Venationem ineunti secretò loquutus sum, & vt diei tempus est confestim ad futurum conijcio. Nihil vltra Gelanorus memorabat. Arfidam quippe, quàm se, malebat tristia nunciare. Sed inquieto erat vultu, neque satis submouebat suspiria. Tandem sæpiùs vrgenti Poliarcho, minisque iam aspero, quæ in via audierat refert; Pætam Radirobani esse Argenti. Non doluit Poliarchus, non succensuit, horruitque ad nunciū acerbissimæ rei. Maior erat is motus affectibus quibus nomen inuenimus. Dumque iam non amplius tristis, aut cui adhuc posset nocere fortuna, in æmulorū

ruina, decernit petre; Arfidas caſam intrat, imponitque ſtabulario, quaſi ſerã ſequutus, & viarũ imperitia illò de lapſus. Poſtquã autem ſecreti fuere, rigentemque Poliarchũ conſpexit, nec exertis oculis imperantem: Heu quid apicior, egregie iuuenis? Inquit. Aut quid tantũ dolere in columi Argenide potes? At Poliarchus; Valeo, Arfida; valeo, inquit, & me viuere Radiobanes veſter cũ ſua nũpta faxo intelligat. Senſit Arfidas errare Poliarchum, veriusque cuncta expediens, Meleandri & Argenidis vota lögè eſſe alia mōſtrauit, quã quæ optabat Radiobanes. populufue iactauerat. Ita paulatim factus Poliarcho finis erroris eſt, cœpitque in ſpem reſtitutus placidè audire de ſtatu Siciliæ differentem. Cæterũ iubebat Arfidas, Poliarchũ ſimulatione omiſſa ad Regẽ accedere. Fraſtos hoſtes memorabat, legationem ad eum Timonidis, & præter benevolentiam Meleandri, curam quoque Argenidis, & tot in ſe ſtudia veterum amicorum. Quid ille formida et inter tanta præſidia? aut cur ſimulationi mallet, quã in aperta virtuti vir militaris conſidere? Sed obſtabat Gelanorus; dominum ſubinde admonens fidei in Africa data, nulli ſe priùs quã Arfidæ ac deinde Argenidi locuturum. Ipſe quoque Poliarchus ſe poſſe negabat incolumi dignitate prodire in publicum. Nauigandum priùs in patriã ad recipiendũ cultũ in quo vellet à Meleandro cerni. Vnam eſſe Argenidem, quam iuuante Arfida optaret conuenire. At ſaltem, retulit Arfidas, conſcientiam Nicopompi ſuſpectam non habebis. Nam quid fidem illius hominis prædicem? In te ornando totus eſt, & fidiffimo affectu exultat: cùm laudaris. Apud eum nunc hoſpitior, nec fidelius potes quã illius laribus tegi. Haud ægrè Poliarchus, nec repugnante Gelanoro, aſſenſus eſt. Igitur cùm obiter quieuiſſent, iter nocte concubia ingreſſi, ſub auroram Epeireten perueniunt, admiſſique

ad Nicopompum, compulerunt hospitem ad gratantiū lachrymarum lætitiā. Et Arſidas vbi prouectior fuit dies ad Argenidem iuit; Sed occupatam cum parente, & deinde cum Cleobulo, habere ſecretam antè nō potuit, quā illa Radirobanem fugiens ad lucum diuertit.

Vbi autem adueniſſe Poliarchum referente Arſida ſciuit, oblita tot malorum, nec æſtimato vtriuſque periculo, pluſquā pro incerta & breui felicitate exultauit. Sed vtcumque feſtinanti expectanda veſpera erat, vt is extra diſcrimen duci poſſet ad Regiam. Ero, inquit Argenis, in illa porticu mea vnde ad hortum eſt aditus. Erit vnā Seleniſſa, quæ tibi & Poliarcho aperiat. Vade, mi Arſida, & tempori adſis. Hinc gaudio turgens ad Seleniſſam pergebat, tanquam compari ſecretorum largitura ſcælicitatis partē. Sed labefaſtatam fidem agnouit Radirobane ab ipſa commendato. Cū igitur hanc quoque eluſiſſet, facta ſpe mitigati in Radirobanem animi; nixa fenestræ eſt quæ in hortum patebat. Tum verò duo grauiffima occurrebant, aduentus Poliarchi, & Seleniſſæ perfidia. Ita mens iracundia & gaudio variata nihil ſatis conſulebat. Sed maturato opus erat, ne Seleniſſa Poliarchū deprehenderet ad conſtitutum venientem. Ea nocte ad ficta negotia anus ablegari non poterat: Nec conſultius quicquam fuit, quā Arſidæ per ſeruulum nunciare, ſe piſturis inſpectandis quas ſub veſperam afferri præceperat, vacare non poſſe. Veniret ad Regiam Arſidas primo mane, ſed non cum illo artifice. Facile Arſidas intellexit, interueniſſe quæ morarentur virginis cum Poliarcho colloquium; Idque palām non auſam nunciare, hoc de piſturis deque artifice eſſe commentam.

Verſus ergo ad ſolandum Poliarchum, quem hæc mora conſciebat, etiam Nicopompum adhibuit. Lata ſermonum & mutabili ſerie, mulcebant, nunc ſuas, nunc

Argenidis virtutes non agrè audientem, aut si quid ludicrum Radiobani sinistrumue contigerat. Sed huic officio hærentes turbauit aduentus amicorum. Quippe ea vespera præceperat Dunalbius sibi cœnam in Nicopompi adibus coqui. Antenor suo è templo in vibem delatus, & Hieroleander, eum comitabantur: Quibus fores intrantibus, cùm doleret Nicopompus à Poliarcho se auelli, ac ne Arsidam quidem cum tanto hospite perseuerare posse (nam & illum Dunalbius ad cœnam quærebat) Poliarchus vtrumque solatus est. Irent sedulò, nec perfunctoriè cœnarent, ne subolere Dunalbio posset ali quid esse arcani quod hilaritatem moraretur. Ipse ducente Nicopompo substitit in conclaui ad triclinij latus, vnde conuiuiarum sermones excipi possent. Cœnantibus varij sermones fuere, sed plerùque vulgares, & quos à familia quæ cõuiuis ad obsequia aderat notari nõ obesse. Vbi verò sublatis epulis soli fuerunt, Nicopõpus mentionem Poliarchi excõpositò iniecit, vt ille in proximo latens de sua fama rectissimè iudicaret, cùm isti de eo simpliciter dicerent quem abesse arbitrabantur. Non parcebat tantù iuuenè laudare Dunalbius. Omnes eius virtutes meminerat, & Antenore atque Hieroleandro suas loquendi vices implentibus, nunc illius fortitudo, nunc comitas referebatur, tum in hilari ac iuuenili animo vis matura ingenij & cætera bona propter quæ senes & tunc laudamus. Arsidas verò, quia cõpererat amulationè Poliarchi in Radiobanè, seriè colloquendi deduxit ad ciuile in Lycogenem bellù, cuius initia Poliarchus prosperrima Regi pugnando effecerat. Inde paulatim ad Sardos, & Radiobanem venit, cœpitque familiariter de eius ineptijs ridere. Nam & ille Rex superbissimè erat inter suos consuetudinibus, multaque passim exciderat quibus deprehenderetur vanum ingeniù, fictæque virtutes.

Dumque Dunalbius Antenor, Nicopompus, vel fastidio auersantur recordationem insultæ superbiæ, vel indignari audet quod eiusmodi auxiliatori Sicilia gratias deberet, subridens Hierocleander, quid si, inquit, hominem hoc mane vidissetis? Impia adulatione elatus, carmina quædam de se conscripta apud suos laudabat, quæ Poeta non condidisset, nisi aut alio quàm Apollinis furore insanus, aut utique illum cui scribebat sciuisset insanire. Finem poematis descripsi. Ex eo de toto conijcite,

*Tusi terribiles in praelia sua iugales
Exigis, Odyssios confuso pectore Mauros
Damnat equos, dextramque suã. Si terga subibis
Quadrupedis; cupiet spreto tua Cyllarus Astro
Imperia, & Sardis volitare superbius agris,
Et cum tentato volucres aptare sagittas
Insistis nervo, cedunt Phæbusque dolensque
Amphitryoniades. Quod ni te velle putaret
Arte sua vinci, tibi cederet ipse Cupido.
At Maia genitus, cum tu rosea ora resolis,
Astupet, atque omnes subicit iam frigidus alas,
Cedit & ingenio Pallas, formaque Lycaus,
Iura triumphatis cum sobria dividit Indis
Pulcher, & intonsos distinguuntserta capillos,
Quid domito quod frana mari tu classibus unus
Imponis, sceproque tuo Neptunia scepra
Summisere apices? O nobis aurea rursus
Sæcula, si tantum pronus tibi fulmina credat
Iuppiter, & cunctis unum spes nomen in aris,*

Omnes de sacrilega Poetæ solertia prædam his carminibus aspicientis riserunt. Quamquam Nicopompus, & ipse Poeta hanc non nihil inuidiam leuabat; Quippe ita esse poeseos genium, ut ad aurium voluptatem exer-

ret extra verum, eò quidem licentiùs quòd cùm sciat sibi non credi, quicquid fingit, innocentis potiùs ludi, quàm inuerecundi mendacij res est. Præterea & sæculū ita ferre, vt immodicis apud Reges laudibus iam omnes Poetæ sint. Nam nec solum Radirobanem esse cui hæc larua illuserit. Ipsum quoque (oculis, nutuque absentem Meleandrum significans) quàm sæpe his falli blanditijs? Denique omnes eo fato Principes viros nasci, vt aliquid saltem pennarum adhuc viscum relinquunt. At Dunalbius publicæ rei studio motus, ita verò, improuidiciues, inquit, dum vilitate laudandi vnusquisque Regum vitia ad amicitiam sollicitatis, vos simul & illos miserrimos fieri non sentitis. Quanto enim incommodo vestro imperantes sic fingitis, ne quid eos pudeat, sed licentissimè affuescant se ipsos amare & mirari; vtique postquam diu omnes eorum affectus adulatione & præconijs consecra uistis? Illos autem, quantumcunque sibi felices sint, ego lachrymis dignissimos puto, nisi superessent his domestici eorum insidijs, & ea colere ac probare solerter instituāt, non quæ in ipsis alij laudent, sed quæ ipsi in alijs. Cæterosenim adeò sua purpura oecæcauit, vt nesciant quod nemo præter hos ignorat; qui mores, quæ studia, quisue modus, inter homines famam, aut veniam, vel denique denique odium ferat. Proh facinus! opulentissimæ uentilationis genus est explorare intimos Regum motus, quò eos natura, quò cupiditas vocet, mox in Dijs, non hominibus æstimatis, quicquid amant aut volunt impensè commendare, vel vt similitudine morum, atque sermonum, ijs placeas, vel vt soluas eorum verecundiã, & gratias tibi debeant, quòd molliueris viæ speciem, quam ad vitia ducentem, oblitamque infamia, pudor prohibebat experiri. Quid miremur Principes violenta adulationis procella inclinatos quò sponte iam volunt, ijs uocibus

credere quas solas accipiunt? Præsertim nemine ruinam sustinente ad quam tanta vis impellit. Nam illi sapientes quos negotijs adhibent, seu verentur frustra monere, seu medicamentum quamuis infundat salubritatem, tamen ingratum esse sciunt; his vulneribus non adhibent manum; Aut certè vitia distinguunt quibus seipsum Rex maculat, ab ijs quibus perdit Rempublicam. Et contenti ut eunque mederi publicis, nõ restitunt Principi oculos, quibus ipse suam sortem & blandentium fallaciam damnet. Quis familiarium, sapienter Reges admonuit, si auiditate æris infames sunt, si nimio venationum studio amittunt reipublicæ curam, aut cùm libidinis exemplis inficiunt sæculum, vel inconsultis amicitijs publicam inuidiam concitant? Laboramus etiam virtutum nomina his cupiditatibus fœdare. Cura futuri, laborum assuetudo, comitas, liberalitas appellantur. Nec vitia illa tantùm, sed etiam leuiora, in his adolefcunt mendacijs. Imò cùm rectè quid sapiunt, ad eò fictos inueniunt & nimios plausus, ut sæpè (credite amici) pudore, qui cæteris aberat, onerati oculi multùm mihi tremuerint. Videbã neque pudere istos effusissimæ fraudis, neque Principes indignari quòd sibi tam procaciter illuderetur. Quantum à comœdia distat hic ludus, cùm utrobique in hos laudes, quos apud te proteruo contemptu, tanquam vanos aut pueriliter captos, derides? Quòd nisi maiorem Regibus genium quàm qui populum informat, Dijs dedissent, quotuscumque ex his plagis euaderet, quæ vel ipsa cõsuetudine placent, quia nascentium cunas circueundant, nec eas meminerunt sibi poni? Sed neque his periculis soli Reges infesti sunt. Plerique regijs malis in priuata fortuna laboramus. Reges sumus supplicibus; rursusque Rex nobis, in cuius est manu quod petimus. Hunc tentamus blanditijs, hunc illa vanitate conficimus; vltro amantè

tela quibus percelli Reges solent. Quod est autem ad Radirobanem, à cuius superba credulitate initium questionibus istis fuit, cetera lenitate meruit ne qua in eo peccata excusamus. Et ò vos, Siculi, miseros, si illius coniugio Argentidem damnatis.

Adeò Poliarchū hæc oratio affectit, ut vix sibi temperaret. Optabat Dunalbiū amplecti ob hoc de Radirobane augurium, destinabatque iam præmia quibus sapè ab illo eiusmodi candoris præcepta eliceret. Omnes denique illos instituit commendare Argentidi, eorumque uti fide in ijs, quæ instabant. Dilapsis hospitibus, Nicopompus, & Artidas ad ipsum redeunt. Deductumque ad thorum non antè desituunt, quàm ille amicorum quieti cõsulens, & cum solis præterea curis melius loquuturus, dormitum sopore se fingeret.

Noctem illam Selenissa, & Argentis (quis mortalitatis ludibria satis æstimet) in eiusdem caliditatis mutuo dolo ducebant, qua scilicet ratione, ubi dies redisset, vna alterius oculos fugere posset. Nā & Selenissa locū querebat, quo remota Argentide Radirobani loqueretur, & Argentis optabat amouere Selenissā, ne sciret aduenisse Poliarchū. Prior Selenissa nūquā se peccaturā testis rata, quā in umbra libertatis, vltro de Radirobane mentionē iniecit, Aiebatenixè ab eo se oratā, ut in iisdē aëborum spatij postera die esset; Cupere illum quædam haud vulgaria cum ea communicare, & inde ad Argentidis colloquium deduci. Occupavit Argentis; Vade vbi commodum erit, mater. Sed mihi ad ea digerenda spatium relinque quæ cū vna colloquemur, & ut solet orabit, reponam. Volo itaque ut maturè cum illis, protractoq. sermone hominem teneas, donec omnibus cogitatis ipsa in hortum descendam. Nihil posse reperiri prudentius iterabat Selenissa, tacita improbitate deridēs, quod

sui prodēdi rationē ac tēpus ipsa Argēnis aptauerat. Sed & ignara erat se quoque deludi, & amolitā à cōpētu nō tā mitti ad Radirobānem, quā auerti à Poliarcho. Manē erat, & multi Solis æstum ambulatione præcipiebāt. Iamque illius voluptatis simulatione Radirobānes opperiebatur matronam in horto. vix tunc ob Argēnidem magis quā Theocrinem sollicitus. Nec seignior anus, cū maturius de thoro surrexisset; Pergo, inquit, ad Sardinie Regem. Si vera de amore suo retulit, diu est, quōd in ambulat somni impatiēs. At nos tuo defectæ (addebat subridens) pœnas illius ætatis luimus, quæ nec suos labores agnoscit, nec æstimat alienos. Hic iterum monere Argēnis, ac antè discederet à Radirobane quā ad viridariū ipsa procederet. Malle se illic, quā intra limina Radirobani loqui. Ea Selenisæ fuere lætissima, credenti Argēnidem hoc breuissimum tempus petere ad receptū prioris amoris; quem antè omitti oportebat quā posset Radirobani placari.

Vix egressa limen erat cū Argēnis ad Arsidam mittit, iubetque confestim venire cū hospite. Nec distulit ille; & Poliarchum sub crine aloptitio latentem, cum exiguis aliquot picturis, mercatoris specie secum duxit. Tremebat Poliarchus, & illud animi robur, quōd nulla discrimina, nulli hostes permouerant, destituebat cogitantem se ad Argēnidem ire. Sanguinem etiam in illa expectatione virgo amiserat; notaueratque intereidi à se verba, si cui loquebatur. Secrete erat porticus in quam ad cogitationum, curarumque solitariam libertatem se sebat secedere. Illuc postquam cum Arsida Poliarchus admissus est, manumque protensam, tanquam numen veneretur, ad os retulit, subiti vtrumque singultus multo rubore vultus sparserunt. Mox direpta ille larma suos vultus reddidit sibi; & cum Arsida publicæ humanitati,

verbis salutavit Argenidem. Sed Arsidas tanquam aliud
 agens sentim ad murum recessit; fecitque ambobus pote-
 statem liberius colloquendi. Hic rursus erepta turbulen-
 tis affectibus verba distulere attonitos, donec fufis lachry-
 mis expedita Argenis; Video te, charissime? inquit, an ex-
 presserit tuos voltus in omnia, & imitationem laticæ ad
 Argenidem tuam ferunt? Vides, retulit ille, domina, no-
 uo nunc sensu mala exacta sentientem, & tuo conspectu
 admodum quàm calamitosum fuerit tandè abfuisse.
 Quod nisi graue est meminisse, quid sensus tibi fuit,
 quid virum, in mei periculis? Quàm multùm doluisti,
 quàm sæpè accusasti absentiam meam? At illa; Nunc is
 heu potes ex tuis doloribus æstimare quàm feliciter te
 absente dies exegerim. Eo quoque miserior, Poliarche,
 sum, quòd non te sequi licet, quòd scio te per pericula
 errare, denique quòd sperare alij audent me posse mu-
 tari. Dic iterum. Tu is es Poliarchus? tu in Siciliam re-
 didisti? Tu es incolumis? Præsentem te conspicio? Ah
 num & maciei quàm in tuo vultu cerno ego causam sum,
 Poliarche? Sed an eadè querenda rursus erunt? an tibi
 iteranda exilia? & timidè semper amabitus? Ille errores
 suos in compendium misit; Ut naufragus fuisset, ut de
 prædonibus victor, & in Numidiæ aulà ager. At Arge-
 nis (quod potius in rem erat) paucis exposuit R. doro-
 banis cupiditatem. Et quidem timere se, ne bene meri-
 tum hominem Meleander generum velit accipere;
 quod facinus, inquit, nisi tu illi obstas, anteuertam
 mea cade. Quàm autem miserum putas si b. ètu quo-
 tidie mortis stare, quæ non longius abest, quàm federa
 illa, quæ Sardi fortissimè vrgent? Accedit solitudo. Ne-
 minis solatiù adest, cui curas commitam. Timeo arma-
 tum Radrobanè; Patrè vereor: Ipsa (proh facinus!) Sele-
 nilla ad ho. les defecit. Et iam dudù (subiicit Poliarchus)

hanc oculis querebam. Tibi enim hodie primū, illa absente, loquor. Ego, ait Argenis, si viuo, eam miserimam habeo. Studei Regi Sardinia. Nec cur, aut quomodo mutata sit, scio. Sed ne de flagitio dubites, cū secreta esse mus Radirobanē laudauit. Parum id erat; nisi me ut salutem simulata amicitia facili illi essem, iustino slet hortari, id est, ut quasi reciprocati aestu, sensim à te recederē. Nunc quoque ne adesse te seiret, passa sum ad illū hanc exire. Ambo in viridario de meis fatis agunt. Sed nō impunē peccauerit. Peribit si vnquā scilicet ero. Iodignatus iuuenis, cūm proditionis iniuriā impatienter feret, ad periculum quoque exhoruit, quōd iam potens in Argenis familia Radirobanes esset; & vel si cessaret Argenis, ultorem iniuriæ se promisit.

Post hæc anxia deliberatione versantibus quid sibi capiendū consilij, ipsa incertitudine animi nihil quod occurreret placebat. Itæ ad Meleandrum Poliarchus, se Regem prædicaret, numeraret beneficia, sibi vxorē optaret Argensidem: Ipsa quoque Argenis se sponsam Poliarchi (quod res erat) apud patrem profiteretur. Iustum quidē, & præsentis, si succederet, utilitatis in ea mala remediū. Sed timebat Argenis iniquiorem Poliarcho Meleandrum; quo dissimulato armatum Radirobanem monstrabat. Non æquata fore causam Poliarchi se in Regiā culmen subito asserentis, & illius cuius cognita opes erant, & qui etiā nūc exercitu implebat Siciliā. Timere se infidias, & scelera, quæ amor, & regni cupiditas atrociam inueniunt. Vera hæc esse sentiebat Poliarchus; Addebat que metuendā Archōbroi gratiā apud Regem; quem vereor, inquit, ne & in spem tuarum nuptiarum erectus sit. Cohorruit Argenis ad hanc vocē; Neq. tardē per omnes Archōbroi actus, perque omnia verba, redeunte memoria, in eandem suspitionem delapsa est. Igitur cōsiliū

adeundi tunc publicè Regem, tanquam præces, & sævū periculis, mittunt.

Diut ūs hæſere in alio. Vt, quando fortuna Siciliam negabat, irent in patriam Poliarchi. Vltro redire in gratiam Melæder optaret; & eluſus Radirobanes, ſi aliquid moueret, excipi poſſet armis. Nihil Seleniſſam, nihil Archombrotum nocituros. Quid mirum ſi virgo ad ſponſi domum ibat? Pro flammeo velum fore, quo celaretur: diſcedens, faces autem multò plures quàm quinque, ſub noctem ipſa aſtra abeunti præſtitura. In hanc fugam cõſentiens Argenis, reſiſtantem animum, & dampnantem hūc impetum, non benè domabat. Vellebaturque media intentio inter abeundi & manendi conſilia. Hinc cauſam quæ vtique optima erat, reſpiciebat; hinc famam, quam non integro tantum, ſed & ſapienti pudore oportet habere propitiam. In ea ſeditione animi tamen ſequebatur Poliarchum; non tam quòd illud optimū putaret, quàm ne aliquid eſſet quod ei negare videretur. Sed ipſe hoc furto non admodum lætus; quia ſciebat peruulgatū hoc eſſe remedium, & nullam amantium fabulam penè conſtare, in qua virgo cum ſponſo non fugiat; Cùm præterea vim notaffet quam Argenis fugæ laudandæ ſibi ipſa infe rebat: Digni ſumus, ò Domina, inquit, qui non latronū more tenebras, atque ſilentium, quæramus in vota. Quid ſi deprehendiſis non erit ſubira, o patre deſenſio? Quid ſi abſtraheatur nūquam redituri ad conſpectum? Froſtra præſidium ab æquitate expectamus, niſi ipſi æquitati paramus antè præſidium. Si placet, crediſque inter malariã familiaria tres adhuc meſes durare nos, oſſe; ego à patria reuertar cum milite, vt nõ ſine dignitatis inſignibus te Regum Principumque ſpè, ac ſtupem accipiam. Quòd ſi adhuc repugnabunt noſtri hoſtes, extorquebo idoneis viribus à Sicilia meam ſimul, & tuam felicitàtem. Spõ

de modò tamdiu te victuram. Ergo strenuè adero, nisi mors interim obtinget, quæ si tam celeri fato imminet, atranti saltem erit te à funebri abluisse spectaculo. Cùm hæc verba suspirio finiret, obruerunt Argenidem largi si ni fluxus. Reputansque quàm is igitur procul, quàm subitò abiret, non minùs sub amore, quàm antea sub verecundia, vapulauit. Sed consuetudine dolèdi, tres faciliùs mentes destinari ad miseras sinebat; modò intra id temporis rediret Poliarchus, vel inermis, quem tunc ipsa sequeretur, spe alia omni damnata.

Vbi in illam sententiam concessum est, vterque plurima monere & hortari, quærere etiam Poliarchus quid interim Radirobani, quid parenti, virgo diceret; Illa autè ne promisso tẽpore destitueret amãtẽ, verbis & lachrymis, & quod efficacius erat, mẽtione destinati si falleret interitus monebat. Plurima, inquit, Poliarche, in te amauis, sed præcipuè fidẽ, & plerisque virorũ ignorãtã modestã. Diu est, quòd, nõ spreto quidẽ patris imperio, seẽ omisso, te spõsum appellati. Nunc iterũ opes meas, fortunã, amicitã, quã licet tibi trado; & per viriusque fata obrestor, nulla vis ab hoc sacramento me absoluet. Nullius vnquam, nisi Poliarchi, erit Argenis. Si Dij finẽt vt felicibus hymenæis iungamur, tum plenum beneficium fati debemus: Sin malignior fortuna conatus euertet, nos, ego tamen incorrupta in tumultum succedã; & saltem a amorum inter nos matrimonium erit. Post hæc verba rubore suffusa est, pronusque in gratias, Poliarchus, non minora de Argenidis in se victoria loquutus est.

Timebar vterque ne fortè à Radirobane rediret Selemissa; æti postquam ambo maledixerunt, strasis tamen Poliarchus ne illã tot secretorum arbitrã à se temerè Argenis amitteret. Sin necessitasẽ diuortij suo scelere faceret

anus, tūc virgo meminisset Timoclea, prudētissima matrona, & illo loco digna à quo ista excideret. Satis erat cōmendata Argenidi Timoclea, seruatrix Poliarchi; timuitq. subito virgo peccasse; tenuibus adhuc donis parū in eā liberalis. Quippe Selenissa effecerat, ne in gynæceū reciperetur, nec de charitate quidē, sed de cōstitutis muneribus multa dehortādo reciderat. Cū verò narraret Poliarchus beneuolentiā in se Dunalbij, adderetq. nō leuiss Antenorē, & Hieroleādīū in se affectos, sibi virgo gratulabatur, hos eximios viros esse, quorū tuta opera vti in arcanis liceret. Statuerūt igitur, beneficijs omnes excolere. Quāquā Dunalbi^o eō Sacerdotij processerat, vt vix quicquā posset addi fastigio; tamē aiebāt referendæ gratiæ locū nūquā Regibus deesse. Hieroleādō autē (inquit Argenis) magn^o erit ad publicos honores aditus, si eū patris Epistolis ego præfecero. Sed Antenori quæ præmia erūt? Mittā sæpe Apollini, & Sacerdoti donaria; Et si tibi videtur, Poliarche, charissimā Timocleam vbi res nostræ successerint, magna cum dote, quam vterque ei dicemus, vxorem accipiet.

Iam tēpus virgebat; vicissimque expectabāt missionē, neutro tam acerbum sermonem incipiente. Ergo silebāt tristi aspectu; donec conatus Poliarchus benè precari, & abire, in vocis primordio defecit. Vtamen necessaria fortitudine dolores finiret, qui in discedendi cōfinito credebant, demissis ceruicibus veneratus Argenidem, inter silentium abiecit. At Virgo sæpè repressis lachrymis tandem victa, subito impetu semouit se à conspectu. Amens plangebatur peccatum immeritum, plus mala Poliarchi quàm sua, aut sentiens, aut sentire se iati. Sic tunc confusa in secretum cubiculum irrupit, & ille haud certis vestigijs, oculi sç. vix egressū à portu videbat. Aridas quoque perturbatione cognita, & frigidus ipse, nec dicere quic-

quam autus, cum muto, nec satis sui conscio, redit ad N^o copompum, illincque sub vesperam ad mare cupientem deducit.

Interim motibus longè diuersis Radirobanes agebatur, disserente Selenissa de Theocrines discrimine. Nam vt anum in viridarium venientem est amplexus. Vt pugnat, vt vincit Theocrine? d^o mater, certè in ipsius imagine anxiam noctem duxi. Nam heri iniquo numero si me ministi, pugnantem reliquimus. Sed quod præcipuè me felicitum habet, an Argenis nostra valet? & quid tractabilem fore existimas? Tum Selenissa, Dijs litauisti, Rex; nisi me eloquentem faciam, impetumque meæ arti quod incepit agnoscere Argenis, se tibi præter meritum durâ esse. Quid enim ampliùs expectes? Illam ad pœnitentiam adegi meis verbis. Mitigato in te animo huc promisit se venturam. Sed dum cultui tuo vacat, sine nos incepta euoluere. Magnopere enim expedit ne ignores Theocrinem. Pugnat, vt retuli, spoliisque animosa hostilibus circumferebat simul clypeum, simul ferrum. Diceres hæc bellis affuetam, illos in gynæceo adoleuisse. Duo de prædonibus iam strati, totidem reliqui erant. Nemo integer à vulneribus restabat. Nam & in fronte Theocrines, dū ipsa alterum petit, mucro alterius leniter sedit. Illico emicuit sanguis, & purpura per candidissimos vultus errante toruos oculos strinxit; caputque & arma quassando cum minaciter proclamasset (adhuc timeo, Rex) aliquid supra mortalem fuit. Vix fauciam videramus; iamque illam qua violata erat manum ferro deiecerat. Neque mora, auersos prædones cum vulneribus multis inualidi fugerent, nihil noctem, nihil insidias verita, extra tricliniū sequura est.

Sed dum per tenebras, & hi latent impuniùs, & irata exerrat Theocrine, nouus clamor illius animum percul-

fit. Nam altera pars latronum, cū aliquandiu cubile
 Meleandri quasiissent, tādē lumen sequuti, quod hūc
 procul regio thoro in custodiam vigilabat, fores effin-
 gunt, & promissum Lycogeni donum, Regem vinculis
 adoriuntur. Excitatus tumultu Rex, vbi viros (haud af-
 fuetum illi domui facinus) aspexit, & quidem armatos;
 quamquam somno & rerum insolentia turbatus, tamen
 ensē, qui ad puluim pendebat corripuens, simul ve-
 stigium ad pugnam festinauit componere. Sed priusquā
 excussum thoro corpus, iusto gradu cōsisteret, ira & hor-
 rore titubantem latrones circūstunt. Non sacra illa
 membra, non proximum Dijs nomen reueriti; captiuū
 reclinant in lectum; ferroque extorto quod tenebat, au-
 sus vnus est, simulans casum; (sed opinor sacrilegā auda-
 ciā famam & voluptatem capeans) in illius vultum capu-
 lo impingere. Iam manus institis tenebantur, & quasi
 damnatam operto capite ducentes, superbi quereban-
 tur, nōdum socios, qui ad comprehendendam Argeni-
 dem diuerterant, adesse cum prādā, Cū Theocrine suc-
 cessa exultans, prælioque & vulnere accensa, ad Regem
 peruenit, captiuūque intuita, furioso clamore grassato-
 res increpuit: O quotquot sunt parricidarum deterrimi;
 subite calentem vestrorum sociorum sanguine ensē,
 heu mea manu non digni! Sed non omnes ita peribitis.
 Supererunt, qui seruiliter necētur. Nec leuius quā pro-
 atrocitate minarum, cœpit in eos desæuire. In illo tumul-
 tu excidit vestis qua caput Meleandri prædones condide-
 rant. Hac prolapsa videt auxilium suum, videt parē tot
 grassatoribus Theocrinem, quæ iam fato vnus ceteros
 admonuerat illi sceleri abesse fortunam. Mireris Theo-
 crinem, tot obuersantibus circa mucronibus, tot morti-
 bus clypeo solo depulsis, Regis vincula non patienter
 aspexisse. Sed, ò Rex Sanctissime, inquit, quamdiu capti

uum te videbo? Simul nodum institarum, qui non arde
couerat, soluit, & arma viriliter quærentem obiectu cor
poris utatur, donec gladium inueniret.

Hic Radrobanes, ægrè seruatum silentium denique
soluens, O, inquit, si millima fabulis monstra! Quid huic
par antiquitas vidit? Vnde virgini ille sanguis? Vnde fati
charitas tanta in Regem, vt paterentur imminere exi
tium, quò sanctius & felicitatis nouæ exëplo, esset inco
lumis? O Selenissa! Sed an vera hæc autumas? Parce per
tot miracula confuso. Tū anus, Tū ita me (ò Rex) atque
itate iuuet Argenis, vt hæc nō minùs vera sunt, quã me
viuere, quã tibi me loqui, quã denique te amare. Perge
igitur, subjicit Radrobanes, implere me tã insignis no
ctis prodigijs Et illa, Exolutus vinculis Meleander, non
suã salutē, non Theocrines pericula desituit. Ita valdè
pugnando effectum est, vt ex tribus, qui supererant, vnus
eaderet, aliusque fugeret, & postremū Theocrine ample
xu occuparet, cuius postquã lacertos in tergum reduxit,
vinctum obnoxie committit Meleandro; &, Serua hunc,
ait, dumque redeo, si salutem tuam, Rex, amas, intra hæc
sedem te contine. Illum qui aufugit, non oportet elabi,
præterea explorabo de insidijs quid superfit.

Sub hæc verba limè egressa, redit ad thalamū Argeni
dis, in quo nostræ mulieres timidissimo cœtu conuene
rant, Collige animū tuū. Nã quæ à me, Rex, audies, nisi
esses constantissimus, te repētē per præcipites motus ab
riperent. Theocrine prælo calens, oculisque iam alia, &
propemodū toto vultu nobis ignota, manu Argentem
prehendit, & præterea sequi me iuber. Postquã constitui
m' vnde ceteræ loquētē nō audirēt. Dijs gratias habeo,
inquit, quòd iam oris mei industria per nō inuitiles dolos
in hæc vestē & domū coëgerunt. Tibi, Domina, Patri
que, saluti hæc fraus fuit, quos p' opitijs fatis prædonib'

eripui.

eripui. Hoc eventu æquum est mihi ignosci. Nā quid amplius dissimulē, cū ista me praelia probauerint virum esse? Fefelli; Audacius quā voluissetis amari; & quō minime licebat sub muliebris sexus favore admittus sum. Sed excusationis nullū est, quōd inter vos tam diu versatus, mores & speciem puellæ sic retuli, vt nulla in modestia sexū arguerim: quantū autē in fœminas potuerim, si abfuisset verecūdia, nūc demū in viros ostendi. Nec quæro has vires, aut continentiam laudare. Satis erit si apud te, (Virgo) me absoluent. Scias enim ego nec genete, nec fortuna regis nuptijs impar, ab externo litore tuā famam sequutus sū; & quasi ad monētibus Dijs, vt te videre, fruerer quæ moribus tuis, fœminā simulavi. Crudelitatem patris, miserias matris, omnia cōmētus sū. Abscedo nūc egrior quā cū intraui. Nam quantillum tuarum virtutū est, quod famā acceperam? & me tamen rapuerant.

Radirobanes atrociter his verbis vulneratus; Perij, Se senissa, perij, inquit. Quis hic ergo sub palla degeneri Achilles? aut quæ Thetis fraudē ornauerat? Nullus sū. An ille est, quē nūc amat Argenis? Ille est, subicit anus, & ne putes vulgare hoc esse secretū, id adhuc ignorat Meleander. Ceterū morari se diutiùs posse negabat, ne Regi suspecta fortitudo sensim fraudē detegeret. Rediturū se breui ad Regiā, sed cultu militari, mihique, vel Syracusis, vel in Aula, prestō futurū quoties ab arce digrederet. Sibi nomē Poliarcho, neque verō diutiùs visurū, quā placeret Argenidi. Ex animo tuo perpende, Rex, quales ambæ fueritis. Si te narratio virū mouet, quid existimas in re presentis fœminas obstupuisse? Pauca deinde in aurē Argenidi narrauit. Credo, genus & patriā referebat, obrestatufque virginē, vt secreta ea essent, fidē inuenit. Vnum hoc enim areanū est, quod non auribus meis Argenis cōmiserit. Arcis clauēs apud me, de more seruabatur: quas ille

corriprensus: Ite ad Meleandrum, ait; Ego ne maiores subsint insidia, Praetorianos, & vigiles accersam. Spississima tunc nubes omnia astra eripuerant. Et dimotis ille claustris, cum facem teneret, ab ipso arcis limine exclamavit, perripisse ad Regem grassatores; Properaret ad auxilium è stationibus miles, instare, adesse periculum, facinus propè peractum esse. Hæc cum vehementius aliquoties proclamasset, ipse quidem longè à via declinavit per tenebras; cæterum exarsere in prouiso tumultu, qui arcem proximè obseruabant. Quo habitu quisque erant, procurrunt ad præstandam celeriter fidem; Nam & multi seminudi, ne componendis vestibus tardi essent, prope modum sola arma attulerunt. Iam occupauerant tæcna, iam feruebat vestibulum atriumque confusis cohortibus. Cumque per varios ignes frustra hostis quære retur, cœpere vereri, ne aut larvæ improvidos lussissent, aut aliquo dolo de stationibus essent exciti. Præcipit vero duces, & in illis Eurymedes, cum delictis militum ad cubiculum Regis peruadit, in quo ego cum Argenide eram. Nostra vociferatio, & in vultu Regis horror, maximèque duo cadauera, que ante pedes iacebant, non contemnendæ rei indicia fuerunt. Circumsteterè igitur Regem; Ac, quòd incolumen videbant, defunctumque periculo, manum amplexi, mistis vocibus multa ac varia volentes, ideo nihil exquebantur. Hi quærebant, qui sicarij fuissent; alij qui eos resellisset in inermi, & muliebri domo; plurimi accensis facibus scrutabantur, ne qua hostis lateret. Etiam tumultuaria quæstio de captiuo habebatur, his genas vellicantibus, alijs in pectus intentantibus ferrum. Meleander interesse arbitratus ne præcox vindicta de eo fu neretur, tradit seruandum Eurymedi.

Iamque securus, & præsidio suorum medius ad Arge-

niâs thalamum venit, quò & referentibus nobis audierat etiam dormitos esse à Theocrine sicarios. Postquam & illic duo cadauera contpexere, & plâgas p̄squam ad mortem opus erat, adactas, enixûs rogauere Regis amici, quinam mortalium huic fortitudini suffecissent. Vbi verò retulimus, manu puellæ patratum hoc facinus, taciti, (nam admiratio verba suppresserat) circumlatis oculis, vtricem requirebât. Rex quoque aduocari illam iussit, & quia nonebamus duos ex latronibus fugissè, ipseque meminerat vnum quoque cubiculo suo elapsum, tota domo destribui exploratores iussit, qui repertos adducerent. Sed siue per portam qua receptum præsidium erat effugerant, siue per muros erant delapsi, Regi tandem relatum est, neque illos neque Theocrinem comparere. Minor cura Mæleandro de prædonibus fuit, sed Theocrinem abesse non ferebat; iterumque delectis, qui omnia vestigarent, Theocrines nomina tota domus exsonnit. Sciebamus, ego, atque Argenis, vocantibus respondere non posse, qui beneficio noctis vsurus iam forsitan multum viæ processisset; Primumque indicium mihi fuit amare Argenidem, quòd adedò dissimulabat quicquid vtraque noueramus, vt propè me falleret.

In illis tumultibus reliquum noctis absumptum est. Prima luce Cleobulus, ceterique quorum consilijs Rex præcipuè fudit, per cursores admoniti quid Regi contigisset, strenuè adfuerunt; quibus ad quæstionem de captiuo habendam dimissis, Rex ita circumstantes affatus est; Quamquam in me, Deo que ingens piaculum admisere nefarii, detegique & vindicari fontes debent; ego tamen non me magis vltum cupio, quàm illam videre cuius virtute seruatus sum. Vbicunque Theocrine est, ego me felicem abnuo esse, quamdiu ignoro an illa sit in tranquillo. *Dij boni! Ne in latronû infidias nimia virtute deuen-*

rit. Sic loquenti, querentique, iterum exploratores renū-
 ciant, nulla Theocrines vestigia, nec in aice, nec in pro-
 ximis campis extare. Si quid duri contigisset, aut faciā,
 aut, nefas, interemptam potuisse reperiri. Haec fit aliquan-
 tūm Rex, ut ex fronte conieceramus, in subitas cogita-
 tiones delapsus. Tandem verius ad signū maximilouis,
 quod non procul in domestica ara stabat, Summe Iupi-
 ter, inquit, si ut coniecio res est, firma tuo numine meā fi-
 de. Cœlesti munere tactū est, quod ex telis impiorū elap-
 tus sum. O Theocrine, si fas est adhuc eo nomine te cen-
 sere, quod tibi inter nos induisti. Non tu virgo mortalis,
 nec de numinum vulgo. Tu sanctissima Pallas, tu præses
 armorum, tu quæ soli Iouī debes, quod nata es. Veneror
 te, Dearū fortissima, ne Siculos patiaris ignorare benefi-
 cium tuum. Me enim aretissima religione tibi de totum
 exemisti inimicis, seu patris imperium, seu pietatem tuā
 sequuta. O te felicem, mea Argenis, si tuas fortunas li-
 cuisset agnoscere; scivisseque Palladem tibi loqui, tibi
 adesse; quæ quo solertius diuinitatē celaret, tibi clientis
 specie voluit esse obnoxia! Quibus argumentis hoc cre-
 dam si postulas. Primum, memini vultus, & eodem numi-
 ne, quo Deam verabar deprehendere, nunc serò immor-
 tia ora cognosco. Quis vigor? quod in oculis iubar? Om-
 nia lineamenta in memoriam redeant; scies quod ut sin-
 gebat mortalem, ita nec Deam in totum suppresserat.
 Sed quis de accepto beneficio dubitet post certamē Pal-
 lade vna dignum? Adeone ad diuina opera celigemus
 ut virguncule manu putemus tot homines fufos, & non
 pot. ū lacertis cœlestibus gratias habeamus, qui hęc pug-
 nam ediderunt? Nunc verò quæ præfens tegebatur, ab-
 sentia sua se nobis avertit. In cœlam absce'sit, aut fortal-
 se nostris oculis erepta, tamen inter nos veratur, exper-
 tura an finis ingrati

Ita differente Meleandro, fremitus ingens inter audiētes exortus est. Scis hominum animos, ac præsertim multitudinis, faciliè grandibus & insuetis rebus Deos auctores facere, & superstitionem quodã impetu infundi. Gloriosum præterea Siciliæ erat, Deos ipsos pugnasse pro Regibus. Itaque orationem Regis excepit militum clamor, Minervam Tritonidem per omnia nomina inuocantium, quæ illi artes sære, aut deditæ sedes fecerunt. Hi superstitione animi, alij quod Regi placerent; cæteri effusè gaudendi licentiam amantes. Vt putas inter hos errantium morus risu furtiuo mecum Argenidem lusisse? Nec indelectata quidem hac tabula, mirabar quod Rex tam faciliè Deam fecisset. Sed non hæcenus stetit ludibrium. Quidam miles siue adulatione, siue insania motus; Quæ autem illa species, inquit, quam in summa arce vidi, cum ex castris exciti primùm sumus? Fulgebat per noctem candidissimus ignis, quem hæere testis putabam, & nos compescendo incendio acciri. Mox in radios distingui cepit fulgor; & hæc pompa longo ordine creuit in cælum. Rei autem admirationem tunc quidem mihi excussit nunciatum, Rex, tuæ maiestatis periculum, quam non sine venerationis sensu nunc repeto. Quid si ille Palladis splendor erat sese post te assertum recipientis ad sydera? Vix miles finierat, cum plerique eadem vesania, quod is finierat, somnionè cõceperat, vidisse se cõfirmat. Ita multis authoribus fabula inualuit, & certatim cõsecrationè Theocritæ argumentis, veneratione, assensu iuuerunt. Cùm verò gratularentur Argenidæ, quod tamdiu habuisset domesticum numen, illa abiectis modestiæ specie luminibus, anteuertebat risum; donec satis adorata Minerua, Rex ad consiliū supra atrocitate sceleris, cū delectis secessit, & ego atque Argenis de Poliarcho loquutura in penetrale conuenimus. Dicebat Argenis, non indolis ad

tempus repressa, sed veris imæ fuisse virtutis; quòd isapud se toties modestiam tenuisset. Quid illius ingenio candidius, qui penè lenior inter mulieres fuisset, quàm fortior inter viros? Iam beneficium memorabat, quod Meleandro teste dignum erat magnitudine deorum, & Palladis manu. Iam etiam, sed illud verecundè, mostrabat quantum ille amasset, periculosissimo dolo ausus, & sexum dissimulare, & se supplicijs, quæ deprehensocerta erant, obijcere. Fateor, ò Rex, subleuabam virginis pudorem, ea ipsa commendando, quæ intelligebam illi esse gratissima; & quia nondum te noueram, nihil credebam præstabilius Poliarcho.

Interim exegerat à captiuo Cleobulus sceleris auctorem atque modum. Ille tormentis impar, cuncta de Lycogene confessus: Viam aiebat se ad arcem inuenisse, quàm mari alluitur; nescio qua harpagine in murum coniecta, quæ ilicet saxi hæsit, præligatumque funiculum, per què in altum scandi posset, librato pondere immota sustinuit. Hic largiter à Rege esse peccatum consultiores putant. Nam cum Lycogenem subito opprimi oporteret; maluit ad illius villam mitti, qui hominem tantum accerferent. Seu iam eum ad arma comparatum crediderat, ut nec capi facillè posset, seu sperabat ad omnia audacem contempto indicij periculo venturum. At ille cum clientum fortissimis, quos pridè in rei euentum plerumque signatos coegerat, venationis specie longius profectus, venit ad arcem in quam Leontino agro habebat exitum. Hinc per literas Regi significat, nec se tunc inter tot inimicos ad iudicium ire posse, nec debere inauditum damnari. Non denique oportere subornatos in suam perniciem sicarios fidem habere. Interim factione, & viribus adoleuerat, ut quod nimis lenitatis consilium fuerat Regi, tunc necessarium esset dissimulare facinus, &

tanquam ad innocentem referbere; Præcipue monente Cleobalo, ut si iniuriam fortiter exequi neller, saltem non tam ignoscere videretur, quam fidem accusationi non habere. Ad hoc consiliu n fuit, ut captivus ille index, morte in carcere ablata, tanquam casu occideret. Neque tamen Lycogenes quid meritis ipse, aut Meleander quid ille ausus esset, oblitus est. Alter ergo in alteri^o potestatem, aut fidem redire cauebant, & suspicionibus odia fouebantur, bello quod deinde sequutum est prope modum deteriora.

Interim Meleander damnata arcis fide, quæ sicariorum furori patuerat, nono consilio Syracusas Argenidê abducit, non tam iratus Lycogeni, quam Palladi gratus. Aduentabant quinque dierum solemnia, quibus ferias illius Deæ nascentis solemus residere. His ergo expectatis, Rex ad templum progreditur, conuocatoque ad concionem populo, in hunc sensum loquutus est; Scire iam eos quicquid ipse de Palladis in se meritis dicere posset: Repeteri tamen Deam in mercedem auxilij, ut quam sapissimè amet de ea re loqui. Tunc in se atque Argenidem insidias cõmemorat, sceleris tamen authores premens; Neque in Lycogenem contumeliosa vox excidit. Palladem autem mortali specie, & Theocrines nomine rectã, ad fuisse periclitanti Ipsam ipsam genio manuque diuinã, absculisse successum euntibus in fetelis, & prædones tâto numine oppressos perisse. Quid autê, ò ciues, erga Deam pignus erit, nos præstiti auxilij memores esse, nisi quod pretiosissimum mihi seruaui, Argenidem inquam meã, ego eius cultui mancipio? Hanc igitur conscijs omnibus Dijs, in publica Siculorũ cõcione, tâquã Põrifex Sacerdotê capio; Hanc sacris Palladis iubeo operari, templisque præesse, donec Iunonis numine abducetur ad nuptias.

Postquam Rex dicere cessauit, Argenis excomposito ad patrem processit. Circa, Augures erant. Et Rex candidam vestem tenens, omnibus historijs distinctã quæ Palladis maiestatem populo exhibent, procumbentis collo iniecit. Quod si, inquit, Deæ esse non potes, nisi è patria potestate exiueris, ego te hæcenus imperio meo soluo. Solæ nuptiæ à Palladis religione te eximēt. Sacra omnibus nŕidinis peragētē nostri ciues aspiciēt. Ad hæc Melcædri verba lachrymas, plausus, vota, popularis superstitione effudit. Redeuntes deinde in Regiam tota ciuitas comitata, mox per singulas domos temulento peruigilio nouitatem sacrorum sanciuit.

Accensus Radiobanes æmulatione sæuisima, interfatur; Dic autem, Selénissa, eousque decipi patrem tulit Argenis? Nō repugnauit infulas iniicienti? Non exonerauit Regis animū absurda pietate? Tulit denique se Palladis nomine initiari Poliarcho? Tūc anus; Equidē indignabar eō processisse fortunæ ludibriū. Sed nō impudē studijs alumnae repugnassem, quæ professio apud me affectu Poliarcho iam fauebat. Ingratū præterea fuisset Melcædro, ab errore rauocari. Quatū enim hoc erat, habuif se in auxilio Deã? Præterea gnatã sacerdotio destinabat, nō pietatis tātū officio, sed vt populus virginē proximã sceptro, videre assuesceret, & mirari. Ita volebat fauore frequentia esse securam, quæ in solitudine propè perierat. Nec sordida sacra, aut indigna sceptro erant, quibus manus admoliebatur. Vestis auro signisque conspicua; caput ornatum vt potius Deæ quàm antistitis crederes. Satis erat, innoxio ietu libare victimas, priusquam cæderentur. Thura inde Palladi dare, moxque fluentem populum ad rami osculum quem ipsa tenebat, in aurata sede excipere.

Inter hos dies Poliarchus, vt promiserat, militari ad

Aulam cultu venit. Vnus ille cum ipso, qui patruelē antea simulauerat. Tunc eum forte & nomine mutato appellabat, Gelanorum, habebatque pro liberto. Primum ad Eurymedem venit, statimque indole, & arcano interpretantes viros genio, ei conciliatus est. Mox per illum admissus ad Regem, significauit à remotissima regione se venire, inter sua felicitatis titulos numeraturum si in tanti Principis aula liceret ad virtutē erudiri. Rex qui sepe Theocrinem non viderat, iam sermone & vestibus alium, ad eō ignorauit, vt tanquam incognito, & tunc primum in Siciliam appulso loqueretur. Suspiciebat tamen vultus, & omnia in hospite spectabilia, viam ad futuram familiaritatis magnitudinem faciebant.

Dies erat quo redeuntibus nundinis oportebat Argēnidem ire ad templum, cum ambe sciuisimus Poliarchum esse in regia. Trepidabamus ergo illa quidem lætitiæ immodico sensu; ego autē horrore dubia, ne quid ipsa moribus suis, & monitis meis, indignū pararet. Sed rē in melius vtriusque amantis virtus explicuit. Ignosce (Rex) si coram te Poliarchum breuiter laudo. Certē enim nec Argēnidem oporteret à te amari, si impari aut degeneri amori patuisset; Ne debeeres mihi multū, nisi te præferre illi viro, quē præter te vincere nemo potest. Tūc quidē hoc accepto nūcio, solemnium oblita Argēnis, non sacerdotij regium cultum quo cingebatur videbat, nō salutatum eorum, non matronas virginesque assuetas obsequio. Occupata in Poliarcho, nec comode loqui poterat, nec audire, donec ego in morbum despiciens, familiariter rogavi, vt se colligeret. Et illa nō antea merita sic moneri, verecundē erubuit. Processimus ergo ad templū: læque hostiæ tangebantur, cum in Argēnidē intentā, iustus video eam dirigiisse. Nec dubia fascino esse, quo iniucē miseri amatores pereunt, circū pexi vnde hoc telū veniret. Haud

procul Poliarchum aspicio. Sed viderat, maior, que videbatur, nec facile Theocritum agnouit; ut non minus si Meleander falli poterit. Ad eò quequid muliebre, que quid timidum videram, cum veste poluerat. Supercilium grauius fuit, vultus creatus, lumēque modesta, sed virili licentia vagum. Frontem quoque, & tempora negligentia decore coenis asperferat. Inter hæc Theocritum animo repetebam. An illa est inqueiebam ea est. **Di; Deaque.** Torlepores, tam habilis ad omnia animus; & hæc manus penta trahebat. Ignoui itaque ad hoc spectaculum raptè Argenidi quam tamen reuocatura ad præsentis officium, (nam propè stupebat) simulavi fluere præter modum virginis pallam, eamque dū colligere video; Memineris, **domina**, in qua, nec Poliarchū probaturū, ut tibi hic desis. Euigilasse diceres ad hanc vocem **Concepit** ergo preces quas præibat Pontifex, & Poliarcho, qui **Dea** nomine colebatur, libentissimè habuit hos honores. At ille (ò quanto plus est suo quemque quam alieno iudicio esse foelicem!) quarebat supplicare facientibus sacra, inquieto animo in me subinde, atque Argenidem respiciens.

Redimus ad regiã. Ne quare quid tunc ego, & Argenis, colloquuta. Vnicus erat de Poliarcho sermo. Ad extremū, **Quid, ò mater, peccabimus, ait Argenis, si meū patrisque seruatore, sanctius chariusque habebimus, quam qui illum ignorant? O si saltem colloqui huic liceret; vnaque sacerdotij mei vanitatem ridere! Faciam inquam (Domina) ut liceat. Mea opera sistet hunc tibi. Et hoc quidem spondebam prolixius, ne illa (nam sanitatis vix spes erat) morbū suū periculosa modestia à sēsū meo eriperet; neue, si nihil indulisē, alijs artibus plura pararet. Cū ab Argenide exirem, video in vestibulo Poliarchū cum meo filio spartiantē. Quippe ad me aditū suspicione**

carentem quærebat. Ego tanquam ad filium irem, etiam
 hospitem salutavi, strictimque admonui, ut in eundem
 locum sub noctem se referret. Quid moror? Secretò ad
 Argenidem adductus, ea gratia & molestia fuit, ut hunc
 crederem rursus esse Theocriam. Nihil illis colloquij
 (nam sapiusculè redibat) cui non interesset. Nullum
 crimen; nulla in iuvene & amante temeritas; nisi quòd
 semel in hanc sententiam ausus est loqui; Se Regibus or-
 tum, neque in statu priuato futurum diutius quàm suus
 in Argenidem amor iussisset; Ab ea recipi in sponsi
 charitatem, & fœdera optare. Ut prius in Orcum re-
 ciptur (inquit Radirobanes.) O vesanam semiuiri
 temeritatem! Non credebam, ait anus, superfuturum
 virgini ad ista sermonem, & tanquam debitas mihi par-
 tes pro alumna parabam sufficere, cum ipsa, ne, ut in re
 improuisa, cunctata quidem multùm, ausa sic lo-
 quit; Testes Dij, quos omnes, Poliarche, propitios
 tibi credo, si te fratrem habuisses, nullas in tædas con-
 sensuram me fuisse, ne quis esset quem supra te amandũ
 iura mihi ostenderent. Virtus tua, & libertas quam de-
 pulsis prædonibus dedisti, faciunt ne certiora fidei pig-
 nora possim exigere. Sint ergo conscij Dij, & tu quo-
 que Selenissa, me hætenus ad hæc pacta descendere, ut
 spondeã, nulli me, nisi Poliarcho, nupturam. Nec paren-
 tis in me imperio in totum detraho. Illo iubente nulli
 nubam; at alteri, numquam. Expalluit Radirobanes, &
 fascinum profectò valuisse in virginem, veneficum Po-
 liarchum fuisse: Addebat & alia, quæ recens indignatio
 in scelicem æmulum inueniebat. At Selenissa. Ego, ait,
 tunc confusa, ne tamen nihil profuturo iurgio me illis
 cõmittere, Dij, inquit, aspirent cogitationibus magnis.
 Audax tamẽ consiliũ, & eelere initis. Er, si quid rogare
 vos possũ; Quid interest, Poliarche, hæc potius agi fecre

tō, quān professo ad Melandrum voto? Si, vt ais, & arbi-
 tior, priuata fortis non es; cū iam beneficium dederis,
 cū ab Argenide ameris, nihil caūsæ cur affinitas Regi
 non placeat. Tum ille; Si ignoscis, Matrōna, quōd iuue-
 nilis imperus me auidum videndi Argenidem à patria
 abstulit, sine comitatu, aut cæteris meæ fortunæ indicijs;
 cætera facillè excusabo. Ignotus, & propemodum solus,
 vereor vt meam causam, & opes Regi probem. Sufficere
 autem vita non posset inter amoris mala, si in incerto vo-
 torum iuberet à patria accire meæ fortis, & dignitatis in-
 signia. Itaque me, ò virgo, ab interitu reuocasti, quæ desti-
 natum habebam, si te durā præbuisses. Tu verò, matro-
 na, desine hæc fœdera habere suspecta. Nam quæ mode-
 stia fuit amanti, durabit adhuc sponso. Satis est me ama-
 ri, satis est spem esse securam. In hoc mihi votorum nūc
 summa est. Nec furtiuæ nuptiæ mihi placent. Iam patien-
 tior omnis moræ, tempestiuus consilijs ambiam Regem,
 donec in oculis Siciliæ mihi tua alumna ipso iubente nu-
 bat.

Ita tunc ille, & modestiam quam sermone prætulera-
 rat, moribus æquauit, summo pudore quem ho pes attu-
 lerat, etiam post secretæ fidei pignora illibato. Vnebat
 in aula. Seruos aliquot emit. Equi, quos amabat domita-
 re, stabula impluerant: vt esse opulentum constaret. Ge-
 nio præterea studijsque, & quomies licebat, experimento
 fortitudinis, plurimorum animos tenebat; Per has artes
 nihil minùs Regi charus quàm nunc vides Archombro-
 tum. Vnus tamen omnium conscius Gelanorus: Cæteri
 familiares, vtique ex Siculis collecti, dominum ignora-
 bant. Sæpè ergo ad Argenidis familiam nihil suspiciosa
 humanitate diuertebat, sæpè incautis omnibus, nūquam
 tamen nisi me duce, cum Argenide erat. Dixisses sororē
 cum germano sub me matre Iustitare. Præcipua mihi eius

imago est venientis ad sacra, quæ in suarum virtutû præmium immerita Pallas ferebat; Cùm Antistita Argenis Palladem diceret, & Poliarchum cogitaret, & à numinis signo in eum tâquam temerè obuersa, desisteret preces; ille autem fabulæ non ignarus, aut fingere maiestatem, aut aliquo nutu oranti annueret. Hæc sapissimè inter nos conscium risum ciebant, neque satis castigabam improbitatem per hos iocos errantium. Non tenuit Radiobanes iram; sed, Si, inquit, iusta Pallas fuisset, hanc mimicam Deam, hanc diuinos honores vsurpantè, multò pluribus laqueis suspendisset, quàm seipsam Arachne verberata.

Sic loquentes turbauit ab Argenide seruus, qui dominæ verbis nunciauit Selenissæ, vt rediret, secumque si videretur Radiobanem duceret. Vade, retulit illa, & dominæ nuncia nos confestim adfuturos. Cùm seruus abijisset, Expectaris ab Argenide, inquit, ò Rex. Nescio quid eius consilium interuertit huc ad nos veniendi. Dû autem inus ad illam, patere breuiter quæ supersunt edisseri. Strictim ergo exposuit, dum Poliarchus in ea felicitate esset, ortum in Sicilia bellum, Lycogene, postquam satis factione inualuit, acriter in Meleandrum prouecto; strenuum consilio manique Poliarchum, non minùs ipso Rege exosum hostibus fuisse; quos etiam primo certamine ita vltus est, vt victoriam Regi tribuerit. Addidit calamitatem illius, violatis Lycogenis legatis, qui de pace acturi veniebant. Et tunc quidem pulsus esse Sicilia; sed in dies ab Argenide expectari. Ille est, ò Rex (ne immeritò Archombrotum; in simules;) qui virginem hætenus difficilem tibi fecit. Tum Radiobanes, Putas verò, Matriona, illo incolumi me fore securum? Quid si mutabitur Argenis? quid si repetet prioris amicitix sacramentum? Ipsum, quòd iam (vt ais) me amat, deserto Poliar-

cho, documento est me quoque, nisi aliquod mihi consilium præoccupo, deserui posse. Ne dubita (refert anus) vbi semel matrem familias Argenidem habueris, nihil eã à fide connubij deducet. Censeo itaque maturandos hymenæos. Si verò Poliarchum inter hæc redire contigerit, ego incautum, & omnia mihi credentem quã iubebis in insidias deducam. Tollendus enim erit. Nec arduum facinus, inermem solumque opprimere.

Radirobanes obstupuit ad mulieris scelus: Probato tamen consilio, in Argenidis porticum peruenit, in qua ipsa dimisso Poliarcho ambulabat vultu seuero; utique recenti dolore incitata. Obuiam tamen Radirobani perrexit, iussitque confidere; ipsa in sella alta acquieuit. Is verò, spe quam anus fecerat tumens, sua vota, suum amorem virgini commendauit; omniaque addidit quæ verus effectusque amandi impetus eadem habet. Argenis præter expectationem rigida; nihil ad eius mentem respondit. Idque ille ed acerbius tulit, quò propius spem venerat expugnatũ virginis animũ esse. Expuluit etiam Selenissa; cum suo promisso fraudatus Rex inspicere in illã, verita quoque ne amor deceptus in aperte indignationis verba mitteret insanientem.

Postquam ille porticu excessit, auisa est anus incusare Argenidem. Quid enim eius animum in contraria rursus egisset? Aut cur sefellisset spem quam pridie ipsa fecerat? Cur non saltem ageret curam patriæ, cuius intererat Radirobane non irasci? Sed puella, indignationis vix potens; Desine, inquit, in peius omniari. Dijscuræ Sicilia erit; quorum numine perduellos, vt vidisti, nuper extincti sunt. Dubijs verbis, nec sat certum an in se directis, anus verberata contremuit. Hæ primæ flagitij furia erant insidentes meritum peccatus. Sed nouerat solis sceleribus sua scelera posse defendi.

Trepida ergo rerum suarum, anxie agitabat, quibus modis Radirobanem ad vim incederet, traderetque ipsa Argenidem. Cui ne suspecta interim esset, paulatim simulacra à Radirobanis patrocinio abire: & interdum imitatione de foris querebatur, abesse Poliarchum. At non dubia Argenis simulationem hanc esse, peius frontem ab animo dissidentem exosa est.

At Radirobanes vitia utrinque hætenus pressa ed effrenatiùs solvere cœpit, quò diutiùs vires dissimulatione collegerant. Nullum præmium par esse auxilio quo Meleandrum iuuerat arbitratus, ita agebat, tanquã hospitalibus armis, plus iusto Siciliam, & Argenidem emisset. Itaque immodestiùs, Regem super gnatae fœderibus adibat; grauiusque inceperat omnibus Siculis esse. Potentiorum præcipuè offensam immodesta ambitione cõtraxerat. At Meleandrum perplexæ cogitationes subire, verentem ne is amot in iurgia desineret; fessusque & imparatus senex noua ad bella renocaretur, Filiam ergo vocat; peritque quid tãtum in Radirobane ei displiceat. Præuariorum est (inquit) eligere matrimonia ex amicitia affectu, vel morum concordia. Nobis illa suauitas exuenda Regum enim fortuna est, vt nunc indignos & exosos per sanctissima fœdera sibi coniungant; nunc omnium nexum iura, omnisque sanguinis charitatẽ, inhumana necessitas negligat. Charissimus esse solet, qui utilitate præcipua potentia nostrã alit; & affinitates pulcherrime cœsentur, quæ cũque regnũ stabiliunt. Si plures genuissẽ, posses credere non me hic tui habere rationem, sed mei. Scio enim à Regibus sæpẽ filias, aut sorores, spargi in eos quos fallere amicitia specie volunt, vel ad tempus placare; nihilque deinde sui sanguinis pignoribus, nihil nominum quæ mutuo inierunt reuerentia motos, pacem & bella ex temporũ & fortunæ æstimare ingenio.

At tu mihi sola es; in te vnam affectum patris & Regis natura & successio coniunxit. Aut ipsa tibi consule, aut me patiaris consulere. Hic Argenis; Est, Domine, quod rationem virgo reddat, si quem sibi optat in sponsum, non si cui dura esse instituit, siue ratio est, siue etiã pudor, cuius esset vel omnes auersari. Hunc autem Radirobane[m] forsitan possem non odisse, si me potius amaret quàm crederet debitam sibi. Tam inconditam superbiam non fero. Tu ipse optime pater, cetera cogita, quæ in homine non probas. His quoque adducta sum, ac hoc affine, te, & Siciliam, & me denique perditam velim. Ita obstinatum Rex dimisit, certus ipsã vt solebat in dulgere.

Radirobanes quamquam iratus Selenissæ, quia promissa non procefferant, eam tamen optabat audire. Nã & solertem sciebat, & post secreta alumnæ prodita suam esse. Ceterum vni ipse Virtigani expugnatam illius conscientiam detexerat; leuabatque futorem liberrimis apud eum questibus, multisque in Meleandrum, interdumque Argenidem, minis. Timeo, mi Virtiganes, inquit, suspicionem fraudis, si toties cum Selenissa ago. Tu in vices meastudò successeris. Cum ibo ad Argenidem, facile ad anũ peruenies, & huc feres codicillũ, quo queror destitutam spem, quam habere me iusserat, in Argenidis recidisse ludibrium. Scribo præterea, vt omnia tibi credat, si quæ in rem tam arduam forsitan habet. Te enim meaurorum arbitrium, te vt in ceteris rebus, sic in ista consiliũ præcipue mihi esse. Suscepto negotio, vt prius Radirobanes Argenidem inuisit, Virtiganes clarè Selenissæ in manus literas dedit, quas non nihil seruetã cum legisset, redijt ad Ligurẽ, haud ignorans nisi procederent hæ nuptiæ, se vtriusque perituram; &, Nuncia, inquit, Regi, nihil eorum deesse, quæ promiseram. Sed tentum amato

remissi te tempora non querunt. Rex est, armatus est, habet classem, & ex raptu Dijs quoque sibi uxores inueniunt. Violenta consilia amor excusat, & mariti sanctum nomen delet iniurias. Nec in alumnam crudelis sum. Cogi optat Argenis. Et hoc quidem vt fidem exoluat Poliarcho, cui promissit nunquam sponte consentire in alium. Seruat igitur istam frontis verborumque constantiam, ne iratos Deos habeat, quorum numinibus vocatis, Poliarcho se addixit. Sed me deinde iurgio premit. Nam cur, inquit, Radirobane amare sic memoras? Aut si amat, quamdiu cessat? Accessit imperium Meleandri hanc austeritatem præscribentis. Nam ille cum Radirobane affinitatem non vult, & inuidiam repulsæ transfert in filiam. Ne erres. Tuo Regi non diu licebit esse forti. Clam enim milites accersuntur; Et vbi Meleandro suæ vires placebunt, cum supercilio istum negliget, cui nunc affinitatem timidè negat.

Multa non miratus Virtiganes tantæ audaciæ verba, ad domianum, qui de more iratior à virgine abibat, rem defert. Et ille nouitatem consilij haud parum miratus, Faciamus igitur, inquit, vt nulla sua culpa Argenis eiuret Poliarchum, & ei liceat nos amare. Ego per Iouem, quacunque hæc fide Selenissa tibi mandauerit, omnia diligētissimam ratione curabo, nec à Meleandro sperni me patiar. Sed ne anus nos deserat, accusetq. conatus ad quos ipsa iam impellit; nesciat hanc mihi rationem placere; Ipsa quoque si nostrarum est partium, se cum Argenide ex improviso caperabitur. Non audebat Virtiganes dissuadere, quamquam pericula videbat, & hospitij violati infamiam. Ita fraude & scelere Selenissæ, vis incesta Argenidi, & quod miserius erat, tanquam optanti apparabatur. Cōducebat huic fraudi, habere facilem, nec suspiciosum Meleandrum. Rursus ergo cohibere Radiroba-

nes animam cepit; illum sine satellitio ambiuit, sine armis inijt apud illum conuicta, vt neque is dubitaret se eius fidei deinde concedere. Exercitum quoque in Sardiniam remisit, ne suspectus nimis viribus esset. Familia tamen, & procerum quos habebat comitatus, corporisque custodia, plusquam sexcentorum hominum erant; præter triremium quinque (tot enim sibi seruauerat) remiges atque nautas, quos ex omni classe delegerat.

Satis hoc virum ad fraudem raptumque existimans, diu secum exigit, quo securius modo prædam hanc ageret. Multa voluenti talis potissimum dolus sedit. Prætorium eius nauigium, cum in Epeirætes portum succederet, pertinax gubernator obnoxie in ignoto saxo alliserat. Ita quassatum est latus, & quicquid sub prora scopulo ictum dedit. Fluctibus tamen ereptum est, contis, atque remigio, funibusque ab antecedentibus scaphis, & proximo littoris aggere, perniciousè actis. Ereptum periculo, in ipso terræ confinio fundatur anchoris, & deinde ingentium trabium velut ponte, incuruam craticulam imitante subnixum est. Sic utrimque effultum, in pristinum robur componebant artifices. Neque modò placebat sublata restitui; Sed quæ plurimarum ædium urbiumque fortuna est, præstantius volebant ex ruina resurgere. Nãque Corinthijs, apud quos primæ triremes sunt conditæ, nauticæ eximium vsum ad colonos pertulerant. Et hinc Corcyra statim, hinc validæ maritimis copijs Syracusæ. Pulcherrimum erat Meleandro nauigium ad eam artem exactum; ex quo exemplum capere suos artifices, Radirobanes inuisit, & triremem reparare propemodum à carina! Nec Radirobanes tantum, sed & sæpè Meleander, opus visibat. Hunc ergo in fidijs ordinem ille constituit. Absolutam triremem dicitur Argenti, illius statua ad proram defixa, & in puppis ambitu per varios ornatus re-

petita imagine. Opportunè instabat natalis Argendis, quem & velle se præcedebat renascenti nauigio esse natalem; In eam igitur diem inuitauit ad litus cum gnata Melander, quiippe locato in arena tentorio prandium utriusque daturus, quo in multum diei protracto, triremis deinde nonnisi Argendis sacra, inter cubis atque lymphoniam, a quori permitteretur. Moxque tenebris excipientibus lucem, medicati ex sulphure ignes, & sub vndis victori (nona tunc erat voluptas, atque rara) ex eodè litore erantarent. Inter illud verò spectaculum, Siculis improuisis, & vt extra periculum plerumque exermibus, statuerat vt correptam cum patre Argentidem in proximas naues deferre. Ac vt longa hilaritate, mentes omnium à cura & suspicione auerteret, noctem quoque quæ Argendis natalem præcedebat, regio tripudio; & propemodum minio, celebrare instituit; Vndecim ex primis suorum inuenum electis, qui secum laruari saltarent. Placebat, ea scena referre trium Deorum fabulam, pulso patre Saturno, natura hereditatem sorte ducentium; cum sidera Ioui cesserant, horruere maria sub Neptuno, & tristitia feroc Pluto ad populosiora regna demissus est.

Hos splendoris regij ludos, à Radirobane parari Melander lætus accepit, illum utriusque diem honore præcipuo culturus. Nam & quæ Syracusiorum, cæterarumque vibium legati paulò antè petierant, inter hanc pompam, tanquam in honorem Argendis, donare decreuerat: Ea verò maximè eiãt, Nereidum portitorum, aut vestigalium, liceret ab ijs quicquam exigere, quos non vitio suo egenos, & colendæ terræ vtilis esse, magistratus censuisset, Præterea, ne quis ex proletarijs, aut capite cæsis, imitari diuitum ocium posset, cessando, fastidiendo artificia, & vnum ferrum sic ad latus gestando, tanquam

in pace militaret: Sed quos de suo nō viuere posse cōstaret, vel sponte quod profiterentur eligerent, vel ad publica opera distribuenterentur, Quippe illos ignaua tristisque superbia in pace marcentes, priuata scelera exequi, aut quō uam egestatem publicis malis pascant, operam vltro ad seditionem motuque ciuiles commodare. Illud quoque petiere. Ne imiquestros exigendis à populo tributis præessent, & nec ipsi priuatorum limina circumirent, nec missis lictoribus pignora caperent, diuexarentque oppidanos. Ipsorum conciuium esset hoc munus, qui ex suo corpore eligerent per quos ea pecunia cogertur humanius, Hanc singula oppida ad Prætorem suum ferrent, Inde vel Præfecto Prouinciæ numeraretur, vel, si Regi placeret, Syracusis inferretur arario. Si quis enim priuatus daret, aut moreretur, per suos hunc ciues, per affuetos magistratus, notosque lictores, præstare, ad solutionem adigi, quàm inhumano fastu quæstorum, qui cū exactoribus suis, breuem moram egenis interdum crudeliter vendunt, meliusque prædati nunquam eunt, quàm cū in vexatis lacibus, & in quibus vix tantum est quod tributo sufficiat, sibi quoque spolia illato terrore inueniunt. Misertus suorum Rex, Cleobulo curam dedit, vt leges conciperet, quæ hæc à populo incommoda arcerent. Difficilius fuit, quod iidem legati petierant, malis occurrere quibus litium frequentia, Iudicium moræ, & aduocatorum iniquitas agros vrbesque populauerant. Ibburranes, & suapte magnitudine, & commendatione Argensidis Regi charus, conuersari frequentius solebat in Regia. Hunc adierant Syracusij, recipique ambierant in tanta gratiæ clientelam. Ferret ipse ad Regem iustissima vota, precesque Siculorum, eumque iam spentē mitigatum, prolixius suo pondere ad populi commoda inclinaret. Præter ceteras virtutes, summa erat in Ibburrane

facili-

facilitas, si quis opem, aut instam suffragij commendatio-
nem petebat, vaeum diceret beneficium accipere quo-
ties dabat. Is igitur & saepe Syracusanos commendauerat
Regi, & tunc maximo super his fori & iudiciorum ma-
lis, de quibus populus querebatur, ita locutus est. Ne pu-
tes leuia haec esse, Rex, quibus letari Sicilia exoptat. ne-
scio an turbæ ciuiles quas modò sedauisti furiosius senie-
rint, aut ne dubites quam ampla factione minentur haec
mala, nõ plures cū Lycogene coherant. Isti, inquam, Ad-
uocati, Patroni, scriptores, liētoresque (nā iudices, quia
eos constituis, vereor nominare) aded numerū superant,
vt pauciores fiat agricolæ, pauciores qui in mercatura
vertuntur, regnū ue custodiunt. Vnde verò tanta illa gēs
vult, nisi ex iniuriā populi, ex clade & sanguine misero-
rum? Eò quidem maiori reipublicæ detrimento; quòd si
inter pauciores, sed spectati candoris, aduocationū mu-
nus esset, tot illa ingenia quæ noxia calliditate se corrū-
punt, melioribus studijs ornarent patriā, disciplinas, &
artes, aut proderent nouas, aut inueatas excolerent. Ita
haec pestis non modò malorum est rea, quæ infert, sed bo-
norum præterea, quæ adimit. At excusabis multitu-
dinem comitialium hominum (permitte sic vocari hoc
iurgiorum præceptores) ex litigantium numero, quibus
omnia fora agrè sufficiunt. Per pauciores enim agi tot
causas, tot explicari negotia non posse. Imò verò, ex Iu-
dicum & Patronorum numero, crescunt lites, aut sub-
sident. Adde noua tribunalia, non deerunt quibus pla-
ceat recense quileus; Quòd si de veteribus adimes, ita
cadet pars litium; ac de morbo decedat si de hodierna
medicina subtraxeris. Forensis huius estus causa est; quia
Iudices (ne infrequentia causarum, lucello sublato, e-
tiam de spectā dignitate in faciat) in summo iure semper
inueniunt quos submittant fascibus suis: Nec rabulæ de-

sunt,

sunt, & his queque deterius genus, homines quidam sciētes formularum, omnique ad litigandum articuli, qui alio: inter se committant, vel ipsi reperta litigandi materia huius ludi ignaros exerceant. Ex tuis provincijs vna fuit expertus eorum, qui se in litibus doctos nactitant. Quis tem oppida agobant, quicquid discordiā inter ciues extarferat, rudis, sed beata æquitas, compescebat per arbitros. Ignari salutis, passī deinde sunt ex illis hominibus apud se vnum vivere. Illico ortæ causæ contentiones validæ, & dissidia ætatem tulerunt. Ad cō: si in foro exercitiis sapiūs lites excidunt, quàm inveniunt, aut placent.

Sed utcunq; numerosi, & aliqua contagione vicina omnia turbantes, saltē si breui supplicio contenti multatos dimitterent. Nunc æterna sunt iurgia, ut si cum sumptibus sit molestiarum ratio, grauius putes sic vincere, quàm confestim damnari. Illud est potissimū, quod exigit tuam curam. Amputa has ambages, confluat spaciū vltra quod nullis litibus fas sit senescere. Nam & modum, & numerum progressæ sunt artes ac nomina, quibus miserinos clientes Patroni & Iudices frustrantur. Articulatim & lentē hos discerpunt, qui semel perire poterant. Sæpē itur ad Iudices, causa narratur, aliquot anni abeunt, necdum contestatio litis, ut vocant, audita est. Iudicibus hic non vacat, hic omisso quod litem facit negotio, hærent Patroni in causis minoribus, quæ nunc spontē, nunc eorum studio nascuntur è prima. Hæc præludia adornant, his proclamant inauditis iter ad verum Iudicibus esse non posse. Sic dubia ex dubijs seruntur. Sic immani dilatione pereunt litigantes; magna, ò Rex, in insontes inopesque iniuria. Nam qui in diuitem inimicū pauper incidit, tā longo & sumptuoso itinere conficitur, procumbitque denique lassus,

nec recuperato iure inultus, æmulo minùs suo quàm huic proluxa æquitati irascitur. Ne quare cur tandiu Iudicibus placeat, & patronis, ad se delatos cruciari. Nempè ex mora & tempore, sua opera æstimatur. Sic Patronis, inquam, crescit, sic Iudicibus merces. Multa scripsisse, multa audisse (quamquam ea præstabat compendio fieri) accerrimè vendunt; eò peiores quòd quæ peccant ipsi iustitiæ imputant. Præterea consuetudine videndi miseros, & deinde faciendi, exuunt humanitatis sensum, aut potius miserum esse non credunt, litigare. Ita duri ad questus, parum supplicibus mouentur, & ab ijs tantùm culti, saltem amant longiora in ipsos exercere imperia.

Cætera quæ quotidie peccant taceo. Nam hæc omnia questos esse oportuit, qui emendandi fori tibi mentem dederunt. Præstat de remedijs in eam cladem videre, quæ fortasse ab eiusmodi sanctione non incommodè incipies; Ut sitantur Iudicibus illi ipsi, qui inter se dissentiunt, ne ab sola aduocatorum fide res pendeat. Ex eorum simplicitate, vel astuta, sæpè integriùs ad ingenium causæ disceptatores peruenient, quàm callidæ eloquentiæ fucò. Vbi causam adhuc nudam inspexerint, duorum aut trium iudicum arbitrium erit, an ad sententiam sat liqueat. Neque iuris teneantur apicibus. Æqui bonique iudicium esto. A liter exordiri nefas sit, siue in minoribus iudicijs, siue ad quæ prouocatur. Sin impeditus iurgium venit, testeque, & inspectionem, & leges desiderat; tum ad quos patronos deferetur, ij Numini repetant sacramentum, quo semel deuincti sunt, nullã se causam, quod dicant, iniquam oraturos. Quos si hanc fidem fessellisse constiterit, aut clientem præuicatione lassellisse; præter infamiam genus supplicij excipiat, cuius

timor apud paria auctores plerumque omnes Dii possint. Illud præterea vtilissima lege cavendum est, ne quid à clientibus Patroni accipiant, priusquam lis finem sortita sit. Qui vincetur, aut nihil, aut non multò amplius, quod & lege definit, patrono debebit; Et iam inde ab litis principio accedet tantillæ solutionis fideiussor; ne operæ merces alia lite quarèda sit. Is verò cui successerit, aduocationis diligentiam rependat tanto auro, quantum Iudices ipsi in laboris mercedem accipiunt. Sed sanctum sit, ne quis dum adhuc litigatur, intempestiuus muneribus peccet in legem. Causa, si quis cliens dederit, cadat: accipienti patrono imperetur à foro exilium. Delatori ea sint præmia, quæ vel domesticorum fidem sollicitent. Faxo patroni moras oderint; & contentiores ad metam, dum sibi sic studebunt, alijs profint:

Parum est, nisi præterea edices (sed hoc grauius, nec ut solemus, terroris mox euanescentis imagine) ne vlla lis vltra sex menses apud Iudices hæreat. Nisi si testes extra prouinciam arcessendi sunt: Tunc enim vel tempus geminari non abnuam. Non ferent hanc vocem affuetilentissima propinare remedia, & indignatione plenissimi negabunt tot causarum acervos semestri iurisdictione digeri posse. Ab ijs igitur quarã, an in annos cumulus litium crescat in foro; An verò de veteribus absoluant penè ad seaturientium numerum. Si crescant: quid ijs tandem fiet? quo satis ostio euoluemus tot annorum incrementa? Abijciendæ mehercule erunt, aut vno agmine non ex æquo finiendæ, sed sortibus. Sin penè ad nascentium numerum iam adultas emittunt, nihil magis exigimus; Conuenimus de numero; Satis inquam ut quot annus feret lites, tot audiantur iudicia. Sin obijcient religiosam difficultatem veri quarèdi, quæ aliquot interdum annis indigeat, nihilo erit excusatio illa fel-

cior. Nam implicatæ scilicet causæ sunt? Vos ipsi, vos, Iudices, eas implicuistis. Respicite in maiores. Celeriora quàm præscribimus iudicia erant: Et tamen æquissimos fuisse non abnuas, cum ab illis conditas leges, vt plurimum colamus. Labentibus sæculis, specie æqui, in reorum auxilium inuenta sunt ea quibus denique simplicitas legum occubuit, frustrationes, rescripta, & quæ semel constitui poterant velut religioso ordine in varios dies dilata. Hæc verò quia Iudicibus, & Patronis ad lucrum sunt, iam neglecto reorum commodo tam sanctè obseruantur; quasi iudicijs ciues, non hæc illis inuenta sint. Ex istis refecate, quod iusti tēporis mensuram excefferit. Nam & sex mensium studiū ac diligentiam nulla causa effugiet, Et si exacto spatio ad huc deliberabitis; at tanti est à tribunali discedere. Nec scrupulositas nimij iuris cunctationem iniiciat. Ex animi vestri sententia, quod tunc liquebit decernite. Quandoquidem & sæpè post annos & lustra, haud minus turbidè, vel iniquè statuitis. Ad eò non tempore, sed diligentia, veritas constat.

Meleander dicentis manum corripuit; & hilari vultu; Quò te, inquit, hic æstus, magne Antistes, qui absentibus loquaris? Nisi me fortè in Iudicum numerum refers; aut sub aliena inuidia me mones. Audio enim, & quibus res in Aula est, queri lenta illic esse consilia. Excusauit Ibburranes dicendi feruorem, cura publici commodi concitatum. Sed fortasse Iudices (inquit) transferre in causarum Patronos inuidiam volent. Si quidem illos esse, qui cunctantur, nunc directa, nunc ex obliquo mora; & animos Quæsitorem diuersissima ambage impediunt. Quasi verò, qui aduocationis munere funguntur, ita peccare nisi ex consensu Iudicum. Hi rem postulant differri Isti annuunt. Vtrorum

maius est vitium? Equidem cenſeo eſſe illorum, qui cum poſſint hæc mala prohibere non faciunt. Neque enim ſic tergiverſari, remque diſſerre, & in ſuperfluis morari aude- ret Patronus, qui neſciret eiſmodi artem quotidiana eſſe, & aſſenſu Iudicum ratam. Neget Prætor inducias; Omnes litis articulos intra ſex menſium ſpatia includat; imparatos habeat pro conuictis, iam cauſidici deſinent ab hæc fraude, neque iura clientium improba dilatione confici ferent.

Si hæc tamen omnia iudicum animos non moue- bunt, ſi mihi reclamabunt, ſi fidem, & labores, & diſcipli- nam tuam iactantes, hæc paucorum menſium breuitate ſe ultra ſas premi querentur; te miſericordem eſſe nõ ve- to. Iube quicquid negotij oneratis ſuperfluet, diuidat in peritos. Sunt in cauſarum Patronis conſultiſſimi multi; Ad hos litigantium quos placebit rejiciat. Seu per ſe, ſeu per alios iudicent, è republica facturos; modò præter im- peratum ſpatium clientes nõ pendeat. Videbis illic õ re- ſectas illis vires. Non committent vt lucri & poteſtatis pars in alios emanet. Plura tunc negotiaingere; ſoli iſti, modò tam delicatè de laboribus feſſi, ſufficient; præſer- tim ſi, vt oportet, hanc legem grandi multa ſanciueris.

Sed quid, inquires, veteribus cauſis fiet, quæ in tribuna- libus multos annos iam perennat? Certè enim his ſimilib; & cæteris quæ in dies deferuntur, hic annus non ſufficit. In hanc rem illi, qui iudicia exercent etiam ingratijs col- legas accipiant, quot purgando ſoro ſat erunt. Nõ ultra ſex menſes poteſtas ſit. Vacua deinde ab ſitu antiquo tri- bunalia, non plũs anno vltionem noxiõrum differant, queſtum ve læſorum.

Æqua ſentire Ibburranes videbatur. Quia tamè agra corpora nimio medicamento conatu percelli exitiale in- terdum eſt, Rex tantæ ſalutis nouitatem diſtulit, donec

poſſent

possent vocari magistratus, & tanquam consentientibus leges dici. Nam nec illis oportebat reuerentiam ad populum perire, quod utique metuendum, si in tumultuaria sanctione magis poena, & vindicta, quam futura utilitatis species fuisset. Cætera igitur, quæ populus petierat, repræsentari consuentibus ad natalē Argenidis iussit, solam iudiciorum ordinationem promittit; Et cura cōcipiendi sanctiones data Cleobulo.

Iamque non ex ciuitatibus modò Oratores conue- rant, sed ad eò omnis generis mortales implebant Epeir- cten, ut Radirobanes cogitati sceleris curis incubans, in- terdum vereretur ne inter tot Siculos rapi Argenis non posset; interdum in confuso & incondito vulgo cogita- ret Meleandri comitatum, ægrius ad opem coiturum. Non operæ interim, non pecuniæ parcebatur, quò insti- tutam saltationem exornaret. Nam & sibi conciliare elegantia famam quærebat, & offensæ quam molieba- tur atrocitatem eiusmodi apud populum fauore minue- re. Prædie ergo natalis Argenidis destinata spectacu- lo aula fuit apud Meleandrum amplissima Cæna matu- rē exhibita, illuc ex Sardis, Siculisque frequentes conue- niunt. Non hictores, non armati, ad fores aditusque dis- positi, satis submouebant immodicos; ut in pompæ re- giæ parte esset ipse tumultus, læsorumque, & repellen- tium clamor. Ipse Meleander ad fores processit, quan- do custodum & hictorum potestas non valebat, orauit- que regio vultu, ne confusum spectaculum, seque offen- sura vellent. Archombrotus lateri proximus erat; cui abscedens mandauit, ut admissis, qui spectare com- modè possent, ceteros sui reuerentia arceret. At ille Ra- dirobans quaquà nocere piuum existimans, turbare tripu- dij mimum aggressus est, quem is tantopere curabat, & tanquam populi impetum non ferens, prodidit fores,

subita multitudine obrutus, ut stipatis corporibus, nec ipse se caperent; Cumque exandesceret Melander, tamen à calentibus non audiebatur, donec populum ipsa libertate mitigatum sui puduit: Maxime postquam indignatus Rex per portam solio proximam viuis esse proripere. At Eurymedes atrocitatem ingerebat paulatim stupentibus; Archombrotus tacite sibi plaudente, quòd ferretur Radrobanes eo tumultu ad eum accensus, ut profectis ornamentis haberet diripi machinas, quæ pendebant, choream demissuram ab aëre.

Tandem Eurymedis opera liber à populo locus Meleandrum cum Argente recepit, & in exordium scenæ, quatuor Satyri aulæ digressi, cum breuiter & incondite saltassent, eiusmodi Epigramma, tanquam argumentum spectaculi, ad Regem atque Argentidam delatum disperserunt in populo.

*Quæ bene Saturno steterat Natura sub uno,
Spargitur in partes, exactaque robora luges
In plures heu lapsa Deos. Hinc Iuppiter instat;
Germanos hinc ira tenet. Quæ pugna? quis ardor?
Sic fratres certare decet? Sic regna petuntur?
Ah potius renocate senem, sceptrumque parenti
Reddite. Priuatos melior concordia iunget.*

*Sed pacem Fortuna dabit. Venit illa globoque
Fluctuat, alternans dubia vestigia mente.
Hæc in sydeream mittit te Iuppiter aulam,
Et tibi carulea dat regna, Tridentifer, vnda;
Plutoni tenebras, & opacum Manibus orbem.
Hæc leges placuere Deis, hoc fœdere mundus
Gaudet. En vi feruent latantum mista. Deorum
Agmina, & incertam fidibus rexere choream,
Di Superi, Di caruleo, qui pisce per vndas
Pone natant, & quos nigris humus abdidit umbris.*

*Hos inter nulla tantarum ad gaudia rerum
 Huc venire Deæ, Sine illa lucida seruant
 Sydera, siue alios exercent liuibus Orbes.
 At vos Sicania paulum succedite Nympha,
 Atque exultantum choream miscete Deorum.
 Præcipue Siculis tu Virgo debita sceptris,
 Iunge Ioui de vtram, pedibusque ad carmina pulsas
 Fac sciat esse aliquid melius Ioue. Præferat ille
 Siciniam cælo, teque ò Regina, Sorori.*

Interim præluentibus tubis, flamma imitatione fulguris per effictarum nubium volumina ibat. Tum cæli effigies, quam summo tabulato ad mouerant, cœpit moueri, sensimque delapsa est, & tria claustra aperuit, in quibus crystallinæ stellæ per suppositas faces micabant, aurumque & purpuram incendebant suo fulgore. In trium cellarum media sedebat Iupiter, aliæ Neptunum, & Plutonem ferebant. Circa illos, tanquam ministrorum turba, multi Cupidines, quibus cincinni crines, breuisque persona; pendebat ab humero arcus, & dextra vibrante, duo diuersæ cuspidis, & effectus tela gestabant. Hi cum dominis habili saltu in pavementum tapetibus stratum delati, percurrerunt aream saltatione leuissima. Iuppiter interim ducente modulorum tenore ad fratres accedebat. Mox tanquam non conueniret disceptatibus, simul nutu saltuque idoneo ferebantur in diuersa. Cùm hoc iterum, tertioque fecissent, subito dea Fortuna comparuit, globo insidens, quem etiam ad cantum mouebat. Et regnorum insignia, de quibus Dij certabant, in succincta veste occultens, venire illos iussit. Illi fidibus pedes regentibus præbebant. Mirus ergo ad sortem demisere. Iuppiter in eo Fortune sinu fulmen inuenit trifidum ex atro, uidente n Neptunus Pluto ad cuspidem inferorum contabit. Subita alia nubes, Ioui, tanquam Regi Supe-

rorum, eminentissimos deorum cœlestium deuexit, Martem, Apollinem, Mercurium. Neque mora, feruebat in medio disparibus fluctibus mare, quod de musco, & conchis scopulum habebat; vnde Proteus, Triton, & Glaucus ad suum Neptunum desiluere, cœtu interim musico ita tremulas, & patulas voces adgubernante, vt ad murmur pelagi quadam imitatione descenderent. Vix Neptunus illos agnouerat; cum ab alia parte obscura amœnitas (nam referebat Elysios campos) Minoem, Æacum, Rhadamanthum, nouæ luci attonitos dedit. Quorum admonitu opulentissimus Pluto, nondiutius sui imperij vires despexit. Vestibus cœlestibus Dijs expurpura, Maritimis cœrulea erat; & Inferos ferrugo venerabili horrore incinerat. Suus præterea cuique ornatus. Radij circum Apollinem micabant; Mars in purpura intexerat belli imagines, & ferrum habebat in manu. Pileus, & alæ in talis, designabant Mercurium; eaduceusque, & soporis potens virga. At Triton buccinam tortilem lateri suspenderat; Proteo duplex, & dissimilis vultus, arguebat mutationis ingenium; Glaucusque talem barbam promiserat, in quali eum efficax gramen prope Anthedonemprehendit. Minos in palla numerabat centum vrbes. Vestem Æci quercus implebat, atque fornicæ; hæ iam vultibus humanis erectæ; aliæ nondum crura posuerant. Rhadamanthus suæ Lyciæ Chimæram viuis coloribus gerebat expressam; vtque probaret se monstros & vitijs iratum, eam Bellerophon Pegaso à Minerua domito insidens debellabat.

In hoc quisque amictu conuenientibus modis saltauit, Dijs quidem cœlestes ailaris; Proceres maris paulò agrestius promouebantur, & descendentes ab inguine piscem interdum colligebant, rursusque iubebant in solo palpitare ad numeros. At Umbrarum Numini-

bus vestigia erant non abhorrentia à frontium rugis. Inter indignantium, & iratorum severas species tamen saltabant. Tan dispar diversissimorum Deorum disciplina, eodem musices concentu regebatur. Nunc secernebant agmina; nunc mixtura; & illa variante, implicabantur; Sæpè in Orbem flexi, sæpè aream recto cursu fecerunt. Nunc choream manibus nexam aspiceres, nunc solos, nunc in paria distinctos totius corporis festinante obsequio ad sidium præscriptum mutari. Tandem cōsumpto schemate omni, Radirobans quem Iovis regebat effigies, ad Argenidem venit. Illa sequuta invitantem venusta maiestate se intulit in choream. Cùm deinde præcipuæ Matronarum virginumque saltassent, duodecim Dij nouo tripudio epilogum dedere. Post hæc abscedunt in diuersa. Ferebatur in cælum Iupiter, fluctibus Neptunus se abdidit, Plato in campos retrò nõ puios, sacibus viam monstrantibus, descendit. Simul hæc, tenuissimus imber tota aula conspergebat mirantes, odoratis vndique succis per nubium, quæ illic pendebrat vellera sensim manantibus.

Laudauere plerique ingenium regis, & sumptuosa voluptatis; attollebant alij Radirobans opes, alij comitatem: At ille auditate fugitij, quod parabat quietis impatiens, mala exacta nocte, sub auroram ad portum descendit, inspexitque triremem, cuius in altum prouehente specie, Regem atque Argenidem trahebat ad littus. Inde in eam arene partem diuertit, qua regni prædium ipso iubente parabatur. Ingentia tentoria iunxerant, defossis stipitibus vinculisque firmata, & nexili stramento opertum sabulum latebat. Addiderant cultus agrestes, cæsis arborum ramis, & edera per coronas, nomēque Argenidis, & varia hominum ferarumque simularchra, induete vtrumque triclinij latus; Supraque lectulū

ex quo pransura virgo erat, laureata tabula istos vertus
cerebat.

O Dea, cui prima cessisset sedere forme,
Et Venus, & coniux non indignata Tonantis;
Queque sacris ramis galeam vestivit olivæ,
Has paulum dignare domos, hæc frondea mitis
Sylvarum simul lacra sibi Sic Delia postquam
Egit inauratos fraterno lumine currus,
Mox nemorum secreta peti't, Sic Marte peracto
Pallas, ubi emeritam castis vocat hostia mensis;
Disimulat facilis numen Dea, soque precanti
Addit, & arcanis cumulat conivivia donis.

Nympha veni, glaucosque tui delitore ponti
Vre Deos. Placidis modicum te tollet ab undis
Ceruleus genitor; Mox & suspiria lassus
Ducet, & ingentem poterit contemnere Teehym.

Meleander illo mane, postea quàm Dijs fecit, delectos
ciuitatum aduocans, quantum ijs indulisset ostendit, si-
gisque in foro, & per oppida dimitti præcepit ea edicta,
quæ Cleobulus descripserat, Curam quoque de litibus,
quæ confestim castigari non poterant, sibi præcipuam
fore asseruit. Quibus subito emulgatis, populus & sua &
diei læticia feruens, euntes ad Radirobanis tentoria prin-
cipes ingente acclamatione sequentes est. Radirobanes
venientem Argentidem tanquam certissimam prædam
aspiciens, aliaque quàm credebatur læticia exultans, lon-
gum prandij ordinem quæsitissima comitate explicuit.
Quatuor ad noctem horæ restabant, eum remotis epulis
surgunt ad nauis spectaculum. Tubæ passim ac tympa-
na exaudiebantur in littora, & in trium malorû vertici-
bus ex versicolore carbalo tæniæ pendebant, omnibus
ventis commoda leuitate obnoxia. Tabulam nauis,
& militibus plenum, ac si triumpho, vel prælio subuehe

retur.

retur. Populum non capiebat arena, non scaphæ, diuersissimo clamore frementem, quoties procedere opus turbam inuerant.

Ex composito factum, ut tardissimè nauis portu emitteretur. Sed a Ihuo Radirobanes tenebat Meleandrum, expectatione ignium, quos non procul à litore promittebat tribus in scaphis, totaque circum vnda. Recens inuentum quia nondum emanauerat ad multos, trahebat sui nouitate audientes. In hanc ergo spem ipse reducit in tentorium suum Meleandrum, atque Argendem, & quid visuri sint, pluribus docet, piscium in aquis species præpuras de faucibus summam, quam demissa in aquam capita non obruerent. Obsessis hisce piscibus scaphas iri protectum ab igneis simulachris, quorum contumquæ feruidus arderent quam sub vnda. Hæc narrantem interdum vicini facinoris cura trahebat, relictoque Meleandro, Virtiganem, & ceteros ex consilijs monebat, ne aut igni, aut præcipiti opera suam spem frustrarentur. Centum lampades erant, toto tentorio dispositæ ex quo Reges spectaturi confederant. Has simul signo dato extingui conuenerat (nam ex paucissimis pendebant funalibus) & Argendem atque Regem corripere, deferrique in scapham Proceres Sardiæ milites, quamquam plerumque ignari consilij sensim acciti illic erant & secretò iussu obire quicquid Virtiganes mandauisset. Ille quamquæ inuitus cum duobus consilijs purpuratis creditum sibi scelus curabat.

Tam propinquo exitio penè fidem superat eripi potuisse Siciliam. Sed sæpè diuinitatis opera hæc sunt, ut furias in ipso iam successu securas subita ultio excipiat: ne vel vnquam improbis timor, vel spes absit calamitosa virtuti. Fortè Archombrotus, cum ceteri triremem in vndas euntem contemplarentur, hoc spectaculum non

dignatus, haud procul spatiabatur in arena. Erat Sardu-
rum linguæ non expertus, quamquam in eum diem dissi-
mularauerat. Miles quidam ex satellitibus Radiobanis, à
Virtigane recens digressus, obuium contubernalem cū
vidisset sine armis vagari in littore: An tibi soli, commi-
lito, inquit, licet, sine lancea gladioque hodie conspici?
Cumque ille negaret, se vllum de armis præceptum acce-
pisse; ambo occurrentibus alijs misti nihil deinde loquu-
ti sunt, quod Archombrotus capere posset. Sed miratus,
quid opus, hos Sardos in pace & inter conuiuia armari,
tanquam ob ambulans speculatus est omnium habitum;
nec quemquam in ijs inueit exermem. Hi præter gla-
dium hastam, illi iacula habebant, multi pilis Italicis o-
nerabantur. Paucis tamen, & tanquam ex Regiæ custo-
diæ statione, aut galea erat, aut clypeus; ne nimio appa-
tu proderentur insidiæ. Suspecta hæc erant & formidolo-
sa Archobrote iam spontè à Sardis auerso. Nec sine nu-
mine fuit, quod grauius quàm pro tantillo indicio expa-
uit. Nam hæc arma apud incuriosum aliquem, militaris
consuetudo excelsauisset. At i se seu quia amabat Arge-
nidem, seu quod optabat Radiobanem peccasse; Hei
mibi, inquit; An toties repudiatus amator vim parat? &
Meleandrum auertere cogitant, scilicet Argenide non
contenti? Nam cur tanto ambitu ad maris litus deducti
sunt? Cur hic noctem rogantur expectare? Subito horro-
re concussus, aptiora coniurationis indicia capturum se
non potuit, quàm ex Virtigane fratre. Morbo penè con-
fectus dies iam complusculos iacebat. Nec verisimile e-
rat, si quid Sardi voliebantur, hunc in oppidorelictum,
& in captiuitatem proditum esse. Sudans ergo Epeiræ
conscendit; cumque obiret Palatij partem destinatam
hospitijs, commodum Radiobanis libertum aspexit,
qui cubiculi regi custodiam habebat. Libachanes appel-

labatur.

la satur. Hanc ergo discessurum, & clauibus ostium iungentem, subito consilio Archōbrotus interpellat Cupere se quidā in illo cubiculo, si liberto vacaret, inspicere. Ille & Archōbroti dignitatē reueritus, & quōd de patroni scelestie nihil sciebat, non dubitauit referare cubiculum. Meminerat Archombrotus, cū his Meleandrum ad Radiobanem comitaretur, uidisse se non longē à puluino supra admotam mensam, pulcherrimi operis thecā, ex ebene variatam & ebore, vermiculati quoque argenti laminis, in articulis & oris exlatam. Illie preciosissima gemmarum audierat recondi, & quicquid litterarum tutiori secreto indigebat. Ergo, tanquam aliud agens, contemplatur vacuam mēsam, frustra quoque toto cubiculo oculis thecam vestigat. Quod ne facere videretur, facili cōmēto libertum deludit. Gemina ad aulæum tabula pendebat, utraque Radiobani eximia. In vna, Radiobanis patri aquila, tanquam de syderibus labens, coronā imponebat. Alia Apollinis erat liquecentem iam Marsyram vlciscentis. In ijs, ac si venisset in specturus, auidē hæsit. Nam & reliquæ illie erāt, nec quicquam ex penu, aut specie, præter thecam, cubiculum amiserat.

Igitur augurio animi, & suspicione crescente, Archōbrotus Libachanem reliquit, & ad Virtiganem tendens, non habuit qui aperiret, vt satis ex solitudine constaret, agrum ipsius fratrem abesse. Et hunc quidem, tanquam consulentibus medicis petere ex salia iactatione remedium, primo mane ad naues lætica detulerant. Timuit Archombrotus, ne religiosē omnia explorantem nox & infidia præuenterent. Duos itaque Centuriones vocat ex ijs, qui in præsidio arcis erat (nam cæterorum sparsos milites, quæ tam subitō diligentia collegisset) simulacque à Meleandro missum; Ite, inquit, ad milites vestros: cōfestimq., nec tumultuariè tamen, eos ad littus educite.

Manipulatiu dimissi conueniant propè tentorium Radirobanis. Ensis ijs, & hasta suffecerint, ne si grauius armati conspiciantur, sermonibus materiam præbeant. Prior adero in arena, & obiter quicquid Rex iusserit, ad vos feram. Ite verò, & diligentem operam Regi præstate.

His ocyus ad iussa digressis, redibat ad littus Archombrotus, cum non procul tentorio Radirobanis in Eurymedem incidit; vultuque turbato, Quam vereor, ait, ne in Lycogenem alium nos fortuna retulerit. Tum strictim enumerat cenurationis indicia, in quæ inciderat; preciosissima abuecta ex priuato Radirobanis instrumēto; Virtiganis fratrem, quamquam ægrum, ab ijsse, neminem Sardonum conspici sine armis. Neque Eurymedes eum omnia proloqui passus, gaudere se retulit, quòd Archombrotus eadem secum sentiret. Iam diu se illa suspitione prehensum, petulsumque ad conspectum Sardonum, qui per cuneos non sine consilio circa tentorium errabant. Post hæc verò, quæ Archombrotus detulerat, nihil se dubitare de scelere. Quis iste Pirithous nobis? aut quis huic Theseus rapiendi nuptias fecit audaciam? Sed arte vtendum est, vt se eripi patiatur Meleander ab hac peste. Ad eò cauet Radirobanem offendere, vt vilis sit sibi. Vade prior, Archombrote. Cum illum moueris magnitudine periculi, adero strenuè, indiciumque, & terrores geminabo Milites interim qui proxima nocte excubaturi sunt, non hinc procul in procinctu constitua. Fortè fuit vt cum Archombrotus peruenit ad Reges, Argenidi loqueretur Radirobanes, vacaretque Meleander; Ad quem ille demissè: Vultum, inquit, fingo, Rex, disparem rebus quas affero, scilicet ne illi qui te circumstant parricida sentiant te moneri. Ceterum omnis hæc pompa tibi, tanquam victimæ, ornata est, quem vnà cum filia auere,

here. Rōdirobani constitutum intelligo. Eo cōsilio pro
missa spectacula trahit in serum, donec vespera se tumultu
furtoque aprauerit. Cum referret in eam rem argumē
ta, superuenit Eurymedes; ad eūque compleuit formidine
Regem, vt labantibus articulis incertus, illos rogaret,
ad tam subitum malum quid consilij haberent. Constabat
nihil aliud superesse, quā aut statim fugere nōdum
maturas insidias, aut se illic subsidio armatorum tueri.
Sed omnino potior fuga erat. Neque enim tot subitō mi
lites cogi sine professione suspicionis poterant; vt magis
incipere iniuriam timendo viderentur, quā repellere.
Quid præterea in periculum mitteretur Meleander,
quid Argenis? cum præsertim flagitij series atque motus
adhuc lateret; & Sardi fortasse aliqua solertia nocturnum
facinus ita ordinauissent, vt non posset tumultuario ex
tamine reselli. Placide, inquit Rex, & tanquam obambu
lans tentorio digrediar: Sequi Radirobaneū hortabor,
simulque Argenidem; quam tu in via, Eurymedes, mo
ne, vt cum inter nostros fuerimus, acrem morbum subitō
singat. Excusabilis erit discedentis occasio, & ægram
tanquam sollicitus comitabor. Sub hæc verba in Radiro
banem, & Argenidem inspexit, & Optimam vesperam
perdimus, ait. Ire satius ad liberum cœlum, & iam sole di
missio in te pescentem. Sat deinde cum spectaculū mox e
detur isthic cessabimus. Simul his, tētorij fores petebat;
omnesque sequebantur. In hac turba Meleander Radiro
bani loqui cœpit, vt eo remoto facilius Eurymedes Vir
gini insinualet, quod ipse mandauerat. Et illa repentinis
cogitationibus concussa, quamquam nemo aperuerat pa
terni consilij causam (nam dicentem Eurymedem turba
uit adueniens Virtiganes) tamen haud multum à vero ti
midissima cogitatione errauit.

Interim Archombrotus, in quemque familiarium Re

gis offenderat, hortabatur non destituere Domini latus. Iamque militum decuria ab ipso atque Eurymede accitata, sparsum in campis erant, cum Argenis ex præscripto cadentem sponte vultum colligit manu; seque ad Selenissam excipiens, voce demissa, Pessinè mihi, inquit, est, mater. Sistetque illico gradum. Radirobanes sub isto casu conterritus, in remedia aquam, merum, odores, flagitatione non perfunctoria poposcit. Statim circa iacentem creuit immodicè concurrentium globus. Et Meleander qui paulisper præcesserat, inter fidos terrores regressus est. At Argenis, Equis lecticarios prouocat ait. Nec de morbo rogata quicquam certi referebat, nisi linquente corde, hebescere oculos, & caput errare. At Radirobanes nihil opus lectica proclamabat; celeritè hemicyclo in vicinum posse tentorium referri. Sed causatus Meleander commodius oppidum esse, seu medicinæ, seu quieti; simul virgebat, qui ad lecticam decurrerent, simul gratias Radirobani agebat, tanquam humanitate nimia sese oneranti alienis doloribus. Isque iam non de Argenide tantum, sed de sui sceleris successu sollicitus, negabat se passurum ut mille totos (tot enim ad Epeiræten aberant) iactaretur virgo inualida, & in hoc primo morbi impetu, nec fortasse duraturo, melius in proximo tétorio acquiratur.

Hæc adhuc omnia veluti mutæ necessitudinis charitate iactabantur, cum Virtiganes Radirobane clam mouit, non sic in illum diem sitam esse consilij sui fortunam, ut redire non posset sperata felicitas. Pateretur abire Argenidem, & ipse cum ea peteret Epeiræten; dilato promissorum ignium spectaculo, donec conualuisset ipsa, paterque iterata simplicitate sapiendam ad litus refluxisset. Coeperat persuadere; Cum Radirobanis medicus, quem aliqui acerbità procurrerant, venit. Is pollice

virginis propemodum repugnantis tentato, notatis per
 terea oculis, spirandique mēſura; mirari primam cœpit,
 moxque negare vllum ſibi ægritudinis veſtigium lique-
 re. Ergo ad Meleandrum conuerſus, bona fide rogabat,
 vt poneret metus: Leuiſſimum eſſe quodcumque Argeni-
 dem turbauerat. Sed Radiobanes atroci percuffus con-
 iectura, tunc denique ſenſit in valetudinem ſimulari in fu-
 gæ prætextum. Miratus quis ſuas deprehendiſſet in fidias,
 quis ad Meleandrum detuliſſet, ſenſim ferebatur in ra-
 biem, & ad molendam vim ferociter intentus, quærebat
 oculos ſuos, dextramque ferebat ad capulū; cū Sardos
 pauciores quàm Siculos circa ſe videt; Vt neque ſi viri-
 bus eſſet agēdum, ſatis poſſet victoriam ſperare. Interim
 aderat, & medicus Meleandri, qui ab Eurymede moni-
 tus, quid deberet ſimulare, longè alia quam quæ Radiro-
 banis ſeruus, de Argenidis valetudine dixit: grauem, &
 fonticum morbum eſſe: propere autem deferre ad regiam;
 quicquid morarentur, nocere Argenidi. Ita loquentem
 prior medicus iurgio adortus eſt, non paſſus ſuam artem
 contemni: Ecquod enim mali indicium videret: quid vul-
 tus? quid labellorum color: num ſudor in frigida fronte?
 num à ſe diſſentiret arteria? Neque minùs peruiaciter
 Sculus ſuas partes implebat: prorsus egregio de incerti-
 tudine medicinæ ſpectaculo, ſi tumultus, & rei quæ age-
 batur magnitudo, huic voluptati locum feciſſet.

Dum hi collatis verbis certant, leſticarij ſublimè Ar-
 genidem tollunt; Et Radiobanes non redituram vltimo
 conatu proſequutus; non ſibi temperauit. Iniecit leſticæ
 manum, & manere Argenidem iam plùſquam precaba-
 tur. Iurgium quoque inter Sardos Siculoſque proceſſerat;
 Ibatque Archobrotus, leſticā ſub Radirobane laboratē
 vt explicaturus. Sed Meleander ſe obtulit. Litet Sicilia
 illius diei fortuna. Quantum præclari ſanguinis fuſam

ibat seditio! Capax labes ab orbere Siciliam, & quamquam absentem consummare Poliarchum. Sed mitioribus fati ministravit Meleandri prudentia. Adhuc sibi tanquam hospiti loquentem violare erubuit Sardonum Rex; & vtrunque finito tumultu, digressaque Argenide, ipse quoque Meleander lectica sublimis, & agmine suorum vallatus in oppidum se recepit.

* † *

IOANNIS
BARCLAI
 ARGENIS.

LIBER IV.

NEMO Interim Sardorum audebat
 Radrobano loqui. Furebat violentus,
 & discorde tumultu, raptum animam
 spargebat in diuerſa. Nunc pudore, nunc
 in ælicitate ceptorum agnabatur. Quã
 bene proceſſiſſent initia! Ut diu poſſet
 ſa cum Meleandro Argenis in tentorio
 hæſiſſet. Geniusne deinde, an mortalis prodidiſſet confi-
 lia: Subeundum ergo dedecus, nulla mercede, nullis ſce-
 leris præmijs lenitum. Poſt aſſertam Siciliam, polluta vi-
 ctoriae laude, non tantum, vt hoſtiſſet, prædoni abeundum.
 Sub frendens, toto littore ferebatur, ad oð inutili ad cæ-
 tera ſenſu, vt neq; ruere noctem ſentiret. Auſus tandem
 Virtiganes accedere: Et quidem, quò ab infano audire-

tur pacatus, prius eodem affectus simulavit. Cùmque hac arte locum monendi sibi aperuisset, iam nox est, inquit, & hic tamen (ò Rex) moraris fortitudine tua nimis securus. Circumstãte multi; nec opus est omnes scire quo in statu sit animus tuus. Quò autem succedere nocte hac paras? Vocat in oppidũ Meleãder. Sed quis putet te securè cũ illo reconciliare gratiã posse? Chariores tibi sumus, quàm vt nos conficiãstã tui periculi metu. Clafis tua te meliùs excipiet. Abominare hanc terram, tot curarum tibi causam. Vbi cum paucis secretus in pratòria naueris, liberiùs irasceris, & quod in rem videbitur esse, cõstitues. Radirobanes tanquã Virtiganẽ nõ audisset vultu immoto, tamen ad præparatam scapham se contulit; siue magnitudine irã, siue consilio vocem premès, donec in regiam triremem delatus est.

Ast vbi cum Procerum non ampliùs tribus in pratòrio puppi proximò resedit, euoluitque caligine multa simul & confusa animo ingerentem; prius Argenidis imaginem, quam gestabat gemmis inclusam, de collo diripuit. Nã odio & iracundiã, ceterã cupiditates iã cesserant; Deinde sublato ad Virtiganẽ vultu; Faciã, inquit, vt hic dies tristior Meleandro quàm mihi illuxerit. Peiùs ab sua Argenide quã à me diuertet. Occupabo Furiarũ officiũ: Seni quietẽ, & puellã famam eripiam. Spectabo deinde ociosus hostes, fruarque hostium malis; aut si in rem meam commodumerit, bello quoque cumulabo. Ocyùs ceram stylumque porrigite. Neque mora, literas sua manu in hunc modum exorsus est. Radirobanes Meleandro. Nesciebam cùm inimicos tuos sustuli, te amicis a leò esse indignum. Veniam ab Siculis exoro, quos ab tua secedentes tyrannide armis meis domui, reddidique scuitiã tuã. Ceterũ si molestũ tibi erat, quotidie me videre cuius manu & opibus Rex es:at humanitã dimitti

poteram, quàm sub infidiatoris inuidia. Cui enim non constare voluisti, te grauius à me metuere, cum modò tua Argenis morbum finxit, teque ipse ex tentorio meo turbatè proripuisti in oppidum? Ita offensionis specie delere sperauisti quicquid mihi debebas. Sed nemini potes imponere. Cur te enim violari voluerim; qui ne violeris vitam meam obtuli in discrimen? At filia tua nuptias concupiu scilicet, & cum affinitatè nõ probares, hanc prædã statui occupare. Ne tibi amplius tantum placeas Argenide tua. Nescit regius Sardinia sanguis vllũ thalami probrũ pati. Quo oculo cernerẽ super limina castissimæ domus attolli, non casto, nõ illa simplici vita dignã, nõ cæteris virginitatis insignibus, denique nescio cuius Poliarchi contubernio assuetam? Quid te inexpectata vox ferit, & in pudendæ rei nuntio amittis spiritum? Ita est, Me læder. Nimis cautus in amicos, disce nunc quos timere debueris. Illa quã Palladẽ putasti Theocrine, tuæ domo cõtaminatrix fuit; Ac vt simplicius dicam, sub eo nomine Poliarchus tibi illu sit. Argenide fraudem iuuante, in Gynecæum pro virgine, mox in templis pro Palladẽ est admissus. An integram existimes, quæ correpta amore adolescentis, celauit temerorem arcis quã mulieribus sacræueras? quæ cum amatore diutius fuit? quæ denique patrem decepit? Omitte igitur suspicionem, mea sorte & animo indignam, quasi, his à me deprehensis, illius nuptias expetierim in qua nihil scæcerum est. Mihi quidem cum ad vos appuli, adhuc ex hac lasciuia ignotam placuisse confiteor. Sed Dij Sardinia iuuerunt: quod cum posses hanc petenti pulchrè conciliare neglexeris. Vbi autẽ de secreta turpitudine re sciu, adhuc fastidium meum simulatione amandi sic texi, vt cõtentus mihi cauere, meretè non læderem. Habe tibi filiam tuã. Habe & regnũ meo auxilio restitutum. Sed ne ingratitude vsquequaque sit

præmium, aut facilitatem meam traducas: nolo Sardinie ararium pœnas vestrorum furorum luere. Iam hoc nimis, quod sanguinem multorum ex meis consumpsisti. Nam sileo meos labores, quos utique non vëdo. At sumptuum partem redde, quibus totis te fungi oportebat. Eos enim ut viueres, regnareque, feci in classe, militumque stipendijs. Trecentis talentis rem patiar æstimari. Quanto plura pro te impenderim, ex publicis meorum Quæstorum rationibus facillè scias. Sed tantillum hoc repone, nisi manibus extorqueri. Hospitium renunciare esset superfluum, cum prior id ipsum illatione iniuriæ feceris. Ex his tamè quæ detuli cognosces fidem meam. Te enim nisi coactus miserum esse non volui, & quam diutissimè passus sum, ut Argentidem amares.

Hæc ut scripsit, cogitati sceleris industria superbus, vocat suorum fidelissimos, ostenditque epistolam in alienæ ægritudinis spe propemodum suæ oblitus. Horruere scilicet ad sceleris nouitatem; Sed crudelissimo seruitutis genere, quod intra se abominabantur palàm laudabant. Quærebatur deinde quis literas ad Meleandrum inferret. Nam intuta videbatur, & capitalis audacia. Sed Radirobanes in suos quoque sauus; Nesciat præco, inquit, periculū suū. Ibit intrepidus, & meo auspicio securus. Quod si illū Meleander mulcabit, at mihi tanti erit hanc nouam querendi iurgandique materiam vili sanguine comparauisse. Igitur cum aliquandiu inter se contulissent, quidā miles, diu antè Virtigani inuisus, ad hoc destinatur officium, ipso Virtigane hominem commendante. Et ille maligno inimici suffragio beatus, ut credebatur, infulisque præconis ornatus, primo mane ad portum exigua linte deuectus est. Statim relatum est Meleandro, nuncium à Radirobane adesse. Ille animo æger, & de hospitii dissidio sollicitus, tunc fortè suorum charissi-

mos acciuerat. Præter mansuetudinem in illo penè ad viciū prolixam beneficium à Radirobane acceptum effecerat, vt illi paulò magis quàm sibi faueret. Incertū est (inquit) vtrum nocere voluerit; certum autem nos ab illo tanquam insidiatore refugisse. Conciliandus vt- cunque est; Et si cetera abessent, timenda certè fama. Nunquam videbitur iustè expulsus, quem necessarijs tēporibus tanquam Deorum munus susceperamus. Post hæc verba altū silentiū fuit. Nā plerisque inuicunda hæc erat Meleandri sollicitudo. Inter ceteros Archōbrotus, atque Eurymedes, perstringi se rati, quia Regi authores fuerant, vt à Radirobane caueret, haud obscurè audebāt indignari. Ad eò vt impetas iuuenilis in hæc verba Archōbrotū abstulerit, Sentio, ò Rex, me simul & Radirobane nō posse excusari. Si te ad iniustas inimicitias cōpuli, quid cūctaris noxæ me debere? At si mea & Eurymedis sedulitate hodie es liber, noli incertitudine animi turbare foelicissimū diēs, & adhuc dubitare an malis Radirobane esse offensus, an captiuam Argenidem apud illū teneri. Hæc libertas Archōbroti gratissima omnibus fuit, præsertimque Argenidi, quæ in lucro numerabat, siue iure, siue iniuria, à Radirobane desidère Siciliam. Ipse Rex suos metus excusauit Archōbrotō; Se tantūm de populi voce esse sollicitū: Curādū ne imponere Radirobane possit externis ignariisque negotij. Mittā ad illū, qui me dolere significet, quòd ad clasē poti⁹ quā ad me secesserit; orare vt in portū redeat, nec Sicilię tā vicin⁹, incertos fluctus malit. Simul Argos commeatu iubebo ad illum lembis pluribus promoueri, distribuamque muna in amicos. Nemini deinde credar ingratus in hospitē, quē per officia illa coluerim. Minus displicuerat illa sententia. Iamque Timonidem illic legatū Rex dixerat, cūm Radirobani præco duentare nunciatus, varia

expectatione omnium animos suspendit Rex intromitti eum iussit, cumque ille literas traderet, ecquid hospes Radirobanes valeret, aut faceret, blâdè, vt solebat, quæsiuit Præco, veluti erat iustus, omnia intellecturum Meleandrum ex codicillis quos attulerat, refert, simulque aliquantulum in latus secedit. Meleander nihil quietum suspicatus, ad proximum cubiculum pergit, ne præco legentis oculis motibusque curiosè immineret. Sequitur patrem Argenis, & purpuratorum præcipui. At ille postquam ceram explicuit, in omnibus verbis hærens, & contumeliosè excitatus, tandem ad eam partem descendit vbi Argenidis & Poliarchi fama proscribatur. Arsere illico vultus; Iterumque pallore mutati vno cū incertis manibus horrore tremuerunt. Refectis mox viribus, ira terribili, in quos tamè adhuc incertus, erigitur. Argenidè, Radirobane, Poliarchum, offerebat noua rabies, & sub primum impetum nulla prudentia consiliove tractabilis.

Nemo audebat interrogare tam acriter æstuantem. Sed ipse quantum licuit semotis perturbationis indicijs, ad proximum conclaue se proripit, vnaque venire iubet Argenidem, cui non aliud loquutus quàm vt has literas legeret, confedit in lectulo, & illius vultibus intentus, suspiranti frementique medius hæsit. Argenis lectione conterrita, non quidem tanquam ad iustam accusationè expaui; sed iniuriæ impatiens flagrantibus oculis totaque oris specie, proclamauit ad vindictam. Urgebat tamen attonitam maximus dolor, suam cum Poliarcho familiaritatem innotuisse: Et quòd tamdiu eam amicitiam occultam habuisset, verebatur ne accusationi esset iustior species, & patre difficiliore vteretur. Statimque perpendenti quomodo fides tam religioso secreto periisset, occurrit Selenissæ cū Sardinia Rege cõmerciũ. Sed diu deliberare aut tacere, non licebat. Itaque prouoluta

ad genua patris, interclusamque anhelitu vocem nō sine
 artificio laxans; Nē expectes, Domine, vt crimen obre-
 ctum anxie dictam. Non enim dabo contumeliosissimo
 hosti hoc gaudium, vt credam pudicitiaē meæ aliam ra-
 tionem esse reddendā, quān quod hætenus tibi optimo
 & solertissimo parenti placui. Vnum habeo excusandū,
 quod Poliarcho per salutem quam tibi mihiq̄e attule-
 rat oranti ne scires quantum pro tua incolumitate præ-
 stitisset, fortasse fidelior quān voluisses fui. Nunc quo-
 niam alieno iudicio factum est, vt hominem possim lau-
 dare; Ille est, Domine, quem Theocrinem vocabamus.
 Mei videndi cupidus, hæc simulationem sexus iniit, quod
 in arcem reciperetur. Sed tantæ licentiæ consilium emē-
 dauit modestia. Nam sic potius mihi quān Radirobani
 credas, vt virum esse nesciuimus, priusquam te atque me
 à nocturnis prædombus vindicaret, ea fortitudine, quæ
 apud te diuinitatis fidem inuenit. Tunc verò ex arce a-
 biturus, mihi atque Selenissæ quis esset ea lege aperuit,
 vt illius audaciam, & virtutem apud te taceremus. Re-
 gressus deinde ad regiam, quantum cæteris præstiterit,
 tua in illum charitate probatum est. Quod si reprehēdis
 silentium meū, cogita non potuisse mercedem breuiorē
 concedi, quān vt paterer etiam iustis apud te honoribus
 carere. Sin autem subuereris altiora, quia virgo illius eō
 filia regere sustinui, prouoco ad inimicissimum mihi ca-
 put. Selenissam intelligo, quæ sola tanti arcani conscia,
 rem omni Radirobani palam fecit. Nisi scelestissima ef-
 fet, fureretque perfidiae insania, & odio mei, non pollui-
 set silentij fidē, nec quod te ipsū celabat detulisset ad ex-
 teros. Testē hanc tamē nō verebitur appellare innocētia
 mea. Si merui odiū tuū, & propitiā famā arcana turpitu-
 dine sefelli, ego te & pudicitiam manu mea vindicabo,
 reddamque sanguinem indignum, qui à te prouenerit.

Inter hæc patris genua amplexa, nunc dexteram oscu-
labatur, nunc ea arte in senem respiciebat, vt iam facili-
mi patris iudicio innocens esset. Illum tamen plurima
turbabant: Necessaria in Radirobanem inimicitia, de
accusata Argenide vulgi suspicio, & quod vteunque ca-
ssa esset, tamẽ credibile erat Poliarchũ fecisse, ne ipsi Ra-
dirobanes placeret. Vrgẽte deinde filia vt Selenissa acer-
feretur, ipse per ministrũ, qui fores seruabat, imperauit
anum vocari: Nemo Procerum sciebat quẽ res tam secre-
ta ageretur, nisi quod maximũ esse credebant, quõ filiam
vnã Rex communicaret. Varia itaque conijciebant ex-
pectabantque solliciti. Selenissa nihil minũs quã, quod
aderat animo fingens, intrat Regis cubiculum, in quo ip-
sa solitudo, vultus quoque Meleandri, & vis genij mala
plerunque instantia occulto horrore insinuantis, nec co-
gitantẽ turbauit. Statimque ad illam, in solita acie Arge-
nis accensa, seu permittente patre, seu morã nõ ferẽte ira
cundia, Per ego te Radirobanẽ, Mater, oro: (nam quid
tibi magis dulce, aut verendũ obijciã?) vt hic corã tuo
meoque Rege dicas, quid commercij virgine indigni,
mihi cũ Poliarcho extiterit. Nec vices tuas cura, quod
hactenus quicquid est tacuisti: Ego salutem tuam pacta
sum, modò iam liberẽ iudicium profitearis. Cohorruit
anus; tenebrisque lucem miscens, tamen vt solertissi-
ma erat animũ subitò reuocauit: vt hic motus potiũs vi-
deretur innocẽtiẽ esse suspiciones abominantis, quã
deprehẽsi sceleris notã. Et quem prò sã alloquar? inquit,
cũ apud vtrunque perfidiã insimuler? aut quã hæc tã
confusa accusatio est? Nec Radirobanis mecum fœdera
scio; Nec Poliarchi tecũ, ò Domina. Quod autẽ sacrile-
gũ, vt putes vlla suspiciõne posse virtutem tuã pulsari?
In ò, refert Argenis, omitte hanc frontem. En Radiroba-
nis ad Regem codicillos, quibus te arguit de Poliarcho

in Theocrinem Pallademque mutato, omnia effutijſſe. Et ne ſcias, nihil eſt horum quod non patri confeſſa ſim. Sed & probris innocētiam meam aggreſſus eſt. Neſcio an te authore. Ad hoc vnum vocata es. Dic liberè, ita te Diſ ament; dic priuſquam per tormenta verum quærat, an maculaui familie meæ decus?

Non indelectatus Meleander hac ferocitate Argenidis, quæ vtique in ſe dicturam non extimulaſſet niſi innocentie ſiſa; Nolo, ait, turbatè hæc exigi. Sed nec feram, Seleniſſa, niſi maiori fide quæ de Poliarcho noſti exponas, quàm antea ſiluiſti. Viſta anus conſcientiæ labe, accidenſque ad pedes Meleandri; Summa, inquit, eorum eſt quæ dicere poſſum (Rex) nihil mea alumna ſanctius & integrius eſſe, nihilque perfidioſius Rege Sardinie. Si pateris me ad cubiculum redire, facile te abſoluã certiffimis ſignis, & quibuſdam maximè litteris, quarum fides efficiet ne ampliùs tuam mentem eiufmodi ſuſpiciones ſolicitent. Nec deinde miraberis cur ante te Radirobanes iſta reſcinerit. Breuis eſt mora; Dum hic inuti liter iurgamur, redire iam potui. Tanta pollicitatione ſuſpenſus Rex, properè ergo imperat ire; nec ſe in eo negotio ludificari; omnia tamen ſic agere, ne hæc lites ad vllum Procerum emanent. Neque prohibebat Argenis, verita nemoram inſicere videretur, aliqua in ſe certius præſaluturæ.

Sed anus vbi primùm ex vtriuſque oculis euafit, inafueta celeritatis veſtigijſ ad conclauē ſe recepit; Adduſtoque oſtiolo, Nunc iterum mei iuris ſum, inquit, nunc in me decernere ipſa poſſum, nec ab alijs expectare quod merui. O inſœliciſſima mulier! Ergo tã diu vixi, ne innoceus morerer? Quod autem mihi fatum mentē eripuit, vt non cogitarem proditiōis mercedem nunquam eſſe ſecuram? vt à moribus meis abirem? vt leuiſſimo iuveni ſi

derem,

derem, & per plurima vitia mihi suspecto. Huius promissis, huius donis, ego tot annis, tot rebus exercita, manus dedi, fidemque, & charissima alumna benevolentiam? Serò hæc reputas, Selenissa. Virtus fuisset animi à scelere cohibere; Nunc quia sceleriter non peccasti, latronum est penitentia ista qua ciulas. Ergo me perdere Radiobanes inuidiosissima delatione sustinuit: qui in me quo offenderetur non habuit, nisi quod ut cæterarum rerum, ita nimis benevolentia fastidium est! Proh nefas! quem audebo contueri? ad quæ cõfugere? aut quis me denique feret de prodicione querentem, cuius exemplis feci? Nec propero me à lucis cõspectu liberare? Nec saltem primis virtutibus dignum exitum querens, medium scelus excuso? Quid expecte ulterius? Odit me Argenis; perfidia exculare non possum; forsitan & Rex prætextu alio explebit animum, merito meo, & filia questibus acrem. Necdum, ut intelligere potui, palam est quod maximè deliqui, Radiobanes meis consilijs ad raptum incitatus. Hoc ubi emanauerit (quid iam enim existimè fore secretum?) qua mora, quæque Dijs, ex dominorum meorum mentibus exturbent tantæ culpæ memoriã? Ut hos mirissimos faciam, at iubeant abire à cõspectu Recedã inuisa omnibus; iratã Principem timens, nec sola, nec publicè urta. Vigilabo in atrox supplicium, ex meo scelere singulorum cogitationes de me æstimans. Adhuc peiori infamia digna es, Selenissa, nisi illam morte antevenis.

Rapit ad hæc verba tabellas, in quibus non satis constantibus litteris hæc exarat. Meleandro & Argenti Optimis Principibus. Si esset aliquid ultra mortem, id mihi in supplicium poposcissem. Nunc accipite sanguinem, non adeo suo crimine maculatum, et non posset Dijs libari: Neque ex supplicij atrocitate quod in me constituo facinus mentis potius quam penitentiam æstimate. Hæc illo

maïorem credetis vos ipsi quos læsi. Siue enim vrgenti-
bus fatis, siue veneficio aliquo attonitâ, temerauisse me
fateor secretum hoc ingens, de fraude & virtute Politar-
chi. In tuam autem famam (charissima alumna) si addidi
quidquam, aut addere potuit, opto ego Deos manes mi-
hi tam sauos quàm infida vobis fui. Credite morienti, &
& vitæ diutissimè probatæ vnâ hanc noxiam, aut si ni-
mis est, huic ferro quod vos vlciseitur date. Præligatam
deinde epistolam vni seruorum tradens; Vade, inquit, &
Atrienâ intimas Regis fores seruanti meo nomine impe-
ra vt hos statim codicillos ferat ad Dominû. Iu'sit Rex,
eos ad se properanter transmitterem.

Dimisso nuncio, iam furiosius morti intenta, simul
properabat, & hærebat; nunc insanos fremitus ausa, nunc
mollioribus suspirijs laceffens constantiam suam. Excipi-
ebat fortè omnia verba quædâ ancilla, è proxima cel-
la cui ab eo cubiculo aditus erat. Hanc neque vide et Se-
lenissa, & verecundia quòd secretis dominæ interuenis-
set, nõ sinebat vel loqui, vel abire. Nam neque credebat
desperationis plenissimas voces furiosum exitum habi-
turas, expectabarque donec domina exeunte, & ipsa se se-
ceretò proriperet. At Selenissa haud dubia omnem desti-
natæ mortis laudem in præcipitatione esse, & affore sta-
tim à Rege qui conantem tenerent, aperit cistulâ in qua
breuis gladius iacebat, què olim filio primùm pueritiam
ingresso dederat pater, & ipsa deinde seruauerat, die filij
nuptiali Iunoni Lucinæ cû crepûdijs sacrâdû. Ita tulerat
fatû, vt paucos ante dies, detergèdæ rubigini esset in acu-
men renouatus. Nec aliud ferrû in muliebri cubiculo e-
rat pe&ori aperiendo commodius. Illum verò vt sustu-
lit, simul coniugis quem amiserat, filijque quem igna-
rû destituebat memor, tot res tamque diuersas vno mē-
tis obtutu aspiciens, funebri capulo osculum dedit,

illique

illique loquuta aliquādiu opperientem mortem frustra-
ta est; Donec ancilla, quæ timere cœperat ne hæc vera
tragœdia esset, extorquendo ferro erupit, simulque exso-
nuere accurrentium ex Regis præcepto vestigia. Tunc
anus prohibentium feruore incitata, & manibus adhuc
liberis vsa, mucronem tam altè visceribus impressit, vt
labantes subitò vires solueret dextram, & pectore in hu-
mum porrecto ipse capulus nõ multùm emmeret ex vul-
nere. Exclamauit ancilla, & amplexa morientem sæuissi-
mo vlulatu perterrita iam spontè confasos. Quippe de-
iectis foribus intrauerant Archombrotus, & Euryme-
des, multique eos sequuti, vrgente Meleandro, vbi pri-
mùm feræles literas accepit, vt properarent ad miseram,
cogerentque non perire. Eurymedes vt cunque dimota
ancilla amplexus iam rigentibus luminibus toruã; quod
hoc nefas, ò Matrona? Cur te tuosque perditum vadis?
Nihil illa, nisi quod flexa cervice supremos oculos ver-
sans, sanguinem, & animam efflauit.

Omnibus silentium ingens, fremitus rursus, & dima-
nante mox fama, atrocitas rei multos Procerum ad spe-
ctaculum coegit. Mox de obscura facinoris causa variæ,
& interdum periculosa coniecturæ. Rex quidem cæde
audita vehementer exhorruit. At Argenidem nulla sig-
na, vel misericordiæ, vel odij mutauerunt. Seu credidit
de Selenissa satis supplicij nondum habere, seu potius
excandescens animus mirabatur magnitudine poeniten-
tiæ se placari, & in confinio vtriusque affectus stupebat.
Rursus tamen intuebatur quicquid sibi in morte Sele-
nissanocuerat. Quid Sicilia? quid cum suis Radjroba-
nes loqueretur? Illam anuntiam insigni de se vindicta
multò magis quàm ipso prodicionis crimine euulgisse
hoc de Theocrine secretum. Præterea quando eò loci
res erat, Regem ab Selenissa auditurum sperauerat, pa-

Atum cum Poliarcho cōiugum: quod quidem a ceteris
nec ipsa sustinebat dicere patri, & strenuè cogitabat de
fendere. Ceterum prohiberi multitudine. Rex iussit
Sepultumque deinde cadaver est nulla pompa, & post-
quam cadis causa publicè est comperta, nescio quis Poë-
ta hoc illi epitaphium fecit.

Busta vides, sanique, hospes monumenta doloris.

Bis moritur, quæ se est indice digna mori.

Non effare tamen seu verba grauantia manes,

Seu placida faciunt quæ leue pondus humo.

Huic tumulo pacemque nefas, stimulosque precari.

D'c tantum, Vi merita es, sit precor Umbra tibi.

Nempe Selenissa est. Dubium furiosa magisne

Laferit, an laesam sit magis v'ia fidem.

Meleander tot recentibus obrutus curis, & quid Radiro-
bane, quid præcone, quid literis faciendum, ad hunc cer-
tus, vocat suum præcipuos, His ostendit res suas in an-
xio litas esse. Quippe suam dignitatem à Radirobane in-
citari contumelijs, qui præterea talenta trecenta in præ-
stiti auxiliij stipendium non tam petat quàm imperet. Ar-
mis se exequi debere iniurias, nisi & suas vires domesti-
cis furijs Sicilia exhausisset, & benefactis Radirobani
donari deberet saltem locus ad penitentiam. Furere e-
nim sui immemorem, & hesternas suspiciones impruden-
ti ira firmare. Hæc cum fusè exponeret, sedulo tamen ca-
uebat indicare læcissimam ab hoste famam Argentidis.
Non quòd omnia nesciret emanatura: Sed & pudorem
præsentis filia reuerbatur, & silentio suo omnes mone-
bat, ne quis deinde tam inuisa accusationis mentione il-
lum vexaret. Ne tamen ignorarent super quanta re con-
sulerentur, aiebat Selenissam improba fide ausa quæ-
dam arcana ad Regem pertinentia Radirobani credere;
quæ per se innoxia, ille flagitiosissima interpreta-
tione

corruerat. Allatis ab eo codicillis, se vltimis probris differri; Selenissam, si ad Radirobanem spes, fuisse innocentem; quæ tamen sola morte quod peccauerat expiari posse crediderit. Omnes certatim censuere, vt pro publico Siciliæ hoste Radirobanem haberet. Quicquid auxilio iuuerat, non benevolentia aliqua factum, sed tanquã ad insidias cõsedisse prædonem in insula, & voluisse Lycogenem tolli, vt quæcunque ille cogitauerat ipse efficeret. De præcone perplexior quæstio fuit; his cruci suffigendum decernentibus; alijs per diuersa supplicia truncum ad Radirobanem remittendum. Vicit tamen Cleobuli sententia, declinandam violati præconis inuidiam, quem fortasse interfici magnd emeret hostis. Superbissimum Regem pius despectu quàm eiusmodi vltione iri offensum. Quod postquam Rex probauit, Eurymedes vocatum ad se præconem (nam cum ad Meleandri confectum reduci non placuit) ita ex præscripto affatus est. Si ab Rege sui compote venisses tam proterax epistolator, totum hunc diem homo non esses. Nunc ignoscimus amentia Radirobanis, cui Regis verbis dices, furioso responderi non posse. Ere quoque sua facturum, si Regibus scribere expectet donec insanire desierit.

Postquam præco discelsit, statim præsidium militum ingens Artidiz datum est, quod ad portum consideret. Timonides classiarios cõggit in naues; vt si Radirobanes ultra verba furere veller, iusta acie exciperetur. Nec in Regia tantum, sed passim in oppido, tanquam redintegrato bello, quies excussa est. Iamque Radirobanes timere inciperat, non modò ne inuerecundiam suarum literarum præco capite lisset, sed ne in suam quoque classem armaretur Sicilia; Intepuerat ira; occurrebantque belli incommoda, quæ nimis antea ardor suppresserat. Totius Siciliæ viribus impar sibi exercitus Littus tene-

batur præsidijs. Deerant in mari commeatus. Si tam en-
 laceffebatur erat indecora cunctatio, maximè cū prior
 prouocauisset. Dum hæc agitatur, respicitque ad littus, vi-
 det scaphâ à portu recedere. Ea erat quæ præconè reue-
 hebat. Is adhuc plenus metu, quæ ab Eurymede acceperat
 refert; multū quoque exaggerata violentia loquētis,
 & tumultu regiæ, cuius causam nesciebat. Cū enim oc-
 cubuisset Selenissa, murmurque & strepitus ingēs esset,
 Cleobulus præconi custodēs apposuit, ne quâ rescire
 hunc casum, & interrogare obuios posset. Radiobanes
 tot rerū sollicitudine grauis, prius abire constituit quàm
 discernere cogereretur, aut fugere. Nā quid immatoris co-
 natibus in se verū quā in hostē læuaret? Iā plus iusto in-
 ductū præcipiti iracundiæ. Reducēdū potius ad Calatis
 littus exercitum (ea ciuitas iā tū Sardinie princeps erat)
 viribusque refectis, mox subita classe repetendâ Siciliâ.
 Sed neque confestim visum abscedere. Nā & maritimas
 copias sciebat, quas in portu habebat Meleander, modi-
 cas esse, & tēpore opus priusquā Lilybæo, & Panormo
 maior in eum classis posset acciri. Reliquū ergo diem in
 statione perseverat. Sub vesperam, cū se benignius vē-
 tus intenderet, anchoras tolli iubet, prorsusque in Sardi-
 niâ suâ verti. Ac ne timida videretur, aut furtiua disces-
 sio, præcepit iustos nautarum clamores geminari, siue er-
 uendis gernerēt anchoris, siue mutuâ exhortationis offi-
 cio cætera armamenta componerent. Militum quoque
 voces patriam appellantium adhuc absentem, aut pelagi
 Deos orantium, ferebantur ad littora Meleander pugnâ
 instare existimans, iussit accingi classiarios suos, portū-
 que & proxima littora propugnatoribus compleri. Nā
 prouchi ad certamē suas naues extra portū vetuerat; ut
 illæ terrestribus copijs, quibus abundabat, tegerentur, &
 gemino exercitu Sardi perirent. Noctis tamē vicinâ per-

turbationem metumque adauxerat. Sed hostes propitijs ventis in altum ablati, primùm audiri, & deinde videri desierunt. Nam & nebulae primam noctem desauerant. Ne tamen is discessus fingeretur, mox rediitis in incautos remigibus, plerique non militum modò, sed procerum, circa portum excubauere. In ijs Nicopompus, cù nocte concubia rarior fremitus esset, silentio vigiliaque visus est, & inuuantibus tenebris liberos animi motus ad carmen, ita Sacerdos tempestatibus deuouit.

Ite truces, cuncti rapiant caua lintea venti,

Ite rates. Sic aura fidem, sic aequora praestent,

Vi vestri meruere duces. Simul abit Enyo,

Stridebitque comis, facibusque in concita missis

Nubila, Tartareum deducet in aequora fulmen.

Ite rates. Medijs vltor Deus assidet undis,

Vix aequus mitis que bonis. Sunt undique venti,

Sunt cautes, rapidis feruent nostra aequora monstis.

Inde reperocussas terret latratibus undas

Scylla mixax, hinc toruariget, fremituque Charybæis

Gandet in exhaustas aptare in pabula fauces.

O illuc vos turbo vehat, vel dira reuulsam

Tempestat medio vobis ferat aequora rupem

Qualis erat dubijs nondum Latonia Delos

Fluctibus, aut quales nigri super ostia ponti

Cyaneas arcto nauta timuere profundo.

O scopris indigne tuis, & sidere lato

Edite Sardois infelix rector habenis,

Cerne age dum quam parua tuam discrimina vitam

Acupidis prohibens undis. Non arma ferocem,

Non vis ulla iuuat. Timidos fortesque seuera

Terquet hyems; Totus fati, ratusque Deorum es.

Mox ubi disparibus pendebit puppis in undis

Alternas subitura vices, & hianita late

Equora a terris sic pandentes sua viscera fando;

Quin ipsoes miserandus opant que Nasennia prima;

Mens inflecta potest, tano vana prodiga totis;

Non faller Superos nec te timor illo piabit.

Obruet unde proes sonant, quibus que per aeras,

Ventus ager. Notat tunc unum praesentis voces.

Non dum planè respirabat Meleander, veritus adhuc ne Raditobanes et affem infestam alicubi inculto ditis lit toribus insinuaret. Sed exacto & v. l. biduo, demissi speculatores retulerunt omnino peti Sardiniam. Tunc verò non tanquam exacto, sed dilato saltem periculo, ad cõsilia mète applicuit, quibus taori Sicilia, & hostem hand dubiè rediturum posset vlcisci. Diu erat quoddam Euryædes, vt pote strenua fortitudinis vir, amanisque militæ, mouerat Regè, securi imperij nõ aliud certius esse pignõ quã paratum, & se per in castris exercitũ. Et tũc quasi sui cõsiliij vtilitatem promouente fortuna, cum Meleander ipsi & Dinalbio medius spatia retur, agerique de praesidijs per opportuna littora in Sardos diuidendis, ita locutus est. Si fecisses quod initio motu in Lycogenecẽ fuerã, nunc aut iste Raditobanes nõ te lacefferet, aut haberes quod illi contestim obijceres. Sin etiam nũc cessas, illo depulso aliõs fortuna inueniet, qui te nec suspiciones diu ponere nec arma patientur. Collige, inquit, exercitũ quem hostes formident, qui sit pace belloque assiduis. Cõtinebit hic terror ciues in fide, amicitias, & hospitiã externorũ tã vetera firmabit, quã noua inueniet. Ciuiles enim motus, aut ambitu & contumacitate paucorum Optimatum in serpunt, aut quod est rarius, vno cõsensu furentis vulgi constant. Nihil verò in vtrũque hunc Reip. morbuũ salubrius, aut efficacior est eiusmodi armis. Sunt enim nobilium factiones in iniurijs, ac velti cõijs, imidã debileque; Vt si in propetũ, & sub pellibus miles

fit, opprimi cum dignitate possit malum, & mehercule ita impetu tanquam sitienti fulgure hi fontes exhauriri, qui, si pateris, mox nescient ripas. Sin verò populari tumultu præcipitata in sania (quod quia interdum quo maiorum contingit, prudētibus semper timēdū est) innumeras manus armabit in Regē; nihil in hoc incendiū remedi, nisi firmas legiones, & assuetas disciplinæ, mōstro illi obijcias; Plebs enim impetu solo valens, quantumcunque multiplicatis cohortibus impleat cāpos, par illis nūquā erit, qui sciunt furentes eludere, seruare ordines, obsequi duci, locū castris & pugnæ eligere. Ita in omnem partem, tutandæ regioni, & vel anteuertendis, vel premeendis furoribus, vtilissimus miles est, qui non quærendus, non formandus, sed hostem inter stipēdia expectat. Illæ copię & quocunque perrexeris securū te præstabūt; & si populi motu, vel defectione nobilitū ex munitis ciuitatibus arcibusue vlla à te secesserit, inde recentem, & adhuc dubiam prodicionem confestim excutient.

Gentibus autem externis quanta aduersus te reuerentiæ causa, hæ succinctæ & adnutū legiones? Suā pacem ex te pendere intelligent, non inultum lædi posse, non despici; Sedere te veluti fortunæ cæterorum Regum arbitrum, in quorum custodiam paria arma non fulgeant. Gentē nostrā fama celebrari cōpertum est, tanquam indole sua pronam simul & vtilem bello. Quanto magis, si ad naturam institutio accedet, scientque tui hostes non tyronum apud te, sed veteranorū esse delectum? Neque hoc tantū ad famam est. Ipso successu experientur, qui te laceissent, longē aliud esse conscriptum nuper militē in aciem statuere, aliud egregios viros, & qui annos non plūs ex fastis quā stipendijs suis numerent.

Num denique ea fide, eo ardore, recēns adacti ad sacra mētū pugnabūt, quo illi qui inueterato affectu, nō plūs

militum quàm familiarium instar, euentur Principem affuetum alimenta, & veluti spiritum dare, & cui nõ hoc tantùm illos bellum, sed vitæ totius fortuna coniunxerit: Haud omiserim, vt corpora omnia, ita militiam ex suorum veluti artuum vigore & officijs constare; & solo experimento deprehendi num quis ad hanc disciplinam natus sit. Nonnullos valetudo, alios animus deficit, quæ vitæ habitus corporis, & species frontis sic obtegit, ne præter experientiam quicquam sit quo argui possint. Igitur in perpetuæ militiæ tyrocinio, vtque sic dicam, in pace castrensi, maturè, nec periculoso tempore, se hæ labe aperiant; statimque de corpore exercitus eluuntur, vel correctis disciplina vitijs, vel missione denique multatis. At in repentinis armis, cùm implendæ cohortes sunt, cùm inexpertis & obuijs cingulum datur, sæpè nescias virum an statuam adornes; Vt nouum exercitû ab explorato diff. rre existimem, quod nauem quæ probatis trabibus est compacta, ab ea quam intempestiuè excisæ arbores, & omnia non pensatis vitijs ligna componunt.

At sumptuum ratio est habenda; graue tot Centuriones, tot milites ex alienis laboribus viuere. Scilicet egregia cura timemus, ne non hostis, cùm sæuiet, plenas domos & opulentas inueniat. Repetamus memoria vastitates, peculatus, exitia, quibus ciuiles discordiæ auferunt. Quot annorum stipendia, quæ aluissent obstiturum his malis exercitum, paucorum mensium furor consumpsit? Adde vim corporibus factam, subiectos tedis ignes, & cætera quæ in eiusmodi turbis impunè sunt. Vili medijsfidius hæ iniurias populus redimit, si perennium legionam præsidio se tuetur.

Dunalbuis ciuiliū rerum scientissimū erat, natura & institutione ad gerendam rempublicam. Is igitur ita

differente Eurymede, sæpe frontem, & oculos mutabat, nunc quodam assensu, nunc modestis repugnâti animi signis; gaudebatque Meleander sibi ex diuersa sapientia licere quod vtrimque optimum esset colligere. Cùm vix ergo finisset Eurymedes, ita Dunalbius Rege admonente exersus est: Nisi Eurymedes ex sua fide cæteros æstimaret, nunquam tantum tribuisset militibus, vt nõ modò in vsu eorum, sed in ipsa castrorũ veluti vmbra, Principibus patriæque incolunitatem statueret. Ego quamquam in fulis atque aris à militiæ maneribus exclusus; quia tamen hic agitur, non quid nocere arma mortalibus, sed ecquod ipsi paci præsidium possint asserre, nõ verebor dare quid sentiam. Tibi verò non tã repugnabo, Eurymedes, quàm de ijs quæ ignoro, vel dubito interrogabo prudentiam tuam. Nunquam mihi placuerunt, qui in futuros morbos firmo corpori medicameta infundunt; sollicitantque sopitas ægritudinis causas, nec tẽpore villo peius quàm inter eiusmodi luctã succensas. Quot mala, quot funera vidimus hominum per eiusmodi medicina incitatum resides, & veluti oblitos nocere humores? Atqui illis penè similes puto, qui placidis rebus quæ sunt in futuras tẽpestates formidolosa remedia, quæque ambiguo exitu possunt rectã Reipublicæ valetudinẽ tã perdere quã seruare. In dubijs autẽ illis plerisque periculi remedijs, maximè armatorũ frequentiã pono. Nã si armis milites concrepabunt, si superbia, vel furor, obsequium excutiet, longè illis pacis cõsilia, longè mens ducum qui costumultibus arcendis coegerant.

Turmæ, cohortes, sub Ceturionibus atque tribunis, scis quàm validum corpus efficiunt: Vix tamen aut possunt suas vires agnoscere, aut in superbiam quã illa cõtẽplatio insinuat labi, dum hostis submouet ocium, habentque quos laceffant, aut timeant. Ast vbi suis viri-

bus pacem fecerunt, nemoque nouo discrimine interpellat victoriae memoriam; tunc ceu Regi, aut patriae exprobrent operam suam, secum expendunt quantum pugnando effecerint: Vnos se suis ciuibus salutare; In se translatum rerum arbitrium, patriae quoque, & Principis fata. Haec non statim, & vno agmine cogitationes obueniunt; Sed paulatim, tempore, contubernio, vsu; Quasi aliam à ceteris rem publicam faciant, in sese coguntur: ocio deinde lasciuiunt, quod quantum fortitudini adimit, tantum addit proteruita; Mox si iustis praemijs non putant se excoli, si continuo obsequijs non placeantur, feruent animis, intumescunt, indignantur sua arma, non timeri. Quid cum à suis ducibus, cum à factionis sollicitatur, cum cupidis mentibus ingeruntur maiora stipendia, praeda, tumultus, peccandi licentia? Dij hostibus tam enorme exitium! Nam non putem, quod dicebas, Eurymedes, ideo Regem ijs esse charissimum, quia ab eius arario stipendia habent. Multo illis potiores Praefecti: tum quod ab illis ad militiam delecti sunt, (tanquam ideo stipendium non Regis, sed eorum sit gratia:) tum quod illos de suo corpore duces, & militaris potentiae vindices amant; Sed maxime, quia plerumque sub illis licentior militia quam sub Rege proponitur. Sed & omnibus copijs in media pace seper armatis, an praeficies vicarium vnum, an per partes iure aequali legatos miles accipiet? Si plurium munus hoc facies, non sibi constabit disciplina; contendent inter se aemuli duces, & per iurgia ducum infestus laborabit exercitus. Sin potestatem vni credes, quis ille cui tantum ius in te concedes? In eius manu erit vt regnes, vt pereas. Ille vim imperij, ille neruos potestatis cum tenere se cernet, an par stimulis erit sollicitantibus integritatem suam, & quid possit superbe monentibus? Vt inam saltem huic

tuo Eurymedi similes semper sint quibus Reges suas fortunas tradent. Quamquam nec illum velle existimem tãtã inuidiã potestatem subire. Scis quibus olim Regibus haud ab similibus consuetudo sceptrum abstulerit, qui dũ Præfectis palatij castra committunt, sensim omni in ciues, & milites iure exuti sunt. Ijs, qui prudenter cõdere regna, aut stabiliter student, hæc duo videtur præcipua; primùm ne populus in Principem facillè possit insurgere; deinde ne si obsequij vincula emolietur, habeat duces idoneos, qui vagam, & inconditam insantiam certiori auspicio, & militiã vinculis firment. Vtramque cautionem interuertimus hoc statã perennisque militiã cõfilio. Quantum enim distabunt à pòpulo tot illã cohortes, tot omnis fortunã homines, quibus tela vltiõ concedimus? Quicumque in populum cadere possunt motus, valebunt in istos, sed eõ procliusius quoddã irati nihil priùs videbunt quàm datura fiduciã arma. Iam verò præsentiorẽ inquietis studijs ducem nulla fortuna obtulerit, quàm hunc ipsum cui iusseris imperium esse in castris. Cui enim tot ad defectionem vrgentibus rebus, animus ad fidem supererit? Mens potentia conscia, & regij fastigij dulcedinem delibans, adulantium vota, cinctus fortibus viris latus, multa obtegenda culxã peccatio, & si secus vota ceciderint, at excusabilis in multitudinis peccato audacia, nec ruina partium expectata, prope ex æquo conditiones cum Rege adhuc de victoria du bitante. Fac tamen Præfectum hunc summum, seu natura, seu virtute abominari motus, fortemque in vitia, nunquam à sui statione recedere: Quid tot sub illo duces? Nullus ex ijs tumidus, præceps, vanus? nemo fortitudinis fama, & audaciẽ ingenio militibus charus: Mitte inanes spes. Nunquam illis cladibus deerit, qui signum attollat.

Sed hæc scilicet, quæ præfagio incommoda, demum rimenda iunt, si in iisdem habitet castris omnis exercitus. Tu verò occurrest tempeſtati, ſpergesque in varias ſedes vastum hoc corpus, vt nec sub vno alpeæu poſiti ſeiſos mirentur, nec furoris contagione deſæuiant. Quò igitur diuiſos dimittes? Nempe in arces, aut oppida diſtribuentur. Vide porò vtrobiſque quàm commodè. Arces quidem vt iuſto præſidio obtineri conſulū eſt, ita illæ multitudinem armatorum sæpè non capiunt; deſinuntque præterea eſſe ſecuræ, poſtquam tot oculorum tantæque frequentię commercio ſunt vulgatæ. Num enim tanquam in carcere tot illic milites conditos habebis? Nū ad illos amici non ibunt? quid coniuges? quid neceſſitudines? quid lixæ, & calones? At in oppida potiùs tanquàm ad perpetua hyberna copias tuas mittes. Neſcis quippe quàm malè militibus cæteroque populo conueniat. Quod eſt ex eremibus ciuibus, & ad ſua opera intentis, in bello ægerimum, id in pace continuo ſaſtidio ingeres, vt alienos, vt armatos ſuæ domi aſpiciant, vt militaribus moribus templa & fora ſtrepant, ipſi denique lares placidos mores mutant? Quærentur omnes de onere, mentes à te diſſentient; & cùm volent deficere, quantillum ſibi ad incommoda putabunt acceſſurum iam moleſtiſſima ferentibus, tributum atque præſidium? Sed nec ita reuulſo diuiſoque exercitu conſtabit vtilitas quam monſtrabat Eurymedes. Nam intra oppida nec ſeruari poterit caſtrenſis diſciplina, nec tyrones eo in ocio probari, & ad matrem inſtitui. Ipſi quoque veterani languore & deſidia conſecti in vrbibus iacebunt, & præter militare officium mollientur in caris & conſuetudine familiæ ſuæ; Aſſueti deinde extra laborem ferre ſtipendium, multò ægriùs à ſua quiete auellentur ad pericula, quàm ſi recētes conſcribas, & qui ſciant de Regis ærario ſe niſi in

opere & militia non victuros.

Cùm his Dunalbij argumentis respondisset Eurymedes, & ille vicissim pro se pugnasset, Meleander sic commissos conciliavit, ea probando quæ vterque in aduersa laudabat sententia; Immodicos exercitus noxios esse. Vltra præsidia tamen quæ in necessarijs excubant arcibus, curandam esse classem, & viginti triremibus obtinendam Sicilia oram, quarum aliquæ sint in mari, aliæ in præcipuis portibus expectent imperium. Ad hæc plures deligi Prætorianos oportere, partim ex egregia iuuentute, partim ex illis qui diu sub signis fuerunt. Hos posse ad octo milia conscribi. Dimidiatæ copiæ semper Regem comiteatur; vt miles sex mensibus domi, reliquum annum degat in castris. Ita enim, nec disunctis ad validam seditionem vires fore, nec longa & superuacua in penatibus mora abituros à milite. Ipsi qui aderunt Regi, non confusis castris habitent. Milleni seorsim vel castra, vel oppidi regiones sortiantur, in quo Rex erit. Nam ciuibus illis, qui commodis ab regia apud se familia & comitatu superfluent, ægrè esse non debere si veluti in cõtubernium Prætorianos excipient. Larga illis & nunquam dilata stipendia, rigidior quoque parendi lex. Proteruiam, furta, lasciuiam, grauiter luant. Et ne in ocio deteriorer sint, militari labore incitentur; Nunc coram duabus ad præmium, hastam aut iaculum mittendo; Nunc cum armis iter ingredi iussi, ne expeditionem in hostes tanquam laboriosiora imperaturam formident. Nemo in illis Centurio, nemo Tribunus, nemo qui ordines ducat, nisi quem Rex ipse delegerit. Bis mille sint equites; Cæteris iacula, pila, sarissæ, diuidantur ex militiæ vsu. Hæc manu & subitos motus opprimi posse dicebant, & si maiores copias res desideraret, tyrones erudiri. Neque Eurymedes se plura censuisse asseruit, aut pauciora Du-

nalbius; Nisi quod sub imminente à Sardinia bello, addi aliquid militum numero omnibus visum.

Meleander hac parte curarum in Eury medem translata, ad alia animum adiit. Supra omnia de Argenide sollicitus erat. Hæc insons, & in qua, præter inuidiosas doctes, nihil nimium esset, tamen causam tot fluctibus dederat. Ut uxorem illam haberet, ausus Lycogenes omnem perfidiam, non statim, neque inruento bello perierat. Radiobanes successerat furoribus, adhuc incerto exitu. Nec deinde defuturos putabat, quos virgo eximia, & dotale sceptrum accenderet, nisi in vnum collata fœlicitas componeret cæterorum cupiditatem. Neque parum extincta Selenissa, & Theocrine tamdiu latens, occupabant anxiam mentem. Tandem penitus sedit animo, filiam in matrimonium collocare. Pacandis tot motibus id restare remedium. Iamque non generum modò, sed & nepotes cogitans, ipsa oblectatione incitabatur ad dulcissimum votum. Sed quem illi fortunæ deligeret? Nemo in vicinis gentibus regij gradus erat, cuius ætas nuptijs conueniret. An autem opus est, inquit, inuenire ad hæc fœdera solium & purpuram; Tanquam regna, non homines copulentur hymenæis, aut filia meæ sceptrum aliud quæram, non virum? Imò nostri maiores sapientissimè lege cauerunt, ne qui quæue Siciliæ imperabit, sibi nuptijs regnum adiungat quod Siculo scepro sit fortius atque splendidus, ne relicta à Regibus patria in illius potentioris prouinciam mutetur. Satis est sibi Sicilia, ut Principes suos alat; & filia meæ consulero, si illã in eiusmodi matrimonium dem, in quo ei coniux sùs fœlicitatem debeat. Thracum est uxores emere. Nobilitas, indoles, virtus, sponso insunt; satis opum in mea Argenide erit.

Hæc promissis sibi persuadebat, diu iam in hoc cõsiliũ

Imminente affectu, ut charissimum Archombrotum eo matrimonio sibi heredem aspiceret. Nec credebat obsturam Argenidem: sed si tamen fastidiret, patrio iure ad obsequium redigeretur. Reliquum erat de illius stirpe rescire; Nam utcumque insigni virtutibus, tamen nouo homini filiam non erat daturus. Satis omnibus agitatis, conclaue Argenidis petit; mediisque inter Patrē & Regem, quod facilius quę volebat impetraret; Scio, gnata, non minus de nostrorum consiliorum mora Siciliam, quàm nos de illius motibus queri. Auiditas enim regnandi, & tuarum nuptiarum spes, Lycogenem & Radrobannem ad has quas sensimus furias adegit, quæ omnia præueterere potuimus tibi maturè virum legendo. Quid cesamus tot malorum fontem obstruere? Mihi quidem deberetum est, tibi salutem, & meæ senectuti columen parere. Nec dubito quod iure meo possum, quin & tua voluntate facturus sim. Nonne parenti tuo permittis tibi sponsum eligere, Argenis? Priuato, & publico iure mihi hoc licet: nec repugnare modestiæ tuæ esset. Cùm anxia virgo se deliberaturam referret; Deliberabis autem, inquit Rex, an factura sis officium tuum? Satis morarum fuit. Iterum quæro, gnata, an in potestate futura sis. Ita pro imperio loquentem Argenis reuerita, se verò futuram ficto ore professæ est. Laudauit pietatem Meleander, & osculo dato, Scis, ait, te mihi charissimam. Vitam colere amplius non amo, quàm ut consulā tibi. Bene facis, quæ & patri ere. sis, & seni.

Postero die, ut foris in horto spatiabatur, seuocat Archombrotum; & O iuuenis, ait, si te hostis, aut ignotus, rogarem quo sanguine ortus sis, curiosam quæstionem habere posses si peccatum. Sed atnicus cùm tulerim diu tuum genus ignorare, & scire nunc expetam; quidni me putēs id non mea magis causā quàm tua præstare? Mag-

na sunt, & opinor, non tibi iniucunda, de quibus tecum
agerem, nisi exquirenda hæc prius natalium ratio esset.
Tibi externo quantum fidem haberi non intelligis. Secre-
ta imperij penes te fuerunt. Nec aras, nec peregrinitas
obstitit, quin omnia tibi concederem. Et hæc quidem
merito tuo. Nam ut cætera omittam; mea n. caput aquis
ereptum, quas pro me propemodum subijisti, & occisum
Lycogenem non possum obliuisci. Post mutua benefi-
cia, quid grauaris me ad tui generis notitiam admittere?
quod etiam, ita me amet Dielpiter, tui honoris & vtili-
tatis causa, nunc quaero. Perculere iuuenis mentem hæc
preces M. deandri. Quæ causa, ut enixè postularet, id sci-
re, quod ita in diu celari haud ægrè habuerat, aut quod be-
neficii genus quod sibi ignoto conferri minus posset? Ar-
genidis nuptiæ, quia ea cogitatione plenus erat, statim
mentis oculis oberrauerunt, egregiæ felicitatis imagi-
ne. Rursus illam spem, tanquam vanam & inuobam,
conatus excutere, verbisque plusquam animo composi-
tus; Hactenus, inquit, geminasti beneficia tua. Rex, pas-
sus ab eo te colui cuius genus nescires; Néc iam scio quid
conferat tuis rebus me impium fieri, id est, à parentis im-
perio recedere, quo mihi super stirpe silentium indictum
est. Ne me tamen periticae animi accuses, quæ fas erit,
cuncta suppressis regionis parentumque nominibus pe-
tuoluam. Regium mihi genus est, resque pacatæ. Neque
vi aut ingratis isthuc veni, sed ex parentis iussu, tuos in
mores, tuasque virtutes iubentis inspicere.

Ita loquentem Rex nouo gaudio commotus amplecti-
tur. Et quid tibi hactenus, inquit, visa Sicilia? quid regni
mea? aut ut animum, qualis tuus est, verius tangam, quid
tibi senectus mea placuit, aut filie mores? Cum ille, iam
propior spe, hæc omnia se diceret adorare; Atqui (in-
quit Rex) non leuiori pretio te mihi emptum volo.

Omitto occisum Lycogenem, meoq[ue] seruitum. Alibi
 aliquid validius fuit quo animum meū caperes, Facti nō
 res ad virtutem, consuetudo lentissima, & potissimū
 quod me amasti. Non patiar à te vnquam seungi. Si vt
 memoras, & auguror, Regis sanguis es, tibi Arge-
 nidem tanto multo tui ambita quæ sitam vltro despon-
 deo. Quantumcunq[ue] magnis parentibus natus sis,
 non pudenda natus erit. Superest, vt tuas mihi fortun-
 as familiaris iam prodas, spondeasq[ue] te nunquam
 meos canos destitutum. Tremebat nimio idus gau-
 dio Archombrotus, & quæ toto sanguine quæisset
 sponte oblata suscipiens, incertum an Deos an Regem
 veneraretur, ad Meleandripedes se abiecit, tenuitq[ue]
 relicta tantus vestigium. Cumq[ue] gratis finem non facer-
 et, hilarior Meleander, & illius quoq[ue] latitiam gau-
 dens, in subiecto collum inebuit. Miram omnibus e-
 rat, qui in conspectu stabant, quæ hæc mutua esset gra-
 tulantium charitas. Archombrotos, autem præcepit
 Rex, ne eō die rem vulgaret, rediensq[ue] ad comites, & so-
 lito diffusior, vario colloquio tempus modicum absum-
 psit. Inde egressus in regiam, Archombrotos iam sibi pro-
 pius hærenti; Quædis, inquit, te sine ignotari, &
 gaudia differes nostra? De hac ipsa re, subiicit ille, te
 Domina cogitabam appellare. Duorum mensium spa-
 tium peto, intra quos felicitatis meæ nuncijs parenti
 esse possim, illincq[ue] digno cultu, & professo genere,
 huc reuerti. Meleandrum nomen ipsum discessus offen-
 derat; Non patiar, inquit, te à nobis auelli, Archom-
 brose, nisi fortè cœdera nostra despicias, aut viles semus
 tibi, quia priores amissimus. Si conditiones placent, feri-
 be in patriam. Nam te ipsum rōnunciarifatisque cre-
 diderim, Archombrotus tanta beneuolentia senis admo-
 nitus quid facere deberet, & quantum amare, regiam ma-

num osculo stringens, quicquid ille iuberet, nihil se a præscripto recessurum asseruit.

Nondum Rex Argenidem mouerat quem illi coniugem destinaret. Cùm ergo discessisset Archombrotus, eam ad se acciuit, repetitisque quæ de necessitate matrimonij prius edixerat, addidit, se generum elegisse, quo non posset præstantior optari; Regio ortu, paribusque virtutibus; denique cum esse Archombrotum, cui in omen tantorum fœderum, seruati Regis laudem curru in fluctibus errante, & de Lycogenis capite victoriam fata tribuerant. Hæc non sine supercilio Meleander; propiusque vim, & imperium, quàm consilium oratio erat. Comparauerat se ad simulationem Argenis, & quamquam indignata, se ignoto, se ingratijs promitti, tamen veluti consilio patris accederet; Nihil, inquit, verendam hic magis, quàm ne subitæ nuptiæ, neminique tuorum præuisæ, aut creditæ, in maledicentiam pateant; dicaturque Radiobanes per iniuriam depulsus, quòd faueres Archombroto. Tempore aliquo est opus, quo tanta nouitas mitigetur, priusquè Archombrotus audiatur procus esse, quàm sponsus. Non temnè da Meleandrio videbatur hæc ratio; Veritus tamen ne turbando nuptiarum consilio istas moras virgo inijceret, ita in experimentum loquutus est. Neque nihil spatij cõcedendum est famæ; neque fortunæ nimis. Ex tui animi sententiâ, Argenis, quid tēporis arbitrariscõuenire? Recusat illa loqui, nō hoc suū, sed Regis arbitriū esse causata; Cūq. pater sapius instaret; tādē egrius, & quasi spatium suæ vitæ definiens; Vt rem video esse, ait, duo forsità menses suffecerint. Tū Rex penè non dubius quin filia omnè id tempus sibi potiùs quam famæ postularer, tamè ne per omnia esset durus; At qui promittis, inquit, sublapso hoc tempore nihil te nuptiarum omni repugnaturam?

Facio,

Facio, refert illa, Neque si *Dij* adiuuant, te quicquam in verbis, aut mea vita offenderit. Et id prolixius pollicebatur, quia interim a *Poliarchu* sperabat, qui utriusque vitam affereret; Quod si ille non veniret, finito vivendi consilio respiciebat ad mortis libertatem. At latiora Rex cogitans, illius verba acceperat, veluti sub paterno imperio *Jonantis* affectus, qui antea soluta mentem incefferant. Blaudè itaque compellatam, tanquam victor, & securus dimisit.

Sed illa de malis incitata, nunquam se infeliciorem cogitabat quam in publica felicitate. Nam *Lycogene* viro *Radiobanem* nuptias suas, id est, mortem optavisse, vix decessisse eam curam, & respirante *Sicilia* sibi iam presentiores instare ab *Archonbroto* metus, qui ad eò felici ad nocendum successu prorsus sit, ut vel *Radiobanis* desiderium faciat. Ergo, inquit, semper meam, aut patrie vicem dolebo? Ergo non molliori conditione cum *Siciliae* miserijs transigunt fata, quam ut omnium cladem meo capite redimam? Hæc pompa, hi cultus, hæc frontis decora, mastationes erunt, quibus patrie diris voueor? An *Macaria* *Herculis*, an *Agamenonis* *Iphigenia* ero, & tranquillitas innocenti sanguine emenda est? Sed non diu me fortuna ludibrio habebit. Decumans hic fluctus, aut tempestatem consummabit, aut victam nauem deducet. Testes *Dij* quam libenter nunc mortem vsurpem; nisi & te vererer, *Poliarche*, & *Selenis* suo exitu docuisset id etiam in scelera esse remedium. Pensare deinde sollicitè cepit an opperiretur aduētum *Poliarchi*, an eum literis maturaret. Plus vno mense erat, ex quo ille abierat, in tertij mensis finem reditu destinato, & cogitabat esse aut intis, qualem *Poliarchu* sciebat, prævertere potius diem, quam totam expectare. Constituit tamen scribere, & recentij imperij verba se vi

tro ingerentia ita explicuit. Quamquam absum. Poliar-
che, fortè plus tam en ipso te scio quid valeas. Nam vt sis
illie incolumis, certè perire hic incipis fato meo: quod
mihi de vita quantillum reliquerit, ex litteris istis intel-
liges. Radrobanes, præter regium decus, & fas hospitij,
turpissimum facinus ausus, quia ei placari non poteram,
mei rapiendi consilium inuit. Nescio quæ spectacula com-
mentus quæ ad litus præberentur, me illuc cum parente
pertraxerat. Tantum non auehebamur, cum patefacto
fugitio nos in oppidum refugimus, ille in suam classem
secessit. Versus inde ad furias, ausus est meam famam
scriptis ad patrem literis violare; quasi te liberius quàm
debet a manerim. Quippe nostram familiaritatè Selenissa
prodiderat, & hinc impio inueni fuit ad contumelias ar-
gumentum. Sed pater pro me ac vero stetit. Et Selenissa
quidem sponte facto expiauit perfidiam. Ille autem malo
omine, si Diij quidem boni sunt, in Sardiniam abiit. Eo
discessu foelix eram, cum me pater: (Timeo loqui, ne
eum odisse incipias. Fata sunt quæ nos vrgent: his po-
tius indignare, Poliarche.) Pater, inquam, me iubet ama-
re Archombrotum. Regibus ortum dixit; mores, in-
dolem, speciem, placere; sibi hunc denique generum
fore. Ego intempestiua pertinacia timui accendere
obstinatum. Satis fuit, prætextu alio spatium impe-
trare quo tu venire possis, vel si cessas, arbitrio meo
liceat mori. Duo menses probandis nuptiis dati sunt.
Intra illos armatus si aduenis, accedam ad partes; sin
inermis, omne fortum tentabimus. Quod si me destituis,
tunc cum nuptiæ ornabuntur, omnes cultus mihi patiar
adhiberi, & vbi dexteram pater poscet quam tradat Ar-
chombroto, dicam Diis manibus factâ esse; sin ulque bre-
ui siq, quæ sub veste abdita erit, miserimum pectus sol-
nam Hæc si ita contingent, audiam nunc Poliarche vi-

tima ueta; cogita tibi hæc dici ab Argenide in suo sang. *ui*
 ne uolutata. Parenti meo ignosce. Satis supplicij fuerit,
 quod illicite meæ mortis spectaculo uultus illius funestus
 efficiam. De Archobroto quod placebit constituas. At
 Radiobanem inultum uiuere si lines, redibo ab inferis
 te admonitura officij. Exige à perfido turpissimi flagi-
 tij ultionem; luat pœnas prædator, quoad potuit famæ
 meæ, & ex iracundia tua intelligat quantum deliquerit.
 Hanc uindictam, hunc laborem anxie mando; huic te
 testamento meo damno. Ultione perfundus, iube in pa-
 trio tuo sepulchro incidere meum nomen, & casus utrius-
 que referri marmoribus, in quibus nostram fidem poste-
 ri probent, damnetque fortunam. Huius autem In-
 sulæ conspectum, mi Poliarche, defugias; nisi meos ci-
 neres amabis, & sponsæ tuæ urnam ad mouere pectori vo-
 les, aut etiam (quod Diæ faxint) cum Manibus maiorum
 tuorum recondere. Ista mala, si potes, anteuerte reditu
 tuo; nam discrimen cunctationem non recipit. Si non
 potes, cura mandatum morientis, & ut me ames,
 uiue.

Ob signatis literis, diu secum expendit cuius fidei le-
 gationem hanc crederet. Neminem habebat cuius con-
 silio uteretur; quippe Timocleam biduo antè in locum
 Selenissæ suffectam, in tantæ rei secretum admitti non
 maturum uidebatur. Arsdam autem uicium toties adhi-
 beri his furtis non probabat; ne ille tot periculis lassatus
 Meleandrum timere inciperet. Illius præterea discessus ab
 insula ignorari non poterat. Nemo tam en comodior sup-
 petebat; maxime quia omnium fœderum erat conscius,
 quibus sibi Poliarchem ipsa deuinxerat. Ergo ad se vo-
 catum ita alloquitur. Si timerem ne me quoque defereres,
 Arsdam, ingererem tuæ mentis Selenissæ memoriæ; quam
 proditiōnis stimulos ipsa morte grauiorē duxisse idcō

arbitror, quia eam in remedium poposcit. Scias enim (quod utcumque ego, & pater celamus) illam animum, mea cum Poliarcho secreta ad Radirobanam detulisse; moxque conscientiae terrore afflictam, suo iudicio manūque perisse, ut vidistis. Sed tibi fidissimo viro, si viuemus, plus à nobis praeiuraverit, quàm huic à prodicione supplicij. Spectat ad finem negotium. Expecta maiora à nobis quàm quae tua modesta potest concipere. Caturam literas habeo summa fide, & diligentia tradendas Poliarcho. Tu fidum hominem delige cui illas committamus. Sed da, si potes, eiusmodi, cuius tibi in ardeis fides perspecta sit. Haud eunctatus est Arsidas, & Fideliores, inquit, me ipso, Domina, neminē noui. Quid tam citò das mihi missionem, nondum iustam, ac nec puto ignominiosam pro merito? Exequar quicquid mandaueris. Neque Poliarchus quacunque Orbis parte nunc degat, diligentiam meam fallat.

Benè laeta haec pollicitatione Argenis, rogabat eequid futurus esset causae nauigandi ab insula. Pars est Italiae, subijcit Arsidas, quam Latium appellant. In eo littore Antium prominet, oppidum templo Fortunae celebre, quod illic multae religionis est. Fingam votum ad Deam, Carebit suspitione haec pietas. Vbi autem Sicilia excessero, quàm multa longioris viae commenta sunt negotia, curiosus animus, alia denique vota. Iube tantum, & si potes, quod iter insituendum sit mone. Si tibi certum est (inquit Argenis) hanc habere gratiam; monso, mi Arsidā, ut pro reliqua tua sedulitate quantum potest appropere. Poliarchum habebis vel in patria sua, vel huc ad nos venturum. Plus hodie audies ex me quam tot annis Selenissa. In Gallia amnis est, quem Ararim dicunt; Is alteri cui Rhodanus nomen, committitur. Vtriusque fluminis tractum quod à fontibus ad mare

pertingunt, paternum Poliarchi imperium est; Hoc parentes iam habent, hoc ipse deinde vnicus gnatus expectat. Vide quanto homini benefacias. Si igitur, vt conuicio, in patria est, ne metue errorem. Muti quoque te muri ducent ad Principem. Tu modò, quod his literis facio, hortare vt quam primum promisso se exoluat; redeatque non priuata modò virtute, sed viribus regni tutus. Antianam verò Fortunam (nam per hoc litus via est) meo nomine saluta, & de tuo itinere, meaque expectatione consule Deam. Ceterum gemmam hanc accipias, quam quoties in tuo digito videbis, meam, & Gallici Principis salutem ex celeritate tua pendere memineris. Sub hæc verba ingentis pretij annulum tradidit, sin illique ad Poliarchum codicillos. Ille audita Poliarchi dignitate hilarior, mirari tamen cœpit, quòd per tot ambages, tanquam impares nuptiæ procurarentur, donec admonente Argenide, lex Siciliæ in memoriam rediit, quæ vetabat potentiori scepro Siculos Reges nuptiis coniungi. Sat verò constabat Meleandrum non modò ad patriarum legum reuerentiam obstinatum, sed solitum hanc ipsam sanctionem, inter ceteras mirè attollere. Tunc verò & Virginis sapientiam Aridas probauit, quæ hædenus nec Patri, nec Siculis aperuisset interdita consilia, & necessarium à Gallia exercitum esse cognouit qui veluti in Archombrotum comparatus, hanc legem antiquaret.

Igitur & suapte virtute, & Selenis defectione, ad fidem incitatus, postera die iter quòd Diu benè vertent, exorsus est. Placidi venti tutum in Italiam pelagus præstitere. Illi cmutata nau, ne Siculis notisque remigibus in secreto vteretur negotio, magnæ Græciæ litora celeriter obuiuit, Ociisque superatis Antiū venit. Vetus siquæ religionis tēplū in littore erat, quod Fortunæ Maiores

sacrauerant. Id ubi monstrantibus accolis Arsidas con-
 spexit, tacitis plenus votis iam tum numē salutauit, pro-
 cubitque in arenam. Procedenti deinde ad limina ædis
 præstō Sacerdos fuit in candida veste, cui limbus erat ex
 purpura. Maltam caniciem sparserat humeris, redimito
 laurea vertice, manuque baculum coronatum tenebat.
 Ille Arsidam, adhuc vt de via præcinctum, ubi vidit in-
 tra fanum pergentem, ita comiter affatus est. Siue exora-
 turus aliquid venis, hospes, siue ab ijs quæ timebas iam
 te nostra Dea explicuit, afferisque animum noua benefi-
 cia promeriturum, tibi humanissimi numinis vultus; il-
 losque vel licito sanguine, vel si mauiis thure propitia.
 Tum Arsidas, Quia iste cultus, Pater, te Antistitem ostē-
 dit, priusquam Deam vt mihi fauēs sit veneror, ne quid
 in religione peccem, mone quo ritu me ablui, & quam
 hostiam dare sacra hæc velint; An præterea in peregrina-
 tio hoc habita Fortuna supplices agnoscat, Nam & Deæ
 facere volo, & longam cunctationem nauigatio oppor-
 tuna non patitur. Sacerdos illicō fontem mōstrauit, qui
 in vestibulo manabat. Eo ter oculos manusque ablue-
 ret; togam se & coronam illi interea prompturum. Vi-
 ctimas in Deæ atrio puras esse, quæ emptores expecta-
 rent, seu quis maioribus facere seu minoribus vellet. Va-
 de, inquit Arsidas, ð Pater, & ipse ex hostijs delige quas
 scis Fortunæ gratissimas; Simul dexteram porrigentis
 nummis aureis impleuit. Dumque ille vtilem sibi pieta-
 tem officiosissimè exequitur, Arsidas haustis de fonte a-
 quis, cum omnibus suis ablutus est. Valuas deinde tem-
 pli, & viliora donaria quæ passim pendebant breuiter
 contemplatus, hæsit in prisco marmore quod non lon-
 gè à limine hos versus subeuntibus templum monstra-
 bat.

Este procul fontes, sacroque abssistite templo,

Quis fixum stat corde nefas, aut vulnere duro
 Liuor edax varios ducit per viscera morsus.
 Aut quibus exhausti non exsaturabile peccus
 Crudescit vulgi spolijs; quis longa senectus
 Visa patrum; thalamine quies pulsata pudici.
 Non inuat, heu caci, non limina verrere vultu,
 Non votina tholo, non aris ponere vitas;
 Niprimum eluitur mens fletibus. Ite profana,
 Ite preces, & dona suos qua polluit auctor.
 Non filris pecudum, vel parui sanguinis haustus
 Numen eget. Solo finxit Deus omnia nutu,
 Aptaque caruleis sinuauit corpora venis,
 Que mistas pascant animas. Hac extulit alis,
 Hac finxit grauiore solo, qua rura, domosque,
 Et vastas colorent syluas; Aurisque carentem
 Ipse etiam vitam sub cecis condidit undis.
 Quin & Idumæo sudant que balsama cælo,
 Cinnamaque, & syluis spirantia thura Sabæis,
 Idem auctor verum, varijs adolescere succis
 Insiit, & athereos ramis infudit odores.
 Quid tua, ceu largus Superis, nunc munera iactes,
 Sine boues aris, calamos seu sternis Ecos:
 Aut plena fers era manu? Sua thura suasque
 Ab vesanus opes, tanti ne vendere summo
 Quere Ioui, & paruo culpas obtendere fumo.

Iamque cum victimis Sacerdos processerat, & Arctidas
 corona redimitus, in candida veste ante Deæ signū pro-
 cumbens ferebat sua vota, quæque præterea Argenti mā-
 dauerat. Laetens vitula, agni que gemelli in victimas Sa-
 cerdoti placuerant, Hæc non operosa securi procubuit,
 illos, ne capita conuiuio perirent, leuiori fato culter cō-
 fecit. Extā optima esse exclamauit Sacerdos, datisque
 mox sortibus, Fortunam quæcunque Arctidas postulauit,

set cuncta annuere. Sibi deinde quæ Numini immolauerant coxerunt, secundisque sub mēsis, dum cæteri acriter biberent, cœpit Arsidas cum Sacerdote disputare de fatiis, & sortibus, Fortunæque in Orbem imperio; quia esse philosophum de vario sermone cognouerat. Et ille ubi Arsidam sapere vidit, dignumque altiori religionum commercio; ita dicere orsus est. Quid sit quod Fortunæ nomine colimus (hospes) ad eum vulgus ignorat, ut mysterij sanctitatem propemodum contraria interpretatione corruerit. Fortunam appellant quicquid incertum est; Volunt autem esse incertum quicquid habet euentus humanis mentibus incognitos. Id eum læuam Deam; id eum cæcam fingunt, & plus vitij numini quod colunt imputant, quam ferrent in homine, ut nec certum sit, sapiens ista Dea ab infanis probra ferat an sacra. Si quid peccant, si quid expectationem fefellit, continuo Fortuna vapulat. Exprobrant quod malos euekerit, quod difficilis bonis cauere videatur ne probe quid iudicet. Nec miseri vident, eiusmodi Fortunam non diuinum aliquid esse, sed superstitiosi animi ludibrium, qui sua ipse comenta per superfluas curas timet aut placat. Nam illud quod sibi fingunt numē, omnia quæ mortalibus accidunt, & fortuita appellamus, regere, & ex oratū votis disponere, aut potest, aut non potest. Si nō potest, quid igitur facit? aut quod hæc inutilis Dea cui in suo regno nullū imperiū? An præsidere humanis casibus illam dicas, quæ non eos præcipitare possit, nō tenere, aut mōtare? Nisi fortè non satis fluere possent rerum hæc vices, & veluri naturæ temeritas, absque ociosa hac Dea, cui præter nomen atque inuidiā, nihil relinquunt. Cur denique aras illi statuimus? sortesque in hoc templo consulimus, prius nobis multo victimarum sumptu deuinctas? Infelix superstitio est, si illic consumitur vnde nihil me-

tuas aut expectes. Sin potas ab ea ordinari casus humanus, qui alioquin errarent, & ex supplicum pietate distribui, iam Fortuna certè non est, modò hoc nomine cum vulgo intelligas, numen, quòd res humanas nò consilio, sed imprudentia finat euolui. Vt te paucis absoluam; Venisti Fortunam exoraturus, illi fecisti, denique litauisti. An restuas existimas commodiùs esse casuras, quàm si Deam neglexisses? Si existimas; ergo Fortuna temeraria non est, quæ nouit quibus indulgeri oporteat; nec inconsultè, sed ex meritò sèruit aut fauet; Id est, nò est illa Fortuna quam populus facit. Sin inutilia credis hæc sacra, cui superuacuo labore nihil profuturam pietatem his tēplis impedimus? At (inquier) non venimus eam sortem mutaturi quæ nostris rebus decreta est; Sed tantum quæ fit ea fors accepturi oraculo. Si sic censes; certè fateris, iam Fortunam ergo scire quid te Dij mulctaturi sint, quid etiam adiuturi. Cui consequitur, nihil in Orbe temerè, Dijque improuisum aut neglectum contingere; Quod nec conuenit cum populari illa fortuna.

Vides ut Fortunam sustuli, hospes, non illam quidem quam colo, sed quam imperiti constituunt, & quæ cum summa illa mente conuenire non potest quæ omnia suo arbitrio constituit, quæ naturam condidit, quæ rebus causas dedit, easque perpetuò abditißima ratione propagat. Neque enim si ignorant in tempestate media naute, quis finis fluctibus, quis exitus vento; idèd Ioui certum non est, solui ratem an seruari statuerit. At nec dicas, frustra nos igitur supplicare Cælitibus, & si iam olim Numini certa sunt omnia quæ nobis eueniant, vanam fore id quod futurum est deprecantis orationem. Absit hæc in Deos contumelia, quos irritè aut ingrato labore nemo sibi conciliat. Quippe Iupiter cum Orbi iactium, & Naturæ leges daret, cum seriem rerum, causasque, & eue

tus inter se connecteret, haud nesciuit quis esses aliquando tua in eum pietate meriturus. Non sunt illi nouæ hæ preces, quas hodie fundis, sed iam tum cognita, cum de Orbe, de humano genere, de te ipso statueret. Tua igitur pietate, tuisque virtutibus, mitescunt decreta; quæ tunc in te scripsisset, absque his votis foret quorum in animo tuo religionem præuidit; Eadem ratione, nec securam credat impietas nihil se scænitæ extorquere à Dijs iratis. Nam hæc tela quæ facinorosis eminent, non parasset ultor Deus, nisi quod nunc scelus patratur, iam tum futura turpitudine coëgisset ad has iras illius æquitatem.

Ea vis autem & scientia Iouis, quæ ventura omnia & quicquid ignoramus, in conspectu liquida habet, est hoc quod Fortunæ nomine philosophi colimus; quia res illæ videntur nostræ cæcitati fortunæ, licet Deo in numero fiat, sua nostraque voluntate præcognita. Vnde igitur sapientiam Iouis Palladem dicimus, vt ferenus, et plinius varia nomina habet, Ita rerum illarum administrationem quæ nobis arcana sunt, & suspensos animos tenent, Fortunam appellamus. Huic templum, huic signum statuimus, vt nos futura edoceat, molliatque rerum euentus, & in salutem nostram vota admittat, quæ sinit à nobis funduntur, iam olim valere, nosque iuuerunt, cum Natura rerum omnium causarumque semina atque legem acciperet. Hanc te (hospes.) Fortunam, venerari, huic gratias habere exquisitissimum; Maximo, inquam, Ioui, qui consiliorum exitus tibi hæcenus incertos, extorum & fortium signis, promissit pulcherrimos. Nam si qua mihi fides est, litasti egregiè. Vade securus; Vade Fortuna nostra, id est Deorum summo, fretus.

Prolixam philosophiam bis naua interpellauerat, Arsidam monens intempestiuè cessare remigia. Is itaque

Sacerdoti & operæ & sapientiæ gratias agens, adhuc rñ
 mos prodegit, quibus victima alia emeretur, castro la
 crificio se suosque Fortunæ commendatura : & deducen
 te ad litus Antistite, intrauit triremem. Commodis igi
 tur ventis Latium superat, mox Etruscum stringit mare,
 cæno sis & insalubribus vadis ad littora effusum. Ligu
 res inde erant, quorum sinus sulcabatur, cum haud pau
 ca nauigia, adhuc tanquam nubeculæ, aut extantia præ
 cullaxa in cõpectum venerunt. Postquam prop ùs ac
 cessere, monuit gubernator militare specie sibi videri, ni
 si fortè peritica classis erat illam oram populatura. Ni
 hil tutius quàm ad terram, quamuis ignotam, navigare.
 Sed prærupti in littore montes obstabant, ad quos inter
 breuia non possent ratis accedere, neque si accessisses, viã
 qua enitereris, per prærupta offenderes. Dum ergo dubi
 tant nauæ, hærentque in vtriusque contemplatione pe
 riculi, iam eos emissæ triremes incluserant. Non deerat
 Arsidæ animus seipsum vindicandi, Sed nauigantium le
 gem huic subinde timidi nauæ monstrabant, Immine
 re in defensione exitium. At demissis antennis si dede
 rent nauem, mitioris exitus spem offerri. Quippe si à le
 gitimi exercitus militibus capiebantur, parum damni
 deditos manere, sin prædones illi erant, spolijs certè &
 facilitate esse placandos. Hæc Nauæ remigesque Arsi
 dæ memorabant, qui cum tardius deditio emanueret,
 ipsi suo auspicio antennis deducunt sublati quoque re
 mis opperientes venientium arbitrium. Vbi autè aduer
 sè triremes obnoxia ratè sibi harpagine iuxerunt, placidè
 ceperunt explorare, qui homines, aut unde nauigarent.
 Omnia nauæ simpliciter retulerunt, se ex magna Græcia
 nauigare Massiliam, ab externo homine conductos: Arsi
 damque monstrabat. At ille interrogatus cum perplexus
 esponderet, scilicet quibus loqueretur ignarus, suspicio

nem hostilis animi fecit. Captus ergo, & in aliam nauim delatus est, in sique qui eum vexerant, cum nauigio suo sequi. Nihil tamen ultrà nocebant, id ipsum humaniter excusantes, quòd eum ueherent ad sui Præfeti colloquium. Haud procul pratoria nauis extra remigum operam velis tumentibus ueniebat, in quam producto Arfidas Dux militum occurrit, dataque dextera Græcis uerbis ueruit, ne quid durum expectaret: Sed ita est, inquit, ratio belli: Excutienda sunt omnia. Neque occupandi tantum hostes, sed plerunque etiã ex amicis ignotius informamus consilia. Quòd si ipse ad tuam nauem iuissem, illic habita questione nulla per me fuisset, si quòd properas mora. Arfidas in tantæ humanitatis sermone confidentiã cum sumpsisset, qua licuit cuncta professus est: se Siculum esse; & in Galliam ad amicũ ire dixit: Sperabatque se confestim dimittendum. Sed præfetus audito Siciliae nomine haesit intentius, seiscitatusque quid illi in Gallia commercij esset: Nolim, inquit, tibi durum uideri, si hodie tibi cenam, hospes, exhibeo. In Pratorio meo dormies, quanto omnes poterimus officio cultus. Magni Regis minister sum, qui cum exercitus robore haud procul insequitur. Huic ego craste sistam. Nam amabit uidere ex Sicilia uenientem. Et forsitan erunt quæ ex te cognoscat. Humanissimum autem Principem uidisse, etiam in fortunæ beneficijs numerabis. Nouerat Arfidas non condere negotio suo, ut frustra repugnaret. Hinc enim & suspectior esse poterat, & duriores habere custodiã. Ergo lubenti simillimus, omne ius sui penes Præfatum esse respondit. Captum hominem, & maximè innocẽtem, nullius conspectum oportere defugere.

Post hæc utrimque uerba; per varios sermones in hilaritatis specie uultus & animos coegerunt, ne Arfidas timeret: ille, ne uideretur auersari eiusmodi captiuitatem. Multa

igitur audiebant inuicem, rogabantque: & beneuolentia quæ simulationis fuerat, paulatim sinceriùs vera colloquendi voluptate utrumque perstrinxit: sic natura mortalium instituta ut liberalibus ingenijs sit facilis conciliario. Et Arsidas quidem, licet captus, atque à suo cursu tardatus, tamen quod in alto fecisset in se factum haud ægrè ignoscebat: præsertim in custodia humanissima non amplius vnâ noctem morari prope modum rogatus; Ipse verò Præfectus homini innocenti indulgebat, ut deinde amicus posset dimitti. Cùm igitur ambo federent in puppi, & aliqua de mari, ventisque, & trirèmium generibus essent loquuti, tandem Gobryas (ita Præfectus appellabatur) blandè de Sicilia rebus, & soli genio Arsidam percunctatur. Ille ciuilia strictim bella recensuit, armatum, occisumque Lycogenem, senectutem Meleandri, & quæcumque absque Poliarchi mentione poterant dici. Nam solerter abstinere hoc nomine, ne de eo cogere apud ignotum loqui. Delectatus Gobryas non ignobili narratione, & exquisitissimo exitu belli, cùm deinde Arsidas rogaret nomen Regis, cuius conspectui seruabatur, etiam cui regioni imperaret, & quid sibi vellet classis armata, paulùm in se cogitatione seductus est; Nã & rependere hospiti vicem, & suæ etiam gentis casus referre gestiebat. Itaque, licet rara sunt, inquit, inter nos commercia, quæ nempe soli mercatores faciunt; de ciuilibus tamen malis quæ Siciliam vexauerunt, pleraque audiueramus. Sed mercium nulla celeriùs quàm veritas nauigatione corrumpitur. Multa incerta, multa illis contraria quæ nunc à te accepi, nobis fama attulerat. Neque vlcissim dubito quin & ad vos nostræ gentis discrimina, & veluti fata, aliquo rumore peruenerint; sed vel audacia narrantium, vel ignoratione libata. Quòd nisi vereretur longiori sermone conficere, non hæc modò quæ rogas ex-

querer: sed repetitis altius rebus, mei Regis cunabula, dignam historijs materiam exponeret. Solicitavit Arfidam insignis narrationis materia: & si Gobryæ vacaret, hæc se avidissime accepturum respondit. Et Gobryas. Audies ergo rem dignam vestrorum Græcorum ingenijs. Multa enim inter nos fortium hominum facta sunt, haud illis imparia quibus nobilitantur gentes, quæ literis ipsæ se celebrant. Sed sola sunt Druidum carmina, quibus rerum fortuna nostrarum perennet: Neque illa seu lignis seu ceris impressa sunt. Memoria iuventutis commendantur: & ex cantantium ore virtutes maiorum agnoscimus. Sed ne questibus onerem nostros mores; præstat (hospes) quando sic iubes, promissam narrationem nunc aggredi,

Regnabat apud nos Britomandes, adhuc gratum gentibus nostris nomen, bello optimus, & artibus pacis. Interfatus Arfidas loquentem; Mihi Regem memoras prius inquit, quàm cui regioni imperavit. Quamquam ex tuorum sermonibus vos Gallos esse conijcio. Rectè mones, subiicit Gobryas. Maximam Gallici littoris oram, quæ inter Alpes Pyrenæosque montes mari alluitur renemus: Mediterranea versus, potrecti in longum, quæ Rhodanus & supra hunc Araris nobiles amnes, pinguisimos campos intersecant, pars est Galliarum eximia. Lætus frugibus ager, & validissimo populo grauis. Obstupuit Arfidas ad Araris & Rhodani nomina, quæ gentilia Poliarcho flumina esse, Argenide docente cognouerat. Sed ut illum Gobryas vidit suspensio supercilio hærentem; Forsitan, inquit, iam quid parem intelligis, & hæc frustra apud scientem narrauero. Dic enim, Ecquid in Sicilia auditum de regiæ nostræ rebus. Tum Arfidas; In d, inquit, & plures in Gallijs Reges esse accepimus, & si quid de ijs afferatur, instar auræ vel nubeculæ est, quæ non agrè ignaros prælabitur. Quippe antea pauci vltro citroque mercato

res commeabant, & hos ipsos nostrarum seditionum atrocitas exegit. Segnitia autem nostra est, quotquot Græcis ingenijs viuimus, ne diligentes vulgò simus in gentiũ factis quæ ad Septentrionẽ vergunt, nisi quando cũ exercitu finibus vestris vos egredi fama est, & timetur publicè libertati. Ne dubita igitur hoc quidquid est ignaro & cupido memorare. Et hæc ille dicebat, non omnino Gallicarũ inficius reũ, Sed ne Gobryas, quid is sciret nesciretve interrogando, à narrandi tenore desisset & eret. Iam enim auditis Rhodant, Ararisque nominibus, illam Galliarum historiam, auidius, & tanquam rem suam agens, querebat excipere.

Tantò igitur populo (inquit Gobryas) iure paterno Britomandes imperabat; cui filius erat & ipse Britomandes appellatus, sed postquam euasit in virum, tot morbis confectus, vt animi vires continuus dolor absumeret. Duxit tamen uxorem ex cognatis sociis vnã, cui satis haud dixerim plus ornamentis pudor muliebris dederit, an pietas, an digna fortiori sexu prudentia. Timandra appellatur. Britomande patre elato, tanquam ipsi dem fati nostra felicitas occubisset, omnia in peius sublapsa sunt. Næuo in Rege nihil paternum agnoscebamus, præter pietatem & nomen. Erat inter Procere potentissimus Comindorix, nobilitate & opibus supra priuatum; denique qualem modò narrabas fuisse Lycogenem. Is sub sene Britomande vt cunq̃e tanti Regis terrore coërcitus fuerat. Apud filium verò prudentiæ & fortitudinis opinione ad eò omnia potuit, vt illius nomine ipse regnaret; nltã Timandra indignante; quæ ad patris auitosq̃. animos virã non cessabat impellere. Sed ille imbecilla leuitate ingenij, omnia vxoris consilia, mox inbdole exploranti Comindorigi credebat. Nos à prospera sorte deiecti cui senior Britomandes regionem assignauerat, ad busta nullis, tanquam Herois, conueniebamus frequen-

tes; specie pietatis; re autem, de gentis nostræ nō ore, illie captaturi oracula, si qua fors, si qui Dij viam monstrarēt ad Comindorigis perniciem. Hunc enim odisse in pietatis parte plurimis erat, Maximè postquam regnandi cupiditate ardens natum ex Timandra puerum (proh facinus) nutricis opera dictus est consecisse, Cur non eodem exitu raptâ Regina sit, haud facile setas. An venenum, at que insidias, suspiciosa diligentia ipsa vitauerit, an ille infra curam habuerit mulieris vitam. Supra omnia Dcūm cura id factum existimo; qui tyrannos sæpissimè excæcant, vt anxia & superstitiosa sæuitia securitatem quærentes vera & certa pericula non cognoscant aut timeant.

Cū secundò Timandra ventrem feret, misera proli timens de stinatæ prius ad mortem quàm ingressa vitam esset, obstetricem, & matronarum sibi familiarium duas, (quarum alteram haud pridem eadem Regina conciliante, habebam vxorem) matruè ambire instituit. Ab his Regina flagitabat, vt si marem peperisset, alieno foetu supposito, legitimum furto subducerent. Illæ quandam ex agris matrem familias, meæ vxori notissimam, in concilium allegant, quæ puerum alere posset; Sicambre appellatur. Ea cum viro (nam & ipsius opera necessaria erat) Dijs omnibus deuincta rem habere secretam, à mea vxore, dum Regina pareret, in Aulam deducita est. Nullæ nisi ex consijs in cubiculum admissæ. Et Dij fauerunt. Timandra marem enixa est; puellâque regijs cuiusfraus muliereularum imposuit. Quem Regina tunc fuisse sensum existimas? Pariendi angustia erant, sætum quem tot doloribus matres emunt, pro munere ducebat eripi sibi; & sæpè audiui ab ipsa, nihil formidolosius animum tetigisse, quam ne infantium vagitu, aut timiditate mulierum, proderentur consilia. Quamquam tamen & curis, & morbo ægerrima erat, Sicambrem, cui infantis

inter

inter tumultum asportandi provincia erat, submissa voce affata est. Per patrios Deos sine te exorari ut mihi fidelis sis; ne dum alios fallere studeo, ipsa interuertat prole mea. Nā quemcumque volueris, hunc me pro meo oportebit agnoscere. Ad hæc mulier, Dijs Regina, quos inuocas, effecere, ne in cuiusquā potestate sit, tibi hæc fraude quā times illudere. A deo corpus infantis haud vulgari aut mutabili nota insignis est. Simul obculit nudum; ostēditque paulō infra ceruicis exitum tanquam spicæ figurā ardenti purpura expressam. Eadem species in crure dextero rubebat. Et causam feliciū macularum dederat ipsa mater, fortē cū pedes in agro spatia retur, subito timore perterrita ad turbinis sonū, qui ingentis campi messime cedentibus spicis pereurrerat. Timandra suauissimo pignori postquā osculū tulit; Fuge, inquit, mi puer, regie paternę periculū. Fuge, mi Astioristes (ita enim de atani nomine appellari te volo) Dijs faxiat hos maturus vlciscaris, qui non sinunt tuā infantia inter mea vbera esse securam. Iterū repetito osculo fluit; statimque receptum infantē Sicambre obuoluit fascijs, & postico ad id antē preparato, se ab Aula proripuit. Tum verō in humū collocat uest illa, quā in regij sanguinis fortunā adoptabant, puellula, & vocatus ad sobolē agnoscentiā Brito mandes, cum Cōmindorige intrauit, sustulitque alienā prolem in sinū, affectu decepto; quā tam vbi commēdauit nutricibus, solatusque puerperā est, Dijs gratias habiturus ad templū discessit, illis quidē maiori beneficio quā credebat obnoxius.

Sicambre, cui gnatis fortunam Regina crediderat, mediocris sortis mulier erat, quia neque apud illustres satis infans latuisset, neque tenebrimo corpori in egena familia satis potuisset sperari subsidij. Illa consciū maritum adduxerat (Cerouillus nomen est) cui haud procul regia tradidit sanctissimum pignus, & portare molli-

terrogauit. Huic misericordia, & spei magnitudo, satis alumnū commendabant. Igitur diuersus ab vxore, ne quid familia suspicaretur, ad prædium suū iuit. Agrum enim satis amplū colebat ad Rhodani ripas, nulli oppido contiguū, & sanctitatem familiæ rustica simplicitate seruauerat. Vbi domum peruenit, mentitus abiectum se infantem in syluæ vicinia sustulisse, redenti haud multo post vxori occurrir, coramque suis rogat, vt miserimis labellis velit vbera ad mouere, nondum scilicet à filio ablactato arentia. At mulier, tanquam ignara fabuæ, cuncta anxie rogabat, qui parentes infanti, quod misero fatum, aut cur proiectus esset vultu tam lepido, nihilque in eo à ratione humani corporis errante natura. Is nihil se præterea scire finxit, quàm quod in biuio syluæ, solis pastoribus, aut venatorum studijs cognito, iacuerat vel inhumana vel misera positus manu. Suscepit inter hæc Sicambre vagientem; questusque, & lachrymas dato lacte composuit.

Ita cunas regius foetus, pro claritudine quidem generis exiguas, sed vt tempora erant, foeliciter nactus, vbi ingredi potuit atque fari, cœpit in aliam speciem crescere, quàm quæ solet in eiusmodi patrum familias domibus videri. Viuax indoles erat, nec venustissimo corpori impar. Præcipuè Cerouistus, & Sicambre conscientia & charitatis stimulis cuncta in eo mirabantur; impositò que à Regina nomine, quod multorum Principum fuerat, appellabant Astoristen. Sed Reginae vix hæc tutò poterant nunciari, quam vt plurimum semel in mense Sicambre ad coniugem meam veniens furtiuū colloquij lætitia reficiebat. Nam homines ruri assueti sepius in Regia cerni timebant, à consueijs quoque matronis identidem admoniti, vt quàm maximè suspiciones vitarent.

Vertebatur septimus annus, cùm Regina tenendi filij

desiderio viſta, me quem ſux domui Præfeſtum fecerat, his verbis compellauit: Non meruiſti, Gobrya, vt tuam fidem muliebrũ leuiorẽ exiſtimem. Coniugem tuam diu eſt quod ſummi arcani arbitram habeo, & ſilentio quod præſtitit meis rebus primam hanc gratiam referam, quod conſcientiæ etiã tuæ deponam meas curas, aperiãque pulcherrimum facinus, in quo tegendo, mea, & Galliarũ ſalus ſtat. Scisne, Gobrya, quid te iam velim? Nihilne te vxor rerũ noſtrarum edocuit? Ego præterquam quòd rei expeſtatione eram tactus, adhuc ſimplicius vultum fingebam, vt integram accepti ſecreti gratiam ſibi Regina habere me crederet, & præterea vt fidem vxoris commendarem; quæ vtique neque rem ad me detulerat, neque tamen in totum ſefellerat conijcientem aliquid magnum agi. Tunc vero Regina non liberius modo; ſed & ſuauius rem totam effata eſt; Qua audita, nihil tam grande ſuſpicatus contremui, & paulatim per narrationis ſeriem redeunte animo, laudauĩ maternam pietatem, aſtũque vtilem regno, cui tyrannus imminebat. Ac illa, Nunc tenes quo loco ſit foelicitas mea. Tot opibus, tot honoribus culta, ſolatum quod priuatæ matres habent adhuc neſcio. Seruemus Dijs volentibus, Gobrya, hoc ſenectuti noſtræ præſidium, hanc parricidæ Cómindorigi pernitiem. Tantum Superi velint, vt creſcat auo quã patri ſimilior. Intelligo nihil auſpicacius eius moribus eſſe. Vultũ quidem aliquoties vidi; dum eum ſua alumna in templis ex composito producit. Quam autem miſerum credis vix conſpectum vnice proliſturo poſſe vſurpare, & penitus colloquia eſſe ſublata? Tu ſodes ad domum in qua alitur proficiſcere. Nam facile aliquid in viæ cauſam eſtinxeris. Voluptatem mihi debitam tibi crede; eam ad me pro parte perueniſſe arbitratura, ſi te mandata ſuauitate expleueris. Mihi deinde bona ſide referes de indole pueri quod licebit

conijcere Forte etiam cum Sicambre aliquid comminiferis, quo eum sine suspitione possim perfunctorie saltem amplecti.

His à Regina dictis, gratias, vt oportebat, egi, quod in tantis arcanis mea præcipue opera vti vellet. Sponte eram à Cómindorige auersus, & hæc tantæ factionis dulcedine facile pericula contempsi, quæ illa spes, & conscientia, afferebat. Igitur postero mane egredior in agros, mōstratamque à rusticis viam tenens, ad villam peruenio, Cuius ambitum postquam intraui; in area, qua rustica amentamenta cum aratris iacebant, video puerorum aliquot chorum, inter se simplici temeritate iudentium. Propius ego accessi, si in illo forte cœtu itineris mei causam offenderem. O hospes! Non auctore, non indice illic opus. Tot heroum scilicet stirpem satis efficax natura monstrauit. Alij rustico vel puerili metu diffugiunt, aut timide pectore toto auersû, me reflexis intuentur ceruicibus. Restitit ille, nihil territus in assueti hominis vultu. Arcum habebat ætati, & viribus parem; cui in terram statuto innixus me opperiebatur. Firmus, & liberalis, totius corporis gestus. Sufflata ex saris, & ipsa negligentia opinione melior. Sparsa etiam non ceruicibus tantum, sed per incensam ludendi impetu frontem iacebat. Oculus inter iubentis mulcentisque aciem os, supercilium, genæ, qualia in Cupidinis signis aspicimus. Ego subita veneratione exhorruî, & breuiter Deos precatus, vt suis donis fauerent, timui tanquam puero priuatæ fortis loqui. Sed ne scenam turbarem, ex equo tantum desilui, rogauique quid parentes agerent, aut ipse valeret. Ille patrem cum familia ruri opus facere respondit; matrem vero domi esse; eaque se, si iuberem, prouocaturum. Facies vero, inquam, suavissime, puer, & nisi molestum est, ego te quoque ad fores comitabor. Ducere ergo cœpit, rogatusque

per iocum in quas feras suo arcu vteretur; prorsus innocēti ingenio, Nondum, inquit, mihi lupos insectari cum nostro Stichō & Ambirino, pater concessit: In annum adhuc vnum distulit operam meam, & multum tibi debeo, quisquis es hospes, si numerum dierū mihi referas, qui annum cōstituunt. Iam enim aliquoties sensi me, quia puer sum, nec spatia temporum noui, eiusmodi promissis esse frustratum. Rīsū ego plenissimus, Frustra, inquam, hoc rogas, Nā memoria tibi sufficiet tanto tempore obseruari loquā tū à me destituri effugitas. Imò (refert) mihi dari calculos vellem numero dierū pares. Reponam in abdito; eximam que quotidie singulos, vt cum anno finiantur. Amplectebam antino puerilem solertiam. Vestigia autem ex cōposito premebam, vt diutius lepidissima contemplatione perfruerer. Sed Sicambre, nescio vnde admonita esse al quem suo filio colloqueretur, foras exiit, & vt tanto deposito timebat, vultu sollicitudine vario ad nos delata est.

Vt vero me agnouit; dubia adhuc an scirem cuius stirpis puero loquerer, aut quæ omnino fortune mihi ad se viā præiisset, me recepit sub testā, perplexe de causa itineris rogando, & quid mea coniux valeret. Sed postquam confedimus, risu inter dubia verba pendente: Multū est, inquam, quod de vxore mea querat, nisi in te recipis crimen, faterisque te magistra eam didicisse quam alta taciturnitate simulatio obeunda sit. Neutriquidem, quod iā pupum istum noui, habeo gratiam, quæ peruicaciter filiuissis; Sed ipsi Reginæ cuius iussu vos inuiso; tecum quoque exacturus, quæ cōmodissime ratione ipsa implere auidum pectus eodē solatio possit. Nam quod aliquando in tēplis eum videt, parum est ad desiderium matris. Vult amplecti, vult loqui, mentem denique saltem semel satiare propiori dulcedine. Sicambre facile fuit excusare silen-

ti. n. Gratulata deinde est, quod I. Regina proficente ad hoc secretum peruenisset. Denique haud vnicam viam monstrabat, qua Astioristes ad matrem duceretur. Sed omnia suspiciosi erant, nec placebant ipsi auctori. Diu cunctati, nihil tutius habuimus, quam vt Sicambre, vt pote sepe apud coniugem meam visa, in agrum qui sub vrbe mihi est, veniret cum puero. Et Regina in campis spatiosa, umbram quae in praedio meo laeta est, optare se diceret; moxque in secreto conclaui non turbatos, non suspicionibus obnoxios amplexus, daret Astioristae suo.

Tempore igitur cum Sicambre constituto quo ad praedium meum veniret, rursus cum puero locutus sum, varium spectamen futurae mentis eliciens: Vlnis denique implicui meis tam graui imperio (modo Dei aequae fauerent) debitum Regem. Secundum haec, à villa in proximum oppidum discessi. Illic exacta nocte redeo ad regiam. Ti. mandata cum singula referrem, solum hoc graue erat, bidui adhuc moram promissae foelicitati intercessuram esse, quo elapso, cum omnia processissent, venissetque Sicambre cum alumno, adfuit, & Regina tam exiguo quam fas erat comitatu, & paulisper in hortis spatiosa, velle se in conclaui acquiescere vxori meae dixit. Ducitur ergo in thalamum secreto quod agebatur aptissimum, vnde loquentis vox non excipi posset. Tum omnibus praeter confcios, tanquam Regina somnum peteret, dilapsis; Inromittitur ex vicino cubiculo fidissima Sicambre, applicitumque Reginae genibus filium tradit. Concesserat Regina vt adesset, sed quae vidi, quaeque audiui, nullis verbis, nulla diligentia, dignè retulerim. Ad deò lætitia, pietas, dolor, flendique, & amandi suauitas, omne n. modum in Regina excellerat. Longo singultu vocem, & caterorum affectuum imperium premens, tandem in puerum inuadit; & pondè ad vtriusque pectoris liuorem ligat amplexibus.

Nec in vno habitu durans, nunc illum paulisper submo-
uebat, quo vultum, oculosque & totius corporis statum li-
beriori obtutu suspiceret, nunc subita vi amoris repe-
bat brachiorum vincula, & tot bonis quæ in puero mira-
batur osculû dabat. Quasi sua essent hæc ipsa quæ cerne-
bat in prole iam tumidior videbatur, iam opinor, vltoré
hunc destinans, incipiebat Commindorigē, præcipiti vo-
to despiceret. Rursus amor ipso, furto incitatus festinanter
sua felicitate fruebatur: simulque cogitatio recessuri mox
gaudij insaniētem egebat in lamenta. Quid multis? Ne-
mo nostrû tam altę & miserandę pietatis spectaculo non
lachrymas dedit. Sed intererat nescire puerum quantus es-
set. Nā nec silentij fidem promittebat hæc etas: & si illa im-
maturè emersissent, certa erat à tyranno pernicies. Itaq.
inter blanditias quas gnato Timandra ingerebat, nulla
verba adhibuit, quibus sciret, vel Reginam eam esse, vel
matrem. Sed percussus specie exultantis gementisque mu-
lieris, inaffuetis præterea osculis fatigatus, cum denique
illachymari omnes videret, aliquantulum fruit, & nes-
cius cuius in amplexibus esset, eam tamen veluti iubente
natura breuibus vlnis cinxit. Sed illorum simplicitas an-
norum, longę curę aut prudentiæ exors, facile ab ea in-
tentione se subduxit, cultusque Reginę, quales ante non
viderat, cepit puerili contemplatione lustrare. Lectuli
præterea, & stragula tum quicquid ornatus in cubiculo
erat, omnia oculis illis noua, per singula euntem morabā-
tur; Vt nos quoque tam innocenti ludō in amorem & pie-
tatem rapti, illius oculos atque gestus dulcissima imita-
tione sequeremur.

Dum his rebus abripimur, interim hora effluxerat, ne-
que oportebat Reginę comitatû aliquid nostramora sus-
picari. At illa nō auelli sustinebat à filio donec spereditu-
re lætitiæ sibi imposuit, & ingenti suspensio concussa sue

tit se à puerò cūque abduci imperauit. Spes autē ea erat. Volebat me cū comitibus aliquot, mei tamē consilij ignaris, ad domū Sicambres peruenire, seu venationis specie, seu quid aliud videretur commodius, illicq. Astoristæ indolē atque formā impensè laudare; eum denique a parentibus palā petere, quem domi alerem inter vrbanas disciplina. Non enim eū agris videri aut solitudini natū. Oportebat deinde reluctatam aliquandiu cum viro Sicambre consentire. Posthæc puer adducendus in vrbem tradēdusque conjugimeæ erat tanquam ad ministeria illā ætatem decencia. Sic illius mōribus eramus præfuturi: & ille non tu multuario aut breui conspectu Reginā expleturus.

Sed illa, mi hospes, consilia, atrocior fortuna peruertit. Vix enim ab eo colloquio triduum erat, cum Ceruistus ille Sicābres vic intravit nostrum limen vestibus scissis, omnibusque summi doloris indicijs funestus: Vtq. me vidit, nihil dissimulato planctu verberans, vtraque manu pectus; Dij, inquit, nos perditos, ð Gobryæ, voluere. Astoristes nocturnis grassatoribus præda, an, aut vbi viuat, incertum est. Abiecit hunc proxima nocte armatorum violentia, qui spoliatis penatibus meis subiecere denique ignē. Neque nostratantum tecta hæc pestis consumpsit. Asta est præda ex vicino omni agro; Et ego illi turbini superstes, non potui vestigia seruare impiorum; quia celeriter trans Rhodanum aliquot scaphis delati sunt. Quid verò me facere, quove conferre, nunc auctor es?

Hęc narrante Gobryæ, penitus Ardidas, tanquam in eladis & iacturæ parte esset, expalluit, indignum fuisse facinus proclamans, subindeque interrogans, an sic puer perijisset. Quippe maiora de eo expectabat, nec à negotijs quæ tunc curabat aliena. At Gobryæ, Multò, inquit, frigidior ad nuncium illud fui, quàm te nunc, hospes, video esse. Segnem tamen esse non fuit tumultuarij mali præcipi-

anda curatio. Itaque homini imperavi, ut inutilem gemi-
tum paulisper supprimeret, mihi quicquid contigerat pro-
lixius memoraturus. Auditis omnibus, varia animo ver-
sabar: unde prædones essent; consultatione incidissent in
puerum; qua celeritate, qua manu persequendi; denique
an deferri ad Reginam hæc clades deberet. Sed hæc post-
tea commodius narrauero. Video enim ad cœnam tem-
puse esse, quam corrumpi iam aliquoties ministri monue-
runt. Atqui, refert Artidas, hilarem conuiuam non habe-
bis, nisi me ab hac sollicitudine absoluis, quo successu do-
lueris quodve Reginx supplicium de prædonibus datum.
Paruit Gobryas flagitanti, raptimque edocuit, nihil se
aut Reginam ad luctum aut diligentiam reliquisse, quam
uis & secretò gemebant, & prætextu alio quærebant in
latrones. Cæterùm raptò puero nihil in ijs fuisse auxiliij.
Nam neque repertos qui eum abuexerant, neque super-
fuisse vestigia quibus ipse ulterius quæreretur. Ergo Regi-
nam hoc quoque tunc facinus ascripisse Commendorigi;
ita meritis qui per scelera viuunt, ut non suorum modo fa-
cinorum, sed & interdum alienorum infamia laborent.
Postea liquidius esse rescitum, prædones in Allobrogum
montibus, quò minore inuidia in alieno solo quam in pa-
tria peccarent, facta manu Rhodanum transuisse, spolijs
deinde onustos, postquam in suam ripam relati sunt, diui-
sis manibus agmen soluisse, ne multitudine præderentur.
Ita perijt scitissimus puer, inquit, & propemodum in am-
fisi desiderio mater.

Achue confusor Artidas; Videor, inquit, magni & dif-
ficij apparatus somnio conspexisse quod postquam artifi-
cum manibus creuit, marmoribus & picturis insigne, y-
no hominum me à somno excitantium plausu perierit.
Sic posteaquam puerum seruauisti, postquam perduxisti
ad annos quibus promitteret se non frustra seruatum, fu-

bitū eximis nobis. Sub hæc verba, asperius intra se indignatus, ridebat tacitè imprudentiam Gobryæ, qui tot verbis tantam scenam apparasset, in qua nihil deinde ageretur. Nec Gobryam latuit hominem esse commotum. Itaque ut hospiti vultum restitueret; Si hilariter, inquit, cœnas, reducam deinde pueram, matrique sistam in columæ. Mutatus ad hæc verba est Arsidas, qui altiori spe, quam Gobryas credebat, rei exitum fœlicem optauerat. Cùm verò se ad mensam componerent, excusauit hospiti Gobryas, quod in medio lectulo decumbere iuberet ex Druidis vnum. Ita Gallorum religionem ferre, ut hoc hominum genus siue in scenis siue in conuiujs honoratissima occupet. Supra hunc vatem Arsidas, in summo Gobryas loco accubuit. Cœnantibus multus sermo de Dauidis fuit; dubitante Gobrya, virum plus Arsidas scire, an narrare vates vellet. Qui vbi se non in Gallicis modò sacris regnare, sed disceptatores litium esse, totamque ab suis præceptis iuuentutem pendere memorauit, magnam quoque apud se pœseos, tanquam diuinissimæ artis curam esse, lentis & grandibus verbis monstrauit; in eo sermone diutius hærens, ut aliquid rogaretur recitare. Quod ut Arsidas sensit, coegitque volentem, retulit ille verus, à se non pridem, ut aiebat, constructos; quibus Deorum æquitas celebrabatur, qui diu lædi se passi, tandem ex dignitate desciunt.

O fontes animæ, quarum vesana læcessunt.

Facta diu Superos; lentum ne spernite Numen,

Ne misera, tardòque granes examine pœnas.

Sera licet fiat tela Ioui, nec protinus omni.

Ad scelus armato turbet sua sidera nimbo.

At vigili stat mente memor, pœnâ que merentum.

Annumerat Nemest iustâ Themis ardua curâ.

Hinc leti innumera facies, & funere pœior

Mens agræ, ut que altæ diuiso in pectore dira.
 Hinc nulle flumens ripe, & vitricibus undis
 Spumens in medias Triton venis altior urbes.
 Quid memorem versis exutos mœsibus agros,
 Ventorum seu vulsibyeus, suo agmine fœdo
 Densus apex stricibus effodit pabula vestris?
 Quid cum saeva lues circumtabentibus auis
 Inspirat celeres per membra furentia mortes?
 At si pater Aemipotens medys incendia fundit
 Gentibus, & sauras restinguit sanguine flamas?
 His Superum vindicta modis (ne tarda quere mur
 Supplicia, & faciles violari crimine Dinos)
 In meritas senis gentes, & sacula cunctis
 Exhaurit fatis. At nos miserabile vulgus,
 Ignari que tela sonent, eur turbidus asher.
 Et luet, vnde anni fragiles, & rara senectus,
 Nutram, & casti damnamus corporis artus,
 Fortunæque vices. Nihil bene Natura, nec artes
 Peccauere Deum. Sed nos cunctantia fata
 Visimus, & caecos peccando accendimus iras.

Cœna, ut bellum & maria ferebant, eleganter exhibita
 Tempus est, ait Arctidas, serutari omnia trans Rhodanum
 & ex latebris Principem vestrum eximere. Tum Gobryas
 Strenuè factum à nobis; & tunc omnia frustra cesserunt.
 Quatuor totos annos amissum desuimus. Quinto anno
 necessarium in Allobroges bellum fuit; quod de fini-
 bus disceptarent, imminerentque felici vicinæ. Parum
 intetesti illius belli casus te scire; præsertim quæ tumultu-
 riuus, & obscuris manibus gessimus. Vna fuit acies
 iusta, prostrigati Allobroges castris quoque exuti sunt.
 Noster exercitus diuisa præda, vix captiuos capiebat,
 vix spolia, torquibus armillisque ex auro (ut mos Gal-
 lorum est) in illa strage innumeris. Tres fuerant Al-

lobrogum Reges praelio illo fusi: Inter quos fama & dignitate præcipuus Aneroestus appellabatur. Cuius tentorium dum victores despoliant, quidam miles in illius vestibulo adolescentulum egregiæ venustatis conspicatus, cætera præda neglecta, eum habere concupit. Is maioribus quam pro ætate spiritibus gæsa quassabat, abnuabatque se viuum capi posse. Nec violare tenerum corpus miles sustinuit, sed sodale aduocato circuiuit pugnacis pueri terga. Ita vix demum lacertis occupatis, à frendentis manibus tela excussa sunt. Videbantur indignè vinculis manus, & fraus ab liberali indole timeri vix poterat. Si itaque promitteret non fugere, pollicentur nullis seruitutis notis astrictum, comiti quam captiuo similiorem secū iturum. Is vultu tanta clade non deiecto, haud se Diis recpugnaturum dixit quibus sua captiuitas placuisset, nec fecius fidem quam antea libertatem culturum.

Non sine numine Deum fuit, quod tantopere militibus puer placuit Abuxere iam volentē, & inuidiam timentes, non à multis eum conspici passi, iam non procul vix regia aberant cum in me inciderunt. Si qua fides, stupui in adolescentuli vultu, illosque auidissime percurta tus (nā nec mihi erant ignoti) vnde hæc præda. & an venalis esset. Retulere hunc se inter captiuos eximium, Commindorigi donum seruare Credo veritōs ne illū mihi deprecerem, obiecisse Commindorigis nomen. Scis Gallorum sagula totum corpus nō tegere. Itaque dū inter tū in eius contemplatione hæreo & Dij nescio quid anime meo grande magis magisque subieciunt, fortè flexit ille ceruicem in me que momento temporis nimio gaudio in parem prope modum confecit Nam quid lequat sollicitate illa dignum? Prodidit, mi hospes, regij sanguinis notas, illam, inquam, naturalis purpuræ spicam, quam in Reginæ filio, antea monui, fata expresserant.

Loqui

Loqui non poteram in impetu exundantis lætitiæ. Sudor quoque & subita vestigiõrum infirmitas, adhuc dubia & anxiosa vota pulsabat. Tum præfides gentis Deos tacitè veneratus, vt adessent spei tantæ. Egregium me hercule manus, inquam, Comindorigi inuenistis. Sed videte, Commilitones, num Regina non aptius tradi possit. Adhuc ætas est non turpis gyaræco; memorque aliquando per quos Dominæ fuerit traditus. fortasse deinde vos prouehet. Nam & Comindorigi hunc si datis, tamen ad Reginam perueniet. Comindorige hanc muneris gratiam apud illam occupante, quæ iam vestra, si sapitis, erit. Milites præca inter se colloquuti, agunt gratias quod eos consilio iuisssem: cupere quoque se mea opera intromitti ad Reginam. At ego non id tantùm in me recipio, sed charissimæ prædæ timens, auidus quoque certiora cognoscendi ex puero, eos ad cenam uoco.

Postquam ad domum peruenimus, leniter adolescentulum capere affari & rogare quod ei nomen esset. At ille se Scordanem in prima captiuitate appellatum, in ista secunda adhuc nescire, quod sibi domini nomen imponerent. Tu igitur, inquam, iam antea semel captus? Certè, subiicit ille. Vnde autem, mi puer? & quod tibi primum nomen? Ex uerbis patris (ait) obscure memini me adhuc imbecillem, armatorum uolentia fuisse direptum. Nec quid ultra memini, nisi nos ruri habitauisse, & me Astioriste nã à matre nuncupatum. Sed Rex Aneroeustus dono eorum qui me rapuerant deinde habuit, inter cuius liberos penè haud dispari cultu, uel gratia, pulcherrimè aliquot annos egi. Voluit quoque in rudimentum militiæ, vt bellum hoc uiderem, in quo, heu! & quid illo actum sit nescio. & ego iam alia fata, ac ut opinor uiliora exorsus sum. Sub hæc uerba dolore animi turbatus est. Sed ego iã certus negotij, adoratis numinibus, in quæ potius quàm

fortu

fortunam, referebam rerum feriem: Nihil, inquam, ò puer in te Diij peccavere: neque fatis ingratus sis, quæ te in Regine familiam afferere tot casibus laborauerunt Magnæ felicitati servatus es, puer.

Impotens lætitiæ eram, & nocte inter maximæ spei, omniumque bonorum inquietas imagines ducta, militibus significo me ad Reginam ire, illis aditum impetraturum. Cultum solito nitidiorem assumpseram, coronamque habebam, tanquam sacra Dijs facturus, vultus præterea erat inter gaudij sensum porrectior, quæ omnia recentis victoriz excusabat hilaritas. In hoc habitu cum Reginam salutassem, paululum fallere constitui, nec à principio læticiam totam dare. Igitur, Nemirere, Domina, inquam, hæc animi insolentem læticiam. Diij arcana vi somnij ita me impulere. Forsitan superstitionum appellabis. Sed adeo certa fuit quæ dormientem egit imago, vt nec somniis illam annumerem. Ne amplius dissimulem, vices tuas iam gaudeo. Ita tibi felicem hunc diem portendi monstravit Mercurius credo, aut si quis est alius Deorum nuncius, qui venturarum specie rerum somnos mortalium erudiat Tum Regina; Quinam autem, Gobrya, hi gaudij montes aut verius quid insanis? Videbam (subijcio) sub auroram cum purioribus somniis tempus est, honestissimæ pueri frontis, his me verbis compellantem, Vade ad Reginam, Gobrya. Nunciabis me ad illam aduentare. Tam diu expeditum hodie securissima ratione conspiciet. Quis tu autem es? inquam. Nam neque vultu isto ægenio, inter te & vllam Deorum prolem disconuenit. At ille iratior; Ad eone Astioristem ignoras, vt nomenclatore opus sit? Nõ nouisti Timandræ filium, Principem tuum? Illico loquentem agnouit, cumque vano conatuniter ad amplexus, excitauit animi impetus membra, & per ingratisimam vigiliam puerum amisit, Diuinum fuisse præsagium, Domina,

illinc

illinc intelliges, quod tanquam cogentibus Superis, de euentu nec ambigo. Tenebis hodie Astioristem tuum. Regina his auditis demisit in pectus anxium vultum, rursusque se erigens, adeo nihil lætum ostendit, vt iam pœniteret me fabule. Quid tu me, inquit, rapis in dolorum mortiam? Aut hæc fortuiti soporis delira species fuit, aut si quid simplicius Dijs significant, vita hodie defungat, amplectarque inter manes filij vmbra. Imò, Dòmina, inquã, nisi mea promissa processerint, vel multato exilio, vel quod omnium vltimum, odisse me velis. Ibo ad tēplum agã que cum Superis vt promissa representent.

Tanta alacritate coegi vt speraret, protinusque digressus, pro templo ac Dus, meam domum habui, vnde felicitatem exproberem. Milites etgo cum munere suo in vestibulo regie cõstituo, per Præfæ&um regie custodiæ familiarum quidem meum, cæterum rei quæ agebatur ignarum, paulo post introducendos ad Reginam; Ad quam interim redeo; teneoque silentium; si quid fortè ipsa prior inciperet. Constat esse commotam. Nam interdum ambulabat præter solitam vestigiorum mensuram, interdum resalantem acerrimæ cogitationes figebant; in me denique sæpissimè intuebatur; Cum ecce Prætorianorum dux rogatus à me erat, intrauit, monuitque adolescentulum de præda venustissimum adesse, quem duo milites manus Regine adduxerant. Perturbatus Timandree animus, nondum fata, quamquam sese iam explicantia, capiebat. Nec quid maius suspicata, milites iussit admitti. At vero vbi cum munere fuerunt in conspectu, suauissime hospes; stupore & affectu crescente per gradus, vt correpta, vt possessa dirigit! Spes quam feceram vix passa est vt audiret suum munus commendantes, sed vitro, periculoso, & temerario impetu, inspexit in pueri ceruicem, agnitoque natalium

Igno, vt confusam mentem tegeret, aliquamdiu pallamini
 vultum duxit, quasi oculis malè esset, Obscurata deinde,
 os retexit. Tandèque militibus post promissa, & gratias di-
 missis, mihi secreto his verbis blandita est. O præstigia-
 tor! vigilans scilicet somniaueras! & quæ verà sciebas quo
 differres gaudia mea referebas in soporis vanitatem! Scis
 quo modo te vleiscar? Tardiora præmia erūt, quæ fateor
 debeo tibi summa. Referes postea, qua ratione in puerum
 incideris. Nunc illum accipe, & tanquã ad nostra obse-
 quia instituendū ale. Disciplinis teneram imbueamus, quæ
 summam sortem decent. Sine suspitione interim illius a-
 spectu & colloquiis fruar.

Post hæc reana hæc verba, mihi publice puerum tradit,
 quem Scordanè appellabamus. Ipsa quò solutiùs lataretur
 in secretum secedit. Militibus autem præmia cum fide
 persoluimus; regia quidem, sed non tamen inuidiosa, aut
 paria dono. Ecce autem in illo sereno non temnendam
 vim subitæ tempestatis. Rex Aneroestus missis ad nos
 præconibus, nunciabat; Si quis suauißimum puerum,
 sibi que inter filios numeratum, reddere vellet, tantilli
 capitis pretium talenta centum fore. Pertinuimus ad
 illius importuam benignitatem. Nam qua inuidia aut
 suspitione huac Regina seruaret, quem tam chari suus
 patronus licitabatur? Saltem barbaræ crudelitatis videre
 tur, & hoc gadium leni, & tot bona puero inuidere, An
 cessaturus denique esset Scordanes, si ad vires fugiendi
 adoleuisset, aut alijs centū talenta quaßituris non se quo
 que ad furtum præbiturus? Dum hæc timemus, & nec
 placet cum Aneroesto pacisci, nec honeste retineri pu-
 er potest; fortuna Aneroesto infesta illico nobis fauit.
 In eum siquidem sui ciues insurgunt. Subitum bellum
 fuit, exituque cruento in acie ceciderunt filij Aneroesti,

quos duos spei eximia habebat. Ipsum (quanquam non repertum cadaver est) illa stige occubuisse crediderim. Et tu n quidem qui eum deiecerant, regnum illius tyrannico ambitu ad se traxere. Vix tantam Aneroesti cladem Scordanes vius tulit. Tanta illi pietatis, suæque iacturæ supra ætatem cognitio erat. Tamen mora, & (quis puerum crederet?) argumentis demulsumus. Ita redditus sibi, nobisque seruat, expectatione celerius, omnem sui admiratione ordinem, omnem ætatem, in regia compluit. Seu equitandum, seu tela mittenda, seu ductus in pariete orbis sagittas expectabat, statim æqualibus maior, tantus denique erat cui possent magistri inuidere. Nec superba, aut pernicax naturæ felicitas. Amabāt omnes vinci, quia prius neminem vlla arte quam humanitate, & obsequio superabat. Nihil in colloquio vrbanius. Cunctis cedere, ambire vniuersos, fecundissimus salibus, quos, ne læderentur cæteri, in se primū experiebatur. Adolescebant præterea vires, quas durabat iusta, & palo; cursu quoque & venatu, dō mandisque iugalibus; multa præterea in somnia; parco victu, & tempestatibus anni totius, ipso vsu valetudini suæ conciliatis. Aui denique sui (quod ego, & Regina præcipue apud nos gaudebamus) exhibebat non indolem tantum, sed vocem & gestus.

Haud multo plus sedecim annis vixerat cum animum illi ac vires maturauisse visa sunt fata; ne omnes periremus. Quippe Commindorigem ex nimia copia fastidium ceperat nostri obsequij. Ultra bonorum patientiam sciebat, scelere diuturno audacior, expertusque quam inulte Britomandes despicere posset. Ad extremum nomen regium haud obscure optabat, clientum suorum vocibus in hac ambitione frequentibus, vt dicerent, languescens sub Britomande imperium, à strenuo homine excitandum. Plus regnum Commindorigi debitum, quam Commindori

ge a regno, si id ei placeret auspiciari. Parum interesse Brito mandis ad regia munia inepti, ac præterea virili prole carentis, quo nomine appelletur. Commindorige non solum ex prima nobilitate, sed præterea virum esse. Iamque hæud procul ab exitu erant furiosa consilia. Dicebatur tyriænis agitare quo tutissime munimento Rex cum sua Timandra teneretur, quæ ad eorû victum vedigalia relinquenda, quis utriusque comitatus, quæve custodia. A deo denique despexerat iacentem Britomandem, ut perplexè auderet seiscitari, an relinquere ultro posset tam graue, & molestum negotiis regium nomen. Quippe ratus multum sibi decessurum inuidiæ, si id a volente impetrauisset. Lacesitus indignissima voce Rex, tunc quidem tenuit iram, sed desistere deinde apud Timandram fortunas suas cœpit. Illa nihil curstandum existimans, & si fata obstant, saltem fortiter pereundum; Habeo, inquit, quo te ab impio hoste vindicem, Charissime coniux. Sed timeo ne me facilitate tira destituas, detestisque apud inimicos machinis, mecum quoque te obruas. At Rex Diis superioribus Manibusque inuocatis, confirmat se non tantum silentis, sed etiam auctoritate accessurum Timandræ consilij. Agnoscere miseram mentem quantum ante peccauerit, sed vi iniuriæ cladisque quæ instabat, iam fortior rem esse.

Timandra his verbis lætissima; Si fidem seruas, ait, die crastina vel victores dignitatem asseremus, vel reges moriemur. Cæterum nemini ipsa in illam noctem communicauit consilium, nisi quod fidissimos aliquot ad nouit, ut ad se sub auroram conuenirent. Mihi autem non tantum adesse, sed alium adducere præcepit, vultu adeo extra ægritudinem ficto, ut nihil intolerans aut turbulentum conicerem. Tunc Commindorigis vocationi operam dabat, tertio ab vrbe milliari, ante biduum

professus in regiam domum, vbi saltus, & feræ solis Principibus seruatae sunt. Prima igitur luce coimus ad regiam, vt erat imperatum. Sedecim non amplius eramus, quos ipsa ante Regem constituit, omnes ex numero Optimatam, & Commindorigi vel publice, vel priuatim inimicos. Cumque alumnum meum propius iussisset accedere, ita ad Regem loquuta est. Adhuc incerta sum, Domine, an tuo iudicio crimen sit, quod tanquam egregium facinus professura aduenio. Celauit enim felicitatem tuam, vt ea securior tibi esset. Nam hostes crescentem susculissent, quæ matura nunc eisdem peruertet. Ignosce igitur quod tamdiu silentio meo factum est vt nescires quantum Dijs debeamus. Et, vt rem paucis aperiam, desine isto adolescente viro te liberis orbem credere qui patrio ritu in sceptrum succedant Nam per Deos Deasque quotquot appellari fas à me est, hic est filius tuus, hunc ignaro tibi peperit, mentita puellam ex me natam, quam paucis mensibus quibus vixit, de meo nomine Timandram appellauisti. Simulandi causa fuit, ne in illum Commindorigis impietas aliqua arte læuiret. Ceterum quamquam graue est presentem laudare, dicam tamen quod non potest fileri, assurrexisset cum in indolem dignam maioribus, & Deos sua cura prolixius quam optare ausa essem, meum consilium asseruisse. Quippe nalcanti, penates rustici quidem; sed fidi, contigerunt. Ita infans delitescere atque ali commodissime potuit. Crescentem seu prelonum vis seu potius benigniorem mens Coelitem, deduxit ad externi Principis aulam, in qua sine suspitione assuevit elementis negociosa & exercita vita. Hinc à Dijs specie prædæ nobis redditus, ita consummauit puenitiam, ita viriles annos exorsus est, vt vtilis esse posse incipiat, nunc cum tolerabilis Commindorigis desit esse,

qui

qui premendus est, ò Rex, aut accipiendus in dominum. Quantum enim à captiuitate abes? Quid aliud expectamus quam vincula? Age potius, charissime Coniux, viscere vna hora tot annorum audaciam. Quod si te patientiæ consuetudine despicias, at regnum autum huic soboli tuæ serua; Procerum etiam miserere, quos hic vides. Nemo enim illorum est, qui quoniam pro maiestate tua stetit, non debeat aut mortem, aut ea contumeliam grauiorem, expectare à tyranno. Noli tuam dignitatem, coniugem, prolem, & tot fidelissimorum salutem nunc prodere. Nec de mea fide dubites, quasi nouandis rebus hanc falsò sanguini regio aseribam. En collo, en cruri extremo certissimas notas, tanquam factorum sigilla, quibus vario discrimine amissus repertusque, me & illos qui conscij mecum erant non fefellit. Sed præterea eiusmodi sunt tempora, vt etiam si hæc commenta à me essent, debeas commoda fraude vti. Intuertere tuum hostem nullis facilius artibus quam hac nouitate domabilem. Parta pace de huius natalibus maturos habebis quæstionem. Nunc si quod est esse non credis, at tua interest vt credere fingas. Versa deinde ad filium; O mi Astioristes, inquit, ita enim nascentem appellauimus, liceat nunc te tandem bona fide amplecti. Mi gnate, tot mihi lachrymarum, tot votorum materia. Da frontem, da ora ad osculum. Nunc primum & te nasci, & me matrem esse existimo.

Sic loquente Regina, omnes præter me obstupuerant. Solus enim sciebam vera esse que illa referebat. Sed nec in eò tum ab admiratione aberam, quod adeo improuiso mihi consilio rem ad Regem detulisset. Cæterum ex omnium ore constabat quam hoc nouum mètibz esset. Rapta voce, vultuumque constantia in se mutuo intuebantur. Deinde hi Deos vocabant, alij mittebant lachrymas, aut

sublatis in altum manibus taciti mirabantur fortunæ ingenium. Ita enim Regina vixerat, ne quis fraudem ab ea metueret. Nemo altius tamen ipso Rege, & Aristorite, mutatus est. Rex gaudio, cæterisque affectibus amens, non loqui, non moueri. Inspiciebat nunc in coniugem, cui longæ fidei experientia credebat; nunc in filium, & ipsum non minima perturbatione attonitum: cum enim in illius collum Regina inuaderet, non ausus negare amplexus, non offerre, incertus contremuit. Sed Regina lachrymis in coniugis vultu visis audacior; Patris; charissime coniux, inquit, hunc recipi ad genua tua, aut si iam te patrem sentis, prior quoque porrige manum. At Rex, Nō me adeo, filissima coniux, inimici Diuagunt, vt hanc stirpē repudien, virtutibus me hercule atque fama, quantum cūque regio generi ingens decus allaturā. Equidem sane titate, & prudentia tua fretus non dubito quin ex me sit genitus. Quod si tamen ipsa deciperis, si quod non est esse existimas, nihil minus hunc filium mihi volo, vt si non vincula naturæ intercedunt, saltē adoptione me faciat patrē. Simul in procūbentem toto pectore se dimisit. Clarissimus iuuenis, & omni virtutis experimento notabilis, pridem omnium corda sibi deuinxerat. Igitur eorum qui aderat fauorē nulla tantæ felicitatis inuidia corrupit. Iam tanquā dominū intuebantur. Iam osculum manui vestique ferrebant, etiā seniores reuocabant ad auum Britomandem memoriam, & tum vere, tum illidente oculos pietate, plurima ex vultu illius naturam in nepotem transulisse monstrabant. Rex denique ab vxore querere cœpit omnem Deorum rationem qua seruatus filius sibi esset. Sed Timandra; Minus occupatæ lætitiæ (inquit) erit illa narratio. Nunc à iugulis nostris depellamus perniciem. Quamdiu Comindorix viuet, nec Reges esse nos, nec ptopemodū homines credā. Quo animo putas super-

bilissimum hominem accepturum hoc tuae familiae incrementum? Sed frustra, si me audis, scruerit. Populi & militum animos, subita nec difficultate occupa. O si te sine re valetudo ad illos procedere, si coram, facere tantis rebus auspiciam! At ille, Possum ire, domina, possum: Et nisi aliud consultis, placet populum in regiae vestibulum ad concionem vocari. Hoc erat, inquit Regina, quod optabam. Praecipitanda sunt omnia, priusquam aliquid admonitus Commodorix turbet.

Praeconsigitur tota urbe celeriter dimittit, qui populum ad concionem vrgerent quam Rex esset habiturus. Omnibus illi videbantur insanire. Nam quis crederet Regem qui tot annis publico abstinerat, repente prodire ad populum, se etiam orare? Quid insolens, quid subitum contigisset? Monstra haec singulis erant, mutuoque ignari, ut in incertis sit, rogabant docebantque. Sustinuere alii qui dicere, abdicaturum in ipsa concione maiestatem hoc vltimum munus regiae potestatis vsurpare. Erecta omnium studia erant, feruebantque coeuntium turbae. Praetoriani milites, & ipsi acciti, per centurias, & signa constiterant. Sublimem inter haec locum, instar scenae, diligentissime excitamus, Ad quem postquam Britomandes Proceribus medius est progressus, & resedit cum Timandra in suggestu, sibi que proximum statuit Astoristem, variae in populo voces fuerunt. Hi ad Regis conspectum lachrymabantur, quarebant alij quid subitae dignitatis apud Regem externo iuuenti accessisset. Saepe denique imperato silentio Britomandes dicere exorsus est; Dijs gratias habitam a se quam populo aequum esse, quod sibi filium, regnoque heredem redidissent. Hanc iuuenem quem prope se collocatum cernerent, Reginae partum esse. Sed hostium metu cum natus esse celatum, educatumque ut priuatae sortis infantem; deinde diuersitate factorum amif-

sum ac receptum. Se illo primum die agnouisse eam stirpem, nec quicquam distulisse quin gaudium populo daret quod esse publicum oportebat. Ac ut gemina omnibus læticia esset, se militibus quidem donatium promittere, oppida vero & portus triente tributorum, & vectigalium leuare. Fidem modo exhiberent viris dignam, adfessentque Cœlitum cœptis, qui tam eximie Gallie fauerāt. Astioristes deinde Rege iubente, populo militibusque loquutus est Gratus antea omnibus fuerat, & tunc auspiciatissimæ formæ sublimius aliquid accessisse videbatur. Is iterum donatio in crastinum promisso milites suos fecit; Populo quem vectigalium minuendorum pollicitatio iam mulebat (ea enim atrociter Commindorix, & sub inuidia Regis intenderat) adhuc congiarium, & epulum promisit.

Tam nouis & arduis rebus, ad trahendas vulgi mentes magno momento fuere Optimates, qui cum Rege & Astioriste constiterant, hi firmiterum prouinciarum rectores alij Præfati militiæ; propemodum autem clarissimis stirpibus nati. Itaque multitudo cœlum acclamationibus impleuit, miles armis concrepuit, faciliq; & subito impetu, ut vulgi sunt studia, vniuersa concio consensit huic fortunæ. Soli Commindorigis clientes tanquam in patro nio exitio marebant, aut illius freti potentia, tacite minabantur hæc omnia eo absente audentibus. Sed multitudini impares erant, quæ tunc quidem extra periculum fortis, mox subito terrore deiecta est. Quippe Commindorix sub hos motus urbem intrauit, aliquid insolens agi per suorum quosdam admonitus, qui ad eum decurrerunt, vbi primum vulgatum est concionem à Rege prouocari. I. ut in venatico habitu erat, præcipatione, & iracundia calens, postquam vidit populum consisse, & eminare in solio Britomandem, nondum gnarus quid agere-

eur, sed tanquam supercilio satis omnia compressurus, conscendit ad Regem. Nemo eunti obstabat, diuturna tyrannide non odium magis, quam reuerentiam, & metum crescente. Ergo per cuneos populi, iam muti timentisque peccasse, vltro exceptus est. Manu venabulum tenebat, ferrum erat ad latus. Pauci ex domesticis, vt festinatio fuerat, comitabantur, nostris sparis maxime armati. Iamque ad sublimem contabulationem peruenerat, in qua Regem pauci Proceres circumstabant; illiusque gradibus tumultuarie superatis; Quæ, inquit, hæc insolentia rerum est? aut quis Regi & reipublicæ, me absente, per se ditiosos conuentus illisit? Expalluerant omnes ipsa parendi, timendique consuetudine. Et parum videbatur in Rege opis esse. Solus Astioristes intrepidus stetit, proceffitque mox obuiam, & leuiter manu repulsum, ponere telus iussit, & ad Regem quem in solio conspiciebat ire modestius. Commindorix aliquem id contra se ausum, accerrima indignatione permotus est, celerique consilio, ne impune hoc esset, contorsit in Astioriste ora venabulum, quod ipsius declinatione vitatum; delatumque ad pratorianorum phalangem, peccauit in milite. Ensem de inde ex vagina vterque diripuit.

Memorabilius forte spectaculum, hospes, nostra ætas non edidit, quod vt te nunc etiam obleat, singe animo rurum speciem qualis hæc erat. Quicquid spatij circa regiam fuit, milites, populusque (& ipse de Gallicorum conuentuum more armatus) late stipauerat. Scenam illam quæ Regis solium ferebat, accersiti à Timandra Optimates conscenderant. Rex altior cum coniuge sedebat in suggestu. Nemo tamen vbi Astioristæ & Commindorigis enses fulserunt, aut accendere pugnam aut prohibere sustinuit. Tanquam aliquo fatali torpore omnes inhoruissent, vndique silētium fuit, oculis mentibusque

in hoc vnum certamen compositis. Ex illius enim euentu suam quisque fortunam expectabat, & ceu suus funderetur illis ensibus sanguis, sic quisque dolebant, aut vouebant. Deos etiam arbitros pugne plerique adesse cogitabant. Iudicarent illi de lite, id est, de Astiorise natalibus. Si non fabulosa vanitatis mendacio assereretur in sceptrum, non commissuros Cœlites, vt per tanta seruatus prodigia in debita felicitatis limine caderet. Ipsa quoque pugnantium species intimos affectus ciebat, & multorum animos trahebat in partes. Nam Commindorix mensuram mortalium prope excefferat: vidissimi erant artus, & proceritati non impares; trux vultus, integra adhuc ætas; virium, animorum, militarique, & athleticæ artis ingens opinio. Contra in Astiorise viuida quidem, sed tenera adhuc ætas, non altius quam ad hostis sui hameros staturam protomouerat: Vultus, quamquam tunc minis asper, qui virginis esse posset; liberale vestigium, nec quicquam in eo timeri dignius quam amari. Et hinc misericordia apud bonos, quod cum experto, & toties victore progredereetur. Cæterum paria arma erant, ensis vtrique. Nec dubitauerat Commindorix ipso impetu iuuenem proteri posse. Itaque spernenti vicinior tanquam ad facilem ruebat victoriam. Sed postquam aduerso mucrone depulsus est istus quem alte parauerat, & Astiorisæ gladium ægre a iugulo remouit; tunc vero diligentius in illum cœpit inspicere, & vt in iusto discrimine se tueri. Iam que ensis vtriusque vanos in istus bisterque ceciderat, cū tandem Astioristes prior vulnus accepit in capite, qua in supremam frontem capillitium excurrit. Tum vero sudore ac cruore formosior impatiēter excaudat. Circuire, accedere, relinquere hostem, artisque & ingenii mutatione lassare. Urgebat nobilissimam mentem victoriæ decus, & præmium; gnarus illius mercedem certaminis Galli

cum esse imperium. Sed omnium maximè pietas instabat ut reertos parentes in dignitatem assereret. Ita hostem obsidenti tandem dedit se fortuna. Ut apud nos, de veterimore, cæsim pugnatur, destinauerat forte ictum in caput inimici, quem ceruicis deflexio non in totum frustrata est. Incidit enim ensis in aurem, quam cum modica genæ parte deiecit in terram. Mouit tyrannus exsariem, horridusque indignatione, & minis infremuit Furum pœnam ac dedecus ille casus inflixerat. Manabat, & plurimus sanguis; adauxitque hoc ipsum insaniam, quod Astioristes (tanquam hoste contempto satis iocis vacaret) dati vulneris dolorem cumulauit ludibrîo. Recruduit itaque pugna; donec visus est Astioristes indignari tanto tempore constare victoriâ. Fœlix ictus, & Gallix salutaris, qui Commindorigi lacertum eripuit. Quo prolapsa institit victor, reclusitque adhuc mori dubitantis vitalia.

Exultauit Arfidas intellecta victoria, quasi cadentem in arena gladiatorem suo plausu sequeretur; Neque mora; Videor, inquit, in Astioristem vestrum inspicere, Gobrya, qualis hoste confecto, labore periculoque iam grandior, se parenti atque vobis exhibuit; Ut laticia, ut successu, magnifice intumuit, quamdiu nudum ferrum, asperumque hostili cruore, prætulit manu. Iuuat, ô Gobrya, in tâ dulci cogitatione hærere. Sed quid mentis militibus populoque Commindorige cæso fuit? Talem populum Astioristes habuit (subijcit Gobryas) qualem optares, Voce, plausu, omni gratulatione efferbuit. Miles extemplo de iussu Britomandis, nouo se iuramento Principi obstrinxit. Nocte deinde festos ignes ciues coronati, choreis cinxere. Nil aliud audiebatur in compitis, quam contumeliæ in tyrannum, aut Astioristæ præcœnia, quorum pars vulgaria erant, moxque casura alia quæ constabant numeris, quoniam canebantur, diuturniora habuimus.

N)ster hic inter ceteros vates (si nullo te Druidam oculis designat) non abstinuit carminibus in communi argumento, quæ, ut adhuc tanquam recenti victoria lætemur si hospes iubebis, ut est humanissimus, recitabit. His auditis, Arfidus, magis ne Druidæ ingenium temnere videretur, quàm quod iamare narrationem eiusmodi interpolari carminibus, apertissimo vultu inspexit in Poetam. Nec multum abnuentem exoravit, ut addito pene cantu, hos paucos versus daret.

Nam quem de Superis colemus omnes?

Cui plus floribus intumescet ara?

Hic honos Superis sit magis omnibus,

Non uno potuit Gallia numine

Exui vinculis meritoque felix

Plaudere Rege.

Diuorum cecidit manu tyrannus.

Hanc Tyntibus, hunc Diana telis,

Pallas monstrificâ perculit agido;

Hæstis Bellipotens, fulmine Iuppiter;

Hunc & infestis petijt sagittis

Certus Apollo;

Illi scilicet adfuero Dini,

Et suas tibi credidere vires,

O Heros, miser a flebile vinculum

Dum rumpis patria, Gallica Perseam

Terra te sensit. Tibi liberata

Nupserit uni.

O Iux, ò bona, nec premenda nocte;

Senum pene puer Giganta sparnis.

Despexitque tuas ille ferox genas,

Qualis tela diu tergo repulit,

Ausius imberbem maculosus hostem

Spernere Python.

Te te delicias, ocellulumque
 Nunc iuuenem! Ab pijs nepotes
 Ab dona cupidis chara parentibus.
 Tithonus thalamo seu tibi cesserit,
 Seu vehes curru facietque letum
 Cynthia patrem.

Laudatis carminibus Astidas vultum Gobryæ repetit
 At ille, Non te superflua narratione conficiam, quæ Drui-
 dum, quæ Equitum, decreta in Principes; quot dierum sup-
 plicatio, quæ ad omnia fana populi turba, vt denique om-
 nes in pacem (quæ in tanta Commindorigis factione spe-
 rari vix poterat) sponte aut metu consenserint. Quia nox
 prouecta est, hospes, & te dicendo fatigauimus; paucis ad
 hæc tempora nostrum Astioristem perducam, qui experi-
 mentum potentia suæ cepit, non voluptatibus aut in-
 fuetæ dignitatis superbia, sed liberalissima pietate. Ce-
 rouistum & Sicambrem, sub quibus vixerat infans, acci-
 uit in regiam, ipsique Cerouisto negotijs scilicet assueto
 quæ patresfamilias decent, suæ domus præseaturam attri-
 buit. Sicambrem tradidit matri, mox equatam matronam
 præcipuis. Cum eorum filio, qui & Cerouistus appellatur,
 puer assuauerat lufitare, & tunc renouato commercio ha-
 buit inter familiares eximium. Adhuc illustrioris fuit in
 Regis Aneroesli memoriâ pietatis. Huius in se amorẽ me-
 minerat; Centum illa talenta pro puero & captiuo pro-
 missa, mouebant gratissimum pectus; gaudebatque Timan-
 dra Regis illius casibus palam filium ingemiscere, conscia
 ex meritis suis ipsa quanto magis amaretur. Itaque & ho-
 norarium tumultum excitauimus Aneroesli, bellumque tyran-
 nis qui eius regnum tenebant indiximus. Vtilis regno hæc
 Astioristæ in alumnum deuotio fuit. Nam comitis hostibus,
 terre nobis & gentes cesserunt olim Aneroesli regnatæ.

Ipse Astoristes bellum hoc gessit, intraque sex menses validissimas arces in Alpibus, & quicquid in illis gentibus roboris fuit, sic quæsiit suo patri, ut nulla fidelior deinceps provincia nobis extiterit. Vbi tyrannos Aneroestis spolijs incubantes partim in acie, partim suæ prolicitijs cecidit, ad parentes insigni triumpho reuectus est.

In ea felicitate triennium à Comindorigis morte regnavit, sub paternis auspicijs. Ratum esse volebat Britomades quicquid ille iussisset. Hinc magistratus, hinc milites e dicta accipere, ab eo prouehi Optimates, aut, si merebantur, premi. In eo acquiescebat Timandra, sibi que domi & foris videbatur fortunata. Per illa omnino pepererat. Primâ natu Comindorigis per nutrices sustulerat. Astoristes secundo editus partu, effecerat ut sospes esset familia; Tertius labor, filia fuit, sexennio Astoristamino. Hanc Dijs voluit incolumem, specie ac moribus inclyta viuit. Cynthæam appellamus. His se duobus liberis Timandra oblectabat; omnesque iam ceperat elapsæ calanitatis obliuio, cum mutandis ipse rebus magnò, ut existimo, fato Astoristes incubuit. Cupiditate sciendi quæ tellusquæ vi homines extra Galliam essent, sine cultu, sine comitibus nauigare instituit. Herculem, Theseumque referebat, & ex vltimo Oriente tot Heroas quæsiisse sibi laudem eiusmodi periculis atque vita. Addebat in tanta potestate qua Aulam regebat, se iniquis videri non tam afferuisse parentem in regnum, quam alia seruitute presuisse. Sed alia, ut opinor, & secretiora suberant, quæ hanc illi peregrinationem commendarent.

Conuocatis argo Proceribus, consiliique nouitatem mirantibus, his se parentes dixit, regnumque tuendû paulisper relinquere. Nuncupasse olim vota remotissimis à Gallia Dijs, quæ in eorum templis exsoluere deberet. Ne vero hanc ipsius mentem tristes acciperent, aut iudibus

abeunti omen facerent. Rediturum enim incolumem & patriorum Deorum numine, & religione eorum quos petebat. Cum vero acriter repugnaremus, & ad preces gemitus quoque & lachrymæ passim accederent; ille, ut spe data mollioris sententiæ, non adeo timide, aut enixe rogaremus, sponte quidem visus est flecti; Sed eadem subito nocte se ab Aula proripuit. Tam arcano & periculoso itineri vnus omnino placuit comes, filius ille Cerouisti & Sicâbres, quem ludorum seriorumque consortem diu habuerat. Quo profecti ubi vixerint, quid illis periculi, quidve virtutis, quamquam nuper redierint, adhuc fere incognitum. A deo suos errores egregia fide tegunt. Tunc vero, ut timore, ut dolore stupuimus! Qui populi, qui Procerum vultus postquam Astoristem abiisse compertum est! Lymphati homines ibant, viasque scrutabantur & flumina, si qua possent habere, & morari discedentem. Sola denique nos Timandra à desperatione prohibuit, post aliquot dies literas ab incolumi filio habere prolessa. Neque tunc modo, sed deinceps se frequentes accipere referebat seu vere, seu necessario solatio ægras mentes reestura.

Haud multo plus anno Astoristes abfuerat, cum Britomandes morbo solutus est. Omnes de iuvene querebatur, qui obscura peregrinatione destitisset regnum. Vt cum Britomandes efferretur, pene regio funere lugubris esset voces audire eum ad patriæ salutem vocantium. Sed interim capessenda negocia erant, & Timandra viuere filium, ac valere assererat, sibi que dum ille rediret, reipublicæ summam esse tradendam. Soli illi obstabant quorum intererat Astoristem non viuere. Ab his vulgus mortuus iam abatur. Regnamque aiebant non ferendam, quæ virile aucuparetur imperium. Sic in partes facile tum est. Plurimi cum Regina sentiebant. Alios ducebat Commin dorigis, patruelis. Incaluerant factiones, adeo ut iam terra

marique præfiliæ essent, Clasis præcipue curabatur; qui
 à Misilia Timandram excutere pro victoria hostes due-
 bant, & illa in portus vrbsque tutelam nautas triremes
 que contaxerat; Cum ecce in tempore Astoristes redit.
 Audi statim, nostraque minores læticia, vix Djs, vix for-
 tuna, vix oculis credebamus. Annabat contre Mare venien-
 tem, aspectumque reperere Omnis ætas, atque ordo, sese
 domibus oppidiisque effulerat, non ingentis bellivicto-
 rem veriora gaudia exceperant. Neque mora, ex sedition-
 nis manibus tela excussa sunt. Rex ab omnibus salutatur,
 Et ne cruenta essent regnandi auspicia, se omnibus quic-
 quid in eum diè deliquissent remittere edixit, eo quoque
 lætissimus, quod contractæ in armis copie essent. Hoc nõ
 temere factam aiebat, aut maligno fato in Galliam, sed
 auspices Deos hunc illi exercitum ad ea quæ destinave-
 rat comparauisse. Corona igitur patrio more sumpta Ti-
 mandram tantisper dum ipse bellum gerit præficit rebus
 Sibi enim in Græcia hostes esse. His se confestim perse-
 quenlis operam dare. Tum fortissimos militum imponit
 nauibus interimque dum à littore soluit, præcedere me iu-
 bet cum exigua parte clasis, & scrutari maria, præcipue
 quæ intercedunt Liguriæ atque Sardinix. Functus officio
 omnibusque exploratis, iam lentius ago remigia, certus ip-
 sum veniente non opperiri. Ex illius conspectu atque collo-
 quio, scies, hospes, me parce tantum Regem laudauisse.
 Sed quando à Græcis pleraque Siciliæ incoluntur, & ille
 maxime Græcas vrbes obiit, dic vero num ipse de vultu
 aut fama Astoristem nouisti?

Iam magis suæ spei Aridas credens, obtutuque in ter-
 ram defixus, postquam diu secum omnia exegit, Astorist-
 tem, ait, neminẽ noui, forte de alio nomine, si præterea ali-
 quod habet, agnoscerem. Subito Gobryas; Et vero aliud
 vt ab ipso audiui, sibi fecit, vt securior esset humilioris

quam fingebat fortunæ simulatio Poliarchū aiebat se illic vocitari. Comitē quoque qui nobis de nomine patris Cerouillus est, si memini, appellauit Gelarionem. Exciderunt ad hæc nomina Arfida vires. Quem ve Gobryas attonitum, hilaraque affectu diuulsum vidit, cepit quoque expectatione læticiæ confundi. Donec ille, qui Deus tam propitiæ captiuitatis author tibi me tradidit: Et rassem me hercule per littera vestra, dum Rex interim nauigat, & inuili voto, apud ignaros pro Astioriste Poliarchum flagitauissem. Poliarchus est ille quem quero, eanunciaturus, quæ sospes non potest ignorare. Et o vos tanto Rege fortunatos! o candidos Galliæ dies! Quos non affabit nominis vestri terror, quanti ambitus Regibus externis ac gentibus erit in amicis aut hospitibus vestris censeri! Id ipsum me beat, quod video vos cum exercitu nauigare. Quamquam scio non prænam, non aciem, sed triūphi specie fore. Nam videre non experiri hæc arma emuli vestri volūt. Sed prope Rege conuēto mihi opus est, cuius privatim etiam hospes sum. Gobryas his auditis profusus Arfidam veneratus, haud ambigue percurrabatur quid afferret aut a quo veniret. Sed Arfidas post incautū subiti gaudij impetum prudentius sermonē tenens, magnopere dolēbat, quod Gobrya solerter reticente in Siciliam vehi exercitum, ipse se totius negotij ignarum esse temere prodidisset. Elusis igitur quæstionibus, quibus eum Gobryas deinde urgebat, cepit multum flagitare, ut celeri nauigio ad Poliarchum mitteretur. Et Gobryas Inhibebimus, inquit, nostrarum nauium cursum, hospes, non deducis tantū velis, sed anchorarum tracto, si hæc maria ferunt. Itabid dubi regia classis quam scō non segniter nauigare, iste nosse ad nos petueniet. Quod si prima lux nobis illū non coniungit, uiremem statim dabo. Sinobulissimos remigum, qui te vehant. Interim acquiesce

in hac puppi, nec se eius quam inter familiares tuos impera. Post hæc verba strato admotum reliquit, prociiditque in vicino ipse lecto, quamquam vix somnum laticia capiebat, & Arsidas inter cætera mirabatur, cur non monuisset Argenis, Poliarcho verum zomen Asthoristem esse, quod à se obliuione omissum quoties & ipsa virgo meminerat, vt acris cupiditas facillime turbatur, etiam erratum Arsidam, vano metu audebat ominari.

Iamque non duces tantum aut milites, sed & remigum multi quæte leuabantur. Vnus erat nauis prætorix gubernator, cui suspectum erat cœlû, montiumque natura quos à latere attollit Liguria; expertus solitos esse qua sedemittunt, rursusque eriguntur, per angusta diuisorum cacuminum spacia, præcellas subiti flatibus in mare præcipitare. Nautas itaque vigilare hortabatur, & ad omnes sollicitus auras, iam certius expectabat tristiora. Nox media vertebatur, cum a montibus ventus exortus est, qui inter nauium funes erectos ad malum, primum quidem sibi soludens, mox suspensum mare extulit; adductisque nubibus abstulit cœlum. Turbabantur subita festinatione nautarum officia, simul inter se clamore sublato, simul vndis fracto strepitu nondum vacuas aures repetentibus. Excitatus Gøbryas erat, & ex gubernatoris vultu admonebatur non vulgare esse periculum. Quisque ergo mone re audebat, quisque præcipere, vt pene tumultus ignarorum nauitæ artis non minore periculo crederet quam tempestatis feruor. Atri fluctus, aut eruto liuentes sabulo; inter noctis horrorem cerni non poterant, nisi cum ingenti fragore allisi velut accensam mutuo verbere aquam instar scintillarum, mittebant in altum, rursusque sorbebant. Solus ille spumæ attritus micabat in tenebris, qui sæpe ominoso impetu superans obiecta latera in medio fulgebat nauigio. Intuta anchorarum mora erat, quia

spatium nauibus negabant quo aliquid infulgerent in-
cumbentibus ventis. Alius deinde timor vrgebat, ne, si
vincula deessent, inter se implicata tritemes frangeren-
tur. Tandem omne nauitarum consilium tempestas per-
uertit. Nam nec corrigi cursus poterat, nec sisti nauigia.
Ferri cœperunt qui uentus iubebat; aliquid scilicet uoli
relinquentes ad antennam, quod naues per dispaes fluctus
librantibus ventis starent.

Noxæ exacta nihilo lætior dies fuit, tristis imbre, & cir-
cumsantis mortis imagine. Noxam quoque secundam
vis eadem uentio obtinuit. Ocyra deinde luce, ardor quidem
tempestatis in tepuit, sed non plagam agnoscebant, non
maria, numeratisque nauibus paulo minus media parte
abesse aut perisse querebantur. Vbi uero cura salutis iã
proprium non lum asserte, passus est ad alias sollicitudines des-
cendere, loqui cœpete de periculo Poliarchi. Quã o enim
illum haberent, aut quò quærerent, forsitan in aduersa
aut ignota littora expulsus! Vbi denique ipsi essent, quos
ue portus intrarent, affectis nauibus, syluaque, & pice, &
littore tuto egentibus? An si las omnia in immanissime for-
tuna inuadicebat, quod deiectus à tanta spe, nesciret vn-
dis in terra essent erroris repetendi. Non amplius Galliã
non Rhodanum destinari, sed vago, & quas maxime ter-
ras uellet ignaro, pererrandos omnes sinus, quoscumque
tēpestas potuit a pefire Poliarcho. Vade illi Phœacia esset
nauis, quæ sine gubernatoris opera in destinatos cursus vl-
tro se flecteret? Numerare Argenidem dies; ad quam si va-
eius rediret, quantum abesset à patricida? Quamquam e-
nim non uerat Gobryis in Siciliam Poliarcho esse iter;
metuebat ne de tempestate lassus consideret in portu, aut
segnius nauigaret, dum interim effluit tempus quo se ab
Argenide expectari uoluerat.

Hæc uolenti, & qui mos infœlicium, pene cū Gobrya

urganti, quod se in cursu ad Poliarchum tenuisset, nunciabant nauæ instar nubeculæ aut caliginis procul videri; id se terram opinari. Quæcumque illa esset eo tendere Gobryas iubet. Cum summa vi remigassent, medio pene die quidam in exiguis lembis excepti sunt, qui finita tempestate maria legebant, exploraturi si quid ad eos naufragia tulissent. Per hos est cognitum illam Africæ plagam esse; earte rum arenis infidam quas breuia huc & illuc tegebant; Non procul abesse Numidiam. Desertus haud longe erat portus, nec certum an satis hospitalis. Sed necessitas subigebat omnia ventis & pelago arbitrari tutiora. Ad terram igitur duces ipsi fuere qui de regione indicauerant. Relictique pauci cum lebo, qui socios si qui in proximo errarent, colligerent, magno Deum fauore, omne quod à Gobryæ classe aberat, intra noctem receperunt. Ita, vt in malis rebus, optime erat, omnes incolumes, nulla sanditus nauis perierat, Incolæ præterea siccis piscibus, cæterisque quibus paupertatem sustentabant alimentis exhibebant insolitæ humanitatis officia.

Sed nec classi quam ducebat Poliarchus tempestatem pepercerat. De Sicilia, de vindicta, de nuptijs cogitantem, haud iniuste impleuerat sui fiducia. Quando in regio habitu erat, tot opibus, tanto exercitu sublimis, cur generum asperraretur Meleander? Radium obanem, Archombrotum & si qui præterea æmuli erant, seu priuatis seu publicis armis decernere vellent, audebat despiciere. Ad extremum legem Siciliae, quæ potentiora matrimonia abnucebat, vel se ferro recisurum credebat, vel interpretatione remoturum; Ne Sicilia nempe Gallico scepro diceretur accedere, sed legibus antequis viueret, & si plures peperisset Argenti, esset secundæ prolis hereditas. Inter hæc studia videbantur nauigium non satis ferri ventis, aut agi

remigibus

re nigibus. Ibat ergo per transtra, tonfasque lassabat; cum illa tempestas incubuit, & à cursu quem instituerant submoit. Ipse quamquam intrepido animo erat, tamen cum assilientes percinaciter vndas vidit, & veluti suum caput volentes, matri & sponsæ dedit, vt mori timeret. Torpentis itaque magnitudinæ mali admonuit ne artem proiicerent, neve vltima timerent; nobiliora sibi fata deberi, quàm viæ ætate vndis obrueretur. Ea spe quàmquam habuit ad officia strennos; parum tamen potuere in æerrimos fluctus, donec classe compulsa ad externæ & ignotæ regionis prospectum, sponte mare detumuit. Tunc vero nec remigibus vires ad nouum laborem supererant, nec debilia nauium latera, & pondere tot vndarum, quæ in illas arietauerant, laxa, diutius navigationem ferebant. Ægerimum id erat Poliarcho, omnes dies qui ipsi extra Siciliam lucebant, sibi & Argenidi capitales credenti. Vicit tamen nautarum consensus, timorque naufragij. Nam, & sibi propter Argenidem charus esse incœperat. Petere igitur proximum littus iubet, si quam nauibus stationem reperiebant.

Adhuc incertierant qui homines aut quæ tellus, sed amœnam plagam esse multæ arbores monstrabant, modicique colles ad mare. Varia quoque nauigia, ad piscationem, aut merces passim stabant in anchoris. Pramiserant igitur nautas in expedito lembo, sciscitaturos quæ pars terrarum esset. quibus mox ad Poliarchum referentibus, Mauritaniam esse, ipse locorum speciem à summo contemplatus tabulato, O Gelanore, inquit, nosti fluiui? nosti oppidum Lixam? nosti præcul in hoc colle Dominæ villam? Hæc illa est Mauritania nobis amica, illud optimæ Reginæ Hyanisbes imperium. Non nos fata in totum auersantur, quæ fractos ac nescios impulerunt ad fœderatum littus. Sed ne subito classis aduentu terreamus

imprudentes; vade prior ad Reginam, qui me casus egerint, mone; ora placidum nauibus meis portum. Interim aduerso remigio naues circa hos fluctus silemus. Statim rumor inter clasiarios nautasque vulgatus est, hospitalem suo Regi esse terram quam cernerent, nihil fecius quã in patria finitã vectoribus fore quam ratibus. Haud tarde, quod vehementissime optabant, alacres crediderunt; latoque celeusmate rates impulsas, vbi deim deimperatum est, pariter à cursu obliquis sustinuerunt remigiis. Nam ad portum, priusquam indulisset Regina, accedere non placebat.

At vero Gelanoro, vbi primũ in expedita rate subijte flumen, inopini tumultus atrocitas illam prolixam securitatem eripuit. Quippe vnde cõcitatis feruebant nauigiis; multoque terrore, totas ripas tela compleuerant. Causa subiti motus fuerat, visus procul in mari cum exercitu Poliarchus. Nam hostilem classem audiuerãt (nec fama falleret) in eos navigare. Illam esse tunc rati, formidolosè decurrerant ad arma. Pauci adhuc milites lecti, vix aliquenaues armate; (Nã haud pridem densiciatũ erat vanturi belli periculum.) Cuium vt plurimum iste concursus fuit, qui tumultu insani circũsteterg densis scaphis venientẽ Gelanorum; Quia præconem ab hoste iam vicino, & sub eo nomine exploratorem, credebãt. Ille quamquam perturbatus, tamen identidem repetebat, se amicum & fœderibus tutum, non meruisse aut timeri, aut dimpi. Denique à Poliarcho ad Reginã nuncium aduenire. Forte adfuit qui hostitẽ agnosceret; ex eodem littore paucissimos ante menses cũ domino Poliarcho summo fauore Hyanisbes digressũ. Mutatis igitur vulgi affectibus, cœperunt de classe rogare quam cernebant. Ille non exercitum Africæ inimicum, sed Poliarchum adesse cum suis copiis confirmauit. Sic in terrã egressus, perductusque est ad Reginam, quam

belli presentis opinione attonitam, ita refecit, ut non tam cum militibus Poliarcho, quam præfides Africae Deos adueuisse arbitaretur. Protinus ex purpuratis missi, qui Poliarcho inuitarent ad terram. Ipsa pluribus interrogatæ Gelanorū quas imperio gentes obtineret Poliarcho in quos arma destinauisset, quoque consilio sub veste priuata antea suppressisset maiestatem. Gelanorus, quæ premissa aut referenda essent haud nescius. Reginae animū dulcissimis alleuabat sermonibus, ut vix eum ad dominum redire pateretur de hospitii humanitate nunciaturum.

Quintus iam dies erat, ex quo cibum ipsa Regina vix sumperat, occultis & publicis curis grauis. Namque ut Ridoobanes inuerecundo, in Argenidem scelere foedus, Calarim rediit, pensato coëptorum dedecore, timuit ne leuiorem suorum reuerentiam deinde experiretur, haud dubius ita vulgi, ita militum animos esse, ut Principes ex successibus æstiment. Darienim virtuti felicibus quod fortunæ est, & frustratos impetus contemptu vindicari. Ne itaque oëcio sermones fererentur, utque præterea implacida in mentem nouorum motuum gustu reficeret, in belli consilia rursus incubuit, sed in Siciliam confectum redire non placebat. Quia se illic expectari non dubius, omnia feruere paratibus augurabatur. Inueniendos potius esse in quos interim verteret impetū, dum & noui milites ad arma durarentur, & deinde ex mora remittentibus Siculis curam, improuisus in Meleandrum inuaderet. Nec defuit capienti noui belli occasio. Diu erat, quod Mauritaniam inuadere meditabatur. Et hæc causa fuerat classis, ornandæ, quam deinde Argenidis & Siciliæ potiundæ iniecta spes, ad iustiora in Lycogenem bella protulerat. Tunc vero & antiquæ mouendi in Mauritaniâ causæ redibant in animum, & ad illas præterea visæ sunt

recentes accedere. Forte enim Mauri peiratæ, non magis externis quam popularibus graues, ex aliquot mercatoribus Sardis prædam egerant, & ipse ex Sicilia rediens spoliatorum questus lætus accepit. Neque mora, tanquam publico Maurorum consilio illata hæc fuisset iniuria, ad Hyanisbē misit, non modò qui res repeterant, sed iuberent de noxiis dari sibi supplicium. Illa, neque res suo raptas auspicio, neque fontes in sua potestate esse, respondit, aut illos se pro ciuibus habere. Vindicarent se Sardi vbicunque noxios deprehenderent: Se quoque vltioni qua posset accessuram. Radirobanes responso Reginae in deterius apud Sardos de industria vulgato, finxit acrius iram. Sardiniam à Mauris speini, & ideo neglectos esse questus quia minæ abfuerant.

Itaque tanquã satis violatis fœderibus, non modò vicisci mercatores, sed & repetere maiorum suorum iurgia cum Mauritanæ Regina constituit. Nam veteres Sardinie Reges sibi deberi Mauritanæ sceptrum contenderat frequentibus bellis. Postea sæpe has lites aut induciæ, aut nomen pacis suppresserat, quæ mox (vbi alterutri Regi placebat) veluti à somno receptæ, specie æquitatis libidinem armorum tegebant. Tunc vero Radirobani visum sic exercitu vti, quem à Sicilia ferocè reduxerat. Et quod mulier in Mauritania imperabat, facilior promittebatur victoriã. Vt hæc tamen armorum & violentiæ libido, ad imaginem iuris accederet, adornauere illico Feciale, qui auspiciatetur bellum, dum subitis in Sardinia delectibus reparantur legiones. Et ille vbi Lixam peruenit, ad Hyanisbem intromissus, eam, nisi scepro decederet, nisi Mauritaniam Radirobani traderet, strenue ad futuros cum exercitu Sardos qui ius suum persequerentur, audacter pro sui muneris inuolabili sanctitate admonuit. Regina improuiso territa malo non tamen cunctanter respondit;

Vile esse Radiobanis coeptum, quo mulierem cogitabat peruertere, forte robur non ausus in viros experiri. Annorum p' u' u' n' pacem, nihil laxum, nullo in populis motu, contra u' pere, in partibus vicinia esse. Non posse falli Deos; Sed nec abesse humana praeiudicia. Neque v' nam esse Tomyrim, quae sanguinem sitientibus sciret dare. Ab ea digressus Fecialis, ubi stetit in litore, dextera hastam tenens, Quod, inquit, rem Sardorum publicam Mauri violant, nec moniti emendant contumaciam, quodque Rex & Populus Sardorum Reginae & Populo Mauro bellum iussit; Ob eam rem ego Rexque & Populus Sardiniae Reginae & Populo Mauritaniae bellum dico facioque. His solenniter dictis, relinquit in hostico, & receptus in nauem viam ad Radiobanem relegit.

Audebant Hyanisbem proximi amicorum inculcare, quod abesse filium esset passa in quem debuerant belli curam recumbere. Se enim ideo ad contumeliam faciliores Radiobani visos; Venire quasi ad vacuum regnum hostem, illamque aciem despiciere in qua virilis purpura non fulgeret. At illa fortunam plusquam se peccasse referebat, quae rerum placidissimum cursum inopia tempestate turbasset. Sed & filium non procul abesse, & impigre rediturum, acceptis literis quas ad eum cogitabat. Interim milites legerentur, nec quicquam sedulitati desisset, quam illa tempora querebant. Vix biduum inde processerat cum de rebus quae instabant, inter procures agitanti, nunciatur alterum ex filij seruis (duos enim omnino abuexerat) peruenisse ad Regiam. Stupere scilicet omnes, videbaturque non impar fabularum vanitati felicitas, in ipso temporis articulo aduenisse, qui certo de Principis valetudine referret, moneretque unde esset arcessendus. Seruuli autem ad Reginam mittendi causa haec fuerat. Archombrotus postquam ad nuptias Argenidis nihil deesse sibi vidit praeter

authoritatem matris, ne sibi moræ esset in lætissimis rebus ad eam famulum dimisit cum eiusmodi literis quas iuuenis, & amator, & inter illos imperas tamen maternæ potestatis haud oblitus, scribere poterat Porro mater, erat ipsa Hyansibe. Is verò inter suos Hyempfal dicebatur, Sed ex matris imperio ad Græcos nauigans, genulque dissimulans, conueniens illi genti nomen assumpsit. In his literis magnopere suæ in matrem reuerentiæ imputabat, quod ex iussu ipsius generis sui fortunam fideliter racuisset. Cæterum felicitatem offerri quæ iuperaret omnia vota, Affinitatem cum opulentissimo Rege, possessionem Sicilia, Virginemque in qua animi dotes tantæ hereditari præstarent. Orabat, vt Regi, cui tantopere ignotus placuisset, suorum natalium decus liceret aperire. Etiam ipsa ad filij humaneos Optimatum præcipuos dimitteret, pecuniamque, & opes, quæ Mauritaniam commendarent Siculis in illius auspiciis transituris.

Reginæ non tantum non iucunda epistola fuit, sed ad illius lectionem contrerita sic expaui, vt qui aderant nihil letum de Principis valetudine suspicati, percunctarentur à seruo quid dignum attulisset eò Reginæ vultu quem carnerent. At ille Hyempsale non modo valere, sed & apud exteros egregie florere confirmabat. Hyansibe quoque non dubia, ex sua consternatione alios tuncuisse, vultu collegit, Deumque auxilio incolamem filium dixit breui rediturum in patriam. Sed vbi secreta fuit cum famulo qui litteras attulerat, Puto, inquit, satis tibi à filio imperatum, ne hic vlli enuncies apud quam gentem verferetur. Tu sedes diligenter fidem serua. Neminem enim meorum scire hoc volo. Oportet præterea vt strenue redeas. Primo mane abibis hinc ad illum. Fides tua efficit, ne te præmissorum admoneam, quæ vtriusque te expectant. Hæc effata secessit in Gynæcei penetrabile, non magis de

Radirobans in iuris quæ de filij voto sollicita. Tantam
 ne vim negotiorum mihi subito esse obiectam? Hinc Sic-
 lia affinitatè timeam, illinc arma Sardinia? Tune, charis-
 sime, ut Meleandri gener fias? Vite imprudens in eam ro-
 gionem miserim, quæ te, & nobilissimam virginem vna
 ruina perdat? Auertant Cœlites quod meo errore merui.
 Quid heu semel, & Radirobans mihi regnum, & Arge-
 nis filium tollit? Sic plena terroris sumpsit ceram, in qua
 eiusmodi verba posuit. Quantum cogitationes tuæ à re-
 rum nostrarum fortuna abhorreant, mi gnate, hinc scias,
 quod vix ab oculis meis abscesserat Feialis Sardinia,
 nobis à Radirobane denunciator belli, cum literas tuas
 accepi, quæ te intempestiuo hymenæo instare docuerunt.
 Fortunę gratulor, & virtutibus tuis per quas effectum est,
 ut adhuc de genere, & opibus ignotum, Meleander sua
 affinitate dignum existimet. Sed maculabis tuam famam,
 si amori indulgens, matrem & patriam sines turbulentis-
 simi Radirobans prædam esse. Noli Siciliam utcumque
 dotalem, maternæ Africæ præferre, quam in columen vix
 habebis, nisi confestim huc properas. Scis quanto facilius
 res seruari, quam perditæ possint recipi. Post matrem as-
 sertam, post triumphos, & fortissimę pietatis decora, ibis
 maior ad fœdera, & dignior peti. Sed neque in Radiroba-
 nem solum, aut bellum, moras retuleris, quas nuptiis illis
 iure materno iniicio. Peristi, mi gnate, nisi prius loque-
 ris mihi quam duzas Argenidem. Redi confestim ad cha-
 rissimam matrem. Gaudebis ædepol, & grandem pietatis
 mercedem esse intelliges, hoc ipsum quod mihi parueris.
 Nam ut meam mentem scias, adeo interest ante coniugij sa-
 cra, a me ipsa te moneri de rebus arcanis, quæ non Ineris
 non nunciis credi possunt: ut si postueras officio, me ti-
 bi matrem negem. Accedam ad Radirobans partes, ne he-
 reditate & veluti spoliis meis exultes quàm mœore conse-

ceris! Iam hoc satis imperatum tibi puto. Indolem noui quam non potes vlla fortuna aut peregrinatione exuisse. Ceterum, ne me tuis peruecaciter votis putes auersam, nihil abnuo quin Sicilia Regi indices te filium meum esse. Qui si te generum optat, si tibi cum filia Siciliam uolet; tecum idoneam mittat manum qua irruentibus Sardinis obstes. Faxo in Siciliam illico redeas, postquam te hic filium uidero, & R. ad robanes hostem. Vale. Conscriptam in hunc sensum epistolam seruo cum traderet, adiecit, ut filium hortaretur, ne illibi moras ducere, priusquam peruenisset in Africam, & hæc pie curare quæ ipsa his literis mandabat. Seruus omnia pollicitus ut decebat, tamen bi duo ob tempestatis uin mari exelusus, vix deniq; a portu soluerit, cū adesse Poliarchum Gelanorus nunciauit.

Tūc verò Hyansibe non sine Deūm numine aduenisse vires amicas præfata. Poliarchū in arena cultu regio curat excipi. Ipsa cū Aulam intraret obuia fuit. Et exacti memoria beneficij, & præsentis operæ quam ab eo sperabat necessitas, humanitatis officia geminabat. Tanquã cum filio loquuta est, nisi quod reuerentia accedebat blanditiis. Nec deerat ille laudibus suis, tam submissus in Reginam, tam concinna modestia se inferens, ut plerique succlamantes tanquam matrem & filium vno ad Deos voto coniungerent. Dispositi in littore erant qui duces illius militesque exciperent. Publice omnibus hospitium præbatur. Maurorum vna vox erat, gentem externam nullo Mauritaniae iunctam commercio, nulla stipendia querentem, adesse, quæ suo sanguine periclitantes tutaretur. Ego amplaciti venientes, & pro se quisque benè hospitibus precari, in liminibus quoque vina coronatque statuere; Ut mirum esset Gallis adhuc ignaris quod Atri beneficium petebant, at ubi terrarum melius peregrinis quam in Gallia sua esset. At Regina non morata diutius, quam dum à vestibulo

Poliarchum ad Aulam deduceret, ita loquuta est; Ecce te Regem, vir fortissimè, non nunc primum cognoscimus. Nuper sub privato habitu cum hic esses, tu peximus tuas dores, quas diligenter explorantibus nulla minoris sortis simulatio eripuit. Tunc quidem me mihi reddidisti, cum animam propè meam latrones abstulissent in cistula. Iam vero ut afferas tuum munus, siue tuo siue cœlitum consilio huc cum armis appulisti. Quippe improuidam, & pace nimia deceptam, Rex Sardinia Radirobanes bello aggreditur. Expectamus quotidie classem nostris littoribus infestam. Nec contrahi vires tantillo momento potuerunt. Mulier sum. Filius abest. Tu patrocinium suscipe, & gloria tua tribue ne Reginam, & iniuriis petitam, videaris despexisse. Equidem summam tibi rerum permitto. Tantum aliquos dies ad præsidium morare, ut nemo de Radirobanis furore sine mentione tuæ virtutis loqui possit. Quantumcunque, & quocumque festines, legitima erit hæc mora.

Hæc dicentem non modò maiestas, sed & mœstitia ac penè lachrymæ commendabant; Pudebatque Poliarchum extremam oranti opem tarde annuere. Sed rursus amoris sacramentum, & quod supplex etiam ac misera erat Argenis, submouebat stimulos præsentis pietatis, donec vehementer miratus Radirobanem ab Atris timeri, quem credebat in Sicilia esse, percunctatus est, ubi ergo terrarum is degeret. Quem postquam intellexit à Sicilia abscessisse, & vel esse in Sardinia, vel aduersus Africam nauigare, acerrimo metu cohortuit, ne rapta aut tradita Argente recessisset in patriam: Nec distulit questionem. *Ecquid audistis, ait, illum Siculi Regis generum esse? Hyanisbe quæ ex Archombroti litteris certa erat inrupta esse Argente (breuiter quidem mirata, quid hoc ad Poliarchum) negauit eiusmodi quicquam factum. At illignarus*

quis hanc sibi operam dedisset, qua depulsus ratione Radirobanes, quove auctore esset, cogitauit, nihil tunc igitur cause esse, ut tam preceps Siciliam cum exercitu peteret. Nam quid præter Radirobanem vrgeret Argenidæ? At vero apud omnes pro fugitij infamia fore si desereret Hyanisbem, & veluti traderet hosti. Mittendum ex fidei hominibus aliquem qui interim Argenidem solaretur, & negotij admoneret, quod necessarium fortuna obiecerat. Quod si non impetu hoc bellum veniret, sed tempore traheretur, tunc se pace Reginz, relicto in Mauritania præsidio, cum copiarum parte discessurum ex Africa. Neque partium manendi incitamentum erat Radirobanes, velut fatalis hostis vbique obiectus: Vlturum enim se specie vindicandi Hyanisbem, dolores quibus ille Argenidem cruciauerat. His paulisper pensatis, Reginz in hunc modum respondit. Quod silentio meo suspensam te habui; ne crede, Regina, me ambigua consultatione versasse an esses relinquenda; id est, an paulo nequior ipso Radirobane esse possem. Sed me prædonis, non nunc primum apud me damnati scelus mouit; rursusque meæ fortis felicitas, quæ meos errores propitia huc aduertit. Nā seu te, Regina, seu causam, seu benevolentiam in me respicio, tanta verecundia tibi deuinctus sū, vt negare nil liceat. Quando igitur ita res tuæ sunt, omnia mihi posthabeo; Vtere regni mei viribus; sciasque in te colenda nihil me tuo filio celsurum, neque impune, me viuo, futurum Radirobani, quod tuam veluti orbitatem prouocauit.

Adeo hæc læta vox Hyanisbe & Proceribus fuit, vt in Cælestis suæ ædem plerique decurrerent, omni suffitu gratias habituri de aduentu Poliarchi. Nec religionem popularem auersata Hyanisbe, etiam Poliarchum prouocauit ad templum. Concitata iuueni erat ex maritimo periculo pietas; vt nec inuitus ad numinis Afri limen ac-

cederet. Vidit ergo, & amoris sui vota illi Cœlesti commendauit, quam, seu Venerem, seu Iunonem existimes, virginis specie factam leo vehebat, oculis in altum erectis, pectore quoque & primis pedibus in sublime ita versis, vt in cœlum eniti videretur. Cœlestem Venerem, Parcarum natu maximam, primi Assyrii, coluere. Hinc non longe ad Tyrios potuit commearere religio, & ab ijs inter Carthaginis auspicia Africæ tradi. Tunc quidem honore præcipuo Mauris erat: & sub signo istos versus marmo re inciderant, quibus non modo illa Dea, sed & Africa celebrabatur.

*Ne, cœlum, ne, diuino subuecta Leone
Irrupisse velis. Magis hic tua limina serua,
Limina, que votis meritoque implemus auro.
Tu si diua faues, Libycis non finibus illa
Præster humus, cni Sidorij de littore Ponti
Virgo tulit nomen falso subuecta inuenco;
Aut molles Asia tradens, quâ Martia multum
Frangitur, & blando lasciuis sydere Virtus.
Aspice quam latis iactat sese Africa fatis.
Illa m ingens enuis Nereus amplectitur vlnis,
Ceu custos, totamque videt. Ni faucibus obset
Vna Pharos, geminam que solo discriminet aquor.
Ridet cultus ager, facili sata credita siccum
Fœnore; Magnamini celebrant deserta Leones,
Et dites strident ebora inter candida sylua.
Hesperidum hac fuluros genuit terra arrea ramos;
Hesperidumque Atlanta patrem, qui vertice magno
Aræus in miseræ cœlum descere ere gentes
Non sin't, aut tacitis sordescere sydere terris.
Hic tepidus lanit nascentem Pallada Triton.
Hic & fatidicus medys in Syris bus Ammon
Haud sitit, & multa velat sua cornua syluâ.*

Nos pater Arcipatens, nos & Lunonia seruant
 Namina, nec montes spernit Deus alis auis.
 Tu quoque, Coelestis, Genitrix tu maximarum,
 O adsis, Libycas & quia m' d'cere dotes.
 Certabant, seu Musa chelym, seu sumit Apollo,
 Te, Dea, te primam, & tecum tua munera narrent.

Nuncupatis apud Coelestem votis, reliquum diem bel-
 licura absumpsit. Quinquaginta varij generis nauigia e-
 rant Poliarchum comitata. In ijs vltra duo decim armato-
 rum millia ferebantur. Pars classis tempestate debilis in
 arenam subducta; alia, pelagi fluminisque obseruatura cō-
 finium, cum Mauritaniae triremibus in stationes diuisa est
 Trabes, remos, & cum funibus vela, omnia denique arma-
 menta, ingens festinatio conferebat. Inter mare & urbem
 delectus castris locus, & additi Gallis Mauri vexilla in eo-
 dem fixere Principio; in diti more gentis ferarum. ingen-
 tium pelles, & Elephantorum terga curuantes in vsum
 clypeorum, Paucostamen hos esse Poliarchus dolebat.
 Nam vix ad tria millia scripti milites erant, Crues autem,
 castris inepta multitudo, intra Lixam cum armis ad mo-
 nia aggereque seruandos continebantur. Neque ille du-
 bitabat quin eum Gallicis quas aduexerat copijs pos-
 set debellare Radirobanem. Sed si bello non praelio o-
 pus erat, quid faceret in Siciliam iturus? Solusne profi-
 cisceretur? an suos milites secum abueheret, quos Hy-
 anisbe propemodum solos habebat? Huic curæ intentus,
 constituit hortari Hyanisbem, vt gentilem aciem amplio
 ridelectu adornaret; Non quasi Radirobanis metu, si uive
 discessus mentione iniecta, sed veluti transferendo in
 Sardiniam bello, si forte timidioribus mutatus confi-
 lijshostis cessaret.

Igitur postera luce, de belli ratione cum ageret, suasisit, vt
 tributa in belli apparatus Mauris omnibus imperaretur

Quo Regina pluribus cohortibus, atque turmis, gereret bellum; Numidas quoque qui in vicino erant, mercede conduceret. Vtilissimū cōsiliū (retulit Hyansibe,) & quod mēx etiam menti succurrerat. Sed quis locus convocando nunc ex tota gente concilio, cuius necessaria est tributis indicendis auctoritas? Stupuit Polarchus, liberis regnis affuetus. Non ergo ius regium, non regionis discrimina, satis populum cogere ad tributa, nisi ipse per homines à se legatos consentiat? Scilicet nervos imperij, id est ararium, in potestate populi esse? Hunc arbitrum rerum, & suorum Regum Regem vno hoc iure publicis omnibus ceptis, consilijs, viribus, moderari? Certè non regnandi veras leges hoc pati, non cum summi imperij nomine convenire. Capite deinde hortati Hyansibem ut excutere anniteretur pessimi moris iugum, quo sceptrorum libertatem Mauri adstrinxerant. Et tentandi an id populus pati posset, tunc commodissimum tempus esse, cum externo pauidi bello, crederent pensione quam Regina imperasset, se salutem redimere. Videberis, inquit, non novandis quidem rebus intendere vim regiam, sed sub discriminis articulo extraordinaria quidem sed necessaria ratione id aris impetrare à civibus. Quod si successerit, præiudicio utique erit, ut & in ceteris periculis, nihil rogato populo idem necessitatis terror ad tributa sufficiat. Et, ut quamvis aversa, aut fastidita rerum species ipso vsu nobis conciliantur, paulatim assueti patientur ex vno Regis suffragio rem pendere; magno quidem ipsius populi commodo, cui sæpe libertatis vna bra illud.

Scio, retulit Hyansibe, multum mihi, proliques accessurum, si hanc nobis potestatem pararem. Sed nec ut quam absque discrimine ea novitas proferretur in populum, & nunc omnium minime, cum in hostem concitandi sunt animi; iam quo satis externi est mali, absque civili

discordi. Et lepotefficacius Radrobant pugnarem, quam ille omnino exercitus quem patat Nam & Maurorum contra me stultitia accenderem, & illi placere n. Dij prterea obstant ne hunc morem violare aggrediar, quem omnino ex illi mo sanctissimi & æquitatis plenissimum. Quem autem? subijcit Poliarchus. Ne, inquit Hyanisbe, inconsulto populo aut invito, vlla tributa Rex imperet. Placetne Regi næ personam nunc exuam, quæque tæpe in hanc rem audiui, aut ipsa cogitavi recentiam; Vel vt mecum sentias, vel vt errore me liberet? Placet, inquit, Poliarchus. Parrocinare illis, qui nec perdit nisi propriæ potestatis licentia possunt, nec seruari nisi ad obsequij reuerentiam adacti. Simul se ad auiliendum cõposuit, iuuenili animo indignatus id quod tantopere sentiebat oppugnari; Neque ratus Hyanisben tam ex animi sententia loqui, quam subdugæ potestatis pudorem specie æquitatis tegere velle, quasi subleuaturam suas angustias, si ad sortem ad quam ipsa adigebatur, alios Reges damnaret.

At illa, Principatus conditos scimus, vt vi sublata quæ omnia ad potentes trahebat, ex naturæ & rationis imperio aguntur res humane Quid autem ad naturam magis potes accedere, quam vt quisque opibus industria sua partis fruatur, aut rationi ciuili cõmodius, quam vt intelligamus quid nostrum, quidve alienum apud nos sit? Atqui de medio vtrumque tollimus, si quæ ciues sua diligentia peperere, vindicamus vt lubet erario, facimusque ne sciant quantum ex domesticis opibus Regi, quantum sibi iura attribuant. Quæ enim id sciant, eam non hoc suum, ac ne legis quidem arbitrium sit, sed Principis duntaxat vnus, cumque tributo semel exiit, adhuc ipsi simpliciter suis bonis non gaudeant, quæ alijs scilicet Regis editis possint rursus delibari? Mte hereditaris atque onfuse, quæ mala sint si ignoras, respice feruentialitibus

fora Hanc communionem, hoc cahos, non amici, non fratres diu ferūt. Ipsæ denique vxores scire volunt, suis ex bonis quid in maritum transferant, quid que sibi recipiant. Quis igitur diuturnam, & publicam pacem speret, si quæ Rex adimit ciuibus, facit sua: quæ relinquit, adhuc habet cum illis communia?

At verò vbi tollendi, tradendique fines sunt, ea æquitas à natura præscripta cuique familiae limites suos, iura, officia designat. Spes deinde placendi, & aliquid vtrumque impetrandi, mutuam necessitudinem iungat inter Regem, ac populum. Quippe populus, ne Princeps commissum sibi ferrum summo iure stringere amet, ne temerè ineat vel bella, vel paces, ne imperitis, aut leuibus publicamunia diuidat, sponte regiam gazam de suo implebit. Erunt hæc præmia, quibus Principis virtutes donabit, simulque præteritis beneficijs gratiam referet, & futura merebitur. Rexque vicissim non committet, vt ciues suis aut externis meribus lædat, nihil quoque, si durius cum illis ægetur, de suo concessuros. Hæ sanctissimæ sunt habena, quæ Regem, populumque iungentes, vtrumque ab iniurijs, & superbia arcet luxuriaturâ potestatem.

Sed opus est scilicet ære ad quotidianos Regis sumptus, & ex magnificentia Regum de viribus & opulentia regionis exteri iudicant. Quid præsidia? (inquier) quid classis? vix vllum profundius mare quod ingestas opes absorbeat. Equidem veræ hæc esse, experimento quoque comperimus. Sed nec vllis Regibus tam angustè à populo legem dictam existimo, quibus ad hæc regni muera, atque insignia, non opes sufficiant. Ingentia illis patrimonia, & si probè curentur, satis dignitatem assertura. Portoria quoque nō pauca, licitatoribus magno redempta. His pleraque præterea iura, & in alijs gen-

tibus, alijsque diuersa sunt. Hæc gaza, hæc opes. Regi ad splendorem sufficient, si regnare solus uolet, nec prodigis animis quos insanè aut seruiliter amat, pene in purpura communionem asciscere. At ubi tam perdendi, quam rapiendi auuiditas illum inuasit, ut nec assuetæ, & legitimæ opes, ita nec vlla tributorum acerbitas tantam voraginem explebit. Subeat imperia populus, suam operam, suosque labores in ærarium cõterat: at is Princeps (ut de Erisichthonis fame pueris narramus) semper vacuus, & erectis in futurum votis, egebit. Et quoque profusior, quòd facilius crederet rediturum sanguinem cõfecto ærario. An ergo miraris abstinere populum nihil profuturo obsequio, & negare proceribus paucis, qui Regem circumsident, opes sibi, & liberis paratas: quas tamen & Regi donabunt, ubi illas iam non ex prodigæ mentis morbo, sed efflagitantibus patriæ rebus exposcet?

Audio quoque in gentibus quæ patientissimæ tributorum sunt, minus illo obsequio Regibus agi, quam creditur: quia patrios fundos, & quicquid Regibus in domestica hæreditate est, paulatim hæc facilior popularis pecuniæ ratio atque fiducia euertit. Negligentia enim patrimonialia illa Regum, tanquam angusta, aut laboriosa, aut denique ad priuatorum sortem accedentia incipiunt, mox in gratiosos homines diuidi, pignori dari, veraque aut simulata emptione excidere. Ita Reges innocentissimū viuendi genus emittunt de suo vestigali, aliudque instituunt proximum prædæ, nec tam auctis, quam mutatis opibus, tamen veluti victores ferociunt.

An denique legitima regna à seruitia tyrannorum distinxeris: si utrobique res suas precario ciues possident? miserorumque hominum tota interdum cum suis laribus supellex, de exhaustis domibus rapta, sub hasta, &

praconibus prostat? Nec inuidiam facio vani spectaculi mentione, si vera retulere qui in regionibus fuerunt in eam sortem Regi obnoxii. Quod enim viritum imperatur, ut leue sit opulentis: At rusticos, at colonorum tenuiores saepe sic premit, ut non penum aut stratum relinquat, in quo saltem percussi conquiescant. Quid hoste victore expectarent acerbius?

Tetigit Poliarchum de agricolis inuidiosa narratio. Itaque non passus plura dicere Hyansibem, ita orsus est. Nollem isti (Regina) per quos haec crudelium, ut memoras, tributorum fama ad te allapsa est, maligno compendio tradidissent rem obscuram, sed aperta rei serie essent usi, quae tam Reges, quam ipsum vestigalium morem absolueret. Nunquam enim Regibus est animus haec edi crudelitatis exempla, quae memoras. Si verò Quaestores, ac Iudices fortè interdum atrocius quae iussa sunt extorquent, aut quid viritum indicunt, quid de tributo exoluere quemque oporteat, iniqui nonnullos extiterint. An ideo Regibus, tributisque tam sauit et irascendum? etiamque soluendi in totum publicae rei nerui, quae ex cuiusmodi vestigalibus constant? Esto enim. Pone eos errare, qui ditiusculis in singulos oneribus sunt delecti: Adde in capiendis pignoribus praeter modum, sauire Lictores: Facias quoque et placet, in crimine esse Reges, sub quibus ut mores rigeant: At nihilo iniquior erit ipsa potestas Regum, ius, inquam, de quo agimus, indicendi vestigalis. Nisi fortè iustae res non sunt, aut leges, aut iura, nisi cum ijs iuste utimur, exuuntque naturam ad virtutem eorum, aut vitium, quibus commissa sunt. Quid si populus iusserit tributum tibi conferri? Nihil magis legitimum, inquires. Sed in eo colligendo, si, ut saepe fit, iniustius, du-

riusve cum civium aliquot agetur. An post hanc iniuriam legitimum esse desinet, quod consensu popularatum fuit? Nemo verorum Regum est, cui inconsulto populo belli indicendi, pacisve firmandæ non summa potestas sit. At si temerè eo iure utentur, hostemque intempestivè facient, aut laceissent, quanto id populo damnosius erit, quam vlla tributorum aviditas? Neque tamen, ò Regina, hanc ides armorum potestatem negabis esse iustissimam, quod eam, ut constat, possumus iniquissimè usurpare: Ut inde intelligas, ex ingenio, aut scelere hominum non æstimandam esse rectitudinem legum ipsarum.

Aiebas, daturos operam Principes modestia, exterisque officijs, ut in suarum virtutum præmium ferant sponte à civibus tributa. Nescis enim quibus maxime Regibus apud populum sit veneratio. Quam sæpe rectas artes despiciat, falsisque virtutibus, aut splendidis vitijs decipi amet, ut denique eius studia à salute publica divertant. Imo adulandum plebecule erit, & ex illius libidine capeffenda negotia, ut deserti officij mercedem Principibus committat. Frequens pretio renouabit, pretio lasciviet, & peribit. Malè agitur, cum rebus humanis, si non bonis, sed plurimis placere Reges volunt.

Salubriores fieri aquas putant, ubi ex puteis assidue hauris: que, si cessas, aliquo tempore emoriuntur: Haud disparis fati vires, & animi vulgi sunt. Ipsa laboris assiduitate crudescunt, & ignaviam odere. Otio corrumpuntur. Nam igitur utilissimos neget stimulos esse, qui ad diligentiam omnium virtutum fecundissimum eos adigunt, & ad negligentie torporem non sicut conuincere? At qui nulli ad eam rem actiores quam hæ Regibus pensandæ pecuniæ. Quippe si societate amore, vivere parè, & negligens corporis cultum maluerint, quâ

labore opulentiam parare: non ideo in remissionem solui licebit, sed à futura abeuntibus, præsto erit hic Regibus, aut verius patriæ debitus labor, quo pensio- nem parent haud dubie à lentis etiam, aut inuitis exigendam. Ita dum coguntur ad alienæ utilitatis operâ, pro se quoque assuescunt laborare. Mox illos plusquam pro se, aut pro Rege tenebit ipsa laboris; & industriæ consuetudo. Hinc artificij cultus, hinc corporibus, & animis vigor, & in pari omnium assiduitate, regionibus opulentia non mollis atque luxurians, sed virilis & robusta. Eadem operâ rudis plebs, atque incondita, sparsique in agris ad pascua, aut aratra homines, domiti labore, sensuque fortis suæ monentur se obsequio, non imperio genitos esse. Qui, vbi non in usu, aut potestate Regum sunt illa tributa solertiam sollicitatura, sæpe feroces, nec magistratibus tractabiles, stolidè, aut periculosè superbiunt. Nempe ingensa, quæ virtutibus non impleueris, vitij vacant: veluti cessante cultu ager, quæ mensibus onerare timueris, se inutilibus herbis sponte exhauriet.

Finge tamen esse leges, quæ negligentia, & otio multam dicant, suoque satis ingenio vulgus acui ad laborè. Demus præterea populum iudicio non carere; & Principe instam utique opem petente suas impigre opes collaturum in publicum. Quid verò si occurrunt, quæ & subito peragi debent, & nisi publicis sumptibus non possunt expediri? Dum monetur populus, de delecti vocantur, aliquot mensium labor est, & religiosum hunc ordinem non expectant negotia, effluitque inter moras rei gerendæ occasio, aut ingruit malum, quod præsentibus repulisses stipendijs. Quid dubitas, Regina, vel ex statu præsentia noscere, quàm iuste de moribus illis querat? Instat hostis externus: bella non auro minus, quàm ferro geri-

solent. Quia tamen citius aderit hostis, quam populus conveniat, deerunt tibi publicæ opes, quibus alas exercitum, & ex vicinis gentibus auxilia contrahas.

At nec subita modò Regibus occurrunt, sed sæpè secreta, quæ & interest non vulgari: & inter hanc tamen quærendæ pecuniæ rationem, regi vix possunt. Voles in vadere in hostem imparatū, aut quæ olim tua rapuit inopinatò recipere. Interestne ille, aut omnino vicina consiliū intelligat. In hanc rem igitur dum necessarias opes quæris à populo, indicisque consiliū, an proferes in publicum tuæ mentis arcana? At simul tuorum conatuum velut animam in vèrum effuderis. Sin verò (vt oportet) habeas hanc molitionem tibi secretam: quid causæ ad populum afferes rogandi tributi? quid silentus est, impellendi? An præterea amulas circum gentes, aut illos omnino quorum interest te esse quietum, ineniosos fore, vel segetes existimas? Quos vtcumque sefellisses, consue ta nec strepitu, publicisque rumoribus notata, potestate exigendi tributi, hos ipsæ conuentus celebritas, quem ex omnibus provincijs cogis, quique ignorari non potest, ad suspiciones, & sui curam, erexerit.

Si verò (quod sæpè fit) non civibus cum Rege conveniet, si contemptu, vel odio eum laedere amabuat, illiusque consilia quaquam recta despicient: quid rebus tandem fiet? Vt si qui imperiti dum hostem ferire statuunt, seipso obuerso telo transuerberent ita populus suo, & patriæ iugulo imprimeat vulnera Regi inuiso destinata, negatis stipendijs, quæ Reipublicæ tempus efflagitat.

Quid denique regiam potestatem, quam omnium potissimam vel ipsi fatentur, qui nolunt experiri, ea debiliorem statuimus, quæ alicubi Optimates potiuntur? Centè enim in gentibus, in quibus Senatui summa potestas est, non consili, non regari populus solet, ve-

litne, ac iubeat Rempublicam suo ære esse adiutam. Decernunt ipsi Patres, sanciunt, imperant, & populum nolunt ad tantæ potestatis gustum atcolli: quæ, si rectè sentimus, prope summa in ciuiliū rerum momentis est. Cur autem id illis iuris sit, & ad Reges non pertingat? Si, inquam, legum condendarum Regibus ius est, non minus quàm in eiusmodi Republica Optimatum concilio, si non in ciues angustius inortis, ac vitæ arbitrium: si par denunciandi belli, aut fœderum iniendorum authoritas (quæ apud homines grauiſſima censetur) cur tantum vna hæc impari iudicandi tributi potestas sit? Quæ leges? quis populus ita inſit? vnde origo discriminis? aut cur Reges agnoscant populi fasces, quos Optimates premunt?

Poterunt tamen auidi, aut negligentes æris Principes peccare in populum. Certè enim, & in cæteris etiam rebus, quas non idèd iuri eorum detrahimus. Vbi candidus ille, vbi innocens enſis, quem in immeritum vulnus non possit gestantis temeritas vrgerè? At regionem exhaurient contracto vndique auro. Rara hæc (si continget) & breuis iniuria: cum sub Regibus solis sit qui in ærario extruere inutiles cumulos amant: adeoque à Principum genio id vitium dissentiat, vt vix duos serie iunctos adhuc infecerit. Sub his verò qui sunt in exigendo, largiendoque immodici, quamquam iniquissima libidine plurimos læduat, hoc saltè publicarum iniuriarum lenimen est, quòd vt Oceanus exceptas fluminum aquas, nebulis, imbribusque reddit terræ: ita illi per Procures quibus indulgent, subinde remittunt in vulgus quicquid exfluxerant. Quamquã porro ad publicam pacè est, ne ciuium in se fidem Princeps immodicis vestigalibus læcessat: tamen, si calculum ponis, rariùs gentes seditiõibus arfisse reperies, quibus ad tributa fe-

renda satis est Regum nutus, quam quæ se ipsas ad illam patientiam non comparauerunt. Ad eò sapius in publicam peccat pacem vulgi sagina, & quedã imago nimia libertatis, quam vel duriorum Principum leua seueritas.

Pudebat Hyanisbem fateri se tam subito esse mutatã. Quippe haud agrè persuaserat Poliarchus iura illa Regibus deberi. Ergo molliori sermone, & perfunctoriè quæ audiuerat refutando, paulatim in eandem sententiam concessit, & hortante Poliarcho, statim occultam inijt viam parendæ potestatis. Præcipuos suæ Liæ Magistratus iussit acciri, breuiterque memorato bellorum quæ instabant discrimine, petijt vt sibi confestim talenta centum magna, ex ciuium ære conficerent. Illicò parueri, satis periculi imagine ad omne obsequium compulsi: & foelicißimæ celeritatis fuit, quod intra biduum comportata pecunia tanto exemplo reliqua oppida impulit ad eiusdem officij curam. Liberalitatis etiam, & munerum causa ob natalem Hyanisbes geminabatur, qui opportune tunc incidit. Is dies, quamquam tanto in motu, omni remissione cultus fuit, qua pacis otia celebramus. Comestabundi in vrbe, & castris seque, & pocula coronauerant, adeò vt sub noctem Gelanorus, cui credita erant castra, Poliarcho nunciaret, eam licetiam sibi non posse. Ille ad vallum properauit, haud ignarus in bellis nullum fortunæ tempus dandum, quo ipsa subitis calibus utriusque gaudens, possit improvidos, merentesque percellere. Sed plerisque iam domitis mero somnus irrepserat. Iacebant inter vina, aut accipiendo inepti imperio cantabant: Nec Mauri quidem tantum, sed & Gallorũ vulgus. Poliarchus Gelanoto, cæterisque qui cõpotes sui erant, castra, atque vigilias, & ebriorã hanc turbam in persecem endauit: utque erat festißimi ingenij,

cum in vibem redisset, et beris erit, afflexu, cubus unus
suorum Druidarum in tentulentos se cludit.

Veni iò numen, fesso Deus ecce ti multu,
Ecce Deus. Lati Bacchum aduexere fureres
Pampineo i signem curru, quem Tigride multâ
Axis agit, cæli spolys armatus Eoi.

Æra sonent campis, omni que à fronte Corymbus
Nutet, & attonitam vmpant caua tympana noctem.
Veni iò numen. Ninius quatit omnia Bacchus.

Hic tropidi postes pulsataque tella recedunt,
Hic hederæ, hic picto salient monstra ebria calo,
Et quicquid timidi Mæneidas induit alis.

Non magis Odyssias, cum nox Trioterica matres
Impulit, aut Tyriam stimularunt Orgia Dircem,
Arua fremunt, spumat multo craterere vocatum
Numen, & in belles ardent concurrere Thyrsi.

Non tamen hic cedes, facta aut Pextheia Bacchus
Atulit, erranti truncum, vel falce Lycurgum,
Sed trepidos gressus, blandoque papauera somno.

Forstrem, & timidas ignota audacia mentes
Implet, & expulsa mirantur cedere cura.

Ecce iacent nullo perfusa sanguine turba,
Victor inqursum perflant, Secura malorum

Fortunâq, cohors. O captis numen amicis
Gentibus, & tanto felix insania lucro,

Mibrenis, & primos expiratura sub ortus!

Sed nec remiges, militè que tota classe minor lætitia,
ac deinde sopor inuaserat, adeo vt a grè deinde proprio
periculo, & penè vulneribus, ponerent somnum. Ipsa
enim illa nocte aduentans Raditrobænes, ferociter à mari
in capacem fluvium egit nauigia, strenuè que oppressis,
qui pauci ad custodiam vigilabant, totum littus sipam-
que obtinuit. Præfidia ij relictis nauibus ad castra con-

fugiunt, aut amentes terrore, ad portas ciuitatis tunc sibi quam hostibus clausas: Alij triremes in altum impulere, quâ hostem abesse silentium monstrabat. Radirobanes suorum plurimis confestim expositis; imparè quoq; dato terrore ciuitatè fore existimans, milites distribuit, qui in litore consisterent, quiq; scalis niteretur per mœnia. At non Gallis, & Afris, qui in terra confederant, formido eadem, aut fortuna, quæ classarijs fuit. Gelanorus audito tumultu in litore, iuber passim excitari dormientes. Multis somnus mentem reddiderat, alijsque periculum. Ipse dispositis per vallum custodijs, & Micipsæ commendatis (dux ille Maurorum militum erat) cum parte suorum, hostem iam veluti victoria securum aggressus est. Radirobanes posteaquam intellexit adhuc esse qui sua defenderent, aut nescius locorum iniquitatem ignaris, & aduenis intempesta nocte timendam, reuocari suos iussit, satis egisse visus, quod æquore victor, statuere primo impetuposset in arenam tentoria. Facilem quoque in erastinum victoriam augurabatur, ignarus cum Poliarcho decernendum, & Gallicis turmis. Contentus etiam Gelanorus, à castris, & vrbe prohibuisse hostem; non perripit ad eorum stationes, prælioque nocturno, præsertim absente, & inconsulto Rege, abstinuit.

Prima deinde luce Poliarchus, qui apud se non erat ex cladis nocturnæ dedecore, suos ac Mauros, ad concionem vocat. Ibi questus militare flagitium esse admissum ab ijs qui seruauerant maria, adesse exermes iussit, quotquot ex Gallis à classe aufugerant, eosque in fortuitam seriem digestos decimi cuiusque expiari supplicio. Eadem Regis seueritas in suos Mauros erat. Sed cum iam numerati ducerentur ad poenam; illa pro Gallis, ipse pro Mauris, orauit. Ita leuiori infamia, & in delictis militum assueta (nâ inuictum facinus non esse intererat) qui-

busdam aliquid sanguinis de lacerto missum est: fossam alij seminudi ducere iussu; alij pariculu stare in foro, sui spectaculum civibus præbituri. Et quamquam id tempus egebat militibus, relictis sunt tamen eo die ad dedecus, vt cæteros animaduersio nis timor acueret.

Iamque ipse Poliarchus coccinea insignis chlamyde eminebat in Numida equo, nudumque verticem huic illuc ostentans, sui reuerentia, & spe vicendi omnes ordines implebat. Relictis deinde qui regiam, qui mœnia, qui claustra portarum tuerentur, ad castra cum cæteris processit, militibus ex imperio Gelanori, iam in ordines passim euntibus, Quippe, & leuiter armati iustæ pugnæ initia vtrîmque libauerant, & Radirobanes totam aciem instruebat; longè animo vultuque cõmetior, ex quo à captiuis audiuerat, illic vnum ex Gallicis Regibus esse, & Poliarchum appellari. (Nam eo nomine ille cæseri volebat quo apud exteros se celebrauerat in tenuiori fortuna.) Statim Radirobani occurrit, ita iuuenem vocari cuius amore capta Argenis sua fœdera despererat. Sed an is ipse esset, haut immeritò ambigebat, quia & multis idè nomen poterat conuenire, nec de eo Selenissa, vt de Rege meminerat. Ac vt maximè Rex esset, vnde tunc ille in Africa? quis Deus hoc æmuloi par cõposuisset ad certamen? aut quod rixarũ ingeniu, vt idè occupato Argeni disanimo interuertisset suas spes in Sicilia, & nũc veluti ex cõpacto aduersaturus cõsilijs suis in Mauritaniã venisset?

Sed imminens prælium dilatatum, tot cogitationum feriem vertit in iram. Planicies modica erat à loco, quæ castris Radirobanes insederat, ad vallum Poliarchi. Hæc ad pugnam destinata, armis vndique, & signis fulgebat. Vterque Rex dexterum cornu suorum tuebatur. Læuum Sardonum regebat Virtiganes, & honori Maurorũ, Poliarchus dederat, vt in læuo senex Micipsa,

magnâ illa gente nominis imperaret: Huic tamen additus Gelanorus, ut vigore ætatis sufficeret ad ea, quæ ætas in Micipsa detraxerat. Annotatum est ad victoriæ ingentem fiduciam, Gallorum Maurorumque paucissimos in prociâ nuncupasse testamentum. Ad eò non vincere modò, sed & frui victoriâ sperabant: Vbi signa cecinere, initium pugnæ à Sagitarijs fuit. Sed feruidius quam ex Imperatorum præceptis campo decurio, totæ acies ad pugnam coierunt. Sic ademptum spatium sagittis fundisque est. Vix locus ad hastas phalangibus, vix satis vertebantur equi in turmis. Ita omnibus primo ardore concitatis, nemo tamen aut vires Poliarchi aut animû æquabat, quamvis & Radirobanes æmulatione terribilismemorabilem pugnam egeret; & multi suis ducibus digni laudarentur, vel sua, vel hostium morte. Luebant plerique infantes paucorum insaniam, &, quod tristissimû bellorum nefas est, non ex offensa, vel odio, sed partione fortunæ habebant, quibus vitam eriperent.

Iam sanguinis multum erat, cum fatis adhuc plurimum necem properantibus visum sunt Dijs intercedere. Quippe ea nubium caligo condidit diem, ut veluti ad intempestivam noctem plerique horrescerent. Fulminum deinde strepitus, & decurrentium fulgurum mixta, ad religionem metumque furorem in alternis cadibus bæbantium convertit. Sed adhuc implicitos, dubitantisque Dijs parere acti, in vesaniam Elephanti diu sunt, quos Hyanis iusserat cum frontalibus, cristisque, & turribus promoueri in aciem. Plerique eorum nuper in venatione capti, & adhuc propemodum iudes, nondum libertatis, & ferociæ erant oblitæ. Adhuc verò Europæ incognita erat hæc species. Immensum, & informe animal: penè omnibus membris vana mole confusus. Mersum caput inter humeros, nec à globo multum dispar, nisi qua proboscis

in terram descēdit, scēdē promissa à naribus, & si color ab sit instar longi, & tumidi anguis, neruorum circulis ita articulati nexa, vt contrahi, laxarique flecti etiam possit & esse pro manu. Patulæ aures vtrumque tempus tegunt. Oculi exiguorbe, sub tumida fronte reconditi. Ebur quo pretiosissimū sunt, longè ex ore eminet, penè instar lituorum, nisi quòd debiliori parte inflectitur.

Ad hanc formam, non obstupuerant modò Sardi, in quos bestie agebantur, sed & Galli sua illa auxilia, haud intrepidi videbant. Postquam verò subitis tenebris cœlum inhorruit, Elephantū tam pauere faciles, quàm irasci, tumultūque insolito, qui edebatur in nubibus attoniti, iam cœperant difficiliōres esse regentibus; cū ingens, & penè in oculos fulgur impactum ad eorum valentissimū turbauit, vt repente venteretur in rabiem, immemorque disciplinæ, sese in cursum quā impetus erat, effunderet. Prorumpunt & ceteri disiectis rectoribus, eūque sequuntur. Mox acrius concepta amentia, omissoque gubernatorum impetio, iam non alteri modò parti, sed omnibus hostes esse videbantur; decurrebantque per aciem inter arma, & tumultum ferentes rabie, & quia exitum per tot cuneos non videbant, tanquam maculis induti quærebant libertatem. Plerique Gallorum ordines laxauerunt: Neque Sardis militia constantior fuit, vtrique postquam obuī furentium bestiarū oppressi vestigijs iacere, quidam etiam proboseidum nexu ligati, proiecistiue sublimes in aerem. Moles illarū, & nouitas, & horribile virium experimentum turbatis militibus mentemeripuit. Aduenisse Deum iram, vel facta, tunc primū ad dirimendam aciem monstra, audebant conijcere. Multis vidisse furentes belluas satis erat ad fugam. Longiùs remotos terror sociorum in vesaniā abstulit. Equi maximè consternati, nec ferentes odoris

insolentiam, dominos plerumque indignantes per loca præcipitijs intuta, aut hostibus egerunt.

Tantum aciem a tredecim belluis (nam omnino tot erant) susam esse, fortunæ ludibrium fuit, quo probatū est non plus corporum vires in prælijs valere, quam affectus animorum, nec multitudinem magis ferro, quam timore esse domabilem. Timebat Poliarcho in fidias, iudicque palantes, si qua ingruisset noua vis, tardè coituros videbat. Idem Sardinianæ re. Ergo ducum, tribunorumque admonitu passim secerni cœperunt quos è diuersa acie vnus terror miscuerat. Multos enim in auctu agmina tam altè, siue sua, siue equorum fuga prouexerat, vt redeuntibus periculum esset, ne deprehensi cæderentur ab hostibus. Sed vt plebeorum memoria fatorum perierit, in paucis Radiobanis fortuna memorabilis fuit. Equo ille vehebatur, cætera quidem ad bellum aptissimo, sed indocili ad conceptos pattores, quos vt ratos irahabebat furoris simillimos. Tunc verò cū Elephantis debellatas timore copias fuderunt, totius agminis, equis vno metu frementibus, exarsit in amicitia specie, nec qua iubebat dominus, sed tenax, lupatisq; quibus regerebatur frans potentior, sese altè penetrauit in hostium tuomas. Interim recedebant versus urbem alæ equitum admonente Poliarcho, vt illuc potissimum iter intenderent. Elapsi inter tamultum à Radiobane erant, quotquot ex suis circa ipsum pugnauerant, credebantque in ea mentium caligine eum vnà redijisse. Solus igitur, & longe a Sardijs diuisus, ferocia animi consternatione acerrima mutauit. An fugere in cassum conaretur tot telis circumseptus? an potius captiuitate redimeret vitam? aut quia capto luitio nis spes vix erat, spiritum temeraria, & impari pugna proijceret? Respiciebat ad suorum vexilla, procul illa recesserant. Retrò viam paulatim capefferet? at obstabant a ter-

ge conferti. Dum dubitat, dum furiosis votis fortunę maledicit, interim periculum creuerat, iamq; ad portas ciuitatis erat agmen, in quo latebat, & solũm restabat ad salutem, vt se vnum simularet de Poliarchi militibus esse. Multũ ad fraudem iuuat, quod initio pręlij, vt impuniũs ducem & militẽ agere posset, omiserat regia insignia, purpurẽ sagulum, cassidemq; vittatam, & ea cuidã Megalostheni tradiderat. Ita cũ trecentis Poliarchi equibus intrauit inimicę ciuitatis munimẽta: hætenus quidem fraude idonea: Sed quod deinde succederet? Militibus omnibus hospitia, aut tentoria sua erant. Si alicui manipulo se adderet, non lateret in paucis, qui plures, & armis occultus, fefellerat. Sin omnium cõsortia fugiebat, quid erat aliud quam solitudine suspiciosa se prodere?

Quamdiu igitur paucę hæ turmę circa forum steterunt (illuc enim conuenerãt, accepturę ducum imperia) haud ægrẽ multitudinis beneficio tutus fuit. Sed nõ multo post a Poliarcho nuncius venit, qui iuberet illa equitũ agmina quę urbem intrauerant, ad hospitia sua diuertere, & Reginæ intra urbẽ ea nocte præsidio esse. Hanc vocem Raditobanes penẽ exanimis accepit. Sparsim enim equites turmas laxabant, quisque occupabat notas domos. Hospites, Calonesque expediebant officia. Ipse, tanquã domum quæreret, vnus circuibat omnes vicos, nescius quos potissimũ fugeret, nisi quod obuij cuiq; formidolosissimi erant. Omnibus inuisus, & si caperetur, solo redemptionis suę pretio fortẽ seruandus, magis magisque auctam cum ira formidinem vixtensbat: aliquoties impetu sumpto, vt hostem confessus, & aut moriturus strenuẽ, aut salutem in præmium audacię laturus, prurperet per portę custodiam. Vna quippe tantũ erat in illo tumultu, quę curribus, & equis pateret, magnis quoque copiis obseruata. Nemo in via

accedebat propius frænum, aut intuebatur in euntem, quem non tamquam in se intentum nouo horrore refugeret.

Cùm pererrata vrbe non modicum tempus consump-
fisset in illo timendi supplicio, nec differri ampliùs pos-
set aliquod consilium, occurrerunt Agasones cum equis
dominorum, quos ad aquam ducebant. Eos Radiroba-
nes sequi instituit, si quâ eorum duâtu posset ad flumen
peruenire. Urbis autem situs hic erat. Altero à munimen-
tis radio flusbat amnis, ea parte qua itur ad mare, qua
& hostes castra locauerant. At quo latere vrbs erat Sar-
dis maximè auersa, ad ipsa mœnia pertingebat lacus in-
gens, sex vt minimum stadia latus, duodecim in longum
protensus. Nec erat præter hunc lacum, quo equi laua-
rentur aut biberent. Illic autem nullum ab hoste pericu-
lum: ciuitate per tot aquas, nisi nauigijs non perueni. Exi-
guam ergo portam, quæ ad crepidinem lacus patebat,
aliquot militum statione firmauerant aperiebantque bis
de die, animalibus ad aquandis, & ad ea teros ciuium v-
sus. Ad illam tunc Calones processere: Quibus Radiroba-
nes mistus postquam spatia vndarum vidit tam ingenti
campo porrecta, vii spem enatandi esse ratus, tamen ve-
luti vltimo horrore vires collegit. & sic per vota (vt de-
inde suis narrauit) Neptunum affatus est. O potentissi-
me illorum Deorum, qui eadem cum hominibus elemen-
ta incolunt, cuius dona sunt fluij, fontes, lacusque, has
vndas quas salutis incertus nunc in eo mitiga, & bone.
Ferant me, & in destinatas ripas placidè agant. Illi præ-
terea equo (nam & illi generi præes, equumque excussi-
siâ verberata humo) isti inquam qui mihi destituto pro-
cymba & vectore est, suffice vires, vt quem impetu suo
hostibus tradidit, eodem eripiat. Tu n ego de Afrorum
manubijs expressam in cre tui beneficij, meique periculi

memoriam, in Calaritano littore constitutam; quæ tibi fanum, & nemus mei Patres sacrauerunt. His votis tacite obligatus, primum libauit aquas, in vadi commoditatem leniter desidentes; Equum deinde potu refectum, paulò egit vltèrius, frustra admonentibus, qui cum eo erant in facu vastam in proximo altitudinem latere. Ille autem contemplatus, ad quam breuissimè ripam sinus vndarum ferrent, vtrisque calcaribus impulit equum, qui iuba ferociter concessa dedit se protinus in vndas, solòque eminens vertice incumbentem Dominum ferre coepit, quæ iussus est. Exclamant ex crepidinis, & primis vndis Mauri, errorem aut casum arbitrati, & moent, quæ commodius parte habenas reflectat. Sed paulatim procedebat in altum, omnibus qui id videbant, vt in viro, & subito casu, diuersa de eo iactantibus, nec dubitantibus quin periret. Iamque illum non viuere, sed cadauer deferri fluctibus credebant, vtiq; postquam longè recesserat, & tantum ex colore adhuc aliquid supra aquam eminere noscebatur.

At Radirobani, vt timorem latè circumstans periculum, ita spem dabat validissimus equus, quem voce, motisque interdum habenis reuocabat ad virium memoriam. Præstabant, & facilem cursum aquæ in neutram partem obnoxia: Nam nec aliquid fluebant, & tunc solito placidiores erant, cessantibus ventis. Cœpit tamen ægrius equus emoliri aquas spiritu, videbatùrque deficere, cum in medijs fluctibus arena sublimis, neque cedens vestigio, natandi necessitatem opportunè intermisit. Stetit ergo distans fessus aquis, totòque pectore altior, tanquam laborem miraretur, se anhelitu libauit. Sed Rex veritus ne exerciti nimio motu nerui post quietem rigerent, breues inducias ad respirandum fecit ad-

hucq; calidas suffragines motis calcaribus egit in lacū. Suffecit animoso equo concitum corpus, vndisque, & intentione natandi differentibus mortem, ad supremam ripam vixit. Tunc liquente spiritu vix moratus dum Dominus, sine lapsu descenderet, se in arena explicuit. At Radirobanes ad exhausti magnitudinem periculi horrens; quod in ciuitatem hosti in iatrasset, quod per immensum inde lacum, & penè grauiora ipsa morte pericula, effugisset captiuitatem, nouo metu excitabatur, timebatque, aut terra, aut lacu venturos, qui vincula, vel, si si recusaret, mortem darent. Longo enim ab eâ lacus, ripa suorum castra erant. Sed solutio fuit, quod prima nox ingruerat, semper ad latebras fugamque securior.

Interim Poliarchus diuisis militibus, qui in vrbis pernoctarent, aut essent intra vallum, ipse breuiter Hyannisbæ colloquutus, non mansit in Regia, sed in castris, sibi pratorium iussit statui, ad omnes fortunæ articulos intentus, si qui commode in hostem se præberent. Nec cessasset inter tenebras, nisi illum Sardonum consternatio Regem quæreatium retraxisset ad cauendi ambigendique consilia, quia incertum erat, quæ causa tot in illorum castris voces attolleret, tot faces immanis circum campis accederet. Namque Sardonum duces ad Regis tentorium collecti, eum mutuo interrogassent, num redisset nū diuertisset in castrorum aliam partem, quis deniq; pugnari adfuisset, quis texisset recedente ab acie, postquam quisque diuersa dicebat, omnes vno impetu ad tristiora conuersi sunt. Cæsum captiue crediderunt. Nec aberant à rixa: Quos cum Rege fuisse, quos seruasse, quos saltem vera de eo posse renunciare oporteret. Sed maximè militum vulgus, siue cura, & amissi Principis desiderio, siue insania correpti, non expectato ducum

imperio, quorum reuerentia ex Rege pendebat, soluerant disciplinam. Hi autem petiuere campos, si Princeps errasset, compellatum redituri, Plures accensis facibus cruentum praelio campum scrutabantur, in cadauerum ora prona, illique timentes, quod querebant inuenire. Ita Sardorum vocibus, igne, proe cursu, undique arua feruebant. Speculabatur omnia de castrorum aggere Poliarchus, & seu nocturna, hæc bacchantium militum religio esset, seu vllius alterius Dei furor, aut ars denique militaris in se parata, in omnia soletiam, excubias, vota composuit.

Cæterum in illo officio, atque tumultu occupatis subito nuntiatur, Radirobanem in tentorium rediisse. Quippe ille ad vltimam lacus ripam expositus, antequam noctis caligo vsum oculorum eripuisset, strenuè speculatus est, quo itinere peruenire posset ad suos. Tum palustrem ripam sequutus est, vt si qui instarent fugienti, inter arundines lateret. Ita lacum circumiuit, & deinde extraviarum frequentiam, per fossas, aut moenitos sepibus campos, ad suum vallum contendit. Hoc ipsum formidolosum ei fuit, quod sparsis cum lampadibus milites clamoribus cælum impleuerant, nesciusque se diligentia illa quæri, omnium anxie faces, & vultus fugiebat. Tandem in tentorium peruenit, Monitæque cohortes omittens ominosam, iamque se per suam de ipso quæstionem, pari licentia in lætitiâ effusa, omnes ad Regis fores venerunt: Quo viso cum diu plausissent, ad stationes, aut contubernia, agrè recessum est. Interim Virtiganes, Sardorumque præcipui, ad Radirobanis genua accedentes, cum fletu rogabant, quæ fortuna, quodve consilium, eum à suis tam diu auertisset. Ille proluxe discrimen memorabat, supertribus cunctis, timoremque ambitiosè promentibus.

Dùmque certatim omnes, aut gratias Dijs agunt, aut Regi tanquam fortunæ, fatorùmque victori adulantur, quidam Poeta Virtigani familiaris, ex tempore in eum eam sum versibus sic ludit, vt diceret Radiobanem suis Sardinis esse pro Sole: qui eo absente emarcuissent, & exstituti spiritu vultùque penderent.

Ergo ausa sedare diem nostrumque tenebris.

Sic nubes miscere polutum? Quasumus omni

Æthere pallentis nutantia lumina Solis:

Ille aberat, probfata Deum! seu texit opaco

Hunc soror occursum, cæli seu calle latenti

Fatidicas pronus Cyrrha descendit ad umbras.

Tunc verò quantis arserunt pectora curis?

Excidimus miseri nobis. Ah cedite gentes

Parrhasis natae facta inter robora syluis.

Scilicet exangui fugientem horrore sequuti

Titanem, Occiduas propriis pulsauimus oras

Planctibus, æternis ceu gens damnata tenebris.

Ni redis, ò hominum præses, iam frana remittat

Iustus honos legum, peccentque impune tenebra.

Quid sine te gens tota hominum? quo funere damnas

Discessu nos Phœbe tuod Resolubilis aer

Obruat informem spissatis nubibus orbem:

Et se se in gelidas soluet natura pruinas.

Parcite Mortales lachrymis, nec perditæ planctus,

Purpureum redit ecce iubar, capuisque cornusci

Fulget apex. Cernis radios, assuetaque sceptris

Brachia, & igniferas pharetra linc ente sagittas?

Salue cura Deum, & nostros ne desere cœtus.

Nec facies. Sint noctinag a nemora alta Sororis,

At in vrbes hominesque habeas. Tibi cura benignum

Ferre diem, & cunctas solio componere terras.

Postera luce, inuicem aduersariorum vires expertis len-

tiora fuere consilia, vno Poliarcho adhuc praelium cogitante; Huic enim arma placebant, Radirobanis odio, & delidensio petendæ Siciliæ. Sed Reginz precibus dedit, ne eo die quietum hostem lacefferet. Mirum fuit de exitu belli tam acriter Hyanisbem coepisse diffidere, & ipsam Radiorabis temeritatem sollicitudine fuisse mutatam. Quippe animus vtriusque ex immanitate sacrorum ad quæ confugerunt emicuit. Nam Regina deligi in genuum puerum iussit, qui Saturno immolaretur. Placuli consuetudo à Tyrijs erat orta, qui crudelitatem moris insaudii in Africa Carthaginensibus suis colonis tradiderant. Externamque, & barbaram deuotionem in Deos territa Hyanisbe vsupabat, quia miseri, aut anxij mortales terribilia, & incognita remedia, arcanam vim habere existimant. Apparabatur funestisæ ratio, infulisque victima accipiebat: Nec Sacerdos deerat sceleratæ pietati. Cum hoc verò Poliarcho nunciatum est, statim turbatus exiliit, & ad Hyanisbem properans: Si hoc, inquit, sædæ sæuitiæ auxilium, Regina, in hostes tibi placet, patiaris me abire. Nunquam enim vires meas illi superstitioni miscebo, nec cõmittam, vt mei milites numinis fortitudinem videantur induisse, quodcumque est, quod tam turpiter placari amat. Nolo, inquam, extorquere à Dijs pudendo pretio victoriam, qui non de illis sunt, quos debemus colere, vel auersantur hanc deceptæ mortalitatis infamiam. Proinde, aut hunc ex vinculis puerum, aut me ex sinibustuis mitte. Quamquam Hyanisbe verebatur Saturnum, erat tamen præsentior Poliarchus. Ademptæ sunt puero vitæ, iuuitque hoc ipsum populi mentes, quòd Poliarchus non sollicitabar extremare media. Num enim tantus dux belli incerta ignoraret, aut nisi in procliu sentiret esse victoriam, hanc vnus

pueri sanguine dedignaretur à fatis comparare ?

Eodem tempore, quasi superstitionibus conuenisset, vtraque castra corrumpere, quidam senex inter Sardos illustris (Sitalees appellabatur) olim strenuus manu, tunc consiliospectabilis, venit ad Radirobanem, qui fortè cum suorum delectis varia super bello agitabat, obtulitque suum caput, quo à Dijs manibus pacisceretur victoriam. Nec interest, inquit, quod priuatus sum. Satis erit si me Rex meus deuouebis, vt salutem publicam sustineam, procurèmq; . Postquam ero legitimo ritu morti sacratus, laceffam hodie cum modica turma belli, in quo terrorem ac diras mecum in hostem ferens, cadat à nescientibus me in exitum suum perire. Non nihil cunctatus Radirobanes ad locitiam oblata, vt sperabat, victoriz, gnarùsque hanc sui capitis deuouendi viam ab Italicis vatibus efficacem censeret, effusè Sitaleem laudauit. Et quoniã, ait, nobis tuo interitu victoriam trades, nec poteris sentire præmia quæ mereris, at scias tuæ stirpi, apud me immortam gratiam manere, vt nemo Sardonum viuere malit, quam familiam suam ad gloriam eueheretquam in tua mirabitur. Age strenuè, & breuissimi fati cursu redime famam, quam nulla mors extinguat. Vocauere ergo Pontificem, qui deuotionis sacramentum more Hetrusco perageret: Subitò que Sitalees prætexta indutus, velato capite, super abiectum cõstitit telum, tangensque subiecta manu mentum, sequutus est omnia verba Pontificis, quibus aduersas Gallorum Maurorumque legiones, secum Dijs Manibus, & Telluri deuoueret. His patris, Tempus est, inquit, adhuc recenti religioni, vt terrorem fugam, interitum, in hostes deuoluam. Date leuis armaturæ aliquos, qui excursionis specie mecum tendant ad hostium vallum. Excitemus ad prægium, ve eos saltem, qui pro custodia castrorum stabit,

nostris-

nostrisque per fraudem refugientibus, ego pertinacia extorquebo mortem ab hostibus. Et meo sanguine damnabuntur funeribus, poterisque execratos, cum lubebit ad satietatem debellare.

Plerisque Sardonum, quàm mira tam certa videbatur Sitalcis oratio. Statim sagitariorum aliquod turmæ homini datæ, per quos hostem prouocaret ad certamen. Sed Sitalcis seruus erat, diu liberaliter habitus, & charitate domini plus quàm patriæ flagrans. Is herum insanire in tam properæ mortis voto existimans, postquam dissuadere non potuit, clam ad Poliarchi castra conuersus est, deductusque ad illum, venio, inquit, patriæ meæ proditor, & ab illa salutem, à te autem tuisque perniciem auersurus. Nec grandius præmium effagito, quàm vt illius vitam seruetis, cuius mors vobis in exitium destinata est. Raptim deinde exposuit furiale Sitalcis consilium: Quo audito, Poliarchus non tam exhorruit ad Religionis infernæ vim (neque enim credebat ex vnus desperati, aut furentis, voluntaria morte totas acies profligari) quàm terrorem præuerti concupijt in suis facile illapsurum superstitionis ingenio. Itaque indicem, si vera afferret, sperare præmia imperauit, & indutum Gallicis armis, vinculisque tamen cohibicum, sagitarijs addidit, qui in procinctu intra castra constiterunt, vt si, quod seruus monuerat, leuis armatura à Sardonum vallo procederet, ingruentes refellerent. Ijs autem præceptum est, vt terrore minusque plusquam vulneribus certarent, ne in Sitalcem, quem inuiolatum præstari volebat, temerè peccaretur. Seruo autem sua, & domini libertas decreta est, si maturè pugnantem commostraret. Vix ea Poliarchus edixerat, cum velitatio a Sardis coorta est Sitalcem ducentibus. Illic erupere a Poliarcho præparati, & ex aduerso Sardi, haud multùm

cunctati missilibus, simulatione fugæ deserunt Sitalcem, avidum perire, & mortis spe maiora humanis viribus audentem. Sed seruus inelamabat illum esse quæ seruari Poliarchus præceperat. Ergo in medium turmæ furentem excipiunt, & armis contacti perferunt ictus, exarmanque circumuentum. Inde abnuentem se dederere, & sollicitantem contumelijs iram hostium, tamen trahunt ad castra: quo conspecto, Poliarchus, Melius, inquit, apud nos quam, apud Deos manes cœnaueris. Necingere maledicta, quasi crudeles sumus, qui coegimus te viuere. Vbi enim de huius belli exitu disceptauerint fata, in nobis mora non erit, si tunc quoque perferqui mortem volueris. Sed nolo apud Umbras gloriari, quasi in tui mercedem nostra omnium fata Dijs prædegerint.

Vno deinde captiuorum accito, ea lege illum ad suos dimisit, vt Radirobani nuaciaret, benè habere in Gallicis castris Sitalicem: Igitur curam de amicici valetudine ommitteret, Viaturum hunc saltem ad exitum belli. Nam & Tellurem, & inferos Deos recusasse victoriæ precium, quam dare non poterant. His à captiuo nunciatis, accendit Radirobano cæpti infelicitas, simulque insultatio exprobandis superstitionem Poliarchi. Necdum certus an Poliarchus ille esset quem amabat Argenis, animi tamen odijque augurio suspicionem fouente, verum exprimere statuit perplexa epistola, quam Poliarchus, vt vanam obscuramque negligeret, si forte cum Argenide nulla fœdera iniuerat, sicut autem erat ille quem Selenissa prodiderat, statim historiam agnosceret, daturus haut dubia iracundiæ, & emulationis indicia. Neque mora, & vni vicissim ex Gallis quos habebat captiuos, litteras ad Poliarchum tradit, quas detulit ille ignarus conuiciorum, quibus contumeliosissim

ce ra legentis oculos impleuit. Non enim Argēnidi, nō Hyānisbæ Radirobanes pepercerat. Aiebātq̄ se mirari, quōd Thocrine post contubernium iuenculæ Principis hæreret Hyānisbæ. Ut puellam sefellisset, sic ab anu in isto Cupidinis telo esse deceptam. Sed se vindicē adesse Siciliæ, cui recisam simulatæ Palladis ceruicem vouebat. Iraturgidus Poliarchus, nec iam magis Hyānisbæ, quā sibi gesturus, hoc in Radirobanem bellū, codicillos quidē pressit, ceterū tam cōmoto ea vespera vultu fuit, ut constaret nihil parū agitari. Præter conuiciorū fœditatē, adhuc animus turbabatur ad nomina Theocri- nes, & Palladis, quærebatq̄, apud se quis hæc Radirobani secreta retexisset, donec memor Argēnidē vltimo, quōd inter eos fuerat colloquio esse questā de perfidia Selenis sæ, ipse rem omnē inde emanasse conijciens, cœpit fren- dens, vnāq̄, iracundiā Radirobanē atq̄, anum cōplexus, sibi de vtrōque supplicium destinare.

Ut verò illuxit, ferro non verbis refutaturus iniurias, exercitum in ordines iussit ire, præmonita Hyānisbe, ne cui inter pugnam portæ vr̄bis paterent. Nec se quidē de victoriā dubitare, sed si qui suorū fugissent ex acie, nolle se intra munimenta hos recipi. Nunquā alacrior militibus visus conuenientibus verbis vnumquēq̄, affatus est. Gallis adiutæ Hyānisbes, quæ ipsos decora manerent referebat, Mauros tyrāni odio sacrapatria euersuri agebat in iram. Vtrisq̄, spolia ostendebat, & in vicino esse Sardinia, quā, inquit, si in isto quē videtis cāpo vicerimus, obnoxia nobis eo modo habebimus, quæ Radirobanes Africa vellet. Omnes quidē illa verba, sed plūs vultus dicentis permouerant. Nec segnius ac uendis militibus Radirobanes multos, sibi in ea victoriā triumphos finge- bat. Nam Poliarchum Argēnidis sponsum esse inde crediderat, quōd tam subito imminibat certamine, quasi

pridianas litteras vindicaturus. Si hunc ergo occideret, illo ipso vulnere cogitabat, & se summum de Argenteide supplicium esse sumpturum, & à regno deiecturum Hyansibem; quâ subacta ipse Mauritanie scepro auctus traiceret in Siciliam, non habiturus ex hostibus qui victoris ora ferre, aut ipsius impofterum imperijs intercedere auderet.

Hac immani spe ferox, instructos ordines admouit venienti Poliarcho. Nemo erat, qui non de fortuna partium decreturum illum diem conijceret. Intentior itaque cura spem ciuium varijs terroribus miscebat. Prohiberi à muris ciuitatis, non senes poterant, non flebilior turba oneratæ liberis matres, quos innoxios passim Dijs ostendebant, veneratæ ne teneris corporibus hostis illuderet.

Balearici, qui in Radiobanis acie erant, Numidas inchoandæ pugnae præmissos suis fundis turbauere. Sed Poliarchus equites Gallos procurrere iussit, spatiumque funditoribus adimere, quo saxa librauant. Numidas autem monuit, vt relicta prælij fronte leuiter obirent hostium latera, & quam plurimos à pugnae reo ordine in se distraherent. Contra Radiobanes satis agebat; aliquot turmis equitum circuire hostium cornua imperans, & à tergo incautos adoriri; Simul Gallicæ Africanæque linguæ peritos miserat, qui tanquam Poliarcho iubente proclamarent inclinare ad Sardos victoriam, profugerent Galli Maurique. Lixam ad receptum patere. Ea vox non paucos initio percussit, risu deinde excepta est, & pari vociferatione a multis relatum est, vt fugerent Sardi. Nihil medijs inter vtramque aciem erat, obstabant corporibus corpora; telum telo frangebatur. In tam arctis ordinibus, aut cadere, aut vincere, vnicuique supererat. Hortantium quo-

que clamor, questibus fauciorum, & fragore armorum permixtus, terribili sono in urbem ferebatur. Galli præstabant equitibus. Sardi, & Ligures, phalange non cedebant. Sed Ducum præcipuum opus fuit. Hinc Poliarchus præter ingenium sæuus, non plantus, non vota audiebat deprecantium mortem; siue aures belli ardor occluserat, siue in Radirobanem ira; qui ex alia parte perruptos vi ordines solus sæpissimè intrabat tanquam oblitus erroris, quo inter hostes prouectus ingratijs Lixam peruenerat. Ita Sardi sub Poliarcho laborabant, cedebantque circa Radirobanem Galli, ac Numidæ. Sed grandior ira Poliarchum torquebat, nec vulgari sanguine restinguenda. Vnum erat Radirobani pectus, quod maledicti in Argenidem, & Hianisbem conscium suo vulnere expleret sæuientem. Per suos igitur hostiùmque manipulos, quærere hostem cœpit dignitate, & iræ suæ parem, multū quoq; inclamitans, vt si auderet, si vir eilet, proprio discrimine totius belli fortunam prouocatus exciperet. Vicit acrem, & confusum præliantium cadentūque tumultum vox sæpè repetita alijsque mandata; & ad Radirobanem, haut quiesciora cogitantem allapsa est: quem hoc vnum puduit, quòd prior non vocasset. Ocyus cætera reliquit certamina, omnibusque submotis properauit in æmulum. Non leones Africa illa, non serpentes tanto furore incitatos aspexerat. Breui tamen colloquio sustinuerunt audas manus, Priòrque Poliarchus, Ades, inquit, ò latro, da pœnas turpissimæ noxæ. Non mihi hodie elaberis, non si pleniùs quàm Achillem inuiolabili Styge tua mater te intinxit. Tibi, Domina, sacrum hoc fero, si tam turpem hostiam fortè accipies. Et Radirobanes: Prodistandem de Cynæceo mollissime amator? Sed præteritæ vitæ probra mors inter arma cæla-

uerit. Ne dubita, tanquam vir esses, iugulum dare.

Neutri vacauit alternis contumelijs prolixius respōdere. Ira quæ addere vires solet, iam nimia, impotentique penè debilitauerat manus. Coierunt tamen pectoribus, equis, telis, non molliùs quàm si allisas rupibus, rupes turbo conferret. Sed istibus fortuna tunc absuit, & equi, quamquam illo concursu ~~l~~, ad cæteram pugnam non fuerunt inutiles. Circum actis ergo habentis, vterque iaculum altè amecto quassatum vibrauit; quod inuicem parua excussum est. Supererat vnicuique missile alterum: Id ne frustra periret, diu armorum aditus oculis manibusque metiti sunt. Tandem Radiobani nihil certius visum quàm equum hostilem confodere, quod ne impunè esset, equum illius vicissim Poliarchus ferit in capite: mox ambo veriti lapsum, aut bestiarum iam in morte insipientium fugam, velut pari consensu in terram desiliunt, raptisque bippenaibus, quæ pendeant ex equis, ad certamen præcipitant. Sed suorum pietate diuisi sunt. Quippe media Gallorum agmina, atque Sardonum, interuenere furentibus. Hæc verò auxilia cum vterque auersaretur, ægrè tandem, nec antea quàm sæpiùs iussus, recessit è medio miles, Regibusque arenam restituit, qui adhuc integri, omisis bippenibus, læua clypeum tenere, dextera hastam, quam ab hoste venientem Poliarchus eludens, certiori istu Radiobanem tetigit, valnusque, haud modicum fecit in latere. Strinxere inde ferrum, sæpe ita conferti, vt solo capullo ora, aut pectora liceret verberare. Nulla pars corporis, nulli armorum nexus intentati superant. Horror omnes, & deinde misericordia permouit, tantorum spirituum Principes incolomi exercitu perire. Rursus igitur agmina coierunt, diuiseruntque pugnantes, quod vterque in deducens suum accipiens,

proxi-

proximos cum ira, & imperio rogauit, eorum uictum se crederent, quem sic tegere, sic à pugna properarent eripere?

Sic militibus, ducibusque discussis, redeunt ambo ad postremum discrimen, animis quidem inuidis, sed multi sanguinis iactura vires abstulerat, anhelisque corporibus, iam nec certi, nec validi erant idus. Plus animi tamen, & sanguinis Poliarcho restabat. Memor deinde causæ, quæ odium fecerat, nec dubius, nisi vinceret, perituram dolore Argenidem, altius sustulit ferrum, eoque in Radiobanis iugulum, oblique intrauit, inter galeæ loriceæque commissuram. Ille se mori intelligens, festinansque ad vindictam, cursum in Poliarchum præcipitat, affigitque sui corporis mole incautum, sic ut interram ambo deciderent. Statim militum ululatu cælum inhorruit. his vnum, his alium occidisse, plerisque vtrûq; expirasse credentibus. Et quia subpremente Radiobane Poliarchus ceciderat, peiori omine mens Gallorum, Maurorumque vertebatur, ut nec defuerint, qui ad Hyantisbem decurrerent tristitia de eo nunciaturi. Inundauere in campum confertissima turba Gallorum, atque Sardorum. Nulla Præfectoris reuerentia, nihil vexilla, ordinesque tunc poterant. Suum cuique videbatur ad Reges decurrere, eosque, seu occidissent, seu viuerent, ab arena eripere. Aded, ut tumultuosa auxilia Poliarchum penè obruerint: Sed iam ille paulatim se expedierat ab hostis complexibus, & vltimo singultu explicitum ferro adhuc tentabat. Hunc verò ut viuere, & erigi, Galli simul Maurique conspiciunt, ingenti feroces gaudio prouehuntur in Sardorum promptiores Radiobanis cadauer tegentium, ipsumque Poliarchum infestantium telis. Sed discrimen breuissimum fuit. Nam & victoriæ lætitia

Poliarchum refecerat, & Galli impigram opem ferebant. Senſum igitur Sardi ceſſerunt, aliquid quoque ſuæ virtuti imputantes, quodd tanta in clade à fuga temperabant. Illis igitur late ſubmotis, hoſtili potitus corpore, ſpolijsque opimis, Poliarchus ſyncerè victor fuit.

IOAN-

IOANNIS
BARCLAI
ARGENIS.

LIBER V.

Eo modo intra paucissimos dies pro-
 ligatum est bellum, longiori mole
 attritam putas opes, nisi in cupidos
 Principes incidisset, & qui priuati sui
 fati rem omnium publicam fecerunt.
 Cedentibus Sardis minus infestus in
 castra reditus fuit, quod nec effuse
 fugerunt, & conscius vulnerum Poliarchas properauit
 in urbem redire. Interim tamen, dum medici subito re-
 medio sanguinem sistunt, de proxima arbore excindi
 ramam iubet, quem aptatum trophæo, armisque Radi-
 robanis indutum, reclinauit in humerum suum. Sic or-
 natus conscendit in curruum, quem equi candidi trahē-
 bāt, pulcherrimoque spectaculo, circumfusis militibus,
 opima spolia gestans, ad Martis delubrum prouectus est.
 Nulla enim in Africa erat Feretrii Iouis religio. Popu-
 lus omnes vias impluerat, vt per subitam pompam li-

cuit ornatus, frondibusque quascumque fors obtulerat,
 nunc onerans manus, nunc vias, qua triumphus pergeret,
 sternens. Tunc in victorem laudes, tunc mutua de
 Africæ salute gratatio. Hyantisbe in vestibulo templi op-
 periebatu. Poliarchum, cui de curru descendenti in hunc
 modum locuta est; Priusquam hæc spolia propitio Mar-
 tificitis, Magne Rex; sine me ea tibi decere, quæ tu mox
 Dijs. Tua virtute sospites sumus. Reddidisti liberos cœ-
 li haustus, unicuique de populo suos agros, necessitudi-
 nes, lares; Mihi verò purpuram, mihi absentem filium
 asseruisti. Exige à nobis quicquid voles, beneficio tuo
 minus erit. O fata: Quid quod video vulneratum, & au-
 dio non sine discrimine vicisse? Victima ipse fuisti, cu-
 ius sanguis mihi propitiaret victoriam. En igitur Radi-
 robanem modo formidolosum Africæ, iam ingestum
 humeris tuis armorum suorum specie, & quo propius
 discrimen fuimus, nunc gratiori horrore nostros oculos
 perfundentem. Veni ad deorum templa, Heros, quos
 olim augebis; Et siue his spolijs ad nostros tholos affixis
 tuam virtutem luminibus Afrorum consecras, siue tan-
 tum monumentum Dijs Gallicis in patriam transmittis;
 scias nihil obstare, quo minus arastibi statuam, diem-
 que, & flaminem, nisi quod te inter mortale sagere, quã
 diutissime exopto. Hæc oratio ingenti populi plausu
 excepta est, inter quem Poliarchus, cum quæ suam mo-
 destiam decebant Reginæ respondisset, ad Gradiui fo-
 res venit. Adhuc cruentum de prælio religio erat ad arã
 accedere, Deove libare. Satis fuit sacerdoti trophæum
 tradidisse, numenque compellare a limine, acciperet li-
 bens, & paria sæpè munera, sibi dari annueret. Dum sic
 orat, sensim vulneribus cœpit vinci. Iam pleraque enim
 frigeabant, & dilata curatione tumuerant. Adhuc tamen,
 ne Reginam & milites terreret, in dissimulatione dura-

uit; nihil aliud profatus, quàm aliquantulum quietis fessa labore membra reposcere.

Ibat ergo ad Regiam, comitante Hyanisbe; & militū multis in eo adhuc quo pugnaverāt habitu latus vtriusque stipantibus. Sed nondum vestibulum subibant, cum à Sardis adesse legatos nūciatum est. Quippe Sardi nec viuum à se Regem esse protectum, nec mortuo saltem habitum honorem, vt in maiorum tumulis condi posset, impatienter dolebant. Timor inde inter illos vulgatus est, ne captiuo cadaueri hostis illuderet. Igitur in ipso tumultu, quatuor Optimates magis suo, quàm communi consilio re tamen cum præcipuorum aliquot breuiter pensatà, sumpsere legationis infulas, & omnium Sardonum nomiae Lixam venerunt. Hos verò, Reginà annuente, Poliarchus venire, & dicere statim iussit in ipso regie vestibulo; quasi contemnendam legationem non serio, aut per ocium, & in cultu dignitatis; sed tumultuarie in vià auditurus. Vnus erat legatorum, cui cæteri communem orationem mandauerant. Is conuenientissimo sermone Poliarchum monebat, vt clementer fortunà vteretur; neu contemneret tanquam victos Sardinia Deos; aut etiam suos, duriori in hostem occisum lege offenderet. Venisse repetituros Regis corpus. Ignobilia etiam esse odia, quæ ultra mortem procedunt, nec disparis laudis fore & vitam extorsisse pugnantem, & iam victo indulgere. Meminisset Radirobanem Regij ordinis reuerentià saltem à tumulo non arcendum. Si Theseum imitaretur, ne insepultos hostis manes pateretur errare: Sin esset Achilles, contrà auro vile non fore genti Sardonum Principis sui corpus. Ad extremum addidit preces, & inter viriles gemitus perorauit. Poliarchus cōtemptim ad eorum monita respondit, se eundem geniū, Deosque eosdem in consilio habiturum ad regendam vi-

Etoriam, quos ad comparandā habuisset. Ceterū ijs, qui
 mori scelere meruissent, ne quietam quidem mortem esse
 debere. Nisi fortè & Dij, quos illi toties appellabant,
 defunctorum vmbri parcunt. Horrere omnium memo-
 riam ad Radirobanis flagitium, qui captato tempore
 sanctissima cum Hyanisbe fœdera violauiſſet. Denique
 (inquit) ſcitote mei iuris non eſſe, quod petitis. Regi-
 næ arbitriū eſt, ſauire an miſereri malit. Huic enim pug-
 nauimus, huius cum cætera victoria Radirobaneſ veller
 eſt. Hiſ auditis, Legati, iam cœpto diſſidentes, verteban-
 tur ad Reginam. At illa abnuebat vſurpare licentiam,
 quam Poliarchus ſuo ſanguine fecerat. Diu ergo alter-
 cati vter ferret. Sententiam, ſeipſos, & legatos ſuſpend-
 runt. Sed in Poliarcho vulnerum dolor moram non fe-
 rebat: ſciebatque præterea præſentibus maximè, nec diu
 libratis beneficijs candidæ liberalitatis genium in eſſe.
 Itaque virginti Reginæ, vt ipſe aut ſolueret legatos, aut
 in alium diem differret: Intelligo, inquit, o Domina,
 quid ſenſus tibi ſit. Nam ſi pro acceptis iniurijs vlcisci
 cadaver velles, ipſa palam imputares, hanc ſeueritatem
 tibi. Nunc præterquam quòd eſ miſericors, viſ liberali-
 tatis authorem me videri quam promiſ in Sardos. Tol-
 lant ſanè, ſi ſic iubes, inutile cadaver impij Regiſ, flam-
 miſque non ſenſurum imponant, quæ viuentem meliùs
 excepiſſent. Certè, inquit Hyanisbe, & intelligant nul-
 las hic eſſe Thebas, & Poliarchum viciffe, non Creon-
 tem: Cum autem ſepulto epigramma facient, memine-
 riat inter illius victorias, hanc ciuitatem bis ab ipſo
 intratam.

Hæc modico riſu locuta a legatiſ auertitur; quibuſ
 ex Poliarchi imperio redditum corpus eſt, vt erat, ar-
 matura ſpoliatum. Ipſe tandem perfunctus publi-
 ciſ curiſ, nec ampliuſ ingredi valens, inter ſuorum

manus peruenit in thalamum : vixque moratus dum lorica laxaretur in stratum se coniecit. Quamquam medicos secum aduexerat, memor tamen in Hyanis-
 bæ aula celebres esse, sibi que, cum a peiratis læsus illic ægrotauisset, perspectos, voluit eos quoque aduocari. Admoti igitur duo Galli totidèmq; ex Mauris, expectatione profundius læsum, mutuo inter se terrore mussabant. Præcipui periculi vulnus erat in latus desidens, & explorantibus dubium an receptum in vitalia esset. Sub hæc percunctanti Reginæ quid sentirent, clam referunt, esse in incerto Regis salutem. Illa prudenti dissimulatione rem regi mandauit, ne qui motus in suis, aut hostium castris existerent. Tum amplissima pollicitatione medicos adhortata, ne quid fidei, aut artis omitterent, ipsa dum nudantur, dum explorantur vulnera, adesse ac videre sustinuit. Multum cruoris effluxerat (nam & statim ac in thorum procubuit, ex omnibus vulneribus proruperat bis sanguinis) lentòque nec æquali venarum pulsu, manus sæpè tentata peritos terrebat. Medicis itaque operam certatim promentibus, vnus illorum, Afer, Themison nominæ, oris prope modum temnendi, staturæque breuissimæ, cæterum arte sua, & euentu consiliorum conspicuus: Nihil agimus, inquit. Aliam mortem Regi timeo, quam quæ istis vulnerum meatibus sese infinuet. Neque enim putemus quicquid sanguinis ferro tactum est, & loco dimotum, ab corpore effluxisse. Sed & omnis cruor in venis nimio motu extra tēperiem cum sua fæce efferbuit: Coibit igitur adhuc calidus, turbatùsque, in opacam saniem, & occupatis costis spirandi libertatem, & mox vitam, ni cauemus, eripiet. Quid, inquires, remedij? Non aliud quam vt regiam in lacerto venam soluamus. Ita laxato

sanguini turbatio adimetur quæ in tabem se cogeret. Omnes ad hanc vocem horrebant. Nam quæ manu, quæve audaciâ, exhausto corpori, vitæque vix in tantillo sanguine hærenti, adhuc aliquid eriperent? Vicit tamen medici assueveratio, eum non aliter viuere posse. Delibauere itaque venam, tristissimâ expectatione multorum. Singula deinde vulnera proprijs remedijs fouerunt, quietique relictum vetuere villo tumultu vllôve negotio in eam noctem sollicitari. Neque tamen Hyanisbæ persuasum est vt abiret. Haud procul à thoro in hemicyclo acquiescens, accedebat identidem ad iacentem, nunc verita ne is defecisset, & anxie legens anhelitum, nunc seruorum sedulitatem præuertens, & omnia officia exhibens vix scienti à quo tam prolixè iuuaretur.

Vix demum Hyanisbe, vrgentibus suis, & deficiente iam nocte, secessit in thalamum suum. Necdum multum somni ceperat, cum Principum concursu excitatur, simul gestantium gratulari, simul quid in re nouâ fieri ipsa vellet quærentium. Quippe cum in Sardorum castris totâ nocte aliquid tumultus auditum esset, primo mane nec eorum visebantur in flumine naues, nec quicquam circa vallum, aut custodiæ erat, aut omnino frequentia. Missi deinde a Micipsa, qui solitudinem explorarent, retulerunt Sardos abiisse, & preciosiora contentos auertere, non pauca reliquisse victoribus. Liquidiori simul luce extrema profugientium classis conspecta est. Amisso enim Rege, expers consilij cum cæteris purpuratis Virtiganes, non desperauerat modò victoriam (nam cui vincerent, vel cuius auspicio nihil unquam aut velle, aut timere iam adacti?) Sed & ferociam hostium illo aggere fitti posse diffiderat. Præterea ciuilibus malis exercenda Sardinia armatos reuocabat. Duo enim post Radirobanem erant qui sceptrum deposcerent, ex duobus

Radiobanis patris geniti: quorum vnus Harficora, ex iuniori natus, sed senior, suæ ætatis rationem volebat haberi: alter Cornius dicebatur; nec suum nascendi ordinem, sed parentis referebat. Tot malorum præfagia, cum præterea militem spes, & alacritas defecisset, ducibus persuaserunt, vt sine classico spargi per castra imperium iuberent colligendi subito vasa, & Afris inscijs soluendi ex littore.

Hanc sceleratam nunciaturam Regiæ, plurimi Optimaturû conuenerant, qua audita: Vtinam, inquit, hac lætitia frui possit, qui eam nobis peperit. Vtinam, Poliarche, non sim de te impensius dolitura, quàm de hostium clade nunc gaudeo. Simul intra Poliarchi limen processit, paucissimis matronarum, & Procerum comitata. Languerat ille, vigiliæ, & sopori medius, inter omnes ægritudinis summæ notas. Gemitum tamen, questuumve solatium nulli dolores expresserant. Eadem maiestatis constantia, quæ valenti adfuerat, penè pereuntem comitatur. Vox quidem debilior erat, nec quæ accipi, nisi a proximis, posset: cumque Reginam vidit: Numquid, Domina, ab hoste turbatum est? Siue sospitem Dijs me facient, breui vlciscar contumaces: siue vmbra tantum ero, adhuc terrorem inijciam. Interim permitte rem tuo Micipsæ, & si placet, Gelanoro. Hæc verba, quamquam tenuissimo sono exilia, eo affectu vrgebat, vt in vultu videretur viuidioris coloris, aliquid arsisse. At Hyanisbe: Nihil opus, inquit, ò Rex alijs armis. Nam quis tuæ victoriæ succedere dignus sit? Tu rem heri consummasti, omnium viribus in vno Radiobane excisis. Aufugerunt perduelles turpi noctis auxilio, socijs insepultis, castrorum integro aggere, & præda, quam auertere celeritas vetuit diripientibus relicta. Poliarchus ad

has voces erectior videbatur, percurrente totum corpus sensu successus. Ergo lætitiã vulgi inhiberi non voluit ad templa, ad littora, ad conuiuia properantis; quamquam adhuc de ipso timeretur, iuberetque Hianif be differri publicam lætitiã, donec illam sua valetudine auxisset. Totam Lixam vana ambitio exhaustit castra hostilia intrandi; & de summo littore deuouendi abeuntes. De spolijs deinde rixari, vt vix Dijs Regibusque seruarietur primitiã.

Cùm verò atrectanda fuerunt vulnera Poliarchi, nõ mandãque remedia, Principes amicorum, circumstetere lectum, à medicorum vultu miserimè pendentes. Aderat medicus, qui pridie sanguinem mitti iusserat. Is faciam, quæ circa grauisimum vulnèrum erat resoluta, Nondum enim medicina trifariam erat secta: sed iidem de morbo sententiã dicebant, diluebãntque remedia, & manus ægris membris, aut saucijs admonèbant. Tũc verò visum in instar prodigij, iam saniem in pus ematuruisse. O deorum munus lex clamat Themison, Reddite quicquid debetis cœlo, si qui pro salute Regis vomistis. Nunquam ego adhuc diem tam certa, ac subita salutis indicia vidi. Abest febris, non modò vulnera non ardent, sed tanquam in mitigatis tempore plagis pars sincera, quicquid emortuum est segregat, resoluítque. Omnes, tanquam ex adyto oraculum esset, illas voces acceperunt. Amõntes gaudio, h' lachrymas mittebant, hi proximos amplectebantur. Deciderunt, & in pavementum multi, Apollini, & Æsculapio, & Hygie, commendantes inceptum beneficium. Nemo tamen Reginae animũ æquebat. Cælesti Purice hecatombem vouit, & ludos cœpitque bona fide tunc primũ percipere victoriã voluptatem. Publicè quoque tridui vacationẽ hilarior pietas fecit. Poema Nicopompi, quod Soteria dixit,

quamquam multò post conditum (quippè rem serò in Sicilia absens rescivit) tamen operæ precium hic referri, quia, tamquam adfuisse, subitam celebrat præsentè-que læticiam.

Vinctiò. Quid se, velut acceptura merentem,
 Angusto vacui stipant iam limite celi
 Astra, vel Elysi sperabant hæc gaudia manes?
 Vincti, & humanas multum dignabitur oras
 Scoptrigerum egregius Regum, qui cede tyranni,
 Gallica Sardois celebravit robor a fastis.

Quæ Stygys limes niueus discriminat aruis
 Insomes animas, nullique adeunda virescunt
 Supplicio nemorum late conuexa piorum,
 Belligeri errabant manes, quos inclita virtus
 Exemit pœnis, & ruita ad flumina Lethes
 Rixarum oblitos serò concordia iunxit.
 Dimque per aduersi regnum illatabile Diris
 Pœnarum infandas species, ignesque, rotasque,
 Securi aspiciunt, mox toque c' vertice Diras
 Impia terrifico quatientes sibila nutu:
 Ecce recens Stygias turba aduentabat ad oras.
 Sanguineo in formis cultu, nondumque remisissis
 Ensis, & saue crudelis imagine pugnae.
 Mirantur summo Elysiæ de margine syluæ
 Magnanimi Heroes numerumque habitumque virorum,
 Telaque, & ereptis immania vulnèra membris,
 Qualia non rubris Simois lauat horridus undis,
 Dum Phrygiæ acies, adæc saque signa Pelasgum
 Hinc ferus Aæcides, maiorque hinc submonet Hector
 Tunc ita missantes: Quod vâstâ in vulnèra ferrum,
 Quæ tanta vulnère manus? Non sæcula vòstra
 Has tulerant vires. Sic ò mortalia crescant
 Robora: nec summo timeat Deus, omnis Olympo!

Talibus inent os diſtis, mox grandior umbra
 In ſe ſe aduertit, Stygys quam cymba laborans
 Vix dederat ripis: Nec anſum caligine toruos
 Mutarat vultus functi nouus incola mundi.
 Quin etiam amiſſi ſuperant inſignia regni,
 Murice piſta chlamys: nec adhuc direpta comarum
 Vincula: Et erepto fulgebat dextera ferro.
 Sed multo inſormes ſqualent in ſanguine vultus.
 Pectoraque: & ſciſſas fallunt ſpiramina ſances.

Haud mora correptum, quæ ſtat fera iudicis urna,
 Nil veritus traxit liſtor: Ceſſere reorum
 Vulgares animæ, vertitque huc ardua Minos
 Lumina. Terrificos ſequitur reuerentia vultus,
 Et quamquam aſſuetas monit formidine ſedes.
 Illo autem iuſſus (nec detrectare poteſtas)
 Pandere que vita ſerjes, quo ſunere raptus,
 Quid meritos portet ſuprema ad Tartara manas;
 Incepit nondum deiectus, & improba monit
 Ora memor regni. Tristes ſiluerè cauerna,
 Atque audituras voluit Styx mollius undas.

Si qua Radiobanis nomen fortuna ſub umbras
 Attulerat (certè hoſtiles huc ſapè caternas
 Egi, & rumpentes laſſaui ſtamina Parcas)
 Ille ego Sardo à modo formidabilis Aulâ
 Aduenio. Me gens certis Balearica fundis;
 Me Ligures timuere. Sed ò quid inutile iactem
 Robur, & armatis inſignia caſtra maniplis,
 Si nulla extincto ſuperèſt reuerentia ſceptro,
 Et virtus hic ſola valet? Quid me urget Enje?
 Horrentas diſſer ſtimulos. En ſponte profabor.
 Heu nimium ſiſus regnis, mèque inter amica
 Fortune obſequia, & primæni ſanguinis annos,
 Mortalem obliuſ, non fas, aut iura colebam,

Non superos. Deus ipse mihi, frangique voluntas
 Nescia: Tum merita nusquam mens conscia fama,
 Nec fidi comites, vilisque ad singula plausus.
 Quid memorem Siculo meditato littore raptus,
 Quid Libycas acies: & nullo in limite vota?
 Cum subito mihi saeva dies, inimicâque fata.
 Vltorêque Dei. Simul his suspiria duxit:
 Et siluit. Sed plura ferox tunc poscere Minos,
 Quae saeva fortuna necis (proh triste superbis
 Supplicium!) & quamvis victor se tollat in armis:
 Ille, inquit, quo se iactavit Gallia Rege:
 Cui non fama prior, cui non certauerit atas
 Vlla Patrum: non me ille tamen non mortis inulta
 Deicit fatis. Sensit quoque mutua ferro
 Vulnera, & hi raptum tarde emisere lacerti.
 Nunc iacet exanguis victor, lucemque supremo
 (Sic reor) obtutu querit. Proh numen! & ista
 Num prior âtra subit? Dixit, lucentia circum
 Ora ferens, cessi manes ceu quareret hostis.

Finis erat: in stis que rata sortitibus urna
 Tantaleum ad laticem, & refugi mala pabula rami
 Damnatum, angui coma raptim abuexere Sorores.
 Spargitur Elysiis velox tunc rumor in aruis,
 Te Poliarche mori. Toruus sic dixerat hostis:
 Sic metunt sperantque epi: comitemque ducentemque
 Te cupiunt, spondentque solo meliora relicto.
 Quis prior alloquio, quis inanem tangere dextram,
 Quis monstrare vias, lucosque, animasque potentum
 Heroum, cupidas versat grauis ambitus Vmbrae.
 Hac dabit herba theros: istâ sua tempora lauro
 Cinget, & his fessos melius fons abluet artus.
 Sic fremit (Hyblais si Regem abuexerit error
 Vallibus, & reducem praemisissis nunciet alis

Turba minor) latum per cetera limina vulgus
 Angustantque fores, parnasque citantia vires
 Agmina. st identim properant se credere caelo.
 Ecce autem cecidit cecidit per nubila mundi
 Castor adest. Tunc forte politione relicta
 Mutabat casus fratre vices. Et lucidus astro
 Se fundebat apex, & habebant tempora flammæ:
 Purpuraque ex humeris, & vultu Martis imago.
 Haud mora decepti, sic te descendere Mares
 Sic Poliarche pistant, longe simul obuiis pandunt
 Agmina: Ladei propior cum Numinis arsit
 Vultus, & errantes se collegere caterua.
 Mirantem cinxere tamen, mistisque rogarunt
 Vocibus (interea pressis suspensus habens
 Constitit, atque omnes respexit Cyllarus umbras.)
 Dic ago (nam superis vidisti hæc prælia campis)
 Quo Regis stant fata loco, quem Gallia nobis
 Mæsta dabit, nostrosque subit, quo limite campos?
 Substitit incertus primum: mox sydere toto
 Risit, ut irato si pelleret aquore Castor
 Nubila, & in latus descenderet igne carinas.
 Audite, ò Mares, vestrisque, hæud dubia lucis
 Gaudia frustrat ofaciles nunc ponite voto,
 Ponite. Nec dispar Superos spes necpe fefellit.
 Vidi ego pugnantis vultusque, animosque, piurique
 Robur, & extremo nutantem in sanguine visam.
 Vidi ego querentes Superos, quâ parte iuberet
 Ætheris hanc puris animam conrescere flammis
 Iuppiter, Eo mallet caelo ve cadenti
 Credere, perpetua niti dam, vel ingeret Vrsa.
 Cum pater omnipotens, Non hoc sub tempore, dixit,
 Hunc nostro egregium inuenem dare munus Olympo.
 Decretum est. Restant terris, que maxima victor

Bella gerat. Nondum hunc omnis locus, omnis Eneo,
 Omnia lustrandi sensere piacula mundi.
 Aspice qua species membris: ut Martia fortis
 Bella decet placidaque tamen non asper olina est.
 O decus! O proles nulli aspernanda Deorum:
 Atque utinam concessa mihi! Placata dedisses
 Tu mihi, tu veniam comix, huicque vbera paruo:
 Candida, nec sparsa micuisset se mita lacte.
 Non hac non vni debentur gaudia sacro,
 Ille dis florens, iuuenis que, diuque senesct.
 Longius indulgent Parca: Dabit ille nepotes,
 Aeternam terris sobolem, que limite felix
 Insurgat patrio, seniumque bis exuat astris.
 Ignate, accelera leto cui germina succo,
 Paoniaeque artes, morbi que, & vulnera parent:
 I precor: Arcanos plagis infunde liquores,
 Qui superant mortem, qui saucia numina curant,
 Sive mens Mavors, Phrygia, seu pulvere lesa
 It Venus, & strictum Tydeida exhorret ad enses.
 Quin & Pergameo paulum se tollat ab angue
 Filius, ac Manros tecum illustrare penates
 Approperet solers. Timeat, nec flumina rursus,
 Insidiamque meam: Nunc ò nunc animo vinci
 Fat a libens, tanto quocunque inmitta Regi.
 Sic fatus genitur, Regisque ante ora iacentis
 Iam stabat medico circum praecinctus amictu
 Phæbus, & occultapurgarat vulnera lympha.
 Nunc parcente manu plagarum angustat hiatus,
 Nunc sociat gnato plantasque, artusque, manusque,
 Et multum ambrosæ venis cessantibus addit.
 Protinus exhausto redeunt in pectore vires.
 Pallor abit. Sensit Superos nona vitæ fauentes.
 Quare agite, ò sancti Maves, celebratæ Camænis

*Absentem Elysijs. Teneat sensydera virtus,
Sine habeat terras, seu vestris incolat umbris,
Semper chara p̄ys, plusquo, & vota meretur.*

*Finierat Castor. Lato fremuere tumultu
Secura Vmbrarum sedes, vnoque fauore.*

Et maria, & tellus, & quans respondit Olympus.

In hunc modum processerunt aliquot dies, nullius tempestatis nouitate notabiles (nam & Poliarchus expectatione celerius vires recipiebat) donec literæ, quas Arfidæ commiserat Argenis, rursus turbulentæ fortunæ ludos instaurauerunt.

Nam vt Gobryas, Arfidæque, exegere in inopi litore noctem, quod post tempestatem successerant, cœperunt collatis sententijs pensare quod ire, aut quid facere, præstaret. Classem, militesque habebant, hanc quassatam, egentemque auxiliij, integros illos, & desiderio sui Regis flagrantem, Materies illis locis deerat, vasto solo, nec arborum patienti. Vtcunque tamen resectis ratibus, aquam ex fonte, qui, rarum in Africa decus, haud inde procul fluebat, comportant. Sparti quoque copia erat sterilibus in terris, magno ad armamenta auxilio. Iamque aduersi venti ceciderant. Sed quas terras aut quam maria peterent, ignari quo tempestatas egisset Poliarchum? Incertos animos explicuit tandem Arfidas, qui Gobryam his verbis secreto compellauit. Nimia silentij fides nunc criminis instar esset, d. Gobrya, si aut tu Regis tui consilia sic apud me taceres, aut ego legationis meæ summam à te auerterem, vt communi consilio non possemus nobis ipsis, dominisque consulere. Quid autem interest, quod iam inuicem scimus superflucioso in anique silentio dissimulare? Age, Gobrya, nonne in Siciliam nauigat ista elassis? Tum Gobryas illa libertate erectus. Tu verò, Arfida, inquit, nonne ab Argenide

ad Poliarchum venis? Vtroque fatente, atætoque complexu faciente nouam fidem, simplicius inter se ad reliquæ consultationis ordinem secesserunt. Monebat Gobryas paucissimos ex ducibus esse quibus Poliarchus hoc petendæ Siciliae prodidisset consilium, cæteros falli longioris expeditionis specie. Cæterum sibi maximè vbi, omnia Regem familiarissimè monstrauisse: Promissas Argenidis nuptias hoc exercitu vindicandas, tam aduersus nescio quas Siciliae leges Gallicam affinitatem prohibentes, quàm in Regem Sardiniae intempesium, & grauem Virgini procum. Tunc Arsidas, discessisse ex Sicilia quidem Sardos, sed atrociori fluctu inundare salutem Poliarchi atque Argenidis. Esse enim nescio quem Archombrotum, cui filiam Meleander despondisset. Solis Gallorum armis posse hoc nefas prouerti. Properet in Siciliam Gobryas cum copijs illis. Id solatium Argenidi fore, vt se curior maiora expectet auxilia, aut si necessitas non patietur moram, cum eadem classe profugiat. Sed & poliarchum anticipata diligentia, aut illic iam esse, aut statim ad futurum. Quod si, inquit, aderis prior, si ages cursum destinatum in Græciam, missoque præcone, flagitabis à Meleandro, vt in anchoris liceat stare, donec socios, quos tempestas diuisit in vnam classem exceperis. Dabo autem Argenidi literas, sed quas ipse se scilicet reddas. Colloquendi rationem res locusque, & tua industria aperiet. Hic si obsequeris, scis quanto apud Regem tibi honori futurum sit. Hic Gobryas; Amplector tuam fidem, solertiàmque, mi Arside. Sed cur nobis in patriam te comitem non præbes? Posses utcunque meum aduentum conciliare Meleandro, & hercule me ad Argenidem duceres. Imò, inquit Arsidas, si tibi videbitur, mihi triremem relinques. Hæc ego peregrabo Africae littora, vt si quæ Rex

vester tempestate eiectus est, literæ mihi commissæ non pereant, & ipse præterea me referente intelligat, quo loco in Sicilia res eius relinquere.

Postquam ita cõuenit, Aridas accepta triremi, quæ velox, & maris oras legentibus comoda erat, destinatam navigationem exorsus est. Gobryas autem cū nauigijs quindecim, in quibus præter nautas elasiarij bis mille, & ducenti merebant, in Siciliam cursum instituit. Nec distulerunt operam venti non quidem à puppe propitij, sed ita dispensati ab Occidente, vt & ab Africa, Siciliam, & ab Sicilia Africam petentium obliqua vela impellerent. Quippe eodem tempore Archombrotum fata vehere properabant in Africam, cum egregia hominum manu, nauibusque omni ad bellum comœtu quantum fuit festinatio, instructus. Is enim literas matris per seruum maturè acceperat, quibus illa monebat in exitium Africæ Radirobanem armari, nuptiasque iure materno differebat, donec in Africam transmisisset, consociassetque cum ipsa consilia. Quamquam gemino motu penè mens Archombroto submota est, indignatione in Sardos, & dilatarum nuptiarum dolore, tamen tota Africa amori cedebat, ardentiusque agitabat, cur matri placeret tandiu se torqueri, quàm quibus auxilijs hostem a patria arceret. Quid Meleander deinde cogitaret, quidve Argenis? quoties ingrata mora res perdidit, & indignata est non statim admitti fœlicitas? Sic turgens, duramque sæpius matrem tacitis intra se questibus acensans, breue mitigando animo tempus sumpsit. Inde prima dolendi furendique nube consumpta, conatus in Radirobanem vertere, quicquid ira fugesserat, ad Meleandrum iuit, illique his verbis locutus est. Utinam meum genus (Rex professus antè essem, cùm me Siciliæ grauem

& incommodum esse aliena iniuria non eogebat. Nunc simul, & indicium generis mei facio, & asserenda dignitati effragito vestra auxilia. Hyanisbe Mauritaniae Regina mater mea est. Ea literis significabit imminere formidolosum sibi, & Mauritaniae hostem. Quamquam in regni discrimine moveri debeo, plus tamen abominor ipsum matris periculum. Iram praeterea geminat mali author. Ille scilicet Radiobanes, ille latro, quem in tuum, & Argenis caput grassantem hinc fata depulerunt, rursus muliebrem praedam petit. Nec ab eo timerem Mauritaniae meae: nisi quod imparatam aggreditur. Ibo igitur: & si in generam placeo, succinctus tuis viribus: Addamque Radiobanem Lycogenis factis. Et Sardinia Mauritaniae seruiet, Mauritania vero Siciliae. Nam cur ante hoc bellum nuptias faciamus, in quibus instantia arma, & in certi eventus, sincera gaudia esse non siverint? Si vincemus, pulcher erit hymeneus pompa triumphi: Sin aliter fata statuunt, nolo paucorum dierum maritum Argenidi esse.

His auditis, non pauciora, quam quae Archombrotum agitauerant mouerunt Meleandrum: Simul audire, quod Archombrotus erat Hyanisbe filius, simul in Radiobanem peti auxilium, simul nuptijs filiae, quas tanto opere urgebat, iniici moram. Tot cogitationum velut agmine plenus, in gaudium meroremque anceps erat, Archombrotum tamen in primis amplexus est. audito Mauritaniae nomine chariorem. Diues regio, & olim hospita Meleandro, commendabat tantarum opum iuuenem, iam antea indolis virtute charissimum. Deinde insignem pietatem referebat, quod ille asserendae parenti nuptias postaberet, ignarus hanc in feruido iuvene, & adapto matris imperijs, non spontaneam esse virtutem. Radiobanem vero accerimum sibi hostem

sciebat,

sciebat, & in lucro ducebat cum eo potius, apud Mauros, quam in Sicilia sua decernere. Regni quoque periculum quod ad Archombrotum spectabat, & ipsius Archombroti gratia eiusmodi beneficio occupanda, facile implerunt, animum ad armorum consilia. Ergo in bellum societate promissa, iam illum, ut Reginae filium magnificeatius cultum, nihil amplius dissimulabat se generum optare. Gratulatus quoque filiae est, quod nuptura clarissimo Principi esset. Quae omnia sic Argenis accipiebat, ut fati sibi exitium maturantis praesagia, vno tamen hoc laeta, quod inducias ei dabat expeditio Archombroti in Africam. O turbida mortalium consilia. Iam occlute Radirobani Argenis fauebat: is illi placebat hoc in Africam bello: huius impetum commendabat Numinibus: non tam ut vinceret, quam aut ne vinceretur, aut in mutua clade occumberet.

Vbi verò vulgatum est, Argenidis cum Archombroto nuptias solo bello differri, quod in Mauritania instabat, haud mora omnium Ordinum primos ad eius lumina ambitio adegit. Arma certatim, equos, nauigia ornabant. Nemo erat in patricia iuuentute, qui non offerret operam, sumptumque ad bellum, & maturandae profectio- nis acri hortatu, nouo Principi se probaret. Ea Argenidi tristissima erant, ad quam multi praeterea veniebant gratulatum, quod Mauritaniam suo sceptro coniungeret, etiam laudibus efferentes Archombrotum, eique propitios Deos, & breuem in Siciliam reditum incommodissima humanitate optantes. Nec Poetae defuerunt tam publico argumento, quorum vnus operam Timocleae, iam olim sibi familiaris, ad Argenidem peruenit, & muneri sui ignarus porrexit hos versus indignanti.

*Instat Hymen, totisque parat connubia votis,
Instat Hymen: Sed tu cupidum succendere castas*

Nunc prohibes Gradine facies. O dura, cuiusque
 Senior Odrysis, se nostra in gaudia pugnas,
 Et sancto gemitum ferus internectis amoris.
 Quid queror invidiam Superum? sunt ista fauentia,
 Signa Dea, Paphias fumant, cui thura per aras,
 Illa coronatis genialem auctura triumphis
 Laetitia, differt auidas paulum improba flammis,
 Extimulatque mora: Ceu parua aspergine Lymphæ,
 Grandior exurgit, laesusque irascitur ignis.
 Nunc age Threicis molire per ardua currus,
 Armipotens, Lybiaeque petens discrimina pugnae,
 Hunc Regem, ceu tu Superos fortissimus inter,
 Sis hominum primum, magne tege numine dextra,
 Vos quoque (Sicania thalamos dum mater in Aula
 Apparat, & similes miratur Cypria vultus)
 Ite leues pueri: bellam vocat: ite per aurass
 Et vos arma decent, nec frustra tenditis arcum:
 Ite Cupidinei cœtus. Sed parcite telis,
 Inque seros vester potius stet vitricus hostes.
 Victores Libyca postquam remeabit ora,
 Grator hic vestras vacuabit pugna pharetras.
 Et Archombrotum quidem ab amandi dolendique an-
 xis curis non nihil reuocabat hæc præsens armorum
 intentio. Nunc ille laudate, nunc acueri suorum studia:
 videre in armis præludentes vero discrimini: instituere
 qui commeatibus, qui telis, qui nautigijs prouiderent.
 Auxilij enim non vis modo, sed gratia, celeritate consta-
 bat: vesentiret Hyanisbe, & intelligeret Argenis, quam
 strenuus esset. Intra paucissimos dies, parata in ancho-
 ris stetit classis triginta trirēmum. Minora nautigia
 viginti, ad armamenta, & varios usus, comitaban-
 tur.

Meleander fidum hominem, & negotiorum usu

exercitum, addere Archombroto, haud imperitè cogi-
 tauit, tamquam ad Hyanisbem legatum. Ita enim res-
 cire se posse, quicquid non hostis modo, sed ipsa cum
 filio Hyanisbe moliretur. Viçes rerum, & experien-
 tia regnandi, multam solertiam capaci animo impres-
 serant. Nullam tamen suorum negociorum partem
 cautiùs exigebat, quàm delectum eorum quibus ad
 exteros Reges, aut populos legationem concederet,
 reputans illos venarum instar esse; quæ pro suo habi-
 tu, occultam salutis, aut morbi vim ex diuerso tractu
 terrarum inspirareat in patriam. Erat expertus, cum
 illi se priùs, quàm dominum fidemque respiciunt, rem
 patrie, dignitatè, consilia, aut silèdo, aut annuendo pro-
 di. Cum autem turbulenti impetu animi, aut imperitia
 superba laborant; hinc quidem asperius obloquendo,
 illinc verò renuenciando deteriora, sæpè turbas con-
 citare, quæ superflua initio, ex mutua contentione, &
 & subinde crescentibus causis, in necessarios motus
 exsulent. Pone denique (aiebat) eos esse æquabiles;
 At nisi ingenij vigor accedit; & conscius fraudum,
 quæ in illos parabuntur; non modò, non consilia gen-
 tium deprehendent ad quas legati sunt; sed simulatio-
 ne, & quodam obsequio capti dominos quoque suos,
 nihil verum, aut exactum referentes, pessima simpli-
 citate decipient. Præter hæc curabat Meleander, vt
 genio Regis, aut populi quæm adiri oportebat, com-
 modissimus esset orator, haud ignarus consortia mo-
 rum ad familiaritatis suauitatem plurimum procede-
 re, & agrè mortales cauere ab ijs, quos amant. Inter
 has artes magis anxie pensabat, quos sic dimitteret
 ad Reges exploratum, quàm quibus præcipuas imper-
 rij vires in sua Sicilia traderet. Nec aut amicitias, aut
 familiarium commendationem sequutus, etiam sole-

bat irasci, si quis auderet, sic dubio pendentique neces-
sarios suos, aut affines obijcere. *is consilio non*
Tunc verò impensius deliberabat, æquem sibi,
quàm Archombroto futuro Principi fideliorum eli-
geret. Biduum tæcita consultatio extraxit, & denique
sedit rem mandare Timonidi, cui ad se vocato ita lo-
quutus est. Sielles docendus quam curam, quamque
fidem legati nomen velit, non ego te impari onere op-
primerem. Volo te in Africam cum Archombroto
proficisci, & meo nomine salutare Hyanisbem: apud
eam deinde hæere, donec à me successorem accipies.
Quæ illi Regiæ de bello, de filio, de affinitate nunci-
cis, te hodie Cleobulus docebit. Vnum ipse admo-
neo, ne cuiusquam gratiam meæ anteferas. Quid illic
agatur, quid velint, aut possint, ne peperceris referre.
Nec time, ne hæc fides tibi periculosa sit, si quid scri-
bas quod hi nolint quos lædere nolles. Diu est enim
quòd silere perdidici. Timonides non lætior fuit ac-
cepta dignitate, quam de scopulis, qui in eo cursula-
tebant sollicitus: Sciebat (nam Arsidæ, & Nicopom-
po erat familiarissimus) Archombrotum Argenidi non
placere. An hanc autem obiret provinciam gratus v-
trique? Quòd si alterutri in odium veniret, credebat
mansuram offensæ memoriam multò altiùs in læso,
quàm gratiæ in illo quem iuisset. Sic igitur Regi: Nec
dubito de silentij tui fide, Rex: nec arbitror commissu-
ram Hyanisbem, aut Mauros, v't quidquam nunciem,
quod regi oporteat. Sed fortuna varia est, sed tempus,
sed homines: denique estis Reges. Si quid tale occurrerit,
non tantùm in tuâ, sed & Cleobuli manu, fata vtique
mea erunt: ad quem (vt pote Præfectum secretorum)
legatos destinare literas suas iubes. Et de tanti homi-
nis fide anxius non sum: Sed quid si alteri hanc literarũ

præfecturam mandabis? quid si vicarijs suis ipse?
 Ut non hæc fiant: at hoc ipsum nimis supplicij mihi
 erit, posse contingere. Tum Rex; Non iniusti (inquit)
 hi metus: Verùm si qua eiusmodi erunt, scriptis mihi ip-
 si literis omnia securè commiseris. At Timonides. Sci-
 licet insolentiam ad te scribendi omnes suspectam, non
 habebunt? Aut non inuidiosum mihi apud Cleobolum,
 si tanquam damnata eius fide, suo muneri, & integrita-
 ti sic detraho.

Perplexus ad hæc verba Meleander cœpit solus
 spatari, ratus quæ Timonides, tanquam pro se attulerat,
 ad Regum ipsorum salutem pertinere. Tunc verò
 potestatem Præfecti secretorum animo voluens, non
 sine horrore cogitabat, quantum ille acceptis legato-
 rum literis posset. Tanquam arbitrum rerum, nihil
 hunc magis, quam quod placet Principi referre. In
 hac verò libertate, quas cum exteris amicitias si velit,
 non obstat, aut iniurias atque fraudes præcorruptus
 non mulceat: Quod si perfidiam quæ argui possit,
 prudenti scelere vitabit, at ipsa negotia narrando tor-
 quere, verbisque premere, aut eleuare omnia poterit;
 tanquam hoc quoque orator mandauisset. Ita simul,
 & eadem, & diuersissima erunt, quæ illi Præfecto le-
 gatus, & Regi ille tradet. Paruo momento deflecti
 aut intendi negotia possunt: & ex supercilio, aut re-
 missione dicentis, subitam efformamus, & maxime
 efficacem, in mentibus imaginem rerum, quas pri-
 mum audimus. Tancæ quoque potentæ viros
 clàm vicini Principes solent, vel in ueneribus aggre-
 di, vel, quod ualentissimum ambiendi genus est,
 arcana familiaritate, penè tanquam æquales sic
 colore, ut vix intelligant se sollicitari ad turpissi-
 mam seruitutem. Si igitur his machinis, aut omnino

concesserint, aut debilitatam saltem fidem non opponent illius Principis consilijs, quem illicito fœdere sic amabunt, idque apud exteros legatus persentiscet, quæ Regis commonendi sit ratio? Huic scilicet quem accusat literas mittet? hunc iubebit sua crimina ferre ad Regem: hunc seipsum accerrima accusatione proscribere? Nempe hoc infrequens, dices: Nec deesse alios Optimates, per quos scilicet tunc legatus ferat ad Regem prodicionis indicium. Imò verò ardua erit tantæ accusationis prouincia (in qua scilicet aut auctorem, aut reum perire necesse est,) si illam hominibus credideris, qui vt sint secretissimi ac penè vt taceant, adhuc nimis loquuntur, ac non potiùs codicillis infontibus, mutis, sui expertibus, quos Rex vnus, & legat & premat: Quid si præterea tectiora, aut minora scelera erunt, aut de quibus ipse legatus addubitet? An inuidiosissima delatione violanda tunc fama Præfecti secretorum, delectis hominibus, qui hunc apud Regem insimulent? Nulla pax rebus nulla dignitati securitas. Et sæpè legatus tantis inimicitijs posthabebit officium. Sed vt eiusmodi Præfecto fides, & probitas insit, at saltem, quod sæpe fit, si in gerendis rebus dissentiet legatus ab illius sententia, & quid ipse sentiat referre Regi volet, qui hoc fiat, si per huic solum sensus suos Regi ostendit? Non enim in se pugnat hic iste Præfectus: non se deseret, non fouebit aduersa, legatum odisse pronior, quam sensus illius Principi commendare.

Meleander cum hæc omnia eius animo, nec cogitans subiecisset Timæides, agitare simul cœpit de remedijs in illa discrimina. Erat quidem tanta virtus Cleobuli, vt in eo non hæreret suspicio: Sed ordinare non tantum in presens, verum ipsis nepotibus rempublicam Reges debent, & ineptissimi in vnus hominis virtutem

cultus & admirationis est, publicum munus, si quo ille fungitur multiplici liberâque potestate attollere, quasi fatale sit, ut ea semper dignitas cadat in probos; cum potius armatura sit viribus suis temeritatem eorum, qui ambitu vel errore in eam succedent. Secum ergo constituit anxie legatis præcipere, ut quoties isti Præfecto scriberent, ad Regem etiam destinarent codicillos; non prolixo sillos quidem, nec graues negocijs, nisi occurrant, quæ non interposita alterius fide nunciare præstiterit. Hac arte, nec laboraturum Regem breuium literarum, & plerumque non seriarum, lectione, ignarumque Præfectum quid illic scriptum sit, bona utique fide, quæ ipsi legatus mandauerit, quæquæ senserit, relaturum. Sed & hunc quoque præter legati inuidiam accusari improvidum posse, non suspecta illius ad Regem literarum frequentia. Ea autem sic demum processura, si Rex tanquam salutis aliquod pignus, acceptas epistolas contrauid leget, & cæterorum omnium oculis sanctè subducatur. Ita enim & legatis in seculo futuram libertatem, & neminem resciturum seria in quotidiana perscripserint, quò Regi magis in integro, dissimulandi consulendique potestas sit.

Sed instituenda hæc sensim, & propemodum non sentiente Cleobulo: & auspiciandi pulcherrimam rationem offerri, hoc discessu Archombroti, quasi daret suo in eum amor, ut de ipsius valerudine iuberet Timonidem destinatis ad se literis nunciare. Clam igitur Timonidi imperat, ut si quæ essent soli Regi perferenda, vni sibi concrederet, & ne suspiciosa literæ essent, si rariùs, & veluti extra ordinem mitterentur, scriberet non Cleobulo, quam sibi frequentius. His præceptis ornatum dimisit, cumque paulò post adesset Cleobulus, rursus iuueni imperavit, quàm sæpiùs imè scribere, nec Cleobulo mo-

dò sed sibi, de valetudine successuque Arcombroti; Paria si curus, vt quisque ab eo legatus mitteretur ad exteros; donec mos ipso legatorum ambitu conualuisset amantium hoc per literas maioris dignitatis cum Rege consortium.

Omnibus ad nauigationem maturis, cùm Archombrotus salutaret Argentidem, discessumque excusaret, illud quoque misserrimam virginem torfit, quòd is necdum sentiret se despici: Et ipsa sui amoris opinione inimicum auxisset tot opibus, tot studijs Siculorum. Fastidiosè ergo respondit, probare se quod ad matrem rediret. Nemini enim meliùs, quàm domi suæ esse. Tetigit Arcombrotum non perplexa verborum acerbitas, quam dicentis species, & austeritas augebat. Sed nec questus, nec iurgia, tēpus aut locus ferebant. Potiùs veluti non sensisset se ad exilium inuitari, respondit, sanctiorem patriam, & cui plus deberet, illam videri, quæ Domine, quàm quæ sibi primam lucem infuderat. Dum hæc loquitur, interuenit Meleander, quo conspecto remisit Argentis de rigore verborum, refecitque inuita Arcombrotum: Qui postquàm litauit in arena, cum omni exercitu subiit mare: Satis loquutus Proceribus, qui in eadem trirremi vehebantur, secessit tanquam acquieturus, & animum laeessantibus curis apperuit. Nã Argentidis sermo turbulentissimè in mentem redierat. Quid verò excitasset, hanc in virgine crudelitatem? Penè rediculè admonuisse quietis domesticæ, an erat improperantis, quòd omnino abibat, an simpliciter sua fœdera asperrantis? Sub hæc reputans, quicquid antea ab Argentide, aut mite, aut seuerum acceperat, vix regebat molestissimam metuendi sperandiq, discordiã. Quod præterea Aruspex in littore significauerat numina nauigationi annuere, ò dolor! an sic intelligendum, vt Dij

interdicerent reditum, propteris, sed veluti fatalibus ventis discessum urgentes? Hæc & similia dolendi argumenta congerentem, vrebatur maximè Poliarchi memoria, de quo, præter antiquas suspiciones, quæ iam amulationi suffecerant, quicquid erat à Selenisâ retectum fama gliscente cognouerat. Inter eiusmodi cogitationes acerbitate plenissimas, suspensio inueni, fuitque doloribus nimia contemplatione indulgenti, dabatur utique fiduciam Meleander, amore in ipsum præcipuus, & nuptiarum conciliator. Sed quid suarum rerum displicebat Argenidi? aut potiùs, qui puellæ tantopere alius placebat? Ille nempe Poliarchus; Quem, ò, inquit, si mihi fata obuium dabunt, quantò lubentiùs, quam ipsum Radrobanem hac manu, hoc ferro, de amore, atque vita deijciam! Et verò meretur odio, meo oportere tot malorum mihi author, ac virginis; quam nisi carminibus teneat, ego tam clarò sanguine, tam opulento regno, tot amoris indicijs, ac etiam (fas sit tacitè cogitare) non ignobili fortitudinis exemplo, flexissem. Sed illum sua obscuritate tutum vnde quæram, aut quò persequar? Nisi esse hac spe minor, quam improbè concepit, non tam diu abesset; aut ubique secretus fugeret conscientiam Meleandri. Hei mihi! sed & si occurreret patebitque iram, & ea forsitam, quam mædito ultione, iam dubiam virginis mentem peius à me auerterim. Imò certus sum vitam illius mihi obstarè; An item sit obstitura mors viderint Dij. Certè nec de mortuo, quicquam sperare ipsa poterit, & sciet utique fortissimum fuisse, qui vicerit.

Sic apud se digerebat Arcombrotus malè sana consilia, interdumque dolebat, quòd Poliarcho olim amico sic irasci cogeretur. Nondum verò ab illius oculis Siciliam venti remouerant, cum Gobryas haud procul Syra-

cussis anchoras iecit : misitque ad terram præcone, vbi Rex degeret quæ sui: Cùmque audisset imminentem pelago arcem, quæ Epeiræe dicebatur, ab illo tunc incolli, ipse vnica triremi Syracusas concessit tanquam com meatuum causa. Misit inde delectos, qui Regi significarent Gallorum magnam classem in Græciam, indeque in Asiam nauigantium, tēpestatibus sparsam per æquor fuisse. Huius partem in Siculo mari expectare socios, si fortè ab errore illuc quoque agerentur. Petere ipsum ducem, vt liceat colloqui Regi. Nam Principis tanti conspectuum, pro maximo tempestatis pretio sibi fore, quæ hæc litora dedisset. Meleæder, vt humanitate præcipuus erat, quamuis ambigeret, quid Gallorum tanta classis in Græciam vellet, tamen ad colloquium inuitatus non re-
nuit. Venit igitur Gobryas cum amicis seruilisque omnino viginti, Cui Epeiræen intranti obuiam missus Eurymedes, ad se hospitem deduxit, & humanissimum expertus, aut perfunctoriè commendauit Meleandro. Postera die deductus ille ad regiam, sui expectationem, quã tam Eurymedes fecerat, facildè impleuit: Nisi quod sentiebat Meleander, cum quæreret, cui cœpto, hanc Gallia classem ornasset, non sincerè, aut simpliciter responderi. Itaque exploratorem veritus esse, honorarios custodes clam tribuit, qui incautum, nec ratum se timeri, solerter obseruarent.

Sed Gobryam altior cura versabat, quã arte quòdve thustore, se cretè colloqueretur Argenidi. Memor tandem purpuram, quæ nullibi præcio suo fulgorem, quàm in Gallia admittit, in nauibus suis esse, ei a Poliarcho præparatam, hanc afferri ad se iubet, tanquam in hospitij gratiam regis virginis donum. At illa iam dudum non minoribus cutis concussa, secum vehementer querebat, an sperare auderet has naues a Poliarcho premissas

maiolem comparante exercitum. Sed parum per huic solatio innixa, rursus consuetudine lugendi ad deteriora reuoluta est, vt & ludibrio, sibi esset hac tantilla iucunditate spei quam haulerat. Sed quid Arctidas morabatur? cur non procedebant promissa Poliarchi? In ipso, an fortuna, tarditatis causa erat? Exierant destinati menses ad reditum. Ipsa vivebat non illius auxilio, sed in felicitate Archombroti, quem in Africam bella vocauerant. Heu in meos luctus, fortis, & sapiens, & dignus amari, Poliarche: cur ego te vidi; cur etiam vna placui, quam multiplici morte conficeres? Ego si te nescissem, hoc quidem ipso vixissem misera, sed saltem non sentissem. Non deerant toto orbe, quas amares felicius. Do virtutem tuarum immeritas pœnas, quarum vna quæque me diuisam, nec fortasse contemptam ad interitum adigit. Hei mihi! quid si & ipse non leuiora iam quereris? quid si dolore quem sentis, & illo quem in me suspicaris, obrutus iaces: timesque præcipue, ne tibi potius irata, quam fortunæ, in culpam factorum te transcribam? Spô si felices, quibus vel celeriter successit, vel qui Deorum contumaciam, & dolos exierunt subita morte!

Sic fortè querenti, cum iam aliquot dies in aula Gobryas traxisset, nunciauit Eurymedes, hospitem Gallum ei donum afferre purpuram in Gallia tinctam. Non recusat virgo munus aspicere, hoc ipsum ad comoditatem colloqui à Gobrya subornatum, & maiora, quana quæ credebat Eurymedes afferri, penè iam sentiens. Cum ergo intrasset Gobryas, explicuissetque inuidiosam, vel Tirijis muricibus mercem, non Argenis satis, quæ monstrabantur cernere, non aut loqui compositè, aut loquentibus se præbere. Ad eò omnes sensus rapuerat trepida expectatio aliquid de Poliarcho audiendi. Parum aberat quin prior interrogaret ignotum. Sed Gobryas illi

ad motus, cum muneri inspectando intentissimos omnes vidit, voce submissa: Ut, inquit, hoc donum auctor preciosius faciat, misit ille ad quem Arfidam legauisti. Exciderant ad hoc verbum Argenidi vires, ut ex trepido silentio intelligeret Gobryas altissimè tactam esse. Itaque alia quædam publicè loquuta, velut muneris gratias haberet, secreto Gobryæ dixit. Quæso te, hospes, hac vespera domi syes. Arcessam te, vbi sublapsa frequentia solitudinem faciet. Sub hæc Gobryas discessit, & ipsa laudare impense inter mulieres cœpit oblatis velleris nitorem, precium deinde augere, & sic loqui Timocleæ, Hoc donum simplicis liberalitatis credi vix potest. Facile hospitem censeam Regi aliqua de causa supplicaturum, & hoc munere sibi suffragium meum parare voluisse. Nam & orauit, ut se, vbi ocium esset, liberiori colloquio dignarer. Volo hodie hac cura defungi: Ut si quid impetrabile in votis est, operam præmittam: Sin latent grauiora, ne supplicem vana spe extraham, & non impatiæ suæ purpure dona remittam discessuro. Haud multo post in hortum secessit, qui fortè Meleandro ad venationem profecto infrequens erat. Itaque ipso viridarij secreto admonita, Timocleæ imperauit, vnum ex corporis custodibus mittere ad Gobryam, qui eum ad hortum produceret. Ille Argenidi sibi que non defuit, cui vulgaria aliqua percunctanti cum publicè respondisset, paulatim veluti lapsa ad varia sermone, magisque intento fecerit reliquis cœperunt, solique ambulare. Tum Gobryas: O domina, inquit, non Sicilia tantum, & Gallia tua, sed quantumcumque in vrbe regnorum est digna, Ignosce Regi meo, quod me priorem vides. Causam moræ ingratißima tempestas facit, quæ cum classe venientem depulit à cursu. Nos quoque eiecti in Africam fuimus: Ego, inquam, &

Artidas, qui pridie tempestatis in me inciderat. Et is qui dem per Libyæ orastuum Poliarchum vestigat, legationem obiturus quam mandasti: Isthuc verò nauigau, siue Rex iam adellet, accessurus exercitui quem maximū ducit, siue adhuc expectaretur, tibi interim traditurus tantillam hanc classem. Etenim tuum nutum simpliciter manemus. Vtere nostro sanguine qua placebit. Scio te solam esse, in qua verissimè Rex meus, aut despicipossit aut coli.

Sic loquutus, literas Artidæ porrigit, in quibus ferè eadem, quæ ipse memorauerat continebantur: Quibus lectis, vt amor nunquam quietus est: Quid ergo credemus (inquit Argenis) Rege vestro esse factum? Si pepercisset illi tempestas, an credis diligentiorẽ alium futurum, ex quo de eius aduentu cognoscerẽ? Hic Gobryas, quam & ipse non intactus eo metu, tamen multa congeisit, quibus naufragij suspicionem auerteret. Nam nec, inquit, cum vna aut alte, a nauis maria sulcat. Naues longæ, & triremes vltra quinquaginta sunt, quæ illum comittantur. Etiam si prætoriam nauim (quod Diij non fuerint) tempestas soluisset, an tot nauis, tot milites, non manus & humeros præberent, quibus charissimus Rex proximo nauigio imponeretur? Sed nec credendū est, aut totam Regis classem obrutam vndis, aut qui cladi superfuissent nõ iam nobis funebria nunciaturos. Nihil citius quæ obsunt, quã quæ optamus amat fama ignobilia gaudio nobis ingerere. Ne iniusto deniq, metu crudelēs nobis simus, respice has triremes quas duco. Iisdem cum Rege fluctibus iactata sunt. Nullam tamen ex eis tempestas expugnauit. Vel itaque Regem in remotiores delatum oras existimo, vel corruptis videntur armamentis iacturam reparare. Neque enim soli nauigation, sed & bello exercitum adornat. Intra paucos hos

dies,

dies, videbis, Regina, feruentem Sicilia oram fortissimis viris, qui omni studio exprobrabunt hostibus tuis, si quos hic habes, quod virtutem, apud se genitam indigentius coluerunt quam nos externi. Erecta consolatione tam magnifica virgo, adhuc tamen de Poliarcho anxia erat. Ardebat præterea Gobryam prolixius percunctari tam de illis, quæ sciebat, quam de ignotis. Dum enim de Poliarcho loqueretur, seria ac leuia virtute amoris delectabant. Sed nec tempus sinebat, iam vespera obsecrum, nec familiarium curiositas inter se quarerentium, quid tantum cum Gallo loqueretur. Rursus igitur suam opem promittenti: Ego, inquit, quid ex te vestri Regis sit, maturius expendam. Tu cum Eurymede sis frequens, cui ipsa commendabo amicitiam tuam. Finge autem idoneas causas non recedendi a litore, hisque ego fauebo apud patrem. Facile quoque inibo rationem, quæ sapius ad colloquium meum, & sine suspitione peruenias.

Hoc dimisso, cum quæreret Timoclea, ecquid ille voluisset: Nihil magnum, inquit Argentis: nisi fortè nondum explicuit animum suum, & primo congressu voluit grauis esse. Laudauit benignitatem hospitij, orauit benignitatem hospitij, orauitque ut suarum nauium, cui supellestilis pretiosissima insunt, in hunc portum recipiatur, non isthic plùs biduo hæsuræ: intra quod tempus quædam tempestate corruptare fieri possint. Ad hoc se operam meam, apud Regem expetere. Sub hæc verba in cubiculum virgo regreditur: accersitumque ad se Eurymedem iubet agere hospitij curam: quodque solentius falleret: Est, inquit, ut illi xenia paremus, saltem his quæ obtulit, nec pretio, nec venustate cedentia. Hæc dî quærimus, vide ne ad discessum se comparet. Satis erit breuem ad moram, vel dilata venatio, vel promissum.

Spectaculum iterum moneo, caue, Eurymedes, ne im-
 prouisus hinc habeat. Ita institutum ubi dimisit, &
 queris specie nox dedit ad curas libertatem, tunc re-
 putare exitus omnes capit: tuac exire consilium cape-
 re, fortiusque quam antea, & Regiæ moræ dolere.
 Poliarchum, si vivebat, esse venturum, iam ipsa Go-
 bryæ classis, iam Arside literæ certissima ratione mos-
 trabant. Quærenda igitur remedia, quibus illi viam
 quoque se seruaret. Sin ille perierat, se demum non
 victuram. Sed quâ ratione, quove prætextu, Gobryæ
 classis assideret Siculo littori? necessarium tamen hoc
 erat ad ea quæ cogitabat subsidium. Sic enim decre-
 uerat; Si prius rediret Arcombrotus, quam de Poliari-
 cho quicquam certi esset allatum, clam fugere ad has
 naues, & vel inde perere Galliam, vel coacta Siculo-
 rum factione, abstinere a nuptijs ad quas pater adige-
 ret. Haud incommodè tandem ita rem commenta est.
 Primo mane ad Meleandrum iuit, & Siciliæ solitudi-
 nem quæta, vereri se dixit, ne Radirobanes, ubi Ar-
 combrotum audisset cum præcipuis Insulæ viribus
 esse in Africam, rursus raptulum minens, aut ipse veni-
 ret, aut militum in se partem ad improuisum bellum
 emitteret. Nihil ergo securius, quam Gallos aliquo
 propitio numine ad se aductos mercede conducere, qui
 littorum custodiam agerent, vt si bellum ingrueret, pe-
 regrini iactura sanguinis, Sicilia defungeretur periculo.
 Negotium vnius mensis fore, intra quem possint de Ar-
 combroto, & Radirobane referri certiora. Et Gallos
 nondum (vt audiuerat) ex tempestate ad navigationem
 instructos, non ægrè tantilli temporis moram addito
 precio audituros: qui præterea, nec tam pauci sunt (in-
 quid) vt iurare non possint; nec eo numero, vt metua
 Siculis debeant, si auxilium in perfidiam mutant. Cùm

patrem his verbis permouisset, secretò deinde Cleobulum, & postea Eurymedem vocat. Urget suos de Raditobane metus. Gallorum præsidia ostendit, quorum opera haud magno precio emi posset. Cumque illi in contrarium disputarent: nam nec ignotis benè credi, nec viros Insulæ deesse, liberius Argenis, si hoc, inquit, Sicilia non tribuitur, at meo timori tribui volo. Regem in meâ sententiam iam perpuli. Mihi non probabitur, qui eum in aliam partem consilij suis flectet. Hæc imperiosius urgentem neuter ausus est importuna irritare prudentia. Regi quoque ambitiosè authores fuerunt, præsertim cū Argenis adesset, vt Gobryas ad littoris custodiam inuitaretur: Et ille, quandoquidem ita censetis, inquit, tu homini quoloqueris, Eurymedes. Sciscitare an hic moram pati possit. De mercede deinde viderimus. Eurymedes mandato defunctus, Gobriam non difficilem habuit, aut ignarum id commentum ab Argenide esse. Operam igitur suæ classis in menset promittit, sola mercedis mentione offensus. Nam quò magis probaretur, liberale præsidium, & in amicitia tesseram offerebat.

In hoc statures Sicilia erant, dum Arsidas omnibus Africa partibus triremem aplicat, & quacumque se breuia terris insinuant, scapha prouectus interrogat agrestes, si qua de illis litoribus visa esset classis externa, aut villos omnino mortales ad eos tempestas reiecisset. Iam que irritò labore defessus languerat, æstum præciuè non ferens, quem Auster inspirabat ab arenis mediterraneis allapsus, cum opportunissimè factum, vt Mauritania fines contingeret, succederetque ad litus, in quo non grandis portus, & inde stadijs octo modicum oppidum incolebatur. Fortè fuit, vt tunc in portu spatia retur illius regionis Præfectus, inter paucos fortitudine, & prudentia insignis. Ille Arsidam videns

quem vultus habitusque peregrinum hominem esse monstrabat, blandissimè accessit, & tam magistratûs sui quàm humanitatis officio, de patria, & negocijs rogavit. Cùmque Arsidas, quò multa, & varia memorandi necessitatem efflueret, quia Gallica triremi utebatur, se simpliciter Gallum esse dixisset, statim Maurus insiluit in amplexum: & Satis est, hospes, audiuisse Galliam inquit. Omnia vobis debemus. Præcede fodes in urbem hanc. & quacunque te nauigatio vocabit, primum, apud nos à iactatione sali refectus, nouis cômationibus triremem onera. Stupebat Arsidas ad insperatam benignitatis prodigium, in externa gente atque incognita. Subire igitur terram cômites iubet: Præfectoque dexterior, & ab omnibus cultus, proximi oppidi viam exorsus est. Veritus deinde ne procedentibus colloquijs proderetur non à Gallia venire, videreturque humanitatis officia alijs debita, aut parata, quæsiisse mendacio, paucis recessit, esse quidem se Siculum: Sed quia Gallicis remigibus utebatur, quærebaturque prætereà Galliarum Regem, se Gallis, cùm de gente rogarentur, annumerasse. Nempe, subiicit Præfectus, illum quæris, absque quo in seruitutem externam omnes Mauri concessissemus? Monstra hæc Arsidae erant, omnium quæ illic Poliarchus gesserat ignaro. Ergo ne aut ipse diutius, aut Præfectus erraret, aut perplexè rogauit, quid noui accidisset; quòdve beneficium à Gallia processisset ad Mauros. Se enim vi ventorum in vltima Africa propulsum, & diu iam errantem, hæc nescire. Tum Præfectus aggere re omnia cupidè cœpit, qua insolentia Radirobanes bellum mouisset, & vt veluti ad conditum, Dijs ferentibus cum exercitu aduenisset Rex Galliarum. Quæ deinde belli fortuna, quàm varijs sub breuissimo tempore casus. Sed ambitiosè morabatur in Rodirobane occiso,

vt pugna acris fuisset, vt anceps aliquandiu fortuna, & victor aut perfunctoriè vulneratus. Ast vbi narrandi serie Radiobanem Gallici Regis manu perculsum in terram deduxit, non tenuit diutius lætitiã Arfidas, sed vultu sic diffuso, vt constaret lætitiã non fingi: Cæsus ergo est Radiobanes? Illæ sardinæ Rex ille nuper à Sicilia reuersus? & quidem à Gallico Rege? cui, ne frustra exultem, quod nomen, mi hospes, est? Tum Maurus, Geminum illi nomen est, inquit: quo errore, & diu lapsus sum, & vidi alios errare. Modò enim Poliarchus, modò Astioristes à suis appellatur. Assertus est hoc sermone Arfidas in certissimi gaudij sensum, ad eò vt & Mauros, qui eum deducebant penè in eandem affectuum suauitatem adigeret. Non curarum meminerat, non laboris. Tantùm, quasi dijs loqueretur, rogabat quæ fata, quæ sortes, inimicissimos Reges compulissent in Africam, aut quod numen sic ordinauisset, vt sanguis. Siculis odijs debitus tanquam Africanæ vtilitati pendetur. Ad se deinde ex hac contemplatione regressus, quærebat, quò se ab illa victoria, Poliarchus recepisset. At Iuba (ita Maurus vocabatur) retulit, adhuc in vulnere agrum, iacere in Mauritanie regia vrbe. Illinco omnino expedito equiti quatuor dierum viam esse.

Inter hos sermones in vrbe peruenerant, & Arfidæ peritos viarum exposcenti, quibus duceretur ad Regiam (nam recruduerant venti, & timebat ne repetita iniuria tempestas penè repertum Poliarchum eriperet) Iuba negauit itineris copiam se facturum, priusquam exta Hospitali Ioui sacra simul profecissent. Æstus erat, & in horti umbraculis deductus Arfidas super appositos thoros epulas expectabat, gratissimis Iubæ sermonibus, de bello, & Poliarchi victoria, moram subinde fallentibus cùm tandem opulento conuiuio mensæ conuuias ad se

conuertunt. Et subitum luxum miratus Arſidas, nihil tamé altiori intentione ſpectabat, quàm inter promulſidaria eſſe varij generis poma ita glacie circunuenienti inſerta, vt aliorum pars emineret extra hoc frigus, alia prorſus condita tamen ſub lucentis aquæ cruſta natiuo colore cernerentur. Quid potiffimum crederet ambigebat, nouitate illa concuſſus. Certè enim hæc poma recentia erant, ruruſque ſub illorum menſum ſyderibus aqua frigore non coibat. Tum ne ficta imagine luderetur, primùm manum glaciei admouet; quæ vt iuſto rigore digitos uſſit, vt non poſſet dubitari quin aqua hæc eſſet: & veriſſimo quidem gelu concreta, mox & poma dentibus têtat, & hæc quoque natiuo ſapore mitia erât, niſi quòd ad nimium algorem obſtupeſcebat guſtus. Delectatus admiratione hoſpitis Iuba, inuitabat ad cibos admiratione nimia cunctatam. Sed Arſidas cum riſu quæſiuit, qua ille ex Scythia cum Africa arboribus miſta hanc guſtationem promiſſet? Tum Iuba: Vt magis mireris, inquit, cum in hortum intraſti hæc poma adhuc ex arboribus pendebant, & quæ modò eſt glacies ex fontibus vnda manabat. Geminato ſtupore Arſidas hæſit, exquiſitque ab Iuba, quo carmine, quòve in antro, tam ſubitò natura ſe mutaret. Et ille, Noua eſt, inquit, apud nos hæc ratio reuocandi arte hyemen ſub medio ſole; quam exequar poſtquam mulſum guſtaueris. Aderat puer Ægyptius cum mulſo, quod in calice præfererat, & ipſo ex glacie factò: quo exhausto cum in terram à puero collideretur, dolerètque Arſidas fragile quidem, ſed in æſtatem pretioſum vas perire: Noli indignari (inquit Iuba.) In ſingulas portiones uſus eiufmodi ſcyphorum eſt. Iteratò eundem in menſa conſpici vile eſſet. Nihil amplius guſtabat Arſidas, auidus cognoscendi, qua arte ad naturæ veritatem ſic perueniretur: Cum

allata sunt variarum formarum ex ære prototypa. Orbium, poculorum, paropsidum, omnis denique conuiuialis instrumenti species erant. Tum Iuba: Hæc sunt claustra, quæ aquis infusis glaciem concipiunt. Quippe vnum quodque operculo suo sic tegitur, vt ora inuicem cohæreant, excepta foraminis angustia, per quam aqua liquitur in interiora, quo modo ex stanno, vel plumbo fusilis supellex conficitur. Alucolo deinde ligneo illa deponimus, cuius fundum sale primum nigro illo, parumque contuso, & mox niue contegitur, quæ nobis semper ad manum est, sulta straminibus, & in umbra antrorum toto anno inuiolata. Supra ipsa deinde prototypa, in alucolum sic demissa, pari modo nix quoque aliquoties cumulatur, sale toties interiecto. Ita hæc aqua illo in ære ad glaciem præparata, accipit vndique circumiectæ niuis frigus: quam sal acri mistura vetat liquefcere, in locis præcipue umbrosis, qualia vini aut olei apothecis effodimus. Trium circiter horarum spatio coit aqua, & si quæ poma inserimus, qualia nunc miraris, hærent septa in glacie. Æstu deinde languentibus grata est hæc vis nimij frigoris, quam & ipsa nouitas commendat. Nuper enim nescio cuius non inepta luxuries, hoc solatium inuenit.

Oblectatus narratione Arsidas, licentius marcenti stomacho ingerebat hæc poma, quibus corrupta frigore aqua rigorem in sinu uerberat, simul auidè nouis semper ex glacie calicibus bibebat, summo frigore sitim, vt solet, acuate. Quamquã interdum Iuba monebat, periculosam intemperis esse, nisi parè ventibus. Sed cum de prandio surrexissent, & Arsidas calidi vsu multo ioco traduceret, paulatim omnes neruos receptæ hyemis malignitate ita laxari sensit, vt egestas hinc inde epulas penè animasequeretur. Iuba non misericordia tantus motus, se

& metu, ne huic sponte mortem crederetur propinasse nulli sedulitati parcebat: Solari Arsidam, medicosque vrgeret: & nunc suos, nunc illius ministros verbis conuenientibus affari. Vt verò in deterius fama attollitur, Arsidam fato propinquum, haud tardè vulgatum est. Dum trepidant comites, seruulique, quidam illius mercenarius ex Eubœorum colonia, qui in Oscis Neapolim condiderant, tempus locumque furto nactus, haud modicam prædam egit. Sacculus erat ex carbofo, quem sub veste reconditum idonea cura Arsidas seruabat. Illic pretiosum aliquid in esse Græculus diu antè coniecerat. Dùm que vestes laxantur ægrotanti, & sui ignaro, ipse familiaris officij simulatione accessit, dextraxitque non sentienti sarcinam, & cæteris pietate, & metu occupatis, sese domo proripuit.

Vbi autem primo impetu mali sedato, Arsidas loqui potuit, à Medicis quæ fuit, quid de periculo suo, quid de itinere sentirent. Medici prospera esse signa ad valetudinem respondent: Sed ventriculum, & cæteros nervos, qui in temperie frigoris afflicti, febrim toti sanguini asperferant, aliqua quiete recomponendos esse. Optimè actum iri si non vltra quatrimum morbus profectiorem differret. Ille cum Dijs questus tali in tempore moram offerri, ad Iubam conuertitur: & Literas, inquit, quas ad Regem Poliarchum habeo, nefas esset hic fisti meo casu. Si dabis qui viæ duces sint, has statim per vnū ex meis transmittam ad Regiam. Hic deinde acquiescā patientiùs, donec ire per morbum licebit. Laudauit Iuba consilium, addiditque, præstò esse qui quemcumque Arsidas destinasset, ad Regiam comitarentur. Tum Arsidas fasciculum querere, cui erant littæ Argenticis commissæ. Prorsus is erat, qui domestica mercenarij fraude perierat, quem vt à veste diuulsam obstupuit, & vidisse

omnes

omnes negarunt, statim vires furiosa indignatio sufficit. Prohibentibus medicis exilijs de lecto, interminatusque est domesticis suis mortem, ni propere redderetur charissimum pignus. Urgebat insanus quaestionem, Deosque appellabat, & homines, nec sine suspitione circumspiciebat in Mauros, qui primum agrotanti ad fuerant. Spoliatam deinde intuens vestem, & nunc illam, nunc ora dilanians, querebat quis familiarium proprius agrotantem accessisset. Sed omnes adfuerant, & tali in statu in pietate posuerant tangere collabentem. Tum demum eadem doloris acerbitas, quae languentis robur intenderat, consumptis viribus, peius inualidum deiecit. *Agre suspirio & violentis odoribus reddita vox est: quae ut primum uti licuit: si me, inquit, fortuna destituit morbo, & sum audacia violatum, at non ego me deseram, non Principes meos. Date ceram, & stylum. Hodie ad Regem scribam. Intra biduum, etiam vix periculo, utcunque lectica viam exordiar. Protinus Phoibantem vocate: nunc volo cum meis hodie litteris proficisci. O fortuna! Is ipse Phorbaserat, qui cum furto aufugerat. Ergo, & in nauis, & per urbem missi qui quarerent, tandem renunciant, frustra operam a se consumptam. Statim Arida suspicio sceleris incidit: quam tamen dissimulans, ad forum, ad portum, redire praecipit, qui non profutura diligentia absentem vestigarent. Nec segniter advocat iudicem, submotisque ceteris: Fallor, inquit, aut perfidia mercenarij mei, hanc aegritudinem mihi facit. Cur enim lateret, praefertim me aegro, & vita ambiguo; nisi praedam scelere nactus, non me tantum, sed & Africam fugeret? Si amatis Poliarchum, vindicete iniuriam, quam latro huic intulit. Dimitte ad proximos portus, qui nuncient ne ullus temere peregrinus in nauibus recipiatur. Sed quam oculisime potest procuranda haec*

quællio, ne si resciscat exploratores in littore esse, alia fraude nostram solertiam eludat. Ego apud meos hodie dissimulabo me quicquam durius de eo suspicari, ut fallamus flagitij consortes, si quos fortè apud nos reliquit. Iuba rem curæ sibi fore asseruit, statimque per homines fidos, vicinorum portuum magistratibus, quæ videbantur scripsit.

Sed hæc Phorbas antè coniecerat, meriti sui conscientia acuate metuendi solertiam. Is perpetrato scelere adhuc ignarus, quid esset in futuro, latebras ad recognoscendam prædam, quaesivit; scilicet, si nihil inueniret perfidia, & periculo dignum, omnia ad Arsidam relaturus, quasi hæc ægro, nec sentienti, ad tutiorem detraхisset custodiam. Ecce autem ex solutus fasciculus catenulam primùm dedit ex gemmis, quæ nexil auro ligatæ, per æqualia spatia tuebant; Tres deinde annulos, cum grandibus gemmis, modico lino diuisos, ne attritu venustas artificij periret, Pauci in fundo resederat nummi ex auro; quæ omnia Arsidæ, ad incerta fortunæ, corpori suo applicita seruabat. Præter hæc, tabellæ inserat, longè Arsidæ pretiosiores reliquo censu, illæ, quæ itineri dederant causam, ab Argenide ad Poliarchum. Phorbas omnibus diligenter inspectis, suæ quidè audaciæ gratulabatur gemas, & aurum. Sed hæc eum litteræ turbabant. Ad Poliarchum videbat esse missas. Unde tamen, aut à quo, non nouerat; & verebatur, ne plus illæ turbatum, plus in eum exploratorum cicerent, quam aurum, aut gemmæ. Ire ad portus non placebat, vix dubius hos in se obsideri. Interiora Africæ, nec fidem in hominibus promittebant, nec exitum, quod quærebat, habebant in Europam. Tandem sceleris, & necessitatis ingenium, ad noui facinoris pericula incertum coegit. Iret vltro ad regiam, Poliarcho eas litteras daret, & in ipso scelere, præ

mia summæ fidei ambiret. Postquamigitur fallendi ra-
 tionem, omnemque mendacij contextum poliuit, in
 proximum oppidum profectus, illique percunctatus, quæ
 via ad regiam duceret, celerrima ubi, & illi quem via
 ducem assumpserat iumenta conquestus. Tertio die,
 urbem ex montis cacumine inspexit: Tum equo, & du-
 ctore dimisso, ipse solus peruenit ad custodes, vultuque
 pallenti (quippe quem ex composito exterminauerat
 cursu) se ad Regem Poliarchum festinare, ambitiosè
 iteravit. Illicò deductus ad arcem est. Et tunc quidem
 minùs vacabat Poliarcho, post longam fortè insom-
 niam acquiescenti. Sed Phorbas ad Gelanorum de-
 ductus cum supercilio monstrabat, se magna, & quo-
 rum procuratio celeritate constabat, nunciaturum
 aduenisse. Quis esset dicere iussus: Regi, iuquit, melius
 dixero. A Sicilia ad eum aduenio. Litteras fero, & heu
 vereor, ne hac ipsa mora quam facitis, corrumpatur ne-
 gotium, cui delectus, penè in cursu spiritum amisi.

Siciliæ nomen audisse, illinc quoque afferri litteras,
 & nuncium aliquid ingens trepidatione præferre, visæ
 sunt Gelanoro causæ idoneæ dormientem Poliarchum
 compellandi. Sed atior tamen accessit ad stragula, ne te-
 rrorem à somno excitatis, & adhuc sum incertis, pericu-
 losum, primæ Regis vigilæ infunderet. Tussigitur, &
 modico vestigiorum strepitu pulsatum, ita affatus est.
 Adsum, Rex, à Sicilia litteræ, & nuncius nescio, quid
 festinat. Nihil cunctatus Poliarchus resedit in lectulo,
 & nuncium adduci præcepit. Intrat ergo immansi fidu-
 cia cubiculum Phorbas, quod secundùm Deos potissi-
 mum timere debuerat, ornatamque fabulam, non piùs
 verbis quàm gestu, & fronte, in hunc modum exorsus est.
 Ego, inquit, ex Arida amicis sum, ò Rex. Is ad te Sicilia
 proficiscens, inde se cū me aduexit. Cū te diu quæsiisset,

tandem ad victoria tuæ famam cursum huc tenuit. Nec
 iam procul eramus littoribus, cum nostrum nauigium
 peiratę tribus lembis circumstunt. Arma pauci habe-
 bamus; placuitque compluribus ante pugnam deditio.
 Ita proditus Artidas cum familia & sarcinis in eorum
 potestatem concessit. Sed cum direptis omnibus, no-
 tuæ prædæ studio flagrarent, princeps eorum stridam
 in Artidæ ora sicam intentans: Video, inquit, ex cul-
 tu & suppellectili te hominem magnarum opum esse.
 Itaque nisi præter hæc, quæ capimus tria talenta præ-
 sentia numeras; ego ex his catenis (nam illi catenas iam
 dederant) iugulo soluto in mare te prouoluam. Et Ar-
 tidas: Vnde mihi præsentia hæc talenta, cui nec liber-
 ratem reliquistis? Imò, subijcit prædo, cum de tua na-
 uigatione percunctarer, te ad Mauritaniam Regiam ire
 professus es. Certè non te oportet illic esse ignotum.
 Quem eunque tuorum uolueris, ea lege uinculis exi-
 man, ut nisi intra hoc triduum, sit in isto littore cum
 pensione quam poscimus, certissimè pereas. Nec frau-
 dem mediteris; aut in nos vindices prouoca. In statio-
 ne sumus. vnde liber prospectus est. Non mari, non te-
 tra, insidias locus capit. Si is quem miseris præter se
 vllum adduxerit, capite lues. Quin si interim naues
 in nos fortuna propulerit, fortunę penas dabis.
 Cum sic impia, & barbarâ voce dixisset, deiectus
 Artidas semel atque iterum nos omnes intuitus, tan-
 dem me proprius iussit accedere, & vide, inquit, mi
 Phorba, quantum fidei tuæ credam. Ex diligentia tua
 nunc perdeo. Vade ad Regem Poliarctum: quo loco
 sint meæ fortunæ significa. Non ille talentis tribus
 patet in re meâ capitali. Et ne ambigere possit,
 quin vera pericula nuncies, has litteras accipe (simul-
 que de intimo sinu extraxit.) Scriptæ ad illum sunt.

Quis scripserit, tua scire nō interest. Ferendas tibi trado, non tantū vt pigraus sint fidei tuæ; sed magis ne pe-reant, si me isti peirata immerentem conficiant. Ita di-missus ad te, Rex, altero ad meridiem die peruenio: tā-tundem ad reditū superest, si vis Arsidam viuū aspicerē.

Inter hæc dicta, litteras Argēdis Poliarcho tradi-derat, quasi missas ab Arsidæ; quas integro lino sinceras vt tentauit, simulque solitum Argēdis ad se signū cōs-pexit in cera, lato horrore infremuit. Sin ul tamen in pe-riculo Arsidæ commotus, dum soluit epistolam: O qui-cunque mortalis es, inquit, cui Arsidæ fata commissa sunt, si strenuus eris, & eum mihi reddes, crede nō te ta-lenta prædonibus tria, sed tibi ipsi ingentes diuitias por-tare. Aded memorem beneficij me dices. Tu Gelanore, pro-pera huic aurum, quantum satis est dare. Iam prom-ptū esse oportuit Vade, nec difficilioresex mora præ-dones sunt. Sed, an incolumi Arsidæ in hos posse iri existimas, & nefarios de suis lembis ad cruces deferri? Abominatus Phorbas meritum crucis omen, manum vtramque vehementer intendit, stridisque oculis, Caue, inquit, caue o Rex, in hanc mentem te dederis. Lembi prædonibus veloces sunt. Infederunt plagam apertam. Truncum mehercule Arsidam vobis dispergerent, fu-gaque inulta dispicerent infœlices insidias.

Iam Poliarchus solutas tabellas legebat. Vera erat Argēdis manus. Sed omnino lamentabilis oratio. Faci-ous, vindictamque videbat Selenissæ, simulque Radi-robanis impiam mentem, qui nefas non habuerat pud-i-cissimæ virgini probra ingerere. Sed hunc quoque iam non viuare, & quidem à se victum, solatio erat. At quid in Archombrotum remediij, virgē hymenqum Meleā-dro & bimestri salute vix donata Argēditū? Cū de in-de in vltimam ceram oculos flexit, vbi solet dies exara-

te epistolæ ascribi, iam tēpus quo aut ipsum redire, aut
 mori Argenidē oportuerat, effluxisse intellexit. Nunc
 igitur se dānare nunc irasci tēpestati, nūc Africā deu-
 uere, in quā seruāda putabat se perisse. Sed omnia in Ar-
 chōbrotū vota, omnia odia recidebant. Ego me, inquit,
 ego ad tuam perniciē me seruabo, atrocissimē emulorū.
 Sequar fatū Argenidis, sed perfunctus tuæ mortis sola-
 tio. Defuncti quoq̄ pugnabimus. Pacē nec experiar, nec
 concedā. Dū eiusmodi æstu peccus concutitur, cœpit in-
 uitus dubitare, an Argenidē fides ad promissæ mortis cō-
 stantiā durasset. Quā enim naturalē, ut vitā amemus? quā
 grata vis quę sicam in nostra viscera euntem moratur?
 Denique, Poliarche (cogitabat) finge oblatas nuptias,
 finge datum illi patrem, & destinatam illuxisse miseris
 tuis diem, an veles hanc perisse.

Tanto turbine multo egrius, quā vulneribus affligus,
 accini Phorbantē iubet, cui aurū interim numerabatur,
 increpatq̄, nauigationē lentissimā, quod secundū post
 mensem, demū Arsidas adesset. At ille errores cū fide me-
 morauit, ut Cumis necessaria mora fuisset, ut in Gobryā
 incidissent, ut ab Italia venti impigissent clasē in Afri-
 cā. Lætus, quā esse tūc licebat, Poliarchus de Gobryā au-
 diuit, & quid illo factū esset percontatus est: Nescio in-
 quit Phorbas, nisi quod sub audiebā illum in Siciliam
 nauigare. Aliquid spei miserimo amatoris subiecerunt
 hæc verba. Sed Phorbas: Perdimus Arsidā, ò Rex tā læra
 cūctatione. Patiaris grassatoribus hūc certipi, multo tibi
 certiora, quā quę possim memoraturū. Pietatē mercena-
 rij collaudauit Poliarchus, quartūq̄ addi talentū præce-
 pit: Forstā quippe fore ex usu, ab solutis latronibus, nō
 inanē Arsidā esse. Equū præterea notissimę celeritatis
 attribuit, in quē Phorbas inscēdēs Mauritanā præter gre-
 di festinauit, & se remotis litoribus cū præla sub lucere.

At verò Poliarchus, quamquã ex vulneribus vix dũ ingredi valens, non differendũ in Siciliam iter esse constituit. Acquiescere enim in naui se posse, & necessaria ad curacionem accipere. Id quidẽ Gelanoro non placebat, sed nec frustra repugnare sustinuit. Erat tamen Arsidas expectandus, quem in tertium diem Phorbas promiserat, Ergo præcipiti domino, & parati discessum iubẽti, diligenter parebat Gelanorus. Rectores triremium, classiarios atque nautas ad officia vocabant. Commeatus portabantur, solumq̃, profectioi satis instructę signũ iam deerat. Nec poterat inhibere Hyannisbe festinationẽ hospitis adhuc, cruda vulnera missuri in discriminẽ, quã rã subita cõsilia essent, aut quid illi cõtigisset turbulenta profectioe dignũ, nec apud se conijciẽs, & veritatem nimis anxia, & indecenti cura exquirere. Is per ægritudinẽ animi excussa quiete, nunc Argenidi timens, nunc in Archombrotũ odio æstans, ea nocte adhuc imbecille valetudinem turbavit. Supprimere tamẽ morbũ tentabat valentibus verbis, ne suorum consensu vetaretur per immaturã navigationis pericula vitæ suæ illudere.

Cæterũ vix biduum à Phorbantis discessu processerat, cum Gelanoro regium cubiculũ fortè egresso Arsidas occurrit adhuc quidem ex morbo, sed multò plũs indignatione, & inæsticia mutatus, Scilicet celerius, quã expectauerant medici receptis viribus, postridie, quã in eũ Phorbas peccauit ausus est, se in lecticã conijcere. Reliquis diebus non dubitauit equo vehi, amissarum literarum dolore, non se, non iter, laboremve respiciẽs. Quò prædonem persequeretur? quibus verbis se excusaret Poliarcho? aut quã fronte rediret ad dominam? Ita anxius regiam intrauit, & quã Poliarchus habitabat deductus est. Gelanorus in sperato conspectum latissimò vultu excipiens, Nolo, inquit, alius Regi nunciet te

venisse. Ibo, & illum hoc gaudio implebo. Sed Arſidas Gelanoro fortunam excutaturus; Mane, ait, Gelanore. Est quod prius meæ cladis acerbiter intelligas. Ille ratus de captivitate, prædonumque avaritia, qualem Phorbis narrauerat, eum queri: Scimus hæc omnia, inquit, & præterea mox cõmodius dixeris Regi. Inter hæc verba Arſidæ elapsus est, præcipitatione gaudij nihil moratus reuocantem. Obiit puit Poliarchus, Phorbantis diligentiam æstimans, qui tam strenue Arudam eximisset prædonibus: Iustumque accedere, & ubi tunc primũ, vt Regi loquuturum amplexũ occupans, non est passus venerandum procumbere. Sed hic diu uterque erravit, dũ Poliarchus quæ Phorbis de latronibus fixerat, pergat loqui, & ille de ipso Phorbantis tacitate Poliarchum dicere putat, miratus quæ tam prospera fama, hæc iacturam literarũ ad eum detulisset. *Dij bene, ò Arſida,* (inquit Rex) quod te post tempestates, post latrociniorum mala, habemus incolumen. Tua clades, ex quo eã accepi, mihi plus doluit, quã forsan tibi. Tum Arſidas: Et hoc in ea maxime acerbum mihi, Rex, fuit, quod te scirem grauisimẽ illam laturũ. Sed ignosce tuo Arſidæ. Infelicitate mea, non scelere lætus es. Nec tibi rem tuos vultus, aut auderem experire, quid de me tua ira decretura sit, nisi scirem quam sapienter intelligas, nõ in cuiusq; potestate domesticorũ mentes esse, aut totũ in iurias. Tum Poliarchus: Quæ autẽ irarũ hæc in te causa, mi Arſida? An quod maris pericula me propter subiisti? quod te peirate, quod tempestas diripuit? Vbi verò noster Phorbis? in quo ornandõ testari me decet, quam sis mihi eximius. Illud se a Poliarcho Arſidas credens: Utinam verò adesset ille Phorbis. Innocentiam meam sua pœna assereret. Sed vnde tibi (*ò Rex*) Phorbantis hæc nomen! Quia, inquit Poliarchus,

obliuisci non possum hominis tanta fide tuas res measque accurantis. Vtinam hunc vidisses, Arsidas, nullas moras apud me ferentem, ne noxiæ tibi essent. Dum respirat, dum aurum numeratur, dum mihi flagitanti tuos casus in compendium confert; in quietudine animi suspensus, iam viam ad te omni voto gestuque videbatur præcipere. Quoniam autem euasere peiratæ? Credis si in eos naues dimittam, posse eorum cursum intecipi? Quos verò mihi peiratas, subiicit Arsidas, aut quam Phorbantis fidem memoras? Quem si ego, quem si tu. O Numina! vt libenter in diem non differrem quod debeo! Illum Phorbantem dico, inquit Rex, per quem nuperrimè istas Domine meæ literas captiuus misisti. Quid autem nunc videris fidelissimum amico tum ignorare? Arsidas ijs literis visis, turbatissimo affectu, necdum ad lætitiã apto, expalluit, diùque hoc solum repetijt: Literas habes? & à Phorbante habes? Quæ hæc monstra, quæve insomnia, ô Rex? Tum recepto spiritu; Propè, inquit, illi ignosco qui in totum nolluit me perire. Sed vbi is est? Hominem non vidi, retulit Poliarchus, ex quo quatuor à me talenta prædonibus ferenda accepit, qui te tenebant. Tum Arsidas. Imò nemo captiuum me habuit. O solertissimum caput! ò Antolyci parem! Ergo perfidiæ laudem, & præmia inuenit? & post me expilatum, non te etiam frustra tentauit? Ordine dein de cuncta racensuit: Vt ipse apud Iubim ægrotasset, vt spoliatus a Phorbante veniret excusatum, quòd literæ Argënidis perijissent. Huic contra retulit Poliarchus non sine mutuo risu, tragœdiæ ordinem quam Phorbans intulerat: cui saltem, inquit, ignosco, quòd hanc epistolam, tot talentis permutauit.

Sed negotij moles, quòd tunc maximè vertebatur, nõ est passa sermonem vtriusque in Phorbantis facinore

di utius versari. Itaque se motum Arsidam eum de Argē-
 ni dis valetudine Poliarchus rogasset: An tu existimas,
 inquit, adhuc viuere miserimam virginem, & quam in-
 uitus miseram facio? Quid auxilij, quid consilij habes?
 quo satis interitu Archombrotus peribit? Soluerem ab
 Africa vel hodie, Arside. Sed hac nocte recruduerunt
 vulnera, vt non possim maritimam iactationem ferre.
 Interim dum vires recipio, validissimam meorum mi-
 litum partem tibi, & Gelanoro tradam. Consuletis
 Dominæ vestræ, si modo fortuna, expe&auit auxilium.
 Strenuè ego adero, & vel morte, vel victoria quietem
 inueniam. Referebat Arsidas tam quæ Argēni abeunti
 mandauerat, quàm quæ omnino à discessu Poliarchi cō-
 tingerat: Maximè loquebatur de institutis à Radiroba-
 ne ludis, quorū fraude captiuitas parabatur Argēni di.
 Neque paruā in his sermonibus partē habebat Selenissa,
 vt peccasset, vtque in se statuisset vltimas pœnas: Tum
 Archombroti gratia apud Regē, & in virgine ambienda
 blanditiæ. Tertius colloquendo aderat Gelanorus. Nā
 hunc omnis arbitrum vitæ nihil suarum rerum Poliarchus
 sinebat ignorare.

Dum igitur illi sua, & Sicilię fata disponunt, præci-
 puumq; omniū Archombroti exitiū habent: Micipsa ab
 Hyansibe missus ad Poliarchū venit, nūciatq; Reginz
 filium patrio tandē littori classē applicuisse. Huic vbi
 in Regiam ascenderit, nihil præuorsum officio ad Po-
 liarchū veniendi. Simul exultantiū tumultus cœpere in
 regia audiri. Populis pars vestibulum implebat, pars ad
 portū ferebatur. Coibant Optimates ad Reginam, am-
 biebatq; mitti ad Principē. Etenim Archombrotus lē-
 bo præmisso, qui eum aduentare significaret, mox stre-
 nuè sequutus iam erat in littore. Naues eum comitata
 hæ ad portum, qui ostio fluminis dexter erat, statuta

sunt,

sunt, hę per aduersum flumen ventis, ac remis agebantur: Militibus qui se ad bellum venire crederant, interdum querentibus quod nemo obstaret. Ipse Archombrotus, vt primũ in arenam exiuit, Deos patrios, telluremque, & auras quas nascens traxerat veneratus, circum deinde oculos tulit in populum, plausuque, & acclamatione feruentibus prolixę respondit vultu hilari, & facilitate oris nihil detrubente maiestatem. Ad precipuos inde conuersus, excipiebat oscula dextrę data, recognoscebatque antiquas necessitudines, & verba vtiq; tempore, & serie ambientis passim arctata, vt plurimũ eadę dispensabat in varios. Diu in eodem vestigio hæsit, numero salutantiũ vigente. Toto deinde itinere proximos, de Regina, de patrię rebus, & Radiobanis iniurijs rogabat. Strictim omnia referebantur, sed a varijs, nec quid vnum narrantibus. Hęc vnum ingerebatur, defunctã periculo Africã: Gallos fuisse presidio, Radiobanem occubuisse.

At verõ Hyanisbe alios prius se filie frui impatiens, quã quã, & mater, & Regina, omisit maiestatem, ex celsitq; cubiculo, & prætextu videndi, quã alacer circum filium populus esset, quãq; ipse insignes (ita enim referebatur) milites ducesq; haberet, ad atrium processit, indeq; quę se primę palatij fores demittebãt in oppidũ. Et hanc procul conspicatus Archombrotus, descendit ex equo, maioribusque vestigijs, & alacritatis genio citatis, mediu iter confecit. Ac vt primũ peruenit ad matrem, stolamque extremam osculis sibi inxit, flens illa gaudio, non distulit coram populo blanditijs quę secretõ debentur. Tũ illius dexterã tenens: Laudo pietatẽ: o fili, quod tanto apparatu ad tuendã parentẽ venisti. Sed ne solus cui maternũ affectũ debeam, Rex Gallię effecit, cuius victoria sumus incolumes. Ille à Mauritania tua exitũ

depulit, ille matrem tibi seruauit, quæ nunc in Sardinia seruiret: Ipse tyrannus malè tentat in Africam sanguine perfudit. Omitto illi Regi adhuc aliquid amplius nos debere, quod & ipse, & præter me omnes ignorant. Veni, fili, neque antè Dijs patrijs Iustrari propera, quam illum salutaueris adhuc ex vulneribus iacētē, quæ hoc sceptrum tibi alleruerunt. Archombrotus tot beneficiorum magnitudine percussus, subita Gallici Regis charitate flagrauat, sæpè tamen excusans, quod externis Principibus lentior fuisset in parentis patriæque discrimine.

Iamque ad Poliarchum præmissi, nunciauerat, si ipsi vacaret, Reginam cum filio ad futuram. Is, nisi morbo prohiberetur, se occupaturum officium responderet. Simul ex Optimatū suorum præcipuis duos ad Reginam, & filium legat. Auidissimè expectabat Principem videre, quem Maurorum vocibus, & ipsius Hjanisbes confessione, in rarissimis esse acceperat. Sed Hyempusalem appellabant, vero scilicet nomine, passimque vltato. Clam enim Archombroti nomen assumpserat, dissimulando generi, cum secretus, cultuque priuato in Siciliam iret. Circa Poliarchum Procere Galliam maximo cultu erant, Proximus Arsidus colloquebatur. Sed postquam Regina intrauit, Archombrotum manu tenens, subito veluti monstro percussa est. Nam vt primū Poliarchus Archombrotum aspexit, vicissimque ab illo est cognitus, (ò fatum!) quæ procella, quodve fulmen, celerius destinatos cursus exequitur, quam tunc rabies, & indignatio, & avidus sanguinis furor, metatis utriusque animis vultus quoque corruptit? Ceu Medusam aspexissent steterunt immoti, mox trucibus oculis, necdum tamè omnia impetu indulgentibus, a fronte ad vestigia contemplationem deduxere. Stupebant fre-

mebantque attoniti. Quæ hæc enim Deorum ludubria? Ut se mutuo colerent conuisse acerbissimos hostes, nec ingratis in alterno vulnere immorturos: Repeteretne Poliarchus ab Archombroto Argenidem suam, quam vel nuptam, vel extinctam credebat? Quicquid sanguinis pro Hyanisbe pugnans non fuderat, an tunc in illius calamitatem misceret sanguini Archombroti, & indignam utroque orbaret solatio? Sed multo acrius fortunæ, Dysque omnibus irascebatur Archombrotus, indignatus illi hosti se patriam atque matrem debere. Eru- bescebat ad pietatis, & odij coeuntes affectus. Nam nec poterat, nisi hominum ingratisimus, vrgere fatale cum Poliarcho dissidium, nec illo fœlice viuere. Sensim in utroque exuperabat insania; nec aliud præter reuerentiam Hyanisbes obstabat, quin polluerent sanctitatem hospitij, & vel nudis manibus nimis lenta arma præuertere. Nec minùs Arsidas viso Archombroto vires amiserat; trepidansque; Perimus, Gelanore: Nisi se medium aliquis genius immittat, sine scelere, & sanguine, non abibit hic dies. Is ergo Hyanisbes filius erat? nemo scivit? nemo nefastos occurtus præuertit? O fœlix Sicilia, quæ furores, quos fecit saltem, non aspiciet!

Hyanisbe inexpectato filij hospitique horrore perterrita, & ignara, quid potissimum suspicaretur, priusquam intractabili vesania furor erumperet, diuulsera male coactum par instituit; de morbo deinde atque remedijs quaesitura. Ergo primùm Poliarcho; Ignosce, charissime hospes, quod te intempestiuè de quiete exegimus. Cura valetudinem, sine qua nec olim salui esse potuimus, & modò non volumus. Imus ad Deos oratum, ut hic diès tibi nobisque fœlix illuxerit: Conuersa deinde ad filium, adhuc in Poliarchi vultu cunctantem, voce submissa, de cubiculo exire secum præcepit. Seque-

batur ille imperium: Nec aliud Poliarchus adiecit, quam se Deos quos adibat Regina ei propitios optare. At nō ad templa Hyanisbe processit. Mayor tumultus animū agebat quā qui durare posset in votorum solemnibus. Ceterum hæc principum in expectata auersio, ingenti consternatione regiam primū, mox & urbem, & milites impleuit. Puidi quæ hæc odia essent quærebant, aut fugebant. Optimates qui Poliarcho astiterant, se quæ violentiam Regis offensi, quamquam ignari cur Archombrotus hostis esse meruisset: iam arma inter se, pugnamque, & cædes loquebantur. Vbique in oppido factionibus laborabant paulō antè coniunctissimæ mentes, Galli, Maurique, & qui Siculi cum Archombroto aduenerant. In tanto tumultu dissidere facilis plurimis erat, quā deliberare cui se parti addicerent. Etenim præter Gallos, qui omnes pro suo Rege steterunt, vix aliquis fuit, qui non diu ambigeret. Nam Mauris in Poliarchum stare, quem salutis suæ authorem paulō antè cecinerant, videbatur inhumanum. Siculorum quoque multi eundem eximè amabant. Tamen in tanto fauore, iuxta seditionem vbique motus increuerat.

Regina in tot curas vna distracta, nunc tumultum ex armare, nunc filium, nunc Poliarchum mulcere est adorta. Et filio quidem primū, vbi soli fuerunt, ita loquuta est. Mi Hyempfal, expectabam reditu tuo, tamquam inter duos filios triumphare. Sed vtrumque intempestiuus furor in meam perniciem, & ni cauemus, in Galiz, & Mauritaniæ stragem concitat. Qui hi motus fuere? qui oculi, quibus aspexisti Poliarchum? Me miseram! quā penè nefas vidi? Sed non quæro odij causas, non vter æquus inimicitijs arserit. Te nunc

antū per patios Deos, & si tibi viles sunt, quia hos
nobis

nobis Poliarchus seruauit, per Siculos illos, quos cum abires ab Insula veneratus es, perque Argentidem tuam oro, des pacium iracundiae tuae, donec matrem audiueris. Non peto nunc odia poni, sed differri, mi fili: Ego de reconciliandis animis vestris videro. Tu, si hoc abnuis, at consule saltem, qua ratione possis famam in columi obruere beneficiorum memoriam, quae huic debemus.

Hæc confuso cum maiestate metu simul imperans, & trepida loquebatur, cum illi relatum est, Poliarchum parare discessum ab Regia. Is enim postquam æmuli conspectu saucius coepit odire illam domum, ne suspitione quidem vacauit, noxæ fore si in hostis potestate perseueraret, si ipsi, si filius matris se crederet. Accendebant iam sponte turbatum Procerum voces, vrgentium metus, & sedulitate monendi singentiam pietatis. Protinus ergo iubet. Tribunis militum edicit, ut ad regiae fores militum partem sistant, sibi discedenti praesidium, contestim alij ex urbe educantur, & castris locum eligant non longè à nauibus: In ijs se inter suos pernoctaturum. Ne tamen aut nimia precipitatione peccaret, aut Regiam læderet adhuc immeritam, cubiculi Praefectum cum eiusmodi mandatis ad eam destinat: Habere se hospitij gratias, charitatisque in suo vulnere discrimine perspexit. Recentibus filij amplexibus occupata nolle ad salutationem protrahere. Necessarijs rebus suis se ab Regia, quidem discedere: Sed priusquam soluat à littore, beneficiorum gratiam presenti habiturum, si illa patietur. Hyantisbe his auditis grauissimè concussa est. Exhibat à laribus suis optimè meritis hospes, sibi que prætere virtutum commendatione charissimus, & exhibat quidem, o facinus! aut hostis, aut tanquam ab hostibus. Quid faciat? què prius alloquatur? vtrum si necesse sit, eum Iorū possit prius non amare? Sed tamè filius

poterat credi, seu viribus, seu pudore, sibi facilior. Ad
 eum igitur versa: Spondens, inquit, ò fili, dum mox re-
 deo, quietem hic agere? Sponde, per iura materna te ob-
 testor; quæ si respuis, nec hereditatem meam debebis
 agnoscere. Cum ille promississet, ipsa properè ad Poli-
 archum iuit, iam limen cubiculi egressum, & equi quo ve-
 heretur frænum capiètem in manum. Quamquam enim
 inuvalidus, tamen vehi lectica noluerat, ne Archombro-
 to speciem daret simulatione valetudinis certamen de-
 tractantis. Hunc vultu Hyantisbe aspiciens, qualem ha-
 bere solet calamitosa innocentia, pænulam quoque dis-
 cedentis corripuit; & Per, inquit, tua in nos beneficia
 rogo, vt priusquam fidem meam discessu tuo damnes,
 in secretum admittas tibi pauca prolocuturam. Puduit
 Poliarchum tanta supplicia negare, redijtque in arca-
 nam cubiculi partem: Quæ postquam arbitris vacauit,
 Regina lachrymas, præmittens. Dij sunt testes, ait, me
 nec fraude, nec cõsilio malo obiecisse oculis tuis illum
 propter quem me miseram auersaris. Vtinam eum ad-
 huc ignorares, vtinam abesset, mihi forte plus mali
 suo aduentu allaturus, quàm Radrobanes vnquam mo-
 litus est. Si in mea potestate illius animus esset, frange-
 rem eum tibi, Rex, tam altè, quàm tibi subiectam me as-
 picis. Inter hæc verba, immemor maiestatis, se de mise-
 rat ad reptigantis pedes, crebròque suspirio natans ver-
 ba perdiderat. Poliarchus haud seciùs, quàm matrem
 veneratus illam substulit ab homo, quæuis non mino-
 rem, sibi iniuriam fieri a Regina supplicatione tam able-
 da, quàm ea erat, qua eius filius ipsi iusserat. Tum Re-
 gina: Quæ ergo contumelia est, qua te ille lacessiuit,
 aut quibus interris in hæc malorum semina vos antea
 fata iunxerant? Possum hoc à te audire, hospes? Is enim
 dicere negat. An tu quoque obstinato silentio me per-

des. & nesciam quo me fulmine Iupiter subuertit? Ne abfiste, ne, obtestor, meis penetibus donec consliterit illud malum carere remedijs. Pleraque tempore mulcetur, & odia quæ silentio fouemus, professa sa piissime expirant. Quod si te, & filium meum ayna domus non capit, ille recedet. An times vitam tuam mihi committere? Imple Gallico præsidio regiam. Præter tuos nefas est armatum hic conspici. Nam si perstas, si miseriam relinquis, eijciam domo mecastor, & filium. Cur te ad naues, aut castra sedente, regiam occupet periculo tuo emptâ? Ergo pugnam deponitis? & tu quidem non iam viribus corporis nixus, quæ pro mea salute exhausta sunt, sed odio, & forsitam iubentibus fatiis, quæ si in alterum vestrum peccabunt, sequar ego morientem, & superstiti iurias meæ mortis relinquam.

Adiecit deinde nouos fletus, & familiariter pænulâ, quam ille discessurus gestabat, de collo diripuit, tum cundationem dubitantis pro assensu callidè vsurpans, gratias beneficij egit quod nondum acceperat. Vicit igitur Poliarchum tam vehemens, & pertinax fientis oratio. Ego, inquit, ò Regina, discessum quem tanto opere abominaris, imputabam humanitati. Scis non semper in potestate inimicorum esse impetus, quibus odia fuerunt, quique potissimum mutuo aspectu concitantur. Cogitavi itaque hanc arcem relinquere, ne aut ego aut filius tuus faceremus, quod dolere tibi posset: Si tamen ita censes, bidui moram hic patiar, vt deinde me potius negocia adduxisse videantur, quam inimicitiarum atrocitas. Ea lege ne interim ille me, aut hunc ego conspiciam. Cultum autem, quem hæcenus tibi habui, caue, Regina, pures his iurgijs esse liberatum. Neque enim, vel tu efficias, vt eum amem, vel ille, vt auerter genium tuum. Atqui, refert Hyantisbe, Deos spero intra

diduam compositis animis, exiturā malignitatē for-
 tis, quæcumq̃ vos in disidia cæcauit. Sub hæc, Gallorū
 proximos ipsa aduocat, subridensque, Plus, inquit, mihi
 Rex vester curæ, quam omnibus vobis (Proetes) fuit.
 Affecta valetudine, nec dum cæcitate ductis, nō pro-
 hibebatis itineri laborem experiri. Ego autem eueni, ne
 sic perire velit. Ex tēplō mutata militibus imperia sunt,
 & urbē tam inquietis modò rumoribus laborantē noua
 hilaritas cōposuit. Quippe omnia in maius fama tollen-
 te, iā plena recōciliatio rediisse Principibus, iam ira de-
 sissa in certis amoris pignora vulgabatur. Ita facillē
 Calpurnius Maurusq̃, conuenit, qui inuicē dissenserant: Me-
 morque promissi Hianisbe, edixit, ne quis in aulam cum
 armis præter Gallos intraret.

In hūc modum prima acie mali elusa, Regina ad ma-
 ioriora remedia se conuertit, Sed ea reperire, aut aptare
 non poterat, quamdiu ignorabat, quæ illos causæ inter
 se committerent. Dūque dubitat vnde certius hæc
 haberet, dedit se opportunē occasio. Timonides Me-
 leandri ad eam legatus, quò sui Regis dignitatem tuere
 tur, Archombroto in urbem procedente hæserat apud
 naues, per se deinde non mixto comitatu secundū se
 alteri, Reginam aditurus. Sed illi maturè de hoc tumultu
 relatum est. Nam & quidam ex Siculis comitati Ar-
 chombrotum, huic properauerant nunciare: Po-
 liarchum, quem diu in Sicilia viderant, Gallorum Re-
 gem esse, hunc apud Hyanihem ægrotare ex vulneri-
 bus, & ad conspectum Archōbroti mutuo odio fuisse
 succensum. Adiecerunt Arsidā adesse Poliarcho. Mira
 hæc omnia visa Timonidi. Erat Poliarcho in primis
 amicus: & olim ad eum à Meleandro legatus cum ar-
 milla quam Eristhenes veneno corruerat. Hunc ergo
 adesse, & purpura quidē insignē, lætissimus audiuit. Sed

vnde Artidas aduenisset haud immerito mirabatur. Facilius de Archobroti dissidio re coniecit: ab Argentidis amore esse hanc iram. Senlim enim in Sicilia tanti arcani fama eruperat: Vt nec cuiquam iam dubium esset quid Radrobanes peccasset in Argemidē, aut cur Selenilla perisset. De se ipso deinde sollicitus, cogitabat vtri parti praestaret accedere. Nam si specie officij sui in medio perseueraret, omnibus fore ingratis, nec in ulta, quicumque illorum viceret, solertia. Ad Poliarcho trahebat amicitia verus, & Argentidis in eum animus: Reuocabat ad Archobrotum Meleandro memoria, & habita sibi fides, quam nefas ducebat violare. Adhuc sui incertus praemisit qui Regina nuncicaret se venire. Saltem enim explorare confestim re debebat, & exactam Meleandro prescribere. Fluctuanti Regina spes subito facta est, per hunc legatum posse causam resciri tam periculosi odij. Et prope illi loquuta, postquam de Meleandro quae decebat rogauit, de se Poliarcho, & filij dissidium coepit, illudque potissimum, quod nesciret tanti odij initia, id eoque nec medendi ratone. Nihil cause videbatur Timonidi, cur tegeter non secretam, aut pudendam discordiam. Paucis ergo monstrauit, Poliarcho tenuioris fortunae specie diu in Sicilia fuisse, & amore captum Argentidis sperasse nuptias, quae deinde paratae sunt Archobroto. Nihil itaque mirum si aemuli, & imminetes tanto utique voto, acerbè, & pro materia rixabantur. Rediit Hyantis animus ad haec verba, ut vix coram Timonide laticiam teneret: Cumque ille dubitaret an incolumi Archobroti gratia posset salutare Poliarcho, ipsa ultro, ut iret admonuit. In se enim recipere id & gratum filio sub fore.

Postquam discessit, parumper Regina cogitauit, quo ordine rem maximam exequeretur. Certè ex se penderet tantae litis fortunam & exitum. Magnificè intumuerat, audebatque fortunam despiceret. In memoriam

quoque redierat, Poliarchum ab ipsa inuitatum, vt in
 cardos ferret Africæ opem, vultu commoto rogauisse,
 an Argenis Radii obam nupisset. Hinc, & amare Po-
 liarchum credebat, & vera Timonidem retulisse. Cate-
 rum sic apud se constituit, si tractabiles iuuenum animi
 essent, hos in Siciliam dilato morbi remedio mittēdos;
 Maximè quod in Mēlandri consensu pars sanitatis ef-
 fet. Sin hæc odia sine clade durare non poterant, confe-
 stim certissima pax exarmandum sauietium furorem.
 Redit ergo ad filium iam paulò imperiosior, & quasi do-
 cente Poliarcho de inimicitijs comperisset. Non mihi
 placet, inquit, silentium tuum, maximè cum nec puden-
 da, aut te indigna sint quæ retices; & hæc eadē ab æmu-
 lo tuo reseire potuerim. Amatis Argenidē; Magnā vul-
 nus iuuenibus, & odij, ambitiosa mateties. Virgo, vt
 audio, quā in Dijs non est qui aliqua dote non auxerit.
 Sicilia est in hereditate; Et quod acribus animis præci-
 puum est, neuter à certamine excidēre sustinet. Ignosco
 nobilibus stimulis; Dijsque simul gratias habeo, quod
 non est supra medicinam iste morbus. Ego, quod credi-
 tis neminem Deorum posse efficere, vtrique hoc nego-
 cium sic peragans, vt simul odia ponatis, amensque Ar-
 genidem; & sit ipsa vtrique propitia. Scis, mi fili susti-
 nuisse me Argenidis nuptias, quibus instabas, donec ad
 me redisses. Obsequutus es imperio. Intelliges non me
 frustra hæc iussisse. Sed sunt quædam de quibus te per-
 cūcter, si sperare modò possum ex amatore & æmulo ve-
 ra audire. Quid morè est votis tuis Poliarchus? Si quidē
 nunciabas, modò annuerem, omnia ad hæc nuptiarum
 fœdera tibi procedere. Dic, gnate mi; Nam & tua inte-
 rest, vt hoc intelligam. Perplexus Archombrotus quæ-
 tionem hanc audiuit, quia pudebat confiteri, Poliarchū
 placere Argenidi. Nihil igitur officere nuptijs suis Po-

liarchum respondit. Sed se irasci amulationi illius, qui quoad poterat simplicem Argentidis animū molestis, & inutilibus fabulis impletet: Tum subdole Reginas: Quid si autem his artibus mentem virginis auertet? an ne si quod idē obstabit hyrenō? At concitator ituenis: Cogeretur mehercule puella à parente, cui non minùs, quàm mihi probantur hæ nuptiæ. Exilium deinde Poliarchi à Sicilia memorat, bellumque in Lycogenem, & victoriam suam. Sed quamquam toto narrationis contextu sibi fauebat, non fatuit Hyrenibem illum quidem Meleandro, sed Poliarchum Argentidi esse præcipuum.

Multò igitur quàm antè hilarior, cum filio cœnauit. Satis enim in eam noctem qualiter uidebatur. Postero die ad Poliarchum redit, non instructus uerbis modò, sed & consilij serie, quam nox, & mora suggererant. Postquam blandiùs compellauit, iussitque extra sermonum suorum arbitrium qui astabant consistere: Mirabar, ò hospes, quid tu ac filius meus essetis irati: Sed audio id amoris utriq; magni, & excusabilis ingenium esse, ut amque Argentidem facere uestram litem. Si ita est, ego me uobis salutarem profiteor. Sola sum, cui ad utriusq; morbum medela sufficiat. Quid in re placida, tot questibus, tot irgijs opus? Adhuc res in integro est, fœdera imperfecta, inupta Argentis. Ego te lætum, & sine pugnae discrimine victorē; ego te filio pacatum (quid horres, abnuis que?) efficaciam. Nec mirere qui procedere possit pollicitatio tam immanis. Prædem hanc manum accip, nihil me præter id quod futurum est dixisse. Confusus tot ambagibus Poliarchus, & propè se deludi existimans, omittit tere Reginam, aut orationem obscuram, aut hos omnino de Argentide sermones rogauit: At illa, Adhuc maiori monstro te suspendam, suauissime hospes: Volo enim mihi Argentidem debeas, neque hanc

tamen filio meo eripiam. Sed ita fatum est, ut subito apertoque remedio curari non possitis. Simul vobis in Sicilia eundem est, & litteræ quas vobis committam reddendæ Meleandro. Illic finientur dissidia, & uterque de amore desinet queri. Insanire Hyanisbæ Poliarachus credebat, cum suos illa Penates arulamque deinde afferri imperavit. Quæ postquam mensæ imposita prunis concrepuit, nebulaque suffutu obtextit breues Deos. his diris Regina se obstrinxit. Audite, præsentis genij, Præstitum vigiles formæ, qui apud nos nati, hanc domum, & patriam servatis: Si quicquam Regi Poliarcho mentita sum, aut nisi ei consilio meo incolumitatem, quietem, gaudium fero: Destituere hanc domum præsidio, vellea integra mihi, & filio malum, & perniciem date. Poliarachus ad religionem obstupuit, Reginaeque respondit, se Dijs iisdem quos ipsa appellauerat, innocentiam testibus uti posse. Nam priusquam Archombrotus pedem in Siciliam penetraret, sibi Argenidis affinitatem fuisse promissam. Res illum bene compositas intempestivis desiderijs turbasse, & quia virgo mutari fastidiebat, sollicitasse ad tyramnidem Meleandrum, ut liberam & Principem virginem durus pater mittere vellet in coacti matrimonij servitutum. His & similibus verbis paulatim repetentem animos, qui quaecumque pace decesserant, continuit Regina: Neque enim se venisse, ut iræ tumorem subijceret, sed ut reconciliatione, quam certam assecebat, cum ipsis frueretur. Quantulum autem est quod peto, amicissime hospes? nimirum ne antè ad capitalem iram descendas, quam videris perfundam Meleandrum lectione epistolæ, quam ego perscribam. Pollicere mihi modò hanc à iurgio armisque continentiam, ô Rex. Ego ratum de filij mei patientia & fide recito, & assero tibi. Vobis deinde per me licet, armis & odijs cuncta miscere.

His auditis, illum diem ad deliberandum Poliarchus poposcit: moxque Regina ijsdem pollicitationibus solum adorta est, cui & ipsi ea esse deliramenta videbantur. Sed petere, & promittere perseverantem, durissimum erat pertinaci iracundia repellere. Et visum utriusque est, nihil eam animi flagitare. Morę siquidem pretium erat, si illius ad Meleandrum literis, sine armis, & sanguine exitum inueniret contentio. Sin in vani promissa reciderent, ad dēus venia pugnare licebat, ut nec iure ei posset irasci, qui per alterius eadem vicisset. Itaque assentientibus illis in hanc modum fœdera percipit, ut neuter præteritas exequeretur iniurias, neuter suos concitaret ad pugnam, donec simul vidissent Meleandrum. Irent in Siciliam, quam primū vulnere Poliarchi nauigandi potestatem facerent, neuterque dolo malo in induciarum leges peccaret. His ita compositis, deinde Hyansibe difficilimum fuit, à iuuenibus impetrare, ut sibi colloqui sultinerent, quod, inquit, potissimum vigeo, ut ciuium militumque iurgia tollantur, quę fortasse vel vobis inuitis paulatim exardescant, nisi publico pignore temporariam hanc pacem firmetis. Quid deinde grauamini vos videre, quibus adē certa sum intercessurum fidissimę charitatis sacramentum, ut si eo me voto fata fraudauerint, non repugnem vel hoc odio, quod nunc inter vos est vindicari eorum promissorum vanitatem? Nec contenta auctoritate, & gratia sua Poliarchum, filiumque tentare: Gelanorum & Arsidam, quos apud Poliarchum potentissimos esse, videbat, precibus & donis aggressa est: item eorum præcipuos, quibus familiarius utebatur Archobrotus. Impetrato inter eos colloquio, quid ambo loqueretur, quisve inciperet, vanā & anxia pensitatione libratus est. & corā Hyansibe (nā Poliarcho filiū adduxit)

se intra præscriptas formulas tenuerunt. Nec sapius coire ferebant; Quamquam amicitia genius qui eos in Timoclea domo primum afflauerat, iam hostilibus animis se rursus quærebat insinuare, fatisque mutuo ipsi irascebatur, quæ hanc odiorum necessitatem fecissent. Sed in maiora lapsos consilia, reuocabat identidem imago assidua Argenidis, pudorque ne priores viderentur reconciliationem optauisse.

Per eosdem fortè dies incommodum accidit, quod vnum ex vulneribus Poliarchi inter maiora, & periculosiora neglectum, aded magnis doloribus incensum est, vt adhuc imbecillibus membris febrem resunderet. Nec ipsi quam Archambroto ægrius erat, nauigationem differri. Nam in iudicijs erat ne altero absente alius in Siciliam inter præciperet. Ergo impatientes mora, & saltem scribere cupientes: ne literæ in iudicijs occuparentur, ex fidelissimis aliquos eò legare constituunt. Et Archambrotus quidem Meandro atque Arginidi scripsit, nulla in Poliarcho contumelia: sed tantum excusans quod tardius rediret, tum ex matris imperio, tum ne fœdor timore inualetudinem æmuli Regis videretur in occasionem habuisse reigerendæ. Fereodis epistolis quidam Bocchus notæ in Archambrotum fidei delectus est. At verò Poliarcho diu tecum exegit, an & scriberet Meandro. Sed obsequutus est suadenti Arida, scripsitque ne saltem Argenidis patrem videretur negligere. Magis quæsitum est, an Aridas cum iis literis in Siciliam rediret. Verebatur suspiciones Regis, & in tanto fauore Archambroti cæca, & extransuerso pericula. Sed si redibat, hactenus tēpestas excusabat hūc cū Poliarcho congressum: sin cū eo perseverabat poterat deprehēdi furtiva legario Ergo eū iacuit proficisci: & huic quoq, Timonides amicitia, & factione

inſtitiffimus. litteras ſuas ad Regem, & Cleobulum credidit, ſic publicæ rei memor, vt ſuam prudentiffimè curaret.

Interim ex Sardinia afferebatur, flagrare omnia civili incendio, Harſicora, & Cornio, Radirobanis ne potibus regnum, quod ambiebant atroci bello perdentibus. Statim Archombroto ſpeſ facta eſt, gentem factionibus diuiſam, & adhuc arma Africæ horrentem, ſi ceſſarem hoſtem haberem, opprimi poſſe. Ne ergo collectæ ex Sicilia vires perirent, ſecundũ ſue Poliarchi triumphus apud ſuos Mauros eſſet (quando quidem tunc vacabat, morbusque Poliarchi differebat Siciliam) exercitum quem in Africam vexerat, adiunctis Maurorum auxilijs, illuc egit. Matri tamen, & Poliarcho pollicitus, ſiue vinceret, ſiue aduerſus vteretur numinibus. non vno plus menſe abſutorum ſponte ab Africa. Dimiſſum his legibus excipit præſentiſſimus Deum fauor, penè ſuprà quàm voluiſſet. Ad eum enim fuit victoria in procliu, vt præter audendi inuadendique conſilia, & vnus pugnae laborem, vix fortitudinis experimentum fortuna reliquerit. Primum vacuos portus naſtus, præſidio illic relicto explicuit milites; mox, & inſedit verticem montis vnde illa inſalubris, ſed ſegetibus fœcunda Sardinia proſpici poſſet, probanisque nomina, quæ veteres à ſoleæ, aut veſtigij forma indiderant, Sandalioſim, aut Ichnuſam appellantes. Iam duobus prælijs Sardi inter ſe ſuper regno vires contulerant, & cruenta certamina abſumerant fortiffimos Optimatum, ac militum. Sic miſeripartiam exhaurientes Archombroto pugnaerent: Cuius copijs in monte conſpectis, miſerunt qui de hoſtium genere, ac numero referrent. Nam nec longè in ſubieſta planicie, bina illa patruelium caſtra conſiderant. Cùm que auდიſſent Mauros ad eſſe, ac Siculos, mare quoque

classe eximia possessam, omisere consilium, quod ad salutem vnum supererat, ciuilia odia ponendi, coniunctis que viribus eundi in hostem externum, & adhuc ignarum regionis. Alter quoque eorum Harficia, iam proxima fractus acie, de pera usque victoriam, ut regnum amulo saltim eriperet, deditioem suorum fecit Archobroto. Ad eum Penarum, & patrie charitas ciuilibus odijs concedit, ut patria neuerti, sibi que alienum iugum accedere sepe homines malint, quam alicui populari concedere: tanquam parendi uilitas augetur, si te notis submiseris. & subleuetur peregrinitate dominorum. At Cornius nobiliori impetu virtutem ultimam collegit, suosque eduxit ad praeiurium, & prouectus in amulum, qui ad Archobrotum defecerat, illi vitam quidem eripuit, sed nec ipse superuixit numero Maurorum obrutus, qui patruelium sanguinem funesto ambitionis exitu miscuere. Praecipua quoque hoc praelio Archobroti fortitudo Sardos perterruit, quibus tandem aut oppressis, aut fuga delapsis, ipse uisus fortunae imputa, ad praecipuas arces admo-uit exercitum. Vix aliquot uelitationibus intercessere uicti. Praecipuus labor fuit ad Calarim, effuso in eoditum populo ad caetera: Sed intra moenia compulsi mutatis postero die animis de deditioe legatos miserunt. Vultigantem mors opportuna subdlexerat, ne tot mala intupretur. Pauci externos dominos non ferentes, se ad Cunicularias inulas receperunt, angusto in freto, quod a Sardinia Corsicam diuinit. Inde transierunt in Corsicam, qua etiam sequente uictoriam, aduersus Liguriz montibus latuerunt.

Caeterum haud obscura inter Sardos fama erat, contigisse ira Deum hanc Regibus, & patrie cladem, ob uiolatam a Radirobane religionem templi, quod sanctissimum habebant, decem a Calari milibus Ioui caelesti

nuncupatum. Multa fuerant ex auro argētōque ad arā donaria: & ipsius numinis breue signum solido auro prisca Reges sacrauerant. Quę omnia Radiobanes in Africam traiecturus, inani mutui nomine in sumptum belli diripiens, ipsos quoque sacerdotes contumeliosē repulerat: iam tum quidem multorum tristi pręfagio, quod mox omni in Sardos calamitate assertum est. Nihil enim illo templo ducebant diuinius, & Sacerdotes inclytę famę, pro pręsentibus penē numinibus populo erant. Is rumor de sacrilegio Radiobanis, & templi sanctitate, vt à multis iactabatur, ad Archombrotum peruenit, qui seu tactus cura numinum, seu Sardorum animos prona in suos Deos veneratione captaturus, tēplum inuisit. Ipse situs, & locorum sacer horror, suauissimi terroris pietatem subiecit incogitanti. Asperę erāt rupes in radicibus collis, quas angustus limes secabat. His superatis, breuia latē virgulta placebant, alto silentio, & inculta simplicitate. Mox ingens porticus visebatur, ita lumen supernē accipiens, vt nec tota caligo abscederet. Subeunti porticum Archombroto, obuij hi versus fuerunt, quos lignę tabulę impositos sic intrantibus Sacerdotes obiecerant, vt vix omitti possent.

*Non isthic aurata domus, luxuque fluentes.
Sunt epula spondæve sopor pretiosus eburna,
Aut in carbaseo Tyrinus velamine murex.
Non gemma vibrante nitor, non persona cantu
Limina, non prono famulantum examina collo,
adque auidas quicquid trahit in certamina gentes,
Sed nemora, & nuda rupes, neglectęque squalent
Confragat: Sunt epula viles, iussęque quietis
Hora breuis: Duro velantur corpora texto:
Et labor in pretio, & vitam mors longa fatigat.
At neque crudeles Dirę, vilique flagello*

*Sani cura ferox, falso non abditus ore
 Ipse sua insanus fuit in praeordia linor.
 Alma quies, paruisque habitat Concordia testis,
 Et semper nino veri de pectore risus.
 Ipsa sua meminit stirpis, seseque Deisque
 Mens fruitur foelix, & noui in astra reuerti.*

His perlectis Archombrotus porticum intrauit, ad cuius latera pauperes duae arae habebant lignea signa: illud quidem Prudentiae, quae serpentes gestabat cauda reducta vitantes magici carminis imperium, aliud Fortitudinis, manu utraque praegrandem gestantis columnam. Iam ex templi mystis duo admoniti Archombrotum aduentare, ad eum decurrerant, ex quibus percunctatus de his aris, audiuit Fortitudinis quidem atque Prudentiae simulachra posita esse, ut qui in eorum familiam uolunt ascisci, intelligant inconsultos impetus non placere numinibus, sed animos sic ad robustam prudentiam exactos, ut sententiam non temere capessant, aut ponant. Signa autem esse ex signo, ut egestatem (qua spontanea amant perfrui) humilitas non preciosiorum deorum portendat. Archombrotus in eos intuitus, quia uilis corporum cultus non degenerabat a tam grandi Philosophia, notauit macie quoque confectos uultus esse, & tamquam assuetos caelestibus motibus oculos non bene durare in pompae regiae conspectu. Hos ergo religiosius ueneratus, postquam porticum emensi sunt, rogauit, quis ipsis deorum, aut hominum praescripisset hanc vitam, unusque subridens, Felicitatis, inquit, cupiditas, quam vos quoque sed diuersissimo uestigatis itinere. Vos opes quaerendo nos fugiendo, experimur, quae sint securiores diuitiae: Mentis quoque, & corpora labore multiplici lassamus, vos quidem, ut ad summa humanarum rerum fastigia perueiatis: nos uero ne quid tale cupiamus.

piamus. Ita Dijs nobis humilitatem, vobis curas, vtrisque laborem dederunt.

Hæc lenissimi Sacerdotis libertas ita placuit Archobroto, vt illius gentium domus, iam intentiori affectu suspiceret. Interim & cæteri mystæ coniuuant, à quibus deductus ad templum est, statufque ad concipienda vota, haud longè à cœlestis leuis ara, quam solam ijs vaticibus licebat auro sericòque excolere. Sed & illa ornamenta Radiobanes detraxerat. Quod vt à proximis Archobrotus intellexit; Curabo verò, inquit, vt iniuria quam sacrilegio proximam hæc ara accepit deleatur ab oculis vestris, & summi Iouis memoria. Simulacrum ex auro maioris ponderis, quàm antea fuit faciendum locabo. Cætera quæ ad numinis cultum sunt eadè indulgentia iubebo cumulari. At illi, Deos gratiam habituros retulerunt: Se quidem nihil auro vel diuitijs moueri: nisi quòd vulgus ad aræ maiestatem suspensum summa omnia de Dijs conijciat. In cæteris, præoptare intra suæ domus septa facillimè egestatis securitatem. Scire se quoque ex eiusmodi diuitijs quæ à templis diripi possunt sepissimè concitari auiditatem impiorum. Nec Radiobanem peccatum fuisse, nisi incauta maiorum in Deos liberalitas, auaritiæ suæ irritandæ veluti insidias struxisset. Præstare his rebus fana ornari, quæ aut ægrè de suo loco detrahas, aut inutilia violando effeceris, quàm pondere inuidiosæ metalli, quod multos suo precio inuitat ad opulenti facinoris audaciam. Hinc iisdem ducentibus, hortos primùm, mox & cellas eorū, nec ambitiosa triclinia aspexit. Angusta supellex, vilia strata erant; Omnia tamen sic ad mundiciem facta, vt scires fortes animos aspernari luxuriam, non marcida vlique rerum suarum incuria iacere.

Contemplatus omnia Archobrotus, gaudensque

difficilimæ virtutis non laborioso, aut ingrato conspe-
 ctu, vnum ex illis, magnæ senem maiestatis omnem eius
 modi vitæ ordinem, omnes leges, atque modum, iubet
 expromere. At ille; Quid lucri sit nobis, ex eorum abdi-
 catione, quæ mortales preciosissima habent, parco nunc
 dicere. ò Rex. Nam & magis quærere videris, quid aga-
 mus in isto secessu quàm cur in eum conuenerimus, &
 præterea non verbis humanis solet ostendi huius aspe-
 r tatis utilitas. Dij sunt soli qui arcano sermone ijs qui-
 bus visum est, hanc nouam oculisque & sensibus cæte-
 rorum ereptam scælicitatem commendant. Dicam ta-
 men nostrorum studiorum esse finem, ea mereri, quæ
 suis amicis numina indulgent. Haic cœpto commodis-
 simum putamus, in vitia, & immodicas cupiditates, as-
 fidua pugna decernere. Itaque quanto ambitu cæte-
 ri ad imperandum nituntur, nos refugimus à faustu,
 & facilitati parendi animos aptamus. Vni ex nostris
 facimus annum in nos imperium, non emptis, aut tur-
 bulentis suffragijs. Graue munus est illi quem ab ocio
 communi seuocat eiusmodi præfectura: & sola spe re-
 deundi anno emenso in ordinem, succedit ad exigui
 nauigij clauum. Tanta autem religione obsequimur,
 vt hunc putes despexisse in animos nostros, nobisque
 imperasse, quod spontè malebamus. Præcipua tamen
 est cautio (vt homines sumus) si aut durius imperitet,
 aut nos segni vel rebelli consilio, abeamus à reueren-
 tia; ne foris hæc iurgia prodeant. Asum erit de pace
 quam quærimus, si ad externos arbitros, aut iudices de-
 ficiemus. Secundùm hoc parendi institutum, præci-
 pua nobis est in socios compare (que amoris integritas.
 Inuicem excusamus, ac patimur, si quid animorum
 habitus fortè pugnant, geniique diuersitas fastidit. No-
 bisque irascimur, cum quid in socio laudare, aut ferre

non possumus. Vicitus, vt intueris, vili; mensa frugalis; quietis tempora interstineta vigilijs. Ita domito corpori imperamus: nec (que maxima hominibus cura est) metumus vices periclitantis dignitatis, aut voluptatum fugitios, & mutabiles vultus, quarum commoda sponte nescimus. Sed quamquam minimo contenti, tamen quaesito labore fatigamur, compertis ocij malis quo vires non frustra humano datae generi solvuntur, & sit sensim desiderium vitiorum. Itaque quicquid temporis à Numinis cultu est vacuum, destinatis quisque, officijs colimus: Qui plus ingenio, & animi luce valet, in contemplationes sublimium rerum distribuuntur, quas deinde subijciant oculis, & veluti ex alto deducant, ad usum mortalium: Cateri, quam quisque natura artem admouet, sequuntur, vt & sufficiamus nobis, & alios iuuenemus. Neque extollendis hæc nobis, sed purgandis apud te recensui, ne te offendant nostræ vitæ insolentia. Scio enim & quosdam noua omnia ad rerum publicarum securitatem nimis vniuersa sententia damnare: & paucos annos esse, ex quo labentem in Deos pietatem, hoc crudo vitæ robore sustinere tentauimus.

Iam Archon brotum longior sermo, & iuuenilis impatientia ad alia aduerterat. Itaque veluti cætera auditurus, eundem mystam iubet postridie Calarim ad se venire. Iple ad remissiora inter suos convertitur; qui ex illius vultu pendebant, laudari an traduci præstaret hos rigida virtutis conditores. Vbi tamen ad publicas curas nocturnum ocium fuit, summæ utilitatis res illi visa eiusmodi exemplis imbui populū, & vocari ad Deorū reuerentiam. Cùm igitur illi mystæ postero mane ex imperio ad se venerūt, quatuor ex ipso um familia sibi dari præcepit, qui Africā illis sacris initarēt. Confestim

ex senioribus duo, totidem de iuuenibus dati. Ac ne Afric contemptu, aut odio Sardonum, qui hostes modò fuerant, eam fastidiosius disciplinam acciperent, delecti sunt omnes externi: Ligures duo, totidemque ex Gallis. Nam ex varijs gentibus in eam domum multi concesserant.

Omnibus ad reditum comparatis; Archombrotus cum commodioribus locis impo uisset prædia, per præconem in concione proelamat, se matri Hyansibæ quæ fuisse Sardiniam. Id Deos annuiss; ne utriusque amplius genti discordia Regum in perniciem esset. Iure quoque maiorum debitam suam stirpi Sardiniam tandem fata reddidisse. Inde Sardi Proceribus secum assumptis, ijsque præcipuè qui Reges sanguine contingebant, tam opportunus iylus est ventis, ut tricesimo ex quo abierat die, non ui regni in solas frontimatis circumdaret. At uero Pollarchus, & id fatum incubuiss; Sardinia gaudebat, & hoc ductu Archombroti contigisse cruciatur, adhuc ignarus quantum sibi illa victoria esset effectum. Fortè inter milites Gallos, qui spectaturi reditum Archombroti secum vulgo stipauerant in arena, quidam audidus hæsit in amictu oculis suis insuetos, quem seueri illi mystæ à temp' o Sardinia in Africam tradusti induerant. Propius ergo accessit, socioque Gallicis liberè verbis, in eas vestes iocatus est. Converterunt, illico vultum ad patria uerba mystæ iidem, ut pote Galli, in quos loci destinabantur, & hoc etiam mirati, in tam longinqua parte terrarum statim repertos esse homines qui Gallicè scirent. Alter eorum præcipuè, iam prouectæ ætatis uir, cum de ueste ea circa totum caput fuebatur ora prompssisset, militemque in se ludenrem, aliquoties tamquam intel ligens esset inuitus, faculè astantibus Gallis suspicionem fecit, aut alienæ, aut remotæ à Galia regionis.

Nam

Nam & color conuenibat, & oculorum decens vigor, nec corporis sese venustè inferens gentilem habitum pietatis simplicitas in totum deleuerat. Et hunc quidem magna præter cæteros cura obseruare miles cepit, qui temerè ludibundus accesserat, quia statim & a memoriæ visa est illius viri species, tanquam olim nota, recurrere. Hunc igitur postquam in vibem eum sequutus, ut coniecturam suam assereret, iam in hospitium intrantè Gallicè salutauit: Nec alter humanitatis, & linguæ cõmercium abauens, eum saluere quoque iussit.

Sic tunc quidem discessum est. Sed inquieti deinde sollicitudo tota nocte militem habuit, interdum oburgantem curam superfluum, satisque mirantem quid scilicet sua tantum interesset vatem hunc nosse. Die vix orto reperit Mystrarum hospitium, & colloqui ijs petiit. Sed iam illi simulatione solitariae pietatis impetrauerat ab vibe secessum in proximum sacrum, quod arcano loco deuium erat, reueta Gallorum conspectum vitaturi, quos in Africa improuisos habuerant. Accendit militè hæc ipsa absentia; præcipitatoque itinere eos ante deprehendit, quàm ad templum peruenirent. Tum verò cum eos salutasset, quasi hoc iter aliorum negotiorum causa esset exorsus: Multum, inquit, debeo fortunæ, & Iouis Sacerdotes, quæ mihi sic vicinum ad nemus procedenti vos obtulit: ampliùs quoque debetis, si, quod ominor, speroque, populares mei estis. Pœnitebat senem mystam, quod subito & improuiso errore, se pridie Gallico sermone prodiderat. At ne infestando faceret altioris rei suspicionem, iritaretque curiosam militis mentem, & breui colloquio fortasse explebilem: se quidem Gallum esse respondit, sed apud externos à prima adolescentia vixisse.

Ita initiato sermone, cum vltro citroque perplexæ

quæstiones fuissent, magis magisque fixus in dicenti-
 ore miles exhorrebat ad pridem notos vultus, & à quis-
 bus sepius iustissima veneratio ne pependerat. Præ-
 ter oris argumentum, tenor vocis certam ad fidem co-
 gebat vtrò credere cupiebatem. Postquam verò, & no-
 tissima cicatrix læva in manu apparuit, (hanc enim con-
 specturus, quasi in amicitiae tesseram mysta repugnan-
 te amplexus est,) victus ingenti suspitio exclamat; Vbi
 verò tandiu latuisti, Optime Regem? Non omnes tui
 ciues peccaueramus, quos heu miseros destituiti. Quis
 verò ille amictus? quæ à comitibus solitudo? quàm om-
 nia fastigio tuo indigna! Simul repugnantis genua
 tenens, flere vbertim cœpit. Ille insanire militem cla-
 mitans, risuque, & indignationis specie mutatus ad
 socios suos fastidiosè conuertitur. Sed & illos iste mi-
 litis sermo turbauerat, in sententia perseverantis,
 Hunc Regem suum esse, hunc Aneroestum appellari:
 non se abscessurum à latere: Deorumque beneficio
 vsurum, qui tot annis frustra optatum, sic denique re-
 didissent. Tum senex inter iurgia, fixumque stupo-
 rem, se paulatim ad aurem militis admouit, & O mi-
 les, si tempore, inquis, memoria tua vel oculi labas-
 cunt, aut aliqua oris similitudine captus erras, mode-
 stia erit hos pacatiùs ludos mouere. Sin Rex tuus
 sum, hoc primum ciuis officium exigo à te, vt sis læs,
 & si lubet me sequaris donec soli colloquamur. Tar-
 da erat hæc cautio. Etenim quamuis miles parebat:
 qui iam tamen ex Gallis, & Afris, qui in comitatu erant,
 nouitate erecti, amateque rem tantam primi dare in
 populum, i licò in urbem dilabuntur. Cohortes duæ
 erant in Polarchi castris ex illarum Alpium gente, cum
 Rex Aneroestus imperitauerat. Illi sparsam subito fa-
 mam amplexi, sub æstam nouitatis nunc stupore, nunc

temeritate reciprocante, tota procius castra, mox & urbem, eo rumore implent.

Poliarchus cum Hyanisbe erat, refectis scilicet viribus certum diem navigationi in Siciliam constituens. Hac consultatione occupatum Gelanorus dubio intercedentem & aspernantem vultu adortus: Nescio, inquit, quid de Rege Aneroeſto in audio: Hunc aduſtum à Sardinia cum cætera præda, & quamquam in veste abhorrenti à cultu regio, tamen à populari milite agnitum eſſe. Excitatus Poliarchus repentino impetu animi inſpe nimia caligantis, reſpondit, ſi vera res eſſet, hos ſe pro parentibus habiturum, qui Aneroeſtum reddiſſent: oppidò vita ipſa charius munus; iſtque ſe debiturum, qui viciſſent Sardiniam non modò, quod amici, ſed propemodum Diſmerentur. Hac verba, Regina auditiſſimè excepiſt, pro maximò Deorum munere ducens, ſi tot nominibus deuinſtus Poliarcho ſuus Archombrotus, viciſſim ducente fortuna feciſſet, quod iuaret Poliarchum. Parreſtiori igitur vultu, & quaſi ſponte gaudentem ſtimulatura, quid accidiſſet rogat; aut quis ille vir per tot vota, ſeu queri, ſeu reperiri dignus. Omnia Poliarchus cõpèdio amplexus: In prima pueritia ſe à prædonibus captũ docet, ductumq; ad Regiam Aneroeſti, qui multos Alpium ſinus tenebat. Illic ita educatum, optimi Regis cura, quid in ea fortuna, & ætate ſenſerit forte regia indignum. Hinc ſe adhuc parentibus ignotum, belli caſu, & foeliciffima captiuitate eſſe receptum. Priùs verò quàm aſſereretur in ſua ſtirpis decus, & à patre agnitus eſſet, Aneroeſtum ſeditione populari cum duobus, quos habebat liberis, vt ſerebatur, cecidiſſe in prælio. Sed liberorũ quidẽ corpora inter ceſſiorũ cumulos eſſe reperta: Aneroeſtũ nuquàm inuentũ: quẽ ſi ſtragi clementio fortuna ſubduſum

in illū diē seruasset. sibi tūc demū propitios Deos, vitāq̄ sine exceptione foelicē cōrigisse. Sed temerè tantillis indicijis summa hæc gaudia præcipi. Militē decipi posse, aut Deorū hūc vatē forsitan ambitiosam fabulā similitudini vultus, si quæ illi cū Aneroesti exiit, aptauit. Omnia impigrè excutiēda. Plurimos secū esse ex illius Regis domesticis: inter eos, quēdā Crestora, amicorū Aneroesti præcipuum. Se ipsum, quando valetudo hæc erat, tanquam salutandi numinis causa iturum ad sanum, in quod ille sacerdos recesserat.

Hyanisbe spei fauens, quam ratam optabat, benè de Dijs ac fortuna Poliarchū credere imperat, comitēq̄ ad templum se promittit. Haud mora, accersitus est Crestor, olim Aneroesti familiarissimus, iussusque præcedere, & sensum omnia explorare, dum Poliarchus cum Regina ad viam se comparat. Maior erat spes, quàm vt Crestor eam caperet. Sic prior contemneri, reuocatusque ad lugubrem memoriā charissimi Regis, tanquam inutilem prouinciā exorsus, cum paucissimis comitibus lucum intrat, nec longè à templi vestibulo mylas illos adhuc cum Gallo militi, qui rem prior deprehenderat, loquentes conspexit. Tunc veluti militis affatum peteret, sparsos per omnia oculos iniicit in Aneroestum: Percurrit illic tota præcordia (vt in magnis, & subitis solet) exultantis sanguinis accerrima tempestas: Mox verò de gestu, ac voce, & cicatricibus, postquam Regem haud dubiè agnouit, ex solitis gaudio neruis, se ad proximā arborē excepit: cum nec loqui rā posset, nec moueri. Sed nec Aneroestus ad illius aduētū minus cōtremit. Veteris amicis cōspectus blādissimo dolore in castrū percussit. Simul timor eū inuasit, ne à suis agnitus suauissima solitudinē eximeretur.

Aderat interim Poliarchus, præmissum scilicet Cre-

storem,

storea, impatienter sequutus, templumque subibat cum Regina: eum oblitus sui Cressor, relictis statim mystis ad eum decurrit. Iamque satis quid afferret perplexo anheloque gaudio ostendens: Habemus, inquit, Aneroestum, habemus Regem veterem meum, tuum alumnum. Ipse est: ipse, ne dubita, Pergine ad illum. Rex? an protinus tibi hunc sisto? Nihil moratus Poliarachus qua Cressor monstrabat se contulit. Sed Aneroestus se interim arctam in senitam, qua deius maximè lucus erat, conijcere moliebatur, cum diem latere si posset, per deserta, & gentes ignotas, alta templa deosque alios petiturus: Inuitabatque militem, ut si sibi tanquam Regi morigerus esset, aut comitaretur fugientem, aut hoc furtum suo silentio sanctum haberet. Miles quidem repugnabat, adhucque in earixa erant, cum accessit Poliarachus, nihil penè iam dubitans, quin verè Aneroestus esset. Ut tamen ad illam peruenit, quia ingens multitudo coierat, & turbatissimus senex non ferebat hunc tumultum, aliam veniendi causam commentus est. Lator, inquit, Gallicam pietatem exteris quoque gentibus esse illustrem. Ego Deos, Antistes, tua opera exoratos mihi volo, ut ad ea que animus destinat propitij adsint. Venit sedes ad templum hoc, que vota, vel sacra magis è re mea existimes commodius monstratuus. Exanguis illico Aneroestus sequebatur trahentem. Nam Poliarachus eius leuam corripuerat. Angustum erat sanum, armatique ad fores cohibebant auidissimum vulgus. Hyantisbe cum furorim precipuis iam stabat in: testudine, quò postquam, & Poliarachus cum Aneroesto receptus est, eosque sequenti ad quadraginta circiter viros, statim de imperio Poliarachi clausum est limen. Eo acrior vulgi militumque expectatio increuit. Populus ab vibe de-

currebat, vix in castris seruabantur stationes. Sic ambitum omnium templi confertissima corona circundat. Siue tamen reuerentia Regum, qui intus conde- rant, siue perplexæ rei subita magnitudo, aded circumstantiâ voces licentiamq̃ continuit, vt ad ea quæ intus agebatur, satis quies, & libertas superesset Priu- ipibus.

o Iamque rem o diti Poliarchus altiori sermone para- bat, cum Micipsa ab Archimbroto ad Hyansibem venit. Is quippe hominum tumultu excitus, nec iam procul à lûco, optabat tantæ quæstioni a teste, si Poliarchus pateretur. Mora in Poliarcho non fuit. Nam & ipse quicquid erat hoc gaudij ex alius habebat vi- storia. Dilata igitur quæstione oppertere a Iuente n Archombroti: quo inter septa admisso, ita ad Aneroes- tum Poliarchus: Quod nomen tibi esse, vir optime, parentes voluerunt? aut quæ causa à Galijs in Sardi- niam commigrandi? Ita effuliori principio vtentem, spontè Aneroes- tus ad destinatam quæstionem coegit. Nam & constantiam motu primo excussam receperat, & non Crestore tantam, aut milite, sed alijs illie multis videbat argui suos vultus, si silere, aut negare obstina- uisset. Qui sis, inquit, haud tum scio: nisi quod ex pur- pura intelligo Regem esse: & lingua est qualis in Galia genitis solet. Amicum te esse exstimem, quod videam te a amicis quondam meis hic vti. Nam & Crestora, & Simplidam agnosco, familiares vtrique meos. Igitur, vt amicum, liceat per Deos exorare, vt abire me finis quò destino. Sed si fortè me oblitus, quid vis ultra supplicij? Regnum amisi, nec repero: spontè exul, ne vel inimicis officiam. Placet egere, & num velim ignorari, si scier per quos hodie repertus sum. En me pristinæ fortis obli- tum; adhuc ingers graua ora, præter Deum iram nihil est quod reculem. Sin præterea nō putas, aut nō tibi ex

pedit esse me Aneroeſtum: ne time. Sinas modò ad ſolitudines abire. Vbi nemo ad verum coegerit, Aneroeſtus non ero.

Hæc modoſto, ſed grandi ſupercilio dicentē, nemo in motus audierat, maxime vbi Creſtor, manu illius ſublata prodidit cicatricē, quam ex vulnere ſuperſuiſſe Regi Aneroeſto populares meminerant. Ipſe quoque Poliar- chus repetebat oculis vultus ſibi puero toties viſos. Etiā aures, quamquā diū deſueta, redibant ad familiarē oſſiſonū, & per ætatis teneſſimo ſenſu trepidum pectus lababat. Nondum tamen ſe conſeſſus, exegit ab Aneroeſto, cur patria exceſſiſſet, cur latere, cur ſqualere ſic vellet. Tū ille: Nimiſ heu ſciūt mei, quorū & aiquot iſtūc aſpicio, quo me turbine fortuna euerterit. Furore malorum civium ad arma ex citus ſum. Auſiſſi aciem in me educere: & filij mei (nam duos habebam, tunc primum florem adoleſcentiæ ingreſſos) dum incautiūſ pugnant, ambo pro patre, & in oculis patris occubue- re. Perire, & ego tunc poteram, ſi fatum fuiſſet. Sed opinor mens Deum in fugam me compulit. In proximo ſaltu delitui. Hinc conueſſus ad externa auxilia, perpetuo montium dorſo ad Ligures ſum delapſus. Illic enim validi ſimæ gentes mihi omnis fortunæ ſocietatem promiſſerant. Per has regnum repetere animus fuit. Cūm deſcendiſſem ad proximum mare, petiturus ſtam eximiam à ſano conditam urbem, ignotus in obuium intraui nauigiūm. Sed nos venti in Satdriā rapuere, dūmque nauæ in anchoris toratur, templi ſam avnde nuper aduectus ſum me ad exora dum Iouem traxit: Illic verò & locorum ſpeciem admiratus, & ſacerdotum vitam, deponere omnes curas conſtituit: iactatusq̄, humanis torcladibus tandem Deos experiri. Nam cur patriā amarem tot meorū ſanguine perfulam

rursusque non hostium magis, quam sociorum cruore mihi parandam? Cui sceptrum deinde relinquerem? aut quid dulce in vacua domo? Duos omnino genueram; tertium olim fortuna tradiderat, non infra liberorum charitatem acceptum, quem de aui nomine Scordanem vocaueram. Mi pupe, si saltem superesses, ego te ad sanguinis iura adoptione promotum Regem facerem. Tu aleam belli, tu casus, tu labores lenires. Sed ille diu antè, & omen, & initium tot malorum, dum Gallos, qui Rhodanum incolunt bello laeçissimus, præda hostibus fuit, & amissi memoria, non deinde mihi diem molestiarum exortem reliquit.

Sic dolenter hos casus referenti, non amplius poterat Poliarchus solatia differre, sed collectis diu lachrymis subito madens, se in illius collum proiecit, paulumque cunctatus, ne vox suspirijs enervis abiret à maiestate; O optime pater, inquit, seu te maior dominum vocem si tibi Scordanem habere tanti est, en illum tibi reddo, tu eo frui, tu redi ad vitam. Ego Scordanes sum. In hanc vocem fixis vterque, sed inutilibus oculis dulcissimo errore elinguit. Par cæterorum admiratio erat alto silentio marcentium, ut nil loqui, aut querere vacaret. Hærebant omnium animi, paratos, ac veluti exortos affectus, quacunq; Poliarchi, & Aneroeſti colloquia iusſent imperſuri. Denique Aneroeſtus: Ut Scordanes sis? ò Rex! Ut Scordanes, inquam, meus? Ut viuas, ut imperes, ut teneas Aneroeſtum? Dij boni! sed quo pignore affirmas vestrum hoc munus? At Poliarchus: Vides præterea, inquit, tuum Deorumque illorum ultorem, quos in te pellendo improbi ciues violauerunt, Oppetere nefarii, aut acie, aut lictori securibus, illis ego prædâ eripui, tuoq; regno potitus su, quod nunc tibi incolam, pater restituo. Quibus

viribus quæris tantum in hostes potuerim? Britomandis filius bellum hoc gessi. Nunc & paternum imperiũ (Dij enim meum nuper parentem sibi sociauerunt) tibi trado. Tibi ego, tibi, Pater, secundus sum. Tibi obsequi gloriosius erit, quàm cæteris imperare.

Novus ille gaudio refectus, sæpiusque ad Deos votis, & luminibus rediens, amplexus est Poliarchum. Iamq; & Hyanisbe accesserat, & Archombrotus Aneroeſto reperto Deos fauentes, suamque victoriam gratulabatur. Nec abonebat Poliarchus tantum sibi hoc casu præstitisse Archombrotum, quantum is ipsi, Radirobanis morte. Crestor ac Simplidas, cæterique, ut licuit, Aneroeſte admoti, non osculis, non alloquio explebantur. Supra omnia iactante suam operam milite, gaudidque, & spe præmij forocæ, qui Regem prior agnouerat. Sic diuisus in multos vix tandem ad Poliarchum Aneroeſtus redit. Ambo mediam Hyanisbem excipiunt. Archombrotus, proximus matri, præibat. Ita templo digressi, per militum & populi cuneos viam agrè moliti sunt. Adedum officio omnes certant, dum cernere aspicique concipiunt, nulla viarum libertas satis explicat ab vrbe castrisque prouentes. Nam & illi in quorum rem nihil erat seu Aneroeſtes, seu Gallia, tamen siue adulatori latissimis principibus, siue sponte in immodicam hilaritatem prona salutatione plausuque non cessabant.

Voi in regiam venerunt, affuere ex Poliarchi imperio, qui regio in dumento Aneroeſti paupertatem mutarent. Sed ille nunc tenere suam vestem, nunc purpuram manu repellere: Mirantique & multum obtestanti Poliarcho, ut mœstitiæ insignia poneret negauit ita de se meritos esse Deos, ut ab illorum familia abiret. Benè cessisse, quod is regno suo potiebatur, quem omnibus votis heredem optasset. De cætero, rursus nolle impaccatis

negociorum fluctibus exerceri. Ne tibi pretiosissimam paupertatem eriperent, aut crederent rebus suorum inutilem esse, qui familiaris ad accessus Deorum promotus, eos amicis conciliaret. Multa hæc & seria optimi senis ad vitam obscuram pertinacia, confestim varijs sermonibus præbuit causam, dum illi constantiam laudant, hi verò mirantur, quid ad Deorum cultus faciat tantus rigor in moribus. Nam nec deerat argumentis Pöiarchus, quibus Aneroesti hæc austeram inculareret consilia, reuocaretque cunctantem ad assuetas Regibus curas. Aneroestus omnium voces (plures enim eadem suadebant) excipiebat patientissimo silentio, aded vt crederent multi hæc ad animum peruenire gaudentem expugnari. Ita diu cunctatus, siue vt omnia, quæ ingerebantur vna oratione euerteter, siue vt interim dato spatio ornaret defensionem, merereturque audiri pari omnium pace, vultu tandem modestè sublato in hunc modum exorsus est.

Summam aliquam esse mentem, quæ omnia condiderit, ipsa lex Solis nunquam exerrantis ab orbita, tum Lunæ & cætorum syderum ordo totiusque naturæ ingenium, satis hominibus persuadet, quos nec sapientiæ suæ superba opinio, nec brutis animantibus peior negligentia excauit. Putes autem sanctum hoc Numen, à quo tot sunt eximia, Deum inquam, qui omnium origo virtutum, fas rectumque mortalium animis ingenerata ratione præscripsit, ijs vitijs delectari, quibus passim naturam corrupimus? Non potest hanc quam cernimus legem naturæ dedisse, nisi iustusissimus auctor: Iustus autem ille non erit, si feret ab re impune tot scelera. Vbi igitur amor recti, & ambitus in eundem cum Dijs amicitia, simulque cælis ita timor, reuigilant animum, nihil illi antequam esse debet, quam recedere à vitio-

rum periculis, iam tot mortalium exitio infamibus. Ea verò pericula partim nobis insita habemus, partim ab alijs in nos incurrunt: Et in hæc omnia efficacie remedio, istam solitariae severitatis religionem inuenimus. Primum enim cupiditates immodicæ, quibus ipsi nobis sumus infesti, sic in hoc genere vitæ fracto impetu exarmanur, ac si feris mansuescere edoctis, dentes quoque & unguium aciem subtraxeris; ut neque deinde si in naturam redierint, facile possint habere quo sæuiant. Nam desiderium voluptatum contrario severitatis usu suam pertinaciam apud nos deficit; & si veluti ex cinere illa flamma resurget, nihil tamen in egeña, ac veluti agresti domo effecerit, in qua desunt superflue instrumenta luxuriæ. Auiditatem quoque frustratur simplicissima paupertas; ad superbiam stimulos erubescit squalida vita, & se ipsam despiciens. Sic illa, sic cætera mentium mala, ut est ira, inuidia, timor, audacia, in hoc sancto rigidòque secreto, tanquam destituta alimentis incendia, expirant: Præsertim ubi mens vitiorum iugo excusso sibi ipsa sereditit: timidæque cupiditates, & affluetæ parere, priusquam aliquid velle ausint aut nolle, consulant rationem. Eo modo, qui nobis acerbissimi sumus hostes, reciso, aut correcto effrænis naturæ impetu, ad sanam utilemque virtutem adigimur.

Venio ad hæc tela, quæ in nos ex aliorum hominum contagione comparantur, sæua illa, & nimium certa: Siquidem plures existimem exemplo, quam ingenio peccare. Quia morum consortio placere amicis cupimus: rarumque est diu viuere cum improbis, nec de vitijs primum mollius sentire, mox illis & infici. Superbiam, aliorum ambitus accendit, contentionem ad opes, cæterorum auiditas. Fraudibus appetitus,

animum

animum antea fortè infontem, ne inultus sis, ad fraudes applicabis, & ex hostium in te odio disces odisse. Cùm præterea multi in virilis gloriæ titulis ponant ipsam peccandi audaciam, timidisque, & gerendis rebus ineptos, eos existiment qui Dijs obsequuntur, illius opinionis metu, haud pauci assuescunt peccare: magis scilicet, ut illis probentur quibus virtus est vilis, quam quod sint vitia apud ipsos in pretio. Hæc autem omnia à domesticis suis submouet familiæ nostræ integritas, in qua, ut paucis absolua, contagionem improborum vitamus, & præter suspicionem ignauia timere Deos licet.

Sed ut pressius ad me accedam: quoties ipsa fortunæ negotiorumque malignitas, Reges ac Principes viros summis illecebris, præmijsque inuitat ad peccandum? maxime cùm ea occurrunt, in quibus illud quod æquum est videtur discrepare ab eorum gloria, aut securitate regnandi: tunc quidem simulare, ac fallere, & dissentire à suis utique verbis, egregium in Regibus putatur: quasi Dijs quam ipsis imposuere mortaliū regendorum prouinciam, sine subsidiaria vitiorum scelerumque cohorte administrari non posse voluerint. Nunc vicinis, & immeritis gentibus subijcere diuidia amant, ut occupatis & infœlicibus alijs, ipsi certius vacent: Nunc sociorum Regum amicos largitione ad secretorum proditorem sollicitant. Quid multare interdum in cautionem innocuos, quasi crimen sit posse peccare? quid vulgi negligere iniurias, si bello utiles viri eas intulerint? Ea omnia qui sagacius fecerit, ad eam famæ plus comparat, ut vex illis, qui adsunt multos mirari existiment, quod hæc tanquam inuicta, Dijsque inuisa, perstrinxerim. Atqui illa mihi graue regnum fecerunt: non tunc quidem cùm ipse regnarem, eademque peccarem, aut paria, sed ex quo caligine utilitatis, & consuetudinis excussa, iam

veluti sequeſter nubem miratus ſum vnde euafi. Ignofce, Regina, tūque mi fili. Veſtram fortem non damno. Fortium eſt, veſtrique ſimilium, ſancto virtutis frano, regere nimix fortunæ, & exerrare conantis libidinem. Sed ego debilior timeo illis turbibus impar eſſe. Neque verò purpura ſola ijs periculis infeſta eſt. Omni ordini, omni penè ætati vitia inſidiantur: Ingensque in cuncta remedium eſt a noſtra diſciplinā, quæ iubet ea pro vilibus habere propter quæ alij peccant.

Poliarchus tam inſuetam rigidamque ſapientiam nō dum probans, interpellat diceatē. At ſi te, inquit, optimè pater, omnes audimus, deerunt oppidis ciues: Non arua exercebit agricola, Non nauta, non veſtor ſingularum commoda regionum mutatis mercibus peruulga bit in cæteras. Deerit artibus cultus, quaſcumque non neceſſarias hominibus eſſe veſtra ſeueritas putabit. Sola erit in veſtris deſertis frequentia, ac quoniam connubia reſpuitis, vnus ſæculi genus humanum. Aſſentiebat̄ Poliarcho Hyaniſbe multique, tamquam publicam cauſam agenti, vultu & oculis fauebant. Sed Aneroſtus, quaſi in ſe ſeductus, mox frontem hilarius porrexit, vt eum ſcires parum Poliarchi argumentis moueri. Si quē verò ex iſtis, qui nos audiunt (ait) animus ſubit experiū dæ ſuauitatis quā habet noſtra aſteritas, ne illū, o fili, argumenta tua deterreant, nè ve ſuo coelibatu credat ſolitudinem, quam times orbi inducere. Vtrō nobis accedat. Adhuc populi proletarij ſupererunt adhuc artificia vigeunt, reſtabuntque non modo, quot ſat erunt urbibus terrisque colendis, ſed etiam quos exuberante hominum genere fata gregatim, aut vehementi Sirio, aut terra mouente, aut denique bellis exhauriant. Deſine, inquam, veteri, ne toti hominum generi deſiderium veniat, ſe in diſciplinam noſtræ Philoſophiæ dedendi.

Dij enim hoc beneficium magis habent eximium, quam ut illud tanto populo indulgeant: Nemini autem absque eorum impulsu venire, hæc ritè mens potest: nemo que in ea, nisi iisdem iuuantibus, durare: Quia defecti animi suauitate huana (quam nos scilicet omnem abijcimus) tamquam ab exosa cruce discederent, absq̄, arcano pastu esset diuinæ voluptatis. Ut verò non alijs, quam in legitimam lectis militiam numerat Imperator stipendia: Ita Superi ijs solis, quod ad hoc vitæ genus ipsi accessuere, hanc gustationem promunt solidæ suauitatis, & ad constantiam valituræ. Si quis igitur, non tam sibi propitius, quam fortunæ iratus (quia forte non spes illi, aut ambitus, successit) nostrum portum turbulento peti ingenio, in quo ei impugnè liceat indignari querique de fati: hunc ego nisi certa Deum ope exuat hos affectus, nec fore constantem in disciplina auguror, & plus mali inuecturum, nostros in mores, quam boni in suos. Præterea, qui leui impetu; (qualis sæpè adolecentum est) ex quadam inconsulta teneraque imaginè, quam de virtutis præmijs concepere, ad labores nostros accedunt, illi, ut librata fundis saxa, primum quidem in his studijs immodicè feruent, mox cessante machina mirantur se languere. Præter stimulos pietatis, metumque Deorum, rationis, fortitudinis, patientiæ res est: quæ omnia cadunt in paucos. Non veste quam gerimus, non nomine, non domo, constat nostra disciplina: addo nec laboribus corporis, quos aut rarò grauioribus auaritia, vel ambitus imperat, aut in damnatis exigunt metalla, vel remi. Solà est animi simplex, ac hilaris in Deos propensio, quæ hæc omnia consecrat, inuitalia alioquin, aut sæpè profana. Quippe abijcere diuitias, à dignitatibus recedere, prohibere ab animo inquietas humanarum rerum curas, magnæ demum

virtutis est, si hæc fiant conciliando: tum sibi numinum causa. At si quis ab honoribus, aut diuitijs abit, vt ea iactetur reliquisse, vel vt ad maiora perueniat, si quis negocia effugit, vt torpescat in ocio: aut de paupertate se iactat, quam minantem idè sponte præuenit, ne necessaria videretur, illum quidem fraude, nihil profutura, vel hominibus, veletiam Dijs imponere velle existimo.

Non igitur omnes, fili, ad hanc Philosophiam compello. Nam pro ingenti mortalium numero pauci omnino volent sectari vitæ nostræ reconditam sceleritatem, & ex his ipsis adhuc quosdam suo, non Deorum consilio nixos, aut frustra, aut cum pernicie illam viam institutos denuncio. At omnibus saltem bonis precari me dices hanc mentem, vt à rerum civilium tumultu ad nos secedant. Ne id quidem mihi in votis est. Quis enim pia bella improbis inferet, quis Republicam geret? aut vnde impotentibus vitijs fraxum, si omnis se virtus, ita in solitudinem, ac paupertatem det, vt fracta & absens, non viribus, aut pudore sceleribus impiorum possit obstare? Magna est prouincia, quam Dijs illis destinant, quos sorte nascendi, vel secretis stimulis, iubeat, non fuga, sed bello in vitia certare, neque cupiditates enecare, sed regere. Tales viros & esse, & honoribus frui publicè interest: tum sacris præsidere, tum fieri patres familias, impijsque in hoc terrarum orbe mistos, temperare illorum audaciam in Deos, numinumque in mortales læua consilia. Vt ceteros hic omittam, quid sapienti Rege fortique præstantius? Si exemplo, si legibus emendabit sæculum, si ad Deorum cultum suo exemplo ciues adiget, quantum fecundior virtus hæc erit, quam si in solitaria sanctitate senesceret? Cur igitur maiorem hæc palmam ipse à Dijs

non ex petam quæris? Quia arcano sensu admonere me consilij sui, vt senectutem meam oblectem sua pace, nec de regno iam curem, quod nõ præter eorum arbitrium amisi: Sed hodie maximè visi sunt, hæc mihi quam amplector solitudinem imperare, postquam, ò fili, in te relata intellexi mei regni, domusque fortunam. Tanti heredis quem Dijs spontè tribuerunt auspiciũ facit, vt quod regnum in hunc libens deponerem non sustineam ab eo recipere.

Scio quid præterea dicturus sis, optime fili: Si à negocijs abhorreo si templa nunc tantum, & victimæ, & cæteri Deorum cultus placent, at in tanta tua fortuna seruorum greges fore, qui maneant meos numus, qui lectulos sternaat, qui conuiuia parent, & euntem seipent ad templa. Illas autem diuitias nihil periculi, aut turbidi habituras, quia dum soluto animo Dijs vacabo, tu insolitudinem succedes, illique præterea, quos præponis familiaræ meæ. Ne sic quidem mihi persuadebis abijcere in opæ libertatem. Nam vt absit hæc cura parandi, au seruandi diuitias, certè alia mala ab opulencia abesse vix poterunt, deliciarum consuetudo, corporis blandiens cura pietatis quasi superflua obliuio, tum illi affectus, qui ferie iuncti diuitijs hærent, sibi esse in præcio, alios tamquam ex solio despiciere, nullam ferre iniuriæ imaginem, & assensu eorum corrupti, qui adulationis præmia quærent. Nec facilius putem admissis opibus cæteras cupiditates excludere, quam in concitato mari, se rapidissimo alicui fluctui permittere, sed in alios nolle deuolui. Cùm igitur quod reliquum est vitæ, donare Deorum cultui sit animus, liceat in festam huic consilio opulentiam fugere, ne suo utique gustu, eorumque affectuum quos perpetuò comites habet, captæ & impari menti vitia reponat, grauesque cogitationes, & frustra

in sydera conantes deducat in terram. Quid miraris me ad paupertatem respicere, non quidem in qua egeam, sed pauco contentus sim? que neglecto corpori inducat sui contemptum? que vacuo animo libertatem faciat caelestis commercij? ac ne me tua gloriae salutisque incuriosum existimes, que tibi, tuisque exercitibus, fili, propitios Deos pareat?

Tam seueram orationem ad eum miti, & composito vultu habuit, vt constaret non hanc fingi constantiam, à qua cuperet cogentibus amicis discedere. Omnibusque non adumbratam virtutem verius, vt solet, conentibus; Saltem, inquit Poliarchus, nostrum in Siciliam iter ne delere, o Pater. Te Dij verebuntur. Seu mari, seu terra, foelix auspiciam facies. Vbi in Galliam redierimus, spondeo quo placebit instituto te victurum. Et id quoque patriae debes, vt hanc potissimum tuo exemplo facias meliorem. Paucum moratus Aneroestus, id saltem flagitanti non negauit. Ad conuiuium deinde ab omnibus itum. Iam enim patientior Archembroti Poliarchus, cum eo apud Hyanisbem conauit, satisque viribus instauratis, diem cum Regina ad profectiorem destinauit, qui post eum secundus luceceret. Scripsit igitur Hyanisbe promissas ad Meleandrum litteras, filioque commisit, cum arcula quam à peiratis eripuerat Poliarchus; identidem admonens, vt hanc instar fatalis sarcinae cum cura seruaret, offerretque Meleandro. Puta autem (inquiebat) Erichthonium tibi tradi à Pallade. Si vincula resignas, si quid feras, intueris, fortasse te perdes, & operam meam. Sim trades Meleandro arcam in tactam, videbisque ex ea depromi foelicitatem tuam, æquum erit te Regi Poliarcho habere gratias, qui latronum scelere amissam restituit. Agitatum deinde est, an vna tristem vehi vterque posset. Sed maiestas, & emulatio, securiora

flagitabant, consilia. Tutius visum, distincta quoque classi ire utrumque: sed qui prior appulisset, alibi in portu expectaret. Inde ambo sustinerent coniuncto comitatu proficisci ad regiam.

Interim nomina atque officia familijs Regum assuetata Archonobroti domesticis imponebantur. Ipse maiestatis insignibus cultus est, appellatusque à matre Sardinia Rex, ne dignitate inferior æmulo esset. Memor quoque Hyansibale Gallorum fortitudine esse seruatum, discessuris Poliarchi militibus numerauit viritum donatum. Edicto deinde discessu nulli ordines, aut homines cessabant. Maurorum Procerum multi, Principem comitaturi impluerant rates. Siculi quicum Archonobroti venerant, laborabant inter se factione. Multis enim pristinus in Poliarchum fauor redierat. Inelyta virtus, paulatimque vulgatum sub Theocrines nomine robur, & facti ad gratiam mores, valebant tunc maximè cum eum Regem aspicerent. Rursus, quòd & ipse Archonobrotus virtutibus famaque erat clarissimus, quòdque eius auspicijs à Sicilia venerant, pudore onerabat transituros ad æmulum. Nam affinitas cum Argenide, quæ potentiùs, quàm cætera traxisset obnoxios, in incerto sic erat, yt passim moderarentur affectibus; essentque in aduersam factionem clementes, ne si ea vinceret, excusationi, & gratis locus deesset.

Erat vetus in littore ara: Incertus quis Regum possuisset; pollebatque religione, quam tot secula auxerant. Illic Neptuno, ventisque, aut thura pauperes Nautæ, aut victimam soluebant, siue in mare irent, siue terra recepisset incolumes. Ad eam Poliarchum, & filium iam classem petituros, coegit Hyansibe: Nec dubito, inquit, vtrique ad ea quæ mihi promisit integram fidem fore. Sed de præteritis tantùm iurgijs ha-

Aeneas caui: Scio verò quàm facile cupidis belli prin-
 cipibus ea eueniant, quibus soluta esse induciat impa-
 cta, aut iacent, aut credant. Præterea vestrorum ami-
 corum, aut militum culpa, oriri possunt nouæ iniuriæ,
 neque istis comprehensæ inducys. Si quid erit huius-
 modi, ego vos per sanctissimam aram Dei, cuius regna
 iam subitis deuinctos hic cupio, vt illa noua annume-
 retis veteribus, quorum ambo vindictam mei causa di-
 stulstis: neu quis turbò felicitatem præcipiat, in quam
 ego vos mitto. Agite, charissimi iuvenes, & mulie-
 ri vestra causa anxiam hanc veniam date. Interim pari-
 bus votis vtrumque commendabo numinibus. Nam
 si rationem possum inire, cui plus timeam, Deos ve-
 neror, vt mandata mea neuter accuret, aut sospitem
 deinde aspiciat. Vt si sunt tam ingenuo amore, quòd
 que illa iubebat, ad aram sanctiuerunt. Tunc vtrumque
 illa amplecti, & nunc vni, nunc alteri per littoris spa-
 tia se iungere, plurima, & sæpè eadem monens: nec
 satiata abeuntium vultu, salutaris iussos quo valere,
 iterum reuocato sermone morabatur. Neque illi ad
 tot suspiria immoti restiterant. Aeneæ estum quoque
 cum Poliarcho nauigaturam Regina anxiam monebat,
 vt in eam firmandorum foederum curam succederet.
 Nihil illi Poliarcho, nihil negatum Archombro-
 conum. Tanquam patrem, Deorumque interpretem,
 tum vtrumque valiterum. Quàm sæpè mortales, & ma-
 ximè iuuenes, ad salutem compellendos. Denique co-
 gitarer, maximum sibi Europæ Africæque depositum
 creditum esse. Aeneæ est sollicitudine Reginae lauda-
 ta, se illius quidem, & iuuenum, sed Deorum ma-
 ximè causa, hanc prouinciam curaturum promi-
 sit.

Tandem hospitali officio datum, vt prior Poliarcho

ad naues deduceretur, etiam comitante adyndarum cō-
 finia Archombroto. Cēsa de more tunc vidima, qua-
 rum extra postrogatam Neptuni, Deorumque qui maris
 potentes sunt, pacem, ambo duces primos in fluctus pro-
 iecerunt. Tunc & ipse Archombrotus in pratoriam
 suam seaph a delatus est. Srepebant longè littora voce
 nauatarum, ridentiumque gemitibus, & pelagus eruenti-
 bus remis. Addebat & classicum miles, per opportuna
 nauigiorum loca in pompam ditus. Dubitabat Timo-
 nides latari deberet, an dolere, quod legationis onus,
 tunc reditum sibi prohibebat in patriam. Certe enim fu-
 tura ille omnia sciebat summo in motu, qualis tēpore in
 fortuna est an præstet abesse, an misceri tempestati. Mo-
 re tamen humani ingenij, cū vtrumque esset intutum,
 maxime redire placuisset, non alia magis causa, quàm
 quia non licebat. Ceterum inducijs ritē seruandis, in-
 ter Reges conuenerat, ut si qui Gallorum in sædeta pec-
 carent, Archombroti arbitrium esset; Ex illius etiam
 comitatu noxam eandem quicumque meruisset, de eo
 Gallorum esset iudicium. Ne confusa denique classe
 irent, partiti sunt maria, paulòque interior Archom-
 brotus nauigauit: Poliarcho cursum apertos, & ne ob-
 staret Archombroto, nimium æquoris permittente tri-
 remibus. Erat ex Sicilia Poeta, qui discessuris Principi-
 bus breue hoc carmen cū tradere vellet à Timonide
 est prohibitus, quia illis versibus de eorum inimicitijs
 meminerat, quarum memoriam, sic obijci, inconsultum
 videbatur.

*Carulei fluctas, assuetæque flamina curuis
 Horrendum irasci ratibus, nunc parcite raucis
 Nunc animus: Tantum liquido qua tramite fines
 Queruntur Siculi, placidis Notus ingruat alis.
 Non cū Thessalica, primum de margine ripe*

*Semideos Argo vexit trans carula Reges,
 Tantis honos puppi, tot credit a fata procellis.
 Europa Lybyaque Deos cerno a quore toto.
 Omnia sollicitas partiri in munera mentes.
 Hippes, querulos alij torquere rudentes
 Adproperant, alij rostris venientibus equos
 Subyciunt fluctus, auramque ad carbasa ducunt.
 Præcipue nino late subnixæ volatu
 Pax Iouis imperio verba inter talia pontum
 Mulcet, & alternis classes amplectitur alis.
 Este Deum in ssumites vectoribus undæ,
 Tuque ferax sanctas Discordia spargere bello
 Non ausis sperare rates. Satis arma cruorque
 Hactenus, & dubijs pulsata timoribus Anla.
 Nunc mihi debentur mentes, quas fœdere longo
 Componam. Nec quod sunt Martia pectora Regum,
 Desperanda quies. Eadem quæ feruere bello
 Corda inbet, iubet emeritos mitescere virtus.*

Dies iam plures erant, ex quo in Siciliam applicuerat
 Aridas, Poliarchi atque Timonidis ad Meleandrum, &
 Argenidem litteras ferens, Nec tardior multo Bocchus
 aduenerat, Hyanisbes & Archombroti legatus. Sed utro
 que celerior fama; mox certis firmata authoribus, iam
 in Siciliam peruulerat. Poliarchum ex Galliarum Regibus
 maximum, in Mauritania cum Radirobane pugna con-
 gressum, vitam hosti eripuisse. Id mercatores nunciabāt,
 qui Radirobane profligato, prius tamen quam cum Si-
 cula classe Archombrotus peruenisset ad matrem, dis-
 cesserant ab Africa. Motus rei nouitate Meleander præ-
 cipuum mercatorum iubet ad se acciri: Tum ab eo dili-
 genter percunctatur, ipse ne audita referret, an adfuisset
 discrimini. Mercator, se tunc verò in Mauritania fuisse
 respondit, cum primò in auxilium Hyanisbes Rex Po-

liarchus exercitum exposuit, & mox summis viribus Sardi venerunt. Bis deinde pugnatum referebat: tum Radiobanem à Poliarcho interfectum, quàmque inconditè Sardi ab Africa cessissent. Vix fidem faciebat Meleandro, qui Radiobanis casum animo voluens, & fœlicitatem Hyanisbes, maximè tamen hærebat in nomine Poliarchi: illene esset sui seruator, ille Lycogenis hostis, ille priuato sub habitu sibi olim charissimus, sed & denique expulsus iniuria.

Neque minùs Argenti (nam eadem omnia ab accersito mercatore acceperat) stupebat ad omnia lætis quidem, sed suspiciosus pluribus rebus tacta. Præcipuè mirabatur, quid Poliarcho tantum commercij esset cum Archombroti matre, vt despecta Sicilia eius præsidio vacaret. Ergo absentiam æmulo, & ignaro, conficiebat hæc bella, fidei & reditus immemor, dum fœdam lachrymis sponsam, omnis dies, omnis solitudinis locus exerceat. Oderat ipsa amantem Archombrotum, non alia magis causa, quàm quod se Poliarcho ereptam volebat: Et ille eundem æmulum, oblitus amoris, & odij, sic iuuabat, vt deinde florentior prociis in Siciliam rediret. Sed turbatum his cogitationibus virginis animum, placabat Radiobanes cæsus, procluique in Poliarchum animo, Forsitan ille, dicebat, non Hyanisbe, sed mihi pugnavit: nec iuari Archombrotum, sed Radiobanem euerti sic voluit. Nihil gratius accidere posse putabam, quàm si Radiobanes periret. Cumulauerunt beneficium Dij, vt Poliarchi maximè ferro pœnas dederit. Inter hæc oblectabat animum suum victoriae magnitudine, qua Poliarchus celebratur, sperabatque confestim aliquid litterarum ab ipso accipere. Nam & commodum acciderat, quod ille mercator, vel non audierat in

Mauritania quanto ille periculo vulneratus iaceret, vel cætera Meleandro, & Argenidi referens, id ipsum negligerenter omiserat.

At verò cum Arsidas venisset ab Africa, ut certior, ita acrior motus Principum mentes egit: Nam ille, Poliarchi, & Timonidis litteris Regi portectis, eadem quæ in ijs nunciabantur longiori oratione exposuit: maxime in Poliarchi laudibus hærens, quam latè diceretur imperare; qualibus viris, quanta opulentia classem instructam adueheret: Ut benè pugnasset in Sardos, iamque ex vulneribus conualescentem aduentus Archonobroti atque conspectus, ira, odio, æmulatione turbasset. Nec fuisse certamen dilatueros, nisi intercessisset Hyanisbe furoribus, cuius precibus ambo dederunt, ut vel Meleandro conciliatore redirent in gratiam, vel in Sicilia potissimum odia exequerentur. Ne inimicitiarum, quidem causam multum Arsidas dissimulabat, quas sciebat, & à Timonide esse perscriptas, & a Boccho, ubi mox aduenisset, offerendas in publicum. Cum verò adijisset Argenidem, & omnia narrando extulisset (ut solent qui se credunt libenter audiri, referuntque absentia) facile excussæ suspiciones sunt, quæ virginem vrebant. Omnis læticiæ Gobrias consors, captatis temporibus, nunc clam, nunc publicè conueniebat cum Argenide, aut Arsidæ. Iisdemque diebus Bocchus adueniens, quæ Arsidæ attulerat, confirmavit.

At Meleander quicquid spei, aut consilij post expulsam Radiobanem sumpserat omittens, penè certam expectabat perniciem. Frustra non esse, quòd cum suis Gallis Gobryas in Siciliam venerat. Parua Lycogenem, vel Sardos potuisse. Nunc Galliam, nunc Mauritaniam, quibus armis, aut copijs Sicilia sustineat? Sic dubius, & fatis iratus, iubet Gobryam vocari. Et ille tunc fortè

cum Argenide erat, quæ nihil dubitauit, quin pater de Poliarcho interrogaturus illum accerseret. Nam super ea rerum nouitate sciebat accerrimè esse commotum. Monet ergo discedentem, ne timidè agat, aut de suo Rege dissimulet. Eo loci rem esse, vt paulatim exui laruam oporteat. Fortè qui vocando Gobryæ missus erat, retulit Regi, eum loqui Argenidi, & confestim ad futurum. Hoc quoque Meleandrum cœptæ suspicionis pondere altius pressit. Tamen venientem Gobryam hilariter iacuitus, Quid tu, inquit, bone vir, tot diebus dissimulasti Principis tui nomen? cui mehercule tantum debeo, vt me in ingratitude discrimen perduxeris, non hætenus passus eius gratia te meliùs haberi. Excusauit silentium Gobryas. Nemine in quippe ipso Meleandro meliùs scire, non esse sui iuris, qui ad Principum amicitiam vocati sunt. Timuisse effundere, quod nesciebat an celatum suus Rex malet. Addidit subitò Meleander, habere se à Poliarcho ex Africa litteras, quibus significabat se propediem ad futurum. Sed hoc ipsum diu est, ait, quoddã reſciebas, (Gobrya,) idèoque cum classe illum isthic oppertus es. Imò, inquit Gobryas, nihil de tempestate (Rex) mentitus sum, quæ me à cætera classe diuulsit. Nec deinde, aut meum Regem, aut comites vidi. Hanc autem Insulam petij, quia licèt incertus quò Rex tendat, aut quid pareat, ab eo tamen audiui, nauigationis suæ ordinem præter Siciliæ oram dirigi oportere.

Nihil ampliùs à Gobrya Meleander elicit; eòque relicto solus in secreto conclau diu animum varijs cogitationibus vexauit. Cur scilicet Gobryam præmississet Poliarcho, cur cum tanta ipse classe discessisset à Gallia, nisi vindicaturus bello Argenidem, & fortasse volentem? Num ea spe hætenus illa despexisset Archō-

brotum? Num ipsa hos motus excitasset? Gallia? Literæ Raditobanes, Seleniffæ mors, & Theocrine, & Pal-
 las, ingerbantur trepido animo, & in calamitatis fasti-
 gium filiam denique timent. Repetebat etiam animo
 virtutes Poliarchi, sibi que præstitam, tanquam à virgine
 opem, & omni genero digna. Pudore deinde quòd eum
 eiecisset, quòd non sine periculo abire passus esset, illum
 amare verebatur. Nam & illi iustum sui odium, aut des-
 pectum in esse credebat. Denique si affinem cum vellet,
 præter famam leuitatis nunc respiciebat ad patrias le-
 ges, hæc cum Gallicis Regibus verantes contubia, nunc
 ad Archombroti potentiam, Mauritania viribus, & Si-
 culorum fauore extimium. Nec cum filia iurgari distu-
 lisset: Sed adhuc ignarus, quid molirentur, Dij, ne eum
 qui sibi è duobus gener debebatur offenderet, tenuit
 iram: Nisi quòd semel indignanti excidit: Expedas mea
 filia Poliarchum, quem oppidò parum amas, cum nisi
 suo, aut Archombroti sanguine sedatum nolis aspicere.
 Illa præparato silentio atque vultu, ea verba sic tulit,
 tanquam non intelligentem præterlapsa. Cleobulus ve-
 rò atque Eurymedes, & cæteri, Optimatum, haud parùm
 de consiliorum sagacitate remiserant: si quid noxium
 struxissent Archombroto, Regem reueriti, nec dubij se
 in Poliarcho violare Argentidem. Timebat Gobtyas,
 ne tanto in motu abire iuberetur à Regia. Anticipata
 igitur necessitate exilij, tanquam suas triremes curatu-
 rus, ad eas reuectus est, habuitque, vt cum Argentide cõ-
 uenerat, in statione dispositas.

Inter hæc Poliarchus proprijs ventis ferebatur ad
 insulam. Prima Lilybaei cacumina, se venientibus aper-
 uere, & vox remis inter hilares militum tonstrumque
 clamores crebrius actis, certius terra innotuit. Denique
 circa Ægusam insulam sistitur classis, incerto Poliarcho,

cho, an Syraculis, an versus Epeyrtem esset quarédus Meleander. Sed misi Lilybrum, qui certa refferrent, Panormi esse Meleandrum renunciat. Drepanum igitur versus aguntur trirremes, superatoque Agathyrio, prope Paconiam insulam Gobrias cum suis nauibus exceptus est. Has enim ad omnes Regis motus circumagebat, si quid Argenis imperaret, præstò futurus. Opportunissimè repertum non amplexibus satiabat. Nunc ille amplecti genua, nunc manum venerari, Regem incolumem, atque victorem tenere adedò lætus, vt non militia, non ætas, aut sexus, lachrymas cohiberet. Cœperat quoque gratulari victoriam amicorum præcipuis, càm diuersum reuocans Poliarchus, rogauit ecquid illic egisset: num in Siciliam intrasset pace Regis: num vidisset, num adijisset Argenidem, quid tunc denique in insula, aut consilij esset, aut virium. Ille à principio rem totam exorsus, varia voluptate perfudit Regis animum: nunc extollendò fidem Argenidis, & charitatis constantiam, nunc belli Africi famam, quæ illic inelytum apud omnes victorem fecisset. Sed addebat, Meleandrum, quamquam ad beneuolentiæ speciem se cogebat, non tamen simpliciter amicum videri, seque consilio Argenidis redijisse ad classem, & ea littora obseruare. His monitis instructus Poliarchus, & maximè de Argenide lætus, euestigio anchoras iecit, illic certus Archom brotum ex fœdere opperiri. Nam is sensim classe diuifalato in mari etiam à conspectu abiuerat.

Qui primi de nauibus Poliarchi ad Meleandrum nunciij fuere, fidem agrè fecerunt, tot naues, tantum belli apparatus cum eo aduenisse. Et sub tantæ tempestatis discrimine, parum literis Hyannisbes credebat pollicentis innoxium fore exercitû. Magis mulieri irascebatur, quæ ab oculis suis aduertisset hoc bellum, mandassetque

Siciliæ. Accersit deinde Argenidem, nec iam inuidiose, sed anxie rogat, bellumne in Siciliam illis armis instructum sit. Se enim satis scire, nihil ea inuita, vel inficia Poliarchum moliri. Illa, nec se adeo Poliarchi consilij mistam respondit, nec, quod sciret, Poliarchum Siciliæ esse infestum. Cæterum quamquã ad dissimulandi prudentiam sexu, & negotijs facta, exundantem tamen lætitiã non satis capiebat: hoc vno macerata, quod cessabant vicina auxilia, nec cum exercitu Poliarchus veniret ad Regiam: Nihil enim iam aut breue, aut celere erat impatientia moræ confectæ.

At verò Archombrotus, tanquam Regem conuenturus Syraculis, iam penè ad Pachynum procefferat, cum intellectu errore, vela retro ad Lilybæum egit. Huius quoque mox viribus ad Meleandrum perlatis, eum nouus ac propior metus incessit. Hinc furere amantem Poliarchum, hinc Archombrotum Mauritanie viribus auctum redire ad nuptias. Sat constare, nihil ad mitiganda iurgia profuisse, quod Poliarchus pro Hyannisbe iam Radirobanem pugnauerat. Nam si ideo reconciliatione iunxissent æmulas mentes, non vtique cursu diuiso ab vna Mauritania in Siciliam nauigaturos. Ergo tristi discrimine, lacerandam sub insania vtriusque Siciliam, vel saltem imbuendum mutuo sanguine mare, Argenidemque parandam alterutrius naufragio? Quæ Scylla, quæ Charybdis, tot vnquam funera hausisset? Feralem post tot odia, & omnibus gentibus ominosam tantorum cruore Principum fore Siciliam. Num denique, aut ipse Poliarchum sanguine Archombroti perfusum posset aspicere, aut Argenis amare Archombrotum Poliarchi spolijs grauem? Iura deinde gentium inuocabat, quod de filie nuptijs statuendi, sibi libertas eriperetur, quod affinitas, quod

amicitia peteretur vi, armis, ingratijs. Tantis in malis, camen regni habens in totum non reliquit. Statim ad se prælio idoneos cum armis precipit coire. Naues præterea obiecit portui, vt defensionis saltem species esset. Sed præcipuum fiducia in seipso & Argenide erat. Nam & omnia se ab Archombroto impetraturum credebat, nec vero obstiturum Argenidi Poliarchum.

Inter hos motus relatum est Regi, naues Archombroti ad motas Poliarcho ea pace steterisse, tanquam si vna hæc classis fuisset. Vix credenti nunciatur esse in portu legatos, qui ab Regibus Poliarcho & Archombroto venire se dicerent. Namque vbi ad Paconia oram Archombrotus Poliarcho suas copias cõiunxit, Siculi qui simul nauigauerant, festinantes in patriam, flagitauerunt, quidem illico agi ad portum, Sed vno consilio vterque Rex vetuit, ne qua nauis à classe discederet: Ipsi in lembo Gelanorum, & Micipsam ad Meleandrum miserunt. Obstupuit ille ab his simul Principibus legatos venisse. Ea res quoque turbauit Argidem. Igitur æmulis conuenisse? Tanta lito cessisse alterutrum? Vter suam gratiam in liberanda bello Sicilia facere voluisset? quo federe, quave lege hæc dirempta odia essent? Regem quoque vocari Archombrotum adhuc insolens aumibus erat, timuitque Meleander ne satis cessisset Hianisbe. Et is quidem latior erat, spe pacis iniecta. Ad non Argenidi constabat, quid doleret gauderetue, nisi quod metuebat hæc pacta, coeperatque vereri, ne de suis nuptijs illi arbitria fecissent. Quid autem cogitabat, si vt vile, aut facile pignus se fortibus permiserunt? quid si ad Archombrotum reiecta sum?

Vbi verò cum Micipsa Gelanorus ad Regem peruenit, tunc filia colloquentem, omnium oculos auidissima in eum expectatio conuertit. Et Rex vtrumque am-

plexus est: Statimque Gelanorus (nam honori Gallia datum, ut ante Micipsam loqueretur) Poliarchus Gallia Rex, inquit, & Archombrotus Sardinia, tuo in mari cum clausibus, ô Rex, ad Paconiam insulam haerent, miseruntque nos oratum, ut tanquam amicis subire portus liceat, & in tuum conspectum vna venire. Adiecit deinde Micipsa, non expectaturum fuisse Archombrotum vlla fidei pignora, aut legatione praemissurum, nisi quod ita reserat, ut neque ritè Siciliam tangere, neque Regē posset adire, nisi comite Poliarcho. Respondit Meleander, patere amicis Siciliam. Succederent portibus, quos ex insula tota mallent, se in extremo littore excepturum venientes, aut obuiam quoque nauigantibus iturum. Retulere illicet ambo legati, suis Regibus fore gratissimum, si occursum omisso eos ipse maueret in Regia. Tū Meleander, Renunciabitis ergo Regibus vestris hoc me illis etiam dare, ut officium potius meum, quam eorum mandata negligam. Debebam vel ad Paconiam occurrere: At quando sic iubent, huc illos opperiar. Tum Gelanorus: Est praeterea, inquit, quod nomine mei Regis efflagitem. Eum aliquod Siculorum inimicitijs esse infectum, ipse Rex nosti. Nunc ut turdè huc commeat, petit exercitum suum in Siciliam admitti. Nihilque milites nocituros, regia fide spondet. Exhorruit Meleander renouata, ut cumque iniuriarum memoria: Simul vires in regnum accipere, incertum an sat auicinas, eò grauius formidabat, quod armato Poliarcho, quicquid frueret, quicquid optaret, nihil negari, nisi caedibus, & discrimine poterat. Sed & peiora instare videbantur, si ipse ad bellum vix paratus, & de Argenis fide iam dubitans, inficiaretur hanc veniam instructissimo Regi, & forsitan ita belli causam querenti. Ergo metum altè recondidit, & quod prolixior humanitas esset: De com-

meatu etiam, inquit, prouidebimus, Gelanore. Neque me sine militibus putabo, quamdiu Regis amici exercitus in Sicilia erit. Quæsit postea cur Archombrotus Rex Sardinia appellaretur: & an valeret Hyantisbe. Multa quoque Gelanorum de victoria, & vulneribus Poliarchi percunctatus est: verbis maximè humanitati, & lætitiæ accommodatis. Argenidi, præter quædam vulgaria, nihil publicè Gelanorus dicere debuit, nec priuatim ad eam aditus fuit: quamquam anxia, & salutis incerta sæpissimè in respicientem intuebatur. Tempore denique constituro, vt inde quarto die, si venti paterentur, Poliarchus, & Archombrotus venirent, legati repetunt lembum, eumque omnibus remis in Paconiam concitant.

Perplexæ interim Meleandro omnia erant, & Argenidi nihil magis addebat animos, quàm quòd Poliarchus cum exercitus robore admitti petierat. At Rex nihil ærario, nihil comæatibus parcèdū arbitrabatur, siue amicus veniebat Poliarchus, digna pompa culturus tantum Regem, siue suberat aliquod nefas, saltem magnificè periturus. Itaque omnis generis cibos, & cætera à mari venientibus solatia, conuehi iussit. Quæ autem in supellectili preciosissima erant, Regiam ornare, aureis & eburneis lædis, tapetumque coloribus & egregijs ex ære vel argento simulachris. Populum qui ad euentum atque spectaculum Panormum confluit, angustiè mœnia capiebant: Et cum Regiam publicè ornari aspicerent, hominum ingentijs ad læsciuiam pronis, ignari quid gauderent, curvè timere desisissent, repente in lætitiã effusi sunt. Quæ cuique diuitiã, ferebant tēplis sacra: Alij extis pleni, quibus opulentiores litauerant, perludos, & choreas Dijs gratias agere se credebant. Nec auerfatus est Meleander hos temerè exultan-

tium ludos, utique omnia captans, cōpulsusque in tant^o tumultu ad læta aut tristia, ex superstitionis arbitrio.

Quarta dies illuxerat, & procul antennæ viscebantur venientium Regum. Eurymedes, & Arsidas, à Meleandro cum nauibus ad utrumquedimissi, auxerant classem Littus Proceribus & populo plenum, tamquam Deos ea pompa adueheret. Sed non prætoriarum naues ad portum primæ appulsæ sunt. Tunc portus viginti stadiis distabat ab oppido. In eum Gallici exercitus partem Gobryas tribus vix horis explicuit. Sex armatorum millia fuere. Mauros quoque ad duo millia Micipsa adduxerat. Stabant per cohortes, & vexilla, tanquam in acie irent, armis instructi, nisi quodd galeis, ut plurimum capita nudauerant. Tandem regia nauis Poliarchum Sicilia dedit, qua tacta veluti genio terræ grauiores affectus inspirante, iam propiori spe metuque, penè ad oris mutationem exhorruit. Cæterum in summa arena expectauit Archombrotam, qui non integra hora serior in idè littus descendit. Aderant à Meleandro equi, in quos ambo ascenderunt regio cultu eximij. Poliarchus gentile sagulum multo colote variatum, braccasque gestabat propemodum sub gemmis latentes. Aureus torquis cervicem læuamque humerum cingens, eburneam gladij vaginam fibulis gemmeis tenebat. Lacertos aliqua parte nudos colebant armillæ recocto auro fulgentes. Verticem præpexa & rutila cæsarie, vel sine alio cultu placiturum, insuper regia fascia ex murice, auròque reuinxerat. Super hæc eminebat oris decor, & amœnæ gratiæ genius, cuius virtute omnes ipsius motus, omnes nutus placebant. Ergo populus in illum intueri plaudere multum, & qui eum in privato habitu vidisse meminerant, se ipsos accusare, quod iam tū nō deprehendissent indolè illā nisi Regibus à Dijs non tribui. Cū verò, & ipse Archō

brotus euasit in equum, vix forma deterior, aut fortun^a minori spiritu implens, amictuque insignis quem Mauri Regium habebant, incerta ac propè diuisa aliquandiu studeat fuisse, moxque votis meliori praesagio confusus, utriusque mirabili consensu applausum est.

Ibant ergo tamquam rixarum immemores, suis & Siculis Proceribus medijs, longa militum, longiorique populi turba, viam praecunte atque claudente. Quicquid a portu ad urbem itineris erat, intuentium & comitantium series vno examine obtexit. In urbe matronae virginisque fenestras impleuerant, iuuenis pueris, quibus ad spectaculi tanti memoriam, animos, aut subito metu, aut letitia pulsabant. Humanissimi Reges, memoresque, qui eos sic colerent haud esse suos ciues, non dederant salutando non oculos atque manus ferendo ad populum, donec in regio vestibulo Meleander apparuit. Hunc ad se pedibus properantem ubi simul conspexere, de equis desilierunt. Excusantem deinde, quod non praesto ad portum foisset, neque vero id se dedisse superbiae, sed eorum legatis, qui quo progredieretur praescriperant, ambo lenissima oratione vetant in iuuenes. & iam olim hospites, superfluo cultu esse. Gratulatus deinde Poliarcho victoriam, & Archombroto Sardiniam, perplexè querebatur, quod olim passus esset tantae Galliae Rex priuata se fortis in Sicilia haberi.

Iam ad aulam peruenerant, inuitabatque hospites Meleandri ad solia, quibus excepti colloquerentur. Sed illi tunc rati aduenisse gerenda rei tempus, sustinuerunt ambo gradum, porrigensque Meleandro Archombrotus literas matris, postulauit, ut eas extemplo perlegeret. Prius enim aequiescere se non posse. Idem & Poliarchus rogauit, Rex miratus, quid hē literas haberent tam celeriter procurandum, gemmam soluit, & prolixas

exortus est. Neque mora, Poliarchi, & Archombroti
 anxios vultus, haud parum perturbationis notæ percu-
 rre cœperunt. Quippe illos codicillos, vterque tan-
 quam propria fata spectabat. Si secius quàm promise-
 rat Hyanisbe res celsisset, si aut nulla fœdera, aut ingra-
 ta offerrentur, iam comparabant se ad iurgium, iam ar-
 ma, iam furorem animis præcipiebant. Arculam quoq̃,
 (ita mater iusserat) Archombrotus Meleandro simul
 cum literis obtulerat, quam olim Poliarchus vindica-
 uerat à peiratis. Neque multum ex epistola Meleander
 legerat, cùm attenti instar, nunc seipsum cœpit affari,
 nunc in Archombrotum mittere oculos, repetere de-
 inde epistolam, morisque in omnibus. Pusilla erat cla-
 uis inclusa literis; ea sci licet, qua referari arculam oport-
 ebatur; Eam Rex avidè manu tenens, perseverabat in le-
 ctione epistolæ. Nihil amplius Poliarchus, vel Archom-
 brotus dubitabant, quin aliquid magni efficacissimæ
 literæ afferrent. Tandem ad mensam vicino parieti ap-
 plicitam Meleander accedit, solusque curiosè in aper-
 ta fistula recognoscit, quid lateret. Aliquot epistolæ
 inerant, quas ille perleetas cum suspirijs, & flectu oscu-
 labatur. Annulus quoque, & arcana rei pignora, qua-
 dam ipsi notissima, fidem seni faciebant, vera scripsisse
 Hyanisbem.

Ergo victus magnitudine improvisi affectus, simul à
 Poliarcho petit, vt excuset necessaria, quædam arcana
 breuiter exequentem, simul mirantem Archombrotum
 rapit familiaritè ad eandem illam mensam, & oculis lit-
 teras Hyanisbes obijcit, quas ille dum legit, Meleander
 in eius collum effunditur, moxque iuuenis obiectus ad
 genua, confusione oris, alioque quàm solebat venera-
 tionis genere, omnium, qui ad stabant mentes permouit.
 Præcipuè Poliarchum scena illa turbabat. Videretne

emulum suum, ad amplexus, & omnia intimæ charitatis indicia acciri? Staret ipse interim neglectus Meleandro, relictusque scilicet, qui colloqueretur Eurymedi? Is enim officij causa paulatim ad illius latus accesserat, dum Archombroto Meleander loquitur, ne indecenter in media aula solus ille Rex esset. Hæc tumidè agitant ingens ad cruissimam indignationem pondus accessit. Nam admonita Argenis à patre se vocari, intrat cœnaculum; cumque Rex aliqua venientia docuisset, quæ percipi à remotis non poterant, sponte ipsa ceruicem Archombroton petentis osculum utraque manu iunxit. Miscuere deinde lachrymas, quas gaudio esse expressas ex reliquo vultu scires, dextramque tanquam in fidissimam amoris Sacramentum, in cupientis Archombroton manum inseruit.

Iam vicerat furor Poliarchi patientiam, eratque impetus hæc inuisa, sibi gaudia turbandi. Ignarus quos penitus deuoueret, Hyansibem, Meleandrum, Archombroton: adhuc aliquid amplius irascebatur, eminente rabie in Argentidem, quam vlcisci saltem illata, sibi morte decreuerat. Et vt omni sermone celerior est cogitatio, præsertim irata, multa ille atque atrocia breuissimo tempore animo suo complexus est. Hanc igitur mihi gratiã retulit Hyansibe per mea meorumque vulnera incolumis? Patebam incautus venenis: Eius medicos adhibebam ægritudini meæ: Sed noluit me perire, nisi antè contemptus, & coram violatus, non abiudicatam modò, sed rescisnatam Argentidem in sui filij collo aspicerem. Misisti me ad istius mortis atrocitatem, venefica? Hæc sunt litteræ, hæc promissa, hæc concepta in penatum Deorum auribus Sacramenta? Stolidiorem me, qui fidè expectabam in Africa. Sed non multa fefelleris. Contraham tecum certamina, contraham herculè ad inter-

necionem tuæ gentis. Quid cogito amens, & lōgorum solatorum spem, tanquam victurus, solcito? Nonne vides quos perire illi, sed tecum oporteat? Ibo; & carnifici illi adimam spiritum, qui per meam victoriam Sardinia regno positus, etiam humentum occupare non dubitat, & inuerecundæ Argenidi saltem eius sanguine ruborem faciam. Tum malignum hunc senem, hanc laruam, hanc fabulam, obruncabo, priusquam ad auxilium vlli procurrant. Simul ipsi Argenidi, Argenidi, inquam. Hæsit miser in cogitatione decreti crudelis. Sed quid attinet virgini amenti sanguinem mittere? Melius flagitij sui memoria, & meo vulnere morietur. Aperiam meum pectus, & vbi cruore exundabit, iniiciam me totum in furiarum omen trepidanti. Nam nisi mori sic vellem, possem excire meos milites, possem hæc res incolumis in hostium capita effundere. Sed viuere nolo; ne reconciliari possim Argenidi.

Hæc & similia furoris consilia agitandi spatium fuit, dum primæ amoris blanditiæ, Meleandrum, Archobrotum, atque Argenidem, per cæterarum rerum obliuia trahunt. Precesque, & obfirmata ad facinus mente, iam tangebant capulum, cum numina tam scdè errare infontem non tulerunt. In ipso igitur articulo, ignarus harum furiarum Meleander, ad illum accedens, Ignosce, inquit, hospes, quod nos ab officio tui colendi paulisper insperata evertit laticia, quam non minus fortè gaudebis, quàm me modò, & Argenidem vidisti. Veni mortalium charissime, felicitatis nostræ compar, & intellige, quid hic dies de te meruerit. Mutatus hoc sermone Poliarchus, & in tanta varietate affectuum necius quid expectaret, sentiretve, nō repugnauit ducenti Meleandro. Vbi verò propter Archobrotū, & Argenidē

constitere, tum Meleander iam non adèd pressa voce, ut circumstantium proximi non audirent; O fecundus, ait, hunc diem! ò meæ senectuti propitium, quam antea in vna filia acquiescentem, duobus & talibus liberis auxit! Absit Cœlitum inuidia. Quis me mortalium fortunator; aut cui preciosius debeat esse id pauillam vitæ quod super est? Ergo per tot ambages, per tot minarum tormenta, erumpens industria factorum, hæc mihi præsidia, hæc decora familiæ parabat? Desine Archombroto irasci, ò hospes, ò maxime Regum, & quod utroque præstantius nomen est, Poliarche. Diu est, quòd sensi odia vestra. Vterque amabatis Argenidem. vtriusque erit Argenis. Huic enim quam genui, in sororem affectus durabit. Tibi autem, nisi aliter sentis eam vxorem despondeo. Nam quòd à Sicilia hereditate excedit agnito fratre, nihil minus, ut te noui, aut tu amabis, aut Regina hæc erit. Quippe Sardinia, & quicquid Rad robanis fuit (quod deinde & passus es Archombroto esse) hanc in dotem sequetur. Ita hæc cum filius meus constituit. Tu Archombrote prior omnem inimicitiam eiura, & Regi Poliarcho sororem tuam trade.

Putasset hoc quisquam? Archombroto conciliatore, dextramque puellæ admouente, inuitabatur ad Argenidis nuprias Poliarchus, qui in tali fortunæ ludo cunctabatur credere se esse fecicem. Erubescerat quoque Argenis, & modò dum obstabant votis bella, vel pater: tam viriliter audax, tam propè contumax in parentem, & sequentura Poliarchum quouunque iuberet, nunc, facilibus rebus, se virginem esse meminerat. Poliarchus simul virgini manum dare, simul gratias agere Meleandro, etiamque mirati, quâ ratione Archombrotus tam subito euassisset Argenidis frater. Tum, ut sit in magnis, & repentinis rebus, omnes sine ordine, simulque loque-

bantur. Redibat iuuenibus mutua inter se gratia, quam olim auspicati, apud Timocleam fuerant. Senex cum virgine receperat spiritum, & Principum alacritas se in tuentes diffundebat. Stabant nunc proceres silentio defixi, nunc confusis inter se vocibus aulam implebant. Plures quoque ad famam intrauerunt. Nec ingrata Meleandro frequentia fuit. Nam tantas res, tamque publicas, ab omnibus sciri intererat. itaque clara voce, quamque in sene imperus gaudij fortiùs pulsabat: Optimi ciues, inquit, & hospites, quos hic dies in multiplicis fœderis sanctitatem coegit: Agite omnes, gratamini Regibus vestris, & quod superest lucis inter sacra impendite. Venire in crastinum vniuersos iubeo ad aulae vestibulum. Illic & populus præterea, & milites implebunt concionem, ne quis Deorum consilia ignoret, qui nescio an alijs vnquam veriùs, quàm nobis indulerint. Vos tamen, & censeo æquum, iam nunc compendio tanta gaudia præcipere. Comperi Archombrotum ex me genitum esse. Hunc mihi vxor inscio peperit. Regi autem Poliarcho filia mea nubit. Itelæti, & omnium pulcherrimum diem, si lubet, peruigilio vocate. Ego interim cum genero, & filio quæ in rem sunt constituam.

Sic dimissis Proceribus, Poliarchum in interiorem regis partem duxit, ea vespere inter charissimorum consortia exultaturus. Quæ tum vota singulorum, qui sensus fuere? Castissimæ Argenidi aderat fructus constantiæ, peruiceraque tot malis, ne quæ videretur optima forte dignior esse. Poliarcho iam emulationis, iam egritudinis oblito, iucundissimum erat traduci soceri risu, quod osculis inuidisset, quæ Argenis Archombroto sororia charitate posuerat. Vtrumque præterea Meleander ridebat, nunc generum Archombrotum, nunc Poliarchum Theocrinem vocando. Et ab Argenide quære

bat Archombrotus, quid se agnito letata potissimum esset, an quod fratrem se haberet, an quod sponsum non esset habitura? Inter hos iocos, vix quicquam negocijs permittebat hilaritas. Ipse Aneroeustus supercilium posuerat, audebatque latari, & quamquam in subhorrida veste, Regis in modum à Meleandro, & Argenide colebatur. Pauci erant ex secretiori cohorte amicorum tantæ remissionis conscij. Tamen Aneroeustus, Ibburranes, Dunalbius, cum Regibus cœnauerunt. Gelanorus, Arfidis, Gobryasque intererant, Maurusque Micipsa, & cum Cleobulo Eurymedes. Nicopompus bis à Rege vocatus paulo serius venit. Nam condendo epithalamio secesserat. Vna porro ex Matronis Timoclea Argenidem comitabatur. Hi propemodum soli Regibus ad eam cœnam ministri fuere. Et omnibus quidem præcipuus de Poliarcho erat sermo, ut amasset, ut tanquam suæ fortis oblitus adijisset pericula, ignotus, prodigus sui, nec à fortuna, nec ab hostibus tutus. Unde is ardor, quæve initia ad tantæ constantiæ amorem fuissent: Ille verò avidissimè audientibus referebat, se de Argenidis forma atque virtutibus multa inaudisse in Gallia: hinc subiectos iuuenili animo stimulos, quos tantæ indolis admiratio, aut veriùs ipsa fata sensim auerunt: Ac cum sciret spem connubij Siculis legibus intercisam, quæ Gallicas damnabant nuptias, hoc velut obice irritatam cupiditatem acriùs exarsisse: Et se quidem simulata pietate in Deos externos quasi eorum tēpla peteret, solum cum Gelanoro (qui quamquam ingenuus spontè liberti personam induerat) nauigauisse in Siciliam, eo consilio, ut præsens agnosceret essetne par famæ Argenis, & eo bello digna, quod ipse in Siculas leges meditabatur, si illa, ut aliquando fore sperabat, obsequijs suis demerita, ex solâ, morarentur felicitatem

suam.

suam. Cùm vero Siciliam intrauit, ne vsurpare quidem oculis virginem licuisse, quam scilicet munimentis arcis inclusam nefas erat à viris tunc conspici. Hinc fœlicissimæ temeritatis consilium se sumpsisse, vt muliebri stola virginem simularet, vt Seleuissæ imponeret, appellareturque Theocrine. Cætera narraturum adiuuit Meleander, inter risum stuporemque repetens memoria, quàm ille omnia similis puellæ venisset, quàm lachrimabili fabula eliciisset misericordiam suam, aditumque inuenisset ad Argénidem, quâ denique virtute, quo robore, dimisisset Sicarios, qui in arcem intrauerant, & de Theocrine facta Pallas fuisset.

A Poliarcho deinde ad Archombrotum sermone traducto, plurima quoque in eo mirabantur. Ergo ille debebatur Siciliæ Princeps, insciusque quem coleret Meleandrum amauerat. Vt diu Hyanisbe habuisset rem secretam: vt tempori retexisset! quàm similem repertis ad aurium voluptatem commentis Dij hunc contextum rerum dedissent! Eos interim docebat Meleander suum in Africa coniugium, & quantum fas erat per præsentem lætitiâ, ingemiscerat vxorî defunctæ, Sæpiusque, & per partes cuncta narrando, ea ipsa digerebat, quæ postridie in concione differeret.

Multùm noctis processerat, cùm à cœna recessum est. Vbi prope ortum sol fuit, quotquot Panormi erant, impediti frondibus caput, confluerunt ad regiam. Angusta multitudini atria erant. Hi in muros euasere, aut subitaria theatra impleuerunt. Alij applicuerant scaldas, quibus plus iusto oneratis, haud paucæ de fluxerunt in subiectos. Ad ipsas palatij fores, exiguæ scenæ species penè ad altitudinem hominis, atrollebatur. Illic Regum suggestus eminebant, duo quidem fronte æquali,

quibus

quibus Poliarchus & Meleander sederunt: Totidem paulò interitùs ad latus recesserát, Archombroto Argēnidique ornati. Postquam Reges præbuere se populo, & præco plausum compescuit: non nihil moratus Meleander: Si quid ominosum, inquit, afferrem, (optimi hospites, atque ciues) arte aliqua esset opus, & veluti condimento, quo illud apud vestrā mitigarem ingenia. Nunc quid opus est anxia eloquentia commendare Deorum manera, quæ ipsi tantopere ornarunt? Affero vobis lætitiā, Regibus gentibusque pacem ac fœdera, hostibus nostri nominis pauorem, tum ultus, exitium. Nec vos credo hæc ipsa ad que audientia conuenitis ignorare. Aliquis Deus, & ipsa si quod nomen habet fama, haud dubiè sparsit in vobis celebrari hunc diè filix meæ nuptijs cum Rege Poliarcho, & veluti altero natali filij mei (Hexaque ceruice in assurgentem Archombrotum respexit.) Quem cur tandiu ignorarim, cur nunc demum agnouerim, operæ precium erit (ciues) & vos quoque cognoscere. Accipe Reginæ Mauritanix litteras, Præco, & quantum voce vales publicè recita.

Tum præco traditam epistolam in hunc modū exorsus est. Regina Hyanisbe Regi Meleandro salutem. Tua virtute, an vitio dicam factum, vt ante hunc diem non censerem gaudium tibi dandum, quo nunc mirantem impertiar? Nam & vitio duco, quòd cum Anna mea sorore nuptias me celatam voluisti, nec deinde ea extincta quaesisti, an inde tibi aliquid superesset. Virtutem porò tuam sic colui, vt tradere tibi stirpem noluerim, nisi experimento priùs capto, an te digna adolefceret. Nunc cum omnia generi consentiant, aperiendum est, quòd tot annis apud me continui. Cùm sororem meam Annam tibi occultis nuptam auspicijs, apud nos reliquisses in tuam Siciliam iurus, effluxissentque menses,

quibus

quibus ipsa crescentem, utrum varia arte celauit, tan-
 dem cepit acriter agrotare. Nos alium morbum rata
 inutilia ferebamus remedia. Sed illa mortis omen con-
 cipiens, ita me solam affata est. Ignosce, mea soror, non
 aliam deprecanti, quam silentij culpam. Meleandri Si-
 ciliae Regis vxor sum. In partu iam laboro, nec incolu-
 mis, nisi dolores fallunt, enitar. Si quid ex me natum vi-
 uet, tuum arbitrium esto, soror, vel alere, vel patri tras
 mittere. Mallem tamen secretum asseruari, ne me popu-
 lus matrem prius quam nuptam intelligat. Caterum
 suppressendi foederis nostri causa varia fuerunt, tum
 quod Numidam Cythum importunum mihi procum,
 & vi forte vsurum, metuebamus, tum quod Meleander
 regia pompa, quam ornaturus discessit, tibi me iungi cō-
 cupij, denique miseram me pudor tenebar, quem heu
 timeo, etiam nunc & loquendo ne violem. En, terror ad-
 pulumum coniugij leges ipsius Meleandri manu scrip-
 tas, quibus & ego meo nomine apposito addidi fidem,
 simulque tabellas tradidit. In ista autem pyxide sunt ar-
 canorum nostrorum conscia notæ, aliquot litteræ, an-
 nuli que, & ex utriusque crine arumilla. Cum hæc osten-
 des, sciet me tibi omnem rem credidisse. In ipso sermō-
 ne vocem amisit. Ego refectam solata, paucas fidelissimam
 matronarum aduocauit, & sedulo quæ necessaria
 erant curauimus. Sed vincebat artem dolor. Peperit ta-
 men filium, quem oculis uidentis admoimus. Petij
 deinde, an cogere viros posset ad breuissimam scriptio-
 nem, nescio quo numine ad res quas hodie agimus iam
 tum meam curam instituerit. Fecit illa, & in tabellis
 exarauit se mori, se filium tuum mihi relinquere. Ag-
 nosces manum illius (o Rex) quamuis litteras malè du-
 ctas morbi tremor confuderit. Nec multo post inter-
 meos complexus extincta est. Quatuor omnino matro-

nã mecum erant. Ego cuidam Sphonemã, cui apud me
 potissimum fides erat, infantem permitto, ageret eius
 curam, nutricem inueniret ignaram quem aleret. Veri-
 ta quoque ne quid ex tot conscijs vlla effunderet, per
 eandem deinde Sophonemem ceteros fallo, vt crede-
 rent infantem obiisse. Inter eosdem dies frater Iuba de-
 cedens reliquit mihi regnum: & vir Syphax, satis quo-
 dam agmine in nos ruentibus, vita functus est. Ego tot
 luctibus plena, non tui Meleander, non sororis oblita
 sum. Pregnantem me fingo: deinde posthumum edere
 mentior, adiuuante eadem Sophoneme. Supponi tunc
 mihi tuus non potuit. Nam non conuenisset, tot men-
 sum infans purperã. Sed commodum fœtum Sopho-
 neme cupis inseruit, quem deinde meo iussu aleandum
 abiecit: Ego simulans facili metum, vetui ne quis
 vltra nutrices, vnaque Sophonemem filium meum
 inspiceret. Ita biennio circumactõ facile fuit Hyemp-
 saleam tuam (ita moriens mater appellauit de nomine
 au) tanquam ex me natum ostendere. Huic me deinceps,
 huic & regnum seruaui. Nullã me impulere ad
 nuptias vicinorum Regum preces. Postquam annorum
 viginti trium fuit, apud illum commendaui virtutes
 tuas: hortata sum, vt in rudimentum regnandi ad te pro-
 fectus, animum suum formaret ex tuo. Et hæc facilius
 effecturum si omitteret suã fortunã insignia, nec pro
 matre me iactaret: Ne indulgentia tua, & ceterorum
 adulatio, crudam illam veramque virtutem auferret,
 quæ sæpè Principibus viris negata, priuatorum discrimina,
 & fortunam nobilitat. Obsequens dicto iuit: &
 micum est aded placuisse, vt magnus Rex filiam nouis-
 simo coniugio susceptam, & in qua liberorum summam
 tibi credebas, ei velles despondere. Cùm id mihi nunc-
 ciasset, quamquam illius virtute & genio tuo læta, qui

fecerat.

fecerat vt adhuc ignotum filium amares : tamen ad incestuarum nuptiarum omen expaui, ne frater sorori iungeretur. Adhuc me alia pericula terrebant: Radirobane in Africæ perniciem cum exercitu veniente. Igitur nostro Hyempfali, quem Archobrotum appellatis, ita scripsi, vt nuptias iam apud vos, vt audio cõstitutas differrem, & ipse ad auxilium meum accitus cum classe veniret. Sera tamen fuissent auxilia, nec inuenisset quam iuuaret, ne regem Poliarchum cum Gallorum suorum exercitu nobis tempestas dedisset. Huius virtute, opima Radirobani in Martis nostri templo sunt. Sed penè tristiora fuere apud vos pace, quàm bello discrimina: Poliarcho atque Hyempfale sauisissima æmulatione ardentibus. Causa odij, tua Argenis: cuius nuptias vtique supra humanæ cupiditatis morem ambit. Intellecto filij tui errore, ab ijs impetraui, ne priùs furiosa lis ad ferrum perueniret, quàm tibi tradidissent has literas. Illico vtriusque voti compotem fore. Quod ita demum erit, si tuum filium agnosces, & Poliarcho Regi, quo propior factis Deorum, & virtutibus, hodie nemo vivit, filiam tuam dabis vxorem. Dotem ex tuis, vel meis rebus sei dicas permitto. Sicilia Mauritania, recensque incrementum Sardinia, satis erunt, vt & filius opulentissimè regnet, & gnata pro genere & sorte collocetur. Mitto in arcula, quicquid arcani mihi soror moriens reliquit: inter cætera vltimas ad te litteras, quibus se superstiti filio extingui significat. Quæ omnia ipso hoc anno tantùm non perierunt. Arculam, pro nefas rapuerant piratæ. Sed Rex Poliarchus cæcis latronibus mihi inuiolatam restituit. Ita pro parte huic etiam filij tuū debes, debeo ego regnū, iam diu tuo Hyempfali destinatū. Præter Argenidē nihil ad hæc opera mercedis est. Vale, & felicitate quam Dij faciunt senium tuū oblecta.

Longissimas literas raucus præco vix absolvit. Lectio-
nem confusa in populo voces sequitur sunt. Plerique
audierant, alij quærendo rogandòque peritos turbabat.
Multis quoque literæ erant obscuræ: quod futurum
haud dubius Meleander, cœpit has ipsas alia oratione
exponere. Historiam suæ iuventutis repetijt, vt patre
iubente vxorem olim duxisset Brutiorum Principis fi-
liã, quæ sexennio nupta ac sterilis, decesserat ex vulne-
re, quod de equo inter venandum lapsa in stipite acce-
pit. Tunc se tricessimum quintum ætatis annum egisse,
patre adhuc superstite. Eadem tempestate regnasse in
Maritania Iubam Siciliæ amicam, ad quem cum paucis
comitibus profectus est, auertendi luctus causa, quem
mors vxoris faciebat. Deinde memorabat duas sorores
Iubæ fuisse. Seniores Hyanisbem, Syphaci, potenti il-
lic viro collocatam: Annam iuniori nomen fuisse, eam-
que habuisse ex Numidia præcum, qui Cytchus diceba-
tur, tatarum virum hominem, vt hunc Iuba, quamuis
sibi non probatum, timeret offendere. Se interim Annæ
amore correptum: virginique illum Numidam, exolo
placuisse. Secretis ergo fœderibus consensisse vtrumque
in nuptias, eaque admonente contrahendas ex Sicilia
vires priusquam huic Numidæ palam obitaret se nau-
gasse in patriam: Et illic, ne promisso tempore in Afri-
cam rediret, patris funere fuisse tardatum. Inter has mo-
ras de Annæ interitu audiuisset, & omnia Mauritania
amauisset Siculam virginem, patruo suo genitam: ex qua
nata erat Argenis. Cætera ex Hyanisbes epistola habe-
tis, Optimi ciues, vt ipsa fratri Iubæ in regnum successerit,
vt hunc mihi filium Anna peperit. Veri pignora in
obsignata areula misit: mihi quidem maximo præterita-
rum rerum sensu recognita.

Tum in Poliarchum intruitus: Te verb, maximè Re-

gum, inquit, quo nomine compellem: cuius munus est
 quoddam vitium, quoddamque regnum? Tu me vinculis, tu
 Argenidem exemisti, cum in Gynæceo Lycogenis man-
 cipia furerent. Tu in acie meis militibus præiisti ad vi-
 ctoriam iter, denique vnus hostes fudisti. Inde meo heu
 malo, & quicquid excuses de decore, excessisti Sicilia.
 Nec contumeliæ nostræ tuam bonitatem vicerunt. Læ-
 sus quoque amauisti Argenidem. Quid dicam te indicia
 per quæ ego ad filij notitiam, ille ad patrem perueniret,
 inuenisse Dijs ducentibus, apud peiratas, & virtute ser-
 uauisse? In Africa autem, non triumphare Radirobanē,
 quantæ molis res fuerit, nondum toto sanguine repara-
 to, in tuo vultu pallor ostendit. Vtinam nomen amares,
 quod me tibi submitteret. Socerum dici maui. Fœlicem
 Argenidem in tanta fœdera ituram. Tu quidem tua vir-
 tute damnasti nimis formidolosam maiorum nostrum
 solertiam, qui ad Gallicam magnitudinem adeo expaue-
 re, vt siculis Principibus interdicerent conjugia vestra,
 quasi tanta affinitas seruitutis instar esset. Meruisti, vt
 consensu publico antiquemus omnes hanc legē. Sed &
 Dij fecerunt, ne opus sit ab eiusmodi sanctione recede-
 re. Filium enim ad quem Sicilia perueniat, mihi resti-
 tuerunt. Meam autem Argenidem fortuna non infe-
 rior, Sardinia cum Liguribus manet, quæ regna, nihil
 vetantibus legibus nostris, tuæ Gallix adiunget. Hic
 Archombrotus, vt contenerat, pacem patris petijt ad
 dicendum. Mox ita Poliarcho. Sardinia possessio,
 quam habeo, inquit, est aliud, quam victo-
 riæ tuæ fructus? Eam debellasti in Africa. Veni
 ego ad triumphum. Tu ergo, charissima soror, tu
 quam à me fuisse amatam, vel ipse Poliarchus ignos-
 cit, sume regium insigne, & pro spe Sicilia, in quam
 me natalium iura inseruere, terrarum omnium que

sub Radirobane fuerunt, esto Regina. Feres ad virum, quod ipse victoria iure ferre potuerat. Simul diadema Sorori imposuit, flente quidem præ lætitiæ copia Meleandro, populo autem tantis acclamationibus remprobante, vt diutissimè auribus vsus ab uerit. Poliarchus vt eloquentia pollebat, ita cœpit beneficiorum suorum memoriam eleuare, vt solerter augetet, reuerentissimus Meleandi, Archombroti, Argenidi, populo blandus, vt dubium esset arma an pacem magis deceret.

Iamque omnibus ad templum processuris, filius Nicopompi vis decennium egressus, patre ducente se ad mouit Argenidi, blandeque epithalamium à patre conditum tradens, se illius authorem, non inepta, aut timida iocositate asseruit. Cumque eum Meleander vocasset, sibi & Poliarcho iussit eiusdem carminis exēplaria donari, quæ puer præparata manu tenebat, rogando, ut cuius opus hoc esset, sæpius ad egit ridentem mentiri. Pauci versus, vt ad Principes, & occupatos, erant, ideoque & plures à quibus legerentur habuere.

*Lapsus ab astrifero festi: ad connubia celo
Phœbus adest. Vos, ò Superi, vos seruare coram
Possumus. Aony Vates. En panditur æther,
Et longo in nostras descenditis ordine terras.
Dumque faces accendit Hymen, dum Numine pompam
Exornat Regina Deum, paruisq; Cupido
Lene facit vulnus, nulloque exerrat in ietu:
Eose coyonata plectrum castudine ducens,
Sic pulcher roseo Latoni inchoat ore.*

*Iungite concordæ mansera in fœdera dexteras,
Quæ non vlla die, quæ non fata inopia rumpant,
Iunite in Reges Blandis lux aurea surgit
Austrius: Hymenæus adest: Date lauræserta
Postibus, & quinos fixæ pronuba surgat in ignes.*

Gallica Trinacrios iungunt, sibi numina dixos.
 Oserio sponſis sperataque turba nepotam.
 Aspice nunc foelix promiſſa virginis ora.
 Paladyſ hec forma genis, has alma nitentes
 Fert Cytherea comas, tali Saturnia regnat
 Lumine, valniſicos, vel cum Latonia cinctus
 Exiuit, eque ſuis magnum petit ethera ſyluis.
 Talis ſponſa venit: Tu diuum hac munera Princeps,
 Cuncta vide, mentiſque bonis tamen acrius omne
 Fige animi lumen, mortalia corda puella
 Eſſe neges, ſortesque tuas aequabis Olympo.

Illa etiam vultusque tuos, auroque nitentem
 Caſartem, & caſtis vibrantia lumina flammis,
 Cernere gaudet amans, & tunc te mente ſub alta
 Effingit, qualis ſavis quatere ardua bellis
 Arma ſoles, nunc quantus eris patris agmina quando
 Occurrent reduci, pariſique inuicta triumpho
 Ipſa per effuſas tecum ſpectabitur vrbes.
 Iamque timet, ne vana forant haec gaudia venti
 Qua cernit, redeatque nouis inſomnia curis.

At ne, Virgo, time: Non haec efficta ſopore
 Letitia eſt, cupidove errant ludubria mentis
 Certa vides. Ad ſunt gemalia numina mecum.
 Stat cunctis mens vna Deis, vox omnibus vna.
 Iungite concordem manſura inſcedera dextras,
 Iungite io dextras, tu formoſiſſima virgo,
 Tuque viros inter qualis ſub nocte ſerena
 Purpureus ſocios extinguit Lucifer ignes.
 At tu ſanta veni, tandemque merentibus adſis,
 Exorata Quies. Satis exhauſere pericli,
 Sat pigras perpeſſa moras inſignia Regum
 Pectora, nunc votis expectatoque fruamur
 Connubio. Sic & Tirynibus aſtra ſubire

Non nisi bisseri potuit mercede laboris.

Iungi.e concord es. m. x. s. u. r. a. i. n. f. o. e. d. e. r. a. d. e. x. t. r. a. s.

Iunge: io dextras. Quid tandem nubila rerum,

Et fœdi cessere dies? En lenius anxia

Ridet, & ingenti cumulant sua dona favore

Calicola. O nunquam tranquilla exordia fatis

Heroum eximys, nec denique naufraga virtus!

Paratæ ad lunonis Lucinæ delubrum victimę erant, Augeresque & Pontificum ordo, nuptijs omen futuri. Populus viam hymenæo, aut præne celebrabat: Et quia Argenili mater non erat, quæ facem nubenti filię luce- ret, is Timoleæ honos, Poliarchi, & Archombroti commendatione collatus est. Iauocatis genialibus Dijs, tutelisque præcipuè in ignium, qui velatæ Argenidi præ- ferebantur, cùm iam in victimas, eaderet ferrum, Poliarchus factorum ministros iubet subsistere, dieique læticia augustioria Archombroto loquutus est. Si fas est mihi apud te fidem esse, ò frater, doleo me marito adhuc matronam te querere. Mihi soror est vultu. & indole, quæ vel ignobilem commendaret, annorum plus minus viginti. Si solida fœdera inter nos placent, hanc tibi iure fraterno despondebo. Et quoniam ritu gentili nulla pars regni in eam cadere potest, dos erit talenta sexcenta præsentia. Meleander sermonis erat arbiter, qui Archombrotorum non tam cunctantem assentiri (nam placebat affinitas) quàm ius patri facientem, vt de nuru statueret, interrogauit an eam sibi his legibus pactam vellet. Argenidem quoque, quamquam inter verecunda, tunc sacra silentium tenentem, monuerat Poliarchus, vt fratrem in mutua fœdera sollicitaret. Ille se conditionem accipere apertissimo vultu respondit, amplexusq, Poliarchum: Præcipisti mea vota, fortissime Regum. Quis te Deus in mei animi secreta perduxit? Ergo hæc

etiam

etiã sacra mihi absentẽ coniungant. Tu fidẽ, charissime, vtrinq; prestabis. Admoniti sacercedotes, vt geminarẽt auspicia, sedulitate eximia circa tẽplũ omnia turbabãt. Cũq; res emanasset in populum, nouo gratulantium clamore plenus aer præteruolantes aliquot aues intercepto alarum officio exanimauit. Omnes plaudebant. Omnes erant bacchantium lætitiẽ proximi: Cœtuque confuso, nulla discrimina ordinum tanta gaudia meminerant.

Dij̃s interim profecta dabantur: & cũ hostiã, quarum vna vittati iecoris fuit, placuissent Haruspici, thure accẽso Sponsi in fœdera nuptiarũ ad arã subiere. Perpetratis deniq; sacris, iam p̃opa vertebatur ad regiã, cũ in tẽpli vestibulo Aneroestus occurrit discessurus, pallido vultu, & diuinandi stimulis pleno. Nã meritũ pectus numina infederant. Igitur quassans emotũ Deorũ furoribus caput, Saluete, inquit, ò Reges, ò numinũ cura exerciti hætenus fatis, nunc eorũdẽ clementia experturi, nihil virtute iucundius. Fœlicissime senũ, ah ne Dij̃s exprobra, Meleãder, istos annos inter bella scelusq; tuorũ ciuiũ cõsumptos. Viuida ætas, anniq; adhuc plurimis suffectura, nihil publicẽ, nihil domi timebit. Nũc in Africa videbis Hianisbem, nũc in Sicilia illam excipies. Procul malafactiorũ, procul insidiatorũ atrocitas vestrũ seniũ, iuuetũsq; Archõbroti, reuerẽtia, & terrore subiget omnes: Hũc triumphãtem fœlix pater de proximis Brutijs, Lucanisq; & Epeiri littore aspicies: huius pignora in vestris adolescent amplexibus, lãgam Principum seriem datura Siciliã: Nec charior tibi gnata, nunc Galliã destinata, quã quẽ inde nurus adueniet. At vos sæculi gẽmẽ, tu Poliarche, tuque Argenis, ne hic fidei, hic virtutum præmia, quẽ certa vos manens, expectetis audire. Multa ignoro, multa silenda sunt. Fata ipsa fœlicitatis partem in quã producti estis. Deos celant, ne

illi vobis inuideant. Pauca tamen de multis accipite. Qui vos amor hodie iungit, ad senium iniuolatos deducet. Non eum iurgia, non fastidia, non agrarum suspitionum cura libabit. Proferetis imperij fines. Hinc vos Rhenus, hinc Oceanus victores aspiciet. Timandra inter nepotum cuneos exultantis imagines, sepe pro ybele bonus posteritatis error accipiet. Gloriam vestram, fortitudinem, nutus, suspicient vicinæ latè gentes: Non abutent vinci, non regi. Si quò ibitis, ipsa vos saluaret. Quicquid optabitis, Diij vota præuenient. Ac ne scelicitas mortem destituat, nox vna seffos senio exoluet, plura mox astra exhibitura mortalibus. Nec de fama dubitate. Hanc præstabit æternam historiae genius, quam in gentibus olim sparsam, nulla vis, nulla ætas extinguet.

Deus lib. 6.

FINIS.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is written in dark ink on aged, slightly stained paper. It appears to be a formal or official communication, possibly a petition or a report, given the structured nature of the lines. The script is dense and fills most of the page.

Handwritten text in a cursive script, continuing from the previous block. This section contains several lines of text, including what appears to be a signature or a closing phrase at the bottom. The ink is consistent with the upper section, and the paper shows signs of age and wear.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a date. The script is cursive and somewhat faded, but it appears to be a distinct line of text, possibly indicating the author or the date of the document.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

Handwritten text block, second from top, containing several lines of script.

Handwritten text block, third from top, continuing the script.

Handwritten text block, fourth from top, appearing as a separate section.

Handwritten text block, fifth from top, containing a larger section of text.

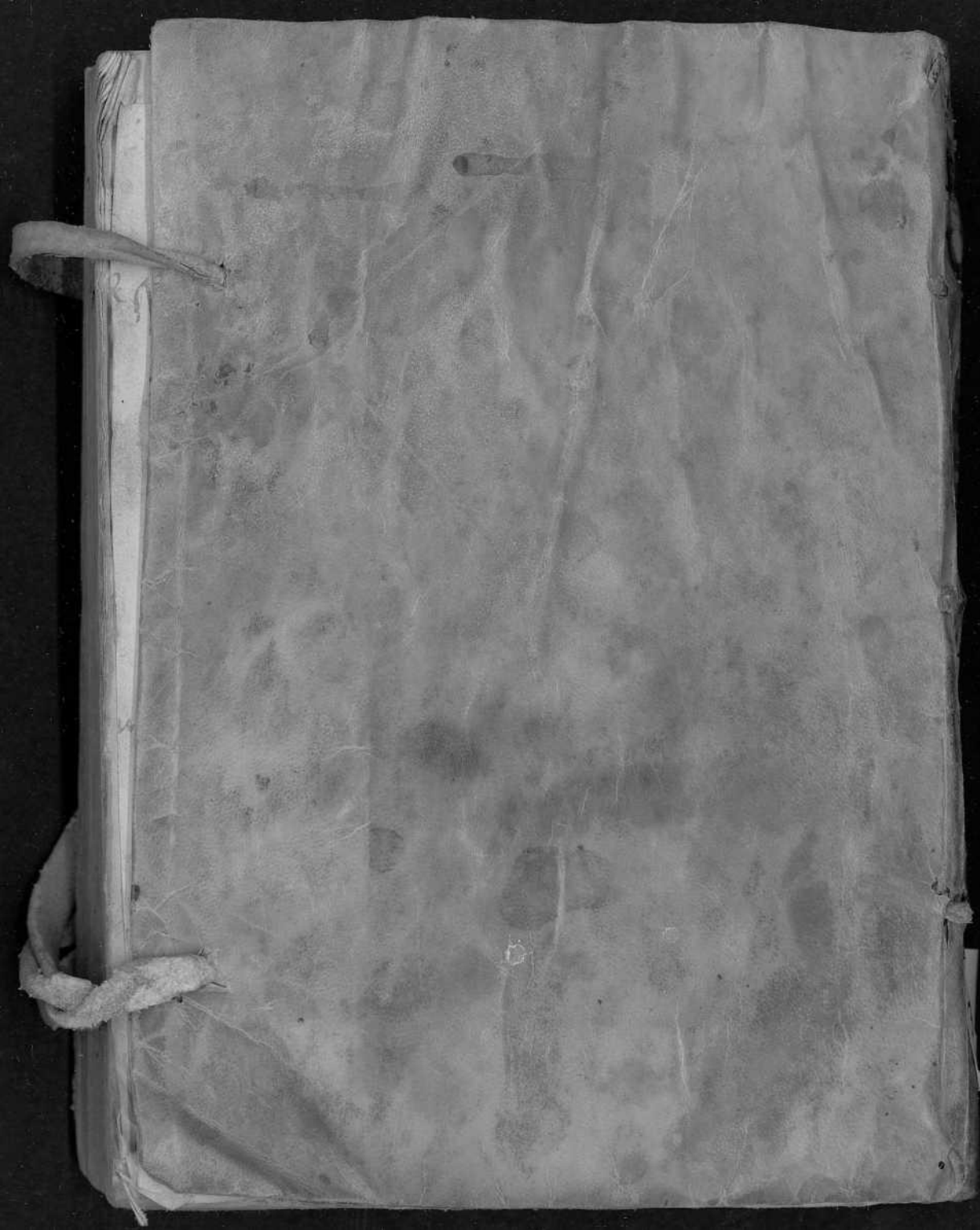
Handwritten text block, sixth from top, continuing the main body of text.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or footer.

Handwritten text at the top of the page, including a date: "En 30 de mayo de 1577".

Handwritten text in the middle section, starting with "Yo el Rey" and mentioning "de Navarra".

Handwritten text in the lower section, starting with "Yo el Rey" and mentioning "de Navarra".

195

3.290